PETRI JOHANNIS FABRI

Medici atq; Philosophi acutissimi.

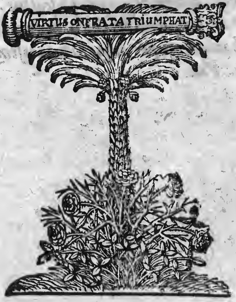
SAPIENTIA

UNIVERSALIS

Quatuor libris comprehensa.

Videlicet

1. Quid sit Sapientia, & de mediis ad eam perveniendi.
2. De Cognitione Hominis.
3. De Medendis morbis Hominum.
4. De Meliorandis Metallis.

M. DC. LVI.

FRANCOFURTI

Sumptibus JOHANNIS BEYERI.

Ad Lectorem benevolum,

Lector Benevole.

OPera *Petri Iohannis Fabri* Medici ac *Philoſophi acutiſſimi duobus voluminibus, collecta in tui gratiam ante annos paucos divulgari curavimus. Hiſce cum poſtmodum Author tractatum præſentem ſuperaddiderit, nec in hoc divulgando deeſſe tibi voluimus, vt omnia coniunctim habeas, quæ Author p.mem. fruſtillatim edidit. Pervenit autem tractatus prædictus ad manus noſtras mendis innumeris ſcatens, vnde factum, vt & typus hic noſter ab iis omnino depuratus non prodeat. Hoc igitur pro candore tuo æqui bonique conſule, atque Errata ipſemet, quod tibi facile fore puto, emenda. Vale.*

UNIVERSALIS.

SAPIENTIÆ

LIBER PRIMUS.

Quid ſit ſapientia & quare dicatur Alchymia, & quibus aliis nominibus inſigniatur.

CAPUT PRIMUM.

Quare ſapientiam expetunt omnes.

SAPIENTIAM expetunt & peroptāt omnes, pauci verò ipſam inquirunt, cùm naturæ non ſolùm vniverſalis ſed & particularis cuiuſque notitiam in ſe contineat & coërceat. Hanc notitiam & ſcientiam antiquorum multi Alchymiam dixerunt, ſed malè: cum Alchimia tantùm metalla reſpiciat, & adhuc reperiuntur multi chymicorum, qui Alchymiam aſſumant pro ſola & vnica tranſmutatione metallorum, eamq; definiāt artē quā metalla inter ſe mutantur: hoc eſt metalla imperfecta & impura in pura & perfecta vt eſt argētum & aurum. At pace eorum dixerim hæc definitio non comprehendit totam proprietatem & energiam hujus vniuerſalis ſapientiæ, ſed particularem, & adhuc valde ſtrictam. Nam ſapientia vniuerſalis eſt vera, quæ totam naturam à Deo creatam cognoſcere docet, & ab ipſa natura nota, ad Deum aſcendit, non ſolum metalla impura & imperfecta in perfecta & puriſſima metalla tranſmutat, ſed omnes res quæ imperfectæ & impuræ in rerum ſerie reperiuntur caloris viuifici defectu, adaucto eodem calore viuifico & humido radicali, in perfectas res, & puras & omni puritate abſolutas tranſmutare docet. *Sapientia quid ſit*

Vnde generaliter poteſt definiri

ientia
d.

hæc ſapientia, vniverſalis notitia cujuſcunque naturæ, ex quibus componatur & in quæ tandem reſoluatur hæc natura, ſiue ſit vniuerſalis ſiue particularis, vt ex reſolutione & cōpoſitione rerum ſingularum, purum & impurum cujuſcunq; naturæ cognoſcatur vt hinc perfectionis & imperfectionis ſeminia verè nota habeamus: quibus notis facilis datur aditus ad res imperfectas perficiendas, non ſolùm metalla, ſed & res alias omnes: & ſic hæc ſapientia non ſolùm Alchymiam comprehendit, ſed & medicinam omnem in ſeipſa coërcet & continet, morbos enim curare, & ſanitatem perfectam & abſolutam dare, eſt verè res imperfectas perfectas facere.

Hæc eſt vera & generalis Sapiētiæ vniuerſalis definitio cujus ambitu Alchymia & Medicina comprehenduntur: Sic Animalia cuncta, & vegetabilia & mineralia hujus ſapientiæ legibus ſubmittuntur, vt perfectionem naturalem ad quam naturaliter tendunt & inclinant conſequi valeant. Animalia primò omnia, perfectionē ſuam naturalem huius ſapientiæ beneficio conſequuntur, cum ſapientia hæc ſola purum naturæ animalis, ex centro naturæ animalis ſciat, & doceat elicere, cujus ope & virtute animalium omnium natura perficitur. Eodemq; modo & artificio vegetantiū & mineraliū ac metallorū omniū natura perficitur, habito illo puro vegetantis & mineralis ac metallicæ naturæ: Quod quidem purum ab hac ſapientia præparatum, vegetantibus, mineralibus ac metallicis corporibus adminiſtratum ad perfectionem abſolutam vegetantia, mineralia ac metalla conducit: Sic animalia, & vegetantia à morbis omnibus vindicātur, vigentque vigore ſummo, adeo vt fructus perfectos & abſolutos quocunque tempore ferre poſſint, & ſic viles lapides & ipſum vitrum in adamantes & carbunculos, alioſque lapides pretioſos mutari poſſunt, cum purum naturæ mineralis, hoc naturaliter agere ſoleat, facit enim lapides pretioſos ex ſeipſo, & aurum & argentum ita vt habito illo puro naturæ mineralis habeatur & cauſa efficiens & mineralis auri, & argenti, & lapidum pretioſorum, & habita cauſa habetur & ejus cauſæ effectus, ſic tota virtus & efficacia hujuſce Sapientiæ conſiſtit in poſſeſſione ipſius puri naturalis: modò enim habeamus purum creaturæ habemus & totam efficaciam & energiam naturæ vniuerſalis. Sic magna & mirabilis eſt hæc ſapientia & omni labore & pretio eſt acquirenda, ea enim adepta melior eſt omni poſſeſſione & nihilo magis in rerum natura dum vivimus, opus habemus. Deum enim totum habemus per ipſam naturam, & Deo ipſo noto & ipſa natura, nihil optabilibus eſt in rerum ſerie: ex notione Dei pēdet eius timor & amore Diuino noſtra vera ſalus dependet, & ex ipſa natura noſtra dependet & exſurgit felicitas vitæ temporalis, nihil ergo optabilibus eſt ipſa ſapientia, quæ Deum & naturam cognoſcendos

Purum naturæ mineralis quid agat.

gnoſcendos exhibet, naturam potiſſimum præbet colligendam & internam & intimam eius virtutem & & energiam, quę quidem ſolius iſtius ſapientiæ operibus haberi & obtineri poteſt, vnde à multis antiquorum & recentium Philoſophorum dicta eſt hæc ſapientia & nuncupata multis & variis nominibus, nunc enim Alchymia dicta eſt ἀπὸ τοῦ ἁλὸς καὶ τοῦ χύμου, quaſi à Salis ſucco, nam tota virtus naturæ dependet ex ſalis interni ſucco & ſpiritu: In ſucco ſiquidem ſalis cujuſcunque rei conſiſtit purũ naturæ, in quo puro reſidet virtus interna cujuſcũque rei. Vnde non imerito dixerunt aliqui hoc artificium quo ſuccus ſalis centralis ſeparatur ab impuritatibus ſuis Alchymiam, Alij verò Spagyriricam artem à verbo Græco σπάω quod eſt ſeparo & eligo, nam dum impurum naturæ ſeparatur, eligit hæc ars purum ipſius naturæ, Alij vero Cabalam dixerunt quod antiquitùs per traditionem tantum traderetur: melius tamen & convenientius dicitur ſapientia, cum qui hanc calleant verè ſapiant & intelligant.

Sapientia dicitur Alchymia.

Sapientia cur cabala.

Quibus operationibus indigeat ſapientia ad cognoſcendam naturam.

CAPUT. II.

Cognitio naturæ quid expetat.

COGNITIO naturæ dependet ex cognitione ipſius puri interni, quod quidem purum adeo permixtũ eſt impuritatibus quàm multis, vt difficili admodum via & methodo poſſit ſeparari ab ipſis impuritatibus, vt inde ſeparatum per ſe eluceſcat, vt cognòſci poſſit. His de cauſis excogitarunt antiqui huiuſce ſapientiæ proceres, & authores, & veri patres, multas & varias operationes, quibus purum illud naturæ habetur ab omnibus excrementis ſeparatum, & vindicatum, imprimis calcinationem, ſolutionem, diſtillationem putrefactionẽ & ſublimationem, & vltimo vnionẽ coagulationem ſeu fixationem excogitarũt de quibus generaliter & particulariter dicemus in capitulis ſubſequentibus, vt purum illud naturæ haberi poſſit purum putumque. Sine enim his operationibus Alchymia verè deficeret in ſeipſa, nihilque haberet virtutis & efficaciæ in eſſentiis & arcanis ſuis peragendis: mixta enim naturæ ſeu compoſita naturalia in ſeipſis permanerent integra & cũ ſuis excrementis permixta, ita vt purum naturæ quod in cẽtro eorum latet, inefficax & quaſi mortuum permaneret, niſi his operationibus chymicis ab excrementis ſuis expoliaretur, quæ ipſum purũ inefficax reddunt & quaſi ab actionibus priuatum, quamuis ſit actionum omnium fons & ſcaturigo: excrementa ſiquidem quæ naturę mixtæ adnaſcuntur, purum illud naturæ ita conſopiunt vt inefficax efficiatur, cum vero per calcinationes, ſolutiones, diſtillationes, putrefactiones & ſublimationes ſeparantur excrementa illa, tunc temporis purum naturæ, ab excrementis ſuis expolia-

Alchymia quibus indigeat.

Purum naturæ in centro latet.

Vnde ab excrementis ægrotat pura natura.

tum valde potens sit & efficax ad operandum, cùm nihil impediat actiones suas, itaque necessariæ sunt omninò Alchymiæ faciendæ operationes supradictæ, cum his solis mixta omnia & naturæ compositæ ad naturæ purũ purum reducantur, quod Aristoteles vocat materiam primam, quæ quidẽ sola est actionis capax, cum sit formæ veræ radix, in qua sola consistit actionis principiũ, ergò sine reductione rerum, vsque ad materiam primam, hoc est sine reductione rerum vsque ad purum centrale earum non videri & haberi potest actio mira & præpotens in rebus Physicis, itaque Alchymiæ faciendæ necessariæ sunt operationes supradictæ, cum his solis res omnes naturales deducantur ad reductionem materiæ primæ, hoc est, puri centralis cujuscumq; rei, in quo solo consistit mira & potissima actio, vnde arcana chymica potentissima sunt cum ex solo puro naturę seu materia rerum prima constent.

[Q]uid est [pri]ma natu-[ra] rerum.

De operationibus ergo hisce chymicis nobis est dicendum, in genere, & in particulari, & qua ratione, & via facienda sint, nobis manifestandum, vt percipiant chymicæ artis alumni artem integram & absolutam callere queant, & medici queant morbos curare, cum sine puro isto naturæ morbi curari nequeant.

De calcinatione in genere *quid sit & qua methodo fieri possit.*

CAPUT. III.

[Ca]lcinatio [Alc]hymiæ [nec]essaria.

CALCINATIO est totius Alchymiæ fundamentum & basis & columna, sine enim calcinatione perit & inutilis est tota Alchymia, puri enim ab impuro separatio nullatenus fieri potest sine calcinatione, ergo Alchymia inutilis est & verè sterilis sine calcinatione, cum tota Alchymia consistat in separatione puri ab impuro, vt ex eius definitione superius tradita constat. Calcinatio ergo Alchymiæ faciendæ est summopere necessaria, quam vt probè intelligant Alchymiæ candidati, ejus virtutem proprietatem & efficaciam sua definitione palàm faciemus, quam sequẽtibus verbis in genere definiemus.

Calcinatio est alicuius rei in calcem seu cinerem reductio igne potentiali vel actuali, alii definiunt calcinationẽ chymicam caloris primigenii restitutionem, humidi innati conseruationẽ & solutionis inductionem, hæc autem verba indicant virtutem & proprietatẽ calcinationis, quia quicquid calcinatur seu in cinerem reducitur, calor innatus illi restituitur & in illo augmentatur, & humidum radicale illi etiam conservatur, cum in cinere illo & calce latitet sal in cujus centro, copiose latet humidũ radicale, & solutio inducitur, cum calcinata omnia, Gebro dictante, salis habeant naturam quod solum solui potest. Itaque hæc tria in omni calcinatione perficiuntur calor innatus augmẽtatur, humidum radicale conseruatur & solutio inducitur, quæ in arcanis chymicis peragendis sunt omnino necessaria, & ad finem laudatum cõduci nequeunt sine calore naturali

Spiritu solvente calcinantur res omnes dum soluuntur.

Humidum radicale in sale latet.

turali augmentato, sine humidi radicalis conseruatione, & solutionis inductione. Qua ratione autem, res omnes calcinentur ex definitione calcinationis facile percipitur, ita vt non ingenio insigni & acuto sit opus, ad res omnes calcinandas, modò igne violento res omnes incinerētur, quod solo igne actuali fieri potest, imò & metalla ipsa possunt igne violento & continuo incinerari, & aurum ipsum & argentum quamuis fortissimæ sint compositionis, modo enim amalgamentur argento viuo, & ipsi perquā optime permisceantur, argentum vivum sua subtilitate & tenuitate substantiam auri & argenti dividit in tenuissimas partes & in atomos, quæ si calore continuo & leuiter moderato foueantur, ita vt ne fluat auri substantia, verè tunc temporis in cineratur & calcinatur aurum ita vt solvi possit, hæc calx sola aqua: communi & vulgari, & ita in salem conuertitur vt nunquam in aurum iterū redire possit. Sic solo igne actuali violēto continuo & moderato, res omnes possunt calcinari, & incinari, vt capitulis sequentibus fiet omnino manifestum.

Res omnes vt calcinentur:

Purum vt communi aqua solui possit.

Meliùs spiritu solvente fit calcinatio auri & argenti, sic verè in Salē convertitur.

De calcinatione animantium

CAPVT IV.

ANIMALIA cuncta vt & reliquæ naturæ compositæ possunt calcinari, & in cinerem reduci, eo quòd purum animalium seu calidum innatum eorum & humidum primigenium, malleabile est & incorruptibile, etsi enim destruantur corpora animalium, dum ipsa calcinantur, in calce & cinere tamen eorum remanet sal fixum in centro calcis & cineris, quod quidem continet calidum innatum, & humidum primigenium animaliū vt sensu ipso patet, nam sal cujuscumque animalis ex suo cinere seu calce extractum, habet calidum innatum suum, quod exsiccat summopere, & à corruptione præseruat; nihil enim exsiccat & à corruptione pręseruat, quin calidi innati habeat naturā & essentiam, nam sola conseruatio, & rerum duratio, à calido innato depēdet, habet etiam & humidum primigenium: nam omne sal funditur & in igne liquatur: veluti metallū, quæ fusio & liquatio ab humidi primigenij natura dependet, solum enim humidum primigenium liquationem & in igne fusionem constituit, cum ita adhæreat partibus calidi innati, vt nō in auras abire possit, ita vt maneat cū partibus calidioribus calidi innati, & sic cum non abeat, sed permaneat liquationem & fusionem constituit, sic metalla potissimum & vitrum liquātur propter humidi radicalis abundātiā, & copiam. Calcinantur ergo animalia, & in cinerem reducuntur vt ex cinere eorum & calce, habeatur sal eorum, aquæ communis & vulgaris solutione & evaporatione. Quod quidem Sal sic præparatum, continet in se calidum innatum & humidum primigenium animalium: sic sola calcinatione habetur calidum innatum animalium omnium in quo consistit

Animalia vt calcinentur.

Conservat rerum à calido innato dependet.

Virtus animalium qu in substanti consistit.

virtus & efficacia eorũ fixa & permanens: Sic ex prædictis calcinationem animalium definire possumus, reductionem in Sal fixum & permanens, quod extrahitur ex cinere & calce animalium igne violento facta, vt inde exsurgat purum putum, calidum innatum animalium, & humidum eorum primigenium, quibus simul vnitis & permixtis, possunt adhuc vniri, & permisceri Sal volatile & spiritus volatilis animalium, vt virtus integra & absoluta perficiatur & absoluatur Salis fixi supradicti, Sal enim fixum animalium continet quidẽ virtutem quandam miram & stupendã animalium ex quibus extrahitur, sed si admisceatur & vniatur Sali volatili animalium & eorum spiritui, (qui est aqua spirituosa quæ latet in animaliũ sanguine, quæque extrahi potest per distillationem, putrefactione prius peracta, sanguinis animalium) Si admisceatur inquam, Sal istud fixum purum putum factum Sali puro puto volatili mirabiliorem adhuc habet virtutem, & potentiorem: sequenti ergo methodo extrahuntur hæc duo Salia, cum spirituosa sanguis animalium substantia, occiditur animal & gladio extrahitur totus eius sanguis, & dum calet Alembico vitreo imponitur & clauditur suo coopertorio, deinde tota caro animalis accipitur & mundatur ab excrementis tantum intestinorum, & intestina mundata & viscera cuncta & cerebrum & ossa omnia cum medullis, contunduntur & in frustula parua inciduntur, & vna cum sanguine in Alembico vitreo supradicto ponuntur, & collocantur in fimo calido per quadraginta dies, deinde distillatur fortissimo calore balnei, & aqua illa quæ distillatur calore balnei optime custodienda est in vasis vitreis optime clausis nam in illa latet spirituosa animalis substantia, deinde postquam nihil distillat per balneum, mutandus est Alembicus à balneo ad cineres, & ibi per gradus ignis primo moderatos distillandum est quicquid distillari potest, ascendit aqua fœtida & Sal volatile & oleum rubeum sanguinis & carnis animalium, hęc omnia simul custodienda sunt, caput mortuum quod reperitur in fundo Alembici, calcinandum est aperto igne violentissimo, in vase fictili testaceo, donec albescat.

Sal volatile animalium augmentat virtutem Salis fixi animalium

Cineres illi perfundẽdi sunt liquoribus omnibus qui vltimo distillati sunt per cineres, & in retorta distillandi sunt fortissimo igne, vt egrediãtur omnes liquores, & Sal volatile ascendat in collo retortæ, quod liquore egresso soluendum est, & collo retortæ sic extrahendum, caput iterum in fundo retortæ remanẽs, iterum aperto igne vt prius calcinandum est, vt vindicetur ab fœtore suo, & empyreumate, & toties hæc operatio iteranda est, & per cohobationes plures iteranda est affusio liquoris distillati, vna cum suis omnibus partibus, vt tandem deponat fœtorem suum, & clarescat liquor, & caput mortuum, quod quidem cum factum est, affundenda est aqua, quæ per balneum egressa

egressa est, capiti mortuo claro sed cineribus candefactis, & ex hac aqua clara & limpida extrahendum est Sal fixum, capitis mortui, & multis solutionibus, filtrationibus, multoties iteraris purificandum est, ad summam puritatem, hoc quidem tandem purum factū conjungendum est liquori supra dicto, & multoties distillata super caput mortuum, vna cum aqua sua, sic omnia hæc conjungenda sunt in vno & eodem Alembico vitreo satis capaci, & putrefacienda sunt per mensem integrum in fimo calido, & vltimo distillanda per balneū fortissimo igne, ut superbulliat balneum, hac distillatione separabitur spirituosa animalis substantia, & Sal clarum & limpidum volatile animalis, quæ simul poterunt vase optime clauso custodiri, reliqua quæ supersunt in Alembico distillanda sunt igne cinerū, & stillabit oleum rubeum, & pars reliqua salis volatilis, quæ erunt rectificanda septies in novis retortis, vt deponant feces, & feces reperientur in fundo retortarum erunt coniungendæ cum Sale fixo, quod quidem tamdiu erit calcinandum in retortis, & aqua fontis septies distillata soluendum & depurādū filtrationibus, & distillationibus, donec optime candescat, & nullas in solutione emittat feces. Tunc tempories erit conjungendum Sali volatili, & spirituosæ animalis substantiæ, & rubeo oleo rectificato sequenti modo, primo Sal fixum dissoluetur cū aquosa spirituosa substantia, & dissoluto Sali fixo annectetur Sal volatile & vltimo oleum imponetur, & matratio vitreo optimè clauso imponētur ad circulandū per quindecim dies, his transactis imponetur matratius balneo bullienti, & calore balnei extrahetur humor aquosus superfluus, quantum poterit extrahi. Quod in fundo remanet, est arcanum seu clysus, & verum elixir animalis, curans morbos omnes animaliū & vitā ipsā conservans & prorogans, vltra communes vitæ terminos. Dosis est ℈j. vel ʒß. in jusculo vel aqua cinnamomi. Simili methodo & via, possunt extrahi arcana animalium omnium, quæ extra virtutes communes vitæ animalis cōseruandæ, & prorogandæ, virtutes peculiares & singulares habent animalium singulorum ex quibus extrahantur, præsertim si ex cervo extrahatur fit arcanum vitæ mirum.

Sal autem fixum vsque adrubedinem si purifi- *candum & deinde convertendum cū sale volatili vt arcanum perficiatur.*

Arcani animalis virtus & efficacia.

De calcinatione vegetantium.

CAPUT V.

VEGETANTIA cuncta, & illa omnia quæ ad vegetantia pertinent possunt calcinari simili modo & via, ac animalia calcinata fuerunt superiori in capitulo, vt inde extrahatur Sal volatile, & fixum, & spirituosa vegetantium substantia, & proinde dum separata sunt purificari possint conjungi, vt arcanum mirum & stupendum vegetantium confici possit. Calcinatio siquidem vegetantium hæc potissimum tendit, vt extrahatur Sal volatile & fixum & spirituosa substantia & oleum extrahantur

Ratio cur vegetantia calcinentur.

hantur & purificentur, & pura & nitida facta simul conjungantur in vnũ & hac secunda vnitione & mixtione potentior multo exsurgit virtus quàm in priori, quia in hac sunt excrementa maxima in copia, in illa vero nulla sunt excrementa, & proinde ratione excrementorum, vel absentium, vel præsẽtium mutatur virtus & proprietas compositi, nam præsentia excrementorum minuit virtutem, & absentia eorundem adauget, sic per Alchymiam seu separationem excrementorum adaugetur virtus vniuscujusque mixti; sic calcinatio est omnino necessaria ad separationem faciendam excrementorum, sic vegetantia eget calcinatione vt eorum excrementa separari possint ab eorum puris substantijs, quam sequentibus verbis definire possumus.

[V]irtus cu[iu]scunq; rei [au]getur vel [d]iminuitur [ra]tione ex[cr]ementi.

Calcinatio vegetantium est, eorum incineratio & in calcem reductio; quę quidem vera & legitima esse non potest, nisi vegetantium Sal volatilis, & corũdem spiritus volatilis conservetur, vt his puris factis fiat eorumdem vnitio & conjunctio cum eorumdem vegetantium sale fixo, itidem puro. Quæ quidem calcinatio fieri nõ potest, sine distillatione, sublimatione, putrefactio, & conjunctione. Vnde hæc vera & legitima calcinatio comprehendit sub se omnes alias operationes supracitatas, ad separationem puri ab impuro faciendã necessarias, vt vidimus superiori capite in calcinatione vera & absoluta animalium vbi ad hanc perficiendam calcinationem factæ sunt simul & aliæ omnes operationes, quæ ad separationem puri ab impuro sunt necessariæ, si pariter in calcinatinne vegetantium facienda faciemus, & alias omnes operationes scilicet distillationem, sublimationem, putrefactionem, & conjunctionem, postquam partes calcinati mixti, & dissoluti omnino fuerint puræ factæ. Quod sequenti methodo obtinere poterimus.

[C]alcinatio [v]egetantiũ [q]uid sit.

Accipitur qualecumque in votis erit vegetabilium, idque recens & recenter contundetur & prælo exprimetur succus ejus, & oportet habere copiam succi, & in illo succo ponere magma illius succi, certa in quãtitate & copia, ita vt succus supernatet magmati, deinde illa omnia imponenda sunt & indenda vasi vitreo optimè clauso ad putrefaciendum per duos mẽses aut tres in fimo equino vt ferveat & putrescat materia hæc, & appareat spiritus, qui lentissimo igne est à materia reliqua separandus per balneum, & custodiendus in vase vitreo optimè clauso, postquam rectificatus erit & ab omni flegmate vindicatus, tum demum est conservandus, reliqua verò materia quæ in fundo remanet Alembici, est distillanda fortissimo igne vt inde exeat quicquid stillari poterit olei vel liquoris, & caput mortuum in fundo remanens est calcinandum aperto igne in vase fictili testaceo, ad candorem vsque, huic sic candefacto, deinde affundendum est quidquid est egressum per distillationem sive liquoris, sive olei, & iterum

Vt spiritus vegetantiũ appareat quid agendum.

Si hoc fiat in cedro vel quercu vel pino, fit potentissimum arcanum vitæ protogandæ.

iterum in noua retorta distillandum est, & caput mortuum iterum calcinandum ad candorem vsque, & huic affundendum est quidquid egressum liquoris, & toties iteranda est hæc operatio, donec caput mortuum remaneat, in fundo retortæ albũ & liquor qui egreditur per distillationem non fœteat sed bene oleat, tunc temporis caput mortuum est dissoluendum cũ flegmate superius vna cum spiritu distillato, quod si flegma non sufficiat, habenda est aqua vulgaris distillata, & cum ea dissoluendum caput mortuum per ebullitionem illius cũ aqua illa, quæ dum ebullierit cum capite mortuo, tunc temporis filtranda est, vt clarificetur & quicquid est Salis fixi in capite mortuo transeat per filtrũ vna cum aqua in cuius poris continetur. Sal fixum: quod per distillationẽ ipsius aquæ in cineribus remanet in fundo retortæ, vel alembici, quod igne cinerum est valde desiccandum & sic calcinatur, & purificatur à fecibus terreis suis, modò sæpe sæpius dissolvatur cum aqua sua, filtretur, distilletur & calcinetur, donec in dissolutione sua nullas emittat feces, tũc temporis ipsum Sal fixum sic purum factum est conuertendum, cum spiritu suo rectificato & oleo & Sale volatili, si reperiatur in separatione spiritus, nam aliquando non reperitur, quia transit vna cum spiritu, & fit spiritus, & tunc temporis dum conjungimus spiritum, & conjungimus etiam Salem volatilem: dum hæc fuerint omnia conjuncta, putrefaciẽda sunt per mensem in fimo equino, & deinde leuissimo calore balnei distillandũ erit quicquid stillari poterit aquosi humoris & superflui, quod remanet coagulatum in fundo vasis distillatorij est arcanum vegetantis illius ex quo extractum est, conservans vitales omnes facultates & functiones, & virtutes possidet ingentes & stupendas illius mixti ex quo extractum est, dosis est grana viginti in aquis cinnamomi, aut jusculis, aut in spiritu vini.

De calcinatione mineralium

CAPVT VI.

Calcinatio mineralium magni est momenti.

TANTI ponderis fecerunt antiqui Philosophi calcinationem mineralium, vt eam ipsam collocarint inter eorum arcana summa, quia in ipsa sola consistit veræ artis Alchymię secretum totum, nam in calcinatione mineralium latet calidum innatum & humidum primigenium mineraliũ, quod quidem tanti est momenti in Alchymia facienda, vt sine ipso nihil perfici possit in secretis chymicis absoluendis, illud enim calidum innatum & humidum primigenium mineralium continet spiritum vitæ copiosum, quòd spiritus vitæ (seu radices luminis cœlestis) copiosè figatur & coaguletur in centro mineralium: nam mineralia omnia in terræ visceribus generantur, vbi copiosè admodum spiritus ille cœlestis descendit, & firma compagine adunitur cum pura elementorum omnium substantia, quæ corpus salis cujusdam mi-

 neralis

neralis constituit, & ab hoc corpore exeunt vapores & exhalationes quę continent in se multum illius spiritus vitalis seu cœlestis, & ex quibus vapo ribus & exhalationibus in visceribus terræ cōdensatis & retentis fit vera & legitima mineralium omnium generatio. Vnde mineralia omnia tunc merito possident & continent multū illius spiritus vitæ. Sic mineralium cal cinatio jure etiam merito chymicis omnibus est pluris facienda, eo quòd calcinatione sola spiritus illos minerales habere valeamus qui continent copiosum spiritum vitæ, ex quo solo potest fieri arcanum vitæ conseruandæ & prorogandæ, nec sine causa antiqui chymici omnes calcinationem hanc totius Alchymiæ secreta continentem miris obtegunt vmbris & ænigmatibus, nam secretum illius calcinationis charactere obscurarunt quem simili figura depinxerunt. ♄, semicirculus enim siue luna superior indicat humidum radicale quod in calcinatis latitat, & crux inferior indicat passionem & coctinem, quam subire debet humidum illud radicale antequam perfectionem acquirat. Acquirit autem perfectionem sola coctione, seu circulatione humidi radicalis & tandem illa sola coctione perficitur semicirculus ille & luna, & in circulum perfectum seu solem absolutum convertitur. Vnde habemus manifestum calcinationis arcanum sola istius characteris explicatione, nā calcinata modo reducantur in salem

Calcinationis mysteriū in charactere suo latet.

fixum & humidum radicale illius Salis fixi extrahatur, & cum illo Sale fixo tamdiu coquatur donec cum illo vniatur, & figantur ambo, & sic verè luna illa seu circulus imperfectus tādem perficitur, & in solem convertitur totius Alchymiæ verus scopus. Sol autem in chymia est calidum innatū rerum purum putum factum & Luna chymicorum est humidum radicale earundem rerum. Vnde dicitur verā Alchymiam consistere in conjunctione Solis & Lunæ, & nisi Sol & Luna conjungantur non datur Alchymia, hoc est nisi calidum innatum rerum & humidum radicale earundem quod est Sol & Luna connectantur simul, Alchymiæ arcana nullatenus perficiuntur, per calcinationem autem nostram, calidum innatum rerū, & humidum radicale earumdem separantur ab inuicem & ab excremen tis suis perquamoptime expoliantur, deinde coniunguntur, & vniuntur perfectissime adeò vt nunquam separentur, sic per calcinationem nostram fit conjunctio Solis & Lunæ, & sic etiam per eandem calcinationē fiunt arcana chymica perfectissima, & totum opus chymicum perficitur quam calcinationem vt perquam op time eam comprehendere valeamus, his sequentibus verbis definiemus. Calcinatio chymica mineraliū omnium & metallorum est eorundem in calcem reductio, vel per ignem naturalem seu elementarem, vel per aquā metallicam, & mineralem ejusdem omnino

Sol & Luna quid sint & tota Alchymia in vnione eorum consistit.

Calcinatio mineralium quid sit.

omninò substantiæ cum ipsis metallis quæ dissolvuntur, & proinde calcinantur per ipsam eandem aquam quæ ignem naturalem continet, cujus ope & beneficio, metalla calcinãtur cũ conservatione calidi innati sui, &humidi radicalis,&sic per calcinationem hanc calidum innatum metallorum, & humidum radicale eorumdem habetur, & ab impuritatibus suis vindicatur &deinde pura facta & puta, conjunguntur, vera & legitima coniũctione, quæ nunquã amplius separari potest, sed firma manet in sua puritate.

Quæ quidem calcinatio metallorum cum conservatione calidi innati eorum & humidi radicalis sic habet fieri. Accipitur Sal terræ virgineæ, & purum factum spiritu vini communis&vulgaris dissolvitur, vel aqua pluviæ distillata,&post filtrationem, dissoluitur demum aceto suo septies distillato, & per quadraginta dies in calore tenui collocatur ad putrefaciendum seu digerendum, transacto digestionis tempore, tunc distillatur acetum levissimo calore, donec pulvis fiat in fundo vasis distillatorii, tũc temporis huic substantiæ spissæ, addendi sunt silices calcinati sufficienti in quantitate, vt salis fluxus impediatur, dum stillatur eius spiritus, qui non potest stillari nisi fortissimo igne, & proinde ne Sal fluat cavendum est, si enim Sal non emittit spiritus suos, vt ergo emittat, imponendi sunt silices calcinati, & sic peragẽda est distillatio, quæ dum peracta fuerit, illud omne quod in recipiẽte suo reperitur cum aqua comuni distillata

Mas illius illi coniungendus vt mas & fœmina pariant spiritum igneum qui est eorum filius. Mas est colorus cœli, & salis etiã naturam habet.

quæ in recipiẽte adesse debet, vt spiritus Salis subtilissimi egrediẽtes ex fortissima distillatiõe inveniãt refrigeriũ & se recipiant in centro aquę& poris ejus. Illud ergo quod reperitur in recipiente accipitur, & ponitur in alẽbico vitreo ad distillandũ ad medietatis consumptionẽ seu distillationẽ quod in alembico remanet collocandũ est in frigido loco vt fiant inde lapilli clari&cristallini, qui eximendi sunt affusa aqua liquida per inclinationem, in alium alembicum&iterum distillãda mediocri calore ad medietatẽ; &iterũ in frigido loco transponẽdus est alẽbicus, vt fiant iterũ in fũdo cristallini lapilli quod fit sex aut octo dieb⁹&hoc iterandũ est toties, donec nulli lapilli ampliùs fiãt, & quod remanet est flegma salsum & spiritus acidus Salis qui multiplici distillatiõe rectificãdus est, vt vindicetur à salsedine sua&aliis excremẽtis,&sic purificatus spiritus est conservandus,& lapilli etiã sunt purificandi sequenti methodo. Dissolvẽdi sũt in aqua pluviali distillata,& vt prius distillãda est illa aqua ad medietatẽ & reponẽdus est alembicus in frigido loco, vt appareãt cristalli, & continuãdum est opus donec nõ amplius fiunt cristalli, tunc tẽporis dissolvẽdi sunt lapilli illi in spiritu Salis rectificato suo&aurũ calcinatũ imponẽdũ quod facile solvitur in hoc mẽstruo &circulatione cõvertitur in quintã essentiã evolatilẽ, quæ denuo circulatione perenni & continua fixanda est &in salẽ fixum cõvertenda, quæq; iterũ&solvenda est cũ eodem spiritu & iterũ fixanda donec in Salẽ facile solubilẽ &

fundentem ac penetrantem cõuertatur & hoc summum est vitæ humanæ restaurandæ arcanum, cujus dosis est Grana decem, in aquæ cinnamomi ℥ j, vel in jusculo, vel restauranti aliquo, tamen hæc superflua si arcanum scias Salis generalis quod consistit in aceto suo & vnione corporis sui cum ipso aceto verè puro cum vasculo suo.

De solutione Chymica in genere.

CAPUT. VII.

[So]lvere [q]uid propriè [s].

SOLVERE propriè sonat à vinculis liberare, vnde chymici dum materiam suam seu calidum innatum, & humidum primigenium rerum omnium à duris substantiæ claustris liberant & vindicant & in aqueam substantiam & liquidam convertunt solvere dicunt. vere dicunt. Vnde solutionẽ chymicam in genere sic definiunt, solutio chymica est, humidi radicalis & calidi innati rerum omnium à vinculis suæ naturalis coagulationis reseratio, in aqueam substantiã & liquidam conversio, hæc autem conversio fit aquæ cujusdam beneficio, non enim aqua simplex elementaris est proprium solutionis instrumentum, sed est spiritus vitæ elementis omnibus infusus in forma aquæ, quæ quidem tanta cæli virtute pollet, & eius influxibus delibuta est & imprægnata, vt ætherea & ignea videatur, estque propriè humidum radicale cujuscumque rei volatile, & infixum alimentum imẽdiatum calidi innati fixi, & permanentis. Hujus aquæ beneficio habetur apud chymicos vera solutio, nam alterius aquæ auxilio haberi non potest, cum jungi nequeat calido innato, vt extrahat illud ex excrementis & fimis quibus inuoluitur, & deturpatur, nequit autem conjungi cum non sit eius substantiæ, humidũ autem istud radicale de quo loquimur est ejusdẽ substantiæ cum calido innato fixo, & permanenti, & proindẽ solvit optime calidum innatum suum, & ab eo abigit sordes illius, cum non solvat nisi quod ipsius est naturæ & substantiæ, excrementa autem non sunt ejus naturæ & essentiæ, & proinde non solvuntur ab ipso soluente. Soluens autem istud est miræ inquisitionis, quamvis vbique locorum reperiatur, nihilominus tamen difficillimæ est extractionis ab ipsis qui ipsum ignorant, quamvis sit facilis admodum extractionis his, qui norunt ipsius naturam, nam simplici distillatione potest extrahi cum sit ætheræ substantiæ, quæ levissimo igne sublimatur & in aërem convertitur, quæque si retineatur in vasis vitreis in aquam abit, hæc aqua dicitur mineralis cum naturam mineralium habeat, hoc est humidum radicale mineralium volatile constituat, dicitur etiam vegetabilis cum humidũ radicale vegetabiliũ constituat, vnde vinum Lullianum efficit: dicitur etiam animalis, cum humidum radicale

[So]lutio quid [s].

[So]lutionis [in]strumentum quale.

Solutio vera quibus fiat.

Facilis est extractio veri solventis.

dicale animalium componat. Vnde tria rerum genera animalia, puta vegetabilia & mineralia, conservationem & vitam habent ab ipsa hac aqua, imo non solum tria illa rerum genera, sed & cœlum ipsum, & tota natura cœlestis & terrestris habet esse & conservari ab illo spiritu seu spirituosa aquosa substantia, quæ apud antiquos ea ratione dicebatur spiritus & anima mundi, vnde illud.

Hoc caput mirum est totum enim Alchymiæ arcanum in se continet.

Principio cœlum & terras composque liquentes,
Lucentemq́ globum Lunæ *Titaniaq́ astra*
Spiritus intus alit, totamq́ infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Ex illa spirituosa substantia quæ in aere est, æthere, & cœlo, aqua terraque? omnia radicaliter vivunt & ea deficiente moriuntur, in hac sola spirituosa substantia nostra solutio chymica realiter & physicè constat & fieri potest, in alia verò non, cum reliquæ omnes aquæ sint hæterogeneæ calido radicali & innato, & cum sint heterogeneæ, si habeant vim solvendi, convertunt solutum in suam substantiam, & proinde in alienam, cum solvens non sit ejusdem substantiæ cum soluto, sed contra naturam. Alia ergo non quærenda solutio est in arcanis chymicis peragendis, cũ non detur alia quam hæc, quę fit cũ spirituosa rerum omnium substantia, quæ in omnibus rebus reperitur, cum sit fomes vitæ, & actionum omnium & functionum & facultatum principium, & hæc dicta sufficiant de solutione in genere, jam de particula solutione agẽdum & qua methodo & via fieri debeat.

In omnibus rebus reperitur solvens & solvendũ.

De solutione animantium.

CAPVT VIII.

ANIMANTIUM solutio admodũ difficilis est apud chymicos, cum solo & vnico animantium spiritu fieri possit, quiquidem spiritus in viuis tantum animantibus videtur reperiri, nihilominus tamen post mortem etiam reperitur, non in tanta quantitate & tanto vigore vt in vivis repe-ritur animantibus. Quia dum vivunt animantia spiritus tunc temporis copiosi & turpentes esse debent ad actuandas animæ seu formæ animãtium facultates & potentias. Est enim spiritus ex Philosophorum & medicorum omnium consensu animalium facultatum verum & vnicum organum, sine enim ipso spiritu anima nullas potest ex se ipsa in lucem prodere actiones, & ratio in promptu est, quod anima purus sit ignis cœlestis seu vera lux ab elementarijs materijs & substantiis omnino segregata, qua propter nullum commercium cum ipso corpore elemẽtari habere potest, nisi mediante media natura, seu anima, quæ est spiritus de quo loquimur, qui cum constet ex purissimis & subtilissimis elementorum substantiis & luce cœlesti, ideo vocatur media natura, & media

Quare dissolutio animantium difficilis.

Anima qui sit & quare egeat spiritu.

media anima, eo quòd sit mediũ vniendi & conjungendi animam seu puram putamq; lucem cũ corpore ipso, puro elementari: & cũ actiones corporis sint veræ corporales & materiales & visibiles & palpabiles oportet, vt fiāt à principio partim corporali, & spirituali. Corporeum enim simpliciter sine spirituali illa substantia agere non potest, cũ corporeum simpliciter habeat esse & ex parte materiæ quæ sẽper passiva est & nullo pacto activa, vnde actio in omnibus naturæ rebus, est ex parte formæ, & nõ ex parte materię: forma autem cũ sit omnino spiritualis respectu materiæ etsi sit materialis & habeat esse suum ex centro materiæ, cum tamen sit aliquid tenuissimum & subtilissimum materiæ, ideò ipsam formã dicimus spirituale, vnde etiam habere necesse est organa suarum actionum purè spirituosa. Vnde Deus creavit in omnibus rebus spiritum illum, qui esset actionum omnium vnicum & verissimum organum; quo solo actiones formarũ prodirent in lucem. Vnde evenit in chymicis peragendis arcanis nihil aliud in rerum natura inveniri posse, ad habendam illam naturam seu animã & formam rerum, quàm spiritum illum qui particeps est formæ seu animæ, & corporis quod actuatur & informatur anima, cum enim sit spiritus ille eiusdem substantiæ, ideo radicaliter & substantialiter vnitur cum forma & corpore, & extrahit ipsa ex barathro excrementorum quo immergũtur, vnde potentiora & virtuosiora emergũt cum habeant copiosiorem & potentiorem spiritum, cujus ope & beneficio actiones omnes peragũtur. Quid autem sit spiritus ille in animantibus cujus beneficio actiones perficiuntur in animantibus, & quo corpore & visibili substãtia includatur est jam nobis declarandum, vt haberi possit ad arcana chymica peragenda. Est autẽ spiritus ille in animantibus post mortem ipsorum tenuissima illa substantia ætherea, quæ elicitur ex humidis & liquidis substantiis quæ in animalibus post mortem reperiuntur, quæq; elicitur post putrefactionem earum in forma & substantia spiritus vivi, & Salis volatilis, quæ possidet majorem aquæ elementaris portionem dicitur spiritus, quæq; majorem obtinet terræ portionem, dicitur Sal volatile, sed vnum & idem sunt & vnum potest fieri aliud facili via: solutione enim simplicis aquæ puræ, & circulatione, Sal volatile fit spiritus, & spiritus sola coctione & circulatione fit Sal volatile, hæc ergo est sola, & vnica substantia chymicis necessaria ad solutionẽ animantium peragendam, quæq; vt facilius intelligatur sic peragenda est chymica methodo: accipiendũ est aliquod animal quodcumq; volueris & occidendũ est, nec est ab excrementis suis omnib. pilis, plumis, & vnguibus & aliis rebus heterogeneis depurgandum quia in fine arcani peracti hæc melius peraguntur, & fiunt igne & operationibus chymicis, quàm manibus: addo quòd pili, plumæ, vngues & reliqua quæ in animalibus censentur excrementa, non vere sunt excrementa, sed aliquid habent formæ animalis

[V]nde spiritus sit tam [n]ecessarius [in] arcanis [ch]ymicis [pe]ragendis.

Spiritus quid sit.

Via extrahendi spirituosam substantiam ex animalibus.

malis, & spirituosæ ipsius animalis substantiæ, cum verè nutriantur & crescant per digestionem alimenti sui & non per juxta positionem. Nã quãvis crescant pili & vngues in mortuis, tunc verè nutriuntur & vivunt vita vegetabili, nõ vita animali sensitiva, quia substantia vitæ vegetabilis superest in cadavere animalium mortuorum, hoc est spiritus ille æthereus, qui in cadavere animalium mortuorum suscitare potest actiones vitæ sẽsitivæ & animalis, quia in morte animalium evanuit gradus lucis illius puræ cujus beneficio actiones animales peragebantur cum spiritu suo, & remansit alius gradus illiusmet lucis, cujus beneficio actiones vegetantis vitæ & formæ cum eodem spiritu peragi possũt, vnde in cadaveribus mortuorum vegetantis formæ seu animę, actiones peragi possunt, vnde crescũt eorum vngues & pili. Non auferenda ergo sunt animalium excrementa in eorum arcanis chymicis peragẽdis, sed vna cum corpore animalis vasi imponenda & cum sanguine multo & copioso aliorum similium animalium irroranda, vt quamoptime eo sanguine madefiant & inebrientur, illud omne fimo equino calido imponendũ est vasi vitreo optimè clauso per quadraginta dies vel plus, vt deferveant, deinde distilla lenissimo calore quicquid stillari poterit, cave tamen ne cõburãtur, & ne hoc eveniat distilla per balneum, sic eris tutus à combustione harum rerum & cohoba multoties donec appareat aqua spirituosa in forma aquæ ardentis, & Sal volatile ascendat vna cum spiritu, quæ simul sunt conjungenda, & simul circulanda vt vnum fiant corpus aquosum cujus aquosi corporis beneficio perfecta solet fieri solutio in animalibus. Hæc enim aqua spirituosa extrahit quicquid est humidi radicalis & calidi innati in animantibus & singulis, & custodit illæsas eorum virtutes & proprietates, & verus est Mercurius animalis, qui si fixetur cum calido innato fixo animalium fit arcanum animale potentissimum ad morbos omnes animalium curandos, & ad prorogandam vitam eorum vtilissimum. & efficacissimum Dosis est Granorum in jusculis.

Corpora mortuorum qua vita vivant.

Mercurius animalis qualis sit

De solutione vegetantium.

CAPUT IX.

EX capite superiori satis admodũ clarè colligi potest solutionem vegetantium fieri debere ex spiritu volatili vegetantium, qui admodum clarus & manifestus est in omnibus vegetantibus: nam succus vegetantium omnium plenus est spiritu illo, consistere enim non possunt sine illo spiritu, vivũt enim, crescunt & habẽt virtutes suas & proprietates ex fonte illius spiritus, vnde in vegetãtibus facillimæ est cognitionis, quia se ipsum separat dum ebulliũt vegetantium succi per se separati, vt apparet in vino quod succus est racemorũ, qui per se separatus ab uvis suis & racemis, & vasis ac

Vegetantia habent virtutes ex spiritu suo

Solutio vegetantium vt fiat.

ac dolijs inclusus ebullit per seipsum, suscitato calore innato suo & archeo naturali, qui vult seipsum conservare, & materiam putrentem quæ in ipso est separare, & proinde irascitur quasi, & excandescit & sic ebullire facit materiam & substantiam in qua est, sicque separatur ab ipsa materia, & major pars ipsius petit regionem suam, aerem nempe, ex qua descenderat in vuas vt ipsarum esse constitueret; destructis autem uvis iterum separatur, & nō potest separare quin ebulliat, ebullitio autem excitatur ab ipso, vt se queat separare ab heterogeneis excrementis quibus in mixtione inuolvebatur. Pars illius evanescit in auras, pars remanet in ipsa substantia vini, quæ iterum potest integraliter separari adhibito calore externo, qui ipsum spiritum sua ipsa naturam volatilem suscitet ad sui separationem. Hic spiritus jam notus est lippis & tonsoribus, ejus virtus tamen & proprietas, & mira ac stupenda efficacia, & energia paucis nota est, & manifesta, eo enim ipso mediante Sal fixum volatile fieri potest, & ita cum ipso Sale fixo vniri, & vinculari potest, vt nunquam amplius separari possint, vnde arcana mira fieri possunt, & facta sunt apud antiquos, puta lampadum perennium, quæ lucent & radiant, curatio morborum fere omnium. Nam quod vix curentur febres continuæ & interpolatæ, hecticæ & quartanæ ac pestilentes, hoc dependet ex defectu remedij adæquati, quod non possit subigi & alterari à calore nostro, & quod sit ejusdem substantiæ cum calido innato nostro, & sic sine læsione pervadat omnes partes corporis nostri, fovendo calidum innatum cujuscumque partis & reserando earundem partium obstructiones omnes, & euacuando per insensilē transpirationē per vrinas & sudores omne illud, quod calidum nostrum mutatum infestat, & ad sui ipsius ruinam excitat, dum excandescit ad separationem excrementorum suorum, spiritus ergo ille solus est in rerum natura cujus ope & ministerio miranda & stupenda patrari possunt modo acuatur cum sale suo & vniatur cum ipso. Datur etiā & alius volatilis spiritus in vegetantibus & aliis rebus omnibus, qui in ipso vino potentius & copiosius latitat, quàm in reliquis vegetātium succis, & sic quidem spiritus latitat in tartaro vini, ac tartaro succorum vegetantium, qui quidem spiritus extrahetur sola simplici hujus tartari distillatione. Exhalatur enim quædam aqua acida quę strias facit velut aqua ardēs, hæc est spiritus acidus tartari, quæ si separetur ab omni flegmagte aquoso, & acuetur Sale volatili summum ac potentissimum esse arcanum in curādi morbis tartareis omnibus, qui omnium morborū difficilimi curatu sunt, cùm non reperiantur medicamenta, quæ post primam stomachī digestionem illæsa permaneant & totum corpus suasque regiones omnes pervadant, vt hostiles morborum horum

[Sp]iritus ex [a]stris in aërē [d]escendit.

[V]inum cur [e]bulliat.

[Q]uid spiritu vini & [s]ale suo fixo [v]nitus fieri [p]otest.

[L]ampades [p]erennes vi[v]ant.

In tartaro vini latitat etiam spiritus.

rum focos & fomites destruere queant. Hic spiritus acidus, est salis esurini pars volatilis, quæ naturam omnem fovet & conservat, illiq; virtutē & energiā condonat se ab hostibus suis tutandi & conservandi & se prorogandi, vnde nostrę naturę à morbis & causis morbificis profligatæ est sūmum auxilium, cum destruat hostes naturæ, eosque dissolvat & in alienam transmutet essentiam quæ inimica naturæ nostræ tantopere non est, vnde facili via inde per excretricem facultatem foras eiicitur, cùm non tam potenter resistat ac antea, jam priùs ab ista auxiliatrici natura devicta. Istis ergò spirituosis substantiis, quæ in vegetantium succis post fermentationem eorum & naturalē ebullitionem reperiri solent, egent summopere chymici, vt solutionem chymicam vegetantium perficere possint vt calidum innatum & humidum radicale vegetantium habere queant purum putum, in quo solo consistit virtus & energia vegetabiliū omnium. Habetur autem hæc spirituosa vegetantium substantia modo & via sequenti, exprimitur succus vegetantium torculari aliquo & expressus succus magna in copia deponitur ad defervendum seu fermentandum per se in cella vinaria in dolio optime clauso, & postquam deferbuerit seu fermentatus fuerit ponitur ad distillandum lenissimo calore & quicquid strias facit colligendum est, hoc tamen non est spiritus seu oleum vini, datur alius spiritus acetosus qui in tartaro

Acida spirituosa hæc substantia, est verus spiritus, nā aqua ardens est potius oleum vini quàm spiritus.

latet, & qui post hoc oleum extrahitur, qui ab excrementis sui aquosis & aliis omnibus vindicatus solutionem vegetantiū facit, & extrahit eorū veras omniū essentias & quidē ditates, eoque solo spiritu vel puro, vel impuro cum suo phlegmate conjuncto, & cum parvo succo ejusdem speciei vegetantis copulato citissimè fermentatur succus & ebullit, & sic copiosùs extrahitur spiritus vegetātium, qui tūc temporis potest deputari perquā optime & Sali fuso & volatili ejusdem speciei conjungi & vinculari, & sic perfectum & absolutum vegetantis ex quo extrahitur, perficitur arcanum potentissimum, cuius dosis est grana decem in spiritu simplici vegetantis eiusdem speciei, vel in aqua stillatitia sua. At in spiritu, est majoris virtutis & efficaciæ, quàm in aqua simplici stillatitia sua, quòd illa aqua nihil fere habeat virtutis vegetantis ex quo extrahitur, cùm non sit de essentia & natura vegetantis, sed tantùm est pars aquosa alimenti vegetantis, quod quidem nō sit adhuc mutatum in partes substantiales vegetātis, non adhuc est pars eius & perinde nihil habere potest virtutis, & energię vegetantis illius ex quo extrahitur, vnde colligitur quam vanæ sint & frustraneæ aquę pharmacopolarum, quibus vtuntur medici ad curandos morbos, & hæc sufficiant de solutione vegetantium cum solvente spiritu acido, sale suo acuto & acri acuminato. De solutione autem cum spiritu acido, & Sale suo itidem acido jam nobis dicendum, est ergo adhuc

Modus extrahendi acetosum spiritū solutionis instrumentū.

in vegetantibus ſuccis ſpiritus alius acidus, qui quidem poteſt extrahi beneficio aquæ illius alimentariæ de qua jam dictum eſt: hic autem ſpiritus acidus, habet radicem ſuam in Sale eſurino quodam acetoſo, qui adhuc latitat in magmate ſuccorum vegetantium. Et hæc extractio huius ſpiritus, fieri poteſt ſequenti methodo, diſtillatur aqua, illa infertilis & aquoſa omnino vſq; ad ſiccitatem magmatis reſidui, & illud diſſolvendum eſt & diluendum aqua illa alimentitia jam extracta, & levi ebullitione id peragendum, deinde omnia dum adhuc calent filtranda, vt quicquid eſt Salis volatilis, in magmate diſſolvatur, quodque iterum diſſolvendum eſt ad ſiccitatem vſque, & cum ſua iterum aqua diſſolvendum ebullitione levi, & iterum filtrandum & clarificandũ, & hoc toties agendum eſt donec diſſolutum clareſcat & nitidum omnino appareat, & coaguletur in tartarum nitidum & clarum tunc temporis diſtillandus eſt tartarus ille fortiſſima diſtillatione, cum lòricata optimo luto retorta, & tunc diſtillatur ſpiritus acetoſus & oleum, ſpiritus acetoſus ſeparandus eſt per infundibulum ab oleo, & ſeparatim vtrumque eſt diſtillatione multiplici rectificandum, donec vindicentur, ambo ab excrementis quibus inuoluuntur, & in hac diſtillatione habetur Sal volatile vegetantis, & oleum quod continet ſulphur ejuſdem, & in fece ſeu capite mortuo, quod remanet in fundo alembici, eſt ſal fixum, quæ omnia depurata ſecundum leges protechniæ, & vltimò coniuncta conſtituunt potentiſſimum vegetantium arcanum, cujus doſis eadem cum ſuperiori, & eadem virtus, ſed maior & efficacior multò, propter Salis eſurini & eiuſdẽ ſpiritus conjunctionem, & præſentiam, ſuique ſulphuris connexionem: imo cum ſolo ſpiritu acido Salis eſurini, modo eodem Sale eſurino acuato, & fermentato, poſſunt fieri multa alia arcana, vt ſolutio auri & argenti & mercurii, quæ mira eſt & ſtupenda in morbis curandis, quod ſequenti capite fiet clarius. Hæc tamen ſolutio cum hoc ſpiritu acido facta eſt vera ſolutio: nam cum ſpiritu ardenti vini fieri non poteſt.

De ſolutione mineralium.

CAPUT X.

QVàm difficilis ſit mineralium diſſolutio, ſciunt omnes qui circa ipſam occupati fuerant, qui ſæpiſſime totum vitæ ſuæ curſum conſumpſerũt in indaganda illa ſolutione, nihilominus tamen nunquam ipſa noverant, nec ſolventis eſſentiam & materiam vnquam intellexerunt, nec nimis viderunt, eo quod cum humido radicali mineralium fieri habeat, illud tamen humidum radicale cum in omnibus mineralibus & metallicis corporibus inſit & reperiatur, cum ſolum ab ipſo ſolo mineralium eſſe & metallorum dependeat, nihilominus tamẽ ab omnibus cognoſci nõ poteſt nec vllo pacto comprehendi, etſi fundantur

Difficilis mineralium ſolutio.

dantur & liquentur metalla in igne ab ipso humido radicali, & conserventur illæsa in ipso igne, nihilominus tamen, inquam; non potest comprehendi quid sit illud humidum: & quia illud apud chymicos omnes antiquos & recentes dicitur & nuncupatur mercurius & argentum vivum, non possunt aliud sibi imaginari quã vulgarem illum mercurium & argentum vivum comune & vulgare, quod palàm divenditur, quod quidem continet suum argentum vivum & humidum radicale suum, de quo non est sermo, quod argentum illud vivum, quod continetur in argento vivo cõmuni & vulgari, non sit argentum vivum necessarium arti nostræ & solutioni faciendæ, cum illud sit individuatum quid & volatile nimis & fugax, & sulphure corruptibili infectũ, nostrum vero argentum vivum non est adhuc individuatum, sed commune omnibus naturæ generibus, quo solo indigemus ad faciendam nostrã solutionem arcanis chymicis peragẽdis necessariam, volatile quidem partim est, sed partim est fixissimæ substantiæ, vnde facili via manet in igne & gaudet in ipso & est vera & legitima Salamandra antiquorum, vivens in ipso igne, & perseverans, cujus sanguis igne coctus, & perfectus theriaca vera est morborum omnium: cum tamen in omnibus mineralibus & metallis reperiatur hoc humidum radicale imo & in omnibus naturæ rebus vegetantibus, & animantibus; nihilominus tamen arti nostræ & solutioni faciendæ est omnino inutile, propter sui individuationem quam recepit in omnibus naturę generibus mixtis, inest tamẽ subjectum aliquod in terra ipsa conclusum non adhuc individuatum, in quo quidem subjecto, copiosum admodum est illud humidum radicale, nobis solũ vtile, omnibus notum est, & cognoscunt omnes, & tamen tale, & ad quid inservire posset, pauci admodum sunt qui illud cognoscant, & extrahere sciant. Est enim lapis noster, qui tamen non vere lapis est, sed potius terra quædam salinosa, pinguis, in cujus centro latitat oceanus verus & vniversalis totius naturæ ex quo separatus est oceanus externus visibilis & navigabilis, alius vero est invisibilis totam terram occupans suisq; poris, porisque aeris invisibiliter inclusus, vnde verè & legitimè vocatur ab ipsis Philosophis aqua Oceani, aqua vitæ, quòd omnibus rebus inserviat ad vitam & esse earum conseruandum, non tamẽ est aqua communis, & vulgaris alicujus scaturiginis, sed crassa quædam aqua Salinosa, atque sicca quę manus non humectat, nec tamen est Sal communis qui terræ inest & aquæ; sed est alius ex quo sal commune, & nitrum, & alia omnia Salia habent originem, in quo solo ignis naturæ, & verum sulphur mercuriusq; & Sal Sapientum & naturæ reperiuntur, estque crassa pituitosaq; quædã aqua, è salinosa terræ pinguedine ortũ habens, igne plena, mercurio & Sale, vnde terna dicitur hæc substantia, & vna, cum hæc tria vnum quid in compositione naturali constituant.

Argentum vivum commune non est humidum radicale metallicum.

Salamandra antiquorum qualis & quæ sit.

Datur in t[...] ra subiecti[...] in quo abu[...] dat humi[...] dum radic[...] le metallic[...]

Vera descriptio mercurii Philosophorum & humidi radicalis metallici.

Ex omnibus autē aliis trium generū rebus, sive sint ex genere animalium, sive ex genere vegetantium, sive ex genere mineralium & metallorū, non potest educi hæc substantia quā vis his insit propter ejus individuationem quam in vnoquoque genere suscepit, in qua individuatione particularem invidui sui induit virtutem & indolem, cujus fermento, omnem communem naturam, & cum rebus omnibus convenientiam exuit, & sic non est aptus mercurius ille seu humidum radicale ad genera omnia, sed est quid particulare ad speciem tantum illam, in qua & sub qua individuum illud collocatur, vnde arcanum quod inde paratur non generale quid est, sed quid particulare. Lapis autem Philosophorum ex sententia omnium & ex veritate ipsa est arcanum generalissimum continens in se vim & proprietatem perficiendi res omnes qualescunque sint. Ex subjecto ergo generalissimo extrahi debet, quod nullatenus individualitatem patiatur sub mixto alicujus generis, ergo ex nullo metallo, nec ex vllo minerali, nec ex vllō animali, nec item ex vllo vegetanti educi potest ergo superest, vt ex solo subjecto supradicto confuso & hyleali, vbi confusa sunt elementa omnia & principia rerum omnium, eliciatur. Illud autē subjectum ex quo extrahitur illud generale humidum radicale verum cōmune & vniversale rerum omnium alimentum, esse commune & vniuersale quid, rebus omnibus conveniens inde colligitur: Quod natura vna & simplex, ex multis ac diversis cōposita, non potest esse vna & simplex quin multiplicia illa ac diversa ex quibus componitur fiant & redigantur in vnum, vt videre est in homine qui etsi cōponatur ex diversis, illa omnia tamen rediguntur in vnū quid & simplex, nempe in vnum homogeneum simplexque semen, ex quo diversa omnia ex quibus componitur homo fiunt & componuntur, item nutritur ex diversis alimentis, quæ tamen non sunt alimenta quandiu varia & distincta, sunt, sed postquam cōversa sunt in vnum & vltimum homogeneum alimentum ex quo partes illæ diversæ & distinctæ omnes nutriuntur & conservantur. Sic pariter fit in macrocosmo & vniversali natura: cœlū & planetæ omnes cum stellis variis ac distinctis & quatuor elementa, ex quibus componitur natura nutritur & conservatur, fiunt quid vnū & simplex, & deponunt pluralitatem illam & diversitatem, vt fiant vna & simplex natura homogenea. Cœlum enim omne, quod sui est, deponit in elementa, & elementa omnia quid quid habent virtutis & energiæ, cum semine suo deponunt in centrum terræ, quod est centrum naturæ, vbi digeritur illud omne & coquitur, & coctione ac digestione illa deponit pluralitatem illam & convertitur in alimentum vnum & simplex vltimum rerum omnium, quod quidem alimentum vltimum, vt res omnes naturales eo nutriri queant, necessarium

Ex quo educatur mercurius verus,

Qua ratione fiat spiritus mundi seu media natura.

Centrum terræ est centrum naturæ.

rium

rium omnino est, vt sit quid, vniversale & commune rebus omnibus naturalibus, & tamen sit quid simplex, & vnum homogeneum: vt clarum est in omnibus naturæ mixtis, tum vegetantibus animalibus & mineralibus, quæ vt nutriantur & conserventur in esse suo, alimenti sui digestione & coctione alimentum qualecunque sit necesse est vt convertatur in vnum & simplex homogeneum alimentum, vt partes eo nutriri queant & conservari, alioquin si in sua heterogeneitate persisteret, partem similarem & homogeneam nutrire & conservare non posset, oportet ergo vt deponat heterogeneitatem omnem, & induat homogeneitatem simplicem, vt partes homogeneæ & simplices & nutriri & conservari possint, similibus enim & homogeneis fit nutritio eo cōservatio rerum. Datur ergo in rerum natura, alimentum vnum & homogeneum & simplex, ex quo partes omnes vniversæ naturæ nutriuntur & conseruantur. Quod quidem alimentum nullibi reperiri potest, quàm in sola terra, vbi virtutes cœlestes omnes & elementares confluunt, ibique digeruntur & coquuntur in illud alimentum, quod philosophi antiqui hermetici mercurium dixerunt calidum innatum, & humidum primigenium rerum omnium, quod quidē cum ignem naturæ cōtineat, sulphur dixerunt incombustibile & vivum, & animam mundi, & cum contineat pabulum & radicalem humorem illius ignis naturalis & vivi, dixerant mercurium & humidum radicale, & cum contineat etiamsi ccitatem quandam & duritiem beneficio cujus videtur & palpatur, Sal dixerunt Sapientum, & centrale naturæ. Et hæc tria vnū constituunt homogeneum & simplex quod nos meliori Titulo alimentum vniversale rerum omnium, dicere possumus. Quod quidem vt habere valeamus ipsum purum putum, sequenti methodo, insistendum est, ad perficiendam solutionem nostram mineralium & metallorum. Accipienda est ergo terra nuda & simplex spiritu cœlesti & elementari imprægnata & turgida, estque terra pinguis & argillosa, quam Galli vocant Marus, Latini Margam, qua vtuntur Galli & Britanni, ad agros stercorandos, fœcundat enim copiosissimè agros infœcundos & steriles, propter spiritum fertilitatis quo turget, est alba, rubra, ruffa, & cinerea. At alba & rubra præstat omnibus, accipienda est terra illa & diluenda est rore majali, vt Sal illius dissolvatur in ipso rore, deinde postquam gustu percipitur rorem impregnatum esse copioso illo Sale acido putre faciendus est ros ille impregnatus in vase vitreo optimè clauso in fimo equino per quadraginta dies his transactis distillandus est liquor levissimo calore, ad spissitudinem mellis, & per cohobationes varias & multiplices dissolvēdum est illud quod in fundo remanet, & filtrandū & feces omnes filtrandæ sunt & custodiendæ, vt calcinari possint tādem cum capite mortuo. Et post subtractionem, & clarificationem

Spiritus naturæ est quid simplex.

Alimentum verū omnium est vnicum & simplex.

Varia nomina spiritus mundi.

Vide Plin. lib. 17. c. 6. 7. &

Modus e[…] trahendi[…] in quo la[…] spiritus […] dus toti[…] lutioni […] strument[…]

cationem, distillare oportet, ad spissitudinem mellis vsque, & tandiu hoc iterandum est, donec clarum & limpidum maneat in fundo, sal illud facilè vt cera fluens, acidum hoc tandē demum dissolvendum cum spiritu vini optime rectificato, & per distillationem levem abstrahendus est vini spiritus, & hæc solutio cum spiritu vini multoties est iteranda, donec candidissimum habeas Salfluens & fundens vt cera, tunc temporis præparata est natura tua, vt ex illa cor suum & animam seu spiritum extrahas, & hoc sola simplici distillatione per alembicum aut retortā in cineribus fieri potest, hæc conservanda sunt & custodienda ad rectificationem, sunt enim rectificanda septies antequam jungantur sali fixo, quod quidem ex capite mortuo, & fecibus omnibus in prioribus purificationibus reservatis extrahi potest, modo calcinentur omnia aperto igne in vase fictili, & deinde dissoluantur rore antea sæpius distillato ad purificationē illius, & bulliant simul, & deinde filtrentur, & clarificentur & distillentur donec omnino candidetur Sal & dissolvatur sine fecibus vllis, quod quidem tunc temporis est dissolvendum cum spiritu vini, & abstrahendus est spiritus vini ab ipso Salefixo ter aut quater donec omnino dissoluatur Sal in spiritu vini sine fecibus vllis. Tunc temporis abstrahendus est per distillationem spiritus vini & optime desiccandus est Sal iste, & cum suo rectificato spiritu priùs extracto & anima est conjungendus, & tunc temporis vniuntur verè, & conjunguntur solvitur tunc temporis corpus & congelatur spiritus, & constituunt ambo aquam siccam manus non madefacientem, mercurium verum philosophicum ex quo immediate metalla in venis terræ producuntur, & quamvis, natura non ita purificet hanc materiam, quia non vtitur spiritu vini, cum non habeat ipsum in intimis cellariis suis, & thalamis, nihilominus tamen vtitur spiritu roris cuius solius beneficio hæc substantia ad perfectionem exaltari potest. Tunc temporis huic mercurio seu humido radicali metallico, connectendum est aurū purum putum nullo pacto alteratum in pulverem tenuissimum redactum ad decimam tantùm partem & hoc omne includendum est in vase vitreo hermeticè clauso, & lenissimo Vulcano & blando, vitalem calorem cubantis gallinæ imitanti committendum est per novem menses continuos donec siccetur omnino hæc materia, & rubescat vltimo instar carbunculi, tūc temporis habes secretum secretorum & verissimum arcanum metallorum, quo solo lepra metallorum & hominum verè curatur. Dosis est granum vnum in aqua communi vel vini, ad restaurationem vitæ & curationem morborum omnium. Et Arcani hujus virtus & energia potest multiplicari in infinitum, si dissolvatur iterum atque iterum cum aqua sua, & spiritu suo mercuriali, & iterum coquatur ad siccitatem, vsque, & fixationem.

tionem. Tota difficultas in preparando hoc arcano consistit in praeparatione & extractione Salis istius ex terra illa virginea quae est vera materi- stius salis in quo corporificatur vt ita loquar, spiritus mundi qui solus est primus motor rerum omnium, & energia & efficacia totius naturae, & ratione illius spiritus, Sal iste possidet infinitas omnes totius naturae virtutes, & quamvis sit in omnibus aliis naturae rebus, nihilominùs copiosior est in ista terra, in centro cuius calore suo innato producit Salem istum, qui antea purus spiritus & substantia omnino invisibilis, fit in ipsa terra verum & solidum corpus, nempe Sal qui continet in se reliqua duo rerum principia, nempe mercurium & sulphur: sulphur est calidum innatum Salis illius; & mercurius est humiditas radicalis ipsius & Salis, & Sal dicitur corpus illud visibile terreum diaphanũ quod humido solvitur, et calido tenui congelatur, in hoc ergo corpore Salis, qui in terra illa virginea reperitur, sunt tria rerum principia simul unita et conjuncta vt in caeteris omnibus totius naturae compositis, in hoc autem potissimus elucet prae aliis omnibus spiritus mundi, ratione cujus hic Sal est eligendus ad spiritum nostrum eliciendum cujus ope, & ministerio solutio nostra mineralium commodè fit et alio quovis modo, fieri non potest, cùm alia omnia naturae mixta non tantum possideant spiritus mundi, nec adhuc sit individuatus ipsemet spiritus in ipsomet Sale.

Quae diximus de marga est ad occultandam verum nostri Salis terram & materiam.

In hoc ergo Sale tantum fusibili quaerendum est, quidquid exoptatur, ad solutionem chymicam nostram mineralium perficiendam et absolvendam, sed cogita qualisnam sit terra illa pinguis ex qua extrahi debeat et Sal et spiritus acidus ejus, et magnus erit Apollo.

De putrefactione rerum in genere.

CAPVT XI.

IN arcanis chymicis peragendis, tãti est momenti putrefactio, vt sine eâ perfici nullatenus possint. Animalia siquidem, neque vegetantia vlla nec minus mineralia possunt vllo modo depurari et ab excrementis suis, quibus scatent, vindicari, quin putrefiant priùs: Putrefactio enim separat ac dividit res homogeneas ab heterogeneis, excrementaque quae in compositione rerum ex impuritate elementorum exorta sunt, perfectissimè dividit ac separatim deponit, vnde à philosophis antiquis chymicis divisio dicitur ac separatio, mortificatio atque corruptio, eò quòd in putrefactione rerum, ea quae separantur ac dividuntur mortificantur omnino et corrumpũtur, separata e. ac divisa spiritu vitali et aethereo privantur, vnde mors eorum, cùm spiritu illo, vitae verae vero fonte et scaturigine, denudentur. Vnde solent definire et chymici philosophi putrefactionem, humidi radicalis et calidi innati rerũ

Putrefactio quid proprie sit.

omnium, ab omnibus suis excrementis, quibus scatet ex prima elementorum mixtione, separationem ac divisionem, Præcipuus enim chymiæ scopus finis, est purificatio calidi innati & humidi primigenii rerum omniũ, Non potest autem calidum innatum & humidum primigenium ritè & optimè deputari, quin separetur ab excrementis elementorum suorum quibus scatet. Separatio autem illa excrementorum non potest fieri sine putrefactione, nec spiritu vitæ ipsius potest vllo pacto agere, vt seipsum spoliet & vindicet ab excrementis quibus scatet, nisi corpus suum, in quo latitat, putrescat & corrumpatur, testante ipsomet Christo Iesu nostro Redemptore, qui cùm verus Deus & verus homo sit, naturam omnem, quã vt Deus creavit propter ipsum hominem, perfectissimè cognovit. Dixit ergo Christus nisi granum mortuum fuerit & corruptum, ipsum solum manet, hoc est nisi corpora rerum putrefiant & corrumpantur, vt separetur eorum spiritus & vindicetur ab excrementis suis; nullam de se dant germinationem & multiplicationem, quia solus est spiritus vitæ, qui separatur à corpore suo, & depuratur ab excrementis suis, & corpori iterum suo puro vnitus germinationem & multiplicationem ex seipso promit, vt quam plurimi chymicorum viderunt ipsâmet expetientia, Sales vegetabilium optimè depuratos & spiritu suo vegetabili imprægnatos, terræ creditos & mandatos germinare ac pullulare, & fructus ferre ejusdem speiei ex qua fuerunt extracti, imo & in phiala vitrea ampla inclusos, & hermeticè clausos levissimo calore tepefactos exsurgere in arbores & flores miros flore & foliis viridantibus exornatas, quod capite de vegetãtium putrefactione, qua ratione & quâ methodo id fieri possit, clarissimè ostendemus. Sed hæc levissimi momenti sunt in putrefactione rerum, in ea enim latet aliquid aliud majoris multò ponderis quàm germinatio hæc vegetantium, quæ vulgaribus tantùm hominibus est admirationi, qui tantum mirantur quæ ignorant; at scientibus & philosophis veris hęc non sunt admirationi, quòd videant & sciant longè plura ac majora, preciosiorisque momenti in natura ipsa latitare, & occulta esse, quæ ab ipsis possunt fieri manifesta, vt apparet in hacce rerum omnium putrefactione, quæ si ritè fiat, virtus stupenda & certè mirabilior multò germinatione & pullulatione illa, quam vulgus admiratur hinc exsurgit. Nam perfecta & absoluta rerum omnium perfectio hinc descendet, quæ consistit in sanitate perfecta, prolongatione vitæ vltra terminos communes & vulgares, cum transmutatione rerum omnium imperfectarum in perfectas & omnibus in partibus absolutas, hinc cura perfectissima omnium morborum dependet, & transmutatio metallorum imperfectorum in perfecta metalla, & lapidum trivalium in lapides pretiosos, & malleatio ipsius vitri, originem ducit, & transmutatio sterilium

[G]erminatio [&] multiplicatio est à [sp]iritu.

Mira dependent ex putrefactione chymica.

Putrefactio chymica vt fiat.

sterilium hominum & animalium omnium & vegetantium in fœcundos consistit, & longissima & fausta hinc vita dependet, quod multò est pullulatione & germinatione nobilius & præstantius, hæc ergo naturæ miracula & stupenda dependent, ex putrefactione chymica ritè celebrata, quæ fieri habet dum succus naturalis & innatus humor rerum omnium copiosus contunditur cum corpore suo, & permiscetur optimè, veluti in vino & cerevisia fit. contunduntur pyra, poma & racemi, & claudũtur omnia cũ eorũ succis naturalibus in suis vasis, & incellis reponũtur vt ebulliant & ferveant: & ebullitio & furor ille parit nostram putrefactionem. Nam tunc temporis putrescit & corrumpitur racemus & pomum, & generatur ex illa corruptione vinum & cerevisia, & sine illa racemorum & pomorum corruptione nullo pacto vnquam produceretur vinum & cerevisia, nec partes heterogeneæ separarentur ab homogeneis, vnde nec vini spiritus haberetur, nec Sal suum fixum & volatile cũ eorum tinctura & sulphure radicali vllo pacto extraherentur, in quibus solis puris factis & ab omnibus excrementis vindicatis & deinde vnitis consistit renouatio vini cujusvis impuri, in perfectissimum vinum, imo guttula hujus arcani in cyathũ vnũ aquæ communis & laudati fontis injecta cõvertit & mutat in vinum optimũ, aut saltem imponit qualitates & substantiam puram & laudatam vini optimi in aquam ipsam, vt appareat vinũ optimum, vt clarissime videbitur capite de vegetantium putrefactione, postquam putrefactionem particularem animantium patefecerimus.

Aqua quomodo via fieri potest vinum.

De putrefactione animantium.

CAPUT XII.

Corpus humanum seipso corruptibile est.

QVICQVID est in corpore humano, (excepta anima rationali, quæ diversæ est indolis ab ipsomet suo corpore) quod actuat & informat est totum alterabile & mutabile vt apparet ipsâmet experientiâ. Nam post mortem ipsius hominis, quæ sola cõsistit in separatione ipsius animæ rationalis ab ipsomet corpore, ipsummet corpus cadauer tunc temporis factum, est totum mutabile & alterabile, & sponte sua corrumpitur: hæc autem spontanea animantium omnium, & ipsius corporis humani corruptio, originem habet ex discessione & separatione prioris formæ, quæ dum discedit & separatur à corpore suo, statim introducitur alteratio quædã & mutatio, quæ disponit materiam hanc ad aliam formam suscipiendam, hæc autem alteratio & mutatio in cadaveribus omnibus fit ab interno aliquo agente, quod cadaveribus inest, & nunquam ea relinquit, donec novam formam sibi propriam & peculiarem in ipsam materiam putrentem introduxerit, hoc autem agens internum & intimum materiæ putrentis est cœli & elementorum reliquorum, quę corpus fecerũt, subtile quid et purissimum, quod est principium motus & quietis in rebus omnibus, & dicitur spiritus naturæ, & cum natura

Corruptio & alteratio in rebus omnibus unde fit.

ipſa ſæpiſſimè confunditur, quamvis differant omnino, natura & ipſius ſpiritus. Natura ſiquidem eſt actus primus ipſius motus & quietis, primũ & immediatum ſubjectum ex quo oritur motus & quies: ſpiritus verò eſt ſecundus actus & mediatum ſubiectũ ex quo motns & quies oriuntur. Eſt enim ſpiritus inſtrumentum naturæ, quo ſolo vtitur natura ad agendum, non poſſet enim natura vllo pacto agere, cùm ſit omnino cœleſtis ſpiritualiſque ſubſtantia, niſi haberet inſtrumentum illud, quod eſt media ſubſtãtia, cœleſtis puta, & elementaris, beneficio cujus agere poteſt in ipſa elementa, & ex ipſius infinita componere, ſola ipſiuſmet ſpiritus actione, vnde ſpiritus dicitur media natura, & natura dicitur abſoluta & pura natura, et eſt vera anima et formarerum omnium, ſpiritus verò eſt ipſius animæ et formæ inſtrumentum et organum, quo anima et forma vtitur ad agendum. In putrefactione animalium faciẽda, neceſſarius omnino eſt ſpiritus ipſorum animaliũ, & non anima ipſorum vllo pacto eſt neceſſaria, quocirca neceſſe omnino erat hunc ſpiritum notum facere, chymiæ candidatis, alioquin facere non poſſent animalium putrefactionem, quæ tanti eſt momenti in arcanis animalium faciendis, vt abſque ipſa peragi ac perfici nullo modo poſſint, hic ergo ſpiritus omnino eſt neceſſarius in putrefactione animalium peragenda, reſidet potiſſimum hic ſpiritus in humido radicali animalium, et ſæpè ſæpius ab Alchymiæ patribus confunditur cum calido innato, quia ipſamet anima et forma rerum reſidet in calido ipſo innato rerum, quod eſt ſal fixum cujuſcumque rei, vt humidum radicale, eſt Sal volatile, in quo potiſſimum elucet ac floret ſpiritus rerum omnium. Hæc duo Sal fixũ et Sal volatile cum eorum tinctura ſeu ſulphure et oleo, quod eſt tertium in compoſitione & mixtione rerum ſunt omnino neceſſaria ad putrefactionem faciendam, nõ enim ſeparãda ſimul putruerint: nam quamvis ſimul ſint in corpore illo, quod putrefactionem patitur, nihilominus tamen in putrefactione ſeparantur ab invicem, vt deinde per diſtillationem, qoſtquam putruerint, ſeparari poſſint. Vnde putrefactio animaliũ, de qua jam eſt ſermo ſic definiri poteſt, vt ejus efficacia ab Alchymiæ candidatis inde dignoſci poſſit. Putrefactio eſt in animantibus partium, ex quibus componũtur animalia, ſeparatio naturalis, quæ à ſpiritu animali ſeu hnmido radicali & ſale volatili peragitur, vt à partibus heterogeneis & excrementitiis vindicari & ſpoliari poſſint. Dixi putrefactionem naturalem partium homogenearum ab heterogeneis, quòd hæc putrefactio fiat ſponte naturæ, & ſui ſpiritus naturali inclinatione, vt compoſitionem naturalem tandem fortiſſimã & durabiliorẽ inveniat, in qua quieſcere queat. Facit enim ſpiritus naturæ, has ſeparationes & rerum putrefactiones, ad generationẽ novã inde moliendã priori perenniorẽ & durabiliorẽ multò, cũ in hac putrefactione & ſeparatione heterogenea ſeparentur

atura ipſa ſpiritus differant.

piritus vnde media natura dicatur.

piritus naturæ cur cognoſcendus.

binam reſideat ſpiritus animalis.

Putrefactio quid ſit.

rētur ab homogeneis, impuraq; à puris mixtionis & cōpositionis substantiis, quæ dum vnita sunt & permixta per eundem spiritum, potentissimam hinc inde propter puritatem partium vnitam obtinent mixtionem & cōpositionem, & proinde priori mixtione durabiliorem. Vt ergo spiritus naturę durabiliores & fortiores nanciscatur rerum mixtiones & cōpositiones, putrefactiones has generat, & molitur ac suscitat, tanquā generationū nova rum nova primordia: nō potest enim nova generatio fieri quin præcedat nova putrefactio, cùm hæc sit principium generationis, vnde rite diximus separationem illam partium purarū ab impuris, quæ in putrefactione celebratur & suscitatur à spiritu naturæ, verè esse naturalem, cùm fiat è causa naturali, nēpe è spiritu naturæ, & propter generationem & compositionē novam, quæ merè est naturalis. Quali autem methodo fiat, & via chymica hæc animalium putrefactio superioribus in capitulis de calcinatione animalium, & eorum solutione, jam sufficienter diximus & patefacimus, ideò ad putrefactionem vegetantium declarandam jam procedendum est.

De putrefactione vegetantium.

CAPUT XIII.

PVtrefactio vegetantium solet fieri in arcanis vegetantium eliciendis, arte pyrotechnica, vt purum vegetantium calidum innatum, & humidum radicale haberi possit vindicatum ab omnibus heterogeneis suis excremētis, quæ actionem calidi innati & humidi radicalis obtundūt ac obumbrāt Putrefactio autem cum fiat per separationem puri ab impuro, impurum non potest separari ab ipso puro, quin purum elucescat in sua virtute & nobilitate, qua autem ratione & via, putrefactio separet partes impuras à puris id adeptis philosophis est apertum per putrefactionis vegetantium definitionem, quæ cùm sit calidi innati & humidi radicalis vegetantium ab omnibus excrementis, quibus scatent ex prima elementorum suorum mixtione, separatio ac divisio, à spiritu vitali facta: spiritus enim vitæ facit hāc divisionem cum nunquam moriatur verè & propriè, cùm radicatam in se habeat lucem seu vitam quæ ipsum semper comitatur, vnde nihil vere in rerum natura moritur, cùm in se vitam radicatam habeat, quod quidem novit Hippocrates lib. I. de diæta: nihil, inquit, fit, quod prius non erat, neq; quicquā perit, sed permixta & discreta alterantur: homines verò arbitrantur, hoc ex orco in lucem auctum generari, illud verò ex luce in orcum imminutum perire ac corrumpi: Animalia sunt tam illa quàm hæc, nec vllum animal mori potest, nisi vniversa pariter corruant, vnde enim morerentur? neque quod non est generatur, cùm non sit vnde generetur. Ex doctissimis his verbis ac sententiis Hippocratis clarum & apertum est spiritum vitæ res omnes vniversæ naturæ agitare & commovere, ratione cujus nihil reperiri posse in rerum serie, quod vere moriatur ac desumatur sed tātùm alterari, permisceri, putrefieri, & generari iteratis

Putrefacti[o] qua via [fie]ret puri ab impuri[s]

ixta qua a resuscitatur. iteratis & repetitis multis vicib., vt sic rerũ ordo naturalis propagetur, hoc meditantes philosophi adepti, & per acuta mentis acie penetrantes, excogitarunt chymiæ artis operationibus vulcano operante, mixta omnia resuscitare ac renovare in novum naturæ ordinẽ virtutibus ac proprietatibus insigniorem ac lucidiorem quam antea, quod spiritus vitæ seu lucis in hisce resuscitatis mixtis, & renovatis compositionibus lucidior multò ac fortior & potentior inclusus esset, quàm in prioribus naturæ compositionibus. Spiritus enim lucis, cùm ex vera luce sit, & subtili elementorum omnium materia, nihil aliud agere potest, quàm naturales & spontaneas actiões, & ad hoc potissimũ inclinãtes habet virtutes & proprietates: vitales autem sunt hę omnes, cùm lux nihil nisi vitã producere valeat, cùm hâc nisi calorẽ calor autem nil nisi vitam agat, vita siquidẽ nihil aliud est, quàm caloris lucidi in humido radicatio & fixatio seu conjunctio, lux enim ex superioribus in inferiora descendit & humiditatem inferiorum elementorum imprægnat & vnitur cum ipsa, ibique vt in superioribus naturalem excitat motum, est enim lux in superioribus principium motûs, & sic etiã dũ lux vnita est, & conjuncta cum inferioribus elementis nihil aliud producere potest, quàm naturalẽ & spontaneum motum, qui per se vitam producit, sic vita seu forma vitalis producitur in mixtis inferioribus, & præcipuè in vegetantibus: lux descendit cœlestis in inferiora elementa & radicatur in ipsis, ibiq; motum suum naturalem & spontaneum implantat, ex quo exsurgit & elucet vitalis radius, qui forma in rebus dicitur, dans esse rebus singulis, quæ cùm variæ ac distinctæ sint & ferè infinitæ in rerum serie, etiam radii cœlestes infiniti sunt fere, qui varias distinctas, & ferè infinitas elementorũ inferiorũ partes impregnant & informant, hinc semina rerum infinita, & formæ rerum innumerabiles ortum habent.

ux est vita quare ca. em innam habeat.

taqua vin oducatur in inferio ous.

Spiritus ergo cœlestis cùm ex seipso moveat generationes omnes in rerum serie, & proinde putrefactiones etiam facere necesse est, cùm nulla sit generatio, quin putrefactio entis generandi præcesserit, separationem perinde ac divisionem partium heterogenearum facere etiam necesse est. Cùm ergo se separaverit ab excremẽtis primæ mixtionis, quæ actionẽ eius ac virtutem obumbrabant, nullo pacto dubitandum est, quin eius virtus proprietas ac energia sit centuplo major quam in priori mixtione. Vnde mixta sic renovata & regenerata, arcana dicuntur chymica, eò quòd arte chymicæ artis ad tantam energiam & efficaciam fuerunt evecta, vt miraculosa videantur mixta. Vt ergo ad tãtam energiam evehantur beneficio putrefactionis chymicæ, sic procedendum est. *Arcana chym ca cur sint fortissima.* *Putrefactio in vegetantibus cur facienda.*

Contundãtur vegetabilia quævis, & succus eorum exprimatur torculari aliquo, expressus succus magna in quantitate reponatur ad putrefaciendum in fimo equino, in vase optimè clauso vitreo, per quadraginta

dies

dies aut sexaginta, donec deferveat: postquam deferbuerit, distilletur superposita cappa vitrea vasi in quo facta est putrefactio. & fiat distillatio in balneo Mariæ. & quod stillat per balneum, recohobetur ter aut quater super id quod remanet in fundo vasis distillatorii, & fiat in singulis recohobationib. putrefactio per octo dies, & sic ascendit copiosus spiritus ardens & Sal volatile, quod si nō ascendat, fiat purificatio materiæ ascendentis aquę cum non ascendente, & misceantur simul & filtrentur, & postquam filtrata sunt omnia, & clarificata magna quod remanet super filtrum calcinetur ad albedinem vsque, his cineribus addatur aqua quæ per balneum ascendit, & bulliant simul & filtrentur, & cum per filtrum clarificata fuerint conjungātur simul cum aqua seu succo clarificato, qui ascendere non potuit per balneum, deinde distilletur omne lento cinerū calore ad spissitudinem mellis, huic addatur & conjungatur iterum quod stillaverit, & iterum filtretur & clarificetur & toties hoc iteretur, donec quod remanet in fundo alembici, sit gummi clarum & limpidum, tunc temporis forti distillatione pellendum est, omne quod fortissimo calore ascendere poterit, & tunc temporis Sal volatile & Spiritus ardens ascendunt & oleum, quod quidem empyreuma redolet, quod quidem oleum rectificandum est donec empyreuma non redoleat, in novis retortis super feces quæ remanent in fundo quæ calcinandæ semper sunt in singulis recohobationibus olei, vt empyteuma ipsius olei remanens in fecibus dispereat forti illa calcinatione, & ea etiam calcinatione purificetur Sal fixum, quod remanet & latet in ipsis cineribus seu fecibus, quod quidem est extrahendum ab ipsis fecibus cum aqua, quæ primo ascendit post ascensionem spiritus, quod quidem sal postquam erit purificatum ab omnibus suis excremētitiis substantiis, quæ non sapiunt Salis indolem quod non in aquam soluātur, tunc temporis conjungendum est cū aqua sua optimè rectificata, & postquam solutum est cum ipsa aqua, addendum illi spiritus ardens suus, & deinde Sal volatile, & vltimò oleum, & omnia simul circulanda sunt in vase optimè clauso, lento calore per mensem, & simul agitāda bis in die donec confundantur & permisceantur postquam confusa sunt & mixta, in balneo mariæ distillanda sunt vt abstrahatur superfluum liquoris aquosi, & remaneat tantum gummi quoddam spissum quod quidem quo magis coquitur eo magis etiam induratur, donec lapidis induat naturam. Quod si hæc non eveniāt & permisceri nolint hæ partes, postquam sic purificatæ fuerint, signum est clarum & evidens, partes has nō rite purificatas esse, quocirca iterum separandæ sunt & purificandæ, donec conjungantur, & simul figantur in lapidem pretiosū, qui virtutes & proprietates habet omnium vegetabilium. Nam quicquid natura posuit & Deus in natura vegetantiū, illi lapidi inest summa cum potentia, & ratio in promptu est, quia supra de-

hoc arca ... essunt si lampades ... betuo artes & in... inguibiles m Salvo... ila & fixū a cum spi u vniun... in substā m fixam.

clarata methodo & via, vegetans qualecumque reducitur vsque ad ens primum seu materiam primam vegetantis naturæ, in qua materia prima, absque dubio vllo, inest natura tota & absoluta vegetantium, vnde nullo pacto dubitandum est, quin in tali arcano, sint potentissimæ virtutes & proprietates totius naturæ vegetantis. Quod si in arcano mineralium ad cernere experientia ipsa liceat, quid ni & in arcano vegetantium id etiam fieri necesse erit. Dosis hujus arcani est, si ad summum perfectionis gradum evectum fuerit, granum vnicum, cū parum vini aut jusculi, hæc enim arcana potentissima sunt & habent fixum ignem naturæ, cuius nimia quantitas & dosis, posset extinguere & suffocare ignem nostrum vitalem, propterea cavendum est in eorum dosi, maximus enim & potens ignis minorem extinguit.

... fixo isto ... fit radi... perennis ignis inex... guibilis ar... num natu... mirum.

Et hæc de putrefactione vegetantium dicta sufficiant, mineralium vero putrefactionem persequamur: & arcanum mineralium vnde perfici possit.

De putrefactione mineralium, CAPVT XIV.

...trefactio ...neralium ...ficilis.

DIfficilis admodū est putrefactio mineralium, cum nihil ferè habeat secum quod putrefieri possit: humidum enim eorum, quod est putrefactionis præcipua causa agendo in calidum, non potest sua actione calidum illud alterare, vt putrefactionē in illud introducere queat, quod calidum mineralium sit ita igneum, & ita potens, vt reliqua cuncta mutet & alteret potiùs quàm mutetur & alteretur, nihilominus tamen chymiæ professores invenerunt artem putrefaciendi mineralia cuncta, imo & metalla ipsa, perfecta & imperfecta, quæ elementis resistunt, & incorrupta permanent elementorum fortioribus actionibus. Via autem & methodus quâ metalla & mineralia cuncta ad putrefactionem reducuntur, hæc est, quâ potissimùm metalla & mineralia reducuntur in primam suam naturam: non possunt siquidem putrefieri absque reductione illa, non possunt autem reduci vsque ad materiam primā nisi habeatur prima illa rerū omniū materia, quæ admodum inventu est difficilima, quamvis in rebus omnibus singulis reperiatur, & sine ipsa cō sistere nequeant, cū tamē nō cognoscatur nec subjectum in quo resideat notum sit, ideo inventu dicitur difficillima: cùm oculis nostris nihil aliud videamus in compositione mixtorū quàm mixtum illud, quod ante oculos est, oportet autem mixta resolvere, in ea ipsa ex quibus ortum & compositionem habuerunt mixta ipsa. Resolvuntur autem dum vel ab igne artificiali & naturali, vel ab ipsa natura destruuntur, dum enim destruuntur vel ab arte, vel ab ipsa natura, abeunt in aquam & in terrā, si quid aliud est, quod in destructione mixtorum abeat in auras illud etiam est terræ & aquæ, nam quod subtile admodum est in auras transiens, aquæ & terræ remanentis sapit ac redolet naturam & indolem, si quid sit aëreæ naturæ, & igneę in his rebus quæ evolant in destructione mixtorum illud idem est, quod

Metalla vt putrefiant quid agendū.

Hac est sulphureaetmer

quod in aqua & terra remanēte subsistit. Nam in aqua remanente reperitur aliquid quod aereæ naturæ est, similis omnino substātiæ, illi ipsi quod evaporatum est, & etiam in terra reperitur aliquid quod igneę est indolis similis omnino substātiæ illi ipsi quod etiam evaporari potuit: hinc certissimum est in destructione mixtorum naturali vel artificiali, reperiri tantùm duo elementa, manifesta quæ alia duo latitantia in centro continent. Ergo etiam hincinde concludere possumus materiam primā rerum omnium in ipsa aqua & terra latitare, cùm in resolutione & destructione vltima rerum omnium reperiatur aqua & terra; quæ enim vltima sunt in resolutione sunt prima in compositione, ex ipsomet philosophorum omnium axiomate. Sed aqua illa terra quæ repeiuntur in destructione rerum nō est aqua simplex & terra itidem nō est simplex, sed sunt duo elementa visibilia & palpabilia, quæ reliqua duo elemēta invisibilia spiritum puta & ignē & Salem cōtinent, spiritus siquidem in visceribus ipsius aquæ continetur, oleum & Sal autem in terræ illius centro latitant & occultantur. Ita vt in ipsis duobus elementis reliqua tria cōtineantur, imo & in vno ipso elemento sunt sæpe reliqua quatuor. Nam sæpe vnum tantùm apparet elementū, nempe aqua solùm, in qua sola latitāt reliqua quatuor, vel terra in qua sola occultantur & reliqua imo etiam in ipso solo elemento, quod in vltima rerum resolutione superstes est, quinta essentia latitat, quæ est spiritus luminis & cœli, qui quidem spiritus reliqua quatuor elementa seminaliter continet, ita vt in vno illo quatuor contineantur, & sit vnum & quinque spiritus enim luminis & cœli, qui est purissima luminis essentia, non potest rebus inferioribus permisceri, & compositionem ipsam rerum omnium facere, nisi priùs admisceatur subtilissimis elementorum omnium essentiis, & sic in si habet quicquid est illi necessarium ad generationem, & productionem rerum omnium. Et cùm sit primus motor generationis & corruptionis, sic etiam erit vltimus resolutor, imo & ipsummet resolutum vltimū erit. Quocirca cùm sit vltimū resolutum in quod omnia resolvuntur. Cùm ipso vltimo resoluto, puro puto resolvemus omnia in ipsum vltimum resolutum.

[...]curialis natura, nam ig nis & aer nō sunt propriè elementa nisi in quantū sulphuris & mercurii naturam redolent.

Spiritus [...] primus m[...] tor, sic est [...] timus re[...] sor.

Vltimum [...] solutum [...] est vlti mum re[...] lutionis e[...] mentum.

Itaque spiritus iste cœlestis cum purissimum & subtilissimis elementorū omnium essentiis impraegnatus, erit vltima rerum natura, & cùm sit vltima, erit etiam & prima, itaque cum prima ista materia reducemus omnia in primam vsque materiam, quam purificatam, & ad supremum puritatis gradum conductam, sola deinde coctione ad supremum & absolutum perfectionis gradum ipsam conducemus, & sic habemus Dianam ipsam seu naturam fonte lotam, vltima perfectione dotatam, sic mineralium & metallorum omnium habemus primam materiam quę aliter, aliáque viâ

Et cùm [...] tus sit v[...] mum re[...] tionis pr[...] natura c[...] positione[...]

Diana q[...] fit.

viâ & methodo haberi nequit. Nam quamvis sit in metallis & mineralibus, ibi non est materia prima in sua met essentia sed in metallicam substantiam & mineralem reducta, oportet ergo reducere ipsa metalla & mineralia in primam materiam, & non possumus facere illam reductionem, nisi cum materia ipsa prima. Materia autem prima in sua pura essentia non adhuc compositionibus & mixtionibus rerum conspurcata latitat & occultatur in ipsis elementis visibilibus. Ergo ex ipsis erit ejicienda, & elicietur quidem in forma puri salis dulcis, & volatilis, vnde dicitur avis hermetica, & philosophorũ mercurius, propter volatilem, & facilimam adhærentiam cum ipsis metallis: melius enim & fortius adhæret metallis quam ipsemet mercurius vulgi, qui propriè non adhæret metallis cum ipsa relinquat, si fortissimo igne pellatur ab ipsis, spiritus autem noster nunquam relinquit ipsa metalla quibus conjungitur, sed semper adhæret ipsis & in continua & perenni eorum coctione cum ipso, ad perfectionem vltimam ipsa reducit.

Prima materia quid propriè sit.

Itaque mineralium & metallorũ putrefactio fieri nullo pacto potest absque isto spiritu qui in ipsa aqua & terra latitat, haberi autem isto solo spiritu: qui est rerum omnium prima materia facilis est admodum mineralium & metallorum omnium putrefactio, cum ipso enim solo spiritu, metalla reducuntur vsque ad materiam primam in qua sola reductione, metalla facile putrescunt & spoliantur excrementis suis omnibus quibus scatent in prima sua compositione, & postquam vindicata sunt ab omnibus suis excrementis, vna cum eorum vindicatore & spoliatore, ponuntur ad coquendum, & inter coquendum quia pura & puta sunt, cõvertuntur in substantiam metallicam omni numero absolutam, quæ quidem substantia metallica, cùm habeat copiosam & purissimam rerum omnium primam materiam, hoc est spiritum illum cœlestem rerum omnium primum motorem & authorem naturalem, ideo nullo pacto ambigendum, nec suspicandum est quin hæc materia sic præparata perficiat & absolvat omnia, quibus adjicitur. Et hæc dicta sufficiant de mineralium & metallorum putrefactione chymiæ veris & legitimis alumnis. Nam hoc solo capitulo, tota natura mineralium & metallorum, imo & vegetantium & animalium omnium reseratur, qua reserata, nihil superest occulti & arcani in tota rerum serie, hæc ergo sufficient cum & maiora revelari nequeant.

Spiritus metallicus vbinam latitet.

Vndenam prima materia metallorum habeat tantas virtutes & energias.

Vniver-

De distillatione in genere, CAPVT XV.

Distillatio cur inventa

CVM natura puris & candidis gaudeat, & in his solis quiescat, ideo Alchymiæ professores post quam rem aliquam calcinarint e- amque soluerint & tandem putrefecerint, ut eam ipsam rem ab excrementis vindicare possent, distillationem excogitarunt, qua sola operatione excrementa ex rebus naturalibus actu separantur. Separantur quidem in rebus calcinatis solutis & putrefactis, ex compositione & mixtione rerum, nihilominus tamen non actu adhuc separata sunt, quia adhuc sunt permixta excrementa cum rebus ipsis calcinatis solutis & putrefactis, una cum menstruis soluentibus & putrefactionem facientibus, itaque realiter separanda sunt ab ipsis soluentibus & rebus solutis, ut purificentur ab ipsis. Quo circca distillationem excogitarunt Alchymiæ patres, qua sola purum ab impuro separatur: nam si verè & legitimè res chymicæ calcinatæ fuerint solutæ, & putrefactæ, à solvente legitimo & naturali, tunc tẽporis res chymicæ verè ascendent & distillabuntur puræ & nitidæ, relictis in fundo alembici & excrementis, quæ compositionem deturpabant ac inficiebant. Vnde distillationem definire possumus humidi radicalis puri & puti rerum omnium separationem, & sursum eleuationem in forma primo vaporis qui pedetentim refrigeratus in capite alembici transit in aquam, hæc aqua dicitur propter varias & insignes suas proprietates mercurius, Luna, Iupiter, aër, & infinitis aliis nominibus, nam tot virtutes & proprietates habet, quot habet nomina, virtutes enim ejus indicantur & demonstrantur ejus nominibus, non enim frustra ea sunt ejus nomina, ac inutilis prorsus, & fictitia, at sunt indita & excogitata, ut virtutes & proprietates mercurii chymicę Alchymiæ veris alumnis demonstrentur.

Distillatio quid sit in arcanis.

Nominum varietas nõ est inutilis sed indicat virtutes mercurii.

Nihil enim magis propriè & convenientiùs, auri nomina, argenti, mercurii, plumbi, stanni, hominis, bovis, calendulæ, rosæ, vitrioli, Salis & sulphuris, & similium rerum omnium naturalium nominibus insigniri potest, quàm illud quod virtutes & proprietates harum rerum insignes habet. Perinde Alchymię patres ne notum & manifestum fiat omnibus vulgi hominibus, illud argentum vivum meris ænigmatũ umbris obscurarunt & jure merito, nam si notus esset & manifestus mercurius ille, omnibus, omnes essent æquales & doctrina & sapientia, sanitate & divitiis, ne tanta erga rerum confusio fiat, non probat Deus hanc tanti secreti revelationem omnibus fieri debere.

Quare Alchymia est obscura.

Perinde secretum Alchymiæ est verum Altissimi donum quod solis Dei amantibus demonstratur, ab ipso solo qui corda hominum & cogitatio-

Alchymia scientia est ver-m Dei donum.

gitationes eorum verè novit, nihilominus expectare non debet homo ut dormiendo tantum secretum illi communicetur, at laborare & orare debet quotidie, & singulis horis, ut tanti secreti fiat particeps, laboribus enim & precibus vendit omnia Deus, & tantum secretum posuit solo labore parandum: operationibus chymicis summopere incumbendũ & præsertim distillationi, eá enim solâ mercurius noster, & humidum radicale rerum omnium fit manifestũ & palpabile, ac visibile. Natura etiam ipsa ut generationes suas in lucem edat, distillationi præcipuam suam navat operam, & nisi suas quotidianas faceret distillationes nihil generaretur in tota rerum serie. Distillationes autem, quibus perenniter incumbit natura, sunt, rores pluviæ, vapores, exhalationes, venti, quibus exaltatur & elevatur humidum radicale rerum, & mercurius mundi, ut purificetur ab excrementis suis, & subtilietur valde, & tandem conjungatur cum calido innato suo fixo, seu sulphure, & sic & simili via nutriuntur res omnes, in natura ipsa, fiunt & conservantur. Quæ enim ascendunt a terra in cœlum seu in spatium aëreum vaporibus, exhalationibus, ventis, & similibus meteoris, sunt ejusdem speciei & substantiæ, earum rerum quæ remanent in terra ipsa, sunt enim volatilia fixorum in terra remanentium, quæ in aërem evehuntur ut ibi circulentur, & circulatione illa mul

Distillationes naturales quales sint.

Aer perinde non est elementum sed solum est gremium naturæ, aer ut circuletur in eo spiritus mundi & sic perfectionem ac-

toties iterata, purificentur ubi purificatur, & accipit vim vitalem, seu lucis spiritum in ipso aëre volitantem, & tandem sic vivificatus & purificatus cum rebus fixis in terra permanentibus conjungitur sic corpora fixa in terra remanentia fiunt nutriuntur & conservantur, adventu rerum volatilium quæ à terra, in aërem ad purificationem ascenderunt, & tandem iteratis ascensionibus & descensionibus figuntur in terra, id quod Hermes Trismegistus in sua tabula smaragdina doctissime asserit, & eloquentissimis hisce verbis testatur. Quod est superius est sicut quod est inferius & quod est inferius est sicut quod est superius, ad perpetranda miracula rei unius ascendit à terra in cœlum, iterumq; descendit in terram, & suscipit vim inferiorum & superiorum, vis ejus integra est si versa fuerit in terram. Hactenus Hermes de rerum generationibus, quod fere omnes chymiæ alumni interpretantur de generatione illa miraculosa filii solis, hoc est lapidis philosophici, quod tamen de generatione rerum in genere potest interpretari, quod hæc generatio particularis filii solis debeat fieri instar generationum aliarum, quæ non aliter fiunt, quàm ex spiritibus rerum seu seminalibus virtutibus sublimatis & tandem fixatis seu in corpore rerum coagulatis. Et hæc naturalis rerum omnium distillatio in toto orbe celebrata, fuit verus typus & exemplar chymi-

quirat, & hoc fiat necesse est in spatiis ubi non sit elementum.

chymicæ distillationis ut humidum radicale rerum à fecibus suis, & excrementis vindicaretur & deinde purum putum factum conjungeretur calido innato suo, & ex conjunctione illa exsurgeret mixtum, mixto priori fortius & potentius, cum purius & nitidius fuerit, actio enim fortior & potentior à puritate & nitiditate dependet, quod in sequentibus capitulis fiet clarissimum & manifestum.

Actio fortior unde sit.

De distillatione animantium.

CAPUT XVI.

Omnes actiones animales sunt à spiritu.

ANIMANTIA qualiacunque sint habent spiritum, quo vivunt & quo solo actiones suas & functiones peragunt, & hic spiritus est omnino distinctus ab ipsa vera animalis forma seu anima, qua actuatur & informatur ipsum animal, & est corporale quid, quamvis sit spiritus, nam est tenuissima pars corporis lumine cœlesti impraegnata ratione cujus motum habet unde Græcè dicitur ἐνορμον impetũ faciens nam quod in corpore animali motum facit & impetum spiritus est, hic spiritus animalis, sive hæc substantia, ubi residet lumen illud cœleste, post mortem etiam animalis cujusvis in ipso cadavere reperitur & superstes est, non tamen tali vigore & robore præditus quia post mortem animalis multum disperditur luminis illius cœlestis, quod in vita copiosum est, unde vita est, cũ ergo maneat post mortem animalis in cadavere refractus & diminutus, sufficiens est tamen ad arcanum animale peragendum, & potissimũ, ad distillationem animalium peragendam, quæ summo pere necessaria est ad hoc arcanum animale absolvendum: non enim potest absolvi sine distillatione. Quæ nihil aliud est, quam spirituosæ hujus animalis substantiæ sursum elevatio, ac in forma liquoris aquosi aereæ qualitatis stillatio in vas recipiens subjectũ. Distillatio hujus substantiæ spirituosæ in animalibus fit post calcinationem subcinerationem & putrefactionem partium omnium animalium, ut partes hæ omnes ab excrementis vindicentur; & potissimum hæc spirituosa substantia, ea enim purificata cæteræ & reliquæ animantium partes facili via purificantur, cum hæc substantia alias omnes sua puritate & subtilitate ab excrementis vindicet, & puras reddat, quod experientia ipsa in corpore humano videre est, spiritus enim humani corporis quò puriores sunt & subtiliores, eò purius & nitidius est corpus & actiones ejus omnes sunt etiam puriores, & nitidiores: dum enim hæc substantia spirituosa ab hepate in cor transit, fit à corde subtilior, & sublimior multò, unde & in corde actiones parit nobiliores, quam in hepate: dum vero à corde in cerebrum amandatur, ibi adhuc sublimiorem & subtiliorem acqui-

Spiritus vitalis in cadavere adhuc superest non in tanta copia & eo gradu ac in uniente corpore.

Stillatio animalis quid sit.

Perfectiones omnes animalium dependent à spiritu puro & perfecto.

acquirit perfectionis gradum, ibi etiam perfectiores edit vitæ animalis actiones, audit, sentit, videt, gustat, odorat, recordatur, imaginatur, & tandem intelligit & indicat res omnes, & hoc ex perfectione, subtilitate & puritate spirituosæ animalis substantiæ. Non ergo dubitandum est, quin ex perfectione & subtilitate ac puritate spirituosæ animalis substantiæ dependeat perfectio absoluta animalis. Vnde etiam pariter non dubitandum est, quin ex puritate, & subtilitate ejusdem substantiæ spirituosæ, dependeat perfectio absoluta animalis arcani. Quocirca distillatio summopere est necessaria, hac enim sola purificatur & subtiliatur hæc animalis spirituosa substantia. Fit autem sequenti via & methodo: postquam putrefacta est materia arcani animalis per quadraginta dies in fimo equino, tunc temporis eximenda est ex fimo, & collocanda est in cineribus aut in balneo mariæ & lenissimo calore si sit in cineribus, & bullienti balneo si sit in balneo, distillanda est spirituosa animalis substantia, quæ in forma spiritus vini ascendit, postquam ascenderit tota hæc substantia, quàm cognosces distillavisse, cum striæ in capite alembici non apparebunt ampliùs, tunc temporis mutandum est vas distillatorium ex balneo in cineres aut multiplicandus & augendus est gradus ignis, donec tota aquosa substantia ascenderit & fumi albi in capite alembici apparuerint, tunc temporis augendus est iterum ignis donec cessent fumi, & nihil olei stillet, caput mortuum in fundo alembici residium auferendum est, & calcinandum est aperto igne in vase fictili, donec incineretur, & albescat, tunc temporis contundendum & vasi novo imponendum cui superponendum est quidquid stillatum est aquosi humoris & olei empyreuma redolentis & tunc distillandum erit iterum fortissimo quo poteris igne, & in fine stillationis caput mortuum iterum calcinandum erit fortissimo igne, in vase fictili donec iterum candescat, & iterum imponendum est novo vasi & superponendum quicquid stillaverit aquosi humoris & olei, & hoc toties repetendum est, donec aqua & oleum quæ inde egrediuntur nullum sapiant empyreuma, tunc aqua separanda est ab oleo, & oleum distillandum est per retortas novas septies, mutatis retortis in singulis distillationibus, postquam erit clarum & lampadum oleum servandum est in vase optimè clauso, & veniendũ est ad distillationem aquæ, quæ septies pariter erit distillanda, donec clara ut limpidissima sit, tunc temporis cum cineribus calcinatis connectenda erit, & permittere ut bulliat parum in vase vitreo clauso. Deinde filtranda est, quicquid erit salis in cineribus solvatur, & transeat per filtrum una cum ipse aqua, tunc temporis distillanda erit aqua per retortam

Qua ratione distilletur spiritus animalis.

tortam ad ſiccitatem, & Sal quod remanet in fundo calcinandum erit & eadem ipſa aqua ſolvendum & filtrandum & iterum hoc idem ipſũ toties erit repetendum donec Sal ſolvatur in ipſa ſua aqua ſine fecibus & clareſcat Sal & ipſa aqua, tunc temporis veniendum eſt ad diſtillationem ſpirituoſæ animalis ſubſtantiæ, quæ erit ſepties rectificanda in novis retortis, & in ſingulis diſtillationibus erit à flegmate ſuo vindicanda, quod factu facillimum eſt cum flegma maneat in fundo retortæ, & aſcendat primò ſpirituoſa illa animalis ſubſtantia, relicto flegmate in fundo retortæ, poſtquam puram & nitidam habueris ſpirituoſam illam ſubſtantiam, connectenda erit cum aquoſa ſuperiori ſubſtantia Sale fixo imprægnata, & ultimò erit oleum imponendum & omnia ſimul mixta putrifacienda erunt ultimò per menſem integrũ, & tandem diſtillanda in cineribus leviſſimo calore, ut ſpiritus primò aſcendat, qui ſeparatim eſt cuſtodiendus, ſecundò ſtillata aqua ſuperflua quæ tandiu erit diſtillanda donec nihil ampliùs aſcendere poſſit, tunc affunde ſpiritum primo diſtillatum, & iterum diſtilla, & cohoba multoties donec non ampliùs aſcendat, ſed maneat conjunctꝰ in fundo retortę una cum oleo, & Sale, quæ omnia poſtquam erunt unita & ſimul conjuncta, conſtituent arcanum animale potentiſſimum ad vitam animalem roborandam & prorogandam.

Doſis ejus eſt Grana 10. in juſculis roborantibus aut aquis ſtillatitiis cinnamoni & aniſi, & ſimilibus.

De diſtillatione vegetantium.

CAPVT XVII.

POSTQVAM vegetantiũ ſucci vel eorum decocta pluribus infuſionibus iteratis facta putrefacta fuerint, tunc diſtillanda ſunt, ut eorum ſpiritus aereus purificetur & ab excrementis omnibus vindicetur. Eſt enim ſpiritus vegetantium pars ſubtilior. & tenuior cui lux cœleſtis præeminet & dominatur, & hic eſt ſolus, qui vitam agit in vegetantibus, & omnes proprietates & virtutes vegetantium ab ipſo ſolo dependent. Quocirca hic ſolus ſpiritus in arcanis vegetantium peragendis eſt præcipua pars, nec ullo pacto perfici, & abſolvi poſſunt abſque illo ſpiritu, perinde habendus eſt & ſummopere purificandus, ſine enim illius ſumma purificatione non poteſt uniri cæteris partibus quæ in compoſitione vegetantium reperiuntur, quæque itidem purificationem ſummam expoſtulant, ut cũ ipſo ſpiritu purificato uniri queant: non poſſunt ſummopere purificari hæ omnes partes compoſitionis mixtorum vegetantium abs que diſtillatione, quæ tanti eſt momenti, & ponderis in purificatione ipſarum partium vegetantium. ut conſideratu ſit digniſſima, ejusque naturam

Nota quòd ex omnibus hiſce capitulis ex reſolutione rerum omnium colligitur, & manifeſtum fit quinque eſſe elementa in compoſitione rerum omnium, cũ in ultima reſolutione quinque reperiantur elementa, & in conjunctione etiam ut arcanum fiat & perficiatur, quinque iterum reponantur. Spiritus hic eſt acidus & non ardet, qui vero ardet eſt oleum & ejusdem natura cum oleo, ſic quinque ſunt elementa in rerum reſolutione Aqua, terra, oleum ſpiritus & Sal.

turam, & essentiam virtutes & proprietates scire & cognoscere summè est necessarium chymiæ veræ alumnis. Ideo ut eius naturam & quidditatem manifestemus, ejus definitionem propalabimus sequentibus verbis. Distillatio vegetantium in arcanis eorum chymiæ peragendis, est partium liquidarum omnium, quæ in vegetantibus reperiuntur, post putrefactionem earum sursum in alembico vitreo, elevatio, relictis siccis & aridis partibus in fundo alembici, partes liquidæ vegetantiũ sunt vel spiritus aereus vegetantiũ, vel aquosus humor & phlegmaticus & oleum, quæ solùm ascendunt per distillationem nostram, reliqua manent in fundo alembici, hæc autem sunt summopere purificanda iteratis & repetitis distillationibus, & postquam pura sunt & perlimpida, custodienda sunt in vasis vitreis optimè clausis, donec quod remansit in fundo aridum & sic cum per calcinationem fortem sit incineratum & candefactum, tunc temporis cineri tali infundendus est aquosus humor multoties distillatus ut superiùs dixi, & ut bulliant parum simul conjuncta permittere oportet, deinde filtrare oportet & sic extrahitur Sal fixum quod latitat in cineribus, quod summopere est purificandum solutionibus multoties iteratis cum aquoso illo humore, & distillationibus illius humoris, ut Sal fixum his desiccationibus calcinetur in fine distillationis, & sic vin

Distillatio quid sit.

dicetur ab excrementis terreis quibus scatet, quod cum purificatum est cum spiritu suo convertendum est, ut eo ipso spiritu volatili, fiat & ipsum volatile, hoc autem secretum est summũ in arcanis omnibus peragendis, nam nisi hoc Sal fixum fiat volatile, cum spiritu volatili, purificari optimè non potest, & perinde arcanum quod inde paratur, non habet tantũ virtutis, ac istud quod habet Sal fixum volatile factum, & vltimò fixatum, unde axioma chymicum undique resonat. Si fixum soluas faciasque volare solutum, & volucrem figas, faciam te vivere tutum. Perinde volatilitas ipsius salis fixi est summopere necessaria in arcanis omnibus peragendis, quod si in omnibus arcanis peractis id omnino non observatum fuerit id brevitatis causa peractum est, sunt enim multi chymicorum qui arcana hæc floccipendunt propter longitudinem temporis quæ impenditur ad præparationem eorum veruntamen veros & legitimos chymiæ alumnos admonere volui ne prætereant salem fixum volatilem facere cum spiritu suo volatili, nam hac sola præparatione, oleum sic conjungitur sali fixo volatili facto, alioquin supernatat, nec unquã conjungitur, unde si oleũ non connectatur sali fixo, privatur Sal fixum anima sua; quòd oleum sit quasi anima salis, eo enim tingitur solo cùm in eo solo sulphur potentissimè reperiatur, quod est tincturæ vera causa, quod in se ignem

Fixum est semper volatile, cum volatili faciendum.

nem cœlestem seu lumen vitæ contineat, ex quo solo coctio naturalis & perfectio dependet reliqua cuncta cruda manent, & imperfecta nisi ab ipso igne seu lumine coquantur & maturentur. ideo summopere est necessarium oleum quod in se lumē vitæ seu sulphur naturæ continet, cujusque reliqua cuncta quæ in mixtione sunt vivificantur, non possunt autem vivificari nisi perfectè cum oleo illo uniantur, non possunt uniri, nisi perfectissimè depurentur & ab excrementis omnibus quibus scatent spolientur, non possunt depurari nisi Sal fixum quod est fundamentum basis & vera columna arcani, volatile fiat, quid quidem obtinetur si multis iteratis conjunctionibus cum spiritu suo conjungatur, spiritus tandem iteratis illis conjunctionibus cum sale suo fixo, Sal illud fixum tandem fit volatile, & sic verè & perfectissimè depuratur, & tunc temporis oleo suo connectitur, & hæc duo tunc conjuncta, tria coniuncta continent, hoc est Sal volatile, Sal fixum, & oleum, hoc est sulphur, Sal & Mercurium: oleum siquidem verum est sulphur, Sal fixum est verum Sal, & Mercurius est verus spiritus, sic etiam corpus, anima, & spiritus vere connectuntur: corpus est Sal, anima est oleum, & Mercurius, est spiritus. hæc autem tria coniuncta & in unū redacta potentissimum arcanum constituunt vegetantium, cuius potestas & virtus in infinitum est multiplicabilis, si. postquam unitum est, & fixum factum simplici & perenni coctione, iterum dissoluatur, spirituo suo vel alio spiritu vegetabili pura vini vel alterius, nam arcanum fixum convertit spirituosam illam substantiam in sui naturam & fixat ipsam, Quod si spirituosæ illius substantiæ beneficio & auxilio totum arcanum fixum volatile fuit, & iterum coctione simplici, & perenni figatur, millenas maiores habet quā anteà virtutes, sic vini arcanum potest ita præparari, & exaltari ut guttula una istius arcani vini pessimi maximam quantitatem in optimū vinum convertere valeat, & in maximam aquæ quantitatem vini optimi qualitates & conditiones introducere queat, sic arcana cuncta animantium, vegetantium & mineralium possunt in infinitum multiplicari, spirituosa illa substantia, ex quocunq; subiecto sit elicita, quod magnum est, & summum totius alchymiæ arcanum, quod & sequenti capite de mineralium distillatione fiet luce clarius.

Oleum non potest coniungi cum sale fixo nisi sal fixum volatile fiat.

Corpus spiritus & anima quid sunt in chymia.

Qua via multiplicentur arcana chymica.

De mineralium distillatione.

CAPUT XVIII.

MINERALIUM distillatio scitu & factu est difficilima, cum distillatio in genere sit elevatio spirituosæ substantiæ in mineralibus autem spirituosa illa substantia separatu est difficilima, etsi sit eiusdem essentiæ & quali-

tatis cum ſpirituoſa animalium & vegetantium ſubſtantia, & ſi non ardeat & flagret ut animalium & vegetantium ſpirituoſa ſubſtantia, quia ignis & aer non prævalent in ejus compoſitione, ut prævalent in ſpirituoſa animalium & vegetantium ſubſtantia, oleum enim & ſpiritus ibi præeminent & reliqua tria elementa, aqua, Sal & terra ſubjiciuntur: in mineralibus & metallicis corporibus aqua Sal & terra prælucent cæteris duobus elementis, nẽpe oleo & ſpiritui, & hæc duo ſubjiciunter aquæ Sali & terræ, quocirca cùm lateant oleum & ſpiritus in mineralibus & metallicis corporibus, & appareant tantum manifeſtaque ſint aqua, Sal & terra, ideo ſpirituoſa mineralium ſubſtantia in intimis eorum thalamis latitat & occultatur, & perinde id quod occultatum eſt, & latitans, manifeſtũ & apertum facere oportet, occultũ autem facere manifeſtũ, hoc opus, hic labor eſt, & totius diſtillationis mineralium & metallorum cardo & unicus ſcopus. Qua autem ratione & via occultum manifeſtum fieri poſſit ſatis ſuperque demonſtratum eſt capite decimo de ſolutione mineralium: Solutio enim ſola mineralium & metallorum, occultum illorum manifeſtum facit, & cùm occultum metallorum, & mineralium ſpirituoſum & ſulphureũ ſeu oleoſum ſit ſolvens proprium & innatum, ſpirituoſum & ſulphureum eſſe debet, ut ſolvere poſſit metalla cum conſervatione internæ eorum eſſentiæ, quæ ſpirituoſæ & oleoſæ eſt conditionis & ſobolis, cũ tali ergo ſoluente ſolvenda ſunt metalla, & mineralia ut verè diſtillari poſſint, ſic enim extrahitur ſpirituoſa metallica ſubſtantia quæ à ſolvente ipſo cum ſit ſpirituoſum & ſulphureum, fit ſpirituoſa & ſulphurea, & ſic verè diſtillatur, & per diſtillationem illam vindicatur ab excrementis ſuis omnibus, quæ cum vindicata eſt, tandem coctione ſimplici & continua figitur, ita ut in igne permaneat & fluat in igne ſine ulla ſui deperditione, & tunc temporis & ſulphur fixum metallicum, anteà tamen dicebatur mercurius, propter ejus volatilitatẽ, jam verò ſulphur, cum ſulphuream & calidam poſſideat virtutem & proprietatem, hinc arguitur quantæ ſit difficultatis mineralium & metallorũ diſtillatio in arcanis eorum peragẽdis. Nam primò habendum eſt ſolvens metallicum & minerale, quod ſit ejuſdem ſubſtantiæ & qualitatis cum interna & radicali metallorũ ſubſtantia, alioquin metalla & mineralia in ſuam primam naturam reduci nequeunt, & niſi reducantur diſtillari nequeunt, & ſi non diſtillentur, depurari non poſſunt & ab excrementis ſuis quibus ſcatent vindicari, ideo manent in ſuo eſſe materiali terreo & aqueo, & perinde nullius ſunt efficacię & virtutis quòd eorum occultum manifeſtum factum non fuerit, & manifeſtum

Occultum facere manifeſtum quod ſit.

Metalla ut ſolvantur quo ſolvente egeant.

Metalla ut diſtillentur ſolvi debet.

ſtum occultum, ab ipſorum ſolvente: occultum enim tantùm rerum omnium virtuoſum eſt, & efficax, manifeſtum autem & externum nullius eſt virtutis, quocirca præcipuus totius Alchymiæ ſcopus eſt, illud manifeſtum & externum occultare, & occultum manifeſtum facere, cum ſola virtus & efficacia conſiſtat in illo ſolo occulto, intentio ſiquidem artis noſtræ & præcipuus ejus cardo, in hoc potiſſimùm vertitur ut metalla & mineralia ex quibus arcana chymica perficienda ſunt è morte ſua, hoc eſt ex inefficacia ſua, qua in præſentiarum ſubiiciuntur, reſuſcitentur hoc eſt, in efficaciſſima, & virtuoſa tranſeant arcana, quod quidem fieri non poteſt, quin metalla & mineralia diſtillentur, non poſſunt autem diſtillari, quin priùs ipſa deſtruantur & dividantur in partes, ex quibus natura ipſa metalla & mineralia compoſuit Oportet ergo compoſitum illud deſtruere, hoc eſt in partes conſtitutivas dividere, hoc enim non eſt propriè deſtruere, ſed unionem cõpoſitionis præſentis perdere, reſervatis integris & ſalvis partibus omnibus, quæ compoſitionem illam & unionem faciebant, ut partes ſic ſeparatæ poſſint purificari & vindicari ab excrementis & impuritatibus quibus ſcatent in ipſa hac compoſitione. Ideo ut hæc fieri poſſint, excogitarunt antiqui chymiæ patres & profeſſores has omnes ſupradictas operationes, & præcipuè diſtillationem; cujus beneficio & auxilio, partes metallorum & mineralium quæ in eorum compoſitione reperiuntur, poſſunt ſummopere purificari & exaltari ad tantum puritatis gradum, ut exinde compoſitum fieri poſſit mirandæ, & ſtupendæ virtutis. Vnde autem hoc eveniat, quòd metallum ſeu minerale qualecunque ſit, in ſua principia reſolutum, principiis purificatis & iterum in compoſitum redactis, in hac ſecunda compoſitione ſit tantæ virtutis & efficaciæ, ut ſtupẽdas omnino habeat proprietates. Ratio in promptu eſt, & cauſa evidens & manifeſta. In prima ſiquidem compoſitione principia metallica, inefficaciora prælucent, putà terra & aqua, quæ ſunt elementa manifeſta, in compoſitione metallorum & mineraliũ & prædominantia cæteris tribus occultis principiis ſeu elementis, oleo, ſali & ſpiritui ſcilicet. In ſecunda autem compoſitione, oleum, Sal & ſpiritus prædominantur cæteris duobus elementis terræ & aquæ putà, quæ cũ ſint efficaciſſima rerũ naturaliũ principia ideò efficaciſſimã præbent & oſtendunt virtutẽ & efficaciã in cõpoſitionibus chymicis quibus prædominantur & lucent. Prædominari autem neceſſe eſt, cùm prima metallorum & mineralium compoſitio ſolui non poſſit in ſua prima principia, niſi beneficio & auxilio ſolventis alicujus, in quo ſolo oleũ Sal & ſpiritus ſunt ſumma in poten-

Occultum facere manifeſtum eſt totius chymiæ cardo & ſcopus.

Diſtillatio cur inventa

tia & virtute, alioquin enim ſolvere non poſſet, & reſerare metalla in principia ſua, niſi ſolvens haberet principia metallica in ſe potentiora, & efficaciora ad ſolvendum & reſerandum. Principia autem metallica potentiora ad ſolvendum ſunt oleum, Sal & ſpiritus; nã aqua & terra nullam habent ſolvendi potentiam: ſupereſt ergo, ut elementa & principia metallica ſolventia ſint oleum Sal & ſpiritus, cùm ergo ſolvens elementa habeat prædicta hæc tria in ſumma potentia, additur ſoſutione illa naturali metallis ſolutis oleum, Sal & ſpiritus: itaque hæc elementa actionum principia in metallis ſolutis creſcunt & multiplicantur, & quoties ſolvuntur magis ac magis creſcunt & multiplicantur hæc tria elementa, ex quibus ſolis virtus & proprietas ſolent emergere: itaque his adunctis elementis, ex quibus virtus & proprietas creſcit & multiplicatur, neceſſe eſt virtutem & proprietatem adaugeri, & multiplicari. Vnde non mirum eſt, quòd alchymiæ profeſſores clamitent eorum arcana in tantum multiplicari poſſe, ut infinitas ferè poſſideant virtutes & efficacias, hoc enim dependet ex multiplicatione principiorum metallicorum ex quibus virtus metallica dependet, multiplicantur autem hæc principia ſolventis beneficio, cùm in ſolvente realiter & materialiter reperiantur: hinc duo potiſſimum arguuntur, ſummopere ad Alchymiam neceſſaria. Vnde nam ſolvens metallicum elici debeat, & ex quanam materia, & ex quo fonte ſcaturiant metalla & mineralia, cum ex tali ſolvente radicaliter in naturam ſuã primam reducantur, Solvens enim primò arguitur elici debere, ex materia prima metallorum, cum ſolvens habeat potentiam ipſa metalla in materiam primam reducendi, nõ poteſt enim reducere in materiam primam niſi ipſummet ſolvens ſit ex materia prima & habeat ipſam pro eſſentia ſua, eò quòd ſolvens convertat metalla in ſeipſum, ſi ergo convertat in ſeipſum alioquin non ſolveret, & convertat in materiam primam, ergo neceſſe eſt ſoluens ipſum eſſe materiam primam. Hinc etiam ſecundò arguitur unde nam metalla originem habeant ex natura & eſſentia ipſius ſolventis. Nam ſi ſolvens ſit materia prima metallorum, ex eodem fonte metalla educentur, ex quo ſolvens eorum educitur. Solvens autem educitur ex centro ipſius aquæ ut capite decimo ſuperiori de ſolutione metallorum & mineralium declaratum eſt. Ergo etiam metalla ex eodem centro aquæ educentur, & ſcaturient. Aqua ſiquidem calore centrali terræ ſublimatur per poros terræ, & ſecum rapit & ſublimat tenuiſſimam partem reliquorum quatuor elementorum, ſunt enim elementa ſingula elementa & tandem ſublimatione continua, & perenni coctione, ex his omnibus fit Sal volatile quod

Quare virtus & energia in arcanis chymicis creſcat in infinitum.

Solvens unde eliciatur metallicum.

le quod tandem & in sublimatione sua dissolvitur tenuissima aquæ elementariis portione, & fit liquor subtilis & penetrans spirituosæ & calidæ indolis, qui dicitur mercurius Philosophorum, ex quo immediatè fiunt metalla, nam liquor hic seu mercurius innato suo calore, & calore externo centrali terræ coquitur perpetuò, & tandem coctione illa perenni figitur & coagulantur, in terram quandam metallicam fusibilem, & tunc temporis mutat suum nomen peculiare mercurii, & dicitur sulphur, & tamen est una & eadem materia, quæ primò dicebatur mercurius propter volatilitatē, & jam dicitur sulphur propter coagulationem, ex quo quidem secundùm puritatem ejus fiunt metalla pura, vel impura, secundum gradus puritatis ipsius terræ sulphureæ. Quòd si supremam attigerit puritatem, ex sublimatione sua dum erat mercurius, ex illa immediatè fit aurum si puro utero terræ aliquo includatur dum coagulatur & figitur in sulphur metallicum. Sic metalla ex aqua ipsa reliquis elementis imprægnata, & luce cœlesti fœcundata fiunt & generantur. Sic solvens etiam ipsorum metallorum proprium & innatum ex eodem fonte habere necesse est, arte nostra. Quia ex natura ipsa nullatenus, purum & putum reperitur & nullibi jacet, propter impuritates elementares quibus ubique locorum contruncatur, in fodinis quidem aureis puris & putis reperiri posset, dum sunt quidem in ente primo & in natura sua prima, sed rarissimæ sunt illæ fodinæ, & quamvis sint, clausæ sunt & non apertæ; quòd si aperiantur ad aurum eliciendum tunc evanescit spiritus ille volatilis aureus, & remanet materia auri coagulati & fixata in aurum, in qua quidem jacet minima quantitas illius spiritus, ad nutritionem & accretionem ipsius auri, ex quo quidem posset per distillationem elici spiritus ille aureus ut aurum solveret in naturam suam primam. At melius est fontem adire qui ubicunque locorum est, nec opus est adire montes Indianos & Garamanteos, cùm fontes & putei & terra vulgaris & communis, sint nobis sufficientes. Ex quibus possumus imitando naturam filtratione & clarificatione elicere materiam ex qua mercurium nostrum & sulphur simul elicere possumus, & coctione deinde perenni, & sublimatione continua, in vase optimè clauso nostrum perficere mercurium, & sulphur nostrum, quibus simul junctis & unitis ex lege naturæ progeneratur infans physicus, qui veros Philosophos, & naturæ alumnos tanquam ejus patres nunquam deserit nec calamitatibus & miseriis hujusce mundi, obnoxios esse permittit, ut capitulis inde sequentibus fiet sole clarius.

Mercurius metallorum ut fiat at ipsa natura & sulphur.

Utrum reperiri posit spiritus metallicus.

De unione & fixatione rerum in genere.

CAPUT XIX.

Vnio & fixatio quando fieri debeat.

POSTQVAM partes mixtorum & principia eorum separata fuerint & operationibus chymicis anteà celebratis purificata steterint, tunc temporis ad unionem & fixationem devenire oportet, ut compositum novum ex his partibus & principiis iterum fiat. Qua autem ratione, unio ista fiat & fixatio, illud solũ dependet ex ignis temperie & partium puritate. Partes siquidem puræ & limpidæ se invicem penetrant, ita ut non detur pars sine parte alterius, itaque perquàm optimè miscentur inter se, & cum inter se misceantur, ignis valde temperatus nõ ipsas partes inter se permixtas separat, imo magis ac magis conjungit ita ut igni assuescant primò leni, deinde fortiori, ultimò fortissimo, sic partes & principia, mixtorum quæ ante unionem separatæ erant, & numero multiplici distinctæ percipiebantur, tandem fiunt unum quid, inseparabile & homogeneum, fixũ enim, quod est in hac secunda unione, fixat volatile, & convertit in suam ipsammet naturam & essentiam, & sic nihil est in ipsa compositione, nisi fixum quod in se convertit reliquum omne quod erat in eadem compositione volatile, nec fixi conditionem & qualitatem sapiebat, unde non superest nihil nisi unum fixum & homogeneum; quod enim erat volatile nõ discrepebat a fixo; substantialiter & essentialiter, sed tantùm accidente, unde dempto illo accidente & evanescente remanet una substantia fixa, & permanens & homogenea, quod ex definitione ipsius unionis & fixationis facillimum collectu est, quæ sequentibus verbis sic definiri potest: unio & fixatio in arcanis chymicis peragendis est humidi radicalis volatilis puri & nitidi cum humido eodẽ radicali fixo, itidem puro, & nitido conjunctio super ignem lentum ut tepore ignis lenti, volatile fiat fixũ & ex illis duobus fiat unum fixum permanens & homogeneum. Quod idem ipsum turba philosophorum testatur multis in locis & præcipuè in scala philosophorum capite de conjunctione, ubi vnionem describit brevissimè his verbis, & dicit ipsam esse qualitatum commixtionẽ, complectentium copulationem, dispersorum replicationem, principiorum coæquationem, repugnationis dispositionem, quæ omnia fusè satis explicantur in palladio meo capite 22. De unione in genere, & satis clare testantur unionem & fixationem fieri debere, ut omnia rerum principia chymicis operationibus separata, iterum uniantur & fiant unum fixum in igne permanens ac persistens. Vnde unio non potest fieri fixatione, nec fixatio sine unione quamvis enim sint operationes diversæ: fiunt tamen uno & eodem tempore & in eodem vase

Volatile, & fixum non differunt, substantialiter.

Vnio & fixatio quid sit.

& eo-

& eodem igne leni & continuo, eodemque artificio. Et quamvis in Palladio meo, diversa, ac distincta capita fecerim de unione & fixatione, nihilominus in rei veritate & in ipsa arte, possunt confundi hæ operationes, & verè confunduntur cùm in eodem vase, igne, & furno, eodemque artificio fiant. Ignis enim lentus fovet illas partes simul sumptas & in uno vase positas puras & putas, & ignis internus earũ partium excitatus ab externo illo igne lento, coquit ipsas & coquendo pedetentim incrassantur & spissiores fiunt, donec tandem penitus figantur, nec ampliùs in auras seu in spatium vasis in quo includuntur evolent, & spatientur, at in fundo ejusdem vasis permanent fixæ, & stabiles, Terra siquidem & Sal quæ inibi sunt cùm sint fixæ & permanentes & habeant secum in centro suo fixum oleum, ratione cujus agunt in reliqua elementa volatilia, & cùm de natura & essentia agentis cujusvis sit convertere in suam ipsammet naturam, illud omne in quod agit, ideo ipsum sulphur fixũ in terræ centro latitans agendo in ipsa volatilia elementa, sic convertit ipsa in sui naturam, putà fixam & permanentem, sic totum arcanũ hoc est principia resoluta, separata, & purificata, coctione simplici modo diuturna & continua, fiunt unũ simplex homogeneum, & fixum tendunt enim sponte sua hæc principia ad unitatem illam & fixationẽ,

Vnio & fixatio sunt unum & idem

Qua ratione fiat fixatio in unione elementorum depuratorũ.

cum in ea sola quiescant, & gaudeant tanquam in termino suo & fine desiderato, quo adepto cessat mot9 & motus anteactus erat propter finem illum, quo jam adepto cessat motus, & advenit quies summopere desiderata. Quòd si iterum adveniant de novo volatilia elementa & dissolvant hæc fixa, iterum reincipit motus, donec iterum fixa elementa vicerint & superarint elemẽta volatilia, & ipsa fixaverint, & tunc iterum cessat motus, & advenit nova quies adveniente nova coagulatione, & fixatione, & sic multiplicantur arcana quod capite ultimo hujus operis fiet manifestissimum postquam de unione & fixatione animantium, vegetantium & mineralium dixerimus.

Elementa sua sponte tendunt ad fixationem.

De unione & fixatione animantium.

CAPVT XX.

ANIMANTIVM partes, seu eorum principia in quæ resoluta sunt ab arte nostra, postquam purificata sunt, & vindicata ab omnibus excrementis quibus scatent, cum fuerint ab invicem separata, ut separata melius possint purificari, egent tunc temporis unione, & conjunctione ut post unionem hanc & cõjunctionẽ possint inter se vinculis adeo firmis copulari & conjungi, ut numquam amplius possint separari, & sic dicuntur fixari termino & vocabulo chymico. Antequam ergo possint fixari, egent prius ut u-

niantur, & matrimonio jungantur; tunc enim fiunt unum quid homogeneum. & nullo pacto distinctum & separatum; partes enim etsi in separatione illa distinctam habuerint virtutem & proprietatem, tamen cum eandem & similem habeant radicalem substantiam, facili via uniuntur, & hæ variæ ac distinctæ virtutes confunduntur, & transeunt in unum & similem virtutem, quia ab uno fonte & scaturigine prodeunt, ut enim in separatione singula principia, singularem induebant formam, ex qua singulares exoriebantur virtutes & proprietates, sic in conjunctione & unione nostra, principia illa deponunt singularem, & peculiarem suam formam quam in separatione obtinuerant, & peculiarem formam sibi induant, quæ peculiares illas formas sibi devinctas obtinet ita ut non appareant, sed famulentur uni, & inserviunt ipsi. Ita ut sit unum compositum regeneratum ac renovatum ex eisdem quidem principiis, sed depuratis, & ab omnibus excrementis quibus scatebant vindicatis: ratione cujus depurationis dicitur renovatum & regeneratum mixtum, nō quod anima vera & forma, qua prius informabatur calidum innatum & humidum primigenium animalis, ex quo præparatum est arcanum sit iterum eadem numero in ipso calido innato & humido primigenio, est tantum idem calidum innatum, idem humidum primigenium, quod erat antea, sed cū sit in diverso gradu præparationis & perfectionis ideo alia ac diversa actuatur forma, quæ quidem non est animalis, nec vegetativa actu, sed potentia tantum, & est actu veluti forma mineralis subsistere & vivens vita cœlesti, & spiritu, ut mineralia cuncta subsistunt & vivunt, unde ratione illius vitæ & spiritus cœlestis, quibus turget arcanum animale sic præparatum, potentissimum est arcanum ad vitam animalium & vegetantium omnium refocillandam & reparandam, cum vita animalis cujusvis, & vegetabilis foveatur & reparetur ut vita & spiritu cœlesti, qui ab aliis dicitur calor, & influxus cœlestis hic calor reperitur potentissimus & copiosissimus in arcanis animalibus, ideo potentissima sunt, ad vitam fovendam & restaurandam: ut enim in animantibus dū vivunt tota eorum virtus & energia consistit in isto spiritu, vel calore cœlesti, ita similiter in arcanis animantium tota eorum virtus & energia consistit in eodem spiritu, & calore: si enim ipse evanesceret, evanida essent etiam eorum arcana, & absque virtute remanerent, at cum fiat, copiosior, & turgidior multo, quia vindicatur primo ab excrementis, & vindicatum attrahit ex aere illum spiritum vitæ, cœlesti influxu, aeri communicatum, ut deferat omnibus naturæ rebus, quæ ipso egent ad sui conservationem & deinde attractū calore fixo fixæ suæ substantiæ tum demum

In unione & fixatione elementa uniuntur sub una forma particulari & particularem habēt virtutem.

Arcana chymica, unde dicantur regenerata.

Unde arcana chymica sint potentissima ad vitam restaurandam

demũ assimilatur & unitur fixæ illi substantiæ, unde crescit calor ille cœlestis, in arcanis chymicis, quia arcana chymica fixam habent radicalem suisubstantiam, quæ calidum innatum nobis dicitur: ratio cujus fit attractio illius caloris cœlestis in flui, seu spiritus, & postquam attractus est, transit facile via in sui substantiam propter similitudinem & identitatem substantiæ. Attrahitur autem evidenter, cum si arcanum absolutum, fixum & permanens, relinquatur sub Iove frigido statim humescit & solvitur arcanum, & duplo quam antea ponderat, & etsi deinde desiccetur calore, evanescit tantum humidum aëris aqueum, & superfluum, & remanet quod est substantiæ cœlestis in ipso aëre conclusum, & sic crescunt arcana chymica substantialiter, ut capite ultimo hujus operis de multiplicatione arcanorum, inferius videbitur postquam unionem vegetantium, & mineralium patefecerimus.

Crescunt arcana chymica sola aeris solutione & quare hoc fiat & unde.

De unione & fixatione vegetantium.

CAPUT XXI.

Vnio vegetantium quid,

VNIO & fixatio vegetantium est, principiorum vegetantium separatorum, & ab excrementis omnibus, quibus in prima compositione scatent vindicatorum conjunctio & calore externo lento fovente coagulatio, seu firma & inviolabili compagine unitio, ut hinc resultet unum firmum, & constans stupendæ & mirandæ virtutis arcanum. Postquam enim vegetantium partes præparatæ fuerint, secundum leges & normas chymicæ artis superioribus capitulis antea declaratas, tunc egent unione & fixatione, ut iterum redigantur in unum constans & firmum arcanum, quod vegetantis virtutes & proprietates ex quo extractum est obtinet & possidet, & potentiores multo, & efficatiores quã antea, ratio in promptu est quod ea præparatione, vindicatæ sint partes omnes vegetantiũ, & eorum principia à sordibus omnibus, quæ tardam & pigram in vegetanti faciebant actionem & segnem omnino virtutem, & quod spiritus vegetantis actiones omnes faciens, post separationem excrementorum sit copiosior multo quã antea, ut capite superiori ostensum est, & declaratum, itaque partibus purificatis, & ab omnibus excremẽtis vindicatis, & adaucto spiritu actionem omnem faciente, & his omnibus simul mixtis & unitis, nullo pacto ambigendum est, quin arcanum illud, quod hinc exoritur sit potentissimum & efficacissimum, & quin in minima quantitate, totũ corpus nostrum penetret, & jungatur spiritui nostro, & fortiorem, & potentiorem reddat, ipsum; ad debellandos suos omnes hostes, & hinc verissimè ac certissimè sequatur curatio omnium morborum, habito enim uno arcanorum, vel animantium, vel vegetantium, vel minera-

Cur alchymia Medicis est necessaria, adeo ut morbi curari non possint sine chymia.

mineralium, non est opus scire, & cognoscere, undenam morbus oriatur, & qua via procedat, ad interficiendum hominem, sed est opus scire dosim arcani, & propinare ipsam cum iusculo aut vino, in quocumque morbo, tunc temporis ab ipsa propinatione, arcanum jungitur naturæ, & natura roborata, & fortior facta ab ipso arcano, tunc temporis agreditur morbum, & expellit materiam morbificam quacumque in parte residat, nam semper natura morborum est curatrix, & nunquam prævalet morbus in naturam, nisi natura sit debilis, & prostrata viribus suis, quod cernere licet, & experiri in crisibus omnibus, nam si fortis admodum & robusta sit natura ægrotantis, facili via fungitur morbo suo, si verò debilis, imperfecta est crisis natura quiescit tantillum, ut vires recuperet, & recuperatis viribus, iterum agreditur morbum, seu materiam morbificam, & sic fiunt recidivæ, & sic intermittentes febres habent tempus intermedium, aut breve, aut longum, secundum debilitatem naturæ & postrationem ipsius, dum vires omnes suas collegit tempore paroxismi, easque impendit ad debellandam materiam morbificam, & perinde morbum; Quod si non possit omnino devincere morbum, neque ipsa omnino vincatur ab ipso morbo, quiescit ab ipsa agressione donec collectis iterum viribus, morbum iterum agrediatur, hinc fiunt inquam recidivæ, & febres intermittentes habent suos iteratos & repetitos paroxismos, quod libro de febricibus, clare admodum demonstrabitur, earumq; cura brevissima, jucundissima, certissimaque in solatium generis humani omnibus Medicis propalabitur, quæ potissimũ cura fit arcanis nostris, cum ipsa roborent naturam, & reficiant ipsam omnino & tantopere, ut facili via & maximo cũ robore materia morbifica foras protundatur, ideo Medico summopere est insudandum, ut habeat aliquod arcanorum nostrorum quo uti possit ad laudem & honorem sui ipsius, cætera enim naturalia medicamenta, quæ sponte naturæ in lucem prodeunt floccipenda sunt, propter eorum segnitiem, & tardam operationẽ, & quia habent aliquid veni, quo natura irritatur, quod quidẽ Medico prudẽti est considerandum & summopere evitandum. Quod capite sequenti de mineralium unione & fixatione clarissime demonstrabitur.

Medicus eget arcanis chymicis, ut morbos curet.

De

De mineralium unione & fixatione.

CAPUT XXII.

mineralium unio quid. MINERALIUM unio & fixatio est, principiorum mineralium separatorum, & ab extrementis per quam optime vindicatorum conjunctio, & fovente lentissimo igne coagulatio, donec violentissimo deinde igne separari nullatenus possint, sed maneant in igne illo violento fusa & liquata, sine ulla deperditione suæ substantiæ, nec minus virtutis, imo multiplicatur virtus arcanorum mineralium permansione in igne, eo quod ignis externus, est alimentum sulphuris interni, & crescit sulphur internum arcanorum nostrorum igne externo, unde fabula illa græca, de Salamandra vivente in igne, & in medi-is flammis, habet inibi locum, & non est pura fabula, sed ænigma: sub cujus cortice declaratur virtus & energia arcani nostri mineralis. Humidum radicale fixum, & humidum volatile mineralium postquam separata sunt inter se, & vindicata ab excrementis omnibus, quibus scatent, & deinde unita, & levissimo igne & continuo fixata, tunc temporis unum quid firmum, & constans in igne constituunt, quod Salamandræ Græcorum respondet, in ipso igne vere vivens, & gaudens, cujus sanguis est verissima theriaca omnium morborum, & ipso igne deponens suum omne venenum, verissimum enim est, humidum radicale metallicum, ante præparationem, & ejus perfectam & absolutã coctionem, esse verum venenum & veneno superare ipsam Salamandram vulgarem, post autem ejus præparationem quæ solo igne fit, deponit omne suum venenũ, quod in excrementis suis consistit, quæ cũ separentur, separantur etiam ea omnia quæ veneni naturam obtinent. Vnde remanet Salamandra nostra pura & absque veneno, solo igne vivens, & gaudens, & venena cuncta alia cujusvis sint generis vincens ac superans, oportet ergo ut sepositis excrementis omnibus, quibus scatet humidum radicale fixum & volatile metallicum, coniungantur simul & levi igne coquantur, donec penitus figantur, & stét in igne fixa & firma, & sic absolvitur arcanum minerale, & metallorum postquam principia eorum vindicata sunt ab excrementis, & summopere depurata, & sic habemus veram Græcorum Salamandram in igne viventem & gaudentem, & se ipsam multiplicantem, ut capite sequenti ultimo de multiplicatione arcanorum omnium clarissimè demonstrabitur.

Salamandra quid sit.

De multiplicatione arcanorum omnium.

CAPUT ultimum.

MVltiplicatio arcanorum omnium sive animalium, sive vegetantium, sive mineralium, est dũ eorum virtutes & proprietates, & substantia ipsa in quantitate & male accrescunt & augescunt, fit autem hæc multiplicatio, dum ipsa arcana perfecta & absoluta iterum dissolvuntur, cum humido eorum volatili perfectè depurato septena distillatione humidum enim radicale volatile animalium est solum illud cujus medio arcanum animale potest multiplicari, & humidum radicale volatile vegetantium est pariter via & solum medium beneficio cujus arcanum vegetantium multiplicatur & augetur, tum in substantia, tum in virtute & proprietate, & humidum radicale volatile mineraliũ est etiam via & modus solus, cujus ope arcanum mineralium virtute, ꝓprietate & mole Augetur in infinitum. Quoties enim solvuntur arcana hæc chymica, humido volatili radicali eorum summopere depurato, toties multiplicantur eorum virtutes, & accrescit eorum moles, quia humidũ radicale eorũ volatile erectione perenni fit tandẽ fixũ, & sic accrescit fixũ arcanum alimento humidi sui primigenii & innati. Proprietates autem accrescunt, & eorum virtutes, quod arcanum fixum, & absolutum dum solvitur attenuetur & substilietur admodum, adeò ut beneficio volatilis humidi radicalis sui, fiat ipsum fixum volatile, & in volatu suo summam sui ipsius acquirat tenuitatem & subtilitatem itaque in tenuitate & subtilitate sua accrescit virtus & proprietas; virtus siquidem & proprietas major est, & efficacior quo subjectũ tenuius est & subtilius. Vnumquodque enim arcanum multiplicatur & mole & virtute, si quoties perfectum est, & absolutum, iterum dissolvatur suo proprio humido innato volatili, perfectè & absolutè ab excrementis suis omnibus vindicato, & iterum coquatur donec figatur pars volatilis admixta, ad dissolutionem fixi. Quod si tantùm volatilis humidi radicalis admisceatur fixo, ut fixum quantitate volatilis, fiat volatile, & sublimetur totum, ter quater, aut quinquies, donec iterũ totum figatur, & maneat in fundo vasis sublimatorii fixum & constans tunc habemus arcanum sic præparatum potentissimum & efficacissimum, & ex sententia Hermetis Trismegisti, hæc est fortitudo totius fortitudinis, fortitudo fortis omnem rem superans ac devincens. Sic ergo multiplicantur arcana omnia, tum mole, tum virtute, quæ in toto hoc opere manifestata sunt, & clare admodum declarata, ut cuique pateant, & facilia facta sint in laudem

Arcana chymica ut multiplicentur.

virtus ut multiplicatur.

Sublimatione multiplicantur arcana chymica.

laudem & gloriam ſpagyricæ artis & ſolatium humani generis quod tantis calamitatibus & miſeriis afficitur, ut niſi ſoletur arcanis his ſpagyricis, certiſſimè vita humana, nullo pacto vita eſt, at potius vera mors unde rectè Poëta: naſcentes morimur, finiſq; ab origine pendet: quotidiè morimur, cum quotidie vita noſtra labaſcat, & morbis infinitis circumdetur, à quibus tamen arcanis ſpagyricis vindicari poteſt, & ita vita, vere vitali vita frui poteſt: & hæc eſt vera Medicina quam Deus ex terra creavit & ſapienti obtulit deguſtandam, ne ipſam abhorreſceret quocirca arrigite aures Medici omnes: hic enim jacet laus & honor, Medicorum omnium, & ſolatium totius humani generis, credant ſi velint, & experiantur antequam hæc arcana rideant & floccipendāt non enim riſu digna ſunt at exquiſita diſquiſitione potiùs & ſummo labore inquirenda ſunt tanquam ſupremi naturæ theſauri.

Concluſio totius operis.

SAPIENTIÆ hujus tractatum antepoſui tractatui de morbis curandis, quod arcana quæ morbis curandis inſerviunt perfici nequeant abſque ſapientiæ hujus miniſterio, & Sapientiam potius dixi, quàm Alchymiam, quod vera hæc Alchymia, vera ſit ſapientia, Quid enim in hac rerum ſerie ſapientiùs eſt, quam naturam integram verè cognoſcere & intelligere, & ab intellectal natura auctorem naturæ Deum putà cognoſcere, & ipſum glorificare, & ſi timor Domini ſit initium ſapientiæ, cognitio ejus & glorificatio unde timor exſurgit, abſoluta erit ſapientia, falſo & impropriè dixerunt Alchymiam nonnulli antiquorum, hanc ſapientiam quod tranſmutationem rerum, & conſervationem & prolongationē ex ejus notitia exſurgat, quia ab effectu uno, & adhuc minimo, non meretur denominari hæc integra ſcientia, ſed ex præcipuo, & majori ſuo effectu, atqui major, & præcipuus effectus huiùs ſcientiæ eſt cognitio integra naturæ, & operum Domini, ex quibus notis aſcendimus ad cognitionem Dei. Cognitio ergo naturæ, & Dei ipſius Authoris meretur potiùs ſapientiæ nomen, quàm alchymiæ. Et qui vilipendunt hanc ſcientiam, videant jam quid vilipendant, & quo riſu digni ſint, & qua miſericordia cū neſciant quid faciant. Ex his arcanis omnibus quæ hac ſapientia declarantur, non ſolum divitiæ ingentes, & inexhauſtæ poſſidentur, ſed & vita beatiſſima & fœliciſſima hinc inde exſurgit à morbis non ſolum libera, ſed & ſerie annorum prælonga exornata: animæ & ſpiritus actiones omnes & functiones claræ & perfectæ hinc etiam exoriuntur, quia

Alchymia cur dicatur vera ſapientia.

quia spiritus animæ organum & instrumentum omnino hisce arcanis reficitur & renovatur: quia cum ex puris sit elementis, & luce cœlesti conflatus: hæc etiam arcana pura naturæ elementa, & ipsam lucem cœlestem purissimam continent; quæque cum sint ejusdem substantiæ & essentiæ, ac spiritus humanus perinde spiritum humanum omnino roborant & reficiunt, hinc animæ functiones perfectissimæ exsurgunt; unde hisce arcanis & anima, & corpus perfectissimè vindicantur ab omnibus quæ absolutam eorum duorum perfectionem retardant & impediunt: sic verè, ac certò certiùs hæc doctrina vera sapientia nuncupari meretur potiùs quàm Alchymia cum in eà plus sapientiæ contineatur, quam in reliquis rerum omnium scientiis. Sic tractatum hunc conclusum volumus in laudé, gloriam & honorem Dei. Antequam de anima humana ejus spiritu & corpore tractemus.

FINIS LIBRI PRIMI.

VNIVER-

VNIVERSALIS

SAPIENTIÆ

LIBER SECUNDUS.

In quo, Natura & essentia, qualitates & passiones animæ, spiritus & corporis humani secundum Chymicorum doctrinam copiosè disquiruntur.

ET

Morbi omnes & affectus, tùm animi, tùm corporis humani spagyrice indagantur, & spagyricis remediis curantur, in laudem spagyricæ artis.

LECTORI BENEVOLO,

PETRVS IOHANNES FABER, Doctor Medicus Monſpelienſis & Regiorum Medicorum Comes & Socius S. D.

HABES, AMICE LECTOR, AC BENEVOLE *ſecundum Vniverſalis ſapientiæ Tractatum, quem per multos annos iandiu efflagitaſti, & quidem iure merito, cum in eo tractatu, quicquid ad microcoſmum, ſeu hominem pertinet, curioſe admodum tractetur: Quicquid magi antiqui, quicquid Philoſophi, Aſtrologi,* Mathematici, *Chymici ac Medici omnes; de eo microcoſmo, ſeu homine imaginari potuerunt, tùm fabulosè, tùm vere, habes AMICE LECTOR, compendiosè denudatum, & ad veritatis normam & lancem reductum inania futilia, ac vana quæ de ipſo enarrata ſunt, & cartis exarata, ſtylo ſubtili, & tamen ſatis noto, nigro & apparenti pernotata, ne in poſterum curioſi, & qui rebus occultis delectantur, vano & inutili rerum imaginatarum fuco, detineantur. & rerum naturalium umbras tanquam veri ixiones amplectentur, ac corpora vera & naturalia, quod umbris tegantur & nube, nebulonum quorundam reiiciant, ac prætereant*

Multa ſunt, & plura multis in ipſius antiquitatis rancida pixide occultata, quæ nobis ob antiquitatis reverentiam & honorem falſa, & vana dicere,

dicere, ac proclamare non licet, nihilominus si ad veritatis lancem & trutinam examinentur & præponderentur aniles nugæ & veræ & fictæ fabulæ reperientur: Vnde autem hoc lollium trittico permixtum & seminatum fuerit, non difficilè & laboriosum valde est perquirere cum tenebrarum princeps: lucem semper obtenebrare contendat, ac gaudeat, falsa veris semper permiscere, ne veritas nuda, cui inimicatur appareat. Ego ex præcepto & mandato, ipsius lucis creatæ & increatæ, principis & fontis unius inexhausti, & æterni, veritatem ipsam, & lucem omni qua potuit industria & animi mei, ac lucis conamine & radio, manifestam, ac lucidã, nitidamq; facere conatus sum, & ab omnibus falsitatis umbris vindicatam ostendere contendi.

Vnde magorum omnium antiquitatis, Mathematicorum, *Philosophorum, Chymicorum, ac Medicorum quisquilias, ne dicam nugas, quæ de humano corpore ac eius anima & spiritu enarrantur reieci, ac puram veritatem & lucem in quantum potuit animi mei imbecillitas delectam elegi, & electam assumpsi vobis explicandam & enarrandam; gratum fortasse vobis erit opus, cum utilitatem quam maximam habeat coniunctam & honestatem secum habeat pari filo annexam, utile & honestum, siquidem pondus est maximum ac pergrave hoc præsertim in sæculo, & ætate quo ferimur in delectabile.*

Hoc autem factum est in laudem & honorem Alchymiæ, quæ cum apud vulgus odio habeatur, & decori, cum male interpretur ab ipso, ne imposterum ergo male audiatur Alchymia, totius Philosophiæ Margarita & pretiosa gemma, cuius lumine ac igne, umbræ rerum omnium dissipantur & naturæ totius pulchritudo, nude & vere in conspectum prodit; microcosmi naturam & essentiam, spapyrica & alchymica industria perquirere volui, ut videant Viri docti, quantùm potest Alchimia in disquirendis naturæ arcanis, nihil enim igne & eius lumine occultum fieri potest, quin prodeat in lucem & in conspectum omnium. Sicut in præcedenti tractatu, naturalia rerum cuncta animalia puta vegetantia & mineralia, chymica industria & labore manifestavimus, quid & occultum haberent in centro sui ipsius planè delegimus: pari ratione, & eadem conductus via ac tramitte microcosmum præcipuam & ultimam mundi universi partem

Chymi-

Chymicis ignibus, & flammis tractavimus, ut quid in eo sit occultum & rarum manifestum fiat, & ut tandem omne quod in secundo hoc tractatu Sapientiæ universalis nostræ, compræhenditur notissimum habeat benevolus & amicus Lector, id ipsum compendiosè narramus in sequenti totius operis argumento, in quo tanquam in speculo claro & nitido, quicquid est huius operis conspicitur manifestum: de corpore humano eiusq; spiritu & anima intellectuali multa inaudita & insueta dicentur: quæ mirum in modum rapient Lectores in delitias & voluptates spirituales: quæ enim dicta sunt ab Authoribus antiquitatis nimis rancida sunt, & nullatenus sapientiam redolent: imo ignorantiam & ignaviàm Authorum, ignavi siquidem & segnes, ac pigri omnino fuerunt in indagandis naturæ arcanis, quamvis apud me veniam quamdam mereantur huiusce ignaviæ, quod Chymiam ignoraverint, cuius ope, & beneficio hæc indagare tantum potuerint. Si quid enim supra ipsos antiquos valeant humeri mei, hoc Chymiæ totum debetur, & ab ea acceptum meretur: nihil enim sine Chymia occulti manifestari potest, quæ iam præsenti in sæcula inauaita videntur, & quasi miracula, quod antiquitus fuerint occulta, & penitus ignota, in præsentiarum vero manifesta, ope & auxilio Chymicæ artis: etsi apud antiquos Chymia fuerit nota, non tamen communis & vulgaris sed rara, & paucis antiquorum nota.

TOTI-

TOTIUS HUIUSCE
VNIVERSALIS SAPIENTIÆ
LIBRI SECUNDI
ARGVMENTVM.

QVÆ in toto hoc Tractatu coërcentur ad hominem solum pertinent, & cum ipse constet anima, spiritu & corpore, peculiari, & particulari, de his tribus etiam peculiariter copiosè disserimus: cumque forma hominis, seu anima ejus sit ejus principalis & nobilissima pars, tanquam ab ipsa sola dependens, à qua sola suscipit esse suum, & subsistentiam: de ipsa primum agitur ejus essentiam & originem investigando, an sequatur commune & triviale, reliquarum formarum fatum: an habeat aliquid peculiare divinum & immortale, cuius solius gratia, & beneficio distinguantur, ab aliis rerum formis, & an peculiari gratia, in gratiam solius hominis à summo rerum opifice: ex nihili fonte, per divinam potentiam creatione educatur, & cum eius formalis essentia sit lux creata peculiari ratione propter hominem solum, ideo quicquid de luce excogitarunt antiqui tum magi, tùm Mathematici, tùm Philosophi, ac Chymici, hanc lucem humanam luce creata illuminante, gubernante ac ducente, legibus ipsius fati ad normam veritatis, & ad lucem orthodoxæ fidei Christianæ, Deo dante, ac benedicente deducemus. Hinc quid sit humanæ animæ genius, an distinguatur ab ipsa, & de foris adveniat, ille, ab astris, vel à Creatore, claro stylo demonstrabimus, & nugas magorum antiquorum refutabimus, eorumque umbras; & ænygmata super genii humani scientiam & cognitionem virtutem & proprietatem luce quàm maxima diluemus. Item an duplex sit humanæ naturæ genius bonus & malus, quibus instigatur humana natura ad bonum & ad malum: An id ex naturali essentiæ suæ centro dependeat, quatenus libero arbitrio dotatur, & non ex instigatione suscitatione, geniorum suorum.

Pervestigata animæ humanæ essentia & geniorum suorum indole, deveniemus ad eius passiones, virtutes & proprietates undenam eius subtilitas, intellectus & ratio, amor & odium eveniant disquiremus & undenā distinguatur ab anima brutorum: quæ quidem cum dependeat ex luce creata mundi huius, nullo pacto rationalis & intellectualis est: etsi habeat ex natura sua, notio rerum quarundam vitæ suæ inservientium: ratio siquidem & intellectus in anima humana, est pars illius essentialis, & nullo pacto distinguitur ab ipsa anima, peculiari favore ita creata à summo opifice propter solum hominem nulla ratione à luce mundi dependens, & eatenus dominatur astris, nec ullo pacto illis subiicitur, ut clarissime demonstratur libro secundo huiusce voluminis quæstionibus capitulisque multis de ipsa re agitatis.

Post copiosam & exactam animæ humanæ inquisitorum, spiritus & corporis humani naturam & essentiam perquirimus: undenam oriantur & propagentur, nullo pacto ea ratione multiplicata eius anima & forma: sed à summo Creatore, in singulis humani corporis productionibus peculiariter creata, & in fusa, & quo tempore potissimum productionis humani corporis, & spiritus creetur & infundatur, ut corpus humanum perficiat, & regat mediante spiritu: hinc miranda de semine humano, & quo energia & virtute omnia corporis humani, & sui spiritus lateant in ipso semine, & qua via producantur in actum, ex abysso & chaos ipsius seminis: an id fiat virtute & energia humanæ animæ, vel potentia & actione ipsius lucis mundanæ, & microcrosmicæ, quæ semen humanū primo informat & actuat, regit & gubernat, spiritumque suum constituit, ut inde fit eius spiritus, faber corporis humani.

Post seminis humani exactam & curiosam, atque utilem valde disquisitionem, partes humani corporis perquiremus tanquam veros seminis humani partus: functiones deinde & usus partium declarabimus, & tandem quicquid ad anotomem Medicam pertinet. Chymico eloquio in lucem dabimus, principiis semper assumptis eiusdem corporis humani, ex Chymicorum doctrina tanquam ex veritatis ipsius fonte ut manifesta experientia & ratione fiet manifestum & apertum.

Libro autem tertio huius voluminis morbos omnes, tùm internos, tùm externos declarabimus, qui corpus humanum afficere possunt, eorūque veram & sanationem ex medicamentorum chymicorū fonte desumptam, palam faciemus, ac brevi, ac compendiosa methodo pertractabimus. Ibi quid valeant chymica remedia, crassis & opacis materiæ vinculis denudata, & lucis mundanæ radiis copiosè perlustrata, in morbos humanos devincendos clarè & dilucide demonstrabitur. Quarto & ultimo libro,

Univer-

Universalis Sapientiæ nostræ, colophonem addendo, huic operi sanitatem humanam, vitæque humanæ prorogandæ rationem tractabimus: præcedentia enim omnia, propter sanitatem humanam, hac in vita tuto conservandam et arrata sunt. Hic scopus & finis totius nostræ Medicinæ spagyricæ, ad quem collimare, totum & absolutum fuit intentum nostrum in hoc præsenti volumine, in quo quicquid est rari & occulti ad sanitatem humanam tuto conservandam, eamque ultra limites humani ævi communis & ordinarii prorogandam, ex fontibus Chymicorum desumptum, clarè admodum, & sine fuco, ac ænigmatis umbra delineatum erit: imo quicquid antiqui Sophorum fabularum nocte opaca, hac de re occultarunt, & sub Medeæ artibus obtegerunt, nos decorticatis fabularum medullis rei ipsius veritatem, tùm rationibus multis, authoritatibus & Historiis hinc enarratis ostendemus & confirmabimus, ne vanum & utile videatur imo irritum nostrum, & Chymicorum omnium opus quod supra omne mirum in natura Deus benignus occultavit, & suis fidelibus servis revelavit in sui ipsius gloriam & honorem, unde videant & contemplentur Chymiæ alumni si hoc opus Chymicum tandem habeant & noscant, quantum Deo debeant, ne Deus ex illis rationem tanti muneris exposcat.

UNIVERSALIS SAPIENTIÆ LIBER SECUNDUS.

Quid est homo, & quibus substantiis constet.

CAPUT I.

HOMINEM definire summa est sapientia, cum notio perfecta & absoluta hominis in eius definitione consistat, cognoscere enim se ipsum summum est sapientiæ culmen ideo qui hominē definierunt inter antiquos, sapientissimi fuerunt, & jure merito cum hominem definire sit totum hunc mundum universum cognoscere, & aliquid ultra divinum & supernaturale, quod quidem majus est, nobilius & præstantius toto hoc mundo universali: naturalia autem omnia, & supernaturalia cognoscere, nihil prudentius, naturalia in definitione hominis cognoscuntur cum & Cœlum, & Elementa, & quicquid in macrocosmo est, à summo Creatore creatum, id ipsum propter hominem & in gratiam ipsius factum sit, & in ipso homine compendiosè reconditum & abstrusum fuerit; supernaturalia autem cognoscuntur, cum & ipsa hominis forma, seu anima rationalis & intellectualis in definitione hominis manifestetur & nota fiat, quæ quidem supernaturalis quædam lux est, propter hominem solum creata, & in corpus suum totius mundi compendium dum creatur infusa: quod quidem omne ex definitionibus sequentibus, ipsius hominis clarum & apertum habemus. Hermes Trismegistus Philosophos omnes antiquos doctrinæ ac sapientiæ lumine facilè vincens: hominem sic definire solet, magnum miraculum est homo, a-

Hominem definire est totum mundum cognoscere,

In definitione hominis naturalia

& supernaturalia cognoscuntur.

Homo quid sit ex hermere.

mo, animal honorādū: & adorandū. hic enim in naturā Dei transit, qua ipse sit Deus se ipsū & cuncta cognoscens, unde à Synesio definitur Horizontem corporeorum, & incorporeorum hinc microcosmus: hinc totius naturæ creatæ speculum & compendium, & mensura rerum omnium dicitur & proclamatur, hinc gloria, honor & decus ipsiusmet naturæ creatæ & delectamentum ultimum habetur: hinc regius Psalmista clamat, minuisti hominem paulominus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum: hinc Trismegistus. homo autem tuus sanctitate una tecum potiri desiderat, cum potestatem illi omnium arbitriumque concesseris. Si ergo omnis natura sit homo, & omnia quæ in mundo sunt in solo homine compendiosè reducantur, ad ejus corpus solum efformandum: quid nobis erit cogitandum de eius forma & anima, quæ gubernare ac regere debet, ea omnia universa quæ illi subjecta fuerunt: præcipuè cū non educatur ipsa forma, ex centro materiæ suæ, cui immittitur ut ipsā actuet, sed deforis adveniat ex fonte divino. Si materia hæc cui immergi debet, præstantissima sit, & quasi quinta essentia totius naturæ mundanæ? Quid hæc forma erit quintam hanc essentiam, præstantissimā naturæ creatæ materiam informare, ac actuare debet, & sic hæc duo mentis speculatione nobilissima sint & adeo nobilia, ut mentis captum superent? Quid quæso erit horum duorum nobilissimorum compositum & adunatu.

Varia hominis definitiones.

In Plin. c. 2.

Materia hominis est quinta essentia.

Hoc compositum definire certissime arduum est, & nisi divinitùs gratia divina superiùs illuminante, dictata fuisset compositi huius definitio certissimè penitùs adhuc in obscurissimis ignorantiæ tenebris innolueretur, & quid esset homo, homo ignoraret. At cum sagaci mētis suæ acumine divina adjuvante gratia, se ipsum cognoscere semper excogitet; hanc ipsam sui ipsius definitionem excogitauit. Homo est animal rationale, cuius corpus [etsi totius mundi compendium] lutum est, cinis, putredo & corruptio. Anima verò lux pura & simplex intellectualis, & immortalis peculiari favore à summo Creatore propter hominem solum creata, & corpori immissa & infusa, ut ipsum regat, gubernet & actuet. Ex hac hominis definitione, satis admodum claræ sunt, & manifestæ ejus partes integrantes quæ hominem ipsum constituunt: ex quibus solis partibus, oritur illa admiranda hominis descriptio & elogium nec non & vituperium, quæ passim apud vanos Authores, tùm sacros, tùm ethnicos reperiuntur, homo est putredo & corruptio, & folium quod vento rapitur, homo nihil nisi vanitas, & ad laborem natus, brevique vivens tempore, & dies eius sicut fœnum, ad elogium verò dicitur Dei com-

Hominem definire arduum esse.

Homo quid propriè sit.

Anima humana quid.

compar, cuius precium Deus solus cognoscit cum ipsemet pro eo redimendo, se ipsum dederit. At hæc omnia non scitu necessaria sunt Medico, nisi ad ornatum & pompam hominis, ad vitam autem, & sanitatem tuendam & conservandam scire, ac cognoscere debet, hominem ex semine humano materialiter concretum esse, cui scintilla lucis divinæ, rationalis & intellectualis peculiariter infusa & immissa est, ut ipsum actuet & informet, vel esse mixtorum omnium naturaliũ mixtum ultimum à summo Creatore, ex luto viscoso, seu limo terræ, seu terra rubra factum, cui omnia naturalia ipsius abyssi recondita, & abstrusa erant, hinc factum est corpus humanum, in quod inspiravit deinde Deus, spiraculũ vitæ immortalis & sic factus est homo in animam viventem, vel esse abyssum mundi peculiari divino vitæ & lucis spiraculo insufflatam, & sic divinitùs in hominem viventem & intelligentem erectam. Ex his hominis definitionibus colligimus materiam & formam, ex quibus compactus est homo, & qua via, & qua industria factus est, in principio creationis & qua via jam propagatur; cum ejus materia propagationem expostulet virtute luminis sui, quo semper actu atur, & ad germinationem, & productionem naturali conatu propellitur, ut libro sequenti huius operis clarissimè demonstrabitur.

Alia hominis definitiones.

Materia propagationem expostulet virtute luminis.

Forma etiam præcipua, & principalis hominis pars, ex qua sola subsistit & habet esse, in hisce allatis definitionibus satis admodum patet, & manifestetur, de qua sola jam instituendus est sermo, ut ejus essentia, virtus & proprietates eiusque origo penitus Medicis innotescat: non enim hominem cognoscere possunt Medici, quin præcipuam eius partem, formam scilicet eius, & animam qua vivit, notam habeant.

Forma est præcipua hominis pars.

Perinde animam hominis toto sequenti libro disquiremus, ejus essentiam & naturam, virtutes, & proprietates perquirendo, ut eius natura admiranda & stupenda Medicis tandem innotescat.

Anima humana quid sit & unde.

CAPUT II.

In anima humana definienda desudarunt quamplurimi. Galenus variis in locis varias affert animæ humanæ definitiones nunc temperamentum dicit, nunc calidum innatum, nunc armoniam quatuor qualitatum & tandem se fatetur substantiam animæ penitus ignorare, nec Medico necessariam esse animę cognitionem. Quod quidem Galeno condonandũ est, cum fidei Christianæ radiis illuminatus non fuerit Non possumus enim absque Fidei lumine hoc lumen humanum penetrare, ac cognoscere,

Animam humanam ignoravit Galenus & Hypocrates.

Hypocrates etiam Medicorũ primus, & in natura rerum cognoscendarum Archyphilosophus, animam humanam non cognovit, cum ignis & aquæ habere temperamentum

asse-

Aristoteles etiam ignoravit animam humanam.

asseveravit, hinc collectu facilimum est Hypocratem animam humanā confundere cum calido innato cum & hoc habeat ignis & aquæ temperamentum, & similibus nutriatur & augetur: non enim nutritur & augetur anima humana, sed solùm calidum innatum suum & humidum primigenium, quo solo utitur ad actiones suas peragendas. Itaque nec Galenus, nec Hypocrates, nec alii Medici omnes antiqui, animam humanam cognoverunt, sed in tradenda eius vera definitione aberrarunt, Vt & multi alii ex recentioribus Medicis, qui animam humanam definierunt corporis humani perfectionē & actum primum illius: nam trivialis illa animæ definitio quæ apud Peripatheticos decantatur: actus scilicet primus corporis organici potentia vitam habentis erronea etiam est cum anima, plantæ & animalis alicuius bruti, sit actus primus corporis organici potentia vitam habentis, nec ea definitione distinguatur & separetur anima humana ab anima plantæ vel bruti.

Aristotelis animæ definitio prava & erronea.

Hinc clarè patet humanā animā hac definitione non propriè definiri cum & hæc definitio omnibus plantis & brutis animalibus optimè conveniat. Est enim anima humana in corpore humano aliquid aliud præter actum primum. Alia ergo nobis est quærenda, definitio, quæ soli animæ humanæ competat, & alias omnes animas excludat.

Hebræi Doctores, ac Cabalistæ, & ego cum ipsis peculiarem de anima humana, sic tradimus definitionem: anima hominis est lumen Dei, & ad imaginem Verbi primi exemplaris creata substantia propter solū hominem, ut ipsum actuet & informet, in cuius definitione apertè videmus, quid sit anima humana, & unde sit & qualis sit eius substantia. Et qua ratione ab anima brutorum & plantarum, quæ quamvis sit species lucis à Deo creatæ non tamen est intellectualis, & ad hunc divinitatis gradum evecta & elevata, ut intellectus, rationis, prudentiæ & sapientiæ sit capax. Vnde propter hominem solùm, & in gratiam ipsius est creata, ad imaginem Verbi primi exemplaris creata substantia simplex & homogenea, divina prorsus & immortalis.

Anima humana vera definitio.

Sic homo vere factus est immortalis microcosmus, verus & parvus mundus, distinctus & separatus omnino ex parte formæ, à macrocosmo: in corpore enim eius est, quicquid in macrocosmo reperiri potest, quid tum materiæ & formæ macrocosmi, & ultra est peculiaris forma informans & actuans ipsā materiam & formam macrocosmi cam, quæ quamvis in macrocosmo duo sint, in homine, attamen unum quid passivum constituunt & habent rationem materiæ, ex quo factum est corpus hominis, cui deinde infunditur & creatur ipsa peculiaris forma, lumen divinum & intellectuale; corpus humanum actuans & informans, à summo creatore, ex nihili fonte, per creationem eductum in gratiam

In homine est quicquid in toto mundo est.

Homo quantum creatori debeat.

gratiam & favorem ipsius hominis, ut hinc exſurgeret homo immortalis & verè vivens; hinc patet quantum laudis honoris & gratiæ debeat homo, ſuo Creatori, qui ipſum peculiari gratia & miſericordia, intellectualem & immortalem fecerit. Hinc etiam patet, quantum virtutis & energiæ, habeat forma hæc immortalis, & æterna, in corpus ſuum caducum & labile, quod informat & actuet, peculiari & occulto myſterio, ut capite ſequenti fiet clarius.

An anima humana reliquarum formarum commune ſequatur fatum. Et qua vi alias vincat & ſuperet.

CAPVT III.

In luto viſcoſo ex quo factus eſt homo omnia mundi inerant.

CVm corpus humanum ex luto viſcoſo, à ſummo Creatore factũ fuerit, cui quidẽ luto tanquã materiæ primæ mundi, omnia huiuſce mũdi, occultè latebãt: cũ in omnib9 partibus mundi hæc omnia ineſſe ſoleant in dubium revocare poſſunt omnes Fidei Chriſtianæ lumine non irradiati formam humanam ex puriori & illuſtriori huiuſce luti viſcoſi parte eductam eſſe, quæ quidẽ pars illuſtrior & purior, huiuſce luti, ex quo formatum eſt corpus humanũ cum purior lucis mundanæ pars fuiſſet, ex qua quidem lucis parte educuntur formæ omnes, tum brutorũ, tum vegetantium, tum mineralium obſervatis iiſdem fere naturæ legibus, quæ in hominum productione obſervantur, hinc inquam ſuſpicari poſſent athei, & de Fide Chriſtiana male feriati animam humanam etiam ex illa luce mundana, in gratiã formarum omnium naturalium creata, eductam fuiſſe, cum ſenſibus externis non appareat creatio illa ſupernaturalis animæ humanæ, corpus ſiquidem humanum naturali via producitur, ac reliqua corpora naturalia producuntur. Quidni etiam inquiunt athei illi ſimili, & pari modo producetur forma humana, ac producuntur aliæ rerum naturalium formæ.

Athei unde mortem animæ humanæ ſuſpicentur.

Obiectiones atheorum in immortalitatem animæ humanæ & ſolutiones

Abſit à Philoſopho & Medico Chriſtiano, hæc craſſa prorſus & terrea mentis conceptio, totus mũdus factus eſt, propter ipſum hominem, ita ut mundus univerſus ſit Domus & Palatium ipſius hominis, ut ſatis cuicumque contemplanti patet, cum omnia huiuſce mundi homini ſubſerviant. Si ergo naturalia ſint creata, propter ipſum hominem ipſum eſſe ſupra omnia creata, meritò credendum eſt; ad quid enim Deus hominem ſupra omnia conſtituiſſet, ſi ipſum non feciſſet immortalem. Partes ſiquidem integrantes, huiuſce mundi, Cœlum puta & elementa, à parte poſt, ut ita loquar æternitatis munere dotantur, etſi in partibus ſuis alterationibus & corruptionibus ſint obnoxia. Quod ſi mundus univerſus macrocoſmus dictus æternus ſit & incorruptibilis,

lis, in partibus suis integrantibus, ut fatentur omnes Philosophi, & præsertim Hypocrates & Hermes Trismegistus libro 1. de Diæta Hypocrates & Trismegistus in Pymandro quidni & homo microcosmus dict9 & factus æternus erit in corruptibilis & immortalis? Si macrocosmus materialis omnino, & primæ abyssi redolens essentiam & naturam, nulla forma intellectuali ac rationali informatus, sed simplici vitali forma & lucida decoratus, æternitate & perennitate exornetur à summo Creatore, potiori jure, & fortiori ratione, homo microcosmus rationali & intellectuali forma actuatus & exornatus, æternitatis & perennitatis dono, ac munere perlustrari ac decorari meretur, quam ipsemet mundus macrocosmus dictus; rationes hinc quamplurimæ exoriuntur.

Homo ad imaginem Dei factus perinde immortalis.

Homo siquidem primo factus est, ad similitudinem Dei, ut sacræ paginæ testantur, & ratio illud ipsũ indicat, cum forma hominis sit prorsus divina & omnes rerum formas formositate & pulchritudine vincat ac superet, non potest autem ad hanc nobilem, ac supernaturalem imaginem esse factus, quin sit æternus & immortalis, æternitas enim & perennitas Dei sunt: si quid ergo est imaginis & similitudinis divinæ in ipso homine æternitatem quodãmodo imitari habet, hinc homo ex similitudine divina æternus & immortalis, in quo enim Deo esset similis si immortalis, & æternus non esset.

Homo pariter æternus quid sit paruus mundus

Immortalis pariter, & æternus habetur, quod mundus sit paruus, distinctus & separatus à macrocosmo & universali mundo, non enim alioquin distingueretur à macrocosmo, sed esset pars ipsius, & una cum reliquis aliis mundi partibus confunderetur cum toto, nec perinde mundus alius diceretur, sed pars ipsius. At cum dicatur mundus distinctus & separatus à macrocosmo habet aliquid quo distinguatur ab ipso macrocosmo, non habet autẽ aliud, quo melius & fortius distinguatur, quam ipsam animam perennem & immortalem, cuius soli9 ratione, verus microcosmus nuncupatur, cum peculiarem hanc lucem æternam, immortalem, intellectualem, & rationalem, & perinde verè vivam & vitalem, habeat, qua actuetur & informetur eius corpus.

Anima humana æterna quod sit flatus divinus.

Flavit perinde Deus, in compositione ipsius hominis dum corpus ejus ex limo terræ, compactum est, in faciem corporis humani, & ex flatu illo divino surrexit homo in animam vere vivam & vitalem, hoc est immortalem: flatus enim ille divinus vera vita est, eaque verissime vitalis, & perinde hinc arguendum est animam hominis esse immortalem æternam, nec unquam fato perituram, cum flatus sit divinus & spiraculum vitale ipsius Dei, nihil enim ex Deo ipso, caducum & periturum est, sed omne quod ex Deo fluit, est

immortale & æternum, cum ipse Deus sit fons imo abyssus ipsius æternitatis, & immortalitatis, insuper si homo sit caput, & coripheus rerum omnium naturalium, & si omnia illi subserviant. Ad quid hæc præstantia & eminentia, ac Dominium, si caducus periturus & mortalis sit homo, frustraneum est dominium, vana præstantia & inutilis eminentia, si una cum reliquis rebus naturalibus, pereat & evanescat, mortalium enim & caducorum una & eadem sors, nec inter ipsa aliquid supremū & infimum, sed in ipso corruptionis centro æqualia & eadem sunt.

Homo cum sit caput rerū omnium est immortalis.

Non ergo ambigendum est, animam humanam mortalem esse & caducam, sed verè immortalem prorsus, & æternam fore est prædicandum & firmiter credendum, & sua immortalitate & perennitate essentiali, rerum omnium naturalium formas facilè superare ac vincere, nec easdem fati leges & normas sequi, sed incorruptam & inalterabilem permanere quod adhuc capite sequenti fiet clariùs.

Quo lucis radio anima humana distinguatur ab aliis rerum formis & animabus.

CAPUT IV.

NUllo pacto ambigendum est, quin anima humana lucis suæ radio quo peculiari beneficio, à summo suo Creatore dotata est distinguatur & separetur omni ratione, ab aliis rerum formis. Formæ enim omnes etsi sint ex luce factæ, lux tamen hæc, ex qua originem habent, non est eiusdem speciei, cum luce ex qua originem habet anima humana. Lux siquidem formarum naturaliū omnium, cœlestis est & mundana, lux autem animæ humanę non cœlestis ullo pacto, nec mundana, sed supernaturalis & divina prorsus, cū ex flatu divinæ lucis & vitæ, traxerit originem; non enim peculiariter insufflasset Deus in faciem hominis, spiraculum vitæ & lucis, si hæc lux & spiraculum vitæ mundanum fuisset & ordinarium, & in limo terrę ex quo factum est corpus humanū jam fuisset; quod enim aderat in limo, non iterum de novo fecisset & creasset Deus: creata autē erat jam lux mundana, & vita ipsius mundi, cum quarto die in Sole & Astris cœlestibus perhibetur fuisse cumulata, & in acervum quasi tracta, ut hinc, partes omnes mundi, luce & vita ipsa turgidæ & plenæ, reciperent fomentum vitæ suæ, quo persisterent ac durarent ævum suum. Quod si limus ipsius terræ, vita ipsa & luce mundana turgidus fuerit, ex quo corpus humanum exsurgit, Deus ipse in creatione ipsius hominis die sexto creationis ipsius mundi, non de novo inspirasset spiraculum vitæ & lucis, si istud spiraculum lucis & vitæ, non distinctum fuisset & separatum ab ipsa luce & vita, quæ ab ipso creationis die & quarto, elemētis ipsis omnibus infusa & immissa fuerat ab ipso Creatore.

Anima humana non sequitur fatum rerum aliarum creatarum.

Anima humana substantia non est cœlestis, sed divina & supernaturalis.

Res alia omnes ex luce mundi.

Hinc

Hinc luce clarius manifestum est lucem humanam qua peculiari ratione actuatum est corpus humanū esse distinctam & prorsus separatā ab ipsa luce mundana, ex qua omnes rerum naturalium formæ originē trahunt, & perinde formas humanas etiam esse separatas & distinctas ab ipsis aliis omnibus rerum formis lucis peculiari radio, qui differentiam formalem inter ipsas constituit.

Forma humana est separata ab aliis rerum formis.

Lux siquidem mundi ex calore insito & naturali quo turget, & innata etiam sua humiditate, germinandi & pullulandi vim habet, & ad gradum sentiendi evehi & sublimari potest, si eius natura quam actuat & informat, subtiliori quo potest, attenuetur gradu, nam in tali gradu subtilitatis suæ materiæ & substantiæ sentiendi facultatem, & virtutem acquirit: hic enim gradus ultimus est suæ perfectionis, ad quē perveniri potest, ibique quiescit, nec alios quærit, cum nec ultra extendi possit.

Lux autem humana qua divinitus actuatur corpus humanum, non solùm hosce vegetantis & sentiētis animæ perfectionis gradus habet, sed & alios perfectiores multo ex suæ naturæ centro, expostulat & obtinet: itaque & suam materiam quā informare habet suo igne supernaturali, & divino, multo magis attenuat & subtiliat ac perficit, quam attenuat & perficiat lux mundana sua corpora, hinc cernimus & contemplamur differentiam quam maximam, & perfectionis gradum majorem inter corpora humana, & alia rerum naturalium corpora, ut enim hæc perfectionem cedunt corpori humano, sic etiam horum forma & anima cedere debet, eandem perfectionem & nobilitatem animæ humanæ: forma siquidem & anima cum det esse rei, cujus est forma & anima, suæ nobilitatis & eminentiæ gradus & charecteres imprimit, corpori, cui dat esse: sic ex præstantia corporis humani & eminentiæ suæ palma, supra reliqua rerum naturalium corpora, arguimus suæ formæ, & animæ eminentiæ palmam, supra reliquas rerum naturalium omnium formas.

Ex gradu perfectionis corporis humani colligimus perfectionem animæ humanæ.

Hinc collectu facillimum animā humanam peculiari divino & supernaturali lucis radio, separatam esse, & prorsus differentem ab aliis rerum naturalium formis, quas omnes antecellit suamet ipsa substantia divina, & supernaturali, immortali & æterna, ut pote ex flatu vitæ æternæ & lucis increatæ ortum habens, qui quidem flatus divinus dedit, animæ humanæ, æternitatem illam quam possidet omnem & immortalitatem, & omnes alios perfectionis suæ gradus, & divina alia aureola, quæ sequuntur suæ substantiæ nobilitatem & eminentiam: ut capite sequenti fiet adhuc clariùs.

Anima humana est separata ab aliis rerum formis peculiari lucis radio.

Anima humana undenam rationalis, intellectualis & immortalis habetur.

CAPUT V.

Lucis est scire & cognoscere.

LUcis est patefacere, demonstrare, judicare, cognoscere ac intelligere, sine luce siquidem omnia latent & occultantur, ac in tenebris jacent, non ergo possunt intelligi, ac cognosci sine lumine, ea quæ intelligi & cognosci habent: hoc clarum & manifestum habemus, ipsa experientia quotidiana, corpora siquidem brutorum animalium omnium, dum vivunt & luce illa mundi actuantur & informantur: quæ illis vitam parit, cognoscunt ea omnia, quæ illis cognitu necessaria sunt, dum verò mortua, sunt & luce illa qua vivunt privata sunt, corpus remanens, cui lux illa omnino extincta est, nihil cognoscit eorũ quæ prius cognoscebat, ex luce ergo illa dependet eorum omnium notio.

Quod si lux vulgaris & communis hujusce mundi præclaras illas omnes notiones communicet & distribuat, quas cernimus & admiramur in brutis animantibus? Quid cogitabmius de illa luce supernaturali & divina, qua corpus humanũ actuatur & informatur; Quales notiones communicabit ac distribuet, si cõmunis & vulgaris hujusce mundi lux admirandas admodum notiones, ac rerum demonstrationes brutis animantibus communicet.

Nullo pacto ambigendum est, quin lux supernaturalis, & divina, qua homo actuatur & informatur nobiliores multo & præstantiores notiones homini communicet, quã lux vulgaris & mundana communicat brutis; quantum enim præstat lux divina & supernaturalis luci cõmuni & vulgari, tantum etiam pręstant & actus qui ex illa divina luce ac supernaturali dependent. Quod si actus lucis mundanæ sit vitam producere caducam & labilem, cum motibus simplicibus, & quæ corticem rerum non excedunt: lucis divinæ & supernaturalis erit producere actus vitales æternos & immortales, sapientes, prudentes, rationales & intellectuales; hi enim actus lucis sunt divinæ & supernaturalis. Vnde homo quatenus ex illa informatus & actuatus est, immortalis, æternus, rationalis & verè intellectualis erit, ac solus inter facta animantia dici poterit sapiens, prudens: notiones enim illius, ac demonstrationes quas circa res quascumque habet, sapientiæ & prudentiæ, actus sunt, qui non aliunde scaturire, quã ex luce illa divina & supernaturali, quæ est illius forma & anima quæ inde verè arguitur immortalis & æterna: non enim tantum sapientiæ & prudentiæ animadvertimus in brutis, ac in homine ipso: vulpeculæ siquidem simiæ, & Elephanti inter bruta callidiores, non æquiparari possunt calliditate illa & astutia qua pollent, hominibus etiam simplici-

Lucis mundanæ actus quales.

Lucis divinæ actus quales.

Homo unde sapiens & prudens.

Sapientia & prudentia unde.

plici-

plicioribus, hinc collectu facillimũ est, & probatu facllimũ & evidẽtissimum, lucem illam qua actuatur homo, distinctam esse & separatam ab illa luce qua actuantur bruta animantia, & perinde esse speciei, differentis, & divinæ prorsus ac supernaturalis, & perinde etiam producere actus extra naturam communem & vulgarem, qui quidem actus nihil aliud esse possunt, quam rationales intellectuales, & ex immortali & æterno fonte, scaturiginem habentes.

Quod si hominem morti obnoxium, & morbis videamus, id non ex parte formæ & animæ, suæ originem habet, sed ex parte materiæ suæ, quæ cum putredini multiplici, ad tempus aliquod, obnoxia sit, obnoxiè quærit & efflagitat, putredinis causas deponere, ut tandem forma perenni & immutabili actuari queat, & sic tandem quiescere, à motu illo alterationum & gaudere suo fine adepto, ad quem summopere pervenire anhelat, nec erit frustranens eius conatus, cum Fide Christiana certum habeamus: mundum tandem universum quiescere debere ab alterationibus suis, & motibus, quibus divexatur: tunc temporis corpus humanum putredinis causas omnes & alterationes, una cum universo mundo deponet & immortalitatis & perennitatis donis decorabitur, & tunc anima humana, æterna & immortalis, corpori sui æterno & immortali, æterno & immutabili nexu connectetur & copulabitur nunquam in posterũ separanda, nec corpus suum relictura; tunc etiam temporis nobilitatẽ suam & præstantiam, tùm animæ, tum corporis humani claram & manifestam habebimus, & nec amplius de immortalitate animæ nostræ dubitabimus.

Mors non ex parte animæ humanæ.

Mundus tandem quiescere habet à motibus suis.

Et anima humana & corpus humanum tandẽ immortalia.

Non ergo jam ambigendum est, sed obnoxie asserendum & firmiter credendum, animam humanam, rationabilem, intellectualem & immortalem, cum ex flatu illo divino lucis æternæ & increatæ traxerit originem. Qui quidem flatus divinus ex ipso æternitatis & immortalitatis fonte, imo abysso eductus, nihil nisi æternitatem & immortalitatem in homine ipso, cui insuflatus fuerit producere potuit, & cum in eadem abysso sit sapientiæ, prudentiæ, scientiæ & cognitionis infinita abyssus; plus ille lucis, & vitæ hinc eductus, sapientiæ, prudentiæ, scientię & cognitionis erit plenus: hinc anima humana ex flatu illo, rationalis, intellectualis, sapiens, prudens, sciens & cognoscens habenda, & æstimandu erit, & cum tanti ponderis sit facta & creata à summo Creatore, capite sequenti disquiremus.

Anima humana rationalis, intellectualis, sapiens & sciens unde.

Anima human quare rationalis & immortalis à Deo Creatore facta fuerit.

CAPUT IV.

In voluntate divina rationes quærere vanum est.

IN voluntate divina, & placito rationes quærere velle, humanæ vanitatis est, cum potissima ratio sit, placitum ipsum ac voluntas divina nihil enim voluit Deus quin summopere bonum fuerit & necessarium: vidit enim Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Quod si quis adhuc quærat, cur homo factus sit rationalis & immortalis, & reliqua cuncta exclusa fuerint ab ipsa ratione & immortalitate, nec illi sufficiat placitum divinum, ac voluntas suprema ipsius Creatoris, qui cum nihil fecerit sine ratione, hanc quærat scire & cognoscere rationem; animadvertat quæso opifici summo & omnipotenti consonum valde esse, & suæ potentiæ infinitæ congruum, non omnia æqualia fecisse, quæ enim illi subserviunt omnia quidem illi infima esse debere: nihilominus tamen æterna, immortalia & intellectualia esse debere, quæ illi æterno, immortali & plusquam rationali perenniter subservire debeant; alioquin creaturis intellectualibus nullatenus fuisset opus, si Deus ipse laudis, honoris & gloriæ non fuisset avidus, & ab ipsis creaturis laudari & gloriari non efflagitasset; Si ergo honor, laus & gloria, perennis & sempiterna Deo Creatori debeantur, creaturas rationales & immortales adesse necesse est, ut ab his procedat talis honor, laus & gloria, ab aliis enim irrationalibus creaturis, hæc encomia, scaturiri non possunt, cum non intelligant quid faciant; intellectus enim solius est, & rationis laudare, glorificare, atque honorem dare. Laudant quidem omnia, & glorificant Deum Creatorem, quatenus existunt at non ut homo, qui non solum mirabili existentia sua & nobilitate, una cum cæteris creaturis omnibus Deum Creatorem suum laudat & glorificat, sed & ipsum cognoscit, & ut Creatorem suum & Deum honorat & glorificat, quod solis hominibus & Angelis, & intellectualibus creaturis quadrat & cōpetit. Sic factus est homo rationalis, intellectualis & immortalis, ut intellectū suo, ratione, & immortalitate, æternas & immortales quantum potest, Deo persolvat gratias & laudes: sic ex honore, laude & gloria quæ debetur Deo creatori, colligibus hominē debere esse intellectualē & imortalem. Cum solus homo ex creaturis infimis debeat propriè laudare Deum, & tacitas ipsius docere laudes: Reliqua autem cuncta creata metaphorice & tacite tantum dicuntur laudare Deum: homo verò solus, soli Deo laudes ore, mente, & obsequio persolvit.

Honor laus & gloria Deo debentur ab homine.

Laudare Deum, & honorare hominum propriè, & Angelorum est.

Homo est immortalis quatenus honorem & laudem æternam debet Deo.

Præterea Deus cognosci & intelligi voluit, ab ipsis hominibus, in quantum exterius cognosci & intelligi potest. ergo homines huiusce cogni-

Ex cognitione Dei immortalitas hominis colligitur.

cognitionis capaces esse voluit, ergo & intellectuales & rationales, imo & immortales cum hæ solæ creaturæ, hujusce cognitionis & scientiæ participes esse queant. Vnde ex cognitione illa divina quam ex Deo ipso habere homo potest, fit ipse quasi Deus, & perinde immortalis & æternus; justitiæ siquidem divinæ & misericordiæ valde congruit, ut quos cognitionis suæ, & amoris voluit esse participes, eosdem ipsos debere esse æternos & immortales ac intellectuales, ut ex tali cognitione, perenni & perpetuo amore, Deum ipsum persequi possint: amor enim perpetuus ac perennis firmus & constans qualis verus amor, meretur esse, ex perpetuo perenni firmo & constanti amanti ortum habent.

Immortalitas hominis unde colligatur. Homines ergo ex cognitione & scientia Dei, & ex amore divino, quem ex scientia illa & cognitione habere debent erga ipsum Deum, & ex laude, honore & gloria quam perpetuam & perennem Deo ipsi reddere habent, immortales, perennes, rationales & intellectuales esse firmiter credendum est. Alioquin enim Creatori suo laudes illas, honorem, amorem & gloriam reddere non possent, & perinde hinc arguere possum⁹ animam humanam intellectualem, rationalem & immortalem Deum fecisse, ut ratione sua, & intellectu Deum ipsum amore perpetuo persequi posset, ipsumque laudare, honorare & glorificare valeret.

Anima humana quo vinculo & nodo amoris corpori suo copuletur.

CAPVT VII.

Anima humana & corpus humanum dissimilia, & tamen connectuntur. MAximæ est difficultatis & altę ac profūdæ disquisitionis quęrere & investigare, nodum & vinculum quo anima humana corpori suo connectitur, similia siquidem similibus facili via copulantur, ac junguntur, at dissimilia nullatenus inter se conjungi possunt. In rerum autem natura nihil dissimilius est, ipsa anima humana & corpore, anima siquidē humana, lumen Dei est, ac divina, ac supernaturalis substantia, corpus autem humanum lutū, pulvis cinis & limus ipsius terræ est. Quid autem luto, limo, pulvere & cinere lumini divino dissimilius: nihilominus tamen summo cum amore copulantur, ac inter se connectuntur, at ægre admodum, & summa cum anxietate, à se ipsis dissolvuntur. Cum ergo sint inter se tantæ dissimilitudinis non possunt, inter se connecti, ut unum individuū cōponant, nisi medio quodam: quod quidem medium utriusque naturæ particeps esse oportet, quale autem sit istud mediū nobis jam est disquirendum. Cum ergo anima humana sit lumen divinum & lucida supernaturalis substantia, corpus autem humanum sit quid terreum & elemētare, perquirenda nobis est in rerū serie substantia, quæ horū duorū sit mediū, & participet utrorūq; substantiam, in rerum autem serie nihil *Lumen cœleste est medium coniungendi animam humanam & corpus.*

aliud

aliud reperire habemus, quam lumen cœleste & astrale, hoc enim solum medium censemus inter animã humanam & corpus humanum, quod, quodammodo participet utriusque naturam: lumen enim est æquè, ac humana anima, non tamen eiusdem speciei, sed eiusdem generis, quod quidem sufficit, ut rationem & naturam luminis habeat, corporis autem humani participat naturam, quod & quid elemẽtare sit omnium elementorum participans naturam, ut & corpus humanum: elementa autem quæ luci cœlesti & astrali insunt subtilia valde sunt, & quo in tenuiori possunt esse & subsistere gradu, quæ verò corpori humano insunt elemẽta, crassa valde & opaca sunt, & crassiori quo possunt in animali subsistere gradu: sic tenuitate & crassitie solum inter se differunt ac distinguũtur, lucis mundanæ, seu cœlestis & astralis elementa & corporis humani. Hinc clarum & appertum habemus lumen cœleste & astrale medium esse illud, & vinculum quo anima humana corpori humano connectitur, participat siquidem utriusque naturam & essentiam: Ambigere enim non possumus quin lumen astrale & cœleste sit lumen in genere, & luminis habeat essentiam, ut & anima humana, nec etiam ambigere possumus, quin idem lumen astrale & cœleste, materiæ & substantię tenuissimę elemẽtaris habeat naturam cum forma sit, ipsius

Concluditur lumen cœleste esse mediũ coniungendi animam & corpus humanum.

materiæ elementaris, quam quidẽ formam participare oportet naturam & essentiam ipsius materiæ, cũ ex centro ipsius educatur, & in principio ab ipso Creatore educta sit, in rerum omnium productione, sic lumen astrale & cœleste verum vinculum erit, & solus naturalis amoris nodus, quo anima humana corpori humano connectitur: non imꝰ tamẽ inficias quin summus Deus Creator in creatione & infusione ipsius animæ humanæ propensionem summam, & inclinationem amoremque summum erga corpus humanum infundat & impertiat qua sola inclinatione & amore, sufficienti satis vinculo & nexu satis facili & forti, alligetur corpori, adeo ut non quærendus sit alius nodus quo simul connectantur, quam inclinatio illa & amor, illis supernaturaliter infusus: nihilominus tamen nexus alius fortissimus est, & ex parte corporis reperitur in ipso corpore, & verè naturalis est, & ex illo dependet amor & inclinatio ac propẽsio, quæ inter ipsa reperiuntur, nam amor inclinatio & propensio ex sympathia & similitudine substantiæ originem habent: lux autem creata, qua informatur & actuatur materia rerum omnium, reperitur etiã in corpore humano, quatenus materia rerum prima in ipsa reperitur, ut in reliquis aliis rerum naturis, lux autem illa sympathiam quam maximam habet cum luce illa supernaturali quo informatur corpus huma-

Propensio & amor animæ humanæ in corpus suum unde.

Lux in lucẽ habet sympathiam.

humanũ nihil enim similius est luci luce ipsa, dicitur etiam media natura lux ista cælestis, quia medium est inter animam rationalem & corpus humanum, ut inter se copulentur. Non ergo ambigere debemus lucẽ creatam mundanam, cœlestem & astralem esse vinculum, nodum & nexum quo anima humana, lumen Dei, & supernaturalis lucis substantia connectitur & copulatur, corpori humano, quod informat & actuat.

Anima humana qua ratione & via utatur luce cœlesti ad actiones suas peragendas.

CAPVT VIII.

Anima humana quo medio utatur ad agendum.

ANima humana ut supernaturalis est substantia lumen Dei creatum & infusum corpori humano, dum creatur, tantæ & supernaturalis actionis, ut actiones illas miras & supernaturales, dum corpori suo immergitur, ac veluti incarceratur, edere non possit, absque medio apto & idoneo, ad actiones illas in actum & lucem producendas, corpus siquidem humanum, crassũ nimis & opacum est, ut sua illa crassitie & oppacitate, recipere nequeat mirandas illas lucis humanæ supernaturalis actiones nisi in se contineret, aliquid subtile, ac tenue valde, cuius subtilitatis & tenuitatis ope, mirum istud agendi opus recipiat, & receptum in lucem & actum edat; illud autem subtile quod est in corpore humano est vera lux cœlestis & astralis, quæ in corpore humano constituit spiritus naturales, vitales & animales: nihil enim aliud sunt hi spiritus, quam portio lucis astralis & cœlestis, quæ purioribus & subtilioribus elementorum humanorum partibus vinculatur, ut ita loquar, seu constringitur, & sic lux cœlestis & astralis constituit in corpore humano, humidum radicale & calidum innatum, quod est ex Medicorum omnium consensu, & placito, animæ humanæ, verum & unicum agendi instrumentum, sic lux cœlestis & astralis fit verum & unicum agendi instrumentum animæ rationalis, cum fiat calidum innatum & humidum primigenium corporis humani; ex quo solo exsurgunt spiritus verè vitales, qui actionum omnium & facultatum humanarum sunt fundamentum, qui totum corpus humanum; & singulas illius partes occupant & replent una cum anima illa divina, & supernaturali substantia, quæ dũ creatur à summo rerum opifice, in gratiam solius hominis eo instanti infunditur corpori humano, & ipsum actuat, & informat, substantiamque illam æthereami elemento stellarum correspondentem lucidã & omnino cœlestem in ipso corpore adveniens eam ipsam etiam actuat & informat, tanquam partem corporis humani, eaque ipsa mediante, mirandas suas omnes actiones

Anima humana organum ad agendum.

potentias & virtutes exercet. Quod enim in corpore humano solum activum est, & agendi capax, id solũ assumere habet anima humana ad agendum: lux autem cœlestis & astralis spiritus naturales, vitales & animales constituens & componens, sola est activa & actionis capax, unde illud Virgilii & Academicorum omnium Philosophorum decretum, igneus est ollis vigor & cœlestis origo seminibus, unde etiam ab Hypocrate spiritus dicuntur, ὁρμῶντα impetum facientia, quod motus & agendi principium inde scaturiant: hinc antiquorum quamplurimorũ delusi fuere, animam humanam cũ spiritu illo impetum faciente, & animæ organo, confundentes quod capite peculiari demonstrabimus postquam declaraverimus animam humanam luce astrali & cœlesti uti tanquam organo proprio ad actiones suas omnes peragendas, cum lux illa sola, in corpore humano, sit actionis edendæ capax, ut in reliquis rebus omnibus naturalibus, in quibus solis hæc lux est actionis principium & fundamentum. Ea ergo ratione & via, anima humana utitur luce cœlesti & astrali ad agẽdum & operandum, jam verò videamus quam turpiter delusi sunt, qui animam humanam cum calido innato & spiritu vitali confuderunt.

Spiritus quare dicantur impetum facientes.

Lux est in omnibus rebus principium actionis.

Anima humana nullatenus est calidum innatum corporis humani, nec eius vitalis spiritus.

CAPUT IX.

Capitibus præcedentibus satis clarè demonstratum est, ex definitione ipsius animæ rationalis, & ex disquisitione ipsius essentiæ eam ipsam animam humanam nullo pacto esse, calidum innatum, neque spiritum vitalem ipsius corporis humani, cum spiritus vitalis & calidũ innatum corporis humani, & reliquorum omnium animantium sit quid elementare & astrale tantum, ex fonte naturæ visibilis ortum ducens: anima autem humana est lumẽ supernaturale, à summo opifice, peculiariter creatum in gratiam solius hominis, nihil naturæ visibilis & elementorum habens, sed supernaturalis est prorsus ordinis, & supernaturaliter & divinitùs corpori humano infunditur dum creatur, forma tamen naturalis est corporis humani, non quod ex legibus naturæ, corpus humanum elementare suum informet & actuet, ex eius centro per se educta alterationis & productionis statuto ac decreto: sed est forma naturalis ipsius corporis humani quod formæ naturalis vires in ipso corpore agat, & formæ naturalis imperio fungatur, unde & calido innato & humido primigenio eiusque naturalibus spiritib9 imperat, nec quicquam est in corpore hu-

Calidum innatum non est natura rationalis.

Spiritus vitales quid sint.

Anima humana quare forma hominis.

re humano, tùm ex parte Astrorum tùm ex parte elementorum inferiorum quin animæ humanæ decretis & statutis subjiciatur, ita ut nisi libere concurrat, cum instrumentis & organis suis ad agendum, ipsa & instrumenta, & organa actionibus suis propriis & innatis denudentur, ut clarum & manifestum est, ex extasi animæ humanæ, ubi corpus humanum privatur facultate comuni & ordinaria, nec tamen moritur, nec anima ejus separata est à corpore, sed tota rapta est & sublimata mēte & cogitatione in Deum, quæ sola cogitatione ita gaudet, ut functionum suarum prorsus obliviscatur, & inde instrumenta & organa agendi, ipsius corporis humani ipsamet actione privantur, donec redeat anima ex extasi sua & raptu, & suis deinde fungatur ordinariis officiis.

Anima humana calido imperat.

Extasis quid sit.

Ex eo ergo dominio & imperio quo valet anima humana in corpus suum & in omnia quæ corpori insunt collectu facillimum est, animā humanam non esse calidum innatū corporis sui, nec ejus vitalem spiritū hæc enim omnia, corporis sunt, nec illi proprie dominantur, ut cum sint corporis, corporis ejusdem sequuntur innatas & naturales inclinationes; & nisi anima humana repugnet & refrenet, ac temperet innatum illud agendi corporis humani cacœthe, totum ruit in pejus, & id ortum habet ex agendi libera sua voluntate, qua sola in utramq; ferri potest partem, ut capitulis sequentibus clarum erit & aper-

Calidum innatum corporis sequitur naturā.

tum

An anima humana cœlestibus subiiciatur Astrorum radiis & influxibus.

CAPVT X.

QVæ sunt infimi ordinis, non agunt in ea quæ sunt supremi ac supernaturalis ordinis, at contra ex divino decreto ac statuto, quæ sunt supernaturalis & supremi ordinis imperant ac dominant, his omnibus quæ sunt infimæ sobolis & naturalis scaturiginis, & id omne experientia quotidiana, habemus expertum, superiora siquidem inferioribus dominantur, non è contra, inferiora superioribus sunt dominio, naturalis siquidem ea ratione perturbaretur ordo, & sic mutaretur quodammodo statutum & decretum divinum, quod est impossibile Anima ergo humana cum sit superioris ordinis & supernaturalis, cœlum vero & omne astrum infimi ordinis & naturalis, non poterit ullo pacto, subjici astrorum radiis & influxib9 hi enim solum agere possunt in ea quæ sunt inferioris ordinis & ejusdem naturæ & ipso divino decreto & naturę ipsius lege at cœlum non est ejusdem naturæ cum anima humana imo contra diversæ est naturæ, & perinde agere non potest, in animam humanam cum nihil habeat cujus ope, & ministerio, ejus actiones in troduci queāt in substantiā ej9: quiquid enim cœli habēt, ex massa prima abyssi ortū duxit, anima autem hominis nihil ex massa illa tenet, sed re novo quotidie creatur, in favorem & gratiam

Inferiora non agunt in suprema, sed è contra.

Anima humana non subiicitur astris.

 homi-

hominis & nihil abyssi materiæ primæ habet ut superius clare admodum demonstratum est, cum ergo nihil abyssi materiæ primæ habeat, ea quæ sunt ex abysso in ipsam agere non possunt, cum in ea nihil reperiatur, in quod agere queant.

Anima humana nihil habet ex materia prima. Anima autem humana, nihil habere ex abyssu materiæ primæ superius satis dilucide demonstratum est cum sit lumen Dei ex flatu divino creata substantia ad similitudinem verbi primi, exemplaris: nihil autem flatus ille divinus habuit ex abyssu aut in Deo ipso fuisset aliquid ipsius abyssus per ipsum Deum ex nihili fonte, creatæ, quod est absurdum dictu & cogitatu.

Cum ergo anima rationalis nihil habeat ex materia prima, nec ex forma illius quæ lux creata est, quæque sola actionis est capax, recipere non poterit actiones & virtutes illius lucis, cum dissimilis omnino sit illi & alterius speciei, natura siquidem ex Philosophorum omnium sententia in similem & eandem naturam habet actionem, unde clamant natura naturam vincit, natura natura gaudet natura naturam continet ut similia in similia agere tantum posse ostendant ac demonstrent. Quod si naturalia tantum agant in naturalia & extra & ultra agere nequeant peroptime concludere possumus animam humanam non subjici ullo pacto, astrorum radiis & influxibus, cum sit supernaturalis ordinis in quem cælum agere nequit. *Concluditur animam humanam non subiici astris.*

& cum nihil habeat lucis creatæ, mundanæ, quæ sola recipit cœlestes influxus dum inferioribus creaturis eu alligata, hinc clarissimum & apertum habemus, animam humanam non recipere influxus cœlestes cum lux cœlestis non permisceatur animæ humanæ imo contra, dum anima humana informat & actuat, corpus humanum & omnes illius partes informat & actuat ipsam lucem cœlestem & mundanam & ad superiorem gradum vi sua supernaturali, elevat, ita ut, ipsa lux mundana quæ corpori humano inest, & eius spiritus & calidum innatum constituit, sit fortior multo & potentior, quam in brutis animantibus; ita ut resistere valeat cœli & planetarum influxibus, potentia illa divina & supernaturali actuata & informata, hinc factum est decretum istud sapientum, sapiens dominabitur astris; non enim aliquid possunt astra in hominem sapientem ac prudentem sed in hominem brutũ qui anima sua prudenti sapienti ac rationali uti nescit at more brutorum vivit, & suam imperantem & cunctis rebus regnantem virtutem & energiam libera sua voluntate deponit & rebus sibi multo infimis subservit ut capite sequenti fiet clarius. *Sapiens dominabitur astris.*

Anii

Anima humana, qua via & ratione astris subiiciatur.

CAPUT XI.

VIdimus capite superiori qua ratione anima humana, ratione & intellectu suo astris ipsis & cœlo omni dominari valeat cum habeat potentiam & energiam ex intima sua supernaturali substantia in cœlos & astra jam vero perquirendum nobis est, an aliqua ratione astris subjiciatur cum experientia ipsa constet homines quamplurimos ex fati lege & astrorum influxu morbis variis, tum animi, & corporis tentari, & affligi, quod quidem esse nō posset, nisi anima humana vitiis vel virtutibus dotata aliqua ratione astrorum influxibus & radiis subjiciatur, scimus enim ratione & experientia ipsa, natos homines sub Saturni influxu malevolo & infortunato, & retrogrado, audaces nimis & impudentes antiquos fures & avaros esse. Ac fieri si vero sub Iove nascantur fieri lætos, pulchros tenaces, mites urbanos iucundos verecundos ac generosos, si autem sub marte producantur in ariete & scorpione fieri loquaces, mendaces, latrones spoliatores fallaces & instabiles si vero sub sole in Leone prudentes, tristes, pulchros, veraces nec non sapientes esse clarum est si vero sub Luna in cancro, fortes, justos castos & vagabundos, enasci comprobamus, hæc autem vitia & virtutes ab anima humana, dependent & ortum habent. Et si ab astris homini infundantur, cum animi humani affectus sint & pathemata non corporis, animæ non corpori, impertiri fatendum erit.

Homo qua ratione astris subiiciatur.

Homines sub astrorū radiis nati quales esse asserant Astrologi.

Huic objectioni respondendum erit affectus illos & pathemata quæ animo humano imprimuntur, non immediate ab astris animo imprimi sed calido innato, & spiritibus vitalibus, animalibus ac naturalibus corporis humani, qui cum sint ex lucis mundanæ substantia, facili via recipiunt ab astris, substantias illas & energias cœlestes, quæ in corpore humano, seu in parte eius puriori & cœlestiori impressæ & impactæ & unitæ excitant & alliciunt animæ humanæ organum, & instrumentum agendi, ad ita agendum & ad similes & correspondentes astrorū influxibus actiones edendas: quæ si optimæ & laudandæ sint virtutis nomen accipiunt si vero malæ & pessimæ vitii stygmate, connotantur ac inuruntur non tamen hinc arguendum est virtutes & vitia, ab astris infundi cum astra non intelligant nec cognoscant virtutes, virtutis aut vitii conditiones at solum infundunt astra, suos peculiares radios virtutibꝰ, seu energiis, & proprietatibus eorum decoratos, qui impacti & conjuncti humano calido innato, actionis humanæ principio, iisdem proprietatibus & energiis astralibus & cœlestibus calidum ipsum innatum humanum imbuunt, & ad similes & correspondentes astro-

Astra inclinant & incitant non cogunt.

ſtrorum energiis, actiones edendas alliciunt, tentant & inclinant, non coguntqnia anima humana ut vera corporis forma & agendi principiũ cũ ſit libera voluntate prædita, nulla aſtrali virtute cogi poteſt, hiſce enim occultis aſtrorum illecebris ſua innata virtute qua corpori ſuo imperat reſiſtere poteſt, & ita aſtrorũ radiis non ſubjici animam humanã collectu facillimum eſt, quamvis ſępe ſæpius & nimis hiſce occultis aſtrorum illecebris non reſiſtat, ſed obediat mera ſua & pura libera voluntate. Hiſce rationibus & argumentis clarum eſt, & admodum manifeſtum, qua ratione & via, anima humana ſubjiciatur aſtrorum radiis & influxibus, & qua virtute & potentia iiſdem reſiſtere queat, ut nullatenus iiſdẽ ſubjiciatur; non enim influunt in ipſam animam aſtra nec influere poſſunt ſed tantum influũt in corpus & in principium & organum agendi ſuum quod eſt calidũ innatum & humidum primigeniũ corporis humani quibus ſolis imprimuntur & infunduntur aſtrorũ virtutes & proprietates, nunc ad bonũ & ad virtutem, nunc ad malum & vitium inclinantes & quaſi tentantes animam humanam, ut hinc ſi eligat bonum & virtutem brabio virtutis & gloriæ, coronetur: ſi vero malum & vitium, mali & vitii dedecore, tamquam perenni, & perpetuo ſtygmate infametur, ſic aſtra & influxus eorum ad gloriam & honorem virtuoſos, & generoſos, evehũt malos vero, & peſſimos homines ad tartara deprimunt: non quod id, ex aſtris dependeat & ſcaturiat, ſed ex pura animæ humanæ; libera voluntate, quæ nunc his, nunc illis vitiis aut generoſis, aſtrorum illecebris obſequitur & ſecundum obſequiũ ſuum bonum aut malum evehitur aut deprimitur, quod capite ſequẽti dilucidius multo declarabimus animæ humanæ liberam voluntatẽ inveſtigando.

Quaratione anima humana ſubiiciatur aſtris

Anima humana unde ſit libero arbitrio prædita ac decorata.

CAPVT XII,

NIhil Deo ipſo liberius eſt, fons enim eſt & ſcaturigo totius libertatis, quicquid agit liber agit, nullo pacto coactus, & ex ſua libera undequaque voluntate, emanant, & exſurgunt actiones, cum autem ex Deo ipſo originem traxerit homo, & eius forma anima humana, ut demonſtratum eſt, capitulis præcedentibus, eſt enim anima humana flatus divinus & ſpiraculum vitæ, ex ipſa vita æterna increata libera omnino ortum habens, & ad imaginem verbi primi exemplaris creata ſubſtantia. Si hinc ergo educta eſt anima non videmus cur illi denegandum ſit liberum arbitrium, uti non cernimus cur illi non concedenda immortalitas, ratio & intellectus, ſapiẽtia atque ſcientia hæc omnia enim ſunt ſupremo, & infinitio gradu in fonte ipſo ex quo educta eſt anima humana, hauſit ergo anima humana ex fonte ſuo ex quo educta eſt, quidquid liberi arbitrii habet, quic

Anima humana libero arbitrio prædita eſt & unde hoc habeat.

Anima humana quicquid habet divini in fonte divino habet.

quid

quid scientiæ intellectus & immortalitatis possidet, alioquin suspicari posset incredulus non ex fonte divino eductam fuisse si nihil fontis divini saperet ac redoleret, experientia autem ipsa cernimus animam humanam scire, cognoscere, ratiocinari, intelligere & sapere, inde etiã & liberam esse, & sui omnino iuris debere esse confitendum est, non enim hisce prædictis donis dotatam & exornatam esse confiteri habemus, quin & reliquum fateamur donum quo cœteris animantibus pręcellit, & cuius solius gratia, legem habuit, à summo suo creatore rigide observandam ne morte periret, nisi enim sui juris & liberi arbitrii fuisset homo à summo creatore factus, Deus creator non illi imposuisset legem, nec adhuc posteris suis imposuerat mandata rigide observanda, qui enim non sunt sui juris & potestatis, his nõ imponenda sunt mandata, si ea observare nequeant: nequeunt autem cum non sint sui juris & potestatis. Perinde clarum est, & summopere manifestum animam humanam libero arbitrio præditã esse, ex suamet ipsa substantia, quæ ex naturali sua virtute, & innata proprietate, liberos & sui juris educit actus, & perinde non coacte, sed libere omnino astrorum influxibus & planetarum virtutibus subjicitur: hoc est astrorum, illecebris libera volũtate parit, quas tamẽ illecebras cœlestes sua etiam libera potestate compescere potest & in contrariam partem vertere potest. Alioquin nihil laudis & gloriæ, vituperii & pænæ demereri posset, si ex libera potestate non dependerent actus illi qui laudem & gloriam, vituperium & pœnam ex postulant & exigunt. Vnde cum videamus astra necessariò influere in hæc inferiora, & præsertim in hominem & tamen non cogere necessario hominem ad hos influxus insequendos.

Tertulianus in Marcionẽ.

Homo nisi esset liber frustra tentaretur.

Hinc concludere debemus animam humanam liberam esse debere ut influxibus cœlestibus resistere possit, & instigationibus mali genij & incitationes boni genii ad virtutem sequi valeat; non enim ad malũ vel ad bonum incitare possent genij animam humanam nisi ipsa esset libera, voluntate prædita, nec in utrãque ipsa verti posset partem, & perinde frustra tentaretur ad bonũ vel ad malum insequendum nisi esset sui omnino juris. Ex substantia ergo sua, ex flatu nempe divino, libero prorsus ex quo facta est, ut ex actibus liberis quæ inde depromuntur, nullo pacto hæsitare debemus animam humanam liberam omnino esse & suæ potestatis, & perinde luci omnino mundanæ imo Angelicæ & diabolicæ, vi sua propria & volũtate innata libertatis fonte, resistere posse quod omnino divinum est, & supernaturale, in ipsa anima humana, quod capitulis subsequentibus dilucide admodum perquiremus.

Concluditur hominẽ esse sui iuris

Anima

Anima humana qua energia resistere queat, Angelicis & diabolicis conatibus.

CAPVT XIII.

Anima humana qua vi resistat. diabolicis conatibus

Actus liberæ voluntatis nullatenus cogi possunt aut si cogi possunt, non actus sunt liberæ voluntatis eatenus qua cogi possunt: liberi siquidem actus, eatenus sunt liberi, quatenus cogi nequeunt si cogantur liberi non sunt cum libertatem amittant dum ita coguntur anima perinde humana, nullo pacto cogi potest, nec Angelico vel diabolico conatu, nec ad bonum, nec ad malum insequendum nisi pura sua & libera voluntate, feratur, ad id ipsum ad quod incitatur Angelica vel diabolica suadela, & persuasione. Persuadere quidem possunt Angeli animam humanam ad bonum virtutemque insequendam, Cacodæmones verò eandem ipsam animam tentare possunt variis suasionibus & illecebris, ipsam verò cogere, nullatenus possunt, cum sit essentia sua libera, à Deo creata, ita ut nullo pacto, à super cœlesti potentia ad actus eliciendos & producendos cogi possit, destrueretur siquidem eius essentia libera si cogi posset, quod supercœlesti potentiæ est imposibile, implicat enim contradictionem esse liberum, & non liberum; resistit ergo anima humana Angelicis & diabolicis conatibus omnibus, mera sua potentia, & facultate libera, qua prædita est, à summo suo creatore, qui eam liberam libere creavit, ita ut Deus ipse, absque destructione essentię animæ humanæ, eam ipsam cogere nequeat, ad actꝰ suos edendos. Vnde illud Augustini qui fecit te sine te, sine te, te ipsũ Salvare non potest, ut liberi arbitrii potestatem & facultatem in homine demonstrare queat, tantæ esse energiæ, ut Deo ipsi resistere possit nihilominus tamen gratia divina efficaci, ut loquuntur Theologi, ita liquescit cor hominis & eius voluntas libera, ut omnino sequatur voluntatem Dei, nihilominus potentia resistendi, hoc est actus & potentia libere agendi, non destruitur at integra manet, qua mereri valeat si bonum & virtutem sequatur & torqueri etiam ipsa queat si malum quod pœnas exigit, sectetur. Perinde non culpanda sunt astra & influxus cœlestes, nec dęmones si vitiis contaminetur anima humana non enim hæc ex astris & dæmonibus; seu malis geniis in animam humanam necessario defluunt ita ut hinc male & vitiose agere debeat anima humana at ut continuo prælium agat, in vitium & malum ipsumque vincat, & superet, & victoria parta triumphet. Ad hoc solum creata est anima humana, ut in corporis sui ergastulo, conclusa, semper & continuo, dies & noctes prælietur, vita enim sua nihil aliud esse debet quã perpetua militia super terram at cũ nobilis admodum sit & nobilissima creatura

Quid possint Angeli & dæmones in animam humanam.

Libertas animæ humanæ cogi non potest

Voluntas humana gratia divina liquescit non tamen cogitur ad obediendum gratia divina.

Anima est creata ad prælium.

Vita humana nihil nisi perpetua militia super terram

creaturarum infimarum vincere habet, vt coronetur turpe enim est illi ac summum dedecus, vinci & superari, cum in se habeat vincendi, ac superandi sufficientem energiam. Vndequaque enim stipata est & munimentis fortissimis præmunita, vt cœlestium omnium viribus resistere possit vt inferius fiet manifestum & clarum.

Anima humana cur habeat celestes influxus infaustos et sibi contrarios.

CAPVT XIV.

Anima humana nihil est infaustum & quare.

ANIMAE humanæ nihil infaustum, & contrarium esse potest cũ in ipsã naturale nihil agere possit cœlum enim & astrum cum sint diversi generis in ipsam animam agere nequeunt; contraria enim vt inter se agant sub eodem genere esse oportet, aqua enim & sulphur inter se agunt, quod sub eodem genere elementi collocentur: anima autem humana, & cœlum & astrũ quodvis non sub eodẽ genere sũt & perinde infausti & cõtrarii inter se habere possunt, superest ergo vt aliquid sit in corpore quod actuat, cuius ope & ministerio, anima humana persentire possit cœlestes illos sibi infaustos & contrarios influxus & radios, qui illi proprie & stricte loquendo, non sunt contrarij, cum non sub eodem genere collocentur anima siquidem humana non est lux cœlestis, sed est lux divina & supercœlestis vt probatum est sufficienter superius & perinde non sub eodem genere lucis collocantur anima humana & radii cœlestes & perinde etiã radii cœlestes nihil contrarii & infausti in ipsam animam humanam infũdere possunt, at in corpus humanum infundunt quidem aliquid infausti cũ in corpore humano reperiatur lux cœlestis corpus movens & agitans & suscitans ad actiones suas peragendas, hæc est enim lux cœlestis permixta corpori & vera permixtione illi vnita, nec tamen est forma corporis humani vera & vltima; non enim habet aliam formam corpus humanum præter animam rationalem & intellectualem: at solum est hæc lux cœlestis instrumentum actionis animæ humanæ, quò vtitur anima humana, vt corpus suum compellat ad agendum illud autem, instrumentum cum sit lux cœlestis, præcipuaque eius pars tota ex cœlo dependeat facili negotio suscipit impressiones cœlestes & si aliquid sit mali vel boni influxus dum corpus humanum producitur illud quidem corpori humano, tunc temporis imprimitur & vnitur, parti potissimum lucidæ, & cœlesti, quæ ipsũ corpus suscitare habet ad actiones & in posterum deinde, toto ævi tempore, dum corpus persistit cœleste illud quod impactum est suscitatur ad actiones similes edendas cœlestibus radiis, qui primo productionis tempore in corpus humanum descenderunt vt illi vnirentur & permiscerentur, vera permixtione & calidum innatum corporis humani constituerent. Sic calidum innatum verum & vnicũ animæ humanæ instrumentũ

Corpus humanum n[on] habet ali[am] formam pr[æ]ter anim[am] humanam.

Quid suscipiat in corpore humano cœlestes influxus.

Calidum innatum su[...]

alidum innatum suscipit influxus tanquam corporis humani organum.

mentum suscipit impressiones cœlestes, & influxus bonos vel malos, & si quid est fausti vel infausti ex astrorum radiis tunc imprimitur calido innato, vnde calidum innatum corporis humani imbuitur & inficitur vt ita loquar influxibus astrorum vnde deinde titillatur ad actiones similes astrorum impressionibus peragendas, et anima humana suscitatur instrumento suo, ad similia peragenda Quod si instrumentum suum seu calidum innatum corporis imbuatur hisce impressionibus cœlestibus fieri non potest, quin anima humana titilletur et suscitetur ad hoc agendum, quod ab astris impressum est et infusum calido, innato suo, actionis suæ, instrumento, non tamen inde necessarium est, vt anima humana cogatur ad ita agendũ et sic clarum habemus et manifestum quà ratione cœlum et astra, habeant aliquid fausti vel infausti quod quidem anima humana sæpe sæpius sequitur, quod instrumenti et organi suam actionẽ inclinationẽ et propensionem sæpissimè obsecundet et hinc ortos esse bonos et malos genios, naturæ humanæ facili negotio credere possumus. Quod capite sequenti disquiremus.

An anima humana habeat bonum et malum genium. Quo suscitetur ad bonum vel malum insequendum.

CAPVT XV.

SAnctorum patrum quamplurimi nobis affirmant vnicuiq; homini datum esse geninm bonum et malum vt, bono suscitante genio virtutem sequatur homo, aut saltem suscitetur ad ea persequendam, malo autem instigante genio, ad vitia insequenda titilletur. Genium autem bonum homini datum in ipso instanti productionis ipsius hominis seu infusionis et creationis animæ humanæ, in corpus suum affirmant, eamque esse credunt ex vltima spirituum supercœlestium hierarchia Ephionia dicta ex choro Angelorum: malum autem genium eodem tempore homini datum ex eadem tertia hierarchia ex choro cacodæmonum, esse opinantur. Hi genii inter se prælio continuo ac bello, dimicantur, vt hominem in consensum suum trahant suæ voluntatis, ita vt homo continuis agitetur motibus, internis ad bonum vel malum insequendum; quodquidem tanquam verissimum persentiunt animæ humanæ, quæ quidem etsi sunt nobilissimæ creaturæ, scientiæ cognitionis et intellectus ac libertatis plenæ, nihilominus ad malum potius pronę et inclinatæ videntur et ad vitia omnia insequẽda quã ad virtutẽ quod suadelæ mali genii gratiores et jucundiores ratione corporis humani, illi videantur via autem virtutis asperior multo labore et sudore parandam ex sententia ignavorũ, quod illis via virtutis aspera et dura videatur; vitii autem iter planum et molle quod tamen non ita est, imo contra, via virtutis plana et mollis, et vitii iter montuosum durum et asperum anxietate et langore plenum

Homo ad malum potius inclinatur quam ad bonum & vnde id fit.

plenum id autẽ ex inclinatione et propensione animæ humanæ ortum habet, si enim inclinetur ad vitium vitii iter planum omnino et molle, virtutis autem iter difficile, si vero ad virtutem tendat, et inclinetur virtutis iter gratum admodõ et facile illi videbitur, vitii autem è contra asperum et durum.

Propẽsionem & inclinationem ad bonum ad malum unde proveniant.

Hę autem propensiones et inclinationes animæ humanæ ad virtutem vel ad vitium insequendum accendẽtur sæpissime boni vel mali genii instigatione, vnde etiam accendimur et inflamamur, ad virtutem vel ad vitium suadela boni vel mali genii nostri, non tamẽ semper et perpetuo, hisce externis suadelis ferimur ad bonum vel ad malũ sed internis nostris inclinationibus et propensionibus quæ ex astris et luce mundana ortum habent quibus tamen dominari possumus, virtute et proprietate innata animæ nostræ, at vt excusationem nõ habeamus vllam si virtutem non sequamur nec ex parte mali genii, nec ex parte infausti astri et constellationis malignæ, quæ calidum innatum nostrum inficit sua maligna qualitate, quod quidem calidum innatum ita male allectum titillat animam humanam ad ita depravate agendum vnde actiones animæ humanæ possunt etiam deprauari et contaminari vitio organi sui, nisi virtute et magnanimitate animæ humanæ, corrigantur, et cogatur ipsum instrumentum ad depravatum illud agendi cacoete deponendum: hinc ex prava illa propensione ad malum & inclinatione ad bonum, bonos & malos genios ortum habuisse crediderunt nonnulli Philosophorum & secundum eorum sentẽtiam ex astris ipsis investigari posse, eorum naturam & essentiam, quod calidi innati propensiones & inclinationes ad agendum ex astris ipsis auspicari valeamus. Influunt siquidem astra, calido innato, suas virtutes & energias, ipsumque disponunt ad depravatas vel optimas agendi propensiones & hoc est habere genium bonũ vel malum ad virtutem vel ad vitium insequendum: non tamen negamus sententias sanctorum patrum, quibus asseritur hominibus singulis datos esse Angelos ad eorum custodiam, quibus suadentibus feruntur homines ad virtutem non coacte sed libere, vt vice versa etiam singulis hominibus malum Angelum esse datum vt eo instigante ad vitium flecti possint non vt flectantur absolute at vt resistant ejus tentationibus & victoria hinc reportata, coronentur, singuli enim homines milites Dei & Christi sunt, & milites Dei esse nequeũt quin militent nec militare, quin hostes habeant quos vincere habent aut coronari non merentur, quo circa dati nobis sunt hi hostes & inimici non ad destructionem nostram, sed ad gloriam & coronam modo ipsos hostes & inimicos vincamus & superemus victoria autẽ ipsorum hostiũ penes nos est, stipati enim fortissime sumus

Astra disp[onunt] calid[um] innatum a[d] bene vel m[a]le agendu[m]

Dati sunt [ho]stes homin[i] vt homo v[in]cat & non vincatur.

 adversus

adversus omnes inimicos nostros, ideo non pertimescendi nobis sunt, nec vllo pacto cedēdum nobis est, sed contra fortiter nitendum vndiquaque enim expletam & perfectam habemus formam virtutis & victoriæ palmam, vt belli hujus superstites esse valeamus quod capite sequenti fiet clarius.

An anima humana vi naturali sua virtutem sequi queat, et vitium pariter reprimere possit.

CAPUT XVI.

[..]cis est vin[..]re & supe[..]re.

Cvm lucis cœlestis, & mundanæ omnia vincere ac superare quæ illi inferiora supponuntur, vt experientia ipsa videmus cœlum & astra omnia, inferioribus elementis & elementatis omnibus dominari, hinc clarum & manifestum habemus animam humanam sua virtute innata, & proprietate vitiis omnibus dominari posse, cum ipsa sit lux divina & supernaturalis cum lux ipsa cœlestis & mundana, illi subalternetur, vt ita loquar & subijciatur. Itaque si lux cœlestis inferioribus omnibus dominetur jure potiori & fortiori, lux divina & supercœlestis qualis est anima humana inferioribus omnibus dominabitur vitia autem omnia qualiacunque sint inferiora sunt & abyssi inferioris sequuntur essentiam & naturam cum mali redoleant indolem vt enim bonum & malum opponuntur essentia & natura, sic & loco ac sede dissident ita vt si bonum sit superius vt vere est cum Dei ipsius sapiat naturam: malum inferius cum & satanæ diaboli sapiat naturam & indolem. Satan autem & diabolus, & quicquid Deo adversatur, in infimo loco collocatur, non ergo diffidendum est quin anima humana vitia cuncta & mala omnia naturali sua virtute & proprietate superare possit, cum & ipsa sit supernaturalis & divinæ lucis origo, cui omni infima subijciuntur, non cœli infaustos, & perversos radios non planetarum omnium malevolos influxus non mali genij malignas instigationes pertimescendas habet, hæc omnia illi infima sunt, & illi subjiciuntur dedecori illi summo est, ab infimo vinci & superari cum & suprema omnia vt vincat sint illi auxilio, Deus ipse potissimum cui omnia cedunt cœlestia terrestria & inferna, illi assidue & cōtinuo succurrit, bonus prætera genius, qui illi fidelis Achates habetur, virtutem inspirando robur supercœleste impertit, boni autem & fausti cœlorum omnium influxus & radii, non ipsam animam destituunt sed ipsam vndiquaque ambiunt & calidum innatum corporis humani, & humidum primigenium actionum suarum, organum & instrumentum, omni ex parte fortunant vt ad actiones virtutis propellatur hisce omnibus sti[..]ata anima humana, tum divinis tum naturalibus auxiliis cum innata sua virtute, nonne illi dedecori habetur,

[..]nima sua [..]m sit lux [..]pernatura [..] vincere [..]bet.

Anima humana dedecori est si vincatur à vitiis & quare

tur, ab infimo illa ipsa debiliori, vinci ac superari posse.

Concluditur animam humanam virtutem sequi posse ex virtute sua innata.

Non ergo ambigendum vllo pacto est, animam humanam innata sua virtute & proprietate, virtutem ipsam sequi posse, & malum pariter omne, & vitium reprimere cum sit divinæ prorsus originis cui virtus & bonum innatum est, malum autem & vitium innaturale & contra ipsius naturam naturale autem sequi facillimum est, & innaturale facilis est victoriæ.

An ratio intellectus voluntas & passiones animæ inter se differant.

CAPVT XVII.

Simplex homogeneum & nihil habet à sua simplicitate distinctum.

Simplex & omnino homogeneum nihil habet in seipso distinctum & separatum alioquin nō esset simplex & homogeneum si haberet aliquid quod non esset suæ naturæ & essentiæ, sciunt autem & fatentur omnes Philosophi & Medici fide Christiana illuminati animam humanam simplicem esse substantiam spiritualem & divinum, nihil ergo heterogenei habere fatendum est cum ea sit simplex substantia spiritualis & supernaturalis. Authoritates patrū hoc confirmant & stabiliunt quod etiam ratione subfulciri potest, Anima siquidem est lucis Dei & ad imaginem verbi primi exemplaris creata substantia: lumen autem Dei est quid simplex imo quid simplicissimum & verbum, primum rerum omnium exemplar est filius Dei æque simplex, ac simplicissimus ac ipse Deus, si ergo anima sit ad imaginem & similitudinem verbi creata substantia erit omnino simplex, aut ad similitudinem Dei & ad imaginem verbi primi exemplaris non erit creata substantia. Quod tamen nobis est credendum fide Christiana & Catholica. Ratum ergo sit & ratione, & authoritate & fide ipsa Christiana confirmatum animam humanam simplicem esse substantiā eamque spiritualem & supernaturalis ordinis: hinc sequitur, intellectum, rationem, liberam voluntatem, sapientiam, prudentiam, amorem iram & odium & reliqua omnia, quæ ab ipsa substantia simplici animæ humanæ effluere solent, nosse quid distinctum, & separatum ab ipsa anima humana, at in ipsa anima esse substantiam ipsam ipsius animæ humanæ exterius tamen postquam ab ipsa anima effluxa sunt distingui & separari, interius vero vnam & eandem simplicem substantiam constituere, vt apparet in aliis simplicibus substantiis spiritualibus, in dæmonibus Angelis & in Deo ipso, quod enim in Deo est, Deus est, iustitia misericordia sapientia scientia, cognitio bonitas & reliqua omnia Dei attributa, sunt in Deo ipso, Deus externus autem à nobis ipsis distinguitur, externa autem hæc distinctio principium formale & essentiale distinctum & separatum in Deo ipso nullo pacto constituit; sic & in Angelis cognitio scientia, amor, odium

Anima humana simplex est substantia.

Intellectus ratio voluntas amor odium scientia prudētia non distinguntur in anima humana.

odium peccati, & peccantium tristitia & lætitia, reliquacuncta, quæ ex illis substantiis spiritualibus effluere possunt, non distinguuntur & separantur in ipsa substantia Angelica, sed confunduntur, & vnam & eandem & simplicem constituunt substantiam spiritualem pari omnimoda ratione, asserere possumus animæ humanæ passiones virtutes & proprietates omnes quæ exterius distingui & quodammodo separari videntur nullo pacto in ipsa anima humana distingui, at confundi & vnicam simplicem substantiam spiritualem constituere & sic rationē intellectum, voluntatem, amorem odium & reliqua cuncta, quæ ex ipsa anima humana effluere possunt & emanare solent nullum principium formale & essentiale distinctum separatum habere, sed ab vnico & eodem simplici, formali, essentiali, spirituali], ac supernaturali fonte scaturire solere.

[H]umana [an]imæ passi[one]s non di[sti]nguātur [in] anima.

Subtilitas intelligendi & ratiocinandi acumen vnde oriatur in anima humana.

CAPUT XVIII.

[H]ominū dif[fe]rentia vn[de] fit.

MIRA est admodum hominum differentia sunt enim quam plurimi subtiles admodum & acuti; alii vero stupidi valde, & adeo stolidi, vt rationis impotes omnino videantur vndenam autem hoc eveniat, jampridem perquisivimus in compendio nostro secretorum Chimicorum Gallico idiomate, in lucem edito cap. 8. & 9. libri quinti, jam vero licet etiam hanc quæstionem agitare & altius multo, ac profundius perquirere, sciant ergo Chymicæ artis alumni temperamenta corporis quæ non ex humoribus ortum ducunt: omni ex parte, nō constituere in hominibus subtilitatem & acumen ingenii vt asseruimus in præscripto compendio nostro: sunt enim & alia multa, præter hæc temperamenta quæ conferunt ad subtilitatem, & acumen ingenii: temperamentum siquidem & corporis humani, dispositiones qualescunque sint, nequeunt animæ humanæ perfectionem virtutem & proprietatem multiplicare & augere, tota enim perfecta est, & vndiquaque expolita, à corpore nihil recipit, imo contra corpus ab ipsa recipit perfectionem quamtulam cumque habet, si enim reciperet aliquam perfectionem à corpore, corpus ex centro sui ipsius vel ex nonnullis qui illi insunt, daret talem perfectionem; atqui non potest dare vllas perfectiones animæ suæ, nam si daret amitteret illas, dum separatur anima à corpore: manifestum autem est animam humanam nullas perfectiones amittere, imo majores recipere in ipsa separatione corporis sui, & contra clarum est corpus amittere perfectiones omnes suas in separatione animæ suæ.

Temperamenta non constituunt differentias hominum & acumen ingenii.

Hinc

Hinc nullo pacto ambiguum est corpus humanum nec ex se ipso nec ex temperamento suo, aliquid perfectionis animæ suæ condonare.

Vndenam fit quod corpus videatur perficere actiones suas.

Quod si videamus & experiamur corpus humanum fortius & potentius agere, & perfectiones animæ suæ efficacius exequi & perficere, si organis optimis & temperamēto, donetur, quam si depravatis instrumentis vtatur, & temperamentis afficiatur, intemperatis, inde arguere non possumus animam humanam agendi perfectionem suam à corpore bene dispositio recipere, sed potentius & fortius agere in corpore bene dispositio, quam in depravate organizato: organa enim & instrumenta agendi non perficiunt potentiam & facultatem agendi sed ipsam actionem sua perfecta dispositione efficiunt; nam quantum est perfecta facultas agendi & potētia in suo fonte & principio, tantum ad actum perfectum reduci potest facultas illa agēdi, instrumento & organo.

Qua ratione actiones animæ humanæ recte vel male fiant in corpore humano

Potentiæ siquidem & facultates animæ, in actum perfectum vel imperfectum reducuntur, ab organis perfectis vel imperfectis at in suo fonte &, principio perfectissimæ sunt nec perfectionem gradum obtinere possunt ab organis. Hinc clarum & manifestum habemus, subtilitatem intelligendi & ratiocinandi acumen in anima humana, dependere ab ipsius animæ humanæ substantia divina, & immortali, non à temperamento & organo corporis humani quamvis actus illi ratiocinandi & intelligendi potentior, & fortior dependeat, ab ipso animæ humanæ organo, bene dispositio, quod sua optima laudata dispositione actus illos raciocinandi & intelligendi perfectiones, ostendit quam depravata sua dispositione, & sic interpretandi sunt omnes Medici, ac Philosophi qui asserunt animæ humanæ actiones perfici ac depravari, ab ipsa perfectione & depravatione, organorū corporis humani alioquin corpus humanum perficeret animam humanam, quod est absurdissimum cogitatu: forma siquidem non perficitur à corpore suo, imo contra corpus perficitur à forma sua.

Corpus humanum perficit animum humanam imo contra

Concludamus ergo subtilitatem intelligendi, & raciocinandi acumen ab ipsa sola anima dependere, & nihil esse in corpore humano, à quo ipse intellectus & ratio ipsa dependeant, sunt enim qualitates essentiales ipsius animæ humanæ quæ à nullo alio dependent quam ab ipsa anima humana quæ quidem subtilior & acutior vna quam alia est, ex principio sui ortus quod capite sequenti fiet manifestum & clarum.

An animæ humanæ sint inter se perfectione æquales.

CAPVT XIX.

VT corpora humana inter se differūt nobilitate & pręstātia sic animæ humanę, inter se differant necesse

est inter

eſt inter corpus enim & animam humanam eſt maxima ſympathia atque conſenſus adeo vt ſæpe ſępius perfectum corpus humanum perfectam includat animam : Author enim rerum omnium qui peculiari ſtudio hominem curat, dum corpus humanum perfectum cernit,& naturali fato & lege , per quam optime coagulatum, & compactum conſpicit, ſecundum illam naturalem perfectionem materialem animam illi creando infundendo creat, ita vt corpus animatum perfectiſſimum & omni ex parte abſolutum hinc exſurgat non quod inde perfectio animæ humanæ & nobilitas ac præſtantia dependeat ex præſtantia & nobilitate corporis humani, quia à corpore nullo pacto dependet , ſed tantum id omne quod habet , habet ex Deo creatore ſuo qui cum liber omnino creat animas humanas & ſecundum velle ſuum communicat illis & tribuit lucis perfectionis gradus ſecundum quos inter ſe differunt individualiter, non enim ſunt omnes perfectiōe & nobilitate æquales ſed multo differunt vt ipſamet experientia ſatis conſtat, & comprobatum habemus omnes, videmus enim & conſpicimus omnes homines inter ſe multum differre, non ſolum ex nativitate ſed etiam ex educatione quod quidē ex ſe ſatis indicat animas humanas inter ſe nobilitate & præſtantia differre, cum ad virtutem & nobilitatē atque præſtantiam facilius ferantur, aliæ aliis, nonnullæ ſiquidem nativitate ipſa nulla fere arte ſed ipſamet natura, ad virtutem & præclaros virtutis actus deferuntur : aliæ autem nec ex natura nec ex arte ad virtutem incitari poſſunt, ſed ad vitium pronæ jacent ,quod quidem negari non poteſt cum quotidiana experientia fiat manifeſtum. Vnde differentiam quam maximam conſpicimus; inter animas humanas,quod quidem non eſſet, ſi omnes eſſent inter ſe nobilitate æquales, creātur quidem omnes ſufficienti perfectionis gradu , vt corpus humanum nobilitent & lucis radio, ſufficienti dotantur vt verum & rectum ſequendum intelligant vitiumque fugiendum eſſe ſciant, vt inde perficiantur , & gratæ ſunt ſuo creatori, non tamen omnes æquali lucis radio individuali eſſentiali conſtituuntur, id autem ex voluntate creatoris libera dependet, cujus rationē quærere velle, ſtulti potius eſt, quam Philoſophi. Voluntas ſiquidem divina, Philoſophis omnibus ratio ſuprema eſſe meretur cum voluntas & ratio in Deo vnum & idem ſint,& ſimul convertantur.

[...]ima hu-[...]na quic-[...]d habet [...]fectionis [...]bet ex cre-[...]re ſuo.

[...]ima hu-[...]næ inter [...]obilitate [...]rant.

Ratum ergo ſit animas humanas differentes multo inter ſe eſſe,non ſolum qualitatibus & donis ſed etiam ex ipſa ſubſtantia individuali quæ ita à ſummo creatore , velle ſuo libero creata eſt, & in corpus humanum infuſa , vt in eo bene regendo, & gubernando, conſequi ac demereri valeat, laudis & gloriæ æternæ brabiū: aut è contra ſi male & vitioſe corpus ſuum regat vitii ſupplicium & tormētum æternum patiatur.

Hæc

Concluditur animas humanas nobilitate inter se distinctas esse. cum & substantia individuali inter se differāt.

Hæc autem differentia animarum singulorum hominum satis ex se ipsa patet, & justum & æquum est animas hominum singulorum inter se differre, cum & reliquorum naturalium mixtorum, formæ inter se differant quamvis ab vnico fonte nempe à luce cœlesti dependeant omnes quæ ra dictus materiæ primæ inhæret, vnde formę omnes naturales mixtorum naturalium habent originem, quod si in mixtis omnibus naturalibus hæc differentia constituatur, & hæc dependeat ab ipsa forma, necesse est formas ipsas inter se differre cum ipsamet differentia, ab ipsa forma dependeat, quidni & in singulis hominibus eamdem differentiam constituemus, & perinde animas omnes humanas nobilitate & præstantia singulari inter se differre cum & forma individuali inter se differant, quæ potissimum constituit sua individuali substantia hanc differentiam & vt Angeli inter se differunt individualiter sic & anima humana inter se differre necesse est.

Anima humana vndenam amet & odias res varias.

CAPVT. XX.

ANima humana cum sit lux divina & supernaturalis propter ipsū solū hominem à summo rerum creatore creata, & cum luci omni debeatur cognitio & præcipue huic luci divinæ ac supernaturali propter illum supernaturalem ordinem debetur in quam illi non solum cognitio rerum communis & trivialis at supernaturalis & divina, quæ quidem cognitio supernaturalis & divina, in hominibus vocatur ratio & intellectus: ex hac cognitione supernaturali hominibus omnibus innata, & peculiaris dependet amor & odium humanum nequeunt. Enim homines amore vel odio aliquid persequi nisi cognoscant illud quod amant vel odiunt amore vel odio esse dignum, & quo major est illa cognitio amoris vel odii, eo major & ferventior est amor & odium acerbius & crudelius. Vnde homines omnes qui acuto sunt ingenio præditi & intellectu, & exquisita ratione illuminati magis amant & odiunt quam qui communi & triviali vel omnino sunt intellectu, putant tamen omnes & facillime credunt se summopere amare vel odio habere, quod amant vel odiunt & omnes alios se vincere, amore vel odio quod quidem verissimum est, quia amant vel odiunt in quantum cognoscunt & cum putent & existiment se perfectissime cognoscere illud quod amant vel odiunt inde putant se perfectissime amare vel odio habere, quod amant vel odiunt. Quod contingit potissimum omnibus, fœminis & mulierculis, hæc autem in parte se ipsos fallunt cum perfectissime credant se cognoscere amoris vel odii causas; cū hæ causæ majoris sint & notiores ex

Vndenam ament vel odiant homines.

majori & notiori cognitione & intellectu, qui quidem in omnibus hominibus & singulis non est æqualis nec dum pariter æquale, cum notiones amoris & odii non sint in singulis hominibus aquales, vt satis ex ipsa experientia claret & perinde, amor in omnibus non est æqualis nec odiũ æquale, cum cognitio amoris & odii nõ sit æqualis etsi omnes se existimẽt perfectissime cognoscere illud ipsum quod amant vel odiunt: non est absoluta & perfectissima rerum in terris notio & perinde non potest earundem rerum esse in terris amor & oodium perfectissimum & absolutum.

...denam ...or & odiũ ...sunt a... ...alia.

...mor & odi... ...nõ potest ...perfectus ...absolutus.

...num so... ...m amatur ...malum ...itur.

Res omnes quæ aliquid boni & perfectionis ipsius bonitatis in se participant si tales cognoscantur, eliciunt ex cognoscente secundum gradum cognitionis ipsius bonitatis actũ amoris, qui quidem actum maior vel minor est, ex gradu majori vel minori ipsius bonitatis qui cognitioni nostræ & intellectui obiicitur, solum enim bonum amatur, & malum oditur, & secundum gradus nationis boni ipsius & mali, exoritur amor & odium: malum quidem non potest amari, sub specie mali, quia malum sub specie mali, tendit ad destructionem boni, & illi inimicum est, & contrarium vnde bonum odit malum, tanquam inimicum suum, & malum item odit bonum tamquam inimicum & vltorem, sic nihil amare potest, destructiorem sui ipsius, sed solum conservatorem, & protectorem: bonum inde solum amari potest cum ex solo bono, conservatio & protectio vita, ac beata, exoriri queat, ex malo autem destructionem & infortunium certum & appertum scaturiri sciamus.

Hinc concludere animam humanam ex cognitione boni & mali quã elicere potest, ex variis rebus, quas bonas vel malas existimat, elicere posse actum amoris vel odii, secundum notionem quam habere potest circa ipsas res quas bonas vel malas dijudicat:

Anima humana cur modo amet modo odiat rem vnam & eandem rem.

CAPVT XXI.

Anima humana cum sit tenebris humani corporis immersa absoluta frui non potest cognitione boni vel mali, cũ tenebræ corporis quibus involvitur, impediant illam perfectã & absolutam notionem, vnde cũ confuse & tenebrose, cognoscat, modo bonũ modo malum, sæpe sæpius malum pro bono accipit, inde amat malũ sub specie boni, quod malum cognoscere perfectissime nequeat & quamdiu malum, bonum dijudicat, tamdiu malum amat, vt cum tenebræ suæ pedetentim experientia & lumine sui intellectus, dissipentur, malum tunc temporis quod illi antea per suam obscuram cognitionẽ bonũ videbatur, malum jam est, & tunc temporis amor illius mali sub specie boni.

Anima humana modo amat modo odit.

Anima humana intermutat sententias suas & opiniones.

boni mutatur in odium & odit homo modò odit, vnā & eamdē rē, ex cognitione sua vnius & ejusdem rei, varia ac diversa, quam habere potest, ex parte, tum ipsius rei cognitæ, quæ mutari potest, tum ex ipsamet cognitione, quæ mutari etiam potest, cum perfecta nō sit & absoluta ex tenebris quibus involvitur, quibus omnino occœcatur, anima humana ita vt lumine suo innato, & supernaturali frui nequeat, ad res perfectissime dignoscendas, hinc facile mutat sententiā & opinionem suam quam concipit de rebus sibi objectis vt eas discernat, ita vt ex mutatione suæ sententiæ, modo res bonas existimat, easdem autem modo malas concipit, & ex diverso illo conceptu, modo amor, & odiū modo odium exoriri solet cum amor ex cognitione boni & mali ortum habeat.

Amor ex cognitione boni odium autem ex cognitione mali.

Hinc nullo pacto dubitandum censemus animam humanā modo amore, modo odio, rem vnam & eandem persequi posse, ex cognitione varia, ejusdem rei, quam modo in bonam modo in malam partem convertere potest, cum vna & eadem res, modo bona modo mala, videri queat, & cognitio item modo falsa, modo vera esse possit: hinc mutari potest amor & odium rerum omnium cum earundem rerum cognitio mutari possit, ex labili & infirma cognitione humana, quę in hoc mundo firma constans & certa esse nequit.

Anima humana cur in ignotos feratur amore et sæpe odio.

CAPVT. XXII.

Anima humana cur in ignotos cæco feratur amore.

SÆpe sæpius anima humana nulla cognitione prævia, nec mala nec bona, ignotos homines & ignota quę dā naturalia amore cæco, & aliquādo odio persequitur nulla vbi adest cognitio, nec ratione boni nec ratione mali, & perinde ex principiis nostris nullus amor, nullumque odium hinc exurgere debet, quod tamen quotidie experimur falsum. Sūt enim in fluvio, aut in mari, vel aliquo alio expositi periculo, tres aut quatuor homines vita sua periclitantes & novus adveniat homo omnino ignotus, his qui periclitantur, ita vt etiam ipse non noscat periclitantes, fertur tamen ipse cæco quodam amoris vinculo in aliquem illorum periclitantiū & omni vitæ suæ conamine, imo cū periculo ipsiusmet vitæ, tentat aliquē particularem sibi ignotum ex periclitantibus ex periculo evellere neglectus aliis, cæcus iste amor & obscuræ & occultæ benefaciēdi illecebræ, depēdēt & scaturiūt ex simili & fere, eodem naturæ temperamento, quod reperitur inter ignotū amantē & ignotum periclitantem. Similitudo siquidē tēperamēti aut humidi primigenii & calidi innati, parit, & producit occultos illos & cœcos affectus, similitudo autē calidi innati, dependet ex cōcursu simili astrorum quæ in nos ipsos infundunt pares aut similes lucis

Cæcus & ignotus amor vnde sit.

 cœlestis

cœlestis radios, & influxus ex quibus exsurgit par aut simile calidum innatum & humidum primigenium ex quo ortum habet cœcus & occultus amor, quo sæpe sæpius in ignotos ferimur, simpathia enim rerum potentissima est ad affectus miros eliciendos: lux siquidem cœlestis similis & eadem ex qua sola hæc dependent tendit ad vnitatem & concordiam rerum suarum quas influxu suo & radiis produxit non potest autem res ipsas concordes & fortiori nexu inter se, ligare quam ipsius amoris vinculo.

Sympathia unde fit.

Lux cœlestis sympathia. anima.

Idem ipsum de odio cæco & occulto prædicare ac penitus diffidentia astra, quorum radiis & influxibus discordia rerum & antipathia, ortum habet, ex quibus odium cæcum, & occultum quo sæpe sæpius ferimur in ignotos scaturiri habet.

Antipathia & discordia unde fit.

Vnde hinc facillimum est concludere, animam humanam ferri amore cæco vel odio, in ignotos quosdam homines, & in ignota quædam alia naturalia, solo corporis sui calido innato & humido primigenio simili aut dissimili, quod ex astris similibus aut dissimilibus ortum habet quæ luce sua vt ratio cœlesti, simpathiam vel antipathiam concordiam vel discordiam, amorem & odium pariunt secundum similes vel disimiles radiorum suorum influxus non tamen cogunt hi influxus animam humanã ad hos actus amoris vel odii eliciendos sed libere tentant & inclinant ad ipsos actus amoris vel odii, vt probatum est superius cap. 10. & 11. hujusce libri.

Concluditur animam humanam frui in ignotos odio & amore ex similitudine calidi innati.

An anima humana lumine suo innato et proprio aliquid habeat scientiæ.

CAPVT XXIII.

IMpossibile est quin anima humana sapiat aliquid fontis divini ex quo traxit originem: credimus autem animam humanam ex Deo per creationẽ scaturiginem habere, ex quo habet immortalitatẽ & lucem inextinguibilem vitalem, ex luce autem hac vitali æterna & immortali, propria exsurgere solet sapientia prudentia & scientia, lucis siquidem ejusmodi est sapere & cognoscere, si enim tali luci non deberetur innata & naturalis rerum cognitio & scientia nec Angelis & spiritibus supernaturalibus deberetur naturalis & innata rerum notio & scientia nemo autem ambigit quin spiritus supernaturales sint natura sua & sponte docti, & prudentes. Nemo etiam ambigere debet animas humanas sponte sua & natura sua esse doctas, prudentes & sapientes. Sicut enim ex luce supernaturali cui proprie & naturaliter debetur scientia prudẽtia & sapientia. Proprietates hæ quæ sunt luci supernaturali essentiales & & vere naturales tolli & subtrahi nequeunt ex luce illa, quin semper lu-

Anima humana redolet aliquid divini fontis ex quo educta est.

Angeli & dæmones sunt sponte & natura sua docti & prudentes.

Propietates lucis supernaturalis quæ sint.

Angeli quid sint. ceant in omnibus in quibus reperitur illa lux: in Angelis & cacodæmonibus elucent & enitent hæ proprietates cum ipsimet omnes ex tali luce, supernaturali sint creati, ipsa enim lux supernaturalis divina & æterna, vere est toto Angelorum substantia & essentia ita vt Angeli non sint aliud, quam ipsa lux simplex æterna & super naturalis vnde actus sunt simplices prudentia sapientia & vera scientia illustrati, ex natura sua, & luce illa simplici, qua sunt creati, humanæ autem animæ sunt ex eadem luce æterna & immortali, creatæ. Perinde non possumus ambigere eas ipsas animas humanas iisdem & fere similibus illustrati donis ac proprietatibus quibus dotantur Angeli & decorantur, cum & divinus vates & Propheta vos hoc doceat & confirmet cum hominem afferat, minutum esse & disparem paulominus ab Angelis, ratione corporis sui & materiæ elementaris cui immergitur anima humana, ex qua materia liberatur prorsus Angelus non autem ratione animæ quæ ibidem simplex est substanstia lux vera simplex & immortalis & æterna, & perinde hisdem condecorari debet donis & qualitatibus ac ipse Angelus cum sunt ambo ex eadẽ luce creatæ substantiæ, cui ex natura sua debetur scientia & prudentia.

Anima humana iisdem debet dotari donis ac Angelus.

Experientia quotidiana id clarum & manifestum habemus in hominibus rudi & agresti progeniis exortis qui nulla Logica artificiali nec Physica nec Metaphysica, nec vlla juris doctrina delibuti nihilominus probant & argumentantur res suas ac essent veri Logici, ac de rebus Physicis ac metaphysicis & de jure suo peculiari & alieno, ita loquuntur ac disserunt lumine suo naturali & proprio ex ratione educto vt vincant & superent quosdam logices & Physices ac Metaphysices & juris ipsius initiatos, quod fieri non posset, nisi illud lumen quo rerum causa cognoscunt illis esset innatum & naturale.

Rustici judicant se ipsos esse prudentes & sapientes & doctos.

Concludit animam humanam rationaliter esse doctã & prudentem.

Sic ergo ratum et statutum inter Physicos melioris notæ, animas humanas omnes, lumine naturali esse delibutas, quo naturaliter scire, ac cognoscere possunt res omnes, nulla prævia doctrina aliena & externa, quam suo peculiari & interno, rationis suæ lumine, quod quidem lumẽ naturale ita accendi potest, arte & industria dilutis tenebris quibus involvitur, ita vt nihil in rerum natura scibile reperiatur, quin lumen humanum cognoscere queat quod quidem capite sequenti disquirendum erit.

Concludit animam humanam rationaliter esse doctam & prudentem.

An ratio & lumen animæ humanæ arte et industria magis accedi queat, ita vt majus esse videatur.

CAPVT XXIV.

Scientia & sapientia in homines vix suscipiat magis & minus.

RAtio ipsa & lumen ipsum supernaturale essentiale & formale quod est in anima humana nullo pacto majus ac dilucidius fieri potest: essentia enim ipsa, & substantia non suscipit majus & minus in substantia, sua hic enim est crassæ & stupidæ mentis cogitatus vt in proprietate & virtute sua, suscipere quidem potest magis & minus ita vt proprietas & virtus sua, major & minor esse videatur, & vere sit, hanc proprietatem & virtutem cognoscendi & sciendi nominũ inopia, & defectu nomine & titulo rationis & luminis insignivimus & perinde lectores admonitos velim, vt quæstionem & ejusdem difficultatem audiant.

Ratio ergo seu lumẽ ipsũ animæ humanæ vt est ejus proprietas & virtus, nõ vt ejus substãtia & essẽtia formalis, potest intrinsecus intẽdi, adeo vt major in dies videatur esse & vere sit quo enim magis anima ipsa lucidiori & puriori, concluditur corporis ergastulo, eo magis ac magis proprietates suæ, & virtutes elucescunt & nitent cum enim ipsamet lux sit vera, & veracissima, nullo pacto ambigendũ est, quin radios lucis nitidiores & majores effundat, in subjecto & corpore puro, & claro, quam in obscuro & opaco: lucis, modo enim omnis hoc proprium est, & innatũ, lucere & nitere magis in puro & nitido subjecto, quã in crasso, & opaco, quod radios suos obtundit & ne emittant lucem suam & splẽdorem impedit: corpora autem humana putãt vna esse aliis lucidiora & puriora, ex materiæ, enim puritate, & candore, quo inter se facile excellũt: est enim materia corporis humani vna purior & cãdidior altera imo spiritus naturales vitales & animales qui sunt præcipua pars, materialis corporis humani, quibus solis vtitur anima humana, ad agendum, & in quibus solis spiritibus elucet & nitet radius & lumen, animæ humanæ hi in quam spiritus puritate & nitore inter se, certant sunt enim puriores & nitidiores in vno corpore quam in alio. Vnde etiam ratio & lumen animæ humanæ nitidius erit & fortius, in vna anima quam in alia vt patet ipsamet experientia.

Corpora humana sunt vna aliis puriora vnde vt anima actus puriores & fortiores.

Vndenam spiritus fieri possunt subtiliores.

Hi autem spiritus humani corporis cum sint partes materiales ipsius corporis humani, & quotidie ex alimentis, reparentur & novi quasi fiãt, arte & industria in dies puriores candidiores copiosiores & fortiores effici possunt alimentis assumptis quæ spiritus fortiores copiosiores & nitidiores efficere possunt horum autem alimentorum copia maxima est, & numerosa in rerum natura, Euchyma omnia & quæ bono succo prædita sũt calidique sunt temperamẽti, hoc præstare solent & inter cætera est vinum optimum, quod quidem cor lætificare solet

re solet, propter spiritus copiosos & fortes quos producere potest.

Concluditur vim cognoscendi accendi posse in anima humana.

Hinc concludere facillimum est, rationem & vim intelligendi, ac res cognoscendi in anima humana, posse arte & industria ita intendi, vt majorem & fortiorem ac potentiorem esse experiamur, cur autem in omnibus hominibus hoc fieri non possit, & cur aliqui reperiantur homines hebeti omnino ingenio capite sequenti discutiemus.

Cur in omnibus hominibus ratio & vis intelligendi intendi non possit.

CAPVT XXV.

Vndenam animæ humanæ hebetes sint.

EXperientia quotidiana compertum habemus quam plurimos homines adeo stupidæ esse ac stolidæ mentis, vt nihil rationis & intellectus in ipsis esse conspiciatur. Mentē ipsam & animam intellectualem & natura & origine rationalem conspicimus & experimur, adeo obrui tenebris ipsius corporis vt fere nullas insignes & præclaras divinæ mētis actiones habeat, at omnes brutales cujus rei cōquesti sunt philosophorum quamplurimi, nescientes quantum potest, limus ipsius terræ ex quo concretum est corpus humanum, ad obscurandum & obtenebrandum ipsū lumen humanum etsi divinum sit, & supernaturale, quod nisi claro & perlimpido, lumini naturali & mundano ipsius limi præcipuæ parti infundatur & permisceatur non potest

Limus terræ ex quo cōcretum est corpus humanū obtenebrat animam humanam.

claras & insignes habere actiones etsi potentialiter seu ex origine sua, & ex innata sua natura habere debeat, miras & stupendas agendi proprietates, cum sit lumen divinū & supernaturale cujus esse debent mirandæ agendi proprietates, nihilominus tamen, vt illam miram supernaturalem agendi proprietatem & virtutem obtineat necessarium illi est, lumen illud mundanum cœleste, & naturale quo delibutus est ipse limus terræ ex quo corpus humanum traxit originem. Si limus hic, qui est origo & natura ipsa, ipsius corporis humani pauco turgeat lumine, eoque multis limi ipsius tenebris & excrementis scatenti, hinc fit vt anima humana etsi sit tota lumē divinum & supernaturale, non posse suis vti naturalibus donis, quod organum suum, quod est lumen naturale creatum & limo suo permixtū, nō sit multum & copiosum. Videt enim anima audit sapit, odorat, tangit imaginatur recordatur, ratiocinatur, & vere intelligit lumine illo corporali & cœlesti quod primo, & inmediate, res omnes per sensus corporales sensibus internis ipsius animæ objicit ac repræsētat, nō possēt enim res exteriores objici, & repræsētari animæ humanæ, nisi mediante illo, lumine corporali quod cœlestis est originis etsi ex veritate, ipsa ex materia rerum prima, tanquam vera & vnica ejus ejus forma traxerit originem cœlestis tamen dicitur originis quod materiæ primæ tenuissima pars, vna cum subtiliori ejus forma, ad cœlum effor-mandum.

Quid nece[...]rium sit a[...]ma ad opt[...]me agend[...]

Quo mediatur anima vt sensibus suis vtatur tum externis tum internis.

Influxus cœlestis quid sit. mandum se sublimaverit, & hinc adhuc per influxus, & radios lucis, qui sunt ejusdem materiæ primæ, volatiles spiritus seu emanentes & eructantes ejusdem materiæ flatus, vt tandem deorsum tendant & materiæ rerum infernarum vniantur vt sua subtilitate & tenuitate ipsam materiam infernam atteneunt & subtilent & sic virtutem & proprietatem rerum cœlestium materiæ infimæ communicent.

Lumen naturale crescit in homine ad veritatem. Sic attenuatis & subtilitatis hujus corporis humani luce cœlesti, dū deinde actuatur & informatur anima humana, tanquam propria sua forma, crescit ejus lumen seu splendor & candor, adveniente candore & nitore illius luminis supernaturalis & sic roboratum lumen ipsius corporis humani facili via nec naturales omnes objicit & repræsentat animæ humanæ: solius enim luminis naturalis est res naturales cognoscere cū sit rerum naturalium forma & res naturales solum cognoscantur, eo solo quo subsistunt & habent esse, subsistunt autem, & sunt lumine illo naturali: lumine ergo solo illo nautrali cognoscuntur. *Luminis est naturalis res cognoscere & quare.*

Quo plus ergo erit luminis illius naturalis in corpore humano, eo magis erit cognitionis seu aptitudinis rerum cognoscendarum in corpore humano, & vice versa quo minus erit illius luminis eo minus erit aptitudinis & capacitatis rerum intelligendarum. *Vnde subtilitas & acumen ingenii*

Hinc fit anima humana corpus crassum terrestre & fœculentum actuans & informans sit quasi hebere, & omnibus radiis suis raciocinandi & intelligendi sæpe sæpius denudatur ad tempus aliquod, in quibusdam, in aliis vero, toto ævi sui, tempore quod in illis lumen naturale tandem crescat, & vincat, crassitiem & fœculentiam corporis humani, in his vero crassitiem & terrestreitatem superare nequeat etsi lucis sit attenuare & subtiliare, propter calorem, quem secum conjunctum habet: materia tamen corporis humani, in quibusdam adeo tenax & viscosa est, excrementis devincta permultis, vt nullo naturæ attenuari possit, ætatis decursu, ope & auxilio luminis sui naturalis, quod est ejus calidum innatum & ignis insitus & perinde tenebris obruitur cymmeriis adeo obscuris & densis, vt nihil percipere possit cū in tenebroso & obscurissimo carcere cōcluditur, vbi nihil luminis est clari & lucentis sed obscuri & opaci, quod illi res cognoscendas clare & dilucide demonstret, & inde animæ humanæ ratio in quibusdam intendi nequit quod lumen naturale corporis humani non intendatur, & crescat, quo solo virtutes & proprietates animæ rationalis intenduntur, & crescunt via naturali, quod capite sequenti clarè admodū disqueremus. *Vnde quidā homines sint in dies subtiliores*

An

An lumine naturali ipsius animæ humanæ anima ad prophetiam evehi posʃit.

CAPVT XV.

Anima humana ex se ipsa ad prophetiam evehi nequit.

PErperam certo certius excogitarũt quamplurimi Philoſophorum animam humanam ex ſe ipſa lumine ſuo naturali ad Prophetiam evehi poſſe, cum divina ſit, & ſupernaturalis lux cui Prophetia, & rerum futurarũ prænotio debetur luci quidem divinæ ſupremæ, & independenti, hoc quidem illi deberi verum, eſt luci vero divinæ infimæ, & dependenti minime, cum futurorum prænotio, & Prophetia ſoli Deo debeatur, cum præſentia ſoli ipſi, & futura & præterita, vere ſint: creaturis autem ſuis, etſi ſupernaturalibus, & intelligibilibus, futurum tempus, & præteritum, illis ſunt futurum & præteritum, & propterea quod illis temporibus occultum eſt, cum jam non exiſtat, niſi in ſolo Deo percipere non poſſunt, niſi ipſum Deum, & intima ipſius Dei percipiant: Deus enim eſt formale principium temporis, & rerum omnium, quæ cum tempore decretis, & ſtatutis ipſius Dei fieri habeant ideo in Deo ipſo idealiter exiſtunt, antequã ſint, ideo ſolus Deus, quæ præterita, & futura ſunt, tanquam præſentia habet cum omnia in Deo ſint, & præſtantiori modo, quam in ipſomet ſuo eſſe, exteriori, quod in tempore occupant.

Soli Deo debetur futurorum notio.

Deus est temporis principium formale.

Non eſt hominis futura prædicere nec præterita, ſcire cum vix præſentia cognoſcat, cum nullum formale, & reale rerum naturalium faciendarum ſecum habeat principium, ex quo de rebus ipſis faciendis, & factis prædicere poſſit. Hoc ſoli rerum creatori debetur, & omni creaturæ negatur, cũ principia rerum faciendarũ nulli creaturæ inſint, ideo rerum notio, imperfecta eſt omnibus creaturis, cum in nullis earum principia reperiãtur, præterquam in ſolo Deo, ideo ſolus Deus perfectè, & abſolutè, ſcit, & cognoſcit, omnia, cum in ſolo ipſo ſint omnia & perfectiori multò modo quàm exiſtant in ſe ipſis.

Homo fu[tu]ra cognoſ[ce]re nequit.

Homo ergo cum eſſentiam præſentem & cum ſubſiſtentem perfectè & abſolute cognoſcere nequeat, cũ eius animæ formale & principia ſuæ exiſtentiæ, exteriores ſint & extra ſe ipſum, radicem habeant multo minus cognoſcet, ea omnia quæ nondum ſunt & ſubſiſtunt in rerũ natura qualia futura ſunt lumen enim humanũ etſi ſit ſuperioris ordinis, & ipſum lumen naturæ gradu perfectionis exiſtentiæ vincat ac ſuperet, nihilominus exiſtentiam rerum fururarum quæ nondum ſunt, videre non poteſt, niſi divinam eſſentiam ipſam contemplari queat, in qua ſola, res futuræ tãquam præſentes, vere ſubſiſtunt hæc autem viſio divinæ eſſentiæ hac in vita fieri non poteſt niſi peculiari divina gratia & favore hæc permittatur. Et ſi qui ſunt & fuerint homines, vel Angeli vel dæmones futura præſcientes & annuntiantes ex fonte divino hoc habuerunt & exhauſerunt & non ex fonte luminis ſui proprii & eſſentialis, ſed ex ſolius Dei lumine quod nihil prẽſẽtis prẽteriti & futuri latere poteſt.

Vnde na[m] quod ali[qui] homines f[u]tura præ[ſci]ent.

...tura ex ...rs. non ...t vere ...ura.

Quod si ex astrorum decursu futura & ventura prædici possint & anunciari hoc non invertit conclusionem nostram & opinionẽ cũ hæc futura & ventura ex astrorum decursu, futurorum verorum qualitates & conditiones non possideant cum eorum causæ præsentes sint & vere subsistant, effectus tantum earum causarum futuri sunt & venturi, modo causæ persistunt. Quis enim negare poterit, ex causis positis, & potenter agentibus non inde sequi effectus veros & reales grano frumenti in terram debito tempore projecto cum cæteris causis rite positis & conditionibus quis negabit inde frumentum, nasci debere, quis etiam astronomiæ peritus tempus pluviosum & ventosum non prædicet, si Saturnum Iovem vel martem, in piscibus conspiciat; vna cum Luna, sunt enim hi planetæ in piscibus collocati, verissimæ causę pluviosæ tempestatis.

...urnus ...iter & ...rs in pisc...us plu... ...m indi...t.

His ergo positis causis, inde necesse est exsurgi & suscitari effectus tales, quales promittunt & expostulent causæ: hæc autem futuri prænotio non est vera rerum futurarum cognitio & scientia, cum earum futurarum rerum causæ præsentes sint & vere tempore præsenti existunt cum ex motu infallibili & ex legibus divinis ordinato, tali tempore esse præsentes debeant in quo effectus suos producere habent: hæc futuri prænotio ex causis veræ existentibus & apprime notis dependens non impedit quin concludamus.

Animam humanam lumine suo naturali & innato ad Prophetiam & futuri veri cognitionem evehi nõ posse, cum causa nota, & manifesta rei alicujus futuræ rem futuram, non futuram sed præsentem constituunt existentia præsenti causæ suæ.

Conclusio, animam humanam ad prophetiam evehi non posse lumine suo naturali.

An lumen naturale animæ humanæ à genio humano distinguatur.

CAPVT. XXVI.

Lumen naturale animæ humanæ distinguitur à genio suo.

SI genius humanus ex sententia Patrum sanctorum, sit angelus bonus, vel malus ex lege divina singulis hominibus datus, vt in vita sua homines singuli instigante genio suo, ad virtutem, vel ad vitium propellentur, nullo pacto dubitandum est, quin genius humanus homini datus, bonus, vel malus distinguatur, & differat à lumine naturali, & insito, quo vtitur anima humana ad agẽdum: lumen enim naturale est tenuissima pars, & subtilissima pars naturæ primæ, & est ejusdem generis cum lumine cœlesti, & astrali, ex qua tanquam forma vna omnes componuntur, quod quidem lumẽ nullo pacto est intellectuale, nec vlla intellectuali virtute, et efficacia præditum, sed sola simplici cognitione, et rerum externa apprehensione, exornatum, vt ex brutis animantibus expertum habemus, quæ quidem cũ sint tali lumine naturali, et cœlesti, vt forma propria et innata naturali decorata, et actuata, cognitiones simplices et rerum externas apprehensiones, callere.

callere cernimus, et de his rerum simplicibus notionibus ratiocinati, et interius loqui, et vere discernere nequeunt, cum eorum lumen, quo actuantur, et informantur non sit intellectuale, et rationale, et simplex quid, sed quid compositum ex materia et forma, genus autem humanus si sit Angelus ex hierarchia infima deprompptus, est verus spiritus simplex intellectualis, ex lumine simplici, divino creatus vt formatus peculiari divino favore, absque vlla materiali, et formali mundana, substantia. Lumen autẽ naturale corporis humani, quo vtitur anima humana ad agendum est quid compositum, vt sępe diximus, et probavimus, ex lumine mundi, et tenuissima parte elementorum, quæ materiæ primæ insunt.

Lumen brutorum non est intellectuale.

Genius humanus quid sit.

Vnde clarissimè apparet, eorum duorum vera differentia: sunt enim diversi generis luminis creati: genius siquidem humanus est lumen peculiare creatum, simplex, intellectuale, et liberum: lumen autem naturale corporis humani est particula lucis mundi, materialis, et composita ex substantia materiæ primæ, et forma illius, cui nihil est intellectus rationis, et sapientiæ quod à creatore summo rerum opifice, non destinetur ad perfectionis tantum fastigium.

Genius humanus ex astris investigari nequit.

Falso ergo et perperam quærunt nõnulli Philosophorum genii humani naturam ex astris, tamque adinvenire putant adinvento ac reperto Domino primæ domus & ascendentis cujusvis nativitatis, aut vndecimæ domus cũ genius humanus sive bonus aut malus non dependeat ex astris, sed ex creatore solo, qui libere et ex pura sua voluntate, independenti, genium bonum et malum cuique animæ humanæ communicat, et impertit ad gloriam et honorem humanæ naturæ aliqui autem quorundam Philosophorũ delusi sunt hac in parte, super genii humani naturam, confundentes eam cum calido innato, et lumine naturali ipsius corporis humani, quod calidum innatum constituit: quod quidẽ lumen cum dependeat ex astris et animæ humanæ vigorem impertiat, cum sit vnicum eius instrumentum et organum ad agendum, ideo ex astris et ex Domino primæ, vel vndecimæ domus tempore nativitatis et conceptionis, ipsum lumen augeat multiplicet conservet: vel ipsum deprimat et obnubilet secundum planetæ proprietatem: hinc augurantur genethliaci formam, ingenium &animi mores cujusvis hominis, cum calidum innatũ animæ humanæ instrumentum & organum, fortunam ingenium & animĩ mores aliqua ratione inmutet, si anima humana omnino libera & præpotens instrumẽti sui corruptis illecebris se gubernare patiatur & se libere instrumẽto & organo se submitat ac subijciat quod dilucidius multo c. 8 9.10. & 11. hujus libri enarravimus & ad vnguem probavimus ex his concludere debere lumen naturale quo vtitur anima humana ad agendum distinctum et separatum esse omni ex parte à genio humano quo custode vel hoste dotatur anima humana dum vivit ex decreto summi opificis, quod capite sequenti diligentius disquiremus.

Calidũ [in]natum e[x a]stris inv[e]stigari p[otest].

Cõcludi[tur] lumen n[atu]rale dist[in]ctum esse [a] genio hu[ma]no.

Cur ainma humana Angelo custode, & hoste dotetur.

TAnti pretii in rerum natura, est anima humana, vt Deus summus rerum omnium creator, eam ipsam pro præmio, & brabio, sibi soli præponat, non quod *Deus* vllo pacto egeat anima humana, ad sui gloriam, vel perfectionem, nihilo siquidem habet opus Dei sibi soli sufficit, si res creatas videatur exposcere, hoc est ex mera sua misericordia, & benignitate: si videatur ergo hominem amare, ipsumque deperire, hoc non est, quod homine egeat, Deus, sed quod ex mera sua misericordia, & benignitate, in hanc creaturam debilem, & infirmam vt creator & conservator summo feratur amore, id satis, & plusquam satis jam manifestum dedit, & fecit hominibus omnibus, cum propter ipsos solos mũdum fecerit vniuersum, & filium suũ proprium, & vnicum morti tradiderit, & perquam multa fere infinita acerba & amara valde, propter ipsos homines redimendos ab ipso mortis barathro, & vita æterna, & vere immortali donaret, quam transgressione legis suæ amiserant: non poterant eũ ipsi homines post peccatum vitam æternam, & beatam mereri nisi Deus ipsa vita sua mortem ipsam, quam homines peccando in mundũ introduxerant, destrueret; transgressio autem legis diuinæ facta est, ab ipso homine, Angelo hoste tentante, & suscitante transgressionem. Permisit Deus autem illam tentationẽ, non vt homo vinceretur, & peccaret in legẽ suam, sed ut vinceret, & tentationẽ superaret id suscitante, & suadente Angelo custode, vt in tanto, & acri prælio, victoriam reportaret homo, & vita æterna, & summo bono coronaretur.

Deus cur ti faciat mam hu nam.

ur Deus t homi- .

peccatũ oterãt ines vi- aternã rt.

r Deus ittat tiones.

Quod in primo homine factũ est, id ipsum in singulis hominibus quotidiana experientia factitari, cernimus virtutem sequi suadente ipsa virtute, & bono Angelo internis persentimus, refragante tamen aliquo alio: internis contrarium suadente experimur: id autem Angeli hostis est, nec alterius esse potest, id autem fit, & fieri necessario debetur, vt vincat homo, & in victoria coronetur: summum enim bonum, quod homini objicitur consequi nõ potest homo quin summopere prælietur, & in prælio vincat, non potest autem præliari & vincere, quin reluctantes hostes habeat, cum autẽ potentissimi sint, justum & æquum esse videtur, Angelum custodem datam illi esse, vt sit illi subsidio, ad devincẽdos hostes internos hostes sues, qui invisibilibus armis eum ipsum persecuntur, nihilominus tamen vincere habet, & coronari, & ad hoc natus est homo, vt semper vt assidue prælietur, & vincat vita enim hominis nihil aliud quam perpetua & assidua, militia super terram; si sit ergo miles homo, ad hoc miles est, vt vincat, cum vir dicatur à vincendo, & à robore & virtute qua pollet, vt omnia vincat, non potest autem vincere quin habeat hostes inter quos datus est illi Angelus hostis qui assidue internos alios hostes incli-

Angelus custos suadet bonam Angelus hostis malum.

Cur Angelo custode datur homo.

Homo natus est ad praliũ & victoriam unde vir dicetur à vincendo.

inclinationes & propenſiones ad malum puta, ſuſcitat, & impellit vt virum ipſum victoriæ natum perdat & vincat, quod ne eveniat, creator rerum ſummus ſua miſericordia & benignitate pura, tanta fertur in hominem, vt ipſum robore quammaximo & virtute præmuniverit, animam æternam & immortalem illi communicando, Angelo cuſtode fortiſſimo præmunitam & circumdatam, vt tanto cuſtode vincat, et ſuperet omnia, quæ illi obſunt hoſtes etiam dat, vt habeat aliquid, in quod prælietur ad quid enim tanta virtus, et energia niſi vt ipſa talis appareat, et emineat.

Virtus hominis maxima eſt vt omnia vincat.

Concludendum ergo eſt animã humanam Angelo cuſtode, et hoſte dotatam eſſe, ad ſtrenue præliandũ hac in vita, vt ſummum bonum, ad quod enata eſt conſequatur ſine prælio ſummo, Nemo enim coronabitur niſi quis ſtrenue certaverit.

Homo non coronatur niſi ſtrenuus certet & vincat.

Vndenam anima humana gaudeat vniri corpori ſuo, & ab illo ſeparari ſit illi tædium.

CAPUT XXIX.

Forma eſt quid imperfectum niſi corpori vniatur & corpus etiã eſt quid imperfectum niſi aſſignetur forma.

UNaquæque forma gaudet vniri corpori ſuo quod cum ad hoc habeat innatum, et peculiare à creatore ſummo: imperfectum enim eſt quid naturale forma niſi vniatur corpori ſuo, vt et corpus etiam eſt quid imperfectum et mortuum, niſi habeat annexam ſuam peculiarem formam: forma ſiquidem deſtinatur corpori ſuo, vt corpus inde agat, agere enim non poteſt, niſi ſuam habeat formam, & forma perinde cum agere debeat, & ſit fons & ſcaturigo actionũ & actiones illæ debeantur corpori, ideo vnio corporis, ſui eſt intentum ſuum & ſcopus præcipuus quo tendit vnde ſupremũ eſt illi gaudium vniri corpori ſuo habet etiam aliud anima humana, quo tendit vniri corpori ſuo, præter iſtud commune formis omnibus, eſt enim lux ſupernaturalis, quæ naturali ſponte cupit & amat lucem, ſive naturalem ſive ſupernaturalem: eſt autem in corpore humano lux naturalis, ex cœleſti lumine ſcaturiens, huic permiſceri gaudet, & vniri tanquam ſuo proxime ſimili: lux ſiquidem lucem amat, & inſequitur, & hæc lux nodus eſt verus & vnicum vinculum, quo anima humana corpori ſuo, devincitur quo vinculo gaudet tanquam medio ſuo, quo fruitur amore ſuo, nempe vnione corporis humani, ſive enim luce illa cœleſti, non poſſet vniri corpori ſuo, lux enim illa cœleſtis eſt, medium, quo corpus humanum animæ ſuæ ſupernaturali devincitur, et copulatur, cũ enim anima humana ſit lux ſupernaturalis, et tantæ tenuitatis et ſubtilitatis, vt vincat omnino ſubtilitate ſua corpus humanum, quod craſſum, et fœculẽtum omnino eſt, et ideo per ſe tenuiſſimo, et ſubtiliſſimo vniri, et copulari non poteſt, quin medium habeat ſubtile et tenue valde, quo craſſities corporis humani devincatur, vt tenuitatem illam ſupernaturalem in ſe ſuſcipere queat: lux autem cœleſtis eſt pars corporis humani et eſt ſubtile illud

Lux naturalis eſt nodus & vinculũ animæ humanæ & corporis humani.

quo crassities corporis humani attenuatur, & sic fit aptum ad vnionem illam, illamque expostulat tanquam finem vltimũ, & scopum ad quem tendit: adhoc enim creatur & à sumo creatore ad hanc vnionẽ destinatur, & perinde hãc quærit, & efflagitat, ab ea etiam separari, & disiungi summo est illi tædio, non solum sibi, sed corpori suo, quod tunc temporis mortem patitur, quam summopere abhorret, & si corpori humano mors est horrẽda sic, & animæ humanæ, quod ea privetur vnione corporis sui, & separetur ab eo cujus separatio est æque animæ, ac corpori horrenda, scimus autem quantum corpus horreat mortem, & hinc etiam colligere debemus quantum anima humana mortem etiam horreat propter separationem corporis & animæ quam mors indicit.

Anima humana non querit separationem corporis sui.

Mors quare corpori & animæ horrenda.

Ex naturali ergo propensione quã anima humana habet, erga corpus suum, & corpus humanum erga animam suam pendet gaudium illud, & amor, quo fertur anima humana erga vnionem corporis sui, in illa enim vnione fruitur fine suo, ad quem tendit, ex natura sua, vnde etiam si vnionem summo gaudio expostulet, separationem cum summo tædio patietur, cum ex illa separatione, vnione expostulata privetur.

Anima humana cur gaudeat corpori suo vniri.

Anima humana dum infunditur corpori suo, patiatur aliquid detrimenti in sua innata nobilitate.

CAPUT XXX.

Platonicorum nonnulli existimarunt animas humanas pati aliquid detrimenti in nobilitate sua naturali & innata ex vnione sua cum corpore humano, quod ex vana Philosophorum nostrum interpretatione. Platonicorum multi existiment animas omnes humanas cognitionis esse plenas, & rerum omnium scientiis imbutas dum creantur à Deo, & in ipsa infusione patirerum omnium oblivionem vnde pati summum detrimentum ex ipsa corporis humani vnione, qui sic crude interpretantur platonicos errant & summopere allucinãtur, quod Platonici non ita nude & crude, existimant animas humanas sciẽtiarũ omnium lumine, & luce esse actu delibutas, sed tantum credunt animas humanas quod lucis æternæ & imortalis sint participes, quę est notionis & scientiæ omnis principium & fundamentum, esse eatenus ex luce illa, fundamentaliter, scientiæ omnis lumine delibutas, non quod actualiter, & realiter sit omnis scientia in anima humana, sed tantum potentialiter ex fundamentali luce supernaturali, qua præditæ sunt animę humanę: hinc capaces sunt omni scientia, & sic interpretati Platonici non sunt reiiciendi, sed attentiùs audiendi, nam si anima hu-

Vera Platonicorum sententia de anima scientia.

humana, eo ipso temporis instanti, quo creatur & infunditur, corpori suo statim non sciat, non sapiat, non ratiocinetur sed multo deinde subsequentis temporis intervallo, & quo diutius vivit, eo sapientius ratiocinatur, & loquitur videtur eo tempore sapientiæ & rationis scintillas esse vere extinctas, aut saltem crasso & molli corporis ergastulo sepultas, & tunc temporis etiam, improprie saltem potest dici pati animam humanam oblivionem sapientiæ, & rationis suæ cũ etsi potentialiter habeat, actualiter nõ possideat, defectu corporis sui organorum, quæ sunt adhuc in illa tenella ætate, incapatia sapientiæ, & ratiocinationis edendæ, at si eo ipso instanti, quo creatur & infunditur corpori, ab ipsomet corpore separatur, vt multoties, & sæpe sæpius quam par sit, contingere solet, tunc temporis vere sapit, & intellectu, & ratione vtitur ac si multùm temporis fuisset corpori humano juncta, nec enim dubitandum est animas illius intellectu, & ratione, & sapientiæ dotibus esse præditas & exornatas, ac reliquæ aliæ hominum animæ, quæ multum temporis fuerunt cum corpore humano junctæ, vnde collegerunt Platonici animas humanas detrimẽtum pati in sua ipsa nobilitate, ex conjunctione earũ cum corporibus humanis, quod non vtantur ratione, & intellectu, quo præditæ sunt, sed multo longiori subsequenti tempore, quod admodum non est absurdum etsi non sit verum animas humanas multã detrimẽtum pati, dum creantur, et infunduntur corporibus humanis, ad hoc enim creatæ sunt, et finem dum consequuntur, quo creatæ sunt, nullum detrimẽtum patiuntur imò gaudent, et lætantur fine adepto.

Qua ratione anima humana videatur pati detrimentum, dum infunditur corpori.

Anima humana quæ citissimè à corpore separantur, perinde non ignara sunt.

Perinde concludendum est, animas humanas nullum detrimentum pati, dum creantur, et infunduntur corporibus suis imo perfectionem innatam, ad quam destinantur, consequuntur, nec creatæ sunt ante infusionẽ, et corporis coniunctionẽ sapientes et scientes, omnes scientias, sed dum infunduntur corporibus humanis, eo ipso instanti, creantur, et quo instanti creantur, eodem instanti infunduntur, et rationales sunt, et intellectuales, et perinde ex radice suæ essentiæ intellectuali, et rationali, sunt sapientiæ, et scientiæ capaces subsequentis longo tẽporis intervallo, & spatio, quod eo tempore organa corporis fiant robusta, et capacia rationis edendæ.

Hæc sufficiant de anima humana ratinali et intellectuali, quorum pondus, et momentum adeò maximum est, vt forsan ex debili ingenio meo, vt defectu scientiæ potuerim errores quosdam incidisse, qui orthodoxæ fidei meæ Catholicæ, et Apostolicæ Romanæ, quam profiteor, contrariari possent omne lecturis, et correctioni Doctorum Ecclesiæ Romanæ, submitto et Deo trino, et vno, et omnia mea, meque ipsum consecro, dico, ac dedico.

Protestatio authoris omnia hæc submittit ecclesiæ Doctoribus.

FINIS.

DE

DE SPIRITV HVMANO
animæ humanæ inſtrumento.

SECTIO II.

HVIVS II. LIBRI.

Spiritus quid ſit in corpore humano.

CAPVT I.

Spiritus humanus quid ſit.

SPIRITVM in corpore humano latitantem non animam humanam intelligimus immortalem & æternam, ſed quid aliud mortale & caducum, & corporis humani ſubjicere ſortem & fatum, medium quidem conjungendi animam humanam vere immortalem cum corpore humano caduco, labili & mortali: medium autem hoc, & nodus ipſe jam nobis eſt diſquirendus, & quid ſit, qualiſque, ſit nobis eſt patefaciendum.

Spiritus quid proprie ſit in corpore humano.

Spiritus ergo humanus in corpore humano latitans, eſt portio tenuiſſima, & ſubtiliſſima, ſeminis humani, ſeu ſpermatis ex luce cœleſti ortum ducens, & tenuiſſima elementorum omnium portione: vnde quod ſpirituoſum eſt in ipſo ſpiritu, eſt lux cœleſtis, & elemento ſtellarum, cœli correſpondens, quod autem corporeum eſt in ipſomet ſpiritu, elementare eſt, ſeu elementorum inferiorum portio tenuiſſima, ſeu materiæ primæ inferioris pars tenuior: quod autem ſpirituoſum eſt materiæ primæ ſuperioris pars ſubtilior: vt hinc cœlum, & elementa non diſtingui colligant lectores, ſed eſſe ejuſdem ſubſtantiæ, diſtingui tantùm ſubtilitate, & tenuitate ſubſtantiæ, & ſic etiam pari modo, & ratione,

colligant spiritum humanum nō distingui ab ipso corpore humano nisi tenuitate substantiæ: nam quicquid habet corpus humanum habet, & spiritus, & quicquid habet spiritus habet, & corpus substantialiter, & essentialiter, spiritus tenuior est, & subtilior valde ipsomet corpore, quod crassitiei, & corporalitatis, vt ita loquar, spissitudine vincit spiritum, & necesse est spiritum subtilitate, & tenuitate sua substantiæ corpus ipsum superare, quia subtilitate & tenuitate suæ substantiæ corpus ipsum superare, quia subtilitate, et tenuitate sua animam humanam lucem immortalem, & æternam, corpori humano, & crasso, & caduco connectit, lux enim in lucem habet ingressum. Anima humana, cum sit lux æterna, & immortalis penetrat spiritum, qui cum sit lux celestis & mundana, suscipit ipsam, & nectit, & copulat ipsam vniversis, & singulis corporis partibus, quia ipsemet spiritus nectitur & conjungitur illi cum sit ejusdem substantiæ vti diximus, & capite sequenti clarius multò disquiremus quærendo virtutes & proprietates spirituum humanorum, & differentias ipsorum cum corporibus humanis postquam concluderimus.

Spiritus est corpore tenuior

Spiritus est in singulis corporis partibus vt & anima.

Spiritum humanum in corpore humano latitātē, & actiones omnes corporis humani molientē esse portionem subtiliorem seminis humani ex quo corpus humanum compingitur, ex luce mundana, & cœlesti ortū ducentem, & corpori humano innatum, vt seminū primæ materiæ, cui incubabat in principio creationis rerum omnium: & hinc vt prima materia inest corpori, sic & eius spiritus qui nihil aliud est, quam portio lucis creatæ, primæ materiæ rerum incubans, ad formas rerum varias, ex materia ipsa educendas, & hic spiritus est quid compositum, & nō quid simplex elementare vt videbimus infra tractatu peculiari de elementis singulis res omnes componentibus.

Spiritus humanus est quid compositum elementare.

Qualis sit spiritus humanus, & qua ratione differat à corpore humano.

CAPVT II.

Virtus, & proprietates spiritus humani quam plurimæ sunt, & ferè infinitæ sunt, cum quicquid corpus humanum agat, & agere possit id ipsum est virtus, & proprietas spiritus humani: est enim spiritus hic principium omnis actionis, & facultatis in corpore humano, sentit primo, odorat, tangit olfacit, gustat, imaginatur, concipit, recordatur intelligit, & ratiocinatur, & quicquid pertinet ad hos externos, & internos sēsus, id ipsum est virtus, & proprietas innata ipsius spiritus humani. Anima enim humana etsi intellectualis & rationalis immortalis, & æterna nullas ex se ipsa in corpore humano educere potest actiones, & facultates, nisi mediante spiritu humano est; enim ipse organum verum & solum, & vnicum instrumentum quo vtitur anima humana ad actiones omnes suas peculiares, & proprias, edendas, & in actum producendas: vnde quicquid est virtutis & propri-

Virtus spiritus humani.

Quatenus instrumentum has actiones habere dicitur nō tamen essentialiter habet nisi cum anima humana.

[S]cientiæ omnis capacitas est ab [sp]iritu.

etatis in corpore humano, id ipsum est vt spiritus: scientias omnes, & artes quas acquirit homo has acquirit mediante spiritu suo, & qualis est spiritus, cœlestis essentiæ in homine inclusus, talis est capacitas & animi subtilitas ad scientias omnes & artes tum liberales, tum mechanicas, addiscendas, & sic quãtum sit, virtutis & proprietatis spiritus humani hinc facile colligitur, beati ergo homines & fœlices, terq; quaterq; beati, qui tali spiritu cœlestis essentiæ, & subtilissimæ materiæ, substantiæ fausto cœlestium planetarum influxu dotantur, in principio suę formationis & conceptionis, in vtero materno, semen quidem paternum, & maternum conferunt, quia eodem spiritu cœlesti largitur, & influxu cœlesti benigno, & potenti multiplicatur, & crescit hic spiritus seminis paterni, & materni, vnde et corpus inde formatum vires habet, et proprietates innatas agendi, energias miras, et efficaces, quas quidem non haberet si tali planetarum influxu fausto, et benigno, ac præpotenti, privaretur, in principio suæ formationis et hoc patet, et clarissime elucet, in filiis fere ejusdem patris, et matris: sunt enim vni alii ingenio et acumine animi præstantiores et nobiliores vt in me ipso sum expertus, fratres habui ingenio dispari omnes, et filios etiam habeo ingenio etiam dispari multũ, et inæquali, et hoc omne ex diverso, et dispari planetarũ influxu. Ex his omnibus claret, et manifesto patet differentia ipsius humani spiritus, cum corpore suo corpus siquidem humanum, vt sectione tertia hujusce libri declarabitur, est portio seminis humani crassior, et materialior, vt ita loquar, spiritus autem vt videmus est portio seminis humani tenuior, et subtilior: sunt quidem eiusdẽ substantiæ, et essentiæ in radice sua: at differunt tenuitate, tantum, in spiritu humano plus ẽst lucis mũdanæ, et cœlestis volatilis et infixę, et perinde est tenuior, et subtilior, ipso corpore, corpus habet plus lucis fixæ, et radicatæ, in ipsa natura elementali inferiori, quã ipse spiritus vnde corpus est materialius, et crassius multò, quam ipsemet spiritus, et hæc sola est distinctio, et differentia spiritus humani, et corporis sui, vt capite sequẽti fiet clariùs materiã, et scaturiginẽ spiritus humani perquirendo.

Spiritus cres[c]it & fortior [e]st planetarum influxu [b]enigno.

Differentia spiritus, & corporis humani.

Vnde nam materia, & essentia spiritus humani oriatur, & scaturiat.

CAPVT III.

Corpus humanum ex limo terræ fit & spiritus.

DIximus capite superiori spiritũ humanum esse portionem subtiliorem, et tenuiorem corporis humani: hæc ergo portio subtilior et tenuior, habebit eandem originem, et scaturiginem cum corpore suo: corpus autem humanum integrum, et absolutũ in primo ortus sui lumine originẽ duxit ex limo terræ: fecit en. Deus corpus humanum, ex limo cujusdã terræ rubræ vt sacræ paginæ fidẽ faciunt, limus autẽ huius terræ rubræ, quid erat certissimis quasi cõjecturis id colligimus ex eisdẽ sacris paginis: creata en. erãt omnia, et facta, cœlũ, et elementa, omnia superiora, et infe-

et inferiora, ex quibus manu et voluntate divina facta fuerunt omnia, quę in rerũ serie jam reperiuntur ex multiplicatione seminis sui, in centro materiæ suæ latitantis, cujus virtute, et energia ad nos jam pervenerunt, et ad posteros pervenient quæ jam extant, et extitura sunt.

Limus terræ ex quo erat compositus.

Limus ergo, ex quo compactum est corpus humanum habebat in se portionẽ materiæ primæ, ex qua facta fuerant omnia, vt reliqua cuncta quæ facta sunt habent portionẽ suã materiæ primæ, materia autẽ prima ex qua factus est mundus erat quid confusum, et inordinatũ, in quo cœlum, elementa omnia et ipsum lumẽ erãt cõfusa, et indistincta, vnde chaos, et hyle, dicta est materia illa prima: limus ergo terræ illius rubræ ex quo factus est Adamus noster primus parens, erat materię primę portio, in qua erant confusa omnia elementa tã superiora, quã inferiora, totius naturæ vniversalis. Corpus ergo humanum colligimus factum, et compactũ fuisse manu, et voluntate divina, ex confusis, et indistinctis naturæ vniversalis elementis, et principiis, cũ ex ipso limo terræ factum sit, si ergo corpus humanum ex illis indistinctis, et confusis naturæ principiis, et elementis cõpactũ fuerit, spiritus ejus cum sit ejusdẽ materiæ, et essentiæ ex ejusdẽ naturę elementis, et principiis cõpactus erit: ibi lux tãquã cœlũ naturæ, et reliqua elementa, cõponent et constituent ejus essẽtiã et materiam, at lux erit in hac cõpositione aliis elementis copiosior, et turgentior, vt materia, et essentia spiritus humani sit tenuior, & subtilior ipsa natura, & essentia corporis humani, quæ crassior est multo ipsamet natura ipsius spiritus spiritus est ille, qui corpori suo dat motũ, et actionem omnẽ, vnde etiã ejus materia luce copiosiori debet esse perflata, cum lux sit motus principiũ, et actionis et si corpus humanũ habeat motum, et actionẽ omnẽ ab ipsomet spiritu, spiritus luce maxima, munitus erit, cũ ex luce sola oriatur motus, & omnis actio.

Hinc jam colligimus verũ et esse, & certissimũ, quod de luce diximus in panchymico nostro, scilicet lucẽ esse veram substantiam, non qualitatem, & accidens, cum componat corpus humanum & ejus spiritũ motus & actionis omnis principiũ, qualitas en. & accidens non componunt, & constituunt substantias, sed substantiæ componunt, & constituunt accidentia, & subsistere ipsa faciunt.

Ex his rationũ momentis concludimus, spiritum humanum ex iisdẽ principiis naturalibus cõpactũ esse, ac corpus humanũ compactũ est, & cũ corpus humanũ cõpactũ sit, ex indistinctis, et confusis totius naturæ createę elemẽtis, quę in limo terræ inerant, quo factũ est corpus humanũ manu, et voluntate divina, sic et spiritus humani corporis vna cũ corpore suo, ex iisdem naturæ elementis conflatus erit, quæ deinde virtute seminis humani in quo latitant ipsamet principia, & elementa in nos ipsos propagata sunt, et à nobis ipsis per

eandem virtutem, & energiã seminalem multiplicativam in posteros nostros traducetur & propagabitur.

Quot & quantis nominibus insigniatur Spiritus humanus, & quare sic variis vocetur nominibus.

CAPUT. IV.

Spiritus cur, tot, & tantis insigniatur nominibus.

IN finitis fere nominibus insignierũt antiqui sophi spirituosam hãc substantiam, eo quod infinitas fere possideat virtutes: spiritũ primo dixerunt, eo quod corpora penetret & singulas eorũ partes, sine vlla læsiones, eo quod tenuissimæ sit substantiæ; deinde calidum innatum vocarunt eo quod omnia ab ipso naturaliter incalescant; calidum etiam vitale dixerũt eo quod ab ipso omnia vitam habeant, internum etiã sole dixerunt, eo quod vt sol visibilis in mũdo omnia vivificet, foveat et conservet, sic et sol iste internus, omnia in omnibus vivificat, fovet & cõservat, internum etiã elementum nuncupãrunt, quod omnia cõponat, & elemẽtet; substantiã etiã facultatum, et virtutum vocavit ipse Galenus lib. 2. ad glauconẽ, quod facultates omnes, et virtutes ab hoc spiritu depẽdeãt, vocarunt etiã hunc spiritum antiqui, et potissimũ Plato totius formæ custodẽ, et propugnatorẽ, eo quod custodiat formas omnes, et pugnet pro eis, pro ipsis cõservãdis, et custodiendis. Dicitur etiã viriditas, eo quod omna ipso præsente virescãt, & vivãt: humidũ etiã dicitur primigenium et radicale, quod primitùs radicetur in corporibus omnib. queq; omnia nutriat, foveat, et cõservet, humiditati radicalis essẽtiã & naturã habere debet dicitur etiã Iupiter, Neptu Pluto, quod juvet omnia, quod regat, et gubernet aquas, et quod divitiarũ omniũ sit radix, et vnicus fons. dicitur Saturnus, quod omnia saturet, Mars quod omnia roboret, & vincat, Mercurius, quod motus, & actionis sit principiũ, Luna, quod humiditates radicales, & virales regat, & custodiat, quod suscipiat in se tãquã in subjecto, vltimo virtutes omnes cœlestes, & influxus, sic variis rerũ nominib., virtutes insignes, & proprietates ipsius spiritus, ocularis, & limpidos oculos habentibus, patefecerunt: insipientibus vero, & ignaris occultarũt: nonen. digni sunt ignari & stulti, tãta, & tali insigni totius naturę cognitione. Cognito enim spiritu, rerum omnium cognoscitur virtus, & proprietas: an autẽ in omnib. rebus tum animantib. vegetantib., & mineralibus rebus omnib. sit vnus, et iisdem, qui hęc omnia regat gubernet, et cõservet, & qui hęc omnia cõponat, capite sequenti nobis est disquirendũ, vt complete spiritus hujus naturam & essentiam, ac absolute notam, manifestam habeant chymiæ alumni.

Spiritus cur nomine planetarum singulorum insigniatur.

Spiritus cur dicatur Mercurius.

Cognito spiritu, cognoscitur tota natura.

An in rebus omnibus, sit vnus, & iisdem spiritus.

CAPUT. V.

Abyssi spiritus, seu prima natura tenuior pars est in omnibus rebus.

AByssi, seu primæ materiæ spiritum communem, & generalẽ habent omnia sed in mineralibus est vnius generis, in vegetantibus alterius, & in animantibus autẽ est etiã alterius generis, & vt lux abyssi seu materiæ primę fuit vna, & eadem, & dum ex natura illa prima facta sũt omnia

omnia vegetantia animantia, & mineralia, quæ in natura illa confusa erant, & indistincta, & dum solum separata sunt manu, & voluntate divina, tunc distinctioné ex separatione acceperunt sic spiritus rerum omnium, qui vnus, & isdem erat in abysso, seu materia prima distinctus fuit, & separatus, dum genera, et species, & individua, distincta fuerunt, & separata ab ipsamet abysso, seu natura prima; itaq; animantia, vegetantia, et mineralia, distinctũ, et separatum inter se habent spiritũ particularem & peculiarem, hoc est animantia habent suum peculiaré spiritum distinctum, ab spiritu vegetãtium, mineraliũ, & vegetãtia itẽ habent peculiaré sibi propriũ spiritum distinctum ab spiritu animantium, & mineraliũ & sic mineralia etiã habent peculiaré et distinctũ spiritum ab spiritu vegetantium, et animantium sic singula hęc genera distinctũ, et separatũ habẽt spiritũ vt ipsamet rerũ anatomia et dissolutione fit clarũ et manifestũ.

Animantia vegetantia & mineralia distinctũ habent spiritum.

Singula etiã rerũ individua singularé et particularé habent spiritum, quo datur, et insignitur rerũ singularum substantia, et vt corpora, et formæ inter se individualiter differunt, et distinguũtur, sic et earum rerũ spiritus individualiter inter se differũt, et distinguuntur vnde et particulares virtutes, et proprietates originẽ habent, sic salvia hęc distinguitur ab alia, et habet maioré vel minoré virtuté, quia ab spiritu particulari majore vel minori dotatur, et abundat. Sic certissime cõcludemus in rebus singulis, omnibus esse particularem, et distinctum spiritum, à quo descendũt, et originem habent virtutes singulares et particulares majores vel minores rerum omnium, quod capite sequenti clarius discutietur.

Singula etiã individua particularẽ habent spiritum.

Vnde individua distinguũtur inter se.

An in omnibus hominibus sit particularis spiritus, à quo ingenii acumen dependeat.

CAPVT. VI.

UT corpora singula, singulorum hominum, inter se differunt sic, et eorum spiritus singuli quibus dotantur, ipsa corpora distinguentur et non vnus, et isdẽ spiritus alioquin actiones omnes, et proprietates, et virtutes eædem essent, et prorsus similes cum ab vna, et eadem causa, individuali originem haberent. Videmus autem, et experientia quotidiana compertum est homines omnes et singulos actiones habere diversas et inter se distinctas, quod enim vnus amat, alter odit, si quis virtutem sequatur, alter odit, et vitium amore persequitur, si quis hominum acumine ingenij valeat prudentia, & sapientia, scientiisque navare operam cupiat et ardeat, alter est qui multo ingenii acumine præditus est, et multo minus sapientia, et prudentia dotatus est imo omnio stultus, et insipiens, et imprudens est et sciẽtias omnes abhorret, pigritiam colit, et amat, et vere jumẽtis, et equis ac multis insipientibus cõparatur, et est similis, et æqualis: si effectus hi sunt omnino differentes, et toto cœlo distinguantur, causæ

Vt corpora singula differunt sic et spiritus singulorum corporum.

Effectus diversi, anima diversos indicant.

horum effectum erunt etiam differentes, & toto cœlo distinguentur. Spiritus autem humanos, quo dotatur corpus humanum est vere causa horum effectuũ diversorum qui in hominibus singulis reperiuntur, spiritus ergo humanus erit diversus, & non erit vnus, & isdem in singulis hominibus sed plane diversus & distinctus à quo facultates & actiones animæ humanæ nobiles & ignobiles ortum habent: si nobilis clarus, & candidus sit spiritus, nobiles erunt, & candidæ ejus actiones ex nobilitate enim, & claritate spiritus humani, dependent actiones claræ, & nobiles, si autem spiritus sit crassus, & elementorum infernorum spurcitis sepultus, & conspurcatus, actiones illius erunt ignobiles, & obtusæ, non secus ac lumen et ignis cornu opaco conclusius obtenebratur & lumine sui claritatem, et nitorẽ amittit, sic pariter, & spiritus humanus etsi sit ex luce cœlesti conflatus, si immergatur corpori crasso & opaco, elementorum infirmorum crassitis nimia conspurcato, obtenebrabitur, et lucẽ suam radiantem, & nitentem amittit, vnde actiones erunt hebetes vnde homines sunt hebeti ingenio, & obtuso, alii vero subtiles admodum & acuti, et hoc omne ex spiritu claro et nitido, obtuso, et opaco, dependet, et scaturiginem habet.

Spiritus humanus diversus, & distinctus in singulis hominibus.

Actiones nobiles ab spitu nobili, & claro dependent

Concludimus ergo spiritum humanum particularem esse, et distinctum in singulis hominibus ex cujus subtili, et tenera substantiæ dependet acumen ingenii diversum, et varium, quod in singulis hominibus reperitur secundum enim majorem vel minorem subtilitatem, et crassitiem spirituosæ illius substantiæ dependet majus vel minus ingenii humani acumen.

Acumen ingenii dependet ex subtili spiritu.

Vndenam dependeat distinctio illa, & differentia spirituum humanorum.

CAPVT VII.

Corpora humana omnia suscipiunt differentiam suam ex semine vario ac diverso ex quo cognomen habent semen autem variatur, et distinguitur, in vno, et eodem homine ex diversis alimentis quibus vtitur in vita sua, et ex variis astrorũ influxibus, et radiis cœlestibus quibus dotantur hæc varia, et distincta alimenta, vt vnum, et distinctum fiat alimentum vltimum, ex quo partes omnes corporis humani, nutriuntur, et ex quo vltimo alimẽto partibus seminalibus demandato, fit semen deinde aptum, et capax progignendi, corpus humanum. Sic vt semen variatur, et distinguitur, tum ex influxu cœlesti cujus radiis impregnatur semen, tum ex variis alimentis, ex quo vltimum illud fit alimentum: quodque cum vnum et idem, et omnino simile esse nequeat, omnibus

humana corpora vndenam suscipiant differentiam.

nibus

nibus in temporibus, sic, et semen inde productum, vnum, et idem esse non potest, sic corpora humana inde producta, vna et eadem esse nequeunt, et omnino similia, sic et spiritus humanus inde etiam productus, et ab hisdem causas dependēs suscipiet, suam omnem differentiã, et diversitatem quo plus enim corpus humanum suscipit lucis cœlestis eo majori etiam, et copiosiori tunc cœlesti, dotatur spiritus vnde præclaras, et nobiles ac insignes actiones nobiliores, et præstantio res, esse asserimus, cum et substantia sua nobilior hinc exsurgat tota ergo spirituum humanorum differentia dependet, ex luce cœlesti maiori vel minori, qua substantia eorum spiritum exornatur imo conflatur.

Vndenam spirituum differentia.

Concludimus ergo tanquam verum, et certissimum, destructionem et differentiam spirituum humanorum quibus dotantur homines dependere omnino: ex semine vario, & differenti humano, quo componitur spiritus humanus substantialiter, & semen humanum suam assumere differentiam, & distinctionem tum alimentis variis, & differentibus quibus vtitur homo, tum etiam ex variis, et distractis, planetarum, et aliorum astrorum influxibus, et radiis, quibus peculiariter dotatur, semen humanum vt hinc exsurgat spiritus varius ac distinctus qui corpus humanum eo semine fabricat, et constituit, quo constituto, et perfecte organizato Deus infundit sua benignitate, et misericordia immortalem et intellectualem animã vt ipsum corpus regat, et gubernet mediante illo spiritu quo solo depēdent corporis humani actiones omnes, et facultates tanquam à vero et vnico, animæ humanæ instrumento sine quo anima humana agere non posset quod capite sequenti clarissime discutiemus.

Anima corpus mediante spiritu.

An ab spiritu humano dependeant actiones omnes, corporis humani tum vitales tum morbosæ.

CAPVT VIII.

ASserunt omnes Philosophi, peripatetici actiones omnes corporum omnium dependere, ab ipsa forma, at si hoc examinetur, invenimus actiones non dependere immediate ab ipsa forma, eo quod ipsa forma, sit quid fixum, et radicatum in intimis materiæ thalamis, actio autem debet esse ab aliquo fluente, volatili, et non absolute fixo. Istud autem est spiritus qui est solus in corporibus omnibus volatilis, et non absolute fixus, habet quidem fontem, et permanentem, et perennem à quo fluit perpetuo, et perenniter. Ergo cum actio sæpe sæpius sit extra corpus, et externis ex interiori fonte, peragatur, et exeat forma autem nunquam exit:

Omnes actiones immediate non depēdent ab ipsa forma.

Cur actio sit ab spiritu.

exit foras,extra corpus suū vt agat in exteriora necesse hinc est,vt actio sit ab spiritu: spiritus siquidē solus est qui foras exit extra corpus suum, corpus suum,quamvis fundamentaliter,& radicaliter maneat in corpore, et sic ex corpore exiens agit in exteriora,vnde patet actionē: omnes esse ab ipso spiritu,nā si externa subjecta tantum attulimus,hoc tantum est,vt clarissime pateat,actionē esse ab spiritu,nam etiam dum internis agit,in intimis corporis meatibus, subiectum in quod agit:est semper illi externum: oportet ergo ,vt exeat, ex fonte suo radicali,&permanenti, & subjectum suū in quod agere vult aggrediatur,& sic clarum,& manifestum habemus actiones qualescū que,sint,dependere,ex fluenti,et vitali spiritu,et non ex permanenti, et radicali atq; fixo quicū correspondeat formæ; forma perinde nō erit immediatum actionis principium sed eius spiritus volatilis,et infixus, Vnde datus est spiritus, in rebus omnibus beneficio cuius res omnes in rerum serie agere solent.

Actiones vitales, & morbosæ, dependent ab spiritu.

Quocirca si in rebus omnibus detur spiritus,actionis principium dabitur etiam in homine spiritus qui erit actionum omnium principium vnde autem sit talis spiritus tum in rebus omnibus in quibus est, tum in homine ipso, actionum omnium principium, jam nobis est perquirendum diximus multis in locis operum nostrorum, et id ipsum probavimus multis rationum momētis lucem cœlestem esse principium motus,et quietis in rebus omnibus; naturam esse asserunt Philosophi peripathetici at natura in rebus omnibus, nihil aliud est,quem ipsemet lucis spiritus,lux ergo erit principium motus, & actionis, in rebus omnibus, videmus etiam cœlum moveri, & astra,quia luce illa creata abundent et turgent, & inferioribus rebus impertiunt,& spiritus lucis hisdem communicant, & perinde motum, et principium actionis: naturam autē esse in rebus omnibus spiritum lucis creatæ, hinc probatur, quod per naturā intelligatur forma intrinseca,rebus omnibus insita,corpus enim externum visibile nunquā interpretati sunt antiqui philosophi naturam, nec enim vllus vnquam, philosophorum existimavit corpus principium motus,& actionis, cum materiæ redoleat sobolem,& indolem cuius proprium pati potius quam agere,inde formam tantum internam invisibilem pro natura sumendam esse colligendum erit. Si corpus naturæ nomen proprie susci pere nequeat forma ergo si proprie sit natura, cum sit invisibilis essentiæ ,erit proprie spiritus lucis,cum hic etiam sit invisibilis naturam ergo spiritum lucis creatæ, infallibilis est conjecturæ, & certissimæ veritatis , hoc etiam existimarunt sophi antiqui dum fomas omnes seu naturas rerum omnium invisibiles, ex cœlo esse eductas proclamarunt teste Virgilio ingēns est ollis vigor, & cœlestis ergo,seminibus.

Natura quid sit.

Corpus non est natura, & quare.

Natura est spiritus lucis.

Prin-

Principio cœlum, & terras camposque liquentes,
Titaniaque astra spiritus intus alit.
Totamque infusa per artus mens agitat molem.

Cur spiritus sit principiũ motus, & actioniũ. Spiritum & mentem omnia agitantem naturam, & spiritum illum vocarunt: & si materia, in rebus omnibus sit ille spiritus lucis, non ambigendum erit, spiritum in reb9 omnibus esse principium actionũ omnium, quod si sit principium origo, & fons actionum, in rebus omnibus naturalibus, erit etiam fons & scaturigo actionum omnium, in homine ipso, unde actiones omnes vitales, & morbosæ dependent ab ipsomet spiritu: vitalis enim actiones, & morbosæ, habent unum, & idem principium, nec diversum, & distinctum habere possunt.

Spiritus humanus in corpore humano quam, & qualem suscipiat differentiam.

CAPVT IX.

Quare trinus & unus dicatur spiritus in corpore humano. TRinus, & unus est, in corpore humano spiritus unus in substantia trinus in qualitate, & operatione ac facultate. Vnus est in substantia, & essentia, quod ex luce mundana, & cœlesti, & elementorũ omnium tenui, & subtili substantia sit, compactus, & adunatus: trinus autem in qualitate, & facultate, quod tres facultates in corpore cõstituat, naturalem facultatem, in hepate vitalem facultatem in corde, & animalem facultatem in cerebro perficiat ac constituat unde naturalis vitalis, & animalis dicitur, & nuncupatur, propter illas diversas tres facultates quas perfecit in tribus diversis corporis humani partibus. *Spiritus cordicatur animalis vitalis natu. ralis.* Sunt autem hi tres spiritus ex una, & eadem substantia externa compacti, & differunt tantũ tenuitate, & subtilitate, essentiæ unde crassior est naturalis spiritus, vitali & animali: vitalis autem, qui in corde perficitur & elaboratur crassior est animali. Vnde animalis qui in cerebro perficitur est omnium subtilior & spiritualior ut ita loquar propter tenuitatem maiorem quam obtinet supra reliquos duos spiritus. Naturalis autem qui in hepate elaboratur est omnium aliorũ spiritum fundamentum, & basis, nam naturalis fit vitalis, in corde, qui in corde magis ac magis attenuatur, & vitales facultates, in corde, & in toto corpore sua tenuitate perficit, & peragit deinde vitalis ad cerebrũ ascendit ibique miro modo attenuatur, & subtiliatur, & fit attenuatione illa ex vitali animalis qui facultates animales constituit, & sic subtiliatur spiritus naturalis in hepate constitutus, & sua sublimatione variatur quamvis in ventriculo ex cibis ordinariis primo originem habeat ultimo autem perficitur in hepate ut capite sequenti declarabimus, quia per multi medicorum spiritus naturales negant, & admittere nolunt, quod non impetum faciant *Ex spiritu naturali alii omnes fiunt spirit9 & qua via fiunt & perficiantur in corde & cerebro.*

ciant manifestum ut reliqui duo spiritus: sublimatur autem spiritus naturalis à ventriculo, & hepate, in cor, & à corde in cerebrum, ut sublimatione illa, & mixtione lucis cœlestis quæ una cum aere in has partes demandatur, ut subtilitatem & tenuitatem acquirat necessariam & convenientem ad facultates vitales & animales peragendas: non enim ex sua naturali constitutione, sufficeret ad vitales, & animales facultates peragendas: plus enim subtilitatis est opus ad tangendum olfaciendum gustandum audiendum videndum, & admemorandum ratiocinandum, & intelligendum, quam ad simpliciter vivendum. Vivunt enim plantæ, & arbores, sed non audiunt sentiunt, & undenam, ideo spiritus plantorum quibus vivunt, & attrahunt, & assimilant coquendo alimentum suum, & se multiplicant crassioris sunt substantiæ quã sint spiritus viventium vita sensitiva, propter enim subtilem & tenuẽ eorum spiritum substantiam in viventibus sensitivis datur auditus visus gustus odoratus, & tactus imaginatio conceptio, & memoria, quæ facultates, à nullo alio dependent quam tenuitate & subtilitate spirituum sensitivorum qui adhuc magis ac magis subtiliantur in maiori gradus subtilitatis in ipso homine propter rationem intellectum sapientiam, & prudentiam, quibus cætera animalia antecellit homo. Et qui inter homines sapientiores, & prudentiores habentur, eo magis subtiles, & tenues possident spiritus, alioquin homines essent omnes sapientia, & prudentia æquales: quod tamen experientia ipsa falsum videmus quodque omne ex subtilitate, & tenuitate spiritum majori vel minori originem habet, concludimus ergo spiritus humanos in corpore humano triplicem operatione, & facultate suscipere differẽtiam non essentialem sed accidentalem, quæ ex subtilitate, & tenuitate substantiæ dependet, est enim unus tantum in homine spiritus essentia, & substantia sed trinus est operatione, & facultate, scilicet naturalis vitalis, & animalis, naturalis, in vẽtriculo, & hepate ventris in corde, & animalis in cerebro sedem habet naturalis in ventriculo, & hepate constituit, naturalem constituit facultatem quæ in nutriendo crescendo, & multiplicando consistit. Vitalis in corde, vitalem constituit facultatem, quæ in concupiscendo crescendo, audendo odiendo, & amando consistit, animalis in cerebro, quæ animalem perficit facultatem, quæ in sensibus externis, & imaginatione conceptione memoria, in brutis sensibus internis consistit, & in homine intellectu, & ratione collocatur, & perficitur.

Plus subtilitatis requiratur ad intelligendũ, quam ad simpliciter vivendum.

Actiones sensitivæ unde dependeant.

Homines sapientiores, aliis unde sunt.

Differentia spirituum in homine est accidentalis, non essentialis.

Naturali facultas in quibus consistat, vitalis & animalis.

An spiritus naturalis primo in ventriculo, ultimo in hepate perficiatur.

CAPVT X.

Qua ratione nutriamur ex semine.

POstquam corpus humanum productum est ex semine humano in utero materno, nutritur puro sanguine matris tanquam ex alimento ex quo factum est semen ut certum sit quod axiomate fertur nutrimur ex iisdem ex quibus componimur ex semine, ergo nutriamur ex semine necesse est: nutrimur autem ex semine dum sanguine nutrimur ex quo fit semen: semen siquidem est in sanguine proxima potentia. At postquam uterum maternum reliquerimus nutrimur lacte, & ultimo alimentis tunc temporis ventriculus utitur functione, & officio suo præparat lac; & alimenta in chylum; qui chylus habet spiritus naturales, sunt enim in lacte, & alimentis omnibus, alioquin nutrire non possent nec mutari in nostram substantiam, quæ cum sit naturali spiritu conflata oportet inde alimentum, quo nutritur hæc substantia naturali etiam spiritu esse præditum. In utero materno ventriculus feriatur, & nihil agit, sed deportatur alimentum immediate per venam umbilicalem parietibus uteri materni adferrentem in hepar ipsius fœtus; tunc temporis hepar est fons verus, & unicus spiritus naturalis at extra uterum maternũ dum homo utatur alimentis externis, tunc temporis dum alimenta præparantur, in ventriculo, & in chylum convertuntur, præparatur etiam tunc temporis spiritus naturalis alimentorum in spiritum chyli, qui deinde in hepate, una cum chylo ultimam suscipit præparationem in spiritum sanguinis, ut inde una cum sanguine nutriat omnes corporis partes, in partibus autem ipsis ipsum alimentum, & ejus spiritus suscipit quandam præparationem & coctionem, antequam convertatur in partem, sed coctio, & præparatio hæc, non valde est insignis, in alteratione sua, & perinde non ipsam notant medici: nihilominus tamen in rei veritate, est consideranda: semper enim coquitur, & præparatur sangvis ipse extra venas transmissus ut convertatur in partes, ad quas demandatur, ut ipsas nutriat, præcipua tamen alteratio, & præparatio alimenti humanarum partium sit in ventriculo, & in hepate, unde etiam præcipua, & principalis præparatio alimenti spirituosi sive spiritus alimenti, debet fieri in ipso ventriculo, & in hepate ut inde fiat laudatus sanguis.

Spiritus naturalis quando incipiat præparari in ventriculo.

Hinc concludere possumus spiritum naturalem, primum rudimentum primæ suæ perfectionis acquirere in ipso ventriculo, ultimam vero sui perfectionem in ipso hepate & ultimo adhuc in partibus ipsis quibus demandatur sanguis ad ipsas partes nutriendas. Alimenta enim omnia primo in ventriculo subigũtur

Rudimentã primum spiritus natalis est in ventriculo ultimum in hepate.

& percoquuntur, & transeant coctione illa ventriculi in chylum, & tum alimentis omnibus sit spiritus ille cœlestis lucis creatio soboles & verus partus: spiritus ille alimentorum mutatur, & abit, coctione ventriculi in spiritum chyli, qui est peculiaris, & singularis spiritus humanus, ultimam sui perfectionem in hepate susceptas, & in partibus ipsis fit tandem verus, & legitimus humani corporis spiritus, qui in corde vitales perficit facultates, & in cerebro animales ut diximus capite superiori.

An spiritus humanus partibus externis, & internis adhærens spiritu lucis aereo augeatur, & crescat.

CAPUT XI.

Inferiora nõ possunt conservari nisi superiorum ope, & auxilio.

INferiora omnia quæcumq; sunt generis siue in genere animalium vegetantium sive in genere mineralium nullo pacto possunt conservari in esse suo, & subsistendi modo nisi superiorum ministerio: hinc creatum est cœlum, & terra in principio rerum omnium, cœlum ut infunderet lucem alimentum spirituosum rerum omnium, terra vero ut daret alimentum corporeum, & materiale, rebus omnibus. Itaque egent omnia irriguo superiori, & inferiori, & hoc certum ac verissimũ cum sit, nullo pacto in dubium est revocandum, quin spiritus humanus partibus omnibus tam externis quã internis adhærens, spiritu lucis aereo, augeatur & crescat, ille enim aereus lucis spiritus est irriguum superius quo foventur, nutriuntur, & conservantur omnia; nisi enim irriguo illo superiori perenni, & perpetuo, ex cœlis defluenti, spiritus rerum infernarum irrigaretur, cito evanesceret, & periret, quia perpetuo depascitur ab innato, & fixo calore rerum omnium, unde cum perpetuo depascatur perpetuo eget alimento, sibi simili, & cum spiritus non solum alimentis ordinariis, & quotidianis reparetur, ab spiritu illo, qui alimentis inest eget etiam alio alimento subtiliori & copiosiori ut copiose reparetur, ad vitam conservandam. Sic dentur necesse est duo alimenta, quæ perpetuo, & copiose regarent, & conservent nostros spiritus: unum dat terra per alimenta quotidiana, alterum vero dat cœlum mediante aere, aer enim est tantum vehiculum spiritus cœlestis, nobis ad vitam necessarii, nec intrat aer compositionem illius spiritus, quia non est elementum sed est tantum medium & vehiculum illius spiritus, ut videbimus capite sequenti. Cur autem nobis sint necessaria duo alimenta, prædicta, ad reparationem illius spiritus id clarum fit, & manifestum sequenti ratione. Spiritus cœlestis quocumque in loco sit radicatus, & implantatus eget alimento sibi simili, est autem spiritus duplex in rebus omnibus influens & fixus, in animantibus adesse spiritum influentem patet ex motu

Alimentum duplex superius, & inferius cœleste & terreũ

Aer non intrat compositionem spiritus.

Quare duplici egeamus alimento.

motu arteriarum, qui per arterias communicatur partibus omnibus totius corporis: in vegetantibus autem, & minerabilibus corporibus, adesse spiritus influentes non patet manifesto, sed eos adesse necesse est ad actiones, & proprietates, & virtutes agendas, agunt quidem illa omnia, & praeclare effluunt ex ipsis virtutes, & proprietates, quae sine spiritibus influentibus effluere non possent sed permanerent fixae, & permanentes in fixo, & permanenti spiritu, sed cum exeant foras necesse est, ut cum spiritu influenti exeant, & fiant manifestae. Est ergo in rebus omnibus duplex spiritus influens, & fixus, sunt tamen eiusdem essentiae, & substantiae cum non differant nisi qualitate illa volatili, & fixa, si sit ergo duplex spiritus in corpore nostro, & in rebus omnib9 & egeat alimento ad conservationē sui ipsius, necesse est etiam duplex esse alimentum influens ut ita loquar seu volatile, & fixum atque permanens, quibus duplicibus alimentis, essentia tamen nullo pacto differentibus, sed qualitate distinctis nutriatur foveatur, & conservetur noster duplex spiritus, influens, & fixus, atque etiam rerum aliarum omnium duplex fovebitur, & nutrietur spiritus, Vnde necessarius est omnino spiritus coelestis ex coelo perpetuo descendens ad conservationem rerum omnium. His ita positis necessario concludemus spiritus humanos partibus omnibus externis, & internis adhaerentes, spiritu lucis coelesti qui per aera nobis communicatur augeri, & crescere tamquam ex suo proprio, & sibi simili alimento.

Duplex spiritus influens & fixus.

Spiritus crescit spiritu coelesti.

An spiritus coelestis qui per aera nobis communicatur, induat aliquid aeris ad ipsius essentiam constituendam.

CAPVT XII.

Qvamplurimi sunt medicorum qui spiritus nostros, & rerum aliarum omnium vocant aethereos, & aeros, & perinde existimant hos spiritus aeris purissimi substantiam sibi innatam habere, & inde aerem compositionem spirituum intrare putant. Egoipse multis in locis librorum meorum, id ipsum tamquā verissimum asservi, sed prudentior, & senior factus, mutavi sententiā, ex ipsa rerum anatomia, ubi aerem non inveni tamquam partem essentialem compositi; sed poros tantum rerum omnium replentem, & spiritus coelestis vehiculum esse, datus enim est aer in rerum natura non ut componat, cum reliquis elementis res naturales sed tantum ut sit vehiculum spiritus coelestis, qui rerum omnium compositionem intrat, & ut sit medium conjungendi res superiores hoc est influxus coelestes, cum inferioribus rerum elementis. Res superiores sunt quasi spirituales & ita tenues, & subtiles, ut nisi cum medio, cum rebus inferiores

Aer non intrat compositionem spiritum nostrorum.

Aer est vehiculum coelestis spiritus.

 riores

Medii quali tates quale esse debeant.

rioribus crassis, & corporeis coniungi nequeant, medium autem oportet, ut naturam participet, uniendorũ, nec tamẽ sit ex essentia uniendorum oportet, aer ergo perinde est subtilis, & tenuis valde, & sic naturam, & essentiam spirituum cœlestium quasi participat, & est corpus fluens, & mollis, & sic ratione corporis, inferiorum elementorum naturam participat, nec tamen est elementum infernum ut clarius demonstrabitur inferius sectione tertia libri tertii, huiusce voluminis, ubi corporis humani compositionẽ indagabimus, & sic rationem legitimã medii ipsius naturæ, & conditionem induet, aer. Et sic delusi sunt antiqui, & nos ipsi allucinati sumus, dum aerem elementum & principium naturæ fecerimus in compositione rerum, cum tamen non sit nisi medium coniungendi, elementa, volatilia cum fixis, & permanentibus, ut enim aer externus non est de compositione, mixtorum sic aer internus, qui replet poros mixtorum, ut sit vehiculum spiritus cœlestis ad compositionem mixtorum necessarii, non erit de compositione interna, mixtorũ, sunt enim aer externus, & internus eiusdem naturæ, & essentiæ, & si aliquot mixtorum imponatur retortæ vitreæ ut inde per artem resolvatur mixtum in sua principia, & elementa, non exibit inde aer, componens tale mixtum: imponitur autem mixtum retortæ, aere repletum in poris suis exit etiam ille aer, cum elementis omnibus quæ in resolutione mixti reperiuntur, singula elementa habebunt aerem permixtum in poris suis, nec inde erit, aer in poris elemẽtorum resolutorum repertus, elementum, & principium ipsius elementi, aut erit elementum illud sẽper compositum & elementatum, nec dari poterit simplex elementũ nec arte, nec ab ipsa natura, & perinde etiam non poterit dari resolutio mixtorum naturalium, in sua principia, quod tamen, falsissimum est: & ratione & perientia, & authoritate, Philosophorum omnium, qui asserunt mixta omnia posse resolvi in sua principia, & sic etiam invicem transmutari posse, modo resolvantur prius in sua principia, & elementa. Ratio autem quæ nos inducit ad resolutionem credendã, & confitendam est ipsamet compositio mixtorum, si mixta omnia componantur, & fiant ex elementis naturalibus, simplicibus, resolvi etiam poterunt eadem mixta, in ipsamet elementa, ex quibus composita sunt nam antequam componant separata sunt, & dum componunt uniuntur, ut ergo in compositione uniuntur, sic & in resolutione, & rerum separatione disgregantur, & separantur, & sic ut est manifesta compositio mixtorum sic erit manifesta disgregatio & separatio elemẽtorum in resolutione mixtorum in quibus cum aer non reperiatur, de compositione corporum, multo minus erit de compositione spirituum

Aer non est elementum.

Si aer esset elementum, non daretur resolutio, in simplex elementum.

Si detur compositio datur etiam resolutio.

Quare aer non sit de compositione spirituum.

His

His itaque declaratis intrepide concludemus, spiritum cœlestem qui nobis ut cæteris rebus omnibus per aera communicatur, nihil aeris ipsius induere naturæ, & essentiæ, sed solum spiritus cœlestis esse vehiculum ut nobis cæterisque rebus omnibus communicetur.

An spiritus humanus rerum que aliarum corruptionis maculis infici queat.

CAPVT XIII.

Spiritus non corrumpuntur nisi, & corpora corrumpantur.

Impossibile est humanos spiritus aliarumque rerum posse corrumpi salvo esse ipsarum, & ipsius corporis humani salva compagine, spiritus enim est solus, qui nos, & res omnes alias à corruptione defendit si corrumpatur spiritus, & corpus suum corrumpi etiam necesse est, non dubito, quin spiritum humanum alios quæ rerum omnium spiritus posse corrumpi & alterari, sed dum corrumpuntur spiritus, & corrumpantur corpora horum spirituum necesse est: corrumpuntur autem spiritus, & alterantur, cum sint ex elementis sublunaribus, & cœlestibus compositi nihil enim ibi est, quin alterationis, & corruptionis leges, & normas subire queat, lux enim ipsa præcipua pars ipsius spiritus corrumpitur, & alteratur, dum miscetur, in compositione, mixtorum generatio enim compositio vera rerum fieri non porest nisi præcedente corruptione: generatio enim unius corruptio alterius est & corruptio alterius est generatio alterius. At dum res ipsæ præsistunt in esse suo, & compositione quam obtinuerant per generationem, & corruptionem tunc temporis non corrumpuntur spiritus, persistente, & salva illa compositione; at si pereat, pereunt, & alterantur seu corrumpuntur spiritus illius compositionis. Hinc colligendum est quam absurde errarunt medici, qui in diaria putrida admittunt alterari, & corrumpi spiritus vitales in corde impossibile enim est, vitales spiritus in corde ipso corrumpi, quin, & destruatur, & corrumpatur vita, Hoc tamen non fit, quia curatur diaria, putrida ut videbimus tractatu nostro de febribus in libro 3. hujusce universalis sapientiæ, & sic curata illa febre persistit cor in suo esse, & spiritus etiam persistunt, quod est signum evidentissimum in febre diaria, nec in ulla alia febre, nec in peste ipsa nec in ullo alio morbo posse corrumpi spiritus nostros, quin pereat vita, & omnino destruatur: spiritus enim, est cordis verum balsamum à corruptione ipsum corpus defendens si corrumpatur. Balsamum, & ipsum corpus corrumpi necesse est.

Quare ratione corrumpantur spiritus.

In diaria febri non corrumpuntur spiritus.

His ita declaratis, & probatis faciliter concludemus spiritus humanos, nec aliarum rerum spiritus ullo modo posse corrumpi, & alterari salvo, & integro manente corpore humano aliarumque rerum corporibus illæsis, & permanentibus.

Qua

Qua ratione, & via morbi omnes corporis humani ab ſpiritu dependeant.

CAPUT XIV.

VIdimus capite ſuperiori octavo hujuſce tractatus actiones omnes tum vitales tum morboſas corporis humani dependere ab ipſo ſpiritu nunc autem perquirendũ eſt qua via, & qua ratione id fieri poſſit ut una, & eadem cauſa ſit cauſa vitæ, & mortis; nam ſi ſpiritus humanus efficiat morbos, & vitam, & ſanitatem, erit etiam cauſa mortis, & vitæ quæ ſunt omnino contraria una autem, & eadem non poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuum contrariorum niſi objecta, & ſubjecta contraria illi objiciantur ut in illis contrariè agat, ſic illa cauſa etſi ſit unica & eadem, effectus parit contrarios, ſic in corpore humano, ſubiectum vitæ, in quod agit ſpiritus ut vitam inde pariat, eſt omnio contrarium, & oppoſitum ſubiecto morbifico, nam ſubiectum vitæ eſt purum corporis humani, quod ex puritate alimentorum educitur, ſubiectum autem morbificum, ex quo ſpiritus educit, & parit morbos eſt impurum naturæ corporis humani, & purum excrementum unde ſubiecta ſunt omnino contraria, unde etiam ex his ſubiectis contrariis ſpiritus humanus educit effectꝰ contrarios ex ſubiecto puro vitam, ex ſubiecto impuro, & excremẽtitio mortem, & morbos vitæ contrarios, efficit, ſic ſpiritus humanus eſt unica, & eadem cauſa vitæ, & mortis, per ſuam præſentiam in alimento puro vitam, & ſanitatem, per ſuam autem abſentiam cum ab excrementis impuris, & fœculentis, foris abeat, & pellatur, morbos, & mortẽ ipſam parit. Sic ſpiritus humanus eſt via, & modus unicus morborum omnium, & ab ipſo efficienter dependent omnes occaſionaliter, & accidentaliter pendent morbi omnes ab excrementis alimenti quæ non rite ſeparantur, & dum non rite ſeparantur ſed perſiſtunt in corpore irritant ſpiritum, & ſpiritus agit in ipſa excrementa ut foris pellat ea, & actio iſta iſtius ſpiritus in excrementa expellenda cum fortiſſima eſt, & extra vires ſuas ordinarias dicitur morbus, cum enim in articulos totius corporis decidit excrementum aliquod, quod ibi perſiſtit, neque foras propellitur, ab actione naturali ipſius ſpiritus, ſive læſione ipſius, tunc temporis, actio illa in illud excrementum cum paſſione, & læſione ipſius ſpiritus dicitur arhtritis, & ſic de aliis morbis qui nihil aliud ſunt quam læſiones ipſius ſpiritus humani ab excrementis alimenti quæ naturali actione ſpiritus, non foras propelluntur à corpore humano, ſed manent, & perſiſtunt in corpore, & lædunt ipſum ſpiritum, & ſunt cauſa materialis omnium morborum: ſpiritus autem eſt cauſa efficiens ipſorum morborum dum agit in ipſa excrementa,

Qua ratione ſpiritus ſit cauſa vitæ & mortis

Obiectum vitæ quale.

Obiectum mortis quale

Spiritus qua via faciat morbos.

Artritis ut fiat.

Morbi quid ſint proprie.

foras

foras propellenda. Sic clarum est, & valde patens, morbos omnes dependere ab spiritu humano in corpore humano, & in reliquis animantium corporibus in quibus fiunt morbi fiunt etiam ab eodem eorundem animantium spiritu.

Morbi fiunt ab spiritu.

Sic concludemus fortissima cum ratione, morbos omnes corporis humani dependere ab spiritu humani corporis mediantibus excrementis, quæ foras non propelluntur naturali actione spiritus, sed defectu ipsius expulsionis in dies magis ac magis accumulantur, donec agere possint in ipsum spiritum, & tunc vice versa spiritus irritatus agit in ipsa excrementa ut foras ipsa propellere queat, & illud duellum ipsius spiritus cum excrementis expellendis est verus morbus, cum ibi lædatur spiritus, sanitatis nostræ, solus, & unicus œconomus in qua læsione consistit morbus.

Conclusio huiusce tractatus humani spiritus.

CAPVT XV.

Et ultimum.

HAbes amice lector quicquid de spiritu humano dici, & enarrari potest, secundum veritatem ipsius naturæ, quicquid autem aliud authores de spiritu in genere, & in particulari dixerunt, & scripserunt id partim verum est, partim falsum, pace eorum dixerim; non enim ipsos redarguo, ut illis doctiorē & acutiorem me ipsum faciam, sed quia ipsammet spirituum substantiam quotidie præ manibus habeam, cum quotidie resolutiones tum animantium tum vegetantium, & mineralium faciam. In ipsa siquidem resolutione harum rerum spiritus ipsorum apparent manifeste, & quid sint, & quali substantia includantur, & induantur manifeste patet: unde certius scribere possum quid sint spiritus rerum omnium quam alii omnes authores tum antiqui, & recentiores qui nunquam, & nullam unquam fecerunt rerum resolutionem. Sed tantum fidem habuerunt primis authoribus qui de spiritibus scripserunt: fecerunt enim ipsos spiritus æthereos aereos igneos, elemento stellarum correspondentes, at neque sunt etherei nec aerei ne cignei, elemento quidē stellarum correspondent sed non puro, & simplici elemento stellarū, quia sunt quid crassius alioquin in substantiam, visibilem, & palpabilem redigi non possent si luci cœlesti puræ, & simplici corresponderēt: sunt enim spiritus rerum omnium in rebus omnibus, unum quid ex simplicibus elementis, quæ res omnes componunt, & constituunt unū elementum simplex in rebus omnibus, non tamen ut sunt in corpore mixto, non adhuc sunt elementum illud simplex quod dicitur spiritus, ex quo componitur corpus sed tenuissima corporis substantia mixta ex reliquis elementis omnibus: at in resolutione mixti, illa tenuissima corporis mixti substantia, reduci-

Vnde author maiorem cognitionem habuerit spirituum quā reliqui authores.

Spiritus est simplex elementum si simpliciter consideretur sed ut est in corpore humano est quid compositum ex omnibus elementis.

tur arte vel natura in ipſum ſpiritũ ſimplicem, & elementum ſimplex ex quo cum reliquis omnibus elementis cõponitur corpus, nec in aliam deinde poteſt, reſolvi ſubſtantiam ſed manet ipſa ſimplex, & omnino incorruptibilis, & inalterabilis ſubſtantia. Spiritus vero corporum mixtorum omnium quamvis dicatur ſpiritus, & tenuiſſima corporum mixtorum ſubſtantia poteſt adhuc reſolvi, in ſua elementa ex quibus componitur in ſpiritũ ſcilicet oleum ſeu ſulphur, aquam ſeu Mercurium ſolem, & terram de quibus quinque elementis quæ in reſolutione rerum omnium reperiuntur copioſe dicemus ſequenti tractatu de corpore humano, ubi compoſitionem ipſius corporis humani indagabimus Vulcani chymici miniſterio, & induſtria. Deus faveat intentum detque vitam, & ſpiritum quicum media natura ſit in omnibus, ideo deluſi fuerunt nonnulli chymici, qui ipſum ſpiritum, formã, & animam ſenſitivam dixerunt, quod facultates ſentiendi præbeat in animantibus, nihilominus tamẽ eſt tantum organum, & inſtrumentum animæ ſenſitivæ.

DE CORPORE HUMANO ANIMÆ HVMANÆ ET SPIRITVS HVMANI TEGVMENTO.

SEXTIO. III.
HVIVS SECVNDI LIBRI
Vniversalis Sapientiæ.

Corpus humanum quid sit.
CAPVT. I.

Corpus humanum quid sit.

CORPVS humanum est animæ humanæ rationalis, & intellectualis organizatum tegumentū ex limo terræ primitus à Deo ipso rerum omnium creatore in gratiam hominis Protoplasti, fabricatum, & compactum deinde virtute seminis sui, in posteros propagatum.

Vel est animæ humanæ, partibus omnibus homini convenientibus exornatum vestimentum, & vasculum, ex limo cujusdam terræ rubræ in campo damesco à Deo ipso peculiariter fabricatum in gratiam hominis: Vnde corpus humanum cæteris omnibus rerum corporibus antecellit, tum quod à Deo peculiariter factum sit, tum propter animā immortalem, & intellectualem, quam recipere debet, tum etiam quod immortale, & æternum tandem esse, & Deo ipsi perenniter servire & coram ipso persistere debeat, & gloriæ ipsius æternæ, & divinæ particeps fieri etiam habeat. Vnde exhorrescere & contremiscere, deberent omnes homines, qui vitiis infinitis tanquam maculis indelebilibus, ipsum conspurcant corpus humanum, quod ex intentione divina ad tot, & tanta gloriæ mysteria destinatum est, si purum & immaculatum permaneat, ut nos omnes homines facile ex definitionibus superius allatis colligere possumus. De-

Corpus humanum ad quid destinatum.

us siquidem rerum omnium creator, peculiari amore, & diligentia & cura corpus ipsum humanum fabricavit, non ut tandem ut reliqua rerum omnium corpora periret, & in cahos rerum omnium iterum rediret, sed illæsum & incorruptum persisteret in centro ipsius corruptionis, ut hinc immortale & æternũ surgeret, & animæ suæ immortali, & æternæ nodo vere gordiano, & indissolubili tandem coniungeretur, & in æternum persisteret, & perenniter Deum creatorem suum laudaret, benediceret, & glorificaret, hinc summam, & absolutam corporis humani præstantiam, & nobilitatem arguimus, & si cœlum sol ipse, & planetæ omnes, & astra, cum stellis omnibus aurum, argentum, & Margaritæ, adamantes, & carbunculi, & lapides omnes pretiosi, habeant aliquid nobilitatis, & præstantiæ, ex parte corporis sui, quod ex pura elementorum materia facta fuerint, quid de corpore humano, suspicandum erit imo firmiter credendum quod de ipsa rerum omnium pura satis natura fabricatum fuerit nam limus ipse terræ si non luceat, & niteat tanquam sol, & carbunculus, in ipso tamen sunt scintillæ lucis micantes, & radiantes, æquali in potentia, & virtute, ac sunt scintillæ lucis, ex quibus sol ipse fabricatus est, & carbunculi omnes, & adamantes ipsi, quotidie ex ipsa natura conficiuntur: sed hac in vita necesse est ut homo humilis fiat ne supra conditionem suam sublimetur; necesse est inquam ut scintillę illæ lucis obtenebrentur, sed post mortem, & resurrectionem suam quam firmiter, & tutissime sperat tunc manifestæ erunt, & patentes scintillæ lucis ex quibus fabricatum est corpus humanum, tunc temporis lucebunt, & prælucebunt auro, argento, carbunculis, & soli ipsi. Manifesta, & patens erit tunc temporis corpus humani nobilitas, & præstantia, corporis scilicet humani immaculati, & vitiis nullis conspurcati, nam quo magis hæc corpora immaculata fulgebunt, eo magis maculata, & vitiis conspurcata obtenebrabuntur. Hæc homo intimis cordis sui thalamis, & recessibus contemplari deberet cum naturali desiderio, lucem exoptet, & tenebras fugiat; nihilominus tamẽ tenebris dẽsissimis immergitur, dũ peccatis, & vitiis corpus suum, & animam inficit, & imaculat, peccatum enim lumen extinguit, nec certissime est lucis aliquid, in peccato, sed puræ, & opacissimæ tenebræ peccatorem involuunt & obtenebrant.

Præstantia corporis humani.

Corpus humanum post resurrectionem amplissime fulget & nitebit.

Peccatum omne lumen extinguit unde corpora peccatorum tenebrosa erunt in resurrectione.

His ita positis intrepide concludemus, corpus humanum animæ humanæ rationalis, & immortalis vasculum esse, & organizatum tegumentum, & limo terræ eiusdam rubræ in campo damasci; primitus à Deo ipso fabricatum deinde virtute seminis sui propagatum in posteros homines peculiari cura, & amore

more in gratiam hominis ab ipso Deo compactum, ut homo gratus tanta beneficia cognoscens, amoris etiam peculiaris flamma in Deum creatorem suum exardesceret, & conflagraretur, ut tandem divinæ gloriæ, particeps fieret ex intensione sui creatoris, qui hominem ad gloriam suam peculiari beneficio erexit, modo virtutem sequatur, & vitium fugiat, Deus enim vitium qualecumque nescit & fugit, sic & homo ut Deo particeps fiat vitium omne fugere habet, & nescire debet & sic virtutem, & puritatem ac candorem amare, & persequi habet

Homo ad gloriam creatus.

Corpus humanum cur variis componatur partibus heterogeneis.

CAPVT II.

Corpus variis operibus destinatum, variis, & etiam constat partibus.

TOt, & tantis operibus variis ac distinctis destinatum est corpus humanum, ut necessarium omnino fuerit, & valde oportunum variis ac distinctis partibus heterogeneis esse compactum: non poterat enim corpus humanum hæc omnia tam varia opera exercere, tribus aut quatuor vel quinque partibus compactũ. Quot sunt partes in homine; tot etiam sunt necessaria, & omni ex parte oportunæ ad varia, & distincta hæc opera exercenda, habet homo linguam ut loquatur & quod in ipsius intimis occlusum latet verbis, & loquela exprimat & manifestet, habet oculos ut videat, & de coloribus indicet, & quæ illi imminent pericula evitet, habet aures ut audiat, & sonos varios distingat, & musicam discat, habet nasum, ut odores percipiat, & de his judicet, habet palatum ut gustet, & de saporibus, judicium afferat habet sensum tactus, per omnes corporis partes diffusum ac dispersum, ut de duribus mollibus asperis, & vellicantibus judicium ferat, habet cerebrũ, & caput ossibus præduris præmunitum ut ex eo intelligat, ratiocinetur, sapiat, recordetur rerum omniũ & scientias discat omnes, habet cor ut audeat, irascatur concupiscat, amet & odiat, habet hepar ut sanguis ibi elaboretur & fiat alimentũ commune partium omnium, & crescat & augeatur, habet ventriculum ad omnes cibos, & potus percoquẽdos, & in chylum transmutandos, habet brachia manibus exornata & manus digitis exornatas ut opera inde fiant mira stupenda, quæ sine brachiis manibus & digitis fieri nõ possent, habet pedes, ut ambulet, saltet, tripudiet, & textoriã exerceat artem, & reliqua multa pedibus exercet, quæ nos ipsos in admirationem rapiunt, totumque corpus flexibile & undique mobile, obtinet, ut mira opera, & motus miros hinc oriantur, quæ ex alio corpore firmo & solido educi non possent nihil ergo est, in homine nullaque pars adeo minima, quin valde sit necessaria homini, ad perfectionem humanam constituendam, & absolvendam. Pili, & ungues quæ videntur viliores, hominis partes non solũ ad orna-

Partes singula corporis humani ad quid destinata sint.

Omnes partes corporis sunt necessaria ad perfectionem corporis.

ornamentum necessariæ sunt sed ad tegumentum ipsius capitis sed ut excrementa crassiora, & humidiora, attrahantur & ibi in alimentum convertantur harum partium, & sic corpus sarcina quodammodo excrementorum alimenti sui generalis sublevetur, sunt enim quædam excrementa necessaria ad ungues, & pilos corporis humani enutriendos & conservandos, ita ut nihil sit in homine superfluum, & inutile sed omnino necessarium, ad perfectionem illius constituendam.

Nihil est in homine superfluum & inutile.

Itaque hinc concludere possumus, corpus humanum variis ac distinctis partibus constitui debere ut absolutum, & perfectissimum sit corpus, ut varia, & omnia opera ad quæ naturaliter destinatum est exercere queat, & ad perfectionem deducere possit.

An corpus humanum quatuor vulgaribus constituatur elementis, & an plura sint alia elementa quibus componatur.

CAPUT III.

ANtiqui fere omnes quatuor tantum elementa admiserunt in compositione rerum omnium, & perinde, etiam in compositione corporis humani constituerunt tantum quatuor elementa ignem puta aerem, aquam, & terram, & hæc vulgaria sunt quatuor elementa, quæ omnes communiter admittunt, & fatentur elementa, rerum omnium. Alchymia tamen experientia sua & resolutione corporum omnium quam facit ipsa, ut compositionem rerum omnium exploret, invenit hæc quatuor elementa; non siquidem invenit ignem nec aerem aquam quidem, & terram in resolutione corporum omnium adinvenit, & præterea reperit in eadem resolutione ultima rerum omnium, tria alia distincta elementa, quæ quidem tria elementa, cum duobus aliis elementis iuncta, & connexa, numero quinque constituunt elementa, quæ compositionem rerum omnium ingrediuntur, & perinde etiam corpus humanum hisce quinque elementis componetur, cum hæc quinque elementa sola reperiantur in resolutione ultima corporis humani, ut & in resolutione ultima rerum omnium, Quæ sunt autem ultima in resolutione eaque sunt prima in compositione, ex ipsomet Aristotele passim in Physicis: sunt autem hæc quinque elementa aqua terra sulphur seu oleũ, spiritus seu Mercurius, & Sal, Sal ergo Mercurius sulphur aqua, & terra res omnes component cum in resolutione ultima rerum omnium reperiantur & perinde etiam corpus humanum hisce quinque elementis componetur. Ad hanc autem compositionem rationibus, & experientiis confirmandam, & stabiliendã, infirmare primo oportet, primam antiquorum compositionem rerũ omnium, ex igne, & aere, ignis primo

An quatuor vel quinque sint rerum omnium elementa.

Ignis & aer non sunt elementa.

Quinque sunt elementa ex quibus res omnes cõponuntur

Quinque elementa reperiuntur in resolutione ultima rerum.

Sal Mercurius sulphur aqua & terra sunt quinque rerum omnium elementa.

mo nullo pacto esse potest elementum: quod enim, destruit unumquodque non componit, ignem autem omnia destruere satis experientia constat, ergo nulla componet, & perinde non esse poterit elementum enim elementat, fovet, conservat, nutrit, & alit res omnes quas componit, ignis autem ut experientia patet, nihil horum agit ergo nequit esse elementum. Elementū etiam nullo pacto nec natura nec arte, resolvitur, nec resolui potest, in res alienas, at ignis ipse materialis qui videtur, & palpatur, & vocatur nomine ignis, & nobiscum versatur resolvi potest imo naturaliter per se resolvitur in quinque alia prædicta elementa, in salem Mercuriū, sulphur, aquam, & terram, ergo nō est elementum sed purum mixtum, & vere mixtum est & quid compositum, cum singulis diebus oriatur, & fiat, & progignetur ex rebus omnibus combustibilibus, variisque aliis modis producatur, ut ex frictione valida corporum duorū ex lumine cum speculis concavis dispersum lumen coarctatur, & ex pluribus lucis radiis fit unus radius compressus, & compactus, qui purus est ignis omnia comburens & omnia destruens. Ex phialā etiam vitrea aquæ plena, & radiis solis exposita ardentibus, stupis & rebus aliis facile combustibilibus suppositis producitur verus ignis, ergo cum quotidie producatur, & generetur ignis variis modis ac viis, non potest esse ullo pacto elementum; elementa siquidem sunt ingenerabilia & improducibilia. In resolutione ultima etiam rerum nullarum reperitur ignis ergo neque etiam reperietur in prima rerum compositione, & cum non reperiatur in compositione non poterit esse elementum. Reperitur quidem sulphur quod ab antiquis dicitur ignis sed improprie, & similitudinarie nec omnino habet proprietatem, & naturam ignis sed longe aliam, ignis etiam præterea nutritur ex quibus componitur, nutritur vero ut conservetur, ergo cum egeat perpetuo alimento non potest esse elementum, quia elementum non eget alimento, ut conservetur, sed a se ipso conservatur.

Ignis qua ratione non sit elemētum.

Ignis est quid compositum & quotidie producitur.

Elementa sunt ingenerabilia.

Ignis etiam non est substantia cum per se non subsistat, sed in substantiis conbustibilibus habet esse perinde non est elementum.

Videndum jam est an aer sit elementum: aer autem non potest esse elementum cum corpora rerum nō ingrediatur tanquam quid componens, & constituens essentiam rerū sed tanquam replens poros corporum ut sit vehiculum superiorum elementorum cum inferioribus & deferat spiritum lucis rebus omnibus necessarium ut probatum est, & demonstratum tractatu superiori de spiritu: cum ergo aer non ingrediatur compositionem sed tantum repleat poros ut deferat spiritum lucis, non potest esse elementum, sed vehiculum spiritus cœlestis; non potest esse etiam elementum aer, cum in poris elementorum omniū reperiatur aut elementa reliqua . . . ad

Aer non est elementum.

ad simplicitatem suam reducta erũt semper elementata, & composita nec unquam ad simplicitatem poterunt reduci, quod aer sua subtilitate, & simplicitate poros eorum repleat, quia autem hic aer replens poros non est pars componens, sic non erit elementum constituens eorum essentiam, & naturam sed replens eorum poros, ut tota natura sit inter se unita, & coniuncta; & ut aer externus non est de compositione rerum sic nec internus aer erit de compositione interna, rerum cum aer externus, & aer internus sint ambo ejusdem naturæ, & essentiæ, nec ullo pacto differant, & distinguantur inter se nec etiam erit aer elementum cum non reperiatur in resolutione ultima rerum tanquam quid resolutum sed tanquam quid exterius oppositum poros replens elementorum resolutorum ergo non erit aer elementum cum non reperiatur tanquam quid resolutum in resolutione ultima rerum ac perinde etiam non reperietur in compositione tanquam quid componens. Ex his omnibus patet, clarissime aerem non esse elementum, nec ignem: his ergo explosis, & expulsis elementis ex compositione rerum omnium, facillimum jam nobis erit, nostra confirmare elementa superius allata, aquam puta terrã sulphur salem, & Mercurium: hæc omnia, & sola reperiuntur elementa, in compositione, rerum omniũ, & in earundem rerum ultima resolutione, sic verissime sunt elementa; ex quibus res omnes componuntur Nam si mixtum aliquod quodcumque sit sive corpus humanum aut aliud includatur vasi distillatorio æneo vel ferreo, fortissimo, & vas illud optime clausum ne ullo pacto respiret imponatur furno, & supponatur ignis per gradus, ignis agens in mixtum vasi ferreo distillatorio inclusum, corrumpet mixtum, & resolvet in sua principia, & elementa primo per distillationem egredietur aqua, quæ si multoties rectificetur, distillando ultimam simplicitatem aquæ acquiret, nec amplius mutari poterit in aliam substantiã sed semper persistet, & permanebit, in substantiam simplicem aquæ, ergo erit simplex elementum aquæ, mixtum tale componens, quod resolutum est in talem aquam simplicem. Si feces istius aquæ reserventur quicquid habet compositionis, ultimo in rectificatione ultima fœcum reperietur, continuetur autem distillatio egredietur, postquam aqua egressa fuerit, oleum quoddam, & spiritus, egresso autem oleo, & spiritu separentur ambo, & in separatis vasis distillatoriis rectificentur, multoties, donec ad simplicem puritatem substantiæ simplicis reducantur, conserventur fœces, & reponantur cum fecibus aquæ superius rectificatæ, oleum istud, & spiritus erunt substantiæ, & inter se distinctæ ac differentes & postquam ultimam

Aer non reperitur in resolutione tanquam quid resolutum.

Elementa quinque qua via reperiantur in resolutione ultima rerum

ultimam puritatem adeptæ fuerint nunquam amplius permutabuntur, in alias substantias sed immutabiles, & incorruptibiles permanebunt fixæ, & constantes in immutabilitate suæ, substantiæ sic erunt vera elementa quæ componebant mixtum, illud quod resolutum est, in hæc elementa Continuetur adhuc distillatio, & fortissimo igne ignialur vas distillatorium, ut omnino destruatur & resolvatur mixtum inveniemus nihil amplius distillari posse, si omnes partes olei, & spiritus sint egressæ, invenientur in fundo vasis distillatorii cineres omnino aridi sicci, & combusti albi coloris si sit absoluta, & perfecta distillatio. Accipiatur hic cinis, & bulliat cum aqua communi stillatitia per horæ quadrantem sufficienti in quantitate aquæ, ut quicquid est salis in ipso cinere, transeat in aquā distillatitiam, imponatur hoc omne super cartam bibulam infundibulo superpositam, ut quicquid est aquę per falsum illud trajiciatur in vas vilveum suppositum, & fœces remanebunt super cartam bibulam super fœces has trajiciatur adhuc aqua nova stillatitia, ut quicquid est salis in fecibus restitans dissolvatur, & transeat cum aqua in vas sup positum tantum aquæ novæ, & recentis stillatitiæ, imponatur donec dulcis omnino, & insipida per fultrum transeat. Tunc temporis distilletur hæc aqua omnis, & quod stillat reservetur ad de novo resolvendum quod in fundo alembici re manet satis succi, quod est de novo calcinandum, & igniendum fortissimo igne, in fine distillationis ut omnino candescat: & toties hoc est iterandum donec sal in fundo alembici, persistens nullas in solutione, sua relinquat fœces, & purum omnino dissoluatur, in sua aqua distillatia, & colorem tandem rubeum acquirat: tunc temporis est absolutæ perfectionis, & simplicis elementaris substantiæ, fœces sunt conservandæ, & reponendæ cum reliquis omnibus fœcibus omnium reliquorum elementorum, & collocandæ in alembico ferreo, & forti igne distillandæ, ut quicquid stillari potest ascendat, & quod erit ex natura aquæ, aquæ erit conjungendum post ultimam sui rectificationem, & quod erit ex natura olei spiritus Salis, & terræ, post ultimam sui rectificationem & purificationem & erit oleo spiritui Sali, terræ conjungendum. Et sic in resolutione, quæ hac arte elaboratur, nihil invenietur quod non sapiat vel aquæ vel terræ, vel salis, & olei, & spiritus naturam, & essentiam. Et sic clarissimum erit totum mixtum resolutum esse in hæc sola elementa, quæ cum quinque numero, tantum reperiantur concludemus omnino quinque tantum esse elementa. & reperiri in compositione, rerum omnium cum nulla alia reperiantur in resolutione ultima rerum omnium Sic corpus humanum etiam componetur

Quinque tantum elementa in resolutione rerum reperiuntur.

his quinque solis numero elementis, cum in resolutione ultima ejusdem corporis humani nulla alia reperiantur elementa. Et ut adhuc clarius hoc pateat, de singulis his quinque elementis nobis erit sermo, peculiaribus sequentibus capitulis.

De elemento aquæ ex quo componitur corpus humanum, quid sit, & quale sit.

CAPUT. IV.

Aqua elementum quid sit.

Elementum aquæ, ex quo componitur corpus humanum & reliqua cuncta naturalia mixta, est corpus naturæ simplex & homogeneum humidum, & frigido coagulabile, ad caliditatem, & frigiditatẽ indifferens: sed propria, & innata huius elementi qualitas, quæ illi soli convenit, & semper est coagulatio & congelatio à frigore externo, reliqua enim elementa frigido non congelantur nisi permixta sint reliquis elementis. Fecerunt antiqui philosophi ipsum elementum aquę frigidum, & humidum, & humiditatem fecerunt propriam, & innatam suam qualitatem, quod quidẽ pace antiquorum dixerim est prorsus à veritate alienum quod enim proprium est; & innatum unicuique elemento, est illi soli, & semper conveniens, & competens, humiditas enim soli aquæ non competit sed aeri, quem admittunt in numerum elementorum non autem deberet convenire elemento aeris, si humiditas esset propria, & innata qualitas elementi aquæ proprium enim est, ex definitione ipsius Aristotelis in Logicis quod uni soli, & semper competit & convenit: humiditas autem non solum aquæ cõpetit sed aeri, ergo inde concluditur, non posse esse qualitatem propriam, & innatam aquæ, cum & aeri competat. At congelatio, & coagulatio à frigore soli aquæ convenit, & semper illi competit, & quadrat, & aliis omnibus elementis nullo pacto, idonea est, ergo propria, & innata erit aquæ qualitas, & prima hujusce elementi, ut in Physicis nostris dilucidius demonstrabitur. Iam vero qua ratione, & via componat, corpus humanum, & res omnes alias nobis est demonstrandum una cum reliquis elemẽtis. Elementa omnia in centro terræ conveniunt, & fiunt quid unum quod dicitur semen seu alimentum generale mundi hujus, & naturæ, hoc semen & alimentum sublimatur calore suo naturali, & centro terræ pervenit ad matrices rerum omnium. Hoc est res omnes, & singulæ sugunt & attrahunt illud alimentũ & convertunt in sui substantiam, & deinde dum nutritæ & saginatæ sunt illo generali alimento producunt ex sua substantia illud semen particulare sibi quod ad ipsarum rerum propagationem inservit, & sic res omnes fiunt ex illo generali mundi & naturæ alimento seu semine.

Proprietas aquæ qualis sit.

Humiditas non est propria qualitas aquæ.

Proprium quid sit.

Res omnes ut fiunt ex elementis.

Elementa in centro terræ conveniunt.

mine Conveniūt omnia elementa in centro terræ & ibi permiſcentur ut dictum eſt, & fiunt unum quid & adunatum ex quinque elementis, omnibus. Cœlum influxibus ſuis & radiis deſcendit in inferiora elemẽta, & permiſcentur ſimul cum ſint ejuſdem eſſentiæ & ſic ſuperiora elementa, & inferiora in centro terræ conveniunt & permiſcentur, & fiunt rerum omnium generale alimentum, & ſemen; quod aſcendendo, & res omnes nutriendo, fit particulare ſemen, & ſic res omnes propagantur, & multiplicantur, ſuo particulari ſemine; & ſic homines omnes propagantur, & multiplicantur ſuo particulari ſemine, quod nutrimentum ſumit, & conſervationem ſuam ex ſemine illo generali ex quinque elementis cõpacto. Sic corpora humana una cũ rerum aliarum omnium corporibus, fiunt & componuntur, ex quinque noſtris ſupradictis elementis, ſic aqua elementum rerum omniũ compoſitiones, & corporis humani texturam ingreditur una cum reliquis elementis. Iam nobis terræ eſt diſquirenda, ſecundum rerum omnium elementum, & qua via & modo rerum omnium compoſitionem ingrediatur, & corporis humani texturam faciat quod capite ſequenti lucidiliſſime demõſtrabitur in gratiam chymicæ artis candidatorum. Sic nobiliſſimæ huiuſce artis candidati, ab erroribus ordinariis, & communibus, qui apud Vulgum verſantur extricabuntur.

Homines omnes ex ſemine & illud ſemen ex ſemina generali.

De terra rerum ſecundo elemento, quid ſit & qualis ſit.

CAPUT V.

Terra in reſolutione ultima rerum omnium ultimum reperitur elementum & tamen ſecundũ facimus nos rerum omnium elemẽtum, quod ſit fundamentum aliorũ omnium & radix & quod viſibiliter appareat, nam corpora omnia plus ſapiunt ac redolent eſſentiam & naturam terræ, quam aliorum elementorum. Vt ergo penitus cognoſcatur terra, jam nobis erit definienda, terra ergo eſt elementum ſpongioſum, rarum, leve, poroſum, frigidum & ſiccum, atque friabile, radix & fundamentum compoſitionis rerum omnium in qua radicantur reliqua alia elementa, ut cũpoſitionem rerum omnium abſolvant una cum ipſa terra.

Terra qualis ſit elementũ.

Terra quid propria ſit.

Hæc definitio abſolute & perfecte, eſſentiam, & naturam, & qualitates ac proprietates innatas, & peculiares terræ oſtendit ac demonſtrat, quæ ſoli terræ competunt & illi ſemper quadrant, nec aliis elementis quadrare, & convenire poſſunt. Hinc clare, & manifeſtiſſime patet, quantum errarint Philoſophi an qui in definienda terra, cum ipſi fecerint ponderoſam ſolidam, & firmam.

Terra non est ponderosa, nec solida & firma sed friabilis, & porosa.

mam, non potest enim terra ullo pacto esse ponderosa firma, & solida, cum sit per se rara, spongiosa, & poris plena, ac friabilis, & perinde levissima elementorum omnium, ut patet experientia ipsa, rerum omniũ magistra: nam pumex lapis est, lapis spongiosis rarus poris plenus, & perinde levissimus, & si comburatur, & reducatur in calem in illa calce reperietur plus terræ, quam reliquorum omnium elementorum, & plus erit terræ, in libra una ipsius lapidis pumicis, quam in libra una marmoris quod cæteros lapides pondere antecellit, in ipso enim marmore, erit minus terræ, quam in ipso pumice lapide, ergo inde concludendum erit terram ipsam esse principium levitatis, & raritatis. Vnde corpora omnia quæ plus

Terra est principium levitatis.

terræ habent hæc leviora erunt omnibus aliis corporibus unde Suber quod levitate, & raritate vincit arbores omnes, plus habet terræ, quã reliquæ omnes arbores pondere præstantes, unde Buxus, & Hebenus minus habent terræ, & plus salis, & spiritus aridi, quam reliquæ arbores, etsi sunt ponderosæ arbores unde facili via conspiciemus, & manifestum habemus soliditatem, firmitatem, & pondus non à terra orginem habere, sed raritatem, levitatem, & porositatem, & friabilitatem ut ita loquar ab ipsa terra proprie, & innate dependere. Ponderositatem autem firmitatem & soliditatem, ab aliis pendere elementis nempe à sale, & ab spiritu arido, ut patet in metallis, & in lapidibus, qui sale turgent, & spiritu arido, unde cum hæc sint elementa pondere reliqua elementa superantia, ideo mixta corpora quæ hisce elementis turgent pondere etiam vincunt reliqua mixta corpora, ut inferius videbimus capite de sale, & spiritu.

Pondus firmitas, & soliditas à sale spiritu & sulphure dependent.

Propria ergo, & innata qualitas terræ, quæ illi soli, & semper competit, non est frigiditas nec siccitas, quia hæ qualitates non illi soli elemento conveniunt neque illi semper competunt: frigiditas enim, & siccitas sali conveniunt æque ac terræ, friabilitas autem terræ soli convenit, quapropter erit propria, & innata ac peculiaris terræ qualitas quæ illi soli, & semper convenit, & conpetit. Hæc autem omnia quæ iam nova, & inaudita videntur antiqui Philosophi non cognoverunt, quia resolutioni corporum numquam necullam dederunt operam, necunquam terram simplicem, & puram viderunt, & conspexerunt, sed tantum mixtam, & compositam cum reliquis elementis. Viderunt enim quo profundius, & altius foderetur terra, ipsam esse solidiorem firmiorem, & ponderosiorem itaq; imaginati sunt in centro terræ, purissimam ibi esse debere terram, & quatenus viderunt in profundissimis antris terram esse solidissimam, & marmoream, eamque puriorem, & cristallinam in quibusdam locis, & ponderosissimam nulla re alia consi-

Frigiditas & siccitas non sunt propria terræ qualitates.

Friabilitas est propria terræ qualitas.

Vndenam antiqui collegerunt terram esse frigidam & siccam.

considerata & ponderata existimarunt ex inde terram esse frigidam, & siccam ae pondere cætera elementa omnia vincentem inde suspicati sunt, & imaginati centrum ipsius terræ solidissimum esse quid cristallinum, & ponderosum, & virgineũ cum ibi propter soliditatem generationes, & corruptiones rerum pervenire non possent ibi in centro terræ, terram virginem collocarũt hoc est puram & simplicem nullius corruptionis, & generationis maculis infectam, & maculatam. At quantum aberrarunt antiqui per se satis notum est cum terra ubicũque locorum sive in superficie sive in medio, & in ipso centro sit semper destinata, & creata ad generationes, & corruptiones rerum, imo & in centro suo magis apta est ad generationes, & productiones rerum quam in alia parte, cum in centro suo conveniant, & concurrant omnia elementa ubi miscentur ad generale illud & universale alimentũ, & semen rerum omnium producẽdum, nisi enim hoc fieret in centro non posset illud generale alimentũ, & semen æqualiter distribui omnibus terræ, & aquæ partibus ut in his partibus quæ sunt nutrienda, & generanda, nutriat & producat, nutriat, ut alimentum, producat ut semen, Vt enim in homine, & in reliquis animantibus omnia alimenta conveniunt, & projiciuntur in unũ locum qui est quasi centrum corporis in hepate puta, ubi digeruntur, & percoquuntur in generale, & universale alimentum partium omnium; sic in magno mũdo oportet, ut omnia elementa, quæ ad generationem, & nutritionem rerum omnium necessaria sunt, projiciantur in centrum mundi hujus, & naturæ. Centrum autem mundi, & naturæ est centrum terræ ubi omnia elementa projiciuntur ut ibi misceantur, & mixta digerantur, & percoquantur in alimentum generale, & semen universale, ex quo res omnes, & nutriri, & fieri habent: Sic nullo pacto dubitandum est; quin terra quam calcamus sit ubicumq; partium suarum permixta, semine illo generali, & alimento, quod reliqua omnia continet elementa, terram vero simplicem elementarem, quæ in omnibus corporum resolutionibus reperitur, esse corpus simplex elementare, spongiosum rarũ leve porosum valde, frigidum, & siccum & potissimum friabile, quæ ultima qualitas est terræ propria, & innata, & illi soli, & semper convenit.

Terra ubicq; locorum est generationi apta.

Quare in centro terra conveniunt omnia elementa ut fiant generale alimentum.

De spiritu tertio rerum omnium elemento, quid sit, & qualis sit.

CAPUT VI.

Spiritus ut est elementum rerum omnium quid sit.

SPiritus est corpus simplex elemētare, compositionem rerum omnium ingrediens calidū, & humidum, & acetosum subtilissimæ substantiæ, & ponderosæ, distinguitur ab aqua quod aqua sit insipida, & nullius saporis, spiritus autem est acetosus, & ponderosus, & aquæ fundum petit, nec illi permiscetur nisi cum violentia, aqua etiam nullo pacto est penetrans ac dissolvens res omnes, spiritus autem omnia penetrat, & cuncta dissolvit in reliqua elementa convertit atque resolvit, permiscetur autem sali puro, & simplici deinde hæc duo permiscentur aquæ, & hæc tria oleo, seu sulphuri, & hæc quatuor terræ permiscentur & compositum perenne, & immortale producunt cuius effectus, virtutes & energiæ sunt fere infinitæ, & præpotentes. Quod sic hoc compositum iterum spiritu suo addito dissolvatur in sua elementa, & hæc elementa distillatione rectificentur & post rectificationem & purificationem eorum iterum coniungantur modo prædicto igne levi & cōtinuo, fit inde, & exurgit compositū spirituale perenne, & immortale quod ignis vulgaris corrumpere nō potest, nec destruere infinitas habens energias, & virtutes prioribus longe majores, & efficaciores. Sic excogitarunt antiqui chymici metalla resolvere spiritu metallico, in sua elementa, & hæc omnia elementa purificare ab excrementis suis, & pura deinde hæc elementa coniungere, & metallum producere novū quod auro fermentatum reliqua metalla imperfecta, & impura purificat, & ad naturam & essentiam auri reducit. Sic etiam animalium corpora spiritu animali resolvere, excogitarunt, & in animalium elementa reducere & reducta purificare, & purificata iterum conjungere in unum corpus purum adeo, ut virtutem habeat, purificandi cætera corpora animalium, & morbos omnes curandi, & sanitatem eorum prolongandi, & conservandi in multos, & longissimos annos, sic spiritus iste, in tria genera animantium puta, vegetantium, & mineralium habet potentiam miram & efficacem ut ipsa reducat in sua elemēta, quæ deinde arte purificata, & iterum conjuncta faciunt mitum, & stupendum mixtum renovatum, & resuscitatum, perenne, & perpetuū infinitas habens virtutes. Sic dixerunt antiqui naturam natura lætari naturam naturam continere, & naturam natura resolvere debere, & solutionem veram, & legitimam fieri debere à natura simili, & eadē quia debet fieri spiritu illo acetoso, qui in rebus omnibus reperitur tanquam proprium, & innatum elemētum. Hinc colligitur quam vere scripserunt antiqui chymici lapidē eorum

differentia aquæ, & spiritus.

Novum metallum quo via fiat, ut reliqua metalla perficiat.

Philosophorum lapis qua ratione ubique reperiatur.

eorum in omnibus rebus, & ubiq; locorum reperiri quod spiritus iste sit lapis eorum, quia ipsum componit, & facit, & sine illo fieri nullo modo potest quia quamvis reliqua elementa, ingrediantur compositionem lapidis, nihilominus tamen si ne tali spiritu corpora metallica resolvi non possunt in sua elementa & si non resolvantur purificari non possunt, & si non depurentur, conjungi iterum non possunt in novũ, & resuscitatum metallum quocirca, spiritui huic qui hæc omnia solus facit debetur hic honos, & laus & nomen lapidis ipsi soli meretur cũ solus lapidem conficiat & peragat hic spiritus in cœlis est in aere in aqua, & in terra, & est nodus, & vinculum superiorum & inferiorum elementorum, estque ille solus de quo antiqui enarrant infinita ænygmata, & mercurium ipsum nuncuparunt, ab orco, & in orcum animas rerum omniũ ducens vel reducens, hic resolutionem, & compositionẽ rerum omnium solus faciat hic cõponit spiritus vitales animales, & naturales rerum omnium, hæ enim substantiæ quæ dicuntur spiritus in rebus omnibus, non sunt hic spiritus elementaris, & simplex sed sunt quid compositum, ex reliquis elementis, & hic spiritus elementaris abundat: & præeminet cæteris elementis & ideo hæ substantiæ dicuntur spiritus nihilominus tamen nõ spiritum elementarem, & simplicẽ nominari merentur, ut tractatu de spiritu humano superius allato satis clare, & dilucide demonstratum est. His ita positis jam concludere possumus spiritum, quo corpora omnia componuntur tamquam elemento simplici, esse corpus simplex elementare subtilissimum, & tenuissimum, acetosi saporis, quæ qualitas est illi propria, & innata illi soli & semper conveniens, qua sola differt ab aliis quatuor elementis. Est deinde secundario calidus, & humidus, sed hæc humiditas, & caliditas non est primaria sua qualitas sed secundaria, & dependet ab acetositate sua innata, quæ est illi prima, & innata sua qualitas, & in physicis nostris clarissime demonstrabitur.

Spiritus metallicus solus quare dicatur lapis philosophorum.

Qualitates propria & innata spiritus.

De oleo seu sulphure, quarto rerum omnium elemento quid sit, & quale sit.

CAPVT VII.

Sulphur Philosophorum chymicorum non est sulphur elementum.

DE sulphure multa dixerunt, & scripserunt chymici Philosophi, at illud sulphur de quo locuti sunt chymici non est rerum omnium elementum sed est quid compositum, ex quatuor aliis elementis, unde dixerunt sulphur eorum, & Mercuriũ numquam separari posse sed simul esse, & simul præparari quia virtutem tingentem, & coagulantem sulphur dixerunt quæ virtus semper conjuncta reperitur cũ sale chymico, & ejus humiditate, humiditatem spiritum dixerunt, & Mercurium, & corpus ipsius humiditatis salem nuncuparunt. Sic

in corpore salis tria inclusa erunt sulphur puta Mercurius, & sal, quæ quidem ab invicem separari possunt & ad simplicem elementarem substãtiam possunt arte reduci nos autem hic, oleum seu sulphur ut est rerum omnium simplex elementũ, non dicimus esse, quid coniunctum & adunatum cum Mercurio, & sale sed quid distinctum, & separatum & diversæ omnino substantiæ quod quidem sulphur ut est simplex elementum rerum omnium ita definire possumus. Sulphur est corpus simplex elementare inflammabile, & ardens, corporum omnium compositionem ingrediens, & suo glutine reliqua elementa ligans, & convigens in unum compositum. Propria & innata, qualitas huiusce elementi, est inflammabilitas, & quamvis inflammetur & comburatur non perinde resolvitur in aliam substantiam sed rarefit tantum, dum inflãmatur, & comburitur, & tandem redit in suam ipsammet substantiã primam, & quamvis centies, & millies igniatur, & inflammetur semper redit in suam primam substantiam sulphuream quod experientia comprobatur si eius flamma recipiatur intra recipiens vas aliquod, quæ flamma dum extinguitur redit in sulphur, & oleum primæ substantię simile omnino, ut aqua simplex elementaris dum resolvitur, & convertitur in vaporem. Vapor hic frigefactum recipientue vitrea inclusius redit statim in aquam eandem, & similem, & spiritus itidem dum convertitur in vaporem vapor si retineatur statim redit in eundem, & similem spiritum, sic etiam fit de sulphure nostro, & oleo simplici, & elementari: ita omnia elementa post quam simplicitatem suam adepta fuerint immutabilia sunt, & incorruptibilia, quamvis rarefiant, & in vaporem convertantur, nihilominus maneat eadem ratefactio illa non mutat substantiam eorum sed tantum rariorem, & tenuiorem reddit, sed etiam postquam calor ille extraneus evanuit qui talia elementa attenuat, & rarefacit redeunt statim in eandem primam substantiam: inflammabilitas ergo est propria, & innata huiusce elementi qualitas quia semper illi, & soli convenit, & competit at datur sulphur incombustibile ut in metallis perfectis, auro & argento, & in lapidibus perfectis sulphur istud quod reperitur in hisce rebus est incombustibile, & inflammabile, ratio in promptu est quia in hisce perfectis metallis, & lapidibus pretiosis ita temperatur sulphur, & permiscetur aliis elementis, quæ sunt inconbustibilia sunt enim quatuor elementa incombustibilia, quæ dum permiscentur auro, & argento, & lapidibus pretiosis perfectis, conbustibilitatem sulphuris impediunt, & suis aliis innatis qualitatibus incombustibilibus, combustibilitatem sulphuris impediunt nihilominus tamen in sua separata natura, semper sulphur est inflammabile,

Sulphur ut est elementum rerum omnium, quid sit.

Propria qualitas sulphuris est inflammabilitas.

Elementa simplicia immutabilia sunt rarefiunt quidem ut perinde non mutantur.

Sulphur semper est conibustibile, & inflãmabile.

mabile, & ardens. Vt apparet in ipso auro, dum enim aurum manet in sua compositione, auri elementa sunt in ipso auro constantia, & permanentia in igne, sed si resolvatur aurum in sua elementa, tum aqua, spiritus, & sulphur auri volatitia fiunt quæ tamen in ipso auro erant constantia, & fixe permanentia in quocumque igne. Et sulphur auri quod erat in ipso auro incombustibile postquam separatum est, fit combustibile: & inflammabile: ut apparet in auro tonanti, & fulminanti, quod æque est inflammabile & combustibile ac pulvis tormentatius, unde non immerito dicitur aurum fulminans, & tonans quod tonitrua, & fulmina ipsius naturæ fere imitetur. Ab inflammabilitate ipsius sulphuris, quæ est sua propria & innata qualitas, dependet, caliditas & humiditas, quæ sulphuris secundæ qualitates habentur; & ab his secundis qualitatibus dependet maturitas, in rebus omnibus, quæ perficitur à sulphure essentiali rerũ omnium simplici elemento, & à maturitate vel cruditate dependent colores omnes, qui in corporibus omnibus reperiuntur id omne à sulphure elemento originem habet, dum enim sulphur sua caliditate coquit & digerit mixta corpora, quæ componit, inter coquendum, & digerendum secundum gradus coctionis, & cruditatis apparent colores, varii, & distincti.

Caliditas & humiditas sint secunda qualitates sulphuris.

Colores ut fiant à sulphure.

His ita declaratis jam concludere possumus sulphur esse elementum simplex inflammabile calidum, & humidum maturitatem, & coctionem in rebus omnibus efficiens, & secundum coctionis gradus varios colores, & distinctos in mixtis corporibus quorum compositionem ingreditur, efficiens, & componens, & similiter in corpore hæc omnia perficit & peragit dum corpus humanum tanquam elementum componit.

De sale rerum omnium quinto elemento, quid sit, & quale sit.

CAPVT VIII.

Principium & elementum non differunt.

Salem antiqui Philosophi chymici fecerunt principium rerum omnium una cum sulphure, & mercurio, sic tria constituerunt rerum principia quæ originem habuerunt ex elementis. Fecerunt antiqui chymici, recentes aliqui ut Sendinogius distinctionem inter elementa, & principia, at pace eorum dixerim: principium est elementum, & elementum est principium, & nullo pacto differunt principium, & elementum. Perinde tamen non errarunt antiqui chymici nec recentes, sed confusum hoc, & obscurum nõ explicarunt: quia principium immediatum ex quo res omnes componuntur quale est semen potest dici principium & elementum proximũ & immediatum: quod quidem principium ut semen verum rerum omnium componitur ex quinque nostris elementis: Hoc enim

semen quod componitur ex puris nostris elementis in centro terræ, in naturam salis cuiusdam, convertitur, & apparet in corpore salis at in ipso sale sunt reliqua omnia elementa, ex quo sale mixto eructant vapores, & exhalationes, ex quibus omnia fiunt conservantur, & nutriuntur. Sed hi vapores, & exhalationes continent in se quicquid habet, & sal primum ex quo eructarunt: non potest enim sal sua densitate, & crassitie poros omnes terræ penetrare altiusque sublimari petinde resolvitur in vapores qui altius ascendũt & exhalationes & sic tandem ipse sal ab ipsamet sua natura, & essentia resolvitur, & attenuatur in exhalationes, & sic ascendit, & penetrat totum terræ corpus, & aquæ, imo & aeris ut ex eo semine res omnes fiant, & producantur. At istud semẽ est quid compositum ex quinque elementis, ut ex ejus anatomia, & dissectione patet, & ratione etiam convincitur manifesta, nam cum componat immediate mixta corpora sui generis, ut verbi gratia semen metallicum quod habet speciem salis unctuosi, & viscosi, producit, & generat metalla & cum metalla remote componatur ex quinque elementis necesse est ut semen metallicum componatur, ex quinque elementis. Non enim metalla immediate componuntur ex element is sed ex semine suo quod est metallorum materia prima immediata, & non remota, & ut iterum regenerẽtur metalla ut possint inter se transmutari necesse est ut reducantur in semen suum immediatum, ex quo immediatum ortum habuerunt, & non in elementa sua ex quo remote originem duxerunt: hoc semen quidem potest dici improprie principium, & elementum sed non proprie & stricte loquendo, quia elementa non reducuntur in elementa, nec principia in principia, alioquin si reducantur non sunt principia nec elementa. Sendirogius cosmopolita doctissimus author chymicus hoc non ita stricte explicavit, sed principia chymica ex elementis composuit, ita ut principia sint mixta, corpora, cum ex elementis componantur. Nos illa principia, magis proprie loquendo dicimus semina rerũ & quia in his seminibus relucent potissimum sulphur nostrum sal, & Mercurius quod quidem sulphur cum non ultimam resolutionem, & perfectam adeptum sit pariter sal, & Mercurius ideo dixerunt & imaginati sunt chymici nonnulli dari principia tria rerum ex quibus immediate res omnes componuntur, & hæc principia fieri ex elementis, cum possent resolvi in elementa, sed hæc tria principia sunt unum semen. Nam quamvis distinguantur aliqua ratione, quod natura sulphuris in aliqua portione istius seminis prevaleat ideo dicitur sulphur & quod natura Mercurii prævaleat in alia portione, hæc portio dicitur Mercurius & quod natura salis

prævа-

Sal terra ex quo eructant vapores non est quid simplex sed quid compositum.

Semen metallicum componens metalla quid sit, & quale sit.

Reductio metallorum in primam materiam qualis sit.

Qua ratione semen metallicum habeat in se quinque alia elementa.

Qua ratione semen metallicum cũ nomine sulphuris mercurii & salis efferatur.

prævaleat in altera portione seminis, dicitur hæc portio sal, sed singulæ portiones sunt compositæ ex aliis, & adhuc ex terra, & aqua unde sunt quinque elementa in singulis istis principiis, & suos unum, & idē semen, quod ratione prædominantis sulphuris, dicitur sulphur, & ratione prædominantis Mercurii dicitur Mercurius, & ratione prædominantis salis, dicitur sal, sed sunt unũ, & idem numero semen hoc male explicatum, & sic confuse intricatũ confundit, & intricat scientiam Alchymiæ; at cum authores chymici non studeant, & curam non habeāt Alchymiæ notificandæ, & clarificandæ sed potius obscurandæ; ideo nō curant res ita explicare. Redeamus jam ad salem nostrum. Sal ergo est corpus simplex elementare, compositionem rerum omnium ingrediens in occulto sui calidum, & humidum & in manifesto frigidum, & siccum in humido resolubile, & in calido coagulabile quodque in ultima rerum omnium resolutione reperitur conjunctum cum terra elementorum omnium radice, & fundamento: hocque separatur à terra per aquam mundam, & nitidam stillatitiam, & postquam separatum est, & multis calcinationibus, & solutionibus ab omnibus suis excrementis terreis vindicatum est, tandem acquirit ultimam perfectionē per depurationem, & tunc temporis simplicitatem elementi salis acquirit, nec amplius mutari potest, & destrui in aliam substantiam: & sic completum est, & absolutum quod dixi de natura, & essentia salis, ut est simplex elementum rerum omnium, & præcipue corporis humani. Iam videndum est an quatuor humores vulgares qui per tot sæcula corpus humanum constituerunt ex galeno & hypocrate aliisque Medicis, jam constituant, & qua via, & ratione antiqui Medici, & Philosophi delusi fuerunt in compositione corporis humani.

Sal ut est elementum rerum omnium quid sit.

Qua via sal separetur ab excrementis suis ut ad simplicem puritatem elementarē deveniat.

An quatuor humores sanguis pituita, & utraque bilis constituant corpus humanum.

CAPVT IX.

Corpus humanum non resolvitur in quatuor humores ergo nec componitur.

VIdimus capitibus superioribus ex resolutione rerum omnium & perinde etiam ex resolutione corporis humani, corpus humanum nullo pacto constitui ex sanguine, ex pituita & ex utraque bile, flava puta, & atra, quia non resolvitur corpus humanum, nec arte, nec ab ipsa natura, in sanguinem pituitam & utramque bilem; quæ sunt enim prima in compositione, sunt ultima in resolutione, & vice versa, quæ sunt ultima in resolutione sunt prima in compositione ex ipsomet Aristotele, & ex omnium peripateticorum sententia. Cum autem hi quatuor humores, non sint ultimi in resolutione corporis humani, nō erunt etiam primi in compositione,

nec dicendum est, & objectandum corpus humanum immediate componi ex his quatuor humoribus & quæ immediate componunt non reperiuntur in resolutione ultima rerum, sed tantum ea quæ remote componunt ea sola in resolutione, ultima reperiuntur, nam corpus humanum non immediate & proxime cōponitur ex his quatuor humoribus, sed tantum ex semine, humano in quo etiam nullatenus, reperiuntur quatuor hi humores, sed quinque nostra elementa, superius declarata, quia semen non nutritur immediate, & proxime ex quatuor his humoribus, sed immediate, & proxime nutritur ex unico alimento homogeneo, & similari, ut ipsummet semen est quid homogeneum, & similare, nutritur homogeneo, & similari alimento, nutrimur autem, ex ipsomet galeno, & hypocrate, ex iisdem ex quibus componimur, immediate, nutrimur autem homogeneo, & unico alimento, cōponimur etiam ergo ex unico, & similari semine, quod nutritur ex unico illo, & similari alimento, nam unicum illud, & similare alimentum in testiculis, & vasis spermaticis fit semen humanum, ex quo immediate, & proxime fit corpus humanum. Semen autem humanum non fieri, ex quatuor illis vulgatis humoribus ac decantatis in libris medicorum, patet evidentissime, quod alimenta omnia quæ sumimus ad nutritionē convertantur in ventriculo nostro in chylum homogeneum, & similare alimentum quod cum adhuc sit imperfectum, & non absolute coctum mittitur in hepar, ubi perfectissime, & absolute coquitur, & ultimam veri alimenti perfectionem acquirit. Illud autem alimentum in hepate absolute elaboratum est etiam unicum homogeneum & similare alimentum, & non quatripartitum in quatuor humores: si ergo in chylo, nec in sanguine reperiantur quatuor illi humores, non reperientur etiam in venis in arteriis, nec in ipsis partibus, in quas demandatur sanguis, ut nutriat partes ipsas, & fiat tandē pars sanguine mutato tamquam alimento in partem ipsam. Sic videmus euidentissime humores galenicorum non reperiri in corpore humano, & perinde corpus humanum nullo pacto componi ex quatuor hisce humoribus, sed tantum immediate, & proxime ex semine humano, remote vero, & mediate ex quinque nostris elementis superius declaratis. Iam vero videndum est qua via, & ratione allucinati sunt Medici antiqui circa istos quatuor humores qui pura excrementa sunt humoris alimentitii, qui dum totus non facessit in partes quas nutrit, quod remanet ex digestione partis, aliquando sapit naturam aquæ compositæ, & vocant pituitam dulcem, si aquosum istud excrementum insipidum sit, & non acre, si vero sit acre, & mordax vocant pituitam salitam & salsuginosam.

Componimur ex semine quia nutrimur illo alimento ex quo fit semē.

Semen non componitur ex quatuor humoribus ergo neque semen fit ex humoribus.

Humores galenicorum non reperiuntur in corpore humano.

Allucinatio galenicorum circa humores unde orta sit.

sam, dum vero excrementum sapit naturam atri cuiusdam liquoris, & acidi saporis, vocant melancholicũ humorem, dum vero eadem excrementa sapiunt essentiam alicuius liquoris amari, & flavi sunt coloris vel viridis vocant flavam bilem vel viridem & porraceam bilem sed sunt plura alia fere infinita excrementa, quibus scatet alimentum, quibus nomina non dederunt, & sunt nihilominus omnino ab his supra citatis excremẽtis quæ nullo pacto componunt corpus imo potius destruunt; & morbos pariunt omnes, quibus tandem corrumpitur corpus, & destruitur; & hac in parte valde allucinati sunt antiqui omnes Medici, quod excrementis corporis humani dederunt facultatem, & energiam componendi corpus humanum: imo adhuc turpius errarunt quod passiones, & facultates animæ humanæ ab his excrementis dependere asserverint, quod valde est absurdum, dependent enim ab ipso spiritu vitali, sanitatis totius vero, & unico œconomo, ut tractatu peculiari de spiritu superiori probatum est; & clarissime demonstratum.

Concluditur corpus humanum non componi ex quatuor humoribus, sed ex semine, & semen ex quinque elementis.

His ergo ita positis concludere possũmus, nulla labyrintea difficultate detenti, corpus humanum nullo pacto componi nec mediate nec immediate quatuor humoribus vulgaris, sanguine puta, pituita & utraque bilie, sed componi ex semine humano immediate quod componitur ex quinque nostris elementis, ut superius demonstratum est, & rationibus multis comprobatum ut medicinæ, & Philosophiæ candidati facilius nunc adhæreant nostris opinionibus.

De sanguine qua ratione fiat & an istud nomen illi proprie conveniat.

CAPVT X.

Sanguis fit in hepate, & incipit elaborari in venis messeraicis nam in ipsis venis incipit rubescere chylus, & ultimam, & absolutam perfectionem acquirit in ipso hepate, & in tali perfectione conservatur in venis, & in arteriis & in his spiritu naturali impregnatur, sola virtute, & energia hepatis dum coquitur, & digeritur chylus à ventriculo per venas messeraicas in ipsum hepar demandatus, rubescit, & propter rubedinem dicitur sanguis. Nihil enim aliud est sanguis, quam chylus perfecte coctus, & rubificatus in ipso hepate, qui chylus, & sanguis meretur potius nomen alimenti quam chyli, & sanguinis; nutrit enim, & fovet & conservat partes omnes corporibus humani, & perinde ab officio suo, & fine propter quem elaboratur ab ipsa natura meretur potius nomen alimenti,

Sãguis quid sit & quo nomine insigniri deberet.

& nutrimenti, seu humoris alimētitii quam nomen sanguinis, quod est nomen accidentis, & qualitatis, non essentiæ & virtutis. At id parum inter est, si sanguis simplex, & homogeneus constitueretur in corpore, at quatripartitū faciunt Galenici, & asserūt in massa sanguinis esse & latitare tres alios humores, pituitam puta, & utramque bilem quæ simul permixta constituunt massam sanguinis: nam dum sanguis emittitur ex venis videtur in hos tres humores facessere in pituitosum liquorem, & aqueum quem vocant pituitam, & in flavum liquorem quem vocant flavam bilem, & in atrum liquorem fundum vasis pe tentem, quem atram bilem vacant. Etsi non habeat qualitates atræ bilis Galenicæ, quæ acidi saporis debet esse, ut & flava bilis amari deficiunt hæ qualitates propriæ nam ambæ sunt dulcis saporis, & perinde deficiet substantia ipsa, cum propriæ, & innatæ qualitates deficiant, quæ numquam relinquunt suam substantiam, si propriæ, & innatæ sint qualitates quæ semper, & solis substantiis competūt quibus propriæ sunt; sic etiam pituita eorum, non semper dulcis est & acrimoniæ expers sed acris est & mordax, & sajita imo & amara, & omnis fere qualitatis unde pituitam Galenicorum esse diversi generis, & non eiusdem speciei evidentissime patet, cum modo sit dulcis, modo acris, & pungentis qualitatis, modo acida, amara, causticantis qualitatis, quod quidem arguit verum esse excrementum alimenti generalis corporis humani, quod secundum varias, & distinctas digestiones quas patitur in diversis partibus varias acquirit qualitates, & hoc etiam arguere possumus de bile utraque, quæ vera sunt excrementa alimenti corporis humani, ut inferius clarissime demonstrabitur suis singulis, & peculiaribus capitulis.

Flava bilis & melancholia deficit in qualitate propria.

Pituita diversa est qualitatis & perinde est excrementum.

Humores sunt excrementa alimenti nostri

Concludimus ergo sanguinem simplicem esse, & homogeneum in corpore humano elaboratum ab hepate ut sit alimentum universale corporis humani & ita deferatur per venas, & arterias, tanquam tubos, & canales ad universas & singulas corporis partes & mereri potius nomen alimenti generalis, quā sanguinis titulum: nomen enim sanguinis est nomen qualitatis nomen autem alimenti est nomen essentiæ officii, & finis, propter quem creatus, & factus est sanguis.

Sanguis est verum alimentum generale & homogeneum.

De

De pituita qua ratione fiat; & quare non ingrediatur compositionem corporis humani quia est excrementum.

CAPVT XI.

Pituita ut fiat in corpore.

DVm sanguis tanquam verum, & unicum alimentum partiũ omnium mittitur in partes corporis humani in his coquitur, & digeritur ut transeat in substantiam partium. Quod relinquitur ex digestione, & coctione illa est excrementum, quod quidem si sapiat naturam aquosi liquoris, & humoris, pituitam dicũt Galenici. Vt contigit in vẽtriculo in intestinis, in cerebro, sanguis & chylus qui ibi demandatur non omnis transit per venas mesaraicas in hepar ut fiat sanguis perfectus, sed multa remanens in ipsis intestinis, & in ipso ventriculo aquosa glutinosa, & viscosa, quæ per anum, & per vomitum rejiciuntur tanquam vera excrementa. In cerebro etiam sanguis qui ad cerebrum mittitur ad ipsum nutriendum, coquitur, & digeritur, & cum totus in verum alimentum, & substantiam ipsius cerebri transire nequeat, reliqua quæ supersunt; excrementa aquosa glutinosa, & viscosa, albi, flavi, & viridis aliquando coloris; quæ vera excrementa sunt cerebri; & etiam tanquam excrementa foras mittuntur, per emunctoria naturalia, nares scilicet aures, & palatum, non tamẽ hæc excrementa formaliter, & essentialiter erant in sanguine, sed cũ sanguis alteratur, & corrumpitur per coctionem, & digestionem partis ut transeat in partem, & fiat pars ipsa, fiunt tunc temporis illa excrementa, & facta separantur. Vt in vẽtriculo apparet; cibi omnes quæ mittuntur in ventriculum ut coquantur, & digenerantur, non habent stercora, & excrementa fœtida illa, quæ per anũ foras mittuntur ab intestinis, & tamen reperiuntur in fine digestionis ipsius chyli. Sic & reliqua excrementa, quæ foras amandantur tum per poros corporis, tum per emunctoria ad hoc destinata, non sunt in sanguine realiter, sed fiunt, & producuntur ex coctione, & digestione sanguinis, & perinde sanguis seu alimentum generale partium; non componitur, ex his excrementis nã ridiculum est hoc cogitare, & anile commentum. Et perinde evidentissime patet pituitam galenicorum non ingredi ullo pacto compositionem corporis humani sed purum esse excrementum ex digestione, & coctione sanguinis seu alimenti generalis: nec objiciendum est pituitam alimentitiam quæ in sanguine latet; sapere & redolere naturam aquæ nam si sit aqua vera; tunc concedimus pituitam ingredi compositionem sanguinis, & corporis humani ut purum nostrum elementũ. Sed pituita non potest dici aqua elementaris, cum pituita sit quid, com-

Excrementa semper fiunt & facta foras amandantur.

Excrementa quæ separantur à sanguine non sunt actu in sanguine.

Pituita non potest dici aqua elementaris.

compositum & non quid simplex, & etiam si pituita ista alimentitia esset aqua, cur nomen aliud illi imponitur, non sunt enim multiplicāda entia sine necessitate, una & eadem res haberet duplex nomen, tanquam esset ens duplex, & varium & distinctum.

Pituita est purum corporis excrementum.

Concludimus ergo, pituitam esse purum corporis humani excrementum, quod producitur ex digestione alimenti generalis partium omnium corporis humani, & perinde cum sit verum excrementum nullo pacto ingredi compositionem corporis humani, nec partium eius.

De bile flava: unde fiat & quare non ingrediatur compositionem corporis humani.

CAPUT XII.

Bilis est purum excrementum non elementum corporis

Bilis hæc flava est purum excrementum, & meretur ejus nomē & fit ex digestione alimenti generalis dum alimentum coquitur, & digeritur in partibus singulis corporis humani post coctionem, & digestionem remanet aliquid quod non facessit omnino, nec facessere potest in substantiam partis illud verum excrementum illius digestionis quod si sit flavi aut viridis coloris, & amari gustus dicitur flava bilis, in ventriculo copiose generatur tale excremenūt nā vomitu sępè sæpius reijcitur, & vomitus violentos operatur nisi eijiciatur per intestina Et sit inde stercus liquidum flaui coloris ex quo tinguntur urinæ nam pars subtilior transit una cum sanguine in hepar, & si sit copiosum inficit sanguinem sua tinctura, & ictericum efficit, & producit & si non sit valde copiosum, tandem separatur una cum sero alimenti generalis, & fit urina quæ tingitur flavo illo colore ab stercore illo liquido flavi coloris, nec perinde asserendum est flavam bilem reperiri in corpore, tanquam quid constituens, & componens corpus humanum, nam corpus humanum, jam factum est, & compositum; & tamen cotidie producitur, & generatur flava bilis, illud excrementum generalis alimenti, non ut maneat in corpore tanquam quid constituens, & nutriens corpus, sed tanquā quid heterogeneum, & morbificum corpori, quod omnino separari meretur, ut siccitas corporis conservetur, & perinde hinc arguitur flavam bilem purissimum esse excrementum, & quid morbificum corpori humano, & male, & perperam alimenta nostra quibus nutrimur dici biliosa pituitosa melancholica, & sanguinea, eo quod hi humores non sint ullo pacto in alimentis nostris, & cibis sed fiant & producantur ex cibis illis coctione, & digestione illorum ciborum hinc etiam patet quam perperam, & imprudenter torquea[n]tur ægroti, & sani, à medicis chymicis, dum defenduntur & prohibentur hæc alimenta, & cibi, non nullis ægrotorum, & favorum quod hæc

Flava bilis quotidie generatur in corpore, & quotidie expellitur.

Male vocantur alimenta biliosa pituitosa, & melancholica.

hæc alimenta afferant esse magis pituitosa, biliosa, & melancholica, quam reliqua, & perinde plus pituitæ, bilis, melancholiæ producere, quam electa sua alimenta, quæ minꝰ pituitæ bilis, & melancholiæ producunt quam reliqua, cum hæc productio, pituitæ bilis, & melancholiæ non dependeat ullo pacto ex alimentis sed ex pura digestione, & coctione horum alimentorum in nutriendo, & alendo, ita ut unum, & idem alimentum in uno producet plus pituitæ bilis, & melancholiæ, quam ipsum idem alimentum in alio, unde etiam hæc prosunt uni alteri hæc eadem nocent & hoc omne dependet & originem habet, non ex alimentis, sed ex debili forti, & valida digestione, & coctione, huius alimenti, & hæc digestio ex calore nostro nativo ortum ducit itaq; omnibus, & singulis hominibus possunt omnia alimenta concedi, modo ea coquere, & digerere, possint expectanda est, & considerandus solus nativus calor, qui si fortis, & potens ac validus sit, omnia perfecte coquit, & purum ab impuro recte separat, & forti, robusto ventriculo omnia alimenta concedi possunt quia eius calor nativus fortis est, & potens omnia perfecte coquens, ac digerens, & in perfectissimum chylum convertens.

Excrementa dependent ex digestione

Forti ventriculo omnia concedi possunt.

Bilis ergo non producitur in corpore humano nisi tanquam excrementum quoddam, & revectaneũ quod foras amandari debet tanquã sanitati contrarium. Nec objiciendum est in Christi fellis reservari bilem tamquam sanitati necessariam, non enim fecisset natura vasculum proprium, & naturale, ad reservandam bilem, ni sanitati prorsus esset necessaria bilis, & perinde compositioni partium humanarum, huic obiectioni respondemus liquorem illum in chysti fellis reservatum nõ esse bilem, sed balsamum naturale sanguinis, quod per transudationẽ ab hepate in chystium felleam transcolatur ibique reservatur ut tenui suo odore, & vapore insensibili balsamet sanguinem in hepate contentum & ferventet, totam messam sanguinis suo balsamico odore, ne in venis, & arteriis corrumpatur, & alteretur sed persistat in sua integritate in ipsis donec partes ipsas nutriverit, & in ipsas conversus fuerit: quo circa enim tam pretiose conservaretur bilis hæc in corpore in vasculo proprio, & naturali nisi esset quid pretiosum, & corpori necessarium non solet enim natura conservare excrementa tam pretiose, sed ut sunt facta, illico rejicit, & foras amandat, ut patet ipsamet excremẽtis, ut nec unum, & idem, eidem subiecto, & corpori, potest esse excrementum & alimentum: quod tamen contingeret in bile hac flava esset excrementum, & alimentum tanquam rejiceretur, & alimentum tanquam nutriret vel ipsum & partes alias corporis humani, quas componit quod

Bilis in chysti fellis reservata non est bilis sed balsamum.

Concluditur flavam bilẽ esse purũ excrementũ.

ridiculum est cogitare. His ita declaratis concludimus bilem flavam esse merum excrementum corporis humani, nec ullo pacto ingredi cōpositionem corporis humani, sed rejici omnino ab ipsa natura tanquā quid inutile & prorsus naturæ humanæ inimicum & hostile.

De atra bile, unde fiat, & quare non ingrediatur compositionem corporis humani.

CAPUT XIII.

Atra bilis seu melancholicus humor est purum excrementum.

Atra bilis, quam, & melancholicum humorem dicunt galenici, Medici vulgares, est merum corporis humani excrementum ex digestione, & coctione alimenti generalis ortum, & productionem habens, quod enim ex alimento generali relinquitur in partibus terreum & fœculentum, sordidum, & fœtidum nigri coloris & ponderosum dicitur atra bilis, & melancholicus humor, eis enim est humor, seu excrementum ex quo fiunt morbi curatu omnino difficiles, ut cancer lepra, febris quartana, scyrchi, & alii similes morbi, qui ab hoc excremento fœculento & ponderoso; & acri ortum ducunt materialiter, & occasionaliter: quod autem istud excrementum non possit compositionē corporis humani ingredi, probatu facillimum est: non enim tale excrementum est quid spermaticum, & seminale, nec ullo pacto sapit ac redolet naturam & essentiam seminis & spermatis humani, ex quo immediate fit corpus, ergo nullo pacto corpus humanum ex illo excremento fieri, & componi potest, nec etiam istud excrementum sapit naturam & indolem alicuius elementi simplicis, perinde etiam neque potest componere corpus humanum, non enim sapit naturam terræ ut ajunt Galenici quia istud excrementum est causticave, & adurens parit enim carbunculos gangrenas, & ulcera quæcumque unde ex effectibus colligimus naturam causæ, perinde non potest esse ullo pacto elementum, & principium corporis humani, neque etiam nutrit, & alit cum merum sit excrementum siquidem non alit, sed rejicitur tanquam quid inutile corpori.

Melancholicus humor non componit corpus humanum.

Nec est objiciendum ut capite superiori de bile flava, fecisse naturam in corpore humano melancholici humoris proprium, & naturale receptaculum nempe plenum in quo residet, & elaboratur melancholicus humor huic obiectioni similiter respondemus, splenem non esse receptaculum & sedem humoris melancholici, sed meri sanguinis imperfecti, & adhuc non perfecte cocti, elaborati. Unde dicimus, & asserimus cum ipsa veritate splenem esse vicarium, & vas subsidiarium hepati, ut si hepar non perficiat, & absolvat sanguinem splen perficiat, & absoluat copiosis suis arteriis quibus donatur, & ornatur, nam copioso suo spiritu vitali, & innato, coquit & perficit & corrigit vitia sanguinis,

Splen non est receptaculum melancholici humoris.

nis,&absolvit perfectissime sanguinem,& sic non est receptaculum humoris melancholici, cum vere non detur in corpore talis humor, & si detur mereretur potius nomen excrementi, quam humoris alimentitii, & sic allucinantur medici vulgares medicando humorem melancholicum,cum non detur in corpore humano nisi tanquam aliquid excrementitii humoris, qui quotidie generatur ex depravata digestione generalis alimenti in partibus,& quotidie ex pellitur ab spiritu vivifico corporis nostri qui hæc excrementa & alia omnia quæ præter naturam in corpore producuntur curat expellere,& foras protrudere ne noceant sanitati,unde spiritus est totius sanitatis nostræ œconomus unde illi soli demandatur hæc cura expellendi hæc excrementa quæ ex depravatis digestionibus solent produci,& perinde non censentur partes corporis constitutivæ,& componentes sed excrementitiæ & reiectaneæ quæ si remaneant in partibus solent efficere morbos vanos ex varietate suæ substantiæ excrementosæ,quæ suis spiritibus innatis & propriis habent enim unaquæque excrementa suos peculiares spiritus quibus agunt in ipsum spiritum innatum nostrum,& ipsum lancinant & varie distorquent, & sic varios producunt morbos.

De vita humana tractatus novus & inauditus quid sit vita,& quibus fulciatur.

CAPVT I.

VIxerunt quatenus hippocrates, & Aristoteles, & Medici omnes tam antiqui quam recentes, sed quid eorummet vita fuerit penitus ignorarunt dixit enim Galenus vitam esse actionem animæ, Aristoteles asservit vitam esse radicationē humidi radicalis, & primigenii in calido innato,sed hæc non sunt definitiones vitæ, nescimus, perinde quid sit vita,in omnibus rebus quæ vita foventur arduum enim est, & certe herculeum opus definire vitam cum id quod vitam efficit sit valde occultum, & invisibile prorsus, non enim est anima rerum & forma distinctum, unde non recte definita est à galeno vita, actio animæ,nec ab Aristotele redicatio calidi innati cum humido primigenii redicatio enim illa constituit quidē spiritum vitalem à quo solo est vita, non vitam ipsam sed causam ipsius vitæ aliud enim est spiritus, & aliud est actio prima illius quæ est vita,unde recte definiri potest vita in rebus omnibus actus primus seu actio prima spiritus: spiritus siquidem in omnibus rebus ubi reperitur vitam agit primo, deinde quicquid ad vitam pertinet operatur, sed prima spiritus actio,est vita, est enim spiritus lucis cælestis plenus, & perinde

Vita quid esset nescierunt antiqui Philosophi nec Medici.

Vita non est anima nec forma.

Vita quid proprie.

sua prima actio est vita, cum lux cœlestis vitam præstet ex natura sua: elementa enim inferiora nihil habent vitæ, nisi in quantum spiritu cœlesti, & luce impregnantur, vita ergo est à luce, & perinde, est actio prima spiritus cum spiritus componatur, ex portione lucis cœlestis, & portione tenuissima elementorum inferiorum, & portio illa lucis superiorum elementorum quæ in spiritu reperitur, est pura vita, hoc est actio prima quæ dependet à portione illa lucis superiorum elementorum facit vitam & est vita, unde ubicumque reperitur spiritus, ubicumque etiam reperitur vita, unde mundus vivit, & tota natura creata est plena spiritu illo cælesti nec esse potest sine tali spiritu, unde generata cuncta tum animantium tum vegetantium tum mineralium lapidum & metallorum vivunt, quia habent spiritum illum vitæ omnis causam unde antiqui philosophi non cognoverunt vitam omnino, nisi illam quæ manifeste apparet in animantibus & vegetantibus at illam quæ occulte relucet in lapidibus metallis & reliquis mineralibus, prorsus ignorarunt & sunt adhuc Philosophi, qui vitam in lapidibus & metallis reliquisque mineralibus non cognoscunt & tales Philosophi non sunt digni nominis Philosophi, nec merentur naturam scrutari, cum tota natura sit vitæ plena & vivat, & ea natura æque est in metallis, & lapidibus ac mineralibus, ac in animalibus & vegetantibus, fovetur autē vita hæc in omnibus, simili spiritu à quo dependet, in animantibus fovetur & reparatur spiritu vegetanti, & mineralibus refocillatur spiritu minerali, & hi omnes spiritus non sunt perinde substantia, & essētia diversi, sed sunt omnino similes & idem spiritus sed magis attenuantur in animantibus quam in vegetantibus, & in vegetantibus quā in mineralibus, & eorum attenuatio & subtilitas, est tota spirituum naturalium differentia seu distinctio: fovetur ergo, spiritus, spiritu & perinde restaurato spiritu restauratur & vita solius spiritus actio; fontes autem perennes restaurandi spiritus, latitant in alimentis quæ omnia scatent spiritibus, & restaurantur alimentorum spiritus ex fonte generali, spiritum qui in centro terræ sedem habet, ubi confluunt elementa superiora & inferiora omnia, ubi permiscentur digeruntur, & percoquuntur in spiritum generalem, mundi & naturæ qui perinde est animalis vegetabilis & mineralis quatenus his omnibus inservit ut eorum omnium vitam foveat & restauret suo generali alimento, ut tractatu de spiritu ad satietatem enarratum & probatum est.

Spiritus vitam agit ratione lucis cœlestis ex qua componitur.

Unde vivat mundus & tota natura.

Philosophi antiqui cur non noverunt vitam & eius causam.

Vita fovetur & restauratur spiritu peculiari quo producitur.

Quo-

Quotuplex sit vita in rerum natura.

CAPUT II.

Vita triplex ut & spiritus.

UT spiritus in rerum natura est triplex animalis vegetabilis, & mineralis, sic & mineralis, sic & vita triplex erit sumit enim differentiam, & distinctionem ab spiritu, sic & erit vita animalis, vegetabilis, & mineralis, in animalibus, spiritus ita alternantur, & subtiliantur ut lucis naturam & essentiam acquirant sic vita animantium quorundam est admirabilis & miratu dignissima quod actiones & facultates vitæ istius sunt admirabiles & stupendæ, non solum in homine, sed & in brutis ipsis in vegetantibus autem vita non adeo miranda, ac in animalibus, eo quod spititus in vegetantibus non sit adeo subtilis, & tenus, ac in animalibus ideo vegetantium vita non habet facultates, & actiones adeo mirandas subtiles, & acutas ac habet animantium vita, quod in vegetantibus spiritus cracescat paulo magis quam in animalibus, ideo plus est terræ & aquę in spiritus vegetantium quam in spiritu animantium, cui inest plus Mercurii salis, & sulphuris unde est tenuior & subtilior, subtilitas enim & tenuitas dependet ab his tribus elementis & crassities ab aqua, & terra: sic mineralium vita, non se manifestat nec in ipsius oculis apparet, sed occulta jacet: in centro eorum & est actio spiritus ventralis, qui cum sit crassus, & obtusus, & plus aquæ & terræ, & salis possideat adhuc quam vegetantium spiritus, ideo eorum mineralium vitæ non apparens est, perinde à Philosophis trivialibus mineralia non vivere asseritur quia eorum scientia est oculata, credit quod videt, nihilominus tamen æque vivunt mineralia ac vegetantia, & æque sugunt alimentum ex terræ viseribus, ac convertunt in sui substantiam coctione & digestione vera ac vegetantia faciunt: eorumque mineralium acresçio est per intus susceptionem non per appositionem ut somniant nonnulli quia si esset per appositionem essent entia per aggregationem, & non essent homogenea mixta, sed eterogenea, qui ex diversis omnino partibus componerentur, quia quod apponeretur non esset simile apposito, nisi converteretur, & non potest converti nisi coctione, & digestione vera, quæ calore naturali mineralium fit, & altuactione alimenti, aurum ergo, & argentum, & lapides omnes in fœdiris suis, & uteris vere vivunt, & crescunt spiritibus mineralibus quos attrahunt, & quos coctione & digestione in sui substantiam convertunt.

Spiritus animantium quare subtilissimus omnium est.

Mineralia vivunt per verã accrescionem & non appositionem.

Notandum tamen est spiritus animales vegetabiles, & minerales ex quibus vita animalis vegetabilis & mineralis dependet, non esse substantia, & essentia triplices differentes spiritus sed unũ esse, & eundẽ spiri-

Spiritus animalis vegetabilis & mineralis accidentaliter differunt inter se.

spiritum subtilitate sola & tenuitate differentem, & distinctum. Vt in ipsis animantibus apparet ipsamet experientia nam in ipsis animantibus partes subtiles, & tenuissima spiritu tenui & subtili, qui animalis dicitur impregnantur, partes vero crassæ ut ossa, vivunt quidem eodē spiritu nihilominus ille spiritus quo ossa vivunt, imitatur naturam & essentiam spiritus mineralis aut vegetabilis, itaut in uno & eodem obiecto videmus naturam, & essentiam spiritus animalis vegetabilis, & minerabilis, cum & lapides promeantur in ipsis animantibus itaque distinctionem horum spirituum manifeste videmus in uno & eodem subiecto dependere ex tenuitate, & subtilitate atque ex crassie partium tenuitatemque crassitionem spirituum constituere differentiam & distinctionem triplicis vitæ, quæ in rerum serie reperitur,

Crassities & tenuitas spirituum constituunt triplicem vitæ differentiā.

Vnde vita in quibusdam animantibus, & vegetantibus brevis, fit in aliis vero longissima.

CAPVT III.

Vndenam vita brevis & longa fit.

ADmiratu est dignissimū quod vitam brevissimam in quibusdam animantibus videamus longissimam vero in aliis ut vermibus papilionibus, in ravis & similibus, in cervis vero elephantibus & corvis longissimam videamus, in homine vero mediocrem qui caput est omnium animantium undenam hæc tam varia, & distincta vitæ duratio, & dissimile temporis ævum: pauci sunt qui hæc sciunt, & adhuc pauciores qui hæc inquirere tentent in vegetantibus pariter dissimile admodum est temporis ævum videmus siquidem flores pulchriores parum durare, arbores autem inter se vitæ duratione & temporis Ævo multum differre quercus enim, & primus ac laurus longissimæ sunt vitæ, salices vero populus, pomus, & prunus & similes frugi feræ arbores brevissimæ sunt vitæ, inter homines autem alii diutius vivunt, & inter vitæ incommoda longius durant. Vt hæc omnia perfectissime comprehendantur undenam hæc varia vitæ duratio provenire possit consideranda est compositio rerum ex elementis nostris superius enarratis, quæ enim elementa fortiorem, & compactionem rerum compositionem peragunt, ea inquam elementa sunt illa sola longiorem, & durabiliorem vitam peragunt, quam ea quæ minus fortiorem & compactiorem compositionem cō stituunt, ut sunt aqua & terra, quæ quidem dum prævalent cæteris tribus elementis flaccidam omnino, & labentem constituunt compositionem: dum vero tria hæc alia elementa nempe sal sulphur, & Mercurius prævalēt aquæ, & terræ, fortissimam constituunt compositione & difficilime labentem ut patet in metallis & lapidibus in quibꝰ omnibus prævalent hæc tria elementa;

Vita diversitas unde.

Sal sulphur & Mercurius dum prævalent longiorem vitam faciunt

menta: sal sulphur, & Mercurius, unde etiam eorum duratio longissima est, in arboribus etiam quæ sunt longissimæ vitæ & durationis, quales sunt quercus pinus laurus cupressus, & similes aliæ arbores, plus est salis Mercurii & sulphuris quam aquæ, & terræ, ut ipsamet experientia compertum est ex eorum resolutione, in aliis vero arboribus brevissimæ vitæ & durationis qualeis habentur salices populi pomi pruni, & aliæ similes, plus in his est aquæ & terræ quam reliquorum elementorum, & perinde, minus durant & brevissimum est in his arboribus temporis Ævum: sic est in animantibus, corvi enim aquilæ, cervi, elephantes, maximam habent copiam salis Mercurii, & sulphuris, & perinde diutius durant quam alia animantia.

Salices pruni & similes arbores quare sunt brevissimæ durationis & vitæ.

Corvi cervi aquilæ cur diutissime vivant.

His ita positis concludendum est longissimam vitam dependere ex sale sulphure, & Mercurio brevissimam autem vitam, ex aqua, & terra sic animantia quæ plus habent salis Mercurii, & sulphuris diutius vivere qua quæ plus habent aquæ, & terræ, ab his enim salis causis dependet longissima & brevissima vita.

vita longa unde dependeat.

Vita mundi unica, Cur triplici genere dividatur in animantibus, vegetantibus, & mineralibus.

CAPVT IV.

MVndus hic universus etsi sit unus, nihilominus tamen triplici rerum genere constituitur, sunt enim animalia, vegetantia, & mineralia, & nihil ultra est in tota rerum Serie: quicquid est, aut animal est, aut vegetabile, aut minerale necesse enim est in tota rerum serie virtutem essentiæ semper reperiri & trinitatem differentiæ seu distinctionis. Vt enim in Archetypo unitas essentiæ reperitur & trinitas in distinctione trium personarum divinarum: sic voluit, Archetypus in rebus omnibus creatis reperiri & trinitatem, & unitatem: ut imago, exemplar Archetypi, in omnibus creatis, & ab ipso Archetypo factis reperiretur: fecit enim omnia ad imaginem sui, & præcipuè hunc universum mundum, qui filius verus externus est Dei ipsius, cui potissimum notari potest & unitas essentiæ & trinitas distinctionis rerũ omnium: omnia enim sunt unum in essentia universali, cum vivant & subsistant ab uno, & eodem universali alimento, & illa etiam omnia tria sunt, cum distinguantur in animalia, in vegetantia, & mineralia: horumque omnium vita una. Cum tamen à triplici spiritu animali, vegetabili, & minerali, à quo dependet differentiam suscipiat, nihilominus

Cur mũdus unus triplici genere constituatur.

Mundus est filius Dei externus.

In omnibus unitas & trinitas.

nus

nus hi tres spiritus, animalis vegetabilis & mineralis, ab uno & eodẽ spiritu generali dependent qui fieri potest ex suamet sua substantia, sola sui sublimatione, & attenuatione, animalis, vegetabilis, & mineralis, & qui verè sua potentia est animalis, vegetabilis, & mineralis. Vnde ab uno ipso spiritu generali unitas, & trinitas in rebus omnibus observari potest, cum ipsemet spiritus sit unus, trinus, & veri Dei creatoris rerum omnium imaginem præ sese rat magis quàm cæteræ res creatæ: sic vita mundi huius, quæ ab hoc spiritu trino, & uno dependet trina etiam & una erit, & imaginem verã præseferet, veræ vitæ. Dei puta qui vera vita est, in rebus omnibus. His ita positis facile concludemus vitã mundi unicam triplici distinctione esse divisam, ut unitas Creatoris in mundo reperiatur, & sic mundus creatus erit ad exemplar, & imaginem sui Creatoris.

Generalis spiritus est unus & trinus.

Spiritus mundi & natura Dei imaginem vere repræsentat.

Mundus ad imaginem Dei creatus.

An vita in omnibus prorogari possit.

CAPVT V.

Vitam prolongari, & longius produci in multos annos in mineralibus, & metallis, ac vegetantibus parum curamus, cum per se ab ipsa natura in hisce rebus nimis quam par sit longissima sit. At in homine ut totius naturæ Coryphæo in longos extendi annos id utile esset, & multis consonum, cum brevissima hominis sit vita, & artes, & scientię, quæ homini sunt ornamento sint scitu, & cognitu longissimæ, ita ut homo non sit adhuc homõ, & mori illi oporteat, & vitam finire conveniat, vitam autem in homine in multos & longissimos posse extendi annos, non solum possibile est, ima & facillimum ex virtute, & efficacia ipsius naturæ: si enim quod superius in Capitulis præcedentibus notavimus verissimum sit, vitam longissimam esse in metallis, & lapidibus ac vegetantibus ac in brutis nonnullis, quidni idem ipsum in homine fieri poterit, cum vita hominis ab hisdem, quibus metalla lapides, & arbores longissimæ vitæ foventur, & restaurantur, foveri, & restaurari queat: si enim alimentum quo foventur metalla & subsistunt homini præparentur deo ut, illud ipsum metallorum & lapidum alimentum in substantiam hominis converti possit, non est creditu difficile hominem durare posse & subsistere in mille annos, & ultra, cum vita hominis tali fotu restaurata & alimento, sit fere incorruptibilis aut saltem in longissimũ ævum durabilis. At objiciet chymiæ ignarus & invidus, si hoc fieri posset cur patres alchymiæ & inventores ipsius artis non fuerint longissimæ vitæ, cum tamen ex ipsamet historia brevissimæ fuerint: respondemus authores ipsius alchymiæ quibus grata fuit hæc vita diutissime vixisse, inter quos fuit Hermes, & custos nemoris Britanni qui vngento perunctus tercentis vixit, & Artephius qui mille annis vixit Fuit & Almanus qui quingẽtis vixit solo

Vita in homine prorogari potesse

Vita longa in homine qua ratione foveri potest

Artephius mille annos vixit arte chymica & Hermes longissimè vixit fuit & rusticus quidam qui invento vase aureo liquore nobili pleno lavit faciem & bibit & renovatus

est & quingentis vixit annis fuit & Ioannes de Levi armiger Carolimagni, qui tercentis vixit annis, unde Ioannes de temporibus dictus est.

solo liquore poto: quibus vero ingrata fuit vita hæc, & tœdio, non curarunt hanc sibi vitam longam esse, sed brevem ut citius vita æterna, & futura fruerentur, dissolvi desiderarunt, & esse cum ipso Deo, quam diutissime subsistere, & esse cum serpentibus, & conversari cum brutis hominibus vere brutis. At quicquid sit, longissime vixerunt nonnulli chymicorum. Et primi patres nostri arte chymica suam vitam longissimam fecerunt: & in rei veritate in longos & multos annos prolongari potest vita hominis etsi natura sua propter peccatum sit brevis. Hoc secretum prolongandæ vitæ naturale est, & in intimis naturæ thalamis est occultatum, & intime sepultum, nec propter peccatum hominis est ab ipsa natura deletum sed tantum occultatum, & sepultum, ne omnibus improbis fiat manifestum, ne improbiores, & maligniores fiant, & iudicium Dei in seipsis aggravent. Vita siquidem malignantium, etsi brevis sit, nimis tamen longa est, & propter seipsos, & propter alios, quòd aliis sunt labori, & vexationi.

Vita malignantium nimis longa est.

Quibus vita hominis prorogari possit in longos annos.

CAPUT VI.

Quibus vita prorogari possit.

MVlta sunt quæ conferunt ad prorogandam hominis vitā: imprimis est aer purus, & clarus, vaporibus & exhalationibus terreis: & aqueis minus quam fieri possit contaminatus, & infectis: secundo est regimen vitæ paucum & non multis, & cibis, ac potibus infertū, & infamatum: tertio regionis & climatis in quo vivimus temperamentum æquale, quod non est modo calidum, modo frigidum, multisque pluviis & siccitatibus distemperatum: quarto constitutio corporis sana, & fortis, non debilis & morbida, quæ resistere possit variis vitæ nostræ incommodis & aeris variis ac diversis intemperiebus. Quinto est secretum, & arcanum vitæ in natura occultum, quo habito reliqua superius relata negligi possunt: nam hoc arcanum omnia vitæ incommoda corrigit, & humidum radicale nostrum cum calido innato suo ita roborat, & restaurat, ut hinc uitam nostram prorogari necesse sit, resistentibus aliis quatuor supracitatis vitæ longæ conditionibus: de quo solo arcano, tanquam vitæ protogandæ soli homini necessario nobis est dicendum, cæteris neglectis, observato solo vitæ optimo regimine, gula siquidem plus

Arcanum vitæ prorogandæ in natura occultum.

Vita regimen ad vitam longam.

occidit quam gladius: edendum ergo est & potandum ut vivamus, & non vivendum est, ut edamus & potemus hoc vitæ regimine parcè observato, & usu hujussice arcani in longissimos annos prorogabimus vitam nostram: hoc autem arcanũ vitæ prorogandæ consistit in spiritu mundi fixo & perfectè coagulato, & ab omnibus spurcitiis quibus scatet vindicato: spiritus autem hic mundi in omnibus rebus reperitur, quia subsistere nequeunt sine tali spiritu at ex omnibus rebus arcanum vitæ prorogandæ extrahi nequit, quia in omnibus rebus naturalibus, hic spiritus, non est adeo copiosus, & turgens, ut præparationem legitimam ad hoc arcanum parandum subire queat, quod in quibusdam rebus inter ignes, & præparationes evanescat, & petat regionem suam idcirco quærendum est subjectum in quo turgeat hic spiritus, & non facile inter ignes evanescat & in quo partim sit fixus, & partim volatilis & perinde dicunt Philosophi, & asserunt eorum subjectũ cui insistunt, & operantur, habere corpus, animam & spiritum, ratione corporis fixum est illud subjectum, & ratione spiritus, est volatile, & ratione animæ est fixum, & volatile, quia anima illius nunquã deserit spiritum, neque corpus: unde pars illa animæ quæ residet cum corpore fixa est, & permanens; pars autẽ quæ residet cum spiritu est volatilis hoc autem sic esse verissimũ est, cum subjectum hoc dividatur in partem superiorem quæ sursum ascendit, & in partem inferiorem quæ deorsum fixi permanet in fundo à tembici hæ autem partes sunt ejusdem essentiæ & naturæ ex doctrina omnium chymicorum: unde patet corpus possidere aliquid spiritus, & animæ, & spiritum possidere aliquid corporis & animæ, & sic sunt hæ partes ejusdem essentiæ, alioquin unum, & idem subjectum fixum, & permanens fieri non possent, ut fiunt.

Arcanum vitæ prorogandæ in quo consistat.

Subiectum quod est prorogandæ vitæ idoneum constat anima spiritu & corpore.

Subiectum arcani vitæ prorogandæ qua via præparetur.

Vt autem hoc subjectum ex terra desumptum fiat arcanũ vitæ, summopere depurandũ est cũ spiritu roris ter aut quater distillato, deinde ex hac materia sic pura, & ab excrementis vindicata, extrahendus est ejus spiritus, & anima, cum sale plũbi aut stanni aut ferri, aut alicujus alterius metalli perfecti, sale addito æquali quantitate, & fortissimo cũ igne hoc peragendum est, spiritus siquidem, & anima non separantur ab hoc corpore nisi fortissimo cum igne: separatus spiritus, & anima purificanda sunt septemplici distillatione, & corpus item purificandũ est, cum spiritu superius allato in quo dissolvendum est multoties corpus, et desiccandum et coagulandũ, et filtrandum, ut deponat feces suas, et una cum sale addito metalli purificetur summopere: hoc corpus deinde clarum, et candidum factum conjungendum est cum spiritu suo, et anima, et coquendum est donec omnia figantur, quod ut citius fiat auro fermentandum est hoc corpus cum

Cave hinc nam spiritus solus est necessarius cũ corpore metallico aliquo.

Auro est fermentandum arcanum vitæ prorogandæ ut citius figatur.

cum anima sua, spiritu dissolutum, & sic citius fixantur auro naturaliter in se fixo, & sic perficitur arcanũ vitæ reparandæ & prorogandæ. Qua ratione autem id fiat ex tali, & non omni subjecto, peculiari sequẽti Capite discutiemus.

Arcanum vitæ reparandæ & prorogandæ quare fiat ex unico rerum subiecto.

CAPUT VII.

Materia rerum prima quare est vita plena.

MAteria rerum prima, & hyle est fons vitæ, & scaturigo, & si vita sit & reperiatur in omnibus, hoc est quod materia rerum prima sit radicata in omnibus, & implantata: materia ergo rerũ prima quod sit fons & scaturigo vitæ, sola est in rerum serie ex qua sola arcanum vitæ reparandæ, & prorogandæ fieri potest in eo siquidem est copiosa vita & spiritus est turgens & abundans qui nunquam deficit nec hoc vitæ subjectum deficit, nec inter ignes chymicos, & præparationes evanescit, imo crescit & multiplicatur eo quod pars eius volatilis qui est eius spiritus, & anima semper fixatur, & ex volatili sit fixa, & permanens dum à corpore suo proprio, & natura fixatur sola sui imbibitione, reliqua omnia evanescunt in igne: solo superstite eo, quod ex prima est materia, & si reliqua naturalia essent assumenda ad arcanum istud vitæ perficiendum essent qualiacũque sint, in primam materiam reducenda, & deinde ipsa in materiam primam reducta, essent peragenda, ut præparatur materia prima, quod esset omnino, frustraneum, & labor inanis: Aurum quidem assumimus ad arcanum istud citius perficiendũ sed prius reducendum est in materiam primam, cum ipsamet materia prima, ideo asserere possumus in arcano isto perficiendo nihil assumi quam solam, & unicam materiam primam, & perinde arcanum vitæ perficiendæ, & prorogandæ, fieri solum ex unica rerum materia prima, quæ est unicum, & solum subjectum ex quo fieri potest istud arcanum, cum spiritus vitæ omnis, sit in ipsa materia rerum prima copiosus & turgens, & perinde ex copioso illo vitæ spiritu solo præparari potest, & perinde ex unico præparari potest subjecto, cui copiosus, turgens est vitæ spiritus, vitæ quidẽ generalis, & universalis, non solum animalium, vegetantium, sed & mineralium, sed & mineralium & metallorum; quocirca istud arcanum, non solum erit arcanum vitæ animalium reparandæ sed & vegetantium, & mineralium, & metallorũ: hoc est erit arcanum reparandæ omnis imperfectionis quæ reperiri potest in hisce omnibus tribus generibus: morbus siquidem, & vita brevis, est summa rerum omnium imperfectio quæ ab impuritate dependet, & hoc arcanum cum sit ex puro naturæ purissimo confectum, omnes depellit naturæ universalis

In arcano vitæ perficiendo nihil nisi materia prima assumitur, & si aurum assumatur reducendum est in materiam primam.

Morbus, & mors est summa rerum imperfectio.

impuritates, & purissimam reddit naturam, ac proinde longævam, & fere perennem, & incorruptibilem cum purum naturæ sit incorruptibile.

Quare arcanum vitæ prorogandæ sit naturæ de necessitate insitum.

CAPUT VIII.

Arcanum vitæ prorogandæ est de necessitate in rerum natura.

Insipientes quamplurimi ex plebe vulgi existimant arcanum vitæ prorogandæ vanum esse, & anile commentum, & chymicorum inventum ad emungendas argento se num crumenas, nihilominus si saperent, & naturam intimè cognoscerent, viderent illud arcanum esse ex necessitate naturæ insitum & implantatum, quod ex necessitate vita sit radicitus implantata naturæ, & quod ex necessitate potentiæ & facultatis suæ ipsius metallis tribuat & communicet, simul & lapidibus perpetuum quasi esse, quod est eorum vita; nihil enim habet esse quin vivat, esse enim vivere est, quod nihil esse possit sine spiritu naturæ, cui proprium est vivere & vitam in omnibus producere, ubi enim spiritus est, ibi etiam & vita est, ideo ex necessitate arcanum vitæ prorogandæ est naturæ insitum, & implantatum, quod natura esse nequeat sine spiritu isto qui naturam constituit omnem, ut patet ex definitione naturæ ipsius: natura siquidem nihil est aliud, quam spiritus elementorũ omnium tam superiorum quam inferiorum, unde tota naturæ quidditas & essentia est in ipso spiritu, & cum naturæ sit vitam producere in omnibus, inde patet arcanum vitæ producendæ & in multos annos prorogandæ esse in natura ipsa implantatum & radicitus insitum, & ex intimis naturæ thalamis esse desumendum, & in ipso spiritu ipsius naturæ esse quærendum, & investigandum hisque ita positis, & declaratis quæ in ipsa natura manifesta sunt intrepide concludendum erit, arcanum vitæ prorogandæ naturæ esse insitum & implantatum ex necessitate ipsa cum ipsa natura ex se ipsa vitam producat in omnibus & perinde Arcanum vitæ prorogandæ erit ex ipsa natura desumendũ in ipsis naturæ thalamis investigandum, scilicet in ejus spiritu, qui purus factus & ab excrementis omnibus vindicatus, congelatus, & fixus factus, est ipsummet vitæ prorogandæ arcanum.

Esse vivere tur sit.

Arcanum vitæ prorogandæ cur sit ex necessitate in rerum natura.

Arcanum vitæ prorogandæ est in ipso naturæ spiritu.

Conclusio totius Operis.

CAPUT Ultimum.

Habes, amice lector, quidquid à me jamdiu expectatum erat: desunt tamen aliqui Tractatus, ut de excrementis, de usu partium & de partibus ipsius corporis humani. At hi Tractatus non valde sunt necessarii; satis enim arguitur manifeste, quid in his agendum esset & tractandum ex his omnibus quæ tradidi, & explicavi in præcedentibus Tractatibus, & ea quidem abunde sufficiunt ad medicinam omnem

reformandam, & penitus illustrandam secundum verum naturæ ipsius lumen, ex quo solo desumpsimus ea omnia quæ in toto hoc Opere nova & inaudita videntur, his solis, quibus latet illud naturæ lumen: quibus vero manifestum est, his etiam solis clara, vera, & manifesta videntur: hos etiam solos rogo & obtestor ut me tueantur ac defendant contra ipsas naturæ Harpyas, quæ naturæ dapes vere deturpant, cum ignorent ipsius naturæ lumen, sic me defendendo naturam ipsam ab injuriis vindicabunt, & me impellent ad philosophiam omnem & astrologiam renovandam, & reformandam, & puram putam ab omnibus anilibus, & quisquiliis veterum vindicatas in lumen dare. Sunt enim mihi ab ipso Deo concesso duo filii satis subtili ingenio prædití, qui jam literas humaniores præsenti anno addiscunt, quos volo ipse nova ista Philosophia vera & legitima, & secundum naturæ lumen reformata imbuere, ut deinde tali Philosophia delibuti, medicinam puram & putam addiscant, & assertiones meas & veras opiniones propagent & in universum orbem disseminent, modo illis longum Deus concedat ævum: & sic postquam filios meos nova ac recenti hac Philosophia imbutos viderim tunc ipsam Philosophiam omnibus disseminandam curabo, & filii mei ipsam tuebuntur & commentis novis, & explicationibus defendent & augebunt, & sic scientiæ naturales prodibunt in lucem reformatæ, & renovatæ ex vero, & legitimo naturæ lumine. Deus exaudiat omen, & preces meas, & chymicis hac in parte faveat omnibus: chimia siquidem perfecta & absoluta haberi, non potest nisi Philosophia communis, & vulgaris renovetur ac novis principiis restauretur, & novis axiomatibus illustretur; quod Deo dante, fiet brevi tempore in gratiam filiorum meorum, & chymicorum omnium ex falsis enim Philosophiæ principiis maxima nisi cum difficultate ad arcana chymica, vera, & absoluta pervenire possumus, nisi peculiari favore ac lumine divino mens chymicorũ illustretur, & decoretur, quo intimi naturæ recessus cognosci queãt ex Philosophiæ siquidem vulgaribus principiis occulta ipsius naturę cognosci nequeunt, & perinde arcana chymica perfecta, & absoluta haberi nequeunt, & hæc potissima est ratio, cur omnes qui navant operã alchymiæ raros, & felices successus habeant, cum naturam non cognoscant, & eam tractare, & cum ea agere legitime nequeant omnes, ignoratis naturæ principiis, & elementis, quibus arcana chymica constant. Vale igitur amice lector, & hisce contentus esto, & grata mente accipe, & reliqua futura exspecta cum precibus Deo fusis ut superviuat author ut promissis suis stare possit.

Philosophiã & astrologiam novam & restitutam ac reformatam promittit author.

Ex principiis corporibus Philosophiæ vulgaris alchymia perfici cum potest.

FINIS.

LAUS SIT DEO
TRINO ET UNO,
ET GLORIA SEMPI-
TERNA.

DE EXCREMENTIS CORPORIS HVMANI UNDE FIANT, ET QVARE FIANT.

Excrementum in corpore humano quid sit & quale sit.

CAPVT. I.

Excrementum quid sit.

EXCREMENTVM corporis humani est, quicquid à coctione partium humanarum separatur tanquam quid inutile, & infructuosum corpori humano, quòd coctione nulla potest fieri pars corporis humani, sed tanquā quid inutile foras rejicitur, vel apparenter, vel per insensibilem transpirationem. Vnde quot sunt coctiones alimentis in corpore humano, tot sunt etiam excrementa quæ ab illis coctionibus separantur, non enim omne quod coctionem patitur in corpore humano fieri potest utile, & fructuosum corpori humano, sed manet, & superstes est aliquid semper quod coctioni resistit, & fit inutile, quod quidem cum non prosit corpori, separatur à corpore, & foras rejicitur: hoc autem fit in omnibus corporis nostri partibus: quia in omnibus fit coctio alimenti, & in omni coctione, residuum quid est quod est excrementum illius coctionis, & hoc fit ut purum alimentum quantum naturaliter fieri potest reperiatur in corpore humano, & corpus sic nutriatur puro, eoque foveatur conservetur, & crescat: non enim nutritur corpus excrementis suis, nec his fovetur nec conservatur, & crescit sed his destruitur, & invalescit tuam vigentibus excrementis cum non rite separentur, & foras rejiciantur ægrescit corpus, & ab his destruitur. Non autem unum, & idem est excrementum sed varium distinctum ac multiplex secundum varias distinctas ac multiplices quæ in corpore elaborantur coctiones: in ventriculo siquidem particularis est, & peculiaris ciborum

Excrementis corpus destruitur.

rum

rum coctio, in eo etiam particulare & peculiare est excrementum in hepate est etiam peculiaris coctio, in eo etiam peculiari reperitur excrementum in liene, in cerebro in corde, & in partibus singulis est peculiaris coctio, in his etiam omnibus reperitur peculiare excrementum de quibus singulis peculiariter nobis est dicendum capitulis sequentibus ut tractatum de morbis subsequentem notum, & cognitum habeamus.

De excrementis ventriculi.

CAPVT II.

Quo modo separentur excrementa in coctione ventriculi.

DVm in ventriculo nostro, cibi omnes & potus quos assumimus ad nutriendum corpus, percoquantur naturali & innata ventriculi virtute & coctione interim permutantur in chylum & in transmutatione illa, purum & impurum permanent mixta, nullo modo adhuc separata, sed dum descendunt in intestina, venæ mesaraycæ tanquam sanguisugæ intestinis capita sua miscentes sugunt quod purum est chyli, quod autem impurum est & solidum descendit inferius ut tandem foras propellatur ab avo, fœtidum valde excrementum quod autem liquidius est, & excrementi redolet naturam una cum chylo per venas mesaraycas si copia non turgeat sua defertur in hepar, & una cum sero sanguinis defertur per venas totius corporis, & tandem separatur per venas emulgentes in renibus, & transcolatur in vesicam, & fit urina quæ per vesicam foras emittitur. si verò copia turgeat, obstruit hepar & venas mesaraycas, & inde fiunt in hepate & mesenterio varii morbi & symptomata varia. Hoc liquidius excrementum sæpe sæpius expurgatur medicamentis tum per vomitum tum per secessum, & est amari saporis, & coloris flavi & subrubei, & naturaliter expurgatur per urinas. Et si turgeat & amandetur ad cutem scabiem parit variam, & pruritum, & ulcera varia secundum gradum suæ acrimoniæ, quæ variatur secundum varietatem caloris partium, In ventriculo itaque duplicia reperiuntur excrementa, & sæpe sæpius triplicia quæ solent vomitu ejici & foras expurgari; aquosa scilicet & insipida, flava subviridia, & rubea amara valde, stercorea omnia liquida excrementa, quæ à coctione ventriculi ex puri & impuri separatione & chyli elaboratione proveniunt, quę ventriculo valde nocent nisi foras natura vel alte protrudantur. Eaq; ventriculi excrementa variis dotantur qualitatibus, secundum varia elementa quibus turgent; dum enim sal abundat in quibus horum excrementorum hæc salita sunt & pungentem habent qualitatem corrodentem & acrem dum verò mercurius in quibusdam turget, hæc arida sunt & dum sulphuris copia redun-

Liquidius chyli excrementũ qua via expurgetur.

Quot excrementa ex coctione ventriculi nascantur.

Excrementa ventriculi variuntur secundũ elemẽta varia quibus abundant.

dundant hæc calida sunt, & inflamāt & sic de reliquis excrementis asserēdum est, quæ qualitates obtinent elementorum, quibus turgent, vt videbimus Capitulis subsequentibus omnibus; quibus quidem nō agūt, sed spiritus quibus turgent? excrementa enim agunt spiritibus suis, quibus turgent, non qualitatibus.

De excrementis hepatis.

CAPVT III.

Excremēta hepatis varia sunt.

SAnguis perficitur in hepate, at in elaboratione, & confectione sanguinis vnâ cum sanguine multa excrementa quę separantur in quantū possunt à facultate expultrice; nec tamē sanguis perinde amittit homogenealem suam & partium suarum similitudinem naturalem, quia hæc excrementa non sunt de natura & essentia sanguinis sed extra illā collocata sunt perinde facilia sunt separatu. Primò adsunt fuliginosa quædā excrementa quæ naturam obtinent terræ siccæ & siccabilis, vnde etiam siccabilia sunt & sicca illa excremēta & per poros corporis humani exeūt, & foras protrudūtur, & sæpe sæpius habent aliquid salis, vnde cum acrimoniam habeāt herpetes producūt & serpigines in cute corporis humani & scabiem & vlcuscula varia, si vero sicca sint & arida statim abeunt in surfura & fuligines pariūt in cute, & hæc excrementa communia sunt omnibus partibus corporis humani & præcipue capitis, habēt enim hęc excremēta fuliginosa partes omes, antequam enim sanguis convertatur in partes & fiat pars hæc excrementa fuliginosa separantur, ab vltimo alimento per poros cutis, & cutem efficiunt fuliginibus, quæ scalpendo ab ipsa cute separantur & decidunt, vnde etiam est valde necessarius sanitati hic calus, separatio fuliginum ab ipsa cute quia si non separentur obstruunt poros cutis & calor naturalis non perflatur cutis poris non apertis sed obstructis vnde cumulantur & crescunt excrementa interna, vnde prodest sanitati cōservandæ cutanea frictio, & balneū, & lotio, corporis humani & natatio saltem in anno semel facta, quia sic excrementa illa fuliginosa separantur à cute & pori aperti remanent & calor naturalis eventilatur, & in æstate potissimū dū nō friget, prodest sumopere nudū corpus aëri tēperato exibere semel in die corpus ūguibus friacare, vt illa fuliginosa excremēta rite separētur ab ipsa cute, & eventiletur calor, & spiritus cœlestis essentiæ qui aeri incubat penetret corpus & jungatur nostro spiritui, qui partibus nostris adhæret, & sic fortius & potentius sanitas conservatur, & roboratur quia sanitatis cōservādæ scopus tutissimus est excrementorū horum fuliginosorū separatio quia per separationē illā cutis aperta manet & roboratur spiritus sanitatis œconomus, cumulatis autem hisce excrementis suffocatur & extinguitur spiritus, vnde sanitatis

Fulgines vnde fiant serpigines & herpetes vlcera in cute.

Cur prosit sanitati frictio corporis, balneum & lotio & nudum corpus aeri exponere æstate.

fit dispendium notissimum, & horũ excrementorum spiritus agunt in spiritum nostrum & eum inficiunt, & sic morbi fiũt Cælo spiritu nostro sunt etiam præterea in hepate multa alia excrementa consideratu dignissima, quæ vna cum sanguine ex hepate habent originem & potissimum flava quædam viridia & subjuga stercoracea quædam excrementa, quæ vna cum chylo à venis mesaraycis in hepar deferuntur, & in elaboratione sanguinis separantur, cum sero sanguinis, & per totum corpus deferuntur vna cum sãguine per venas, & tandem separãtur per venas emulgentes, vna cum sero sanguinis per renes, & vesicam, & deferuntur foras per vrinas, & hæc sunt excrementa quæ tingunt vrinas colora flavo, & variis aliis coloribus, nam sæpe subviridi, & nigro colore tinguntur vrinæ, ab his excrementis, variosque morbos pariunt in corpore, si copia turgeant vt sunt icterus, niger, & flavus, & obstructiones omnes, & lapides, & calculi etiã in partibus vbi turgent hęc excrementa, producuntur: nã hæc excrementa ab ipso sale quo turgent lapidescunt in renibus in vesica, & sæpe sæpius in hepate ipso, ventriculo, & intestinis, & in ipsa capacitate thoracis, in quibus omnibus locis solent vagari hæc excremẽta, cum inibi deferri soleant vna cum sanguine, & dum sanguis transit, & mutatur in alimentum, excrementum illud remanet purum sputum separatum à sanguine, & inibi nisi foras amandetur lapidescit sua peculiari siccitate terrestri quà pollet: hinc reperiuntur lapidea multis in locis in corpore humano extra vesicam, & renes, qui ab ipsis excrementis supracitatis trahunt originem, cum hæc excrementa vbique locorum deferãtur vna cum sanguine per totum corpus, vnde & calculi, & lapides possunt produci in omnibus corporis nostri partibus, & verè producti reperiuntur, vt apparet & experientia patet in arthritide vbi materia arthritidis in locis omibus, & articulis in medio artilationis ipsorum membrorum lapidescit, vnde ossa ipsa dislocantur, & destruitur articulatio, & motus lapidescunt autem hæc excrementa ab ipsis suis innatis spiritibus qui ea condensant.

Alia hepatis excrementa

Tinctura varia vrinarũ vnde sunt.

Lapides & calculi vnde fiunt in variis partibus

Lapides in omnibus partibus possunt produci.

Vnde in arthritide fiãt calculi & sophi.

De excrementis cerebri, & capitis.

CAPVT IV.

Excrementa varia & multa cerebri & capitis.

CVm multum sanguinis seu alimẽti generalis deferatur ad caput, & ad cerebrũ vt eo alimento nutriatur caput, & partes ejus, separatione puri alimenti facta, reperiuntur multa excrementa varii generis & speciei, quæ separari solent per emunctoria capitis, & cerebri, quęq; quidẽ emunctoria multiplicia sunt propter copiã excrementorum quæ in capite, & cerebro produci solent, separatione facta puri alimenti. Prudens, & sagax natura, multiplicia fecit in capite emunctoria, ad expellẽda illa multiplicia excrementa, fecit nares, fecit palatum, & poros capitis ãplos, & apertos, vt fuligines copiose exirẽt, & foras protruderẽtur. Per

nares exeunt excrementa mucosa, spissa, & viscosa, glutinosa, & tenaria quæ sæpe sæpius salita sunt & amica, sæpe autem insipida, & aquosa, quæ in naribus multos producũt morbos, & varios secundum variis spiritibus quibus dotantur, per aures autem alterius generis foras protruditur excrementum flavi coloris, & amari saporis viscosum, & tenax excrementum, olei, & sulphuris elementi redolens naturam, & essentiam vnde etiam si non rite separetur hoc excrementum cumulatur in cerebro, & meringes efficit calore præter naturam & inflammat eas, vnde mania sæpe fit, & delirium ab inflammatione venarum quæ ab hisce excremẽtis flavis & subviridibus in cerebro retenta originem trahere solet vt libro de morbis peculiariter tractabitur. Per palatum autem protruduntur excrementa mucosa, & aquosa quæ per porospalati decidunt in ipsum os ginginas, & dẽtes, & in laringem ibique varios pariũt morbos, vecuscula varia, dolores dẽtium. fisuras labiorum, & linguæ ac inflammationes laringis, & gutturis cum variis tumoribus qui quidẽ variant, ac distinguuntur, ex vario & diverso spiritu excrementorum quæ in has partes decidunt easque diverso modo afficiunt per poros autem totius capitis protruduntur, & exeunt foras excrementa fuliginosa, sicca & arida, humidaque alia, & crassa pinguiaque quibus nutriuntur pili, & crescunt vera accretione cum suscipiant jutus illud excrementum & coquant ipsum ac dirigant, & sic permutant in se ipsos, reliquum abit in fuligines, & si humida illa pinguiaque excrementa aliquid salis participent fit scabies in capite, in pericranio capitis, quod corrodetur pericranium ab ipsis excrementis vnde vlcuscula fiunt illa quibus pueri, adolescentes humiditate salita excrementosa, & spiritu acri vigentes solent affici: pediculi hinc etiam solent produci, & generari in capite ab humiditate illa excremẽtosa insipida non salita, supra modum ex calore enim tepido ipsius capitis, cum humiditate illa excrementitia insipida, & spiritu ejus fiunt animalcula illa quibus pueri infestantur, & omnes qui humiditate illa abundant, facili enim via atomi seu partes minutissimæ illius excrementi animantur à calore nativo ipsius capitis, qui ipsius partes excrementitiæ humiditatis actuat & informat, spiritu suo nativo hinc surgunt, & fiunt pediculi, qui nunquã in capitis pericranio sicco, & arido fiunt, & generantur, sed in humido, & pingui illo excremento turgenti. Vnde qui pediculos enecare vult, siccitatem, & ariditatem inducat in pericranio necesse est, & sic pediculorum productionem impediet, vnde deraso capillitio sępe sępius perit, & destruitur illa productio, quod in renascendis capillis consumatur illud humidũ excrementosum, & sic pediculorũ materia consumitur, & pediculi non enascuntur sed evanescũt, & pereunt exsiccata eorum fodina.

Mania vnde & deliriũ.

Scabies in capite vnde.

Pediculi vnde fiant.

Mors pediculorum vnde depẽdeat.

De excrementis pulmonis cordis & thoracis.

CAPVT V.

PVlmo nutritur sanguine puro, vt & reliquę corporis partes; & quia sanguis qui ad pulmonem demandatur ad ipsum nutriendum non est adeo purus, quin secum habeat multa excrementa quibus scatet, vt in cæteris corporis partibus ad quas enutriendas mittitur sanguis; ideo excrementa illa separãtur dum coquitur sanguis inibi missus ad pulmonẽ enutriendum, excrementa siquidẽ sanguinis vt sanguini heterogenea, non transeunt in alimentum partis alendæ, sed separantur ab ipsa parte, & ejiciuntur tanquam excrementa foras, & si retineantur copia crescũt, & efficiunt morbos varios, secundũ varietatem excrementorum, & spirituum quibus turgent excrementa illa: Excrementa autem multa in capacitate thoraci separantur ab ipso pulmone. Pulmo siquidem non solum sanguinem alimentitium suscipit vt ipso nutriatur, sed etiam accipit de foris aërem spiritu lucis plenum quem attrahit inspiratione, vt conjungat illum spiritum lucis cum spiritu naturali alimentitii sanguinis, vt hinc fiat spiritus vitalis, attractus hic spiritus lucis deforis adveniens replet arterias omnes pulmonis, ibique multa fiunt excrementa, quod enim aeris spiritu lucis repleri nequit, cum spiritu naturali alimentitii sanguinis ejicitur foras per expirationem, vnde & ab alimento naturali aquosa multa fiunt excrementa quę per tussim ejiciuntur foras ex pulmonibus, & ex capacitate thoracis; alioquin nisi ejiciantur replent poros pulmonis, & viscositatem acquirunt calore naturali partis, vnde inspirationem, & expirationem impediunt, & difficultates respirandi, & si acria fiunt, & salita vlcera pariũt in pulmonibus spiritibus suis acribus, & mordacibus vnde varia exoriri solent Cymptomata venarum ruptiones, & errosiones sputa sanguinis, & pura aliaque similia, quæ tabem tandem, & ipsam mortem inducunt & si pleuriam afficiunt inflãmationem in ea efficiunt & dolores ingentes & pleuritides operantur; & peripneumoniam vt libro de morbis subsequenti clarius fiet, capitulis propriis & particularibus. Si vero ventriculos cordis hæc eadem excrementa ingrediantur, nec separẽtur à tanta nobili parte & viscere faciunt ibi tremores cordis palpitationes & syncoptes & si nimis turgeant & vigeant pariunt subitaneas mortes nam cor lesionem fortem & magnam pati non potest sine morte, cũ à lesione illa forti & magna suffocẽtur spiritus, & extinguãtur nimia copia excrementorum, vnde vitam extingui necesse est si spiritus vitales extinguantur; hæc autem excrementa in corde fiunt ex digestione alimẽti cordis totum siquidem alimentũ non convertitur in substantiam cordis neque in spiritum vitalẽ vnde & ex alimentitio sanguine & spiritus lucis aereo vehiculo contrahuntur

Excrementa pulmonis morbos pulmonum pariunt.

Tabes vnde & asthma.

Excrementa cordis morbos cordis efficiunt ratione spirituũ suorum quibus turgent & quibus agitur in spiritus vitales nostros.

excrementa maligna sæpe sæpius si malignis spiritibus afficiatur aerum qui spiritum lucis in cordis ventriculo affert, hinc afficiuntur excrementa illa malignis spiritibus & sic cor maligne afficiunt vnde & syncopes & subitaneæ mortes exoriri solent, & ex spiritibus malignis alimentitii sanguinis qui etiam solet infici hisdem malignis spiritibus, Vnde extra & intra latitant hostes nostri & vim vndique in nos inferunt, adeo vt in admirationem rapiar, quam maximam qua via & quo modo tādiu vivere possit homo, tot hostibus circunductus & obsessus: Per poros etiam cutis ipsius quæ totum thoracem circundat, emittuntur foras excremēta fuliginosa, quæ ex reliquiis digestionis alimētitii sanguinis proveniunt, quæ si parietibus thoracis adhærescant morbos pariunt diversos excrementorum retentorum necesse est ad vitam vt illa omnia qualiacumq; sunt excrementa foras protrudantur vel per poros ipsius cutis fuliginis alicujus instar, vel per tussium patenti gutturis itinere, & via, sic enim expurgatur thorax ab excrementis suis, & partes que inibi continentur tuto & cum Cavitate integra & absoluta conservantur.

Excrementa illa interna sunt hostes nostri interni.

Tussis sæpe sæpius est sana cum expellat excrementa thoracis.

De excrementis fellis.

CAPVT VI.

Nobilitas fellis & laus eius.

FEl est nobilissimū viscus, ejusque officiū; & nobilē vsum nō noverunt antiqui; Chystis ejus adhæret hepati, vt fugat ex hepate alimentū suum peculiare, & fotu suo conservet hepar & sanguinem ejus ? est enim in felle naturale vitę balsamum quo conservatur hepar, & sanguinē & sanguis ejus intrinsecam suæ conservationis et durationis suscipit energiam et virtutem innatam et insitam ab ipso felle: fel ergo est viscus præpotens in natura liquoris primi genii apprime vitale et summopere vitæ necessarium, nullo modo excremētitii humoris plenum vt somniarunt antiqui Medici, sed vitalis omnino balsami, cujus virtute et proprietate ipsum hepar conservatur et ejus sanguis, et si quid est excrementitii liquoris in ipso balsamo felleo separatur per insensibilem transpirationem, et est quid aquosum vel fuliginosum, et si salis, vel ejus spiritus sapiat naturam coagulatur in ipsa thieca fellis in calculos, et lapillos, vnde et qui calculosi sunt sæpe in felle eorum reperiuntur calculi, quia spiritus salis vrinalis, qui sero alimētitii sanguinis individuus comes est, balsamum illud felleū etiā comitatur et vi separatur coagulatur in calculos vt in hepate in renibus et in vesica, aliisq; partibus solet coagulari, sic calculi qui reperiūtur in ipso felle fiunt ab excrementis ipsius fellis quæ spiritus salis vrinalis habēt quorum virtute coagulātur in calculos: reliquū quod est in ipso felle purū est et vitale et nō est excremētum biliosi humoris quod separatur ab ipso hepate vt sōniarunt medici antiqui quod peculiariter in capite superiori de humoribus refutatum est et argumentis et rationibus confirmatum plurimis.

Vnde calculi in felle enascantur.

Alios sibi innatos & proprios spiritus quibus hæc excrementa felle coagulantur in calculos.

De excrementis lienis.
CAPUT VII.

Lienis officiũ & laudes.

Lien est vicarius hepatis quod hepar perficere non potest demandatur lieni, vt perficiatur & perfecte coquatur & attenuatur sanguis crassus, qui coctione hepatis attenuari & perfici, & perfecte coqui non potuit vnde demandatur huic crassus & imperfectus lieni sanguis, vt inibi perficiatur, ideo lieni datæ sunt & à natura concessæ infinitæ arteriæ, vt calore vitali spirituum, qui in liene turget, perficiatur sanguis, qui absolutam & vltimam perfectionem habere non potuit, in hepate, vt calore vrgentiori lienis obtineat vnde lien est pars nobilissima & potentissima totius corporis, & nobilitate officii sui præstat, & excellit hepar, quod perficiat & absolvat, quod hepar perficere & absolvere nequit, ideo cum inibi perficiatur sanguis, multa in hac parte coctione sua separantur excreméta, & varia, fuliginosa sunt quædam sicca, & arida, quæ per poros cutis insensibiliter transeunt, & foras abeunt, quæ si non separentur & foras protrudantur obstructiones lienis faciunt, sunt & nigra quædam excrementa alia fœculenta & crassa quæ à puro sanguine separantur & expurgantur sępe sępius per vrinas, & vrinas tingunt colore atro, & nigro & sæpe sæpius expurgantur vomitu quia lien supersedens ventriculo & illi incubans deponit sua excrementa per cæcos ductus & canales & & per poros cutis, totum enim corpus porosum est, & perinde permeabile. Vnde etiam hæc excrementa lienis nigra & atra fuliginis modo per totum corpus diffunduntur, & cutem vniuersam corporis tingunt sua nigredine, & icterum nigrum cõstituunt, ab excrementis lienis ortũ ducentem vnde expurgato liene curatur hæc icteri species, vt infra capite de ictero clarissimũ fit, in libro 3. hujusce libri fiunt etiam, & calculi in ipso liene, ab spiritu salis vrinalis qui serum sanguinis lienosi comitatur, & excrementa lienis coagulat in calculos.

Cur tot & tanta sint excrementa lienis.

De excrementis renum: & de eorum effectibus.
CAPVT VIII.

Renum officium.

Facili via & modo obstruuntur Renes, à natura & à creatore sũmo dati sunt duo renes singulis animãtibus vt si vnus pereat & obstruatur alter fungatur officio suo, sanguis siquidẽ serositate abundat quę expurgari nõ potest nisi renum officio, in sero autem illo sanguinis latẽt quamplurima excrementa, quæ variis morbis ac multiplicibus officiũt renes imprimis adest vrinosa materia quæ expurgatur per renes & per vreteres in vesiccam & à vesicca forasemittitur in illa vrinosa materia sunt multa aquea excrementa terrea & salita, nec non sulphure & oleaginosa, quæ ex mixtione varia diversos & distinctos pariunt morbos: aquea & salita simul mixta calculos pariunt in renibus, & vlcera, præsertim si spiritus salis coagulet aqueam illam materiam cui incumbit, si vero non, vlcera parit, propriũ enim

In vesicca quid faciat calculos & vlcera.

enim salis est, corrodere, propter acrimoniam quam habet antequam dulcescat, dulcis enim salis est conservare, vt illud sal elementare est & non excrementitium, & de excremētitio hic nobis est sermo, excremēta autē omnia possunt in sua elementa reduci sed dicũtur excremēta quod rejiciãtur à partibus, & quod coqui ac diger iperfecte nō potuerit, quod remanet crudum, & incoctũ, dicitur excrementũ illius partis, quod percoqui nō potuit ab illa parte, vt in renibus contingit sanguis serosus qui per venas emulgētes ad renes demādatur & percoqui non potest à renibus & in renum substantiam converti nequit, dicitur excrementum renũ sic expurgatur alimentum generale partium à serositate inutili, renũ officio, et munere, et serositas illa inutilis, et materia vrinę, quę perfectionem vltimam suam et absolutam recipit in vesicca: nō quod perinde in vrina censeamus nihil esse vtile vitę fouendæ et conseruandæ. Nā si iterũ potaretur vrina et iterũ coqueretur à ventriculo et hepate, et à reliquis partibus coctioni dicatis partes elicerent ex ipsa vrina aliquid vitæ proficiens et vtile, at dicitur vrina totaliter excremētitia, et inutile corpus, quod vltimas coctiones subierit, et à partibus coctioni alimentitiæ dicatis rejecta fuerit; nihilominus tamen est aliquid vitæ, et alimēti in ipsa vrina, modo iterum coquatur. In vrinæ ergo separatione multa adsunt excrementa diversæ qualitatis et substantiæ, vt in anatomia ipsius vrinæ apparet, quæ per distillationē celebratur, primo adest aquosa et insipida omnino substãtia, quæ levissimo ignis calore ascendit, et in maxima copia reperitur in omni vrina, subsequitur spirituosa quædã substantia subacida, et pungens, deinde sal volatile ascendit vna cum oleosa substantia quæ vltimo ascendit magno cum igne, in fundo alembici remanet caput mortuũ in quo est sal fixum et terra fricabilis sicca et arida, ex aquosa illa substantia nihil fere mali exoritur in renibus, nisi cum aliis substantiis excrementitiis permisceatur, nam si cum sale volatili permisceatur coagulatur in calculos vna cum terra illa volatili, si cum acida substantia permisceatur dolores ingentes in renibus parit, si cum oleosa, et sulphurea illa substãtia permisceatur, inflamationes renum producit, item et dolores, quia semper adest cũ pingui et oleosa illa substantia, sed volatile à quo materialiter fiunt dolores, efficiuntur autem à spiritu innato et insito renũ qui est verum et vnicum sensationis organum vt fuse admodum alibi probatum est, si vero cum sale tum volatili tum fixo vniatur ita vt prævaleat sic in illa mixtione, fiunt vlcera in ipsis renibus ex quibus pus exoritur vna cum vrinis, si sal fixum calcinationibus multoties iteratis et solutionibus in aquosa illa substantia depuretur ad vltimam depurationem vt durescat

Excrementum quid dicatur.

Excrementum renum quid dicatur.

In serositate latet aqueũ dulce excrementũ quod remanet in pęrisp rtiũ accurrit in dolores & tumores vnae latex dicitur.

Vrina curdicatur totaliter excremētitia.

Calculi in vesica vnde fiant.

A sale volatili dolores vesicæ & renum.

sana.

Arcanum curãdi morbos renum & vesicæ quale sit.

tandem et rubeat, et circulatione pereñi convertatur in oleum rubrum habes arcanum curandi morbos omnes renum, sed maxima est difficultas in eo purando oleo, propter longitudinem temporis quæ in eo conficiendo impendenda est.

De excrementis vesicæ.

CAPVT IX.

Vrina etsi excrementitia fere tota habet aliquid vitæ.

URina quę deportatur à renibus in vesicam tota vere excrementitia est, habet tamen aliquid vitæ & alimenti adhuc vt diximus capite superiori nec tamen plura reperiuntur nec pauciora reperiuntur excrementa, in ipsa vrina in vesicca reperta quam in renibus ipsis, et perinde etiam in vesicca efficiunt eosdem et similes morbos ac in renibus ipsamet excrementa, pariunt dolores vlcera tumores strangulias et disurias et calculos. Virtute et energia excrementorum quæ latent in ipsa vrina, sunt tamen quædam illorum excrementorum adeo vtilia in ipsa vrina ad impediendos saltem calculos, vt nisi turgeant ipsa excrementa calculosa sit vrina ea potissimum excrementa sunt liquida, illa excrementa flava quæ primo in ventriculo vna cum chylo producũtur et vltimo separãtur in intestinis, et ab intestinis percolãtur in hepar, et cum sero sanguinis permiscentur et tandẽ vna cum sero illo foras protruduntur benefico, et auxilio renũ et amandãtur in vesiccam vna cum vrina et tingunt suo colore vrinas, et hæc sunt excrementa quorum beneficio vrina præservatur a calculo, nam spiritus varinæ non potest coagulare materias viscosas & glutinosas quæ reperiuntur in vrina, si illud excrementum liquidum stercorarium turgeat in vrinis, cum impediat coagulationem virtute sui sulphuris & Mercurii soluti, & liquidi quæ in eo excremento copiose continentur vnde liquidum semper manet illud excrementum stercorariũ, vnde propter substãtias solitas quas secum continet, summe penetrans est, & permeat inde totum corpus: vnde in ictero nigro, & flavo, qui originẽ ducunt ab ipso liquido stercorario excremento, totum corpus inficitur illo excremẽto tum partes externas & internas propter subtilitatem & penetrationem illius excrementi, quæ originem ducit ex solutione suarum substantiarum quæ in eo continentur.

Quid impediat calculum in vesicca.

Icterus vnde ortum habeat.

Reliqua autem excrementa quæ reperiuntur & insunt ipsi vrinæ, si copia sua turgeant nocent valde ipsi vesiccæ, præsertim, si nimis abundẽt sale, & sulphure, vlcera enim & inflammationes faciũt in ipsa vesicca, quæ difficulter curantur, cum, & vrina acris & mordax qua semper madẽt vlcera hoc impediat causa enim vlcerum materialis, & occasionalis, semper persistit, & persistente causa materiali, necesse est, vt persistant & effectus ejus causæ, sunt, & alia excremẽta præter hæc prædicta quę veneno imperfectivo, & mortifero inficiuntur, vnde spiritus vesiccę stupet & sensationem amittet & paralysi afficitur vesicca, & ad vrinæ expulsionẽ

Vlcera & inflammationes in vesicca vnde sint.

Paralysis in vesicca vnde

ſionem non compellitur ſed quaſi mortuus manens non ſentit vellicationem copioſæ & turgentis vrinæ, vnde remanet vrina, & non ejicitur & ſic difficultas vrinæ ejiciendæ quã maxima producitur.

De excrementis partium in genere.

CAPVT X.

Singulæ partes corporis habent ſuũ excrementũ propter particularẽ ſuã digeſtionem.

SIngulæ partes totius corporis coquunt ac digerũt alimentũ ſuũ, quod in illas demandatur vt nutriantur, & perinde habent internũ ventriculum quo coquant ac digerant illud alimentum & cujus ope ſeparentur excrementa illius alimenti & niſi fiat illa ſeparatio excrementorum in ſingulis partibus, creſcit excrementum, & multiplicatur donec noceat ſpiritui innato & inſito partium vnde fit morbus ſecundũ quantitatem & eſſentiam illius excremẽti, quod ſpiritum agreditur, vnde neceſſe eſt vt fiat ſeparatio excrementorum illorum cum ex neceſſitate fiant in ſingulis coctionibus partiũ; alimentum enim qualecumque ſit nullo pacto coqui poteſt ac digeri in partibus, quin remaneant aliquæ partes illius alimenti crudæ & incoctæ, & ratione cruditatis illius fiant neceſſe eſt, excrementa quæ à partibus coctis & digeſtis debẽt ſeparari, alioquin quod coctum eſt, & digeſtum perfecte & abſolute, eſſet & permaneret permixtum cum crudo & indigeſto, & totum ſic noceret ſpiritui vitali, naturali & inſito, partiũ & ſic perpetuus eſſet morbus in corpore humano, niſi ſeparentur excrementa, ab alimẽto cocto ac digeſto; ſeparantur autem illa excrementa cruda & indigeſta facultate expultrice ſpiritus inſiti & naturalis omnium partium & foras protrudun-tur per poros in fuligines & vapores quæ ſemper exeunt & exhalãt ex corporibus tum ſanis tum morbo affectis, ibique in cute prurigines & ſcabiem producunt & pediculos, majores vel minores ſecundum majorem vel minorem diſpoſitionem quam habent illa excrementa ad vitam pediculorum ſuſcipiendam, & introducendam ſunt autem hæc excremẽta quæ plus aquę habent quam ſalis & ſulphuris nã ſi ſal aut ſulphur præ valeat impedit, ne excrementa illa inſipida, & aquoſa, quæ ad cutem protruduntur actuentur forma pediculorum, ſi autem ſal prævaleat in his excrementis ſcabies producitur, & pruritus, vlcuſculorũ omnes ſpecies in cute fiunt, & in partibus, quas illa excrementa aquoſa ſalita, & ſulphurea demandantur.

Morbus quid propriè ſit: eſt inſultus excremẽtorũ adverſus ſpiritũ.

Excrementa niſi ſeparentur à corpore corpus perpetuo ægrotaret.

Excrementa aquoſa in cute abeunt in pediculos.

An excrementa ita ſint excremẽta, ut nihil puri habeant naturæ.

CAPVT XI.

Nihil eſt adeo impurũ quin aliquid habeat puri.

NIhil eſt in natura adeo impurũ fœtidum & corruptum quin in ipſo ſit naturæ purum alioquin ex ipſo nihil generari, & fieri poſſet & natura nihil continet, quin ſit ex ipſamet, & eſſentia ſua vbique eſt, ita vt ſi reperiantur excrementa comparate dicuntur excrementa, quod vna pars naturæ, purior ſit altera, impurior cõparate dicitur excremẽtũ

at hæc æque est naturę ac altera quę purior est, nihil est in tota natura quin coctione & digestione purissimum fieri possit, differt tantum purum & impurum coctione & digestione natura tota, homogenea est, & nihil habet heterogenei nisi comparate, itaque perpendant Philosophi sagaci animi lance, contemplentur naturam, & qua ratione sint illi annexa excrementa, quę nullatenus sunt excrementa, ratione ipsius naturæ, cum natura ipsa per resolutionem naturalem omnia illa excremẽta qualiacumque sint, & esse possint reducere queat ad summam puritatem & perfectionem elementorum suorum ex quibus iterum cõjunctis fieri possunt res purissimæ, & perfectissimæ, quo circa dum de excremẽtis nobis est sermo, ne existimet lector, hæc excrementa esse quid inutile naturæ, & arti, nam dicuntur excrementa, quod huic mixtioni vel generationi sunt inutilia, & supervacanea, reliquis autem possunt esse vtilia, & vere sunt; nam iterum coquuntur digeruntur separantur, miscentur vniuntur, & conjunguntur & fiunt inde generata, & producta. Et sic nihil in rerum natura datur, & reperitur, quod sit verum & purũ excrementũ inutile omnino, supervacaneum omni generationi quod sequenti tractatu de puritate naturæ, dilucidius demonstrabitur chymiæ alumnis, vt illis sit nota & aperta in cute tota natura.

Omne impurum coctione fit purum & nitidum.

Excrementũ quare dicatur excremẽtum.

Nihil est in tota natura quod sit purũ excrementũ inutile.

TRACTATVS ALIVS inauditus & vere novus de puritate naturæ.

Quid sit naturæ purum in genere.

CAPVT I.

Mixta omnia & producta naturæ dici possunt in genere purũ naturæ, quod per productionem, & generationem separata fuerint, & selecta, ab aliis multis, quæ generationi, & productioni eorum, superfuerunt, nihil enim in generationibus, & productionibus rerum invenitur quod nõ sit valde vtile illi productioni itaque cum omnia sint valde necessaria & vtilia generationibus, & productionibus naturalibus, nihil erit in his superflui, & inutilis, vnde pura dicentur omnia generata, & producta naturalia, & hinc purũ naturæ generaliter possumus definire, id omne quod ex naturæ intimis seminibus & thalamis producitur & ortum habet, cum omnia pura sint naturæ mixta & composita, strictius autem potest definiri purum naturæ, id quod solum activum est, in natura, & seminis naturã & essẽtiam habet, in cuius centro vis et potestas ipsius naturæ, conseruatur quod in singulis elemẽtis in centro eorum tutissime conseruatur, et quiescit illæsum et incorruptum, in quo radicatur forma cuiuscumq; rei: nã sedes formæ, est totum mixtum, et into

Purum naturæ quid proprie dicatur.

Purum quid proprie sit.

in toto etiam mixto, residet illud purum naturæ, nam si nō resideret per singulas et omnes partes mixti, singulæ et omnes partes mixti nō essēt vt sunt coctionis capaces, cum actionis principium sit forma, & forma illa nō potest esse sine puro illo naturæ in quo radicatur forma, vnde et principiū actionis radicatur in ipso etiam naturæ puro.

Puri diuisio in tria genera.

Sed cum tota natura dividatur in tria genera, in genus puta animale, vegetabile et minerabile, natura perinde erit animalis vegetabilis, et mineralis, et perinde etiam purum naturæ diuidetur in similia genera, vnde purum naturæ animalis erit diuersum ac distinctum à puro naturæ vegetabilis, et purum naturæ vegetabilis erit distinctum à puro naturæ animalis, et purum naturæ mineralis erit etiam distinctum à puro naturę animalis et vegetabilis sic erunt tria pura naturæ inter se diversa ac distincta, de quibus singulis, capitulis subsequentibus nobis erit dicēdū.

De puro naturæ animalis quid sit & quale sit.

CAPVT II.

Purū naturæ animalis quid sit.

PVrum naturæ animalis est semē animale in quo se conseruat ipsa natura animalis et se in eodem multiplicat, vnde definire possumus purum ipsum naturæ animalis, id ipsum in quo naturæ animalis seminalis virtus energia, et potentia illæsa conseruatur, et id solum est semē animale. quod quidem extra animale corpus viuens, et perfectum inveniri potest, quicquid garriant Philosophorum nonnulli, male explicantes chymicorum sententiam de Mercurio seu semine Physico metallico, quod quidem animale dicunt quod animalia hinc producantur, si tenuitas illius substantiæ ita graduetur vt ad formam animalem introducendam evehi et extolli possit nam natura animalis vegetabilis, et mineralis ab vno, et eodem fonte ac radice scaturiunt et destinguuntur tamē tenuitate substantiæ et coctione, et vnione principiorum in natura siquidem animali principia naturæ, et elementa, subtilissima valde sunt leviter cocta et vnita, vnde leui agente destruitur natura animalis quia ejus principia rara, et tenuissima leviter digesta sunt, et perinde nō perfecte vnita, vnde non diutissime durat, quia eius principia facillime ab invicem separantur ac dissolvuntur, in natura autē vegetabili eius principia, et elemēta fortius digesta sūt, et cocta, vnde et diutius durant quā ipsa animalia, in natura autem minerali principia, & elementa diutissime cocta sunt, & digesta & perfecte vnita, vnde diutissime durant, & præsertim ea quæ perfecta sunt, & quæ coctionem longam passa sunt, vt aurum & argentum, lapides pretiosi in quibus omnibus elemēta, & eorū principia perfecte digesta sunt, & perfecte vnita, vnde difficili via dissolvuntur, & separantur ab invicem & sic diutissime durant, & in esse suo perseverant, vt capi-

Animalia vnde facile corrumpantur & atterentur.

Vegetabilia & mineralia cur diutius durent.

tulis ſubſequentibus clariſſime demonſtrabitur natura autem animalis quia ejus principia, & elementa nō perfecte vnita ſunt, & leviter digeſta, ideo facili via inter ſe diſſolvuntur, & ſeparantur, & perinde corruptioni obnoxia ſunt, & morti, nec perinde diutiſſime durant vnde colligere facillimum eſt arcana longiſſimæ vitæ non eſſe extrahenda ex genere animalium quia omne quod eſt in eo genere corruptibile eſt, niſi reducantur animalia ad ſuū primū principium, & ad primam originē, quod difficillimum eſt, & longiſſimum; ſed in genere mineralium habemus primum genus rerum omnium ex quo cum ſit incorruptibile poſſumus elicere, & extrahere illud vitæ longæ arcanum, vt clare admodum demonſtratum eſt tractatu ſuperiori de vita humana.

Vita longa arcanum unde extrahi poſſit.

De puro naturæ vegetabilis quid ſit & quale ſit.

CAPVT III.

Purum vegetantium quid ſit & vbi conſiſtat.

PVrum naturæ vegetabilis conſiſtit in ſemine vegetabili, nam virtus potentia & energia vegetantiū in eorum ſemine conſiſtit & purum vegetantium eſt ſola virtus & energia ac potētia vegetantium: cōſtituitur autē purū iſtud vegetātiū ex putate elementorum omnium tam ſuperiorum quam inferiorum: quod quidem purum elementorū omniū quod proprio naturæ motu ad centrum terræ tendit atque cadit vt vbi tanquam in ventriculo naturæ, calore ſuo naturali & centrali digeratur ac coquatur, & in coctum ac digeſtum ſublimetur per poros terræ, & vbi vegetabilia qualiacumque adinvenit, naturam particularem vegetabilium aſſumit, & fit ex puro vniverſali totius naturæ, purum particulare naturæ vegebilis, quod quidem componitur ex eiſdem partibus & naturis elementaribus, ac purum vniverſale, ſuſcipit tantum naturam particularem in natura vegetabili, quod ipſam ingrediatur, & ex digeſtione & coctione particulari quam ſuſcipit in natura vegetabili, & ſic genus vegetabile ſuſcpit differentiam genericam in ſuo genere vegetabili, & differentiam ſpecificā in ſpecie ſua, & differentiam individualem in individuis ſpecierum, ex ſola coctione ac digeſtione illius puri ſic poma ſic pyra ſic nuces, ſic roſę, & flores omnes ſuſcipiunt illā ſuam peculiarem differentiam ex digeſtione, & coctione puri ſui in viſceribus ſuis vbi fit coctio illa ac digeſtio: & ex puro illo cocto ac digeſto, producitur germen in vegetabilium fructibus, & ſeminibus in quo conſervatur virtus, & energia vegetandi, & hæc eſt 280. pars ipſius germinis in qua conſervatur illæſa illa virtus germinandi, & multiplicandi, pura omnino, & cæleſtis eſſentiæ: nā omni ex parte, pars illa reſpondet elemento ſtellarū vnde illud Virgilii, igneus eſt ollis vigor, & cæleſtis origo ſeminibus quod quidē purū dū ſpargitur per corpora, & poros vegetātiū ſublimatione illa magis ac magis depuratur, quod eſt puriſſimū abit in flores & fructus quod eſt minus purum in me

Purum vniverſale ſuſcipit differentiam ſuam in locis vbi differtur

Pars 280. ſeminus germinandi habet potentiam.

medullam, & lignum quod vero minus adhuc purum est abit in folia, et cortices et sic purum illud in tres partes distribuitur in corpore vegetantium, in flores et fructus, in medullam et lignum, et in folia et cortices, quæ omnes distinctæ partes ab vno, et eodem puro originē habēt, et conservationem, et multiplicationem sui ipsius sic vegetāntium purū satis fuse demonstratum est, ex purissimo elementorum omnium componitur, et in elementa sua reduci potest quæ quidem depurata, et iterum in vnum conjuncta, producūt stupendum vegetantium arcanum quod virtutes omnes vegetantium in summo gradu possidet, et communicare potest vegetātibus omnibus vnde liberari possunt ab ipso arcano, ab omnibus morbis suis, et defectibus, et summam obtinere perfectionem in genere suo, vnde fructificandi summam virtutem, et potētiam ter aut quater in anno obtinere possunt, et si senescant arbores, et ætate deficiant, possunt refici ac renovari earum virtus et facultas.

Fructificādi virtus potest restaurari et renouari arcano vegetātium.

De puro naturæ mineralis quid sit, & quale sit.

CAPVT IV.

PVrum naturæ mineralis fit immediate ex puro naturæ vniuersalis hoc est ex puritate immediata elementorum omnium qua semen suū in cētrum terræ projiciunt vt inibi coquatur, & digeratur, coctumque ac digestum à calore centrali terræ sublimetur per poros terræ ibiq; dū mineralia primum invenit, ipsa ingreditur, fit alimentum peculiare mineralium in ventriculo cui mineralium calore naturali mineralium, qui generale illud alimētum coquit ac digerit, & in sui substantiam convertit hinc etiam fit semen particulare mineralium, ex digestione & coctione illius alimenti cujusque rei, fit, semen particulare cujuscumque rei, sic alimentum vniuersale seu semen rerum omnium quod in centro terræ ex elementis omnibus per coquitur fit semen particulare, seu alimentum particulare mineralium omnium dum mineralia ingreditur fit aurum, & argentum dum ad fodinas auri & argenti sublimatur: fit plumbum, & stannum, ferrum, & cuprum ac argentum viuum, si ad plūbi stanni ferri cupri ac argenti vivi fodinas perveneris, nam plumbum stannum ferrum cuprum, ac argentū viuū trahit ad se alimētum, generale illud alimētū, & coquit ac digerit in sui substantiam, & sic crescūt, & vegetant fodinæ metallorum omnium, Et generale illud alimentū nihil aliud est quam vapor, & exhalatio quæ ex surgunt ex elementis omnibus quæ suum purum projiciūt in centrū terræ: ibique permiscetur coquitur ac digeritur, et per calorē centralem terræ sursum sublimatur, et fit vapor et exhalatio, de quibus nutriūtur omnia vegetabilia animalia, et mineralia, et sic ab vno et eodem fonte prodeūt, et scaturiūt omnia:

Purum minerale vnde fiant.

Ex puro cujusque alimēti fit semen.

Fodinæ metallorum vnde fiant.

Omnia fiū ex vno.

nia: valde enim mirum est in vaporibus & exhalationibus contineri omne illud, (quod in natura pretiosum est) aurum argentum, metalla omnia, & lapides omnes pretiosos adamantes carbunculos, & margaritas, sunt enim vapores elementorum omnium, thesauri pretiosissimi totius naturæ, ex quibus natura procreat & producit omnia in eis sunt principia omnia vnita, & conjuncta, quod Capitulis subsequentibus clarissime disquiremus.

Vapores, & exhalationes sunt thesauri Dei & naturæ.

An in puro naturæ mineralis sint elementa omnia simul coniuncta.

CAPVT V.

In puro naturæ mineralis sunt omnia elementa.

NVllo pacto dubitandũ est quin in puro naturæ mineralis sint elementa omnia simul mixta, & vnita tanquam in semine minerali, ex quo immediate fiunt mineralia omnia; nisi enim essent in tali puro naturæ mineralis, omnia elementa simul mixta, & vnita, non posset tale purum, producere, & generare mineralia cuncta: oportet siquidem vt omnia principia naturæ mineralis sint in tali puro seu semine minerali, vt hoc semen sit fons, & scaturigo mineralium omniũ principis siquidẽ mineralis naturæ sunt scaturigo generationis, & productionis mineralium omnium, virtus siquidem sola, & energia generationis in principiis naturæ solis repetitur Deus enim, & natura posuit hanc energiã, & virtutem in principiis dum dixit omnibus creatis, crescite, & multiplicamini, non dixit illud indiuiduis rerum quia corruptibilia sunt, sed principiis rerum, quæ in indiuiduis latitant, & occultantur, & in his incorruptibilia sunt vnde etiam virtus & energia multiplicandi conseruatur illæsa, & incorruptibilis in ipsis principiis, & elementis incorruptibilibus quæ illæsa, & incorruptibilia in ipsis individuis conservantur, nisi enim vere essent, & realiter in ipsis rerum indiuiduis non possent ipsa individua rerum in principia, & elementa sua reduci, vt vere & realiter reducuntur, corrumpuntur indiuidua, & in ipsa corruptione apparẽt & manifestantur principia, & elemẽta, ex quibus concreta sunt ipsa individua.

Multiplicandi virtus in solis principiis.

Sic nullo pacto dubitandum est quin in puro naturę mineralis quod est semen mineralium, quodque est individuum quid minerale, sint elementa, & principia naturæ mineralis simul vnita, & conjuncta, ad constitutionem illius seminis naturæ mineralis quod est principium multiplicationis, & generationis mineralium, ratione, & ministerio principiorum, & elementorum mineralium quę sola conseruant energiam, & virtutem multiplicatiuam, & generatiuam illæsam & incorruptam.

Semini minerali sunt principia mineralium.

An

An mineralia omnia habeant in se, semen illud minerale in quo se multiplicant.

CAPVT VI.

Semen mineralium quid & quale.

PHilosophorum quamplurimi negant semen istud minerale, quia in ipsis mineralibus non apperte videtur ac conspicitur quia in centro eorum latitat, & occultatur, attamē solis manifestatur his qui lynceos habent oculos, aqua siquidem in cētro, & corde mineralium latitans est verum, & legitimum mineralium semen, in ea enim sola se multiplicant, & se producunt imo aqua elementaris pura est verum semen mineraliū omnium, ex ea enim sumunt omnia mineralia suam originem: nec aurum, & argentum & reliqua omnia metalla, nec lapides tā communes, quam pretiosi omnes aliam habent scaturiginem, quam ipsam aquam communem, & elementarem aqua sola coctione ac digestione fit aurū, argentum, & lapis pretiosus, adamas, & carbunculus quod mirum valde est, quod in subjecto tam molli, & vili, & liquido lateat durities aurea metallica, & lapidea tam pretiosa adeo vt thesaurus totius naturæ lateat, & abscondatur in ipsa aqua elementari, vulgari & communi non tamen intelligendum est aquam simplicem elementarem vt elementum est simplex, & principiū rerum omnium esse semen, & principium immediatum ex quo fiunt metalla, & mineralia omnia quia istud semen, & principium immediatum mineralium, est quid mixtum & compositum ex omnibus elementis, tam superius quam inferius, vt semen reliquarum rerum omnium, & aqua elemētaris est quid simplex. Sed dicitur aqua communis, & vulgaris quæ videtur & palpatur, esse semen mineralium omniū, eo quod ipsa aqua communis, & vulgaris cōtineat in se semen illud mineralium omnium, & sit vehiculum propriū illius seminis, defert enim aqua cōmunis & vulgaris semen illud minerale ad matrices minerales vbi digeritur, & coquitur in metalla, & mineralia varia ac diversa secundū varietatem, & diversitatem coctionis, perinde necessarium est vt in omnibus mineralibus adsit minerale illud semen vt digeratur, & percoquatur in minerali, alioquin enim nisi actualiter esset, non posset percoqui nec mineralia vlla crescere possent, & multiplicari digestione illa, & coctione, seminis illius mineralis vt vere crescunt, & multiplicantur concludimus ergo in omnibus mineralibus, & metallis, actualiter esse semen minerale, quo in fodidinis suis crescunt, & multiplicantur.

In aqua sūt omnia mineralia.

Aqua vt elementum simplex non est semen metallorum quia semen est quid compositum.

Concluditur in omnibus mineralibus esse semen.

An semine illo minerali summopere depurato & perfecte cocto omnia natura mixta defectum patientia possint restaurari.

CAPVT VII.

Senectus est defectus naturalis.

QVæstio hæc valde ardua est et sumi momenti an naturæ mixta defectum patientia possint restaurari; nam si natura sponte sua et naturali sua inclinatione defectum patiatur, senescunt enim omnia et senectus rerum omnium sit naturalis et spontanea, et impediri nequeat, quin natura sponte sua senescat, frustra quæritur in rerum natura medicamentum quo possit impediri senectus et defectus ille naturalis, nam inde concludi posset, si senectus impediri queat et instaurari omnino possit, mortem rerũ impediri posse et imortalia omia reddi posse, quod tamen in sensum et mentem sapientis cadere non potest; mors siquidẽ quamvis non naturalis sit ex necessitate tamen in natura ipsa introducitur, et fide catholica et christiana certum habemus omnia mori debere, nihilominus tamẽ quamvis mors impediri omnino nequeat, potest retardari et vita vt longius protrudi potest, et conservatio rerum prolongari, quod est species restaurationis: verissimum enim est restauratioñe rerum omnimodam et absolutam fieri non posse, adeo vt senectus omnio et mors rerum pereat et evanescat, verum potest fieri rerum restauratio fortior et potentior, quam ea quæ fit quotidie in rebus omnibus, nam nutriuntur omnia et singula suis peculiaribus alimentis, et perinde cum nutriantur restaurantur nutritio siquidem est vera et legitima restauratio et rerum renovatio, at hæc communis et vulgaris restauratio et renovatio, non est potentissima nec valde durat, quæritur hoc in capitulo, an dari possit fortior et potentior rerum restauratio et renouatio quæ quidẽ restauratio & renovatio in rerum natura vere est, et fieri potest ab alimento potentissimo et fere incorruptibili quod quidem alimentum est occultum in naturæ centro et potentissimum in centro naturæ mineralis, vnde vere et chymice quæritur an semen minerale summopere depuratum et perfecte coctum et tenuissimum factum et fixum, possit restaurare omnia naturę mixta, defectum patientia quod quidem facile admittimus cum in eo semine vita vere vitalis virtus et energię totius naturæ altissimo in gradu et potentissimo sit inclusa, et vere luceat, et reniteat, relucet autem vita potentior et virtus ac energia naturæ, in semine minerali, quam in reliquis naturæ seminibus, quod semẽ minerale propinquius fontem vitæ accedat, qui in terræ centro collocatur quam reliqua rerum semina quę in superficie terræ sedem habent et in ea conservantur et nutriuntur in centro vero terræ omnia elementa conveniunt et projiciunt suum purum et spiritus vitæ qui in eis latitat omnibus, in terræ etiam centro vna cum

Mors ex necessitate in natura introducta ex peccato.

Nutritio est species restaurationis.

Semen minerale summopere depuratum est arcanum vitæ reparandæ.

Quare vita luceat magis in semine minerali quam in reliquis seminibus.

cùm corpore suo elementari cõfluit & ibi vna cum purissima elementorum parte digeritur & coquitur & multoties inculcatum est in naturæ generale semen quod à centro terræ calore centrali terræ, & naturali suo calore sublimatur, & elevatur, per poros terræ & matrices terræ implet ibique fit semen particulare cujuscumque rei secundum particulares rerum matrices, quas implet, vnde primo mineralia impregnãtur quia circa centrum terræ circumponuntur mineralia et ideo primo semine generali fœcunda fiunt & quia etiã fortius & potentius coquitur ac digeritur illud semen generale in mineralibus quam in vegetantibus & animalibus, vnde virtus potentia & energia vitalis potentior est, in mineralibus quam in reliquis; virtus enim & efficacia potentior est ab vnione & firma compagine elementorum quæ reperitur in seminibus rerum: vnde cum illa vnio & firma compago, fortior sit in mineralibus & metallis quam in vegetantibus & animalibus inde etiam virtus vitalis potentior est & efficacior est in mineralibus, quam in vegetantibus & animalibus, vnde etiam concludere possumus ex semine minerali summopere depurato & perfecto cocto ac digesto, posse extrahi arcanum vere vitale & vivificum cuius ope & ministerio omnia naturæ mixta defectum patientia possunt restaurari & reparari quod capite sequẽti ex metallorum transmutatione & reparatione fiet clarius.

Vita fortior & potentior vbinam

Concluditur arcanum vitæ esse in semine minerali.

An ex semine minerali perfecte maturo ac digesto metalla impura possint perfici.

CAPVT VIII.

DIximus capite superiori & probauimus semen minerale perfecte coctum ac digestum ac purissimum factum energiam habere & potentiam tollendi omnes naturæ defectus, hinc metalla impura perfecta fieri posse arguendum est, cum impuritas illa metallorum sit naturę defectus metallicæ, vnde autem hoc possit fieri à semine illo minerali jam nobis est disquirendum impuritas illa & imperfectio metallorum depẽdet à cruditate seminis metallici, semẽ siquidem metallicum cum digeratur & percoquatur in venis & visceribus terræ, minus hic coquitur ac digeritur quam alibi quia calor ac digestio minor est in vno loco quam in alio, perinde cum metalla minus hic quam alibi coquantur ac digerantur ideo imperfectiora fiũt & impuriora in vno loco quam in alio, vnde cum metallorum imperfectio & impuritas dependeat, ab eorum cruditate, & immaturitate, semen minerale & metallorum perfecte purũ & perfectissime coctũ ac digestum & absolute maturum potest impurũ deputare & incoctũ ac indigestũ coquere ac digerere & sic immaturũ perfectissime maturare perfecta sua materitate & perfectissima sua coctione ac digestione.

Impuritas & perfectio metallorum vnde dependeat.

Crudũ potest coqui & immaturũ maturari vnde metalla possint perfici.

Sic nullo dubio concludere possumus

mus semine minerali perfecte matu ro, cocto ac digesto metalla omnia impura et immatura posse maturari et perfectissime coqui ac digeri, ita vt maturitate illa et coctione perfecta quam acquirunt semine illo minerali mature et perfecte cocto, metalla omia impura et immatura perfectionem absolutam acquirant et sic in verissimum et naturale aurum et argentum transmutentur, sic lapis philosophorum quo metalla impura in aurum et argẽtum transmutantur non erit quid fictitium et à philosophis excogitatum figmentũ vt clamant nonnulli Philosophastri cum semen minerale sit quid reale, realiter in natura existens, et præpari possit arte in lapidem Philosophorum quod capitulo sequẽti fiet chymiæ alumnis clarissimum et manifestissimum;

Lapis Philosophorum est quid reale in rerum natura.

Semen minerale qua arte, & industria posit præparari in lapidem Philosophorum.

CAPVT IX.

Semen minerale qua arte perficiatur in lapidẽ Philosophorum.

ASseruimus capitulo superiori semen minerale perfecte coctum ac digestum, et simul perfecte purũ posse perficere metalla impura, et cruda, coctione ergo, et digestione; et depuratione indiget semen minerale vt ad perfectam illam energiã euehi possit, digestio autem, et coctio fit calore, perenni, et continua, dum enim in visceribus terræ perco quitur ac digeritur, numquam esset calor naturalis, tum terræ, tum ipsius seminis mineralis in ipsũ semẽ agere donec perfecerit ipsum semẽ minerale in metallum perfectũ sequenda est ergo natura ipsa, in ipso semine perficiendo indagandus est, et reperiendus calor perennis, et perpetuus, qui perenniter, et continue agat in ipsũ semen minerale, et excitet calorem suum naturalem in centro sui ipsius latitantem qui ipsum semen maturet, et perfecte coquat: et vltra depurandum summopere est ipsum semen vt puritate sua vigeat, et floreat energia et virtus sua, in metallis perficiendis. Depuratur autem semen illud metallicum et minerale ab ipsa natura solutionibus quam multis sæpius iteratis, et sublimationibus et distillationibus toties iteratis donec semen illud purissimum quiescat fixum, et firmum in visceribus terræ fodinariis in quibus dum purum est, sola coctione ac digestione perfectionem vltimam acquirit sic in semine illo perficiendo, imitanda est, et insequenda natura sola, est soluenda, est substantia ipsa ipsius seminis mineralis quæ cũ naturam salis habeat, facile soluitur, et in spiritu suo facile liquescit, et sic deponit sua excrementa, quæ insolubilia remanent, cum naturam salis non sapiant itaq; distillatione illa sæpius iterata summam puritatem, et tenuitatem acquirit, et sic corpus siccum fixum et permanens penitissime penetrat, et partes suas omnino tenues, et subtiles reddit, adeo vt corpus fixũ vna cũ spiritu suo subtilissimum, et tenuissimum reddatur, et sic

In semine minerali perficiendo natura est insequenda.

& sic ambo distillatione illa, & sublimatione purificantur, ad vltimum puritatis gradum, non potest autem spiritus ille suus à corpore distillari & sublimari quin corpus in fundo alembici remaneat siccum, & aridũ & sic calcinatur corpus dum separatur ab eo, eius spiritus distillatione, sic calcinatione illa & desiccatione corpus summopere depuratur attenuatur, & in corpus vere lucidum, & splendens carbunculi instar transmutatur, huic corpori sic præparato annectendus est eius spiritus, qui simul cocti ac perfectissime digesti donec duo fiant vnum, perfecte coctum, digestum maturum, perfectissime ac absolute fixum non possunt vnum fieri, quin perfectissime, & absolute pura fiant ambo, corpora, vnũ fixũ alterũ volatile & oportet vt coctione, & digestione volatilis, & fixi, fixũ fiat volatile, & hoc volatile iterũ coctione ac digestione fiat fixũ, & hoc fixũ iterũ volatile & hoc volatile iterũ fixũ, & sic tandẽ terna aut quaterna alteratiõe illa alterna, perficitur, & absoluitur totius naturę arcanum, defectus omnes naturales tollens, & ad perfectionem conducens ad hoc fieri non potest nisi volatile, & fixum seminis mineralis perfectissime, & absolute vniantur donec separari inequeant vlla virtute ignis, at maneant conjuncta simul in violentissimo ignis vigore volatile autem, & fixum hujus seminis mineralis notissima habere debemus vt ea simul conjũgere valeamus quod capitulis sequẽtibus declarabimus

Volatile & fixum sunt connectenda ad arcanum vitæ perficiẽdum.

De volatili substantia seminis mineralis.

CAPUT X.

Semen minerale cum constet duplici substantia volatili vna, & altera fixa & constanti, nobis est demonstrandum qualis sit substantia illa volatilis, & an distinguatur ac differat à substantia fixa & constanti, quæ corpus ejus dicitur, volatilis autem est ejus spiritus, volatilis autem hæc substantia quæ spiritus seminis mineralis dicitur nullo pacto differt à substantia fixa, & permanẽti quæ corpus eius dicitur sunt enim corpus, & spiritus huius substantiæ vna, & eadem substantia differunt volatilitate, & cruditate, nam substantia volatilis coctione transit in substantiam fixam, & permanentem, & fixa & permanens hæc, eadem substantia, potest fieri volatilis, & cruda, additione crudæ & volatilis substantiæ, & sic inter se inuicem transmutari possunt, quod fieri non posset si inter se substantialiter differrent, & distinguerentur. Nullo pacto ergo differunt, & distinguuntur, componuntur siquidem hisdem, & similibus & elementorum omnium substantiis. At in fixa & permanenti substantia elementa fixa sunt, & constantia, in volatili vero volatilia sunt omnia elementa, quæ quidem coctione, & digestione fixa fieri possunt, & permanentia. Volatilis autem hæc sustantia seminis mineralis apud chymicos Mercurius nuncu-

Semen minerale constat duplici substantia volatili & fixa.

In semine minerali corpus & spiritus sunt vna & eadem substantia.

Volatilis substantia seminis mineralis est Mercurius.

nuncupatur, qui quidem Mercurius summopere debet depurari, & distillatione attenuari, & conjũctione cum corpore suo, etiã depurato, & tenuissimo facto debet fixari ũde dicitur quod Mercurius debet fixari cum corpore suo fixo, & quod aliter fixari nequeat, quod tamen falsum est, nam coctione peruenịri, & continua sine additione corporis sui potest fixari, nam partes volatiles Mercurii sunt ejusdem substantię ac partes fixæ, corporis sui, nec differunt nisi cruditate & coctione, vnde si coquantur, fixæ fiunt & perit cruditas quæ volatilitatem agit, & manifestatur maturitas quæ in fixione consistit, sic spiritus seminis mineralis fit corpus, & vice versa corpus fit spiritus. Spititus autem huiusce substantiæ mineralis nihil aliud est quã subtilissima aqua quę reliqua omnia elementa in se continet, in gradu volatili, & in fixo, crudo & inmaturo, quæ quidem elementa si coquantur natura fiunt, & cruditatem amittũt, & perfecte fixantur & constantia fiunt, & corporis naturam acquirũt natura integra & vniuersalis in rebus perficiendis omnibus, semper occupata est coctione, digestione, & maturitate, & depuratione illius Mercurii qui nihil aliud est vt diximus quam spiritus aquæ, cui insunt reliquorum elementorum spiritus & tenuissimæ substantiæ, quæ à chymicis dicuntur spiritus, & Mercurii aliisque nominibus insigniantur variis ac diuersis vt Mercurii illius naturam, & essentiam non percipiant vulgate Philosophi nam si penitus cognoscerent aliter de natura ipsa Philosopharentur, & non allucinarentur in compositione mixtorum, & in conservatione eorum at Deus ita permittit ne thesauri sui in natura occulti impiis manifesti fiant. Vt autem eius mercurii natura & essentia penitus cognoscatur eius corpus est inuestigandum post quam declaratus est eius spiritus, nam qui corpus illius mercurii ignorat, ignorat & eius spiritus & vices qui eius spiritus ignorat: ignorat & eius corpus, sunt enim ambo vnius & eiusdem essentiæ, & perinde non esset opus capitulum particulare, de mercurii corpore hic inferrem cum noto mercurii spiritu, noscatur & eius corpus nihilominus tamen cum experiẽtia ipsa notum habeam, hæc omnia difficillima esse, & comprehendi non posse, sine manifestissima amici declaratione vel Dei ipsius reuelatione non timebo, vt antiqui Philosophi quibus hoc arcanum notum fuit, timuerunt hoc arcanum manifestare qua potest declaratione vt chymiæ alumni fructum Alchymiæ percipere queant qui totus & integer pendet ab hac declaratione.

Cruditas volatilitatem facit in omni re.

Quid sit Mercurius & spiritus in semine minerali.

Spiritu ignorato ignorãtur & corpus seminis mineralis.

Alchymiæ notio vnde dependeat.

De corpore fixo & permanenti seminis mineralis.

CAPVT XI.

Corpus fixum, & permanens seminis mineralis est illud quod à chymicis antiquis dictum est sulphur Sol sal & aurum eorum, vnde clarum est, & manifestum aurum Philo-

Corpus seminis mineralis quid sit.

Philosophorum non esse aurum vulgi, nec sulphur nec Sol, nec eorum sal, esse sal commune & vulgare sed quid aliud diuersum, & distinctũ ab aliis rebus vulgi communibus, nam hæc omnia scilicet sulphur Philosophorum, sal, Sol, & aurum eorum sunt vnum & idem, & inter se inuicem conuertũt hoc est sulphur est aurum, & aurum est sal, & sal est Sol, & Sol est sulphur sal & aurum, & sic vnum, & idem sunt diuersis nominibus enunciatum & id omne corpus fixum, & permanens seminis mineralis constituit, quod quidem cõponitur ex omnibus elementis fixis, & permanentibus, aqua scilicet in eo fixa est & perfectissime congelata & constanter coagulata, spiritus est itẽ in eo perfectissime fixus, & congegelatur sulphur, & oleum item est in eo absolute congelatum, sal item in eo perfecte coagulatum & fixum, & item, terra in eo est absolute fixa. Et sic ex omnibus his quinque elementis, resultat corpus illud seminis mineralis quod constituit in rerum natura corpus fixum & fluens vt metallum, quia in eo sunt omnia elementa anatice mixta, & perfecte vnita, adeo vt terra nõ separetur ab equa, nec aqua à terra nec à ceteris elementis supra citatis nec cætera elementa ab ipsa aqua, & terra; sed inuicem simul fixæ cohæreant itaque constituũt corpus minerale fixum permanens, & fluens at metallũ: fixa autẽ sunt elementa omnia in semine minerali, propter perennem, & continuam coctionem ac digestionẽ quã perenniter pasta sunt in eo in visceribus terræ omnia elementa, fixationem enim aquirunt sola perenni coctione, volatilia enim sunt, & vagãtur per aerem donec tandem digestione perenni, & continua in visceribus terræ figantur, & corporis suscipiant naturam, & essentiam, quod in genere mineralium dicitur sperma mineralium in centro suisemen continens quod tennue est, & subtilius ipso spermate, nam sperma se habet veluti corpus & semen se habet veluti anima, in spermate contẽta, & conclusa, totum spermatis corpus viuificans, & ad germinationem & productionem excitans: cuius viuificationis ope, & auxilio metalla omnia ex semine illo minerali producuntur, nec vllo pacto dubitandum est semen istud minerale, in rerum natura vere existere; quamuis per se visibile non sit, & palpabile, nisi his solis qui naturam metallicã habẽt notam nam cum metalla per se visibilia sint, & palpabilia, & in fodinis suis per se realiter crescant, & multiplicentur, hæc accretio, & multiplicatio fieri nullo pacto potest, sine semine metallico, & minerali, cui soli debetur accretio, & multiplicatio, metallorum & mineraliũ omiũ, nec datur semẽ vllũ, sine spermate quod est seminis corpus corpus ergo seminis mineralis, est minerale quoddam salis naturam, & essẽtiam redolens, fusibilis & fundentis sulphuris naturam habens & auri, vnde dicitur sulphur, & aurum Philosophorum, non vulgi.

Aurum Philosophorum sal & sulphur quid sit.

Corpus seminis mineralis ex quinque elementis.

Corpus seminis mineralis quare sit fluens vt metallum.

Anima in semine minerali quid.

Accretio metallorum sine semine fieri non potest.

Corpus seminis mineralis quale sit.

An in semine minerali sit virtus, & natura auri communis & vulgaris.

CAPVT XII.

An natura auri latitet in semine metallico.

CVm aurum naturaliter per se ex semine metallico producatur, nullo pacto inferre debemus in semine metallico latitare naturam auri, aurum enim non inde produci posset si auri ipsius natura non esset in centro seminis metallici implantata, nam veluti natura hominis & essentia, est implantata in semine humano: natura bruti & animalis cujusuis in semine animali & natura vegetantis, in semine vegetanti, sic natura auri & essentia, est occulta in semine auri & puri omnino, nec claudicanti cum similitudine & quamuis animantium semina, diuidantur in masculina & fœminina, quæ ad conceptionem se conjũgi habent, vt inde animalia producantur, sic etiam pari omnino simili tudine, semina metallica, diuiduntur in masculina, fœminina, quæ ad conceptionem metallorum se conjungi simul habent vt inde metalla producantur: semen enim masculinum in metallis est corpus illud fixum seminis metallici, & semen fœmininum est corpus illud volatile seminis metallici, quod spiritus dicitur qui vere fœminæ vices agit vt corpus aliud fixum masculi vices operatur, quæ ambo semina, masculinum puta & fœmininum debent cõjungi, vt inde metallũ producatur vel lapis inde Philosophorum qui ad similitudinem metallorum generari & produci debet, hæc omnia, ad similitudinem generationis, & productionis humanę vt moriemus ipsemet Eremita Romanus suo peculiari tractatu de lapide Philosophorum asserit, & testatur his omnino verbis: hæc est enim huius dispositionis directio, quæ scilicet hominis generationi assimilatur. Prima est coitus secũda cõceptio, tertia pregnatio quarta ortus, & quinta nutrimẽtũ: si nõ fuerit coitus nõ erit cõceptio et si nõ fuerit cõceptio nõ erit pregnatio, si nõ fuerit pregnatio, ortus vllo modo nõ sequetur, sic ex sẽtẽtia Moniecui Romani videmus, hoc arcanũ in natura produci ad similitudinem generationis, & productionis ipsius hominis, et perinde in ipso arcana esse semina, tũ masculina tũm fœminina, quæ misceri inter se habent vt simul coeãt & fiat inde cõceptio pregnatio ortus & inde nutrimẽtũ quod quidẽ arcanũ sic nutritũ verũ est aurũ Philosophorũ quod potentiã habet & virtutẽ cætera metalla imperfecta & impura, in verissimum aurum transmutandi, quod quidem fieri nullo modo potest, quin semen istud metallicum ex quo illud arcanum conficitur, habent in se naturam & essẽtiam veram auri, communis & vulgaris cum omia metalla imperfecta in auri naturam veram conuertat.

Omne semẽ diuiditur in masculinum & fœmininum.

Semen masculinum in metallis & fœmininum quale sit.

Generatio lapidis Philosophorum fit ad similitudinem generationis hominis.

In generatione lapidis est coitus conceptio pregnatio ortus & nutrimentum.

Vnde cõcludere possumus, semẽ minerale habere naturam & essentiã auri cõmunis & vulgaris, cum inde fiat aurũ cõmune & vulgare & inde

Cõcluditur semen metallicum habere naturam auri & reli-

etiam

quorum metallorum. etiam fiat arcanum tantæ virtutis & energiæ, vt inde metalla impura & imperfecta in verissimum aurum trāsmutentur auro communi & vulgari melius, quia ad vltimum purificationis gradum metalla impura, ex arcano perducantur.

Quare ex semine minerali metalla impura producantur cum in se habeat naturam auri cur inde non semper fiat aurum.

CAPVT. XIII.

Nonnullis mirum videtur, cur ex semine minerali tum impura mineralia producantur & præsertim metalla cum in semine illo minerali lateat auri natura & essentia, quæ cum pura sit, puritatem spectat & perfectionem non imperfectionem, vnde aurum semper producere deberet. Hæc objectio optima esset si semen minerale & metallicū nō inficeretur locis impuris quibus inest, verissimum siquidem semen metallicum auri naturam in se habere, quæ semper pura est: at dum locis & matricibus includitur in quibus coqui ac digeri debet in aurum imperfectionem patitur, & impuritatem si matrix impura sit & infecta, matrix autem impura fit & inficitur ab excrementis elementorum deinde ab impura matrice, inficitur frelus qui in ea includitur, vnde semen minerale quāuis per se & sponte sua, tendat & inclinet ad aurum nihilominus tamen sæpe sæpius producit plumbum aut aliquid aliud metallum impurum & leprosum, quod leprosa & impura sit matrix in qua digeritur semen illud metallicū quod quamuis purum sit, nihilominus tamen inficitur & contaminatur impuritate & leprosa producūtur ab vno & eodem semine metallico, quod variatur & distinguitur impuritate varia & infectione matricis in qua recluditur vt digeratur & percoquatur in metallum & secundum variā & distinctam matricis impuritatem & infectionem metalla varia impura & imperfecta producuntur, sic plumbum stannum ferrum cuprum & argentum viuum generantur & enascuntur in variis terrę fodinis impuris & infectis: at si purum semen metallicum matrici puræ includatur matrix ne impurum aliquid aliud ingrediatur tunc temporis semen illud purum in puro loco seu matrici digeritur & percoquitur in aurum purum, alioquin alteratur semen in impuris terræ locis & secundum variam & distinctam loci impuritatem enascuntur impura metalla: quod capitulis sequentibus fiet manifestum.

Cur ex semine auri impura sæpe enascantur metalla.

Omnia metalla ab vno & eodem semine producuntur & qua ratione varientur.

Qua ratione ex semine minerali fiat plumbum.

CAPVT XIV.

Qvamuis in panchymico nostro peculiariter tractatū sit de metal-

Cur hic de metallis agē dum sit.

metallis omnibus & singulis, nihilominus tamen hic etiam de necessitate iterum tractare debemus, de metallis cum inibi de semine peculiariter metallico tractetur tantum enim est ponderis tractatus hic de semine minerali & metallico, vt tota recte Alchymia ab hoc tractatu dependeat, qui enim recte nouerit semē minerale et metallicum et qui ipsum depurare nouerit, et ipsum purum factum percoquere ac digerere sciuerit, illi certe manifestissima est tota Alchymia et eius secreta omnia sunt illi nota quo circa et si repetatur multoties tractatus de semine minerali et metallico, semper aliquid noui declaratur, quod multum interest ad cognitionem illius seminis metallici et mineralis.

Tota Alchymia vnde dependeat.

Plumbū qua via naturaliter producatur.

Plumbum ergo peculiariter producitur dum semen minerale ingreditur locum vbi terra fœtida et nigra reperitur nigro sulphure ac fœtido impregnata, semen istud minerale permiscetur huic sulphuri nigro et fœtenti advenit his omnibus influentia Saturni quæ hanc terram et semē peculiariter disponit ad plūbi naturam induendam sic dum coquitur ac digeritur hoc semen metallicum et minerale sulphure fœtēti et nigro impregnatum influentia Saturni planetæ imburum determinatur tandem in plumbum itaque prima seminis metallici digestio, et coctio, cum impuris et fœculentis sulphuribus est in plumbi generatione: si enim magis coquatur ac digeratur et digestione illa purificetur à sulphuribus fœculentis fit secunda digestio et coctio plumbi albi, quod dicitur stannum modo adueniat his digestionibus Iouis influentia, quæ peculiariter disponit hanc materiā, et substantiam in stannum verum vt sequenti capite fiet clarissimum.

Stannū qua via ex plūbo fiat & producatur.

Quo modo ex semine minerali producatur stannum.

CAPVT XV.

Stannum & plumbū qua ratione differant.

STañum ab eodem semine et spermate metallico producitur ac plūbū, sed differūt puritate seminis metallici & influētia planetę, quę in plūbo est Saturnus in stanno vero est Iupiter, vnde stannum dicitur Iupiter, vt plumbum dicitur Saturnus, quod hi planetæ his metallicis productionibus dominentur, et peculiarem influxum suum et radium influant et impertiant, quod enim determinat et vt ita dicam indiuiduat, sunt influxus et radii peculiares planetarū et cœlestium stellarum hinc enim formæ peculiares et determinatæ oriuntur, vnde pendet determinatio, et indiuiduatio, et in physicis nostris amplius et fortius declarabimus: Iam vero stannum peculiariter producitur et determinatur ab influxu et radio Iouis, qui mercurium seu semen minerale metallicum peculiari terræ introductum albę et sulphure albo impregnatæ, non fixo et non perfecte puro, peculiari lucis suæ radio determinat coquendo et digerēdo ipsum mercurium in stannum cū suo sulphure albo non perfecte puro,

Quare stannū dicatur Iupiter & plumbum dicatur Saturnus.

Stannum qua via fiat & producatur.

ro, sed purius est istud sulphur quod coagulat semen istud metallicum in stannum, quam sit sulphur album: quod coagulat idem semen in plumbum vnde differunt plumbum & stannum puritate & perfectione, non substantia radicali, materiali, prima nam formali differunt cum forma eorum metallorum ex fonte cœlesti vario ac distincto, scaturiginem habeat qui ex eadem materia diuersas formas educit eandē ipsam vnicam & eandem materiam varie disponendo & distincte agendo in ipsam nam sic agentia varia ac diuersa, ex eadem & vnica substantia et materia, varias educunt formas et indiuidua hinc distincta producuntur, sic stannum et plumbum varia ac distincta metalla, ab vna et eadem materia et simili, et eodem semine metallico variis agentibus ac distinctis producuntur, et generantur, et si inter se naturaliter et artificialiter transmutentur, perit eorum forma, et introducitur et aduenit peculiaris forma transmutantis et perit forma transmutati, dum purificatur eius natura, & ad altiorem gradum ascendit perfectionis, & sic dū plumbum trasmutatur in stannum, perit plumbi forma, pereunt Saturni dispositiones in tali semine: & materia, & introducuntur Iouis dispositiones in eodem semine, & natura dum coctione ac digestione perficitur, & purificatur materia & semen metallicum in tali transmutatione, & è contra, omnia hæc contrario eueniunt dum stannum mutatur in plumbum pereunt Iouis dispositiones in ipso semine, & perfectiones, & introducuntur Saturni dispositiones dum natura inficitur, & maculatur, indigestione, & cruditate, in ista transmutatione.

Qua via metalla impura naturaliter inter se trāsmutētur

Quomodo fiat, & generetur ferrum naturaliter ex semine minerali & metallico.

CAPVT XVI.

Ferrum generatur ac producitur virtute, & influentia matris planetæ dum semen minerale impregnatur illa influentia, & sic impregnatum includitur in aliquo loco seu matrice vbi terra sulphure albo impuro fixo impregnantur, & sic coquitur ac digeritur semen illud minerale cum terra illa pingui impura, & sulphure illo fixo impuro impregnata in ferrum seu in fodinam ferri, ex qua violentissimo igne eliquatur ferrum malleabile & ad vsus nostros varios, & commodos aptum, ex quo tam varia instrumenta perficiūtur, vt majora & vtiliora non possint perfici, ex vllo alio metallorum, ita vt vtilitate, & vsu humano vincat ipsum aurum, & argentum, & in Medicina multum prodest, ex illo siquidem parantur multa medicamenta, quæ sanitati conseruandæ summopere prosunt & per se etiam nulla præparatione quam limatura, & tenuitate suæ substantię summopere prodest, & confert virginibus menstruas purgationes non habentibus, in quibus persistere nequeunt mulieres in sanitate, vnde dicere possumus mulieres

Ferrum qua via naturali producatur.

Vtilitas ferri ad vsus humanos.

Ferrū in cuprum facili via mutatur.

viuere non posse sine ferro, et marte, vnde fabulose narratur, martē amicū esse, et amasiū ipsius veneris, vnde etiam naturaliter et artificiali ter facili via, et methodo trāsmutatur ferū in cuprū seu mars in venerē quod natura et essētia seminis ferrei facili via induat qualitates cupri & veneris, vt enim Mars, et Venus planetæ facile conueniunt, et amici sūt inter se, nec inter se contrariantur sed inuicem augent suas virtutes, et influentias, adeo vt efficaciores sint simul conjuncti quam separati, sic etiam ferrum ipsum in terris correspondet planetæ, mars facile conuenit, et amicatur vt ita dicam cum cupro quod terris veneri respondet, sic ferrum facile conuertitur in cuprum propter amicitiam quam inter se habent quare autem cuprum sympathiam habeat cū ferro sequenti capite demonstrabitur dum ejus generatio, & productio declarabitur.

Mars & venus amici planetæ.

Quo modo producatur ex semine minerali cuprum.

CAPVT XVII.

CVprum producitur in fodinis terræ dum semen metallicum in fodinis includitur in quibus reperitur terra vitriolata, quæ est sulphure viridi impuro impregnata, cui superuenit influētia veneris planetæ cœlestis, qui radiis suis et influētiis terram hanc vitriolatam sulphure viridi impregnatam digerit ac coquit vna cum naturali terræ calore in cuprum seu in fodinam terream cupri, vbi clarissime conspicitur viriditas illa sulphuris vitriolati, et vitriolum ipsum. Vnde ex sulphure communi adustibili lapides ipsi, et ipsum ferrum si cū sulphure illo cōmuni adurantur, et calcinentur, inde fit vitriolum verum, & laudabile: quod si fortissimo igne fundetur verum, et legitimum cuprum: quod quidem testatur, et confirmat, generationem, & productionem cupri fieri ex terra vitriolata sulphure viridi impuro impregnata, aduenienti veneris planetæ influentia, quæ semper præsto est, modo materia sit disposita, ad qualitates illas venereas suscipiendas, disponitur autem hæc terra facili via ab influentia cœlesti veneris, cum sit vitriolata nam vitriolū habet omnes dispositiones quas habere debet ad cuprum producendum, nonnulli sunt chymicorū qui asserunt vitriolum esse semen immediatum cupri, ex quo cuprum naturaliter producitur in fodinis terræ quod quidem verum est, modo semen minerale, et metallicum sit sēper materia immediate ex qua producitur vitriolum; nā primo oportet vt semen minerale fiat vitriolum et ex terra deinde vitrioli facile eliquatur cuprum, cum in terra illa natura cupri & essentia reperiatur, nā alioquin vitriolum esset semen metallicum, quod erroneum est imo vitriolum generatur ex semine metallico, & semen metallicum et vitriolū differunt, tanquam pater, & filius, nā vitriolum productum est, ex semine minerali, et metallico, et si ferrum, et cu

Cuprū qua via naturali producatur.

Vitriolum qua via sit prima natura & semen metallorum

Vitriolum generatur ex semine minerali.

et cuprum reperiantur in terra vitrioli, non inde arguitur vitriolum esse ferri, et cupri semen sed semen metallicum ad cupri & ferri naturam dispositum reperiri in terra vitrioli vnde eliquatur deinde forti igne ferrum, & cuprum, sic declarantur errores eorum & mei ipsius dum in palladio meo asserui vitriolum esse primam materiam, & semen metallorum omnium quod quidem falsum est, & erroris plenum, perinde jam senior factus muto sententiam & mecum quæso mutent omnes chymiæ alumni et candidati, et sic colligitur sympathia ferri et cupri cum vna natura vitriolata producantur.

Error authoris corrigitur.

Qua via producatur argentum viuum ex semine minerali & metallico.

CAPVT XVIII.

Argentum viuum vt producatur.

ARgentum viuum ex semine minerali, metallico producitur, et generatur dum semen minerale includitur aliquo terreo loco puro & limpido, humido, frigido vbi terra albissima est, et purissima sulphure albo puro impregnata, cum purissima aqua, ita vt teneant ambo pondus æquale in ipsa argenti viui compositione, et generatione, aqua non præualet terræ, nec terra aquę, sic argentũ viuũ, nec humectatur vt madidet, sed fluit vt aqua, nec humectat et siccũ est corpus, et tamen fluit, & currit superficialiter, superficiei non adhærendo, hinc materiæ sic dispositæ inter cutrit influentia cujuscũque planetæ qui hanc materiam, & substantiam disponit coquendo ac digerendo ipsam calori centrali terræ, vt sui ipsius in argentum viuum, quod quidẽ metallum est vt & reliqua metalla sunt, & eodem simili metallico semine productum ac generatum, et reliqua metalla producta sunt, nec est semen metallicum vt putant nonnulli chymicorum dum legunt in scriptis antiquorum Philosophorum argentum viuum esse materiam primã seu seluẽ metallorũ omniũ quod quidẽ argentũ viuũ non est istud argentũ viuũ de quo hic habetur sermo, sed est aliud quod vere nõ fluit super planã superficiẽ superficiei nõ adhęrendo, vt istud argentũ viuũ quamuis sit ex simili substãtia producta, non tamen omnino simili, & eadem, nam in compositione istius Mercurii et argenti viui terræ qualitas et virtus vincit qualitatem, & virtutem aquæ vnde istud argentum viuum est quid siccum, & coagulatum & naturam salis cujusdam naturalis sapit, & redolet, vnde magna est differẽtia inter hunc Mercurium, qui verum est & legitimum metallorum omnium, & ipsius argẽti viui semẽ, & inter argentũ viuum quod mineratur inter metalla, quod generatur, & producitur ex semine communi metallico & minerali, sic qui nouit hanc differentiam non sumit semẽ metallorũ pro argẽto viuo communi & vulgari est enim istud corpus metallicũ aliud vero spiritus verus habẽs autẽ similẽ, et fere eãdẽ generationem sed purius valde est semen nostrũ istud ex quo cõponũtur

Argentum viuum commune non est semen metallicum.

Differentia argenti viui Philosophorum & communis.

Argentum viuum commune est corpus metallicum argentum vero viuum Philosophorum est spiritus.

metalla, quam argentum commune, & vulgare quod multum est impurius. dicuntur tamen ambo mercurius, & argentum viuum, sed hic noster dicitur mercurius & argentũ viuum Philosophorum, alius vero mercurius vulgi, & argentum viuũ commune, & vulgare. Quare chymiæ candidate, hic prudens esto, & cautus nam tota secreta Alchymiæ ab hoc argento viuo Philosophorũ dependent in electione ergo sis valde cautus.

Quo modo argentum commune & vulgare fiat ex semine minerali.

CAPVT XIX.

Argentum qua via naturali producatur.

ARgentum commune, & vulgare producitur, & generatur in fodinis terræ, quando semen minerale, & metallicum includitur in aliquo loco puro & nitido vbi est terra pura sulphure albo puro & fixo impregnata, his omnibus aduenit influentia Lunæ cœlestis, quæ suis radiis, & influxibus, terram hanc coquit ac digerit ac digerendo dispo-

Fodinæ terræ impuræ digestione purificantur & perficiuntur

nit ad argenti naturam, & essentiã sic ex terra illa igne fortissimo eliquatur argentum, quod sæpe sępius habet admixtum plumbum, quod sulphur impurum, & infixum admixtum sit huic terræ, quod quidem sulphur successione temporis depuratur, & fixatur coquendo, & digerendo sic vena, & fodina illius terrę impure depuratur, & tandem omnino in purum argẽtum conuertitur sic varia & distincta metalla depurãtur, & fiunt tandem viuum simplex, & purum metallum vt quotidie experientia comprobatur, in fodinis quæ in principio dum aperiuntur imperfectæ sunt quęque si claudantur tandem successu temporis perficiuntur quia semper depurantur terrę, & semel metallicũ etiam depuratur, ascensione, & sublimatione perenni, quam patitur in poris terræ, sic perficitur argentum via naturali ex semine minerali, & metallico, intra quingentos annos, quia leuis est & paruus calor terræ; & cœlestis, quibus decoquitur, & digeritur semen illud metallicum, ex quo progignitur argentum, quod si fortior, & potentior esset gradus caloris quo digeritur semen citius etiam, & fere intra decem annos perficeretur argentum, vt testari possunt qui coctionẽ seminis metallici perfecte depurati ad perfectionem cõducere norunt, vt eo perfecte cocto metalla reliqua imperfecta & impura & cruda perficere depurare, & perfecte coquere sciant.

Intra quingentos annos perficitur argentum in fodinis terræ.

Impura metalla citissime perficiuntur lapide Philosophorum.

Quo modo aurum commune & vulgare producatur in fodinis terræ ex semine metallico.

CAPVT XX.

Aurum commune & vulgare qua via naturali fiat

AVrum commune & vulgare in fodinis terræ producitur ex semine metallico, quando semen metallicum purum & summopere depuratum includitur loco aliquo puro & nitido, cui terra est pura & summopere depurata, cui inest sulphur rubeum fixum ac nitidum & radians. his omnibus aduenit influẽtia

Aurum perficitur fodinis terra intra annos mille.

tia & radius solis, qui omia hęc pura & nitida coquit & digerit in puram ac nitidam substantiam auri, & sic aurum excoquitur ex semine metallico, in fodinis terræ aureis spatio vt termino annorum mille & sententia quorundam philosophorum & secundum alios intra quingentos, in locis vbi calor solis viget, vt in zona torrida vbi calor solis & influentia fortior est, quam in aliis terræ locis vbi radius solis indirecte vbiratur in terram vt in zonis temperatis & frigidis; in zona vero torrida perpēdiculariter descendunt radii solis in eam, in eaque, etiam zona torrida citius excoquuntur metalla in eius fodinis, quam in reliquis terræ locis vnde etiam copiosiora exportantur metalla & præcipue aurum quam ex reliquis omnibus terræ fodinis, vnde excogitarunt antiqui chymici semen metallicum purum & nitidū ab omni excremento metallico liberatum auro communi impregnatū & in eo solutum citius excoquere, aucto calore artificiali adeo vt naturalem non excedat & æquipolleat calori solis in mense Iulii, eo ipso naturali calore & vitali semen istud metallicum purum factum & auri communis essentia delibutum intra aurum coxerunt & perfecerunt non in aurum commune & vulgare, sed in aurum Philosophorum quod habet potentiam & energiam cætera metalla impura & imperfecta perficiēdi, in verum aurum & habet adhuc potentiam & virtutem, omnes naturæ defectus tollendi tam in animali genere, quam in vegetabili & minerali vnde non solum metalla & lapides impuri & imperfecti, perficiuntur, & conducuntur ad perfectionē vltimam sui generis sed etiam animalia omnia & vegetabilia, ad vltimam perfectionem conducuntur & sic curantur perfecte ab omnibus morbis suis, & defectibus eo ipso arcano minerali, quod semine minerali seu metallico perfecte depurato & auro communi in eo semine soluto constat, & perficitur his solis duabus substantiis, ex vnica radice & forte exortis & haustis ita vt duę hæ substantiæ, vnam tantum constituant substantiam, & vere coctione sola in vnam substantiam reducantur.

In zona torrida citius perficiuntur metallā quā in reliquis terra locis.

Auri Philosophorū virtutes & proprietates.

Arcanū minerale quibus constat.

Conclusio huiusce tractatus.

CAPVT Vltimum.

TRactatum hunc peculiarem de semine minerali & metallico, hic apponendum & collocandum censuimus, quod chymiæ candidati & alumni absque ipso perfectissime noto semine minerali, & eius virtute & energia perfectissime nota tractatum sequentem de morbis curandis intelligere nequeant neque ad effectum & practicam reducere queant cum ex seminis mineralis virtute & energia morborū omniū cura dependeat, tanquam ex fonte naturæ ex quo solo curas defectum totius naturæ dependere asserimus nō solum hoc in tractatu sed passim in omnibus libris nostris, quandiu

Cur tractatus de semine minerali hic apponatur.

Cura morborum vnde dependeat.

typis excusis & in lucē editis quod si metallorū omnium naturas & essentias hoc etiam in tractatu peculiariter apposuerimus, hoc consulto factum est vt chymię candidati metallorum essentias virtutes & energias extrahere & eligere sciant ac pernoscant nam in metallis & lapidibus pretiosis & aliis natura fortior est, & potentior, quam in regno animali & vegetabili vnde ex metallis & mineralibus omnibus elici possunt medicamenta fortissima & potentissima ad curandos omnes morbos, hæ autem essentiæ, & medicamenta ex metallis & mineralibus extrahi & elici nequeunt nisi simili, & radicali substantia, ex qua conficiuntur, & componuntur ipsa metalla, & mineralia in vtero materno, his ita de causis declaraui manifestissime metallorum, & mineralium omnium semen, & primam materiam ex qua natura in terræ antris componit hæc metalla, & mineralia, vt inde nota eorum omnium prima materia, & semen sciant chymiæ candidati, et discant, qua via, et methodo reducē da sint metalla et mineralia cuncta, in primam materiam, cum ipsorum prima materia, nam alia via eorum essentiam virtutes, et proprietates ex orco in lucem educere non possumus, quia semper remanent in eorū corpore, tanquam in tenebris, et orco sepulta: gratias enim quammaximas mihi agere debent Alchymiæ candidati et alumni cum nemo ante me clarius hæc docuerit, et demonstrauit: tractatum de lapidibus pretiosis hic etiam apponere poteram; sed tractatus hic de metallis sufficit, nam eodem constant semine metalla, et lapides, hæc sola est differentia, inter lapides, et metalla, quod plus salis, et terræ sit in semine lapidum quam in semine metallorum, et plus olei spiritus et aquæ in metallis quā in lapidibus. Et sic facillime colligēt Alchymię alumni qua via reducendi erūt lapides pretiosi in materiam eorum primum ex semine minerali, quia lapidum omnium prima natura latet in semine minerali, & et cum eo omnes lapides pretiosi vere reducuntur in primam materiā, sic lapidum omnium virtute, et proprietates manifestæ fiunt: et sic habetur arcanum lapidum omniū pretiosorum quo miranda fiunt in curandis morbis omnibus, et quo nihil est præstantius in vita prorogan-da, vt enim humidum radicale lapidum perenne est, et incorruptibile, si nostro humido radicali alterabili, et corruptibili associetur, durabilius, et perennius efficitur sic vita nostra in longissimos annos protrahitur inalterabilis, et incorruptibilis, et sic à morbis fere omnibus litera conseruatur. Et sic habes amice lector quod desiderari et haberi hac in vita potest vt vita humana fœlicissime, et tutissime ac jucundissime transigi queat qui enim à morbis liber est omnibus, et longissime viuit, et diuitias possidet ingentes, et inexhaustas et Deum noscit et amat fere fœlix, et beatus est in hac rerum serie, hæc autem habet, et possidet qui

Ex metallis & lapidibus eliciuntur mira medicamenta.

Nemo perfecte declarauit chymiæ subiectum.

Quæ differentia sit inter metalla & lapides.

Lapidem omnium prima natura qualis.

Quare arcanum metallorum & lapidum valeat ad vitam prorogandā.

Fœlix & beatus quis in hac vita habeatur.

qui semen minerale seu metallicum notum habet, & ad perfectionem conducere nouit quod solo hoc in tractatu perdocetur et perfectissime declaratur, vt chymiæ alumni, & candidati percipiant quantum valeat, & possit Alchymia, ad beandam vitam humanam super omnes alias scientias naturales, & nihilominus tamen vilipenditur à multis qui se Philosophi, & docti in cognitione naturæ se existimant, in rei veritate tamen ignarissimi sunt et indocti, et hac in parte vulgares oculos habent et mentem ac judicium vulgare cũ nihil extra vulgi mentem sapiant ac percipere queant: quicquid enim occultum est in rerum natura, & oculos vulgi fugit, asserunt non esse nec existere in rerum serie, quia non est visibile, & palpabile, & perinde secretiora & pulchriora naturæ ipsi negant cum illis visibilia non sint, & palpabilia, quod tamen eorum arguit insipientiam, cum secretiora, et pulchriora naturæ occulta sint & perinde inuisibilia sint, & impalpabilia, et solis oculis mentis percipiũtur cum in spiritu eorum naturali, qui omnino inuisibilis, & impalpabilis est, consistat eorum omnium virtus, proprietas, & energia, & non in eorum corpore, quod tegumentum est & vmbra illius spiritus, quod quidem corpus sine spiritu mortuũ est omnino, & solus spiritus est actionis principium, & cum est solus et separatus à corpore, & subtili inclusus, habet energias infinitas & incredibiles, vnde credere nõ possunt qui hæc ignorant sed vos chymiæ candidati credite, operamini, gaudebitis & finite alios errare.

FINIS.

UNIVERSALIS

SAPIENTIÆ

LIBER TERTIUS,

MORBORUM OMNIUM

Diagnosim, prognosim, & therapiam iucundam certam & tutam complectens,

Opus certe novum & adhuc in hoc sæculo inauditum in quo Medicinæ errores deteguntur, & undenam morbi incurabiles fiant & facti sint manifestatur.

PRÆFATIO

AD

UNIVERSITATES MEDICINÆ TOTIUS ORBIS.

TRIGINTA certè annis cæcus omninò fui in curatione morborum nihil iucundi certi & tuti invenire potui, quamvis Hippocratem & Galenum diu noctuque pervoluerem totò hoc triginta annorum spatio, & anatomicis operibus vacarem ut dissectis cadaveribus multis tum humanis, tum brutis disservere possem & invenire, causas efficientes, & materiales morborum nullibi tamen invenire potui focos, & nidos humorum putrentium nullibi inveni pituitam putrem, nec utramque bilem putredini labe contaminatam nullibi locorum in homine sano, nec in ægrotante reperire potui. Quod si aliquando vomitu deiiciatur aliquid viscosi, & tenacis humoris & glutinosi liquaminis, amari gustus & flavi coloris acidique saporis, & nigri caloris, nihilominus tamen pituitæ naturam, & bilis utriusque indolem, & prosapiam, non sapere illud certissimum est, cum hæc omnia excrementa sint coctionis ventriculi, & depravati chyli & alterati redoleant veram naturam, addo quòd nec chylus in ventriculo nec sanguis in hepate, possint quatripartiri in quatuor diversos humores essentialiter differentes, quod hepar et ventriculus sint partes similares, & homogeneæ, simplici calore vitali delibutæ sint ut ventriculus alimenta varia ac distincta coquat digerat ac convertat in unum chylum simplicem, & homogeneum non dissimilarem & ut pariter hepar coquat digerat ac convertat chylum ventriculi, per venas mesenterii illi demandatum in sanguinem simplicem, & homogeneum ut inde partes similares & simplices nutriantur, & conserventur

In ventriculo non fiunt quatuor humores.

alimento simplici & homogeneo sanguineo. Vndenam ergo exorietur pituita & utraque bilis in sanguine, si chylus ex quo fit sanguisis t simplex, & homogeneus, & sanguis pariter sit simplex & homogeneus à parte simplici nempe hepate, & calore vitali simplici, & unico elaboratus: fortasse dum emittitur sanguis ex venis, hi diversi ac varii humores colliguntur, quod sanguis dum frigescit hos humores ostendat ac excentro suo patefaciat, & inibi contineri ac coerceri declaret: ignorantibus & vulgi hominibus hoc inculcari posset; nihilominus tamen, sanguis dum frigescit, & extenuatus est, statim putrescit, & labitur in corruptionem unde per putrefactionem suam degenerat ex homogeneitate sua, & simplicitate, & alteratur in varias res quæ nullam similitudinem habent cum pituita, & utraque bile nec ullam eorum humorum sapiunt indolem & naturam. Primo aqua illa quæ sæpe sæpius supernatat sanguini emisso, & frigefacto, flavi coloris, & aliquando lactei coloris, non sapit bilis flavæ naturam, cum nullas habeat bilis qualitates, & conditiones præter colorem, non amaricat primo, imo dulcius est, at insipida saltem, nec igneæ est indolis nullo pacto calida est sed potius est vere frigida, ut experienti cuilibet fiet clarum; curat enim scabiem simplicem, & demulcet pruritum scabiei simplicis unde colligitur non redolere naturam bilis, quia scabiem urgeret, & pruritum illius, cum bilis sit causa materialis scabiei, ex communi illa sententia fæx nigra quæ fundum petit emissi sanguinis, minus adhuc sapit essentiam melancholici humoris, & atræ bilis, non enim acescit nec terræ sapit naturam non enim sicca est & frigida, imo calida & humida est salisque naturam potius sapit quam alterius alicuius rei indolem, cum ibi multum salis fixi & volatilis reperiatur fibræ autem quorum beneficio coagulatur sanguis emissus, pituitæ tribui nequeunt, cum non eius essentiam redoleant non enim quid aqueum sapiunt, sed potius igneum, & terreum, cum coagulatio & induratio dependeat, ex calore & siccitate, nec etiam perinde arguendum est sanguis emissus abit in hos humores in aquam flavam viridem lacteam fibras & terreum quid & nigrum, ergo illa sunt & continentur in sanguine intra venas conservato, quia hæc oriuntur ex putrefactione, & alteratione sanguinis emissi, qui dum alteratur & corrumpitur, abit in res varias ac distinctas, secundum alterationis & corruptionis suæ varias tesse-

Aqua super natans sanguini misto, non est bilis.

Fæx sanguinis dum sanguis frigescit non est melancholicus humor.

Fibræ sanguinis non sunt pituita.

tesseras, hoc enim est proprium, & innatum corruptionis, & alterationis, mutare corruptum & alteratum in varias & distinctas substantias ab ipso corrupto & alterato diversas. Alioquin corruptum & alteratum non corrumperetur & alteraretur, non enim hæc est optima consequentia sanguis mutatur in pus in tumoribus, & abscessibus ergo pus est in sanguine, sanguis mutatur in lac in mammis, ergo las est in sanguine: hæc Entime*mata ridicula sunt, videte ergo & meditamini quæso o viri sapientes, quantum sit erroris sanguinem humanum quadripartitum constituere, quod in quatuor diversos humores abeat, per sui ipsius corruptionem, & alterationem post emissionem suam, nam millenos inde colligerentur esse liquores in sanguine, quia in millenos & ultra potest mutari liquores, per sui varias ac distinctas corruptiones adde quod sanguinis ortus non est ex his in quæ resolutus mutari potest si ergo non sint humores quatuor in sanguine & sanguis sit simplex & homogeneus liquor alimentitius quo partes simpliciter nutriuntur, & conservantur nullus ergo inde erit morbus ex pituita, nec ullus effectus præter naturam, ex utraque bile, nec ullas item ex sanguine, cum sanguis ut alimentum simplex & homogeneum & laudatum nullos præter naturam morbos producere queat, si producat autem necesse est ut alteretur & degeneret à sua natura, & conditione, itaque non erit sanguis, sed quid aliud. Quid sit autem istud aliud in quod sanguis degenerari potest iam nobis erit inquirendum ut morborum essentiam & naturam patefacere valeamus, & an Medici antiqui & patres nostri errare potuerint, perquirere valeamus non enim in votis habeo errores antiquorum medicorum in tantum persequi ut eos ipsos vilipendam & fastu quodam me sublimen, at antiquos humanos esse, & humani nihil alienum ab ipsis fuisse & perinde errare potuisse, & me ipsum etiam perinde, & humanum errare posse, & rogare omnes post me veniales errores meos corrigere velle, ut tandem cognitio naturæ absoluta fiat, & integra, & hinc exsurgat Medicina perfecta, in laudem & gloriam Dei omnipotentis, & utilitatem proximi nostri, in cognitione enim naturæ plus rationi est condonandum & experientiæ. quam authoritati, perinde si rationes meæ, & experientiæ non optimæ videantur, trutinentur & ponderentur disquisitione naturali, ut si quid falsi continere videantur reiiciantur omnino*

Nullus morbus est ex pituita nec ex aliis humoribus.

nino

mino & eliminentur prorsus ab scholis: quod si vero probæ experiantur quidni amplexabuntur & tutabuntur.

Error magnus totius antiquitatis

In singulis ergo morbis disquirendis refutabimus quatuor illos humores in alimento nostro hepatico fictitie contentos ex quibus putrefactis morbos oriri omnes totâ falsò credidit antiquitas & ostendemus clare admodum quid sit illud præter naturam in quod degenerat alimentum nostrum errat enim sæpe sæpius natura nostra in coctione & digestione alimenti sui, ex quo errore fiunt illa præter naturam ex quibus fiunt morbi, ut singulis capitulis fiet clarissimum singulos morbos perquirendo: opus quidem Herculeum est, & humeris meis impar in magnis tamen voluisse sat est, venient post me quamplurimi qui inventis his lucem addent maiorem & sic Deo favente Ars medendi in solatium miserorum hominum ægrotantium, quod quidem summopere est exoptandum & pro tanto beneficio Deum orandum, nec mihi imprecandum, quod studio & opere hæc clara facere contendam & manifesta in lucem promere, omni conatu enitar, ut veritas naturæ, & lumen omnibus elucescat, & tenebræ antiquorum ethnicorum penitus evanescant hoc enim in sæculo gratiæ, & benedictionis christianæ potius fieri & evenire necesse est quam in prætentis & hisce maledictionis temporibus.

DE

DE

CEPHALALGIA

SEV

DOLORE CAPITIS

CAPVT I.

Dolor capitis non est ab intemperie ulla.

OMNES totius antiquitatis Medici, & recentiores etiam omnes quotquot sunt dolorem capitis omnem ortum ducere ex intemperie, vel solutione continui sustinuerunt & adhuc mordicus substinent, nihilominus tamen nihil falsius scribi potest nec doceri, intemperies enim nec frigida nec humida nec sicca nec composita potest ullo pacto tam cito introduci in partes capitis: nec ab his tolli ac revelli, quam cito introducitur dolor & quamque cito tollitur, ac revellitur ab hisdem partibus. Secundo dolor est in subiecto sensibili & sentiente: hoc est in spiritu vitali qui totum caput, ac partes eius proprie & immediate sensibiles facit, eo enim ablato nullatenus sentiunt partes capitis, nec corporis, atqui in spiritum vere sensibilem sentientem

Dolor proprie ubi sit.

Nulla intemperies cadit in spiritum.

nulla cadere potest intemperies absque totali sui destructione ergo nulla intemperies capitis dolorem agere potest. Addam quod intemperies nulla possit subito introduci sed pedetentim ac sensim, & cum sensim ac pedetentim introducatur: tunc temporibus natura assuescit gradus illos caliditatis vel siccitatis vel humiditatis vel frigiditatis & perinde non sentit hos gradus, ut patet in introductione febris hecticæ, & in apoplexia, & in mania ubi nullus est dolor & tamen in his capitis morbis, caput maximam induit intemperiem. Ex his rationibus patet dolorem capitis non provenire ex intemperie cui quidem etiam non proprium est & innatum dolere, sed si sit intemperies calida, est calefacere, si sit sicca est siccare, & sic de reliquis non ergo dolor capitis pendet ex ulla intemperie, nec etiam ex

Intemperiei non est dolere.

solu-

Dolor non est ex solutione continui

Vbi est solutio, ibi non est dolor.

Sentiens & sensibile est causa doloris

Spiritus est causa doloris cum solus sentiat.

solutione continui, nam si dolor pẽderet ex solutione, ubi esset dolor, nihilominus videmus solutionem continui recentem & inveteratam non dolere, sed postquam labra vulneris intumescere incipiunt, ab aere crudo, & cruore alterato vulnera etiam leprosorum non sentiunt & tamen soluta sunt, stygmata sagis à Diabolo impressa insensibilia sunt, quamvis solutionem continui patiantur, ergo solutio continui pura simplex non est immediata causa doloris sentiens tantum & immediate sensibile, in corpore vivo est tantum quod percipit dolorẽ, & quod illi nocent, & illi repugnat, est vera causa doloris at solutio continui nõ pure & simpliciter percipit dolorem nec est proprie & simpliciter qu od repugnat sentienti, & sensibili sed illud solum quod ex solutione ex surgit ut alteratio sanguinis & corruptio adveniens & aer crudus qui corrumpit & alterat spiritum partium solutarum ex his ergo clare admodum expositis concludendum fateor, dolorem capitis neque ex ulla intemperie neque ex ulla solutione continui dependere, sed solum cum Hyppocrate, asserendũ esse dependere ex spiritu impetum facien te in corpore nostro, qui solus est ex eadem sententia Hypocratis immediatum organum sensus, doloris, motus, voluptatum, convenientiæ symboli attractionis repulsionis, contracturarum relationis & alterationis omnis, is enim solus spiritus est verissima causa actionum omnium, sive sanarum sive morbosarum & perinde est vera causa doloris capitis, causæ materiales præter naturam, à quibus excitatur spiritus noster ut doleat, sunt quicquid ascendit ad caput vel materialiter per alimentum quod alteratur, & degenerat ex natura alimenti, & induit naturam excrementi, quod quidem inter expurgandum & expellendum facessit negotium spiritui nostro, & inde laborat, & dolet donec expulerit illud omne quod illi nocet, vel vaporaliter ex excremẽtis & spurcitiis alimenti partium internarum vapores hi ad sacram Palladis arcem ascendentes, sunt ejusdem indolis & naturæ, ac excrementa alimentorum ex quibus producuntur, sunt enim & qualitate & substantia omnia præter naturam, itaque spiritui nostro vitali & animali, qui verus est & solus totius sanitatis nostræ & corporis œconomus, repugnant, & contrariantur, & perinde quatenus est doloris imediatũ organũ illi dolorẽ inferũt donec ipsemet spiritus dolens & ægrotans causas sui doloris foras expulerit ac superaverit & tunc liberatur à dolore suo, & morbo, vi aliquando propria sua, & calore, vel roboratus medicamentis propriis & innatis; suammet ipsam naturam & essentiam roborantibus & restaurantibus nec est opus dicere & enarrare qualia sint, & quanta, illa recrementa alimenti nostri quæ cõ-

Spiritus fortis & potens curat ex se dolores.

illa recrementa alimenti nostri quæ contraria sunt spiritui nostro, quia mutantur secundum variam & distinctam alimenti degenerationem, & alterationem, vnde non oriuntur sæpius morbi ex nova & recenti alimenti nostri degeneratione & alteratione, in locis variis & distinctis quæ quidem scitu non sunt necessaria, ad capitis dolores quoscunque curandos modo recrementa alterati alimenti partibus capitis adhærentia, & spiritui nostro vim inferentia, tolli possint, & evacuari, roborato spiritu nostro, qui modo sufficientes habeat vires ad expellenda illa recrementa quæ illi sunt nocumento non eget medicamentis arte paratis nihilominus tamen si sufficientes non adsint vires, sequenti methodo, est illi succurrendum.

Curatio doloris capitis.

In cura doloris non est mittendus sanguis nisi peccet in quantitate.

PRimo nunquam mittendus est sanguis, nisi quantitate peccet quod raro evenit, raro plus sanguinis efficit natura quam illi necessarius sit ad alendas corporis sui partes, nihilominus tamen hac in re peccare potest, & hoc in casu mittendum est sanguis maxima in quantitate, & præcipue ex venis capitis, nasi & frontis & temporum & ibi prudenter agendum ne copioso sanguine emisso debilitetur spiritus, qui robur suum & vires omnes desumit ex sanguine, pandenti ergo cõsilio hic vtẽdum est nec copiose mittendus est sanguis nisi hæmorroides & menstrua suppressa sint quo in casu malleoli venæ secandæ sunt ne motus naturæ intermittatur sed iterum procedat, secundum motum suum, multo minus est recurrendũ ad trochiscatum Agaricum, nec ad Rhembarbarum nec ad Senem nec ad hieram picram, vsus sum per triginta annos hosce remediis, & nihil commodi & vtilitatis in curandis doloribus capitis, in hisce remediis repetii confuge tãtum si corpus ægrotantis sit cacochymicum & multa saburra peccantium recrementorũ turgeat, confuge inquam ad Aquilam chymicam seu pulverẽ hermeticum quam multis in locis librorũ meorum fideliter descripsi, est enim antimonium præparatum cũ sublimato mercurio, ambo venenata sũt, & simul juncta per distillationem cõstituunt lignorem gumosum qui ter aut quater distillatus in novis retortis, per cineres & aqua laudati fontis præcipitatus dat pulverem albissimum aqua fontis edulcorandũ qui quatuor granorum aut quinque dosi, cum custodia artis & regimine propinatus cum vino aut aqua aut jusculo capitis dolores omnes tuto cito & jucũde tollit, tribus in diebus iterata dosi, sublatis causis omnibus dolorum omnium: quod si hæc purgatio non arrideat omnibus quod timeant, ipsum nomen Antimonii, & Mercurii sublimati, quod tamen innocens est, & nulla venenata qualitate perditum modo rite præparetur secundum normas & leges à me ipso præscriptas, vsus sum per viginti annos & adhuc vtor in curatione morborum omnium, & nunquam

Curatio vera & tota doloris capitis.

Agũnt excrementa capitis in spiritum capitis ope suorum spiritum qui agunt in spiritum soli enim spiritus in spiritum agunt & patitur spiritus ab spiritu.

Pulvis hamelicus quos vexet. adhuc delusus sum ab ipso medicamento, nec delusi fuerunt ægroti mei, quin ex solo ipso medicamẽto liberati sint, à morbis incurabilibus quam maximis si ergo non placeat hæc purgatio, quia vomitũ excitat,&vexat non nullos qui ama *Sudorifica summa & simul cordiaca.* ro recremento turgent in ipso ventriculo, ex cuius vaporibus caput ascendentibus fiant dolores acutissimi si nolint assumere tale medicamentum, recurrendum est ad sudorifica chymica bezoartica,ad aurium sudorificum ad stannum sudorificum ad Mercurium sudorificum, ad margaritas & coralla sudorifica, &ad talia volatilia ex plantis, cephalius educta quorum omnium dosis est d. f. ad di in aquis appropriatis & sudorificis,cardui benedicti vlmariæ & similium dosi vna sumpta sũmo mane cooperiendus est æger & illi provocandus est sudor omni nocte, & sic procul dubio curatur omnis dolor capitis tuto cito & jucunde, cum nulla virium prostratione: datur etiam capitis purgium mere efficax cujus pulvere per nares insufflato externutamenta excitantur,& sic cerebrum motu illo excutit recrementa,illa quæ illi sunt nocumento? Est autem hic pulvis ex sequen- *Caput perquammirãdum.* tibus cõpositus: peti optimi radicus albi Ellebori foliorum majoranæ siccæ salviæ & betonicæ siccæ an lauri foliorum corticis mali aurantii & limonum an cinnamomi & caryophillorum an moschi & aubari grana octo misceantur omnia simul, & reducantur in alchool tenuissimum, de quo sumitur parva in quantitate per nares, bis in die, mane & sero longo tempore à passu.

De inveteratis capitis doloribus.

CAPVT II.

INveteratus, capitis dolor est à pertinaci & contumaci recremento aliquo quod ex alimento capitis corrupto & alterato producitur, & sua peculiari viscositate,& tenacitate expelli non potest ab spiritu nostro vitali, qui caput nostrum & partes ejus vivificat&actiões vitales in his producit item & morbificas si ab excrementis ipsis ope spiritum lædatur ipse spiritus secundum enim læsionem suam, & diversitatem læsionis oriuntur &morbi varii& distincti materialiter autem distinguuntur, & ex natura diversa & distincta excrementorum,quæ in capite producuntur ex varia alimenti capitis corruptiõe & alteratiõe corrũpitur sæpè enim sæpius, & alteratur alimentum partium nostrarum, & secundum corruptionem & alterationem ipsius alimenti,variãtur morbi, itaque si alteratio & corruptio illius alimenti sit tenax viscosa&glutinosa ita vt pertinaciter adhæreat partibus capitis, et difficulter explodatur,pertinacem ibi parit dolorem et curatu difficilem, vnde cum difficilem, vnde cum difficulter eijciatur ejus materia, fit inveteratus dolor, ab excremento difficili cum via expugnabili. Ab ipsis excrementis difficillime expugnabilibus sæpesæpius enascuntur vermes,serpentes, scor-

Inveteratus capitis dolor vnde fiat.

Dolores capitis varii vnde.

Quia ex excrementis variis sunt & spiritus varii qui diversimodè agunt in spiritum & sic variatur dolor capitis & alii morbi.

Vermes serpentes scorpiones in capite generari vnde.

scorpiones, & alia monstra, quæ ex excremẽtis illis levissimo calore partium et humiditate enascũtur et corrodunt partes, et hinc spiritus sensus verissimum organum, et instrumentum dolet summopere à causa continua et perenni negotium illi perenniter faciente: hæc est verissima causa materialis inveterati doloris ipsius capitis, efficiens vero causa est, ipse spiritus animalis vivificãs partes capitis, easque sentientes faciens.

Cura inveterati doloris ipsius capitis.

Cura inveterati doloris capitis in quibus consistat.

TOtius curationis cardo inveterati doloris capitis consistit in auferenda materiali causa ipsius doloris, et roborando spiritu nostro animali in se ipso primo sentiens, et patiens dolorem, et secundo communicante ipsum dolorem partibus omnibus quibus præest, et dolet, in ipsis. Vt ergo auferatur causa materialis ipsius doloris, expurganda sunt excrementa illa omnia acria, salita, pungẽtia et vrentia sæpe sæpius, quę ex errore coctionis alimentorum in capite enascuntur, expurgabuntur ergo omnia illa excrementa antimonio nostro præparato vel croco metallorum vel vivo hæmetico, sequẽti methodo pręparato ℞ vini optimi albi. ℥IIII. cinamomi optimi pulveris hæmetici nostri grano octo, vel croci metallorum tantum maneant in infusione per noctem integram cras mane filtrẽtur, filtrato claro et limpido adde sympi violacei, aut sympi capillorum veneris nisi fiat potio

Purgatio inveteratos capitis dolores curans tuto cito & jucunde.

gratissima et suavissima ma summo mane, cum custodia et regimine artis propinanda.

Iteretur bis vel ter hæc potio secundum vires ægrotantis et secundum copiam excrementorũ expurgandorum deinde expurgato capite lavetur totu caput summo mane frigida fontis aqua, in valde robustis corporibus, in aliis vero tepida lavetur aqua deinde per caput purgium nostrum superius præscriptum primo capite de dolore capitis purgetur caput sumendo ter aut quater in die parum hujus capitis purgii per nares insuflando odoribus dein de gratissimis consoletur cerebrum rosis violis ambro et moscho, si non cesset his remediis peractis dolor, crudele aliquod animal productum in quadam cavitate capitis, vbi potissimum dolor vrget suspicandum est, et perinde de træpano est cogitandum, et eo ipso pars illa capitis aperienda est, vt tollatur illud animal, cavendum tamen ne trępanum apponatur super suturas capitis, nam etsi dolor esset in ipsis suturis nihilomus tamen, longe ab ipsis suturis, est applicandum træpanum et eo ipso apperiendum est cranium, deposito prius pericranio, vulnere cruris forma in ipso pericranio prius facto, et perioffio cũ cauda spatulæ deinde sublato, vt super cranũ nudum et perioffio denudatur apponatur trępanũ sublata deinde parte cranii tegenda est linteis essentia menthę aut calamẽti aut conermarinis madidis vel spiritu vivi mirtha

Caput purgium mirũ est inveteratis capitis doloribus.

Quid observandum in trepano.

vel thure impregnato, sic animalia illa excremẽtis alimẽti producta, foras eijciuntur aperto cranio tũ odore ipsarum essentiarum & facultate expultrice ipsius spiritus, & erecto illo animali consolidandum est vulnus, quod solis illis topicis remediis, spiritu cilicet vivi thure mirrha impregnato peragitur, potest superponi emplestum de betonica dissolutũ cum spiritu vivi in vnguenti consistentiam, vel balsamum sulphuris quod sequenti fit methodo ℞ olei communis olivarum lib. 1. sulphuris flavi ℥ I. bulliant simul in vase fictili donec oleum rubescat vt sanguis deinde auferatur ab igne dũ adhuc calet adde ceræ optimæ novæ ℥. III, therebentinæ ℥ II. thuris mirrhæ & aristologiæ rotundæ & negocianæ inpulverem redactori an ℥ I. misceantur simul dum adhuc calet, & fiat linimentum, de quo tractetur vlcus seu vulnus capitis, & Deo dante brevissimo tempore ad cicatricem conducetur, laudatũ, & omnia etiam vulnera cum eo balsamo tutissime, & jucundissime, ad cicatricem brevem conducuntur, & sic curantur dolores capitis inveterati quicumque, & hæmicrania ipsa, de qua particulare caput, non est faciendũ cum hæmicrania curatur medicamentis supra allatis, & solius frigidę fontis aquæ lotione, cum calor naturalis ipsius capitis, & ipsemet spiritus refocilletur admodũ repercussione ipsius caloris externi, intus facta, & per antiperistasim vt ita loquar sic augetur calor naturalis ipsius capitis & fortior perinde fit spiritus, vnde fortius propellũtur foras causæ materiales ipsius doloris ab ipsomet spiritu expellente & ab ipso dolore se vindicare volẽte. Vnumquodq; ense ipsũ defendit & cõservat adversus suos naturales hostes & inimicos.

Balsamum sulphuris qua via paretur.

Hæmicrania vera & tuta natura

De dolore dentium.

CAPVT III.

ALimentum proprium & innatum dentiũ sæpe sæpius depravatur & degenerat in excrementum aliquando acre mordax & causticãs pungens & corrodens vnde spiritus quo vivificantur dentes sibi dolorẽ inesse persentit, est enim, dolor dentium passio & affectus præter naturam ipsius spiritus qui dentẽ vivificat, ab excrementis præter naturam quæ ipsum spiritum præter naturã afficiunt, vnde dolor fit in dentibus & non ã pituita nec ab vtraq; bile per vapores ascendentes in caput, et hinc in fauces in dentes in gengivas descendentes ibiq; dolores faciẽtes quod incidant in nervũ radicibus dẽtium insertum eumque vellicans ac pungens vnde dolor acutissimus quod merum commentum est, nam non datur pituita in corpore nec vtraque bilis vt probatum est in pręfatione huiusce operis, & quod ex alimento nostro alteratur, & corrũpitur abire non potest in pituitam & vtramq; bilem cum tempus, locus, & agens, mutent corruptum, in varias res distinctas diversas, secũdũ varias alterationis. & corruptionis vires quod tamen ex doctrina Galenica, non fieret si semper ex pituita, & vera

Alimentum dentium degenerat aliquando in excrementũ ex quo dolor dentium.

Dolor dentium quid proprie sit.

Si humor esset in corpore & corrumperetur non mereretur nomen humoris corrupti.

que bile alimentosa exoriretur pituita & bilis vtraque corrupta, si enim corrumpantur hi humores, postquã corrupti sunt non merentur amplius nomen horum humorum, quod distinguantur toto cœlo per corruptionem, ab ipsis humoribus non ergo dolor dentium provenit ex his humoribus corruptis & alteratis, cũ nullo pacto reperiantur in corpore, nec reperiri possint, sed tantum excrementa quamplurima, quę ex vno latice, seu vnico humore alimẽtitio per corruptionem eius & alterationem ortum habent quæ quidem excrementa variantur & distinguntur secundum tempus & loca in quibus putrefiunt & ex varietate & distinctione spirituum horum excrementorum variantur etiam morbi & dolores ab ipsis provenientes sic dolor dentium variatur, vel major & acutior vel minor & obtusior fit secundum excremẽtum magis pungens vel minus spiritum nostrum lacessens facili autem via & methodo curatur hic morbus & dolor medicamẽtis ex chymicorum desumptis.

Dolor dentium vnde au geatur & minuatur.

Curatio doloris dentium.

Curatio doloris vnde dependeat.

TOta dentium doloris cura dependet ex ablatione excrementorum acrium & mordacium spirituum dentium lacessẽtium, sublata enim causa tollitur statim eius effectus, vel in mutatione horum excrementorum nam sæpe sæpius impurgato corpore & capite vel partibus dolore affectis, cessat dolor, nec redit, quia excrementa illa acria mordacia, & caustica dolorem inferentia, mutantur & alterãtur à suis qualitatibus causticis et mordentibus, itaque cum non amplius acria sint, et mordaica ac caustica, necesse etiã est vt dolor cesset, mutantur autem illa excrementa, oppositi, remediis causticis et mordentibus aliis, quæ mordacitatem, et acredinem excrementorum extingũnt, vt solet contingere in appositione aquæ fortis olei vitrioli olei sulphuris, olei camphoræ, olei caryophillorum cinnamomi, olei ligni juniperi rectificati, et ligni gaiaci, vel olei et essentiæ thimi calamenti origani, piperis gymgiberis, & Satureiæ essentiæ quæ ad miraculum vsque dolores dentium mirifice sedat, guttulis nonnullis harum essentiarum perfricatur dens dolens, et gingina, et imponitur guttula etiam auribus vt caput excalefiat, et roboretur spiritus et fiat fortior, ad expellenda illa excrementa, quæ illi nocumento sunt hisce remediis non inveni meliora ad dolores dentium sedandos, adhibentur tamen narcotica remedia, summopera, quæ per somnum stupefaciunt spiritum nostrum, et indolentẽ reddunt, at qui hisce remediis anodinis vt vellent eos ipsos moneo, vt prius purgent caput et ipsum corpus, mercurio dulci sequenti modo. ♃. mercuri dulcis digredii vapore et nidore sulphuris ardenti præparati et aqua rosacea soluti gratia sex, conservæ violarum ℥i. hisce fiat bolit, detur mane regimine et custodia de-

Dolor dentium cessat mutatu excrementu talem dolorem ferentibus.

Essentia saturei miraculum doloris dentiũ.

Purgatio doloris dentiu

Super fetarũ

Laudanum paracelsi nec anodinũ sumam.

Laudanum paracelsi nec anodinum summum.

inde vtatur anodino summo sequenti methodo præparato ♃ opii terre facti super laminam ferream calidã donec optime siccetur opium ℥ij. deinde dissolvatur aceto rosaceo huic opio dissoluto adde confectionis aliserines &, hyacinthinæ an ℥j. theriacæ optimæ pulveris electuarii diarrhodonis abbatus ℥j. mosc. hi & ambari an grana sex salis margaritarum & corrallorum an ℥j. misce opiata satis dura vitreis vasis conservanda, ad vsus, cujus dosis est granorum decem, fiat pillula vnica ponderis decem granorum, detur tempore somni post purgationem corporis, & sic evanescunt dolores dentium imo & dolores omnes, alii quicunq; sint, colici vel artherici.

Curatio dolorũ omniũ.

De dolore aurium.

CAPVT IV.

Dolor aurium vnde fiat.

In cavitate cerebri circa aures in interioribus earum partibus, fit dolor acutissimus aliquando â tumoribus preter naturam qui in his partibus, progignuntur ab excrementis, quæ inibi demandantur ab spiritu sanitatis nostræ œconomo ibique calore & humiditate partium putrescunt, & convertuntur in pus quod foras exiens rupto tumore, dolorem conpescititaque dolor aurium nihil aliud est, quam affectus præter naturam aurium ab excrementis ipsius cerebri putrescentibus & sæpe

Dolor auriũ quid sit.

sæpius tumorem præter naturam excitantibus ibique spiritum aurium lacessentibus & cum dolore afficientibus sit spiritus siquidem sensus organum, & instrumentum dum ab excrementis præter naturam afficitur non potest ipsa excrementa pati, quin doleat, quin acria sint & mordacia, & cum corrumpuntur & alterant quibus continentur, vnde spiritus harum partium propter corruptionem suarum partium dolet maxime, donec corruptio abierit, & quod illi dolori, est, ejecerit ac foras expulerit non minus dolet spiritus in aliis corporis partibus, dum excrementa alimenti putrescunt & faciunt tumorem aliquem, quam in auribus, in his enim vt in aliis corporis partibus, excrementa, ab alimento separata putrescunt, & alterantur, & abeunt in tumores, vbi pus fit & sic scandescit spiritus, & inflammatur pars scandescente spiritu ipsius partis, fixo & permanenti, spiritus enim influens sæpe sæpius non scandescit, etsi pars ad quam influit scandescat, nisi in magnis & perurentibus valde inflammationibus tunc enim temporis influens spiritus, vna cum fixo & permanenti spiritu scandescit, & refluxu suo ad cor, inflammat sedem cordis, vnde febris exoritur, per totum corpus, scandescente & inflammato influente spiritu, qui cum totum corpus permeat & penetret, inflammat etiam singulas corporis partes, quibus influit, quod quidem clarissime ostẽdemus

Spiritus semper dolet ab excrementis ipsum lacessentibus spiritus interni ipsorũ excrementorum habent enim omnia suos spiritus beneficio quorum agunt in spiritum nostrum & sic ipsum agitant.

Spiritus cordis inflammatur inflammato spiritu influente partiũ.

tractatu nostro de febribus, ibi auté sufficit, vt manifestemus qua ratione inflammentur aures ex dolore, & ab excrementis in ipsas aures demissis & vnde dolor exoriatur, quod quidem satis admodum manifestũ & clarum fecimus omnibus Medicinæ candidatis; superest jam curationem doloris aurium declarare.

Curatio doloris aurium.

Curatio doloris auriũ.

TOta doloris aurium curatio dependet, ex sublatione causarum materialium ipsius doloris, & in roboratione spiritus dolorem patientis tollantur causæ materiales & occationales ipsius doloris, mercurio dulci superius capite de dolore dentium descripto, qui quidem mercurius per tres dies summo mane jejuno ventriculo assumi debet eadem methodo ac via, qua in superiori capite assumptus est, deinde caput est roborandum anodyno summo, seu laudano paracelsi capite etiam superiori descripto & eadem dosi est assumendum & interim in ipsas aures instillandum est balsamum sulphuris, vel essentia Saturejæ, vt ipsa pars dolens roboretur, & si sit aliquid tumoris, rumpatur & exeat pus rupto tumore, & si ægrotantes sanguine turgeant mittendus est sanguis, ex cephalica partis dolentis, & ex venis frontis, & temporum vt fiat revulsio sanguinis, ad partem dolentem accurrentis & sic adaucto sanguine excrementoso, accrescit dolor accrescente causa, & perinde mittendus est sanguis, ex his partibus vt fiat revulsio sanguinis ad partem affectam accurrentis; ita enim tumor diminuitur & ne fiat impeditur & causæ doloris diminuuntur, & censim cessat affectus purgato corpore, & capite caputpurgio nostro, descripto capite primo hujus operis, in curatione doloris capitis, & si hisce remediis peractis consistat, adhuc affectus, recurrendum est, ad sudorificum summum nostrum quod sequẽti methodo paratur stanni anglici lib. liquetur in sigillo & postquam fusum est auferatur ab igne, & proiice intus mercurii crudi optimi lib. & fiat amalgama huic amalgamati trito, adde mercurii sublimati libram vnam, & permisce simul in mortario marmoreo cõtundendo & retortæ forti inde pulverem hunc, & distilla levissimo igne cinerum, distillatur enim igne levissimo aqua perclara, quæ recipienda est recipienti in fundo cuius sit aquę communis stillatitiæ lib. r. Postquã omnis liquor stillaverit & retorta refrixerit si non sit rupta, illi eidem retortæ super infunde aquam omnẽ recipientis, cum liquore stillato cõiunctam, & super cineres calidos, repone vt materia quę remãsit in retorta fundatur & liquescat cũ hac aqua ibi tunc temporis separatur amalgama stãni & mercurii à capite mortuo quod cum salis stamini sapiat naturam liquatur turbida cũ aqua liquore recipientis ideo filtranda est aqua illa vt clarescat solutio salis stanni, per filtrum cartaceum infundibulo aliquo vitreo stabiliẽdũ ne à

In aurium doloris sanguis mittendus & quare.

Sudorificum magnum ex stanno paratum.

pondere

pondere ipsius aquæ rumpatur filtrum, postquam clarificatus est liquor, distillandus est igne cinerum in retorta vitrea nitida, & nova, postquam stillatus est liquor iterum fæci suæ, & magnati in fundo retortę superstiti est reddẽdus vt dissolvat magna illud, quod iterum filtrandum est, & iterum distillandum & hoc quater aut quinquies est repetendum donec sal in fundo retortæ superstes album sit tunc temporis dissolvendum est, cum suo stillato liquore, & postquam dissolutum est & filtratum, imponendum retortæ vitreæ quam maximæ, in fundo cujus sint salis vitri perquam optimi ℥vj. & statim imponendum est, & jungendum retortæ maximum recipiens, nam hæc materia ebullit maximè & sublevatur materia, & exit foras cum vento & impetu maximo, & nisi recipiens sit magnum & retorta maxima perditur tua materia, ebullione transacta, quæ fieri solet super cineres tepidos, collocata ibi retorta, stillandus est liquor omnis, ad siccitatem vsque materiæ quæ in fundo retortæ albissima est quæ quidem sine vlla alia præparatione, & lotione sudorifera est, & dosis eius est, grana quatuor aut sex in aquis sudorificis vlmariæ cardui benedicti, & scabiosæ. hoc sudorifico infiniti curantur morbi ideo non repetemus ipsum sed ad caput istud remittemus: dolores ergo purum curabuntur, hoc sudorifico, & dabuntur ægro

Sudorificum maximum stanni.

tanti grana sex hujus pulveris in. ℥j. aquę vlmarię, et cooperietur ęger in lecto quam maxime, & sic sudore transacto liberabitur à dolore suo. Hocque ter aut quater repetendum est, donec dolor omnino cessaverit sic enim natura ipsa liberat se, à dolore aurium & dolore capitis, excitatis sudoribus, excandescente calore & spiritu suo innato & primigenio, vt cuilibet experientia ipsa fit manifestum.

Sudorifico stanni curãtur dolores omnes.

De vertigine Capitis.

CAPVT XVI.

VErtigo capitis dicitur, cũ omnia circumagi & gyrari videntur sed tamen nihil est ejusmodi, at omnia firma stant, & corpus, & reliqua cuncta fortis astantia firma sunt, & nullo pacto in gyrum vertuntur sed gyrari videntur hoc autem fit cum excrementa alimenti nostri vaporabiliter ad caput ascendunt hæcque ab spiritu nostro vitali in fugam vertuntur et dum fugiunt spiritus nostri pugnam, et certamen, in gyrum vertuntur in cavitate cerebri et in pupilla oculi nostri, vbi videtur hæc gyratio nam hæc rotatio non in cerebro videtur, cerebrum enim non videt, sed oculus tantum, si ergo rotatio, et in gyrum versio conspiciatur in oculo fieri oportet propria et non in cavitatibus cerebri, nisi turbata imaginatione quæ repræsentat vnde etiam tenebræ,

Vertigo quid propriè sit.

tenebræ, aut spectra rubentia oculis obiiciuntur, ex vertigine quod signum evidentissimum est, hoc est vitium in imaginatione & in pupilla oculi, in cristallino humore fieri debere, vbi vaporosa excrementorum tenuis quædam substantia, per miscetur spiritibus animalibus, qui caput & oculum vivificant, & visiones in oculo faciunt, quę quidem excrementosa substantia, dum eterogenea est ab ipso spiritu vitali & animali illi permisceri non potest imo eliminatur ab ipso spiritu, & in fugam vertitur itaque per capitis concava oculum & pupillam oculi gyrat, & sic omnia videntur gyrari & circumrotari, & sic fit vera vertigo, quæ quidem est affectus proprius & innatus capitis, & hinc phantasiæ & oculi, miror quod adhuc medicorum aliquis hoc non animadverterit. Definiemus ergo vertiginem, affectum præternaturam oculorum & cerebri, & læsæ imaginationis ab excrementis subtilibus, in cerebrum & in pupillam oculi, & Cristallini humoris substantiam dimissis, quæ dum fugantur ab spiritu nostro, vertuntur in gyrum in rotundo certaminis hujus loco, & sic vertigo patatur. donec hæc excreméta abierint foras, & expulsa fuerint. Vt solet fieri in ebriosis & vino madidis vapores, & spiritus vini incocti caput ascendunt, ibique imaginationem lædunt & per nervos opticos in oculum deferuntur, & in humorem Cristallinum deportantur, ibique cum non sint de substantia spiritus animalis & vitalis, permisceri non possunt cum ipso spiritu, itaque spiritus, eos ipsos vivi spiritus crudos & incoctos aggreditur, & in fugam vertit & ipsi dum persequuntur ab spiritu animali, in gyrum vertuntur in loco illo rotundo, & sic externis omnia videntur in gyrum verti, quod interiora in gyrum vertantur in capite & in pupilla oculi, & præcipue in Cristallino humore imo & ipse Cristallinus humor in ipso certamine commovetur & in gyrum vertitur ab ipsomet spiritu animali quo vivificatur, & ipsemet spiritus gyrat vnde necesse est, vt omnes species externæ, visibiles in gyrum etiam vertantur, vt clare admodum conspicitur in speculo, quod quidem dum commovetur, & gyrat, tota domus & ea omnia quæ in speculo represen tantur commoventur, & gyrant, & sic fit in capite & oculo nostro: species visibiles repræsentantur in humore Cristallino, tanquam in speculo si humor Cristallinus moveatur & gyrat, moventur & gyrant omnes species visibiles quæ in eo humore Cristallino repræsentantur & hæc verissima vertiginis causa habetur quæ in capite & oculo fieri necesse est turbata & læsa imaginatione ab excrementis subtilibus caput ferientibus & partes visionis & imaginationis, nostræ, & sic excrementa illa subtilia necesse est vt caput ascendant vaporum more &

Falsos illos motus animo nostro.

Vertigo vnde fiat.

Ebrii omnia gyrari videtur vnde.

Species visibiles repreſentantur in Christallino humore.

 sæpe

sæpe sæpius in ventriculo stabulantur et vomitu solo ejiciuntur vt ex sequenti curatione fiet manifestum in quo vomitu sunt certissima vertiginis cuiuscunque remedia.

Curatio vertiginis.

Curatio vertiginis. CVratio vertiginis dependet ex sublatione causarum materialium, quæ caput et oculum nostrū et partes ejus ex quibus visio celebratur in gyrum vertunt, eæque ipsæ causæ materiales vertiginis in gyrum quoque vertuntur, hæc autem sublatio dependet ex purgatione potissimum ipsius capitis, et ventriculi nam purgato toto capite et ventriculo expurgantur et excremēta quæ in illis continētur, & quæ in parte cerebri demandantur ab ipso capite et ventriculo sit autem hæc purgatio, per salem vitrioli vel per antimoniū nostrum superius allatum et per mercurium dulcem, spagyrice præparatum, vel sequenti arcano, et extracto ellebori albi, quod sequenti methodo fit ℞ radicis ellebori albi lib. reducatur in pulverem tenuissimum *Arcanum radicis ellebori purgans.* deinde maceretur in aceti stillatitii lib. 3. per octo dies in vase vitreo optime clauso super cineres calidos translactis hisce diebus fiat expressio fortis et filtretur per cartam bibulam deinde distilletur lente in alembico vitreo ad mellis consistentiam deinde extrahe cum eodem aceto stillatitio tincturam ex pulvere sequenti, ℞ electuarii diarrhodonis abbatis ℥j. aloe hæpaticæ ℥j cinnamomi optimi ʒ. Caryophillorum ʒjj. moschi, et ambari grisci an grana orto fiat pulvis ex omnibus, ex quo extrahatur tinctura beneficio aceti stillatitii repetitis cohotiis donec nihil tincturæ amplius extrahatur ex illo pulvere extracta tinctura conjungatur cum extracto elleborino, quod in fundo alembici remanet, permisce optime et extrahe quidquid aceti poterit extrahi per distillationem levem, donec in fundo remaneat extractum ellebori albi cum tinctura conjunctum, ad consistentiam satis duram vt ex eo possint fieri pillulæ, ponderis granorum decem aut duodecim, hæ pillulæ expurgant caput mirifice, et ventriculum vbi potissimum est focus et nidus ipsius vertiginis et sine vllo convulsionis metu et labore nullo: *Elleborus corrigitur aceto.* corrigitur enim elleborus aceto stillatitio summopere, quia dissoluit ipsum, et in dissolutione sua amittit quicquid habet veneni, vnde alteratus summopere. Quidni corrigeretur elleborus cum et antimonium, et mercurius sublimatus aceto illo stillatitio, summopere corrigantur, ita vt benignissima fiant medicamēta, vt experto cuique chymicorum sit manifestum, hæc solæ pillulæ tuto cito et jucunde curant vertiginem: possunt post purgationem ternam aut quaternam harum pillularum, vti ægrotantes vertiginosi, capitis purgio nostro capite primo de curatione doloris capitis declarato, et

Vertigo qua via radicitus evanescat.

to, & sic totaliter evanescet vertigo, & radicitus expelletur nec est t men dum vllo pacto, vt transeat in epilepsiam vt sæpissime fieri assolet ex vsu medicamẽtorum vulgarium, & trivialium, quæ cum non curent morbum hunc, & radicitus tollant eius causas tandem radicantur in capite & ventriculo fixantur, ita vt non amplius incidant in oculum & sic pariunt epilepsiam, vel aliquando melancholiam, & maniam spectra enim illa rubra quæ videntur, & circunspiciuntur, hæc indicant, materia enim hæc inflammatur, & concipit ignem, & fit mania inflammatis spiritibus ipsius cerebri de quibus suo loco peculiari, de mania, & melancholia tractabitur.

Ex vertigine sæpe fit mania.

De phrenitide.

CAPVT VI.

Phrenitis quid propriè sit.

PHrenitis est proprie inflammatio & ignitio spirituum animalium in cerebro, vnde inflammatis & ignitis spiritibus fit delirium fit febris continua, & ardens & fiunt vigiliæ sine vlla intermissione, vnde hæc omnia symptomata febrem consequuntur, & febris primo incipit, cum excandescat spiritus vitalis in ipso corde, deinde consequenter, in nonnullis febribus & in ægrotantibus quibusdam ignescunt etiam spiritus animales in cerebro, & tota Palladis domus exardescit vnde phrenitis & delirium illud, cum vigilia non intermittentes & febre continua, non potest enim anima causæ potissimum materiales hujusce febris quæ symptomata hæc progignit, sunt excrementa alimenti nostri, quæ in igneam degenerant substantiam, & calidam valde, per alterationem suam & corruptionem quæ cum calida sint, & igneæ naturæ, totum sanguinem perturbant eumque inflammant & perinde etiam inflammatur & ignescit etiam spiritus sanguinis vnde etiam ignito spiritu & inflammato, ignescit & inflammatur propria domus ipsius spiritus: sic cor excandescit & ignitur, & totum perinde corpus exardescit, & nihil mirum deinde, si excandescente toto corpore & exardescente, vna cum spiritu suo vitali, exardescat etiam, & excandescat cerebrum vna cum spiritu animali, vnde phrenitis tunc temporis producitur & vigilia non intermittens, hoc tamen in omnibus febribus fieri non solet quia etsi inflãmetur cor, & spiritus eius vitalis nihilominus dum ita est inflammatus et excandefactus ab excrementis igneis quæ in sanguine continẽtur cerebrum conscendit, corpore cerebri et frigiditate innata et humiditate sua, temperantur et frigescunt moderate hi spiritus, ita vt in nõnullis febricitantibus non intercurrat phrenitis propter innatã et naturalẽ cerebri frigiditatẽ et humiditatem qua pollent itaq; quamvis cor exardescat et spiritus eius, non inde excãdescit cerebrum et spiritus eius animalis,

Febris vbi incipiat in phrenitide.

Ignito spiritu ignescit & totum corpus.

Quare in omnibus febribus intercurrat delirium & phrenitis.

malis, propter innatam & naturalẽ in quibuſdam cerebri humiditatem & frigiditatem, quæ excandeſcẽtes cordis ſpiritus in cerebrum conſcendentes temperant & frigerant aliquatenus, vnde omnia in cerebro parata fiunt, & anima functionibus ſuis naturalibus vtitur, temperatis & moderatis ſuis animalibus ſpiritibus hęc eſt veriſſima cauſa phrenitidis, vt cuique meditanti fiet manifeſtum nõ vapores ex vtraque bile in caput aſcendentes, cum hi caput non pertingant nec ejus functiones & actiones interturbare queant nõ enim eorum vaporum eſt, actiones morboſos facere poſſe, cum & ſanas, & legitimas naturæ actiones peragere nequeant, ſolius hoc eſt ſpiritus vnde ſpiritus læſus, ſuas quas peragere debet actiones & functiones naturales, depravatas & læſas faciat oportet nec eſt inſurgendum bilis vtraque præter naturam in corpore & ſanguine corrupta lædere poteſt ſpiritum & ipſum exardeſcere, cum calida ſit & ignea vtraque illa bilis, hoc tandiu refutatum eſt in pręfatione noſtra, & adhuc clarius reſpondemus huic objectioni, dicendo, ex ſanguine alimento noſtro homogeneo, non poſſe aliquid per corruptionem & alterationem illius fieri, ſimile quod reſpondeat vtrique bili, nam quod exardeſcere poteſt, & inflammare ſpiritum noſtrum, oportet vt ſit tenuiſſimum, aereum & ſpirituoſum naturam ſpiritus redolẽs, vtraque autem bilis eſt, quid craſſũ

Actio dependet ab ſpiritu.

Ex corrupto ſanguine fieri non poteſt bilis.

& materiale, terreum potius quam igneum, vnde inflammare non poteſt ſpiritum noſtrum, nec totũ corpus noſtrum penetrare, vt partes noſtras omnes lædat propter ſuam craſſitiem & molem terreſtrem, quod in tractatu de febribus Deo dante clariſſime demonſtrabitur, materia en. febrilis oportet, vt ſit tenuiſſima, vt permeet poros corporis omnes ibique ſpiritus exagitet & inflammet, vtraque autem bilis, non eſt tantæ tenuitatis, & ſubtilitatis, vt totum corpus permeare poſſit. Itaque cauſas noſtras materiales phrenitidis noſtræ collocavimus potius, in ſubtiliſſima & tenuiſſima excrementa ſanguinis noſtri ſubſtantia quæ ſpiritus naturam habeat & eſſentiã, vnde facili via totum corpus permeat, & ſpiritum noſtrum exagitat & inflammat & cum inflammatis & ignitis ſpiritibus caput noſtrũ aſcendit & ibi ſpiritus animales cerebri ipſius etiam inflammat & accendit vnde phrenitis ortum habet & vigiliæ, quæ phrenitidem comitantur. Quibus notis cauſis remedia ſequentia adhiberi poſſunt vt tollantur hæc mala & redeant ſpiritus animales & vitales, ad ſuam innatam & naturalem temperiem.

Vtraque bilis eſt craſſa & non tenuis vnde totum corpus penetrare nequit.

Curatio phrenitidis.

IGneſcentes hi ſpiritus, & ſuo præter naturam calore ſacram palladis arcem accendentes compeſſendi ſunt & moderandus ac temperãdus eſt eorum calor, evocatis & eliminatis ſpirituoſis excrementoſis ſubſtan-

Curatio phrenitidis vera.

substantiis hos naturales spiritus nostros inflammantibus. Itaque occurrente phrenitide in adolescente Eusarco & sanguine pleno, audacter mittendus est sanguis nam vna cum sanguine exeunt foras & pellenda sunt hæc excrementa sanguinis spirituosa ignea & calida quæ spiritus nostros excalfaciunt & accẽdunt; focus enim et nidus ex quo sæpè sæpius ascendunt hæc excrementa spirituosa ad cerebrum est mesenterium obstructum, à liquida tinctura stercoris nostri, quod quidem stercus liquidum ex extremis et vltimis intestinis ab ipsis venis meseraicis exsurgitur et vna cum sanguine miscetur, et totum sanguinem inficit, sua sulphurea et inflammabili substantia, ni ab spiritu sanitatis nostræ œconomo, et sua facultate expultrice, foras propellatur per vrinas vnde tinguntur et colorantur vrinæ suo naturali colore flauo, vel rubro febri si adaugeatur illa tinctura liquidi stercoris, vnde escandescit totus sanguis, et spiritus, et hinc ascendit etiam cerebrũ et trãsfertur illa tinctura liquidi stercoris, à sanguine in cerebrũ, et hinc albescunt vrinæ in phreniticis ægrotantibus quod tinctura illa ignea et rubra demandetur ad caput, et cerebrum, nec jam per vrinas foras propellatur. Itaq; secretum quam maximum est, in phrenitide, habere medicamentum, de obstructivũ venarũ miseraicarũ et diureticum vt via illa qua à natura ipsa propellitur liquidum excrementum patens et aperta fiat, statim enim cessat hoc symptoma febrium ardentium, itaque post missionem sanguinis ex cephalica vel basilica, ad quantitatem sufficientem viribus et ætati ægrotãtis, statim est recurrendum ad medicamentum illud diureticum, et deopilativum, est autem illud tartarus vitriolatus qui variis modis præparatur apud chymicos at melior et penetrantior est sequens, dissolvitur cremor tartari subtilissimus in oleo vitrioli non rectificato, nec à suo phlegmate denudato, et detur ad quantitatem coclaris vnius in jusculo bis aut ter in die, et interim purgetur corpus phreniticorum, si vires sint ferendo, et sufficiant medicamẽto sequenti ℞ mercurii dulcis spagyrice præparati, diagridii vt superius præparati capite tertio de dolore dẽtium grana decem conservæ violarum ℥ j. misce fiat bolis datur cum regimine et custodia, vel dissolvantur hæc omnia cum sympio rosaceo, et violaceo, vt commodius deglutire queant phrenitici hanc potionẽ, purgato sic corpore, ad laudanum deveniendum esse superius præparatum eodem ipso capite de dolore dentium, et voranda est pillula vnica ponderis granorũ decem vel dissolvenda est hæc pillula cum aqua rosacea, et propinanda tempore somni sic conciliatur somnus, et tepore et humiditate somni, temperantur spiritus accensi, qui phrenitidem operantur, confert etiam summopere excitare strenutamenta caput purgio nostro quia natura accẽsa foras propellitur, et sic solatur cerebrum,

Sanguis mittendus est in phrenitide.

Vrina vnde tingantur flavo colore

In phrenitide vnde albescant vrinæ.

Tartarus vitriolatus est arcanũ phrenitidis curanda.

Purgatio phrenitide convenientissima.

si hæc omnia frustranea sunt, & persistat affectus, est enim curatu difficilis hic affectus, quia inflammatus spiritus, & partes omnes cerebri, vix ad temperiem naturalē reduci possunt quin mors subsequatur, & præsertim cum à male curata febri, subsequatur phrenitis: deveniēdum ergo est, ad vltimum arcanum phrenitidis curandæ, estque liquor mercurii acidus, qui sua penetranti facultate & frigida & humida natura, inflammationem illam temperat non solū in cerebro, sed etiam per totūm corpus hic liquor acidus postquam ex mercurio sublimato, & amalgamate mercurii crudi cum stanno anglico æquali in pondere distillatur per retortam in frigidam aquam in recipiente contentam vel in acetū illud quod ex lotione pulveris hæmetici elicitur, melius distillatur hic liquor acidus valde, septena distillatione rectificatus & opio torrefacto in eo dissoluto impregnatus, est arcanum curandæ phrenitidis, datur ad decem aut octo guttulas in sympo violaceo vel papaverino tempore summi & sic eā gratissima potione temperatur cerebrum & spiritus ejus imo febris evanescit, quod & causa febrilis materialis pereat & destruatur, illo acido mercurii opiato laudanum vitrioli etiam tuto ad curandam phrenitidē.

Liquor mercurii acidus est summum phrenitidis arcanum.

Laudanum aliud gratissimum phrenitidis summum arcanum.

De Apoplexia.

CAPVT IV.

Galenus cæterique omnes medici qui ipsum sequuntur, asserūt Apoplexiam esse obstipationem & obstructionem quarti cerebri sinus, à pituita crassa & glutinosa quę quartum hūc cerebri sinulum initio spinalis medullæ à cerebello incipientem subito irruit & replet & sua repletione, instantanea fit apoplexia, natura siquidem nolens, aut saltem non valens retrahere, aut reducere ejusmodi pituitam, eo semel delapsā satagit saltem quantum potest, in alterutrum latus illius medullæ canalis deponere, vnde consequenter fit paralysis illius lateris in quod deponitur illa pituita. Commentum sane ridiculum; nunquam enim quartus ille cerebri sinus pituita repletur, vnquā repletus in apoplexia repertus est fuerant enim multi medici fide digni qui Apoplecticos, mortuos dessecuerunt & quartum illum cerebri ventriculum vacuum omnino omni humore reperierunt, non fit enim Apoplexia tali modo & via, sed è cōtra vacuus manet omnino quartus ille cerebri ventriculus, & sinulus, sed viscera interiora replentur, & canales, quibus datur commercium spirituum vitalium & animaliū inter partes superiores & inferiores, commercio hoc intercluso fit apoplexia, commercium hoc inquam quo partes superiores ab inferioribus vitalibus, & inferiores animalibus spiritibus faventur, percluditur humoribus crassis, & vicosis, & glutinosis, & nullo pacto pituitosis vnde perclusa illa via statim apoplexia exoritur & moritur æger, nisi cito via illa expediatur & libera fiat, ab illis humoribus excrementitiis &

Apoplexia natura incognita à Galeno & à Medicis omnibus Galenū sequentibus.

Apoplexia vt fiat vere.

suffocatiqua via vt redu scēdi in vitā

præter

præter naturam, quæ viam illã præcludunt: vt patet in strangulatis in quibus corda & ligamine illo quo strangulantur viæ illæ quibus spiritus vitalis cerebrum ascendit, & viæ illæ quibus spiritus animalis ex cerebro in partes inferiores descendit, præcluduntur, & sic vere moriuntur, nisi cito ruptis ligaminibus quibus illæ viæ animalium & vitalium spirituum præcludũtur illis citò suc curratur, tunc enim temporis apertis illis viis, redeunt spiritus & eorũ vitale commercium,, hoc etiam videtur & conspicitur in aqua suffocatis, aqua siquidem rejecta quæ pulmones inundat & ventriculum sæpe sæpius in vitam redeunt, modo non diu in ipsa aqua suffocati permaneãt, ratio in promptu est quod adhuc restiterint spiritus vitales & animales in corpore quibus si citò succurratur, apertis eorum viis & canalibus quibus vitę commercium fit, tunc temporis vita adhuc persistit & fungitur suis officiis & muneribus, eadem plane via & modo fit in Apoplexia, excrementa alimenti nostri pedetentim & censim cõgerũtur & accumulantur magna in copia aliquando in capacitate thoracis & pulmonem aggrediuntur & replent pulmonis omnes poros, & sic intercluditur via & commercium vitalium spirituum cũ cerebro, & apoplexia, aliquando venæ & arteriæ colli intercluduntur, ab excrementis illis tenacibus viscosis & glutinosis quæ ex cruditate & incocto alimento nostro paratur & viam pariter spirituum intercludunt, sæpe sæpius etiam viscerum inferiorum pori & meatus omnes intercluduntur ab ipsis hisdem excrementis ita vt detur interclusio spirituum vitalium; debet enim totum corpus nostrum perspirabile esse, vt detur cõmunicatio illa spiritũm alioquin vita persistere non potest, & sic etiam fit apoplexia, & non ex repletione quarti cerebri sinus.

Aqua suffocati vt redeunt in vitã

Apoplexia vt fiat.

Quid in corpore constituit apoplexiam.

Notandum pręterea est quod extra excrementa illa obstructiva, & opilativa, apoplexiam constituẽtia, ipsa eadem excrementa, præter illam virtutem obstructivam & opilativam qua pollent, sunt etiam frigida narcotica qua peculiari virtute apoplectici afficiuntur, vnde stertunt & sopore altissimo & inexcitabili afficiuntur, et hujus peculiaris virtutis et proprietatis ratione hæc eadem excrementa quibus turgent apoplectici veneni glacialis et summe frigidi naturam et essentiam induunt, quà potissimum vi, sensu et motu privantur et velati mortui jacent: vnde febris apoplexiæ superveniens optima est quod glaciale illud, ac frigidum venenum, sua caliditate solvat, et exterminet, vnde etiam et calida omnia et summopere tenuia, apoplexia prosunt et sunt vtilia, quod sequenti curatione omnibus fiet manifestum.

Febris apoplexia superveniens quare optima.

Curatio

Curatio appoplexiæ.

Curatio apoplexiæ tuta & cita vbi consistat.

CVratio certa tuta jucunda apoplexiæ, consistit in sublatione causarũ materialiũ ipsius apoplexiæ, nam cum apoplexia consistat in obstructione summa venarum & arteriarum, & partium omnium, quæ cõmercio spirituum vitalium & animalium inserviunt & in veneno quodã glaciali & summe frigido quod partes illas sumopere constringit & glaciat adeo vt spiritus vitales & animales liberũ & patentẽ non habeãt ãditum ad partes omnes vt eas ipsas suis vitalibus radiis illuminent & collustrent, ideo si quis cito tuto & jucunde curare cupiat apoplexiã has causas omnes tollat oportet non possũt autem hæ causæ omnes citius & tutius ac jucundius eliminari quam sequentibus remediis, imprimis refocillandus est calor nativus, qui glaciali illo veneno, fere extinguitur, essentia roris marini & spiritu vivi alchoolisato simul in æquali quantitate mixtis, & propinatis ad quantitatem ℥j. vtriusq, vt excitetur febris si fieri potest, deinde post horam à propinata illa essentia, provocandus est vomitus data ℥j. salis vitrioli dissoluta in ℥j. aquæ salviæ aut alterius alicujus aquæ vomitivæ secretum enim curandæ apoplexiæ in vomitu consistit nã per motũ illum quo ventriculus & pectus comovẽtur sursum & deorsum, obstructio illa sumã tollitur, vnde vinum hemeticũ sumum est in apoplexia arcanũ. & flores antimonii & pulvis hæmeticus, hæc enim omnia summopere prosunt apoplexię curandæ, quod vomitum excitent & excrementa illa omnia viscosa & glutinosa glaciali veneno infuncta foras protrudunt, idque cito tuto & jucunde, cætera quæ communiter præscripta reperiuntur inutilia experientia ipsa videntur, vt frictiones, & ipsa sanguinis missio, nisi corpus Apoplecticum sit valde plhetoricum & sãguine turgeat quo in casu, licet mittere sanguinem, ad quantitatem salis maximã, alioquin sanguinis missio accelerat mortẽ cũ corpus refrigeret & venenum illud glaciale quo corpus conglaciatur augmẽtet, aut saltem virtutem eius propaget, diminuto calore nativo, purgato corpore deinde deveniendum est, ad sudorifica maxima, illa enim tollũt radicitus, ea omnia quæ in apoplexia relinquuntur quæque paralysim facere solent, si enim rite purgentur corpora apoplecticorũ, & post purgationem ter aut quater iteratam, sudorificis vtantur, & summopere sudent tunc nõ incidunt in paralysim, at ab apoplexia omnino sublevantur, sudorificum illud quo maxime sublevantur apoplectici est sudorificum stanni superius declaratum capite 4. de curatione aurium, accipiendum est ex illo, ad quantitatem granorum decem & permisceri illa debent cum dragma vna essentiæ salviæ & tantundem spiritus vini, optime rectificati, & simul mixta propinãda sunt ægrotanti, & statim cooperiendus est æger quam maxime, et omni arte tegulis, et aliis vasi aqua bulliente plenis, illi provocandus

In vomitu consistit cura apoplexiæ

Sanguis missus in apoplexia cur acceleret mortẽ.

Sudorifica in apoplexia præservant à paralisi.

Sudor provocatur in apoplecticis est summum arcanum.

dus est sudor, quo prolicito in tuto est æger, quocirca omni arte est excitãdus sudor, nec timendũ est, à calidarum essentiarum exhibitione, cũ hæc omnia summopere prosit apoplexiæ curandæ, quæ febrem excitare possunt & sudores.

De Hydrocephalo.

CAPVT VIII.

Hydrocephalus quid sit & vnde fiat.

HYdrocephalus vt sonat ipsumet vocabulum est capitis aqua, cujus ratione caput, magnitudine præter naturam nimis accrescit, & colligitur hæc aqua excrementosa variis in locis, ipsius capitis, vel enim colligitur inter pericranium & cutẽ quæ pilis adornatur & valde carnosa est, vel inter pericranium ipsum & cranium, vel inter cranium & membranas ipsius cerebri, & potissimum inter duram matrem & cranium ipsũ, vel inter membranas ipsas & cerebrum ipsum, his omnibus in locis excrementis alimenti nostri quod capiti demandatur & depravatione sua, & alteratione, aquam illam præter naturam constituitur hydrocephalus, calor enim debilis nativus, sua debilitate, alimentum proprium capitis coquere non potest, & in sui substãtiam convertere nequit, ideo id omne quod converti nequit in substantiam, & alimentum capitis, degenerat in aquosam substantiam excrementitiam & cum expelli nequit à facultate expultrice spiritus nostri, sanitatis nostræ œconomi colligitur in locis & capitis auctam magnitudinem quæ hydrocephalus dicitur, constituit.

Hydrocephalus quibus familiaris.

Infantibus hic morbus, est familiaris, & communis, cum excrementis aquosis turgeãt, cum plurimum habeat alimenti, & paucum caloris coctivi, & assimilativi vnde alimentum eorum copiosum degenerare solet, in aquosam illam excrementitiam substantiam, quæ cum non expellatur à facultate debili expultrice, colligitur intra partes illas jam enumeratas, & hydrocephalum parit quæque nisi expellatur medicamentis propriis & specificis calorem nativum infantium refocillãtibus, cito ad interitum vergit, sequenti autem methodo tuto cito, & jucunde curabitur hic affectus.

De hydrocephali cura.

Hydrocephali cura.

CVratio hydrocephali in infantibus adhuc lactantibus difficilis admodum est curatu, quod infantes sint, tenerrimi, & medicamenta purgantia tolerent quocirca caute admodum, & summa cum prudentia cum his procedendum est, Topicis solis fovendum est caput, vt roboretur calor eorum nativus & sic per insensibilem transpirationem evacuetur materia hydrocephali. Topicum autem medicamentum, quo solo caput infantium tenellorũ refocillari potest, & materia hydrocephali evacuari sic componi debet ℞ essentiæ roris marini & salviæ ar. ℥ I. pulveris cinnamomi & nucis moscatæ an ʒ. caryophillorum ℈ j. ceræ ℥ ij. picis navalis ℥ iij. fundatur & liquetur cæra & pix, his liquefactis adde pulveres & vltimo infunde essentias, dum adhuc tepet materia ne

Emplastrum seu cerotũ hîdrocephalum infantium tuto curans.

evanescant essentiæ, & ex arte fac cerotum quod doraso capillitio applicetur capiti infantiũ semel in die donec omnino detumeat caput quod si infantes sint fortes & robusti vt medicamenta purgantia sustinere possint, possunt purgari mercurio dulci spargyrice præparato sequenti modo ℞ mercurii dulcis ℈ j. diagredii cum succo liquiritiæ disso-

Purgatio ad hydrocephalum.

luti & exsiccati grana sex, conservæ violarum ℥ j. nisi fiat bolis, detur mane cum regimine & custodia artis, capitis purgio nostro etiam possunt per sternutamenta expurgari, vt expurgetur per nares & palatum mate-

Per sudores & vrinas

ria hydrocephali per sudores & per vrinas potest expurgari hæc affectio per sudores sudorifico nostro propinato ex stanno & mercurio pręparato, capite quarto de curatione doloris auriũ declarato, per vrinas sequẽti diurectico facili negotio expurgatur hæc materia ℞. nilii Solis ℥j. saxifragiæ & arestæ bonis an ℥ iij. therebentinæ venetæ ℥ iij. mellis optimi ℥ iiij. spiritus vini rectificati li. 1, fiat omnium distillatio in alembico vitreo in cineribus, ad siccitatem materiarum cave tamen ne conburantur materiæ, hujus liquoris distillati ʒ ß.

Essentia salviæ est arcanum hydrocephali.

misceatur cum musculo pulli & detur mane semel in die, essentię etiam salviæ guttulæ tres aut quatuor in jusculo pulli propinatæ conferunt valde ad curationem hydrocephali.

De lethargo.

CAPVT VIII.

Lethargus quid sit & vnde fiat.

Lethargus est profundus satis & altus sopor excitabilis tamen, cum febre cũ obliuione, & delirio cõvinctus ab excremẽtis cerebri frigidis & humidis aliquid narcotici veneni redolentibus ortũ habens Lethargi causa non est intemperies frigida & humida cerebri, vt docetur communiter in scholis medicorum nam infiniti sunt qui frigida & humida cerebri intemperie laborant & tamẽ non sunt lethargici, causa vera & legitima lethargi sunt excrementa cerebri quæ ex alimento ipsius cerebri depravato & alterato, ortum habent frigidaque sunt & humida, & præter illam frigiditatem & humiditatem aquosam, qua prædita sunt ipsamet excrementa sapiunt aliquid veneni narcotici, & soporiferi, & beneficio cujus soporem illum, & somnũ præter naturam inducunt, quod animales spiritus nimis infrigident & sua narcotica virtute inficiant, quod autem lethargum subsequatur febris, oblivio, & delirium, hæ possunt dari rationes, potissimũ comitatur lethargum quod ab ipsis excrementis frigidis & narcoticis irritetur spiritus animalis cerebri & excandescat, vt illa eliminare & foras propellere possit, excandefacto & irritatur spiritus vitalis propter comercium vitale inter ipsos, & hinc excandefacto spiritu vitali, & excandescit domus ejus nempe cor, & sic febris ortum habet quę quidẽ necessaria est, vt vincatur & debelletur materia lethargi quæ ab ipso spiritu excandefacto & irritato tantumodo potest expelli vt experientia ipsa quotidiana probatur, lethargum ipsum febre adaucta curari posse,

In letargo est aliquid veneni narcotici.

Febris in lethargo curdetur oblivio & delirium.

ri posse, nō enim expellitur materia lethargi nisi ab spiritu sanitatis nostrę verissimo œconomo, spiritus autem non expellit nisi irritetur & excandescat, in magnis saltē expulsionibus, vt apparet in crisib. omnibus.

Oblivio cur detur in lethargo. Oblivio autē etiam consequitur lethargum quod in ipso, materia lethargi sit narcotica, & soporifera & perinde memoriam lædit sua soporifera & narcotica virtute, & perinde obliviscuntur suarum ipsarum rerū dum petunt matulā, & mingere volunt, dum tenent matulam obliviscuntur ipsius mictionis, & hoc à memoria lęsa ab ipsa natura lethargi dependet & originem habet, nihil en. magis lædit memoriam quam soporifera & narcotica, vnde lethe inferorum fluvius fingitur à Poëtis oblivionem rerū omniū inferens quod eius aqua sit narcotica, soporifera & lethargica.

Delirium cur in lethargo reperiatur. Delirium autem etiam consequitur lethargum propter excandescentiam spiritū animaliū ab excremētis illis narcoticis & soporiferis, & qui spiritum animalem dum sua frigiditate, & humiditate extinguere tentant, irritant & accendunt ad sui defensionem vnde excandefactis & accensis spiritibus animalibus, fit delirium; non potest enim anima humana rite ratiocinari accensis & nimis excandefactis spiritibus animalibus quibus vtitur ad functiones suas rite peragendas si temperati sint & moderati, temperatæ & moderatæ sunt ejus actiones, si vero intemperati, & immoderati sint intemperatas, & immoderatas, & perinde phreniticas & maniacas, & delirio plenas habent suas actiones, est autē lethargus difficilis curationis & si phrenitidem cōsequatur est adhuc majoris difficultatis in curatione sua, eo quod calor nativus iam sit depastus à calore præter naturam ipsius phrenitidis, & multum diminutus, & causa materialis ipsius lethargi, sit copiosior & turgentior multo perinde curatu difficilior nihilominus potest curari sequenti methodo. *Lethargus curatu difficilis.*

De curatione lethargi.

IN primis evacuanda est natura lethargi medicamentis propriis, qualia sunt vinum hæmeticū, quod peculiari præparatione pro curatione lethargi, sic componimus ℞ Antimonii crudi optimi ℥iiij. salis nitri tantundem hęc simul contundimus in mortario æneo & dum optimæ conclusa sunt & simul permixta deposito pulvere ex ipso mortario, carbonem ardentem in medio mortarii ipsius imprimimus, & super carbonem ardentem purum pulveris ipsius antimonii & salis nitri, vt comburatur, deinde iterum parum pulveris ipsiusmet antimonii imponimus & sic deinceps cū cocleare pedetentim & censim pulverem omnem imponimus vt cōburatur totus: hunc pulverem combustum terimus & in alchool tenuissimum redigimus; & aqua laudati fontis abluimus vt tollatur omnis salsedo ipsius nitri *Lethargi curatio.*

deinde deſiccamus ſole aut igne, hujus pulveris deſiccati ſumimus grana decem cinnamomi optimi ℥j. Caryophillorum grana decem vini optimi ℥iiij. ſacchari optimi ℥ſ. hæc omnia per noctem integram in infuſione relinquimus abſque calore, deinde filtramus aut quod clarum & limpidum eſt per inclinationem recipimus & lethargo noſtro ſumo mane propinamus jejuno ventriculo. Et potionem ſimilem ter repetimus, hæc eſt potio mire efficax ad curationem lethargi. Caputpurgiũ etiam noſtrum ſuperius præſcriptũ ſummæ etiam eſt efficaciæ, vt per ſternutamenta materia lethargi evacuetur ſed hoc fiat oportet, poſt purgationem vini hæmetici. pulvis etiã hæmeticus noſter ſummopere prodeſt, & eſt ejuſdem vtilitatis & efficaciæ, ac vinum hæmeticũ poſt hãc purgationem roborandũ eſt caput lotione ſpiritus vini optime rectificati, ſpiritus enim vini exterius capiti applicatus: ſpiritus animales roborat & reficit, ita vt potentiores ſint, ad debellãdam materiam frigidam lethargi nec timenda eſt febris quia neceſſaria eſt, & ſumopere confert ad curationem lethargi, febris enim potens lethargo ſuperveniens, eſt ejus tutiſſima cura, vnde & eſſentiæ calidiſſimæ cum ſpiritu vini poſſunt propinari vt eſſẽtia roris marini ſalviæ, majoranæ calamenti & origani, & ex his ſic componere potionem ℞. ſpiritus vini optimi ℥j. eſſentiæ majoranæ ʒ. ſ. miſce fiat potio detur longo tempore à juſculo ſumpto

Purgatio grata pro lethargo.

Spiritus vini roborat ſpiritus animales cerebri.

quacunque hora diei qui ſpiritum vini nimis ardentem, & palato ingratum propter eius ardorẽ exiſtimant loco illius vtantur vino, ſed ſpiritus præſtat, propter ejus tenuitatem & penetrandi potentiam, ſed hæc propinanda veniunt lethargo ptimario & & non lethargo febribus ſupervenienti, hinc enim ſolis medicamentis purgantibus & catharticis ſubveniendum eſt, & roborantibus cephalicis externis applicatis, eſſentia argenti ſi rite facta & vera habeatur, inhoc affectu curando eſt tutiſſimũ arcanũ & certiſſimum paratur autem hęc eſſentia cũ liquore mercurii rectificato, huic liquori puro imponitur argentũ purum limatum vel foliatum, & diſſolvitur argentum in eo liquore velut glacies in aqua calida, circulatur diſſolutum per menſem cum ſpiritu vini æquali in quantitate ſimul mixtis & deinde reponitur ad vſus miros, doſis eſt guttulæ decem aut viginti, cum juſtulis, ſal etiam verum & dulce ipſius argenti & auri ſumopere cõſervat ad curationem ipſius lethargi, imo tutiſſima certiſſima & jucundiſſima ſunt ejus cura, quicquid dicãt nonnulli, chymicorum rerum ignari & auri & argenti naturam neſcientes cum afferant aurum & argentum nullam vitæ noſtræ proportionem habere poſſe, imo ſi eſſent veri legitimi naturę ſcrutationes ſcirẽt aurum argentum reliqua que metalla in ſua principia ſeminalia reducta ſumam cum principiis vitæ noſtræ conformitatem habere, eaque tuta & inof-

Lethargus cum febre eſt purgatio ne curandus.

Sal argenti auri lethargi arcanum.

fensa reddere posse adversus quoscumque naturæ nostræ morbos & inimicos vt experientia ipsa cuique facit manifestum cum metalla cum nobis ipsis habeant vnam & eandem vltimam materiā & perinde primā.

De caro comate, & catalepsi.

CAPVT X.

Carus coma & catalepsis cum lethargo habent affinitatem.

SOporiferi omnes hi sunt affectus & cum lethargo summam habēt conformitatem & similitudinem & nō differunt inter se nisi secundum magis & minus: carus est major & profundior sopor, & carotici nō excitantur stimulati nec interrogati respondent, quod tamē faciunt lethargici. Qui comate vero laborant carotici quidem sunt & vt stipites jacēt mortui ac vt marpesia cautes, est tamen inter coma, & earum differentia, quod coma fiat ab excremento acriori & sicciori quam carus, carus siquidem ab humidiori & frigidiori fit excremento, quam coma, & magis est narcotica materia cari quā comatis, est tamen in omnibus narcotica materia, differunt tantum secundum magis & minus.

Carus coma & catalepsis vt differunt.

Catalepsis autem est species apoplexiæ & dicitur ab ipso Hypocrate apoplexiæ ibique est privatio sensus & motus & comercium spirituum animalium & vitaliū intercluditur, vnde datur & privatio vocis & aphonia dicitur & sanguinis excrementū frigidum & siccū potissimū in hac affectione abundat, & venæ rubent & turgent, & sanguinis missio, est ejus affectionis curandæ potissimū arcanum & qui sanguinis missione apoplecticos securasse existimarunt catalepticos curarunt & non veros apoplecticos, in catalepticis enim venæ turgent & repletæ sunt sanguine excrementitio frigido & aliquatenus sicco, vnde coagulatur & congelatur sanguinis in ipsis venis, & impedit aditum, & commercium spirituum animalium & vitalium, vnde depleri debent subitanea missione sanguinis ne intercludātur, spiritus ex qua sola interclusione catalepsis originem habet, & ex sopore altissimo interveniēte, qui ex frigida, narcotica sanguinis materia excrementitia exoritur, est enim in omnibus capitis soporiferis affectib. narcotica quædā virtus quæ ex peculiari frigida sanguinis qualitate excremētitia deduciturque potissimū post evacuationē sanguinis, debet debellari medicamētis propriis vt in apoplexia, vt sequēti methodo clarius fiet.

Sanguinis missio in catapleси est arcanum.

Curatio cari, comatis & catalepsis.

Curatio comatis cari & catalepsis.

SOporiferi hi omnes affectus curātur vt apoplexia nam hæc omnia quæ supremū soporiferorum affectuum malum extirpare & debellare, possunt possunt, & inferiora soporiferorum mala curare, quod enim maius potest & minus.

Curatio soporiferorum affectuum est elleborus præparatus.

Curatio autem soporiferorum affectuum vere consistit in extracto ellebori albi capite de curatione vertiginis descripte. Hoc enim extractū potenter educit ex capite & partibus eius materiam omnem soporiferorum affectuum: purgato sic corpore, terant quater repetita dosi, per quatuor auroras devenlendum ad

caput purgium nostrum deinde ad essentiam cephalicas calidas valde, vt ad essentiam rorisinarini, salviæ, & majoranæ, & qui verum aurum potabile,& argentum possident illi tuto cito & jucundè vti possunt, ad curationem certissimam horum affectuum:in curatione autem captalepsis si venæ colli turgeant &rubescãt audacter mittendus est sanguis maxima in quãtitate, si venis ætas& tépus hoc concedant caute& prudenter missione sanguinis in his soporiferis affectibus est procedendũ,sanguis enim si mittatur contra has leges &cõditiones accelerat mortem, cum calor nativus missione sanguinis debilis valde fiat, in his affectibus qui nimis ipsumcalorem nativũ extinguũt ac perdunt sua materiali causa frigida nimis,& glaciali veneno infecta,quocirca in sãguine mittendo,caute admodũ & prudenter est procedendũ ne tali imprudentia ægrotos nostros ad fauces ipsiusorci remittamus in omni enim catalepsi, non est mittendus sanguis nisi in illa vbi venæ rubent&sanguine turgẽt, nã in alia vbi venæ nõ rubẽt nimio sanguine non replentur nõ est mittẽdus sanguis,cũ in hac catalepsi frigidus & quodamodo siccus habeatur excremẽtitius siccus, qui alimentari permisceatur, ex quo excrementitio sicco frigido & sicco oritur morbus, qui peculiari hac proprietate frigida et sicca nervos inficit, et ægrotãtes eodẽ prosus statu persistunt quo primũ eos morbus invasit,quia spiritus impetũ faciens & motus omnes, sistitur glaciali illo veneno, vnde partes permanent eodẽ statu&gradu,quo morbus ipsas invadit&earũ spiritus, spiritus enim motus & sensus potissimũ et præcipuũ organũ semper afficitur in his soporiferis affectibus et si partes aliæ corporis afficiantur vt cerebrũ et nervi acteriæ et venenæ hoc fit per cõsensũ quia spiritus actiones vitales omnes agens primario afficitur, et deinde consequenter omnes corporis, partes quæ ab spiritibus vitalib. et animalib. vitali dote afficiũtur:nihil mirũ ergo si totũ corpus in his affectib. soporiferis imo et ipsa anima humana quodamodo afficiatur, et stupida reddatur, et suarũ functionũ obliviscatur, quod spiritus animæ humanæ præcipuũ organũ narcotica et glaciali illa virtute,à suis propriis et iñatis virtutibus dimoveatur.

Sanguis est mittendus in catalepsi.

In sanguine mittendo in narcoticis affectibus caute agendum.

Spiritus caloris fons semper afficitur in narcoticis affectibus.

Anima ipsa cur afficiatur in narcoticis affectibus.

De Paralysi.
Caput XI.

Cum apoplexia desinat in paralysim, nullo pacto dubitandũ est quin paralysis fiat ab hisdẽ causis à quibus fit apoplexia, apoplexia siquidẽ est paralysis vniversalis totius corporis,sic ergo paralysis erit apoplexia particularis cũ mediũ corporis resolvatur in paralysim si ergo apoplexiã definierimus generalem et vniversalẽ spirituũ animaliũ et vitaliu interclusionẽ ab humoribus excremẽtitiis crassis et et viscosis glaciali veneno et narcotica infectis intervenientẽ:paralysim definire possumus interclusionem particularem animalium et vitalium spirituũ ab hisdem

Paralysis fiat & quid sit

hisdem excrementis, alimēti nostri crassis, & viscosis, glaciali & narcotico veneno infectis, quæ canales & vias illas spirituum sua crassitie & viscositate, imo & narcotica, & glaciali virtute occludunt, & impediunt, & sic commercium illud vitale cessat, & corruit corpus, quasi mortuū sensu & motu privatum, & si diu intermittatur illud comerciū moritur vere corpus humanum in quo fit intermissio illa comercii spirituū vitaliū, & animaliū, at sæpe sæpius in debilibus apoplexiis spiritus vitales, & animales lacessiti, & itritati ab ipsa materia crassa, viscosa, & tenaci, frigida et glaciali materiā ipsā forti cū impetu aggrediuntur, illamq; depellunt in dextrā vel sinistrā partē vbi fit illa interclusio, nā sępe nō fit in cerebro, at in vasis colli, et pectoris manetq; pars in quā decidet illa materia privata sensu et metu, quod privetur cōmercio spirituū vnde fit paralysis particularis, si illa interclusio fiat in cerebro & ex cerebro materia illa eliminetur et decidat in dextrā vel sinistram partem spinalis medullæ, fit paralysis illius partis, in quam decidit materia illa viscosa, salva alia parte si vero hæc interclusio fiat in vasis colli, et materia decidat in dextram vel sinistram partem colli, tunc manet caput integrū saluū et perfecte loquuntur ægroti, et bene ratiocinātur, et media corporis pars inferior in quā decidit hæc materia, manet paralytica, si vero eadem materia faciat interclusionē illā, in inferiorib. medullę spinalis partib. fit paralysis particularis partiū inferiorū vbi fit illa interclusio, vt verbi gratia si illa interclusio fiat in fine ipsius spinalis medulæ circa omne sacrum et fiat totalis inclusio meatuū spinalis medullæ fit paralysis crurū et pedū et eorū omniū partiū, quæ sub interclusione illa sunt, et sic paralysis particularis et vniversalis, secundū particularem et vniversalē illam spirituum interclusionē à materia illa viscosa et tenaci, frigida et glaciali quę interclusionem illam facere solet, quæ quidem vt tollatur dum facta est, sequentibus remediis est vtendum.

Vel est partium sensitivarum cōtractarum à terrore solo factum.

Paralysis particularis unde fiat.

Paralysis crurum & pedum unde fiat.

Curatio Paralyseos.

OMnibus remediis quibus vtimur in curatione apoplexiæ possumus etiam hisdem vti in curatione paralyseos, quod enim maius potest, potest et minus si interclusio vniversalis spirituum curetur quibusdam remediis, qualis est apoplexia interclusio particularis qualis est paralysis, hisdem etiā remediis curari poterit, et faciliori via et negotio, purgato ergo corpore per hæmeticū pulverē aut extracto ellebori albi superius præparato ter aut quater repetita dosi per tres aut quatuor dies, ad sudorifica deveniēdū est, et ad topica remedia, sudorifica erant sequēti modo præscribēda ℞ aquæ vtriusq; ℥iij aquę cinamomi stillatitię optimæ

Paralysis cura vera.

optimæ ʒj. & ſpiritus tartari aut vrinæ pulveris ſtanni ſudoriſici ſuperius capite 4. de curatione doloris aurium præſcripti ℥ ſ. miſce fiat potus detur ſummo mane jeiuno ventriculo, & cooperiatur æger optime, in lecto ſuo, & omni arte ſudor provocetur, & id fiat per quindecim dies aut per menſem continuando, repetitis doſibus ſudoriſicis ſingulis diebus, ſic materia illa frigida glutinoſa & viſcoſa attenuata & evaneſcit quæ nervos muſculos & vaſa reliqua corporis inficit quorum medio, ſpiritus animalis & vitalis commerciũ fit & exercetur eaque materia glutinoſa evaneſcente, & attenuata, pedetentim & cenſim curatur paralyſis redeunte commercio ſpirituum animalium & vitalium partibus omnibus corporis, quibus illuſtratis & tali vitali aura fotis evaneſcit omnino paralyſis.

Balna ſudorifica proſunt paralyſticis. Balnea etiam thermalia ſudoriſica maxima ſunt in vſu in curanda paralyſi poſt purgationem antimonii noſtri quod ſummopere evacuat ſurſũ & infra humores illos & excrementa illa præter naturam alimenti corporis noſtri quæ obſtructiones illas pariunt, quibus intercluſio ſpiritus animalis & vitalis ſolet fieri, quibus tandem purgatis & evacuatis, ſi quid adhuc excrementi illius in partibus ſuperſit, id evacuatur & in auras abit, per ſudores ex balneis thermalibus ſuſcitatis, quibus vt maior virtus & energia ſudoris elicien di infundatur, poſſumus ægrotantibus paralyticis qui balnea hæc ingrediuntur, potionem ſudoriſicam ſuperius præſcriptam præſcribere, eiſque potandam præbere, in ingreſſu ipſorum balneorum ibique actuabitur potio illa ſudoriſica, & copioſe ſudabunt ægrotantes & materia illa paralytica ſic facili negotio evaneſcet, & attenuabitur, & ſic cito tuto & iucunde curabuntur ægrotantes paralytici.

Hoc etiam poteſt imperari, in cavernis ſubterraneis ab igne ſubterraneo, & vaporibus ſeu exhalationib. calidis excalefactis vbi copioſe ſudatur & ſic perfecte curatur paralyſis, interim poſtquam corpus ægrotantis ſudore ſuo abſterſum eſt, inungẽdæ ſunt partes, topicis balſamis, vt calore horum balſamorum refocilletur calor vitalis partium parilyticarum, quæ cum ſpiritu animali & vitali priventur & defraudantur, emortuæ quaſi jacentes: refocillantur autem ſequenti methodo, perquam optime ♃ eſſentiæ roriſmarini & ſalviæ an ʒj. ſpiritus vini alchoolisati ʒii. eſſentiæ meræ & hyme an ʒii. butyri recẽtibus ℥ii. nitri pulverati ʒii. miſceãtur omnia, & fiat balſamũ de quo frigide inũgatur corpus paralyticũ poſt ſudores: hoc enim balſamo mirifice recreantur partes omnes emortuæ in paralyticis corporibus. *Balſamum paralyticos refocillans & reſtaurãs*

De convulſione canina.

CAPVT. XII.

Convulſio canina quid ſit. Cum cõvulſio canina ſit ſpecies paralyſeos dependere habet ab hiſdem cauſis ac paralyſis ſi itaq; paralyſis dependeat, ab excremẽtis prę ter naturam viſcoſis, glutinoſis, & frigidis

frigidis commerciũ spirituũ animaliũ & vitaliũ intercludentibus, necesse etiã est, & verissimũ convulsionem hanc caninam dependere etiã ab hisdẽ excrementis viscosis glutinosis, frigidis, quæ vitaliũ & animaliũ spirituũ comercium intercludũt, & sic partes convulsione canina affectas emortuas & sine motu & sensu privatas efficiunt, oritur autẽ hęc convulsio canina ex infractu & obstructione musculi lati, in facie humana collocati circa oris partes quo musculo lato vitali & animali spiritu delibuto facies tota movetur & os humanũ diducitur, & clauditur secundũ necessitatẽ, & vsum humanũ dũ autẽ musculus iste privatur spiritibus vitalibus & animalibus ab obstructione glutinosa viscosa & frigida materia facta tunc temporis pars sana convellitur qua spiritus sensitivus partis sanæ se contrahit, vt alterius partis & cõvulsione illa, rictum caninum dum mordere volũt canes imitari videntur tali convulsione affecti, vnde hic affectus convulsio canina dici solet, quod rictus caninos imitetur, est autẽ hæc convulsio paralysis musculi lati oris humani ab interclusione spirituũ animaliũ & vitalium facta ex materia viscosa glutinosa & frigida dependente, tota eius curatio dependet in ablatione frigidi illius excrementi viscosi & glutinosi, quod animalem spiritum intercludit & aditũ ejus impedit ne musculũ illũ latũ adeat qui faciem totã humanam vivificat & illustrat, hoc autem fiet sequenti methodo.

Convulsio canina cur canina dicatur.

Curatio canina convulsionis.

Curatio convulsionis caninæ.

IN curatione morborũ omniũ præ valet pulvis hæmeticus noster ad miracula siquidem operatur in evacuandis excremẽtis præter naturam quæ in corpore nostro coacervãtur ex alteratione alimẽti nostri, nihil in natura potentius est ad jucũde tuto & cito evacuanda illa omnia excremẽta quocirca, in curatione caninæ convulsionis nihil est in tota natura jucundius tutius & citius hoc solo medicamento, ideo consulo vt eo solo pulvere vtatur ad curationem caninæ convulsionis, sequenti methodo ℞. pulveris hæmetici nostri grana octo conservæ violarum dragmã vnã mosci & ambaci an grana duo, misce fiat bolis detur cum custodia artis & regimine, addo ambarum & moscũ ad caput refocillandũ & roborãdos spiritus animales qui moscho & ambaro fiunt fortiores & potentiores vt interclusionẽ illã & abstructionẽ devincant. Pulvis autẽ hęmeticus multis in locis librorũ nostrorũ docetur, at ibi repetam & methodũ enarrabo meliorẽ & tutiorem pro principibus & regibus purgandis si enim Principes & Reges hoc pulvere purgentur, certissimũ est eos diutius vivere posse, quã si ab hac purgatione abstineant ℞ ergo. Reguli antimonii, lb. j. liquetur in tigillo & dũ liquatus est regulus, illi proijciatur vncia semi auri optimi, & argẽti optimi j. & misceantur simul deinde frigescat, & in alchool reducatur & pulveretur optime, huic pulveri adde, mercurii sublimati optimi & ab

Modus parãdi pulverem hæmeticum pro regibus magnatibus.

arceni co

arcenico omni vindicati lib. j misceantur simul & contundantur in pulverẽ tenuissimũ, & retortę vitreæ forti indantur, et per cineres forti satis igne distillẽtur distillabit liquor gũmosus qui frigido glaciatur itaq; cavendũ est, ne frigescat in collo retortæ ideo tenendũ est collũ retortæ calidũ semper ne liquor egrediens glacietur prę frigore liquor stillatus subdio in frigido loco collocandus est, vt solvatur, quod intra quatuor aut sex dies fiet si vas apertũ teneatur in cella frigida & humida hic liquor ter aut quater est rectificãdus in novis retortis, & deinde aqua laudati fontis stillaticii est pręcipitandus imponendo huic liquori magnam quantitatem illius aquæ stillatitiæ & sub cineribus calidis imponendo vas vt digeratur melius & fortius præcipitetur pulvis albissimus in fundo vasis, auferẽda est aqua illa, & imponẽda nova & recens stillatitia, vt pulvis optime educeretur agitando vas in quo est pulvis, vt agitatione illa, acetositas omnis pulveris trãseat in aquã stillatitiã & relinquat pulverẽ dulcẽ seu incipidũ pulvis deinde hic insipidus, deficcãdus est levi calore, aut in sole, & huic addendũ est saccharum in pulverẽ tenuissimum redactum æquali in quantitate, & simul optime permiscere oportet & vasi vitreo includere ad vsus, nihil est in tota natura secretius, ad evincendos morbos omnes cuiuscũq; sint generis: aqua illa stillatitia quæ acetositatẽ pulveris hæmetici nostri cõ ... est distillanda, per alembicum vitreũ vt separetur aqua insipida ab acetosa, quæ vltimo egreditur & hæc acetosa aqua cõservãda est, ad tincturas rosarũ et violarũ et florũ papaveris rubei extrahẽdas quæ sumopere refrigerãt, et calidũ nostrũ alteratũ refocillãt, pulvis autẽ in fũdo retortæ remanens, seu caput mortuũ pulveris hæmetici, seu liquoris gumosi est calcinãndus cũ æquali quãtitate nitri optimi, in vase fictili & post primã deflãgnationẽ deinde iterũ est calcinãdus addito nitro et hoc ter agendũ est pulverãdo sẽper calcinatũ, et nitrũ addendo, deinde dulcorãdũ est calcinatũ, lotione aquæ cõmunis donec pulvis sit omnino insipidus, tunc est deficcandus et cõservãdus in vasis vitreis ad vsus, pulvis hic est sudorificus et cordiacus et venenis resistit, et dicitur Bezoar minerale sic ex illa cõpositione antimonii mercurii auri & argẽti habet tria medicamẽta summa, quibus solis omnes morbos corporis humani curari possunt & hæc sola tria medicamẽta medico sufficiũt, vt honorẽ & decus sũmũ in sua arte acquirat, nihil en. est in corpore humano noxiũ, & præter naturã quod carthartico, & purgante nostro pulvere nõ evincatur nihil tã calidũ est, & febrile quin refrigerãte nostro acido extinguatur, & nihil adeo venẽosum est, & pravum ac cachecticum quin bezoartico pulvere nostro & sudorifico superetur, tot & tãta sunt in his tribus medicamẽtis, vt si ratiões enarrare vellẽ vnde proprietates & vitutes tãtas expiscãtur, volumen quamaximũ hinc ex orire-

tur,

Pulvere hæmetico nihil in tota natura secretius ad evincendos morbos omnes.

tur, sufficiat sapientiæ veræ alumnis dicere, salẽ Lunã mercurium & antimonium cõstituere simul juncta hæc tria medicamẽta, in quibus solis tota virtus & proprietas naturæ animalis vegetabilis & mineralis cõclusa est, tanquã in arca quadã pretiosa, & arcana, credat qui velit, talentum à Deo solo mihi concreditum libenter propter salutẽ & necessitatem generis humani, omnib. cõmunicare nõ erubesco, gratias agẽt, qui experiẽtia certiores hac de re, fient, Post purgationẽ hãc pars nõ covulsa fovenda est essentia aliqua calida, vt essentia rorismarini, salviæ thymi ciñamomi & anisi, hæ en essentiæ calidum nativũ partis illius refocillãt & quod illi noxium est, facile vincat roboratũ & sic spiritus partis cõvulsæ redit in pristinum statum spiritu sensitivo partis paralyticę roborato.

De convulsione seu spasmo.

CAPVT XIII.

Spasmus quid sit & vnde. Convulsio seu spasmus est motus præter naturã musculorum totius corporis, vel saltẽ alicujus partis si spasmus sit particularis, ab archeo innato suscitatus, maligno aliquo excremẽto aut dolorificè irruẽte in archeum, et musculoru vitæ insidianti, illud malignum aut dolorificum *Causa materialis & efficiens spasmi.* excremẽtum in spiritum nostrum irruens, vitæ musculorum & nervorũ insidiant est materialis causa spasmi, spiritus vero vitæ nostræ læsus, ab ipsa materiali causa, est causa efficiens spasmi seu cõvulsionis seu motus cõvulsivi, cõvelluntur enim musculi & nervi, ab ipsorum iñato spiritu irritato tali maligno aut dolorifico excremento, dum enim tendit ad expulsionem maligni illius excremẽti musculos convellit et et nervos, vt expellat expulsio enim fortior est per convulsionẽ illã quã per aliũ motum & sæpe sæpius illud excrementum spasmum operãs nõ est malignũ, sed dolorificum, & ratione doloris spasmũ facit & cõvulsionẽ *Convulsio nem facit. excrementi malignitas.* vnde oportet necessario vt illud excremẽtum spasmũ materialiter faciẽs, sit aut maligna aliqua qualitate prędítũ vel sit dolorificũ saltẽ, malignitas siquidẽ sola, vel dolor solus cõvulsionẽ facere potest.

Miror ego quod galenus & cũ ipso omnes scolæ totius orbis, spasmũ cõstituãt in sola repletione vel inatione nervorũ & musculorum quasi vero nervi aut musculi repleãtur vel inaniantur in corpore *Spasmus non consistit in repletione vel inanitione partium.* vbi sæpe sæpius nulla est repletionis suspicio; vidi enim senes maris sum̃a confectos cõvulsione affligi potius, quã obesos & carus & sanguine repletos & qui cõvulsione tẽtãtur macilenti potius sunt & omni repletione inaniti, quã obesi & saginati. Quod si Hypocrates cõvulsionẽ collocaverit in repletione & ianitione, male interpretatur Hypocrates de repletione & curatione nervorũ & musculorũ, intelligit enim peregrinationẽ et nimii cibi copiã et nimiã evacuationem venarũ, sanguinis missionẽ, ex quibus *Hypocratis interpretatio de repletione & inanitione.* aliquãdo generatur maligna aliqua qualitas, qua excremẽta alimẽti nostri afficiuntur, quæ dũ in nervos et musculos illabuntur spiritus iñatus musculorum et nervorũ excitatur

 et motus

&motus ille cōvulsivus excitatur vt illud excrementum vna cū maligna sua qualitate expugnetur, & foras eijciatur: pergrecationib. en. nimiisq; comessationibus non replentur nervi, nec musculi sed stomachus seu ventriculus, qui male coquit ac digerit vinū, & cibos affatim nimis injectos vnde ex digestione prava, excremēta multa coacervantur, & cumulātur, quæ facili negotio malignā qualitatē induunt, ex putrefactione vnde spiritus innatus nervorum & musculorum irritatur, & irritatione illa excitat in nervis & musculis motum illum convulsivū, vt in venenis apparet, quæ dū corpora nostra ingrediuntur, maligna sua qualitate propria & innata, spiritum vitæ nostræ agrediuntur vt ipsum extinguant, vnde irritatur spiritus, tanquam ab inimico potenti agressus, & sic irritatione illa excitat in nervis & musculis motus illos convulsivos, quia dum se cōprimit in vnum vt fortius agat, in hostem partes suas quas vitali sua aura fovet cōtrahit & sic cōvelluntur partes quia spiritus agressus contrahitur, vt fortius agat in hostē & sic vere & Physice fit spasmus in corpore nostro, & nō ex repletione vel inatione nervorum & musculorum quā Joanes Baptista Vam Helmon Doctor insignis Medicus & clarus Bruxellensis quāplurimis argumētis refutavit capite 1x, de lithiasi.

Motus convulsionis vnde fiat.

Spasmus qua via fiat

Sic etiā ex dolore concitatur spasmus seu convulsio, spiritus sēsitivus partis dolore affectæ, se contrahit in vnum, horrore doloris, & dum se cōprimit, comprimitur etiam pars illa in qua est spiritus se contrahens, horrore doloris, sic crispantur & contrahuntur partes omnes corporis, arteriæ, venæ, membranæ tendines musculi nervi puncti, & læsi, quia ex dolore, spiritus sensitivus se contrahit in vnum, vt doloris remedium inveniat, hostem dolorificum expellēdo, si valeat, alioquin augetur dolor, quandiu viget spiritus illius partis, qui omnia corporis ad se advocat, vt hostem dolorificum expugnet, vt in spina affixa alicui parti apparet avulsa spina quiescit statim spiritus & cessat dolor, & mitescūt reliqua omnia symptomata, quæ dolorem comitātur sic convulsio cessabit omnis & spasmus, ejusq; species omnes evacuatis & evulsis excrementis illis viscosis glutinosis & malignis acribus & dolorificis quæ quidem omnia evacuabuntur cito tuto & jucunde sequenti methodo.

Ex dolore spasmus vt fiat.

Curatio spasmi seu convulsionis.

Curatio spasmi seu convulsionis.

AD curationem citam tutam & jucundam spasmi nullo alio opus habemus quam purgatione forti & præpotenti illius maligni excrementi quod spasmum facit in tota autem natura nihil est potentius & efficacius ad purganda illa maligna & parva excrementa animonio nostro superius præparato de canina conuulsione: maligna omnia & lethalia quæ in corpore reperiri possunt efficaciter evacuat quacumq; in parte latitent: sequēti ergo methodo est propinandum ℞ antimonii nostri superius pręparati grana octo conseruæ rosarum aut violarum ℥ ſ.

Nihil antimonio est fortius ad purganda maligna excrementa.

misce

misce fiat bolis detur mane servato regimine & custodia, vel grana illa octo antimonii nostri infundantur per noctem in vino mero & propinetur vinum solum delicatulis quibus est natura fortis & potens propinetur vinum & pulvis infusus, repetetur hæc purgatio quater per quatuor dies iterata dosi servato regimine quod quidem consistit vt observent custodiam & post tres horas sumant jusculum optime sale conditum & nihil aliud sumant, toto illo die quo sumpserint medicamentum illud, quam juscula optime condida, de tribus horis; & deinde tempore cœnæ cœnare possunt optime & opipare si appetitus illud concedat & consulat, purgatione peracta fortisi canda est pars, cōvulsione affecta, essentia salviæ, oleo ceræ permixta, & hac mixtione illinenda est pars, bis in die, sero & mane, & si per aliquot dies, nō cesset affectus, iteranda est superior purgatio nam totum arcanum curationis consistit in purgatione illa antimoniali nostra, nec est vllo pacto timendum tale medicamentum innocens enim est, ab omni malo, & ab omni veneni suspicione, & qui tali suspicione illud afficiunt, rerum naturalium penitus sunt ignari, nec violenter purgat sed cū virtute & potentia evacuat excremēta corporis.

regimen & virtus vivendi in purgatione animonii.

De balbutie & his qui cum difficultate loquuntur.

CAPVT XIIII.

Balbuties vnde sit & fiat.

ANgygloſſi & mogilali laborantes vocant græci qui difficulter loquuntur & qui in sermone restitantes loquelam præcipitant, & literas L, R, & K, maxima cum difficultate pronunciant hoc sermonis & loquelæ vitiū dependet, ex vitiis musculis ipsius linguæ & aliquando ex conformitate depravata ipsius linguæ, vitium autem illud musculorū dependet & originem habet, ex obstructione musculorum horum, qui infarciuntur & replentur excremētis viscosis glutinosis & frigidis quæ impediunt & intercludunt, comercium spiritus animalis ad musculos illos linguæ, quo comercio impedito & intercluso motus linguæ non expedite fit, vnde difficilis est pronūtiatio & loquella non expedita: est enim angygloſſis & mogilaris difficilis pronunciatio, & loquela non expedita & balbuties, ex via spiritus animalis præpedita ad musculos linguæ, ab excrementis viscosis & frigidis. Confluunt autem illa excrementa ex capite in musculos linguæ caput enim deponit sua excrementa in palatum & hinc in muscula linguæ delabuntur si excrementa illa tollantur & copiose redeant spiritus animales ad musculos linguæ, curatur omnis angygloſſis & balbuties si ex conformitate depravata linguæ dependeat id omne incurabile est, si vero ex astrictione & brevitate membranæ quæ sub lingua est, quæque filum dicitur, id medicamentis & chyrurgia curari potest vt in curatione sequenti videre est.

Balbuties curatur copia spirituū animalium.

Balbutiei curatio.

CVratio balbutiei, & omnes loquendi difficultates dependent ex sub-

Curatio balbutiei.

ex sublatione causarum materialiũ ipsius balbutiei, qui enim tollit has causas materiales tollit etiam causas efficientes, nam qui tollit excrementa viscosa illa & tenacia, animalium spirituum commercium impedientia, tollit etiam efficientem causam balbutiei, & omnes loquendi difficultates, cum statim adeat spiritus animalis copiosus, qui partes loquẽdi illustrat, & admotus loquelæ proprios excitat, cujus animalis spiritus defectus est causa efficiens omnis loquendi difficultatis tolluntur autem excrementa illa viscosa & tenacia impedientia aditum spirituum animalium, purgatione antimonii nostri potissimum, quod excrementa illa sua innata virtute, potenter evocet, & ex capite educat, tanquam ex fonte ex quo scaturiunt, & in fauces irrũnt, purgatio ergo sic fiet ℞ antimonii nostri grana octo, vini optimi ℥j, misceantur & dentur summo mane servato regimine & custodia, iteretur potio & detur per tres dies iterata dosi & deinde lavetur os sæpissime spiritu ardenti, ex succo cerasorum nigrorum extracto, succus enim cerasorum nigrorum in cella depositus, ad instar vini ebullit, & deinde per distillationem simplicem extrahitur ardens spiritus, qui summopere roborat musculos linguæ, & spiritus innatos & fixos partium illarum loquelæ destinatarum, si vero membrana substrata linguæ impediat loquelam propter ejus nimiam strictionem, seu brevitatem, vascellis est accipienda, & forcipe tenui incidenda, & statim colluendum est os, aqua plantaginis aut rosea vt sanguis compescatur & pars incisa, ad cicatricem laudatam reducatur, caput etiam est roborandum & excalefaciendũ lotione spiritus vini, per quindecim dies tẽpore somni, ne caput sua frigiditate & humiditate, mittat in fauces excrementa sua viscosa & tenacia, & sic causas materiales balbutiei, foveat & nutriat & sic, perfecte curabitur balbuties, & omnis loquendi difficultas.

Purgatio propellenda balbutie.

Spiritus cerasorum nigrorum ar-

Spiritus vini roborat caput.

De epilepsia seu caduco.

CAPUT XV.

Epilepsia magnus est morbus & adeo magnus vt præ magnitudine sua ipsum non noscant adhuc medici, nec antiqui nec recentes, varia, & quamplurima illi imposuerũt nomina, quod ejus essentiam & quidditatem non noverint, nam quod pueros potissimũ aggrediatur, puerilem morbum vocarint, quod sit quædam mentis apprehensio, & quod mens & animus eo morbo potissimũ afficiatur, Epilepsiam dictitarunt, quod vero cadant ægroti eo morbo affecti, caducum dixerunt quod vero comitia apud Romanos intermitterentur si quis diem comitia celebrarentur morbo illo afficeretur, dixerunt morbum comitialẽ quod vero vehemens & magnus esset morbus, & quod magnis & vehementissimis & potentissimis egeret remediis, ad ejus curationem hercu-

Epilepsia medicis incognita.

Varia nomina epilepsiæ.

leum vocarunt, sacrum etiam appellarunt quod sacris egeret reme diis,& quod magnus esset, nam sacrũ dicunt græci, quod magnum est, & sic ex varietate & multitudine nominum voluerunt antiqui quidditatẽ & essentiam hujus morbi putrefacere quod tamen non fecerunt cũ ejus veram essentiã ignorarint quo vno solo nomine potest indicari si perfectissime noscatur..

Epilepsia quid proprie sit & vnde fiat.

Epilepsiam ergo nos proprie definiemus sequentibus verbis: Epilepsia morbus est præter naturam à virulento quodam excremento inbriativo potus quam soporifero causatus offendens spiritum animalem & vitalem oppugnans adeo vt inebrietur à virulenta illa qualitate vel convulsio virulenta ab excremento virulento & inebriativo cerebrum cõcutiens & lædens, hæc convulsio vel est per idiopathiam vel deropathiam quæ idiopathica est, fit in cerebro ipso dum ipsum exeremẽtũ vir ulentum & inebriativum generatur in cauitatibus ipsius cerebri, dum alimentũ ipsius cerebri, in hoc virulentum excrementum alterati-one peculiari convertitur, lædens peculiares cerebri actiones per deuteropathiam: vero fit quando illud excrementum producitur & generatur in inferioribus partibus, ex earum alimento depravato, & sursum petit partes superiores easque lædit sua peculiari virulenta qualitate, vnde vocari potest Epilepsia insultus virulentus cerebri cum insultet cerebrum & convellatur, vapore tetro & virulento illo expugnatum: hinc colligitur quam male definiatur hic morbis interpolata totius corporis convulsio cum sensuum & mentis ablationes in paralysim non desinens, cum efficientes & materiales causas hujus morbi hæc definitio non comprehendat & perinde non essentiam & quidditatem ipsius morbi sed tantum aliquas proprietates & virtutes, quæ comitantur hãc essentiam, declaret & demõstret non potest lædi & offendi cerebrũ quin sensus & mens ipsa lædatur & offendatur, cum cerebrum mentis & sensus præcipuum organum lædatur vnde etiam fit totius corporis convulsio non enim nego Epilepsiã esse interpolatam totius corporis cõvulsionem, cum mentis & sensuum ablationes, sed hanc definitionem mancam & mutilam esse assero, cũ causa materialis & efficiens hanc generalem convulsionem, non comprehendatur hac definitione videãt viri docti, & indicent sine favore, quid enim faciat convulsionem illã in Epilepsia non narrat, nec pandit hæc definitio, nec qua ratione spiritus cerebri læsus et offensus, ab excremento illo virulento et inebriativo faciat illam convulsionem et perinde manca est valde, et mutila hæc definitio, nisi ab hac nostra definitio illustretur, qua ratione autem fiant illi paroxismi et repetant tet in mense in añoquater in die bis in hebdomada, et sic variis et repetitis paroxismis

Epilepsia duplex idiopathica & simphatica.

In epilepsia cur mens lædatur.

roxismis affligerent ægrotos; nobis jam est inquirendum: virulentum illud excrementum inebriativum cerebrū feriens sympathice vel sympathyce vel idiopathice, dum spiritū animalē aggreditur fit pugna inter spiritum & illud excrementum, donec spiritus luceat victoria tunc temporis redeunt omnia vitalia ad pristinum statum quia vitalis spiritus, & animalis victor est, & triumphat de excremento illo viruléto, at quia fomes seu fodina illius excrementi virulenti inebriativi, non omnino exhausta est, sed remanet semper aliquid invicti, quod per horas aliquādo, per menses, per annos & aliquādo per brevissimum tempus accrescit, & capax est, iterum spiritum animalem insitum & innatum lacessendi vnde redit paroxismus epilepticus brevis & interpolatus, secundū virtutem & robur fodinæ excremēti illius virulenti & inebriativi, qui suis vaporibus & exhalationibus spiritum nostrum epileptice lædit, & tali spiritu læso, cum sit motus omnis & sensus organum, necesse est vt corpus concidat quasi mortuum, cum organum vitæ præcipuum lædatur præcipuuş ergo tanti mali curationis scopus est vt subito tollatur excrementum illud virulentū, & inebriativum & roboretur spiritus, quod sequenti methodo fiet manifestum.

Vnde redeāt paroxismi in epilepsia.

Curatio epilepsiæ.

Epilepsia cura vera.

Epilepsia difficilis admodum est curationis apud vulgares medicos, quod causam eius materialem & efficientem nesciant, & nidum et focum ipsius materiæ penitus ignorent ignoto enim morbo nō datur remedium, perinde incurabilem existimant epilepsiam nisi intra vigesimum quintum ætatis annum natura ipsa ipsam curet, Quod si ipsimet hoc ipsum perpenderent invenirent epilepsiam curabilem esse, cum ab ipsa natura sepissime curetur, si scirent eius causas materiales et efficientes, natura siquidem curat epilepsiam intra vigesimum quintū annum, quia intra hoc potissimum tempus, tres mutationes insignes totius corporis celebrare solet, natura septimo anno decimo quarto, et vigesimo primo, in quibus mutationibus, et sanguis vniversus, et alimentum vltimum partium, et semē ipsum solet permutari, et in his ipsius permutationibus valde difficile est, quin excrementum illud virulentum inebriativum verę epilepsiæ vera causa materialis alteretur et permutetur, et aliam habeat substantiam si eliminare, et foras pelli nequeat ab ipsomet spiritu vitali, qui quotidie pugnat cum ipso excremento virulento et inebriativo, et in ipsa pugna et certamine, ipsos epilepsiæ paroxismos excitat, ita vt ipsemet spiritus vitalis sit causa efficiens ipsius epilepsiæ, intra ergo tempus istud, roboratur valde spiritus vitalis, et diminuitur causa materialis. Necesse est ergo vt intra vigesimum quintum annum vincatur illud excrementum et sic curetur,

Quare curetur epilepsia intra 25. annum.

quod

si hunc naturæ motum contemplemur nos citius epilepsiam curabimus, primo virulentum illud excrementum inebriativum evacuabimus sudorificis quibusdam propinatis, quorum beneficio virulenta omnia, quacumque corporis parte latitare queant, facili negotio per sudores evacuantur, roborabimus etiam spiritum vitalem, ut fortius agat in hostem suum, quod omne commode admodum sequenti modo obtinebimus ℞. antimonii nostri superius præparati capite de curatione caninæ convulsionis grana octo, annamoni optimi in alchoel redacti grana duodecim ambari & moschi an grana tria sacchari parũ miscæ fiat dosis, detur cum pauca aqua lilii convalliorum summo mane servato regimine & custodia, iteretur hæc dosis per tres dies summo mane servato eodem regimine, purgato sic corpore ad sudorifica deveniendum est, ℞ stanni sudorifici superius præparati cap. IIII. de curatione aurium doloris, grana decem ambari & moschi an grana III. aquæ cinamoni & ulmoriæ an ℥j. misce fiat potio detur mane & cooperiatur æger optime in lecto & sudet optime omni arte adhibita per mensem, singulis diebus repetita dosi, sudorificum etiam quod paratur ex argento calcinato, & auro etiam calcinato, cum spiritu salis tartari optime rectificato est potentissimum in curatione ipsius epilepsiæ, essentia etiam argenti cum spiritu mercurii præparata est tutissimum eius remedium sal etiam margaritarum summopere depuratum, & volatile factum cum spiritu tartari rectificato, est etiam tuta cita & jucunda epilepsiæ cura, ut est etiam extractum ellebori albi superius præparatum & caput purgium nostrũ etiam summopere prodest, at omnibus hisce remediis antecellit sal volatile sanguinis dosis est ℥j. in aqua lilii convallium.

Medicamenta optima ad epilepsiam.

Curatur etiam oleo sulphuris & tartari anno 19 libri.

De incubo

CAPVT XII.

Incubus quem *efrialtin epibolin* & alii *prigalion* dicunt, non est Deus nec semideus, nec cupido, nec dæmon, nec vetula in somno oprimẽs corpus ut antiquorum nonnulli crediderunt; sed est excrementum aliquod ponderosum diaphragma nostrum oprimens unde spiritus insitus & innatus diaphragmatis nostri opressus & quodammodo læsus inter dormiendum sentiens illam oppositionem repræsentat animæ ubique præsenti illam opressionem anima statim imaginatur aliquod animal, vel monstrum, vel personam aliquam illam oppressionem facere, & statim terrore afficitur & clamare & aufugere vult & non potest, donec cessante somno & vigili facto spiritu vigilia roborato, illud excrementum expellit ex diaphragmate quo depulso excremento, statim perit & evanescit

Incubus quid sit & unde sit.

Incubus con sistit in oppresione dia phragmatis.

phantasma illud oppressionis, fundamentum habens, ex oppressione diaphragmatis ab aliquo excremento sui ipsius alimenti quod facultate expultrice spiritus innati diaphragmatis expelli non potest, & hoc potissimum in somniis apparet quod spiritus insitus partium sopore consternatus, debilior fit tunc temporis, quam tempore vigiliarũ, unde vigilia tollitur sic affectus, seu oppressio, cum vigiliis roboratur spiritus innatus cuiuscumque partis, & actiones vitales excitetur, redit tamen hic affectus, redeunte somno, si illud excrementum diaphragma nostrum opprimens non absolute expulsum fuerit læditur vox & respiratio in hoc affectu, propter diaphragma oppressum vocis & respirationis non lene organum unde non levis est nomenti, & ponderis hic affectus, est enim epilepsię vel apoplexiæ, vel subitaneæ mortis simbolum & portentum: unde non est negligendus sed remediis subito curandus, quod Deo dante sequenti methodo fiet manifestum.

Incubus quid indicet.

Curatio incubi.

Incubi curatio.

CVm excrementa digestionis alimenti diaphragmatis, sæpe sæpius conierantur nimia in quantitate, super diaphragma, vel aliquando à toto thorace, diaphragma proiiciatur, præcavendum est ne excrementa illa copulentur, præscripta tenui dieta nam sæpe sæpius illa excrementa ex crapula nimia ciborum in stomachum iniectione copiosa, proveniunt, fugienda est ergo crapula, & ingurgitatio ciborum ut radix huius mali erradicetur penitus, purgandum deinde corpus est, antimonio nostro, vel extracto nostro elleborino, & ultimo per tres dies expurganda est saburra illa excrementorum diaphragmatis sudorifico nostro stanni, vel spiritu tartari sale corallorum vel margaritarum impregnato, & datur ad quantitatem dragmæ unius, in vno tenui, vel aqua cinamomi, vel aqua ulmariæ, & datur summo mane, ieiuno ventriculo & cooperitur corpus ægri perquam optime, & omni arte excitatur sudor quam copiosus, & sic tuto & iucunde & quã citissime tollitur materialis causa, incubi, quæ si negligatur, acrescit nidus, & fit somnus ingens, & potens epilepsiæ, & sæpe sæpius appoplexiæ, & subitaneæ mortis, à qua præservet nos Deus sua pia & inexhausta misericordia.

Ingurgitatio ciborum & nimia potatio vitanda in curatione incubi.

Sudorificum stanni.

Subitanei mortis causa.

De melancholia seu delirio sine febre.

CAPVT XVII.

SVnt qui distingunt melancholiam à mania quod maniam afferant delirium cum furore & impetu maximo melancholiam autem, delirium simplex, sine ullo mentis impetu & agitatione, hæc autem differentia minimi, est momenti

menti nec propria differentia est; cum non habeat distinctam & differentem formam à qua sola desumitur differentia vera, si distinguantur ergo mania & melancholia, est tantum secundum magis & minus, cum causa sit eadem, sed fortior in una quam in alia: causam ergo melancholiæ & maniæ non dicemus esse melancholicum humorem, cũ non detur in corpore melancholicus humor, nisi excrementa retorrida & quasi calcinata alimenti nostri, melancholicum humorem dicere cogitemus, quæ tamen cum melancholico humore Galenico, non concordant, hæc enim sunt calida & retorrida, atque prorsus ignea, & melancholicus humor Galenicorum terrestre quid est frigidum & siccum: non ergo melancholicus humor, est vera causa materialis ipsius maniæ & melancholiæ cum mania & melancholia sit morbus calidus & igneus à causa frigida & sicca, non proveniens sed à contraria calida nempe & sicca.

Mania & melancholia non differũt nisi secundũ magis & minus.

Melancholia vera causa.

Mania quid sit & unde fiat.

Definiemus ergo melancholiam & maniam morbum calidum & siccum ab excremento retorrido calido & sicco proveniens, qui spiritũ vitæ nostræ sua caliditate & siccitate inflammat, particulariter in cerebro, unde actiones animæ peculiari læsione offenduntur unde perperam ratiocinamur & ridicula loquimur: fomes & focus huiusce retorridi excrementi, quod maniam causat & efficit variis in locis latere solet, nam cum excrementa alimenti nostri ubique locorum generentur, cum alimentum nostrum ubique sit excrementosum perinde à colore nostro, excrementa illa quæ ubique producuntur, coquantur & elixantur, donec sæpissime in retorrida & ignea prorsus convertantur excrementa & potissimum in hypocondris in liene, & circa viscera & sæpe sæpius in ipso cerebro, ubi inflammatur spiritus animalis cerebri, ab ipso retorrido excremento, unde fit mania & melancholia: melancholia quidem si excrementum illud non valde excalescat, mania vero si fortius quam par sit excalescat, sunt vero chymicorum multi, qui maniam deficiunt mercurium in calcem reverberatum & in aquã fortissimam solutum, spiritum vitæ nostræ inflammantem, & alterantẽ: sed hæc definitio ad veram reduci potest; cum mercurius ille in calcẽ reverberatus sit retorridum nostrũ excrementum; alimentum enim nostrum cum ex tribus radicalibus principiis constet, nempe sale sulphure & mercurio, cum degenerat & abit in corruptionem sui, hæc etiam sua innata principia excremẽta illa concomitantur, unde excrementum illud retorridũ habet secũ mercurium, qui nimia coctione in retorrido illo excremento, reverberatur in calcem: & perinde excrementum illud retorridum, non immerito

Fomes maniæ & melancholiæ ubinam.

Alia melancholiæ definitio.

merito dici potest, mercurius excrementitius in calcem reverberatus, vera causa maniæ & melancholiæ.

Curatio maniæ & melancholiæ.

Curatio maniæ & melancholiæ.

CVratio maniæ & melancholiæ duplex est, una quæ refrigerat & alterat, materiam peccantem, seu retorridum illud & in calcem reverberatum excrementum; altera vero quæ omnino dissipat & consumit illud retorridum excrementum maniam & melancholiam efficiens. refrigeratio autem & alteratio materiæ peccantis fit essentiis refrigerantibus, summopere ut sunt essentiæ Saturni Iovis, & martis, & oleũ camphoræ hæc in forma ♃ oleum camphoræ ʒ j. oleum Saturni guttulæ decem essentiæ martis guttulæ misce cum aqua communi propinentur, singulis diebus per decem dies hoc enim medicamentum in cura maniæ est potentissimum, summopere enim refrigerat, & alterat materiam maniæ, & coagulat spiritus illos retorridos caput & cerebrũ ascendentes, ac ferientes materiam autem maniæ & melancholiæ tollunt virtute quadam arcana & specifica, quinta essentia argenti & auri, & mercurii & summum anodyum nostrum, & flores antimonii etiam communiter præparati ad grana decem propinati cum theriaca, summum sunt maniæ remedium antimonii quinta essentia est perfecta cura insaniæ; item oleum rubrũ antimonii basilii valentini est justissima & iucundissima cura omnis maniæ & insaniæ essentia etiam ellebori est certissima amentiæ cura, ex quibus singulis, & simul etiam mixtis potest fieri remedium tutissimum ad omnis insaniæ curam.

Oleum Saturni in mania est arcanum.

Melancholiæ causam tollens est antimonium.

Ellebori essentia est maniæ cura.

De catharro.

CAPVT XVIII.

CAtharrum seu defluxionem humorum ex capite tanquam ex cœlo quodã microcosmico, in partes inferiores tanquam in terram redeunt & sibilo explodunt quam plurimi chymicorum: quasi vero caput mitteret in partes sibi inferiores excrementa sua, cum habeat emunctoria satis grandia, & capacia, & omnino idonea tanquam ab ipsa natura designata, ad recipienda illa excrementa & foras expellenda & non in partes sibi consociatas deportanda sine quarum sanitate perfecte persistere non potest, ita ut sibi ipsi noceret dum illa excrementa in partes inferiores, per defluxionem & catharrum demitteret, nihil sibi mortem, destructionem sui ipsius prosequitur imo fugit quantum potest, & ad conservationem sui ipsius, totis viribus anhelat, itaque catharrus nihil est; nec ullo pacto datur in corpore humano, si quid est tamen in faucibus in dentibus in gutture ac in cæteris corporis

Non datur catharrus.

Caput non mittat sua excrementa in partes inferiores.

ris humani membris noxium & morbosum non per defluxionem & catharrum in illas partes decidit, sed illis ipsius partibus innatum est, à proprio eorum alimento corrupto, & degenerato: omnes morbi fiunt per congestionem, & accumulationem excrementorum, in ipsis partibus innascentium & non aliunde provenientium: ridiculum enim est & anile commentum, dolorem dentium. Dolores aurium, & reliquorũ membrorum dolores & affectus fieri, per catharrum & defluctionem: quis enim esset ille missor, & per quas vias, & canales inalterabiles mitterentur missa, innaturalia, & contra naturam ne nocerent partibus per quas mitterentur, donec ad partes extremas ad quas dirigerentur, perveniunt ubi tunc temporis exerceretur excrementorum missorum furor & crudelis hostilitas: nõ datur ergo catharrus & defluxio humorum in partes inferiores, sed si quid guttur, os maxilla, collum, & reliquæ partes inferiores patiantur à subitanea aeris iniuria, vel calida vel frigida, id non dependet ex defluxione & catharro, sed ab spiritu custode harum partium qui lacessibus & aggressus ab aeris iniuria aliqua calida vel frigida, linquit peculiare & proprium coctionis & digestionis officium, spiritus enim est cuiuscumque partes coquere & digerere alimentum sibi demandatum ut partes singulæ nutriantur & conserventur: digestione & coctione alimenti sui ab spiritu custode particulari cuiuscumque partis præparati, spiritus ergo particularis cuiuscumque partis lacessitus & aggressus, ab aliqua aeris iniuria relinquit suum peculiare digestionis & coctionis officium ut se deffendat peculiariter contra vim & iniuriam aeris, unde alimentum relictum & incoctum redactum amandatur foras tanquam excrementum per poros partium & sic prodeunt & scaturiginem habent fluxus excrementorum variorum quę non ex capite ortum habent sed ex partibus ipsis, in quibus insunt & ex in quibus solis fluunt, & non aliunde. una quæque enim corporis pars suarum satagit rerum ni aliunde à causis præter naturam externis avocetur. Itaque fluxus excrementorum variorum quæ ex gutture verbi gratia laringe, faucibus & similibus partibus ortum habent, non ex fluxu & catharro, ex cerebro provenientе originem ducunt, sed ex ipsis partibus scaturiunt, dum spiritus custos ipsarum partium, qui alias spiritus innatus & insitus dicitur aggressus & lacessitus est causis externis, linquit coctionis & digestionis proprium suum officium, unde per poros partium decidit. Alimentum crudum & incoctum, & fluit tanquã excrementum, & non datur alius catharrus, cui succurrendum est sola refocillatione & restauratione spiritus innati & insiti: hoc autem fit calore adaucto partis cuius spiritus

Omnes morbi fiunt per congestionẽ & multi per defluxionem.

Fluxus excrementorũ variorum unde dependeat cum non à capite descendat.

tus debilitatur, & sic non dabitur alia curatio catharri, quia cum non detur catharrus sed sit morbus peculiaris cuiuscumque partis, dum singularum partium morbos pertractabimus, earum etiam curam particularem, medicamentis peculiaribus agitabimus:

De morbis oculorum.

CAPVT XXXI.

MOrbos omnes oculorum tam externos quam internos referunt galenici ad catharrum & asserunt dependere ex fonte ipsius cerebri, quod quidem cum nullis excrementis scadeat. Solet ipse deponere in ipsos oculos quod ridiculum est, nam in rei veritates, etsi cerebrum habeat multa excrementa serosa & aquatica, non deponit ipsa in oculos sed in sua emunctoria à natura illi data, ut se purget ab innatis suis excrementis: oculi autem si quid quid patiantur, patiuntur ab excrementis innatis suis & non aliunde scaturientibus, ut supra diximus capite de catharro, & ut iam infra clarius manifestabimus.

Oculorum ergo affectus omnes vel interiores sunt vel exteriores, interiores dicimus qui intra corneam membranam fieri solent & condi quorum origo, ab intimis oculi partibus dependet, sive ab earum excrementis, quæ dum ab spiritu custode seu, innato & insito, foras demandātur per poros partium oculo inservientium, sæpe sæpius nocent ipsis partibus, & varios faciunt morbos, secundum varietatem excrementorum quæ solent expelli, exteriores vero dicuntur quæ extra corneam vel in ipsa cornea fieri solent Galenici accusant caput & cerebrum, & afferunt hoc fieri per defluxionem, quod quam ridiculum sit, singulis capitibus de morbis oculorum clarissime demonstrabimus, & cura tandem certa, & iucunda nulla habita ratione defluxionis, & catharri, verisimum esse declarabimus.

De glaucomate.

CAPUT XXX.

Glaucoma quid sit & unde fit.

GLaucoma est vitium cryſtalloidis aut vitrei humoris, dum glauco aut fusco quodam humore excrementitio inficitur seu tingitur & qui tali morbo affecti sunt per fumum aut nebulam se videre arbitrantur quia vitreus humor oculi inficitur excremento quodam fusco vel albido, unde fusca & obscura valde est visco: hoc vitium dependet & originem habet ex vitreo ipso humore, seu cryſtalloidæ qui cum sit pars naturalis ipsius oculi, nutritur alimento peculiari, quod ex cōmuni promptuario, nempe sanguine pervenenulas cryſtalloidi demādatur, ut ab spiritu innato ipsius partis coquatur & digeratur in alimentum proprium & aptum cryſtalloidi quod quidem alimentum sæpe sæpius

pius viciatur. & excrementa illius copiosa nimis sunt, unde cum remaneant in ipsa parte, tingunt & inficiūt sua qualitate, prava vitreum humorem, qui ex natura sua nitidus & clarus esse debet, ut clarum & nitidum visum faciat, si tingatur aliquo pravo calore, visus depravatur, & glaucoma dicitur hic affectus, qui non à cerebri defluxione in humorem vitreum ortum habet sed ab ipso humore vitreo, qui viciatur ab excrementis sui ipsius alimenti, unde depurato ipso alimento, & evacuato ipso excremento ipsius partis, curatur affectus, ut patet ex ipsius affectus curatione.

Curatio glaucomatis.

Glaucomatis cura. PVlvis hæmeticus est tutissima cura glaucomatis depurat enim summopere sanguinem in toto corpore unde alimenta cuiuscumque partis etiam depurantur datur sequenti methodo pulveris hæmetici superius præparati grana decem, conservæ violarum ℥. j. misc. fiat bolus, detur mane cum custodia artis, & regimine iteretur ter hæc purgatio per tres auroras, deinde foveatur oculus spiritu vini rectificato, calore enim adaucto, ipsius oculi, per potum spiritus vini, tolluntur illa excrementa, nebulosa, & abscura glauca, vel fusca, vel alterius coloris quæ inficiunt crystallinum idem humorem & sic annihilatur glaucoma extrahitur etiam. Tinctura florum tuglosæ cum spiritu vini quæ quidem tinctura ad miraculum solo fotu glaucoma curat, & perfecte sanat, caput purgium etiam nostrum superius præparatum ex elleboro alborum & parte orientali summum est etiam glaucomatis remedium.

De suffusione seu cataracta.

CAPVT XXXI.

SVffusio fit quæ & cataracta vulgo dicitur dum pupilla, vel inter chagridem tunicam & crystallinum humorem pellicula quædam excrementitia concrescit quæ ortum ducit, ab excremento aqueo & humido, quod ibi ex alimento oculi adnascitur, & calore ipsius oculi concrescit in pelliculam albam tenuem quæ pupillæ occuli opponitur, & visum impedit, & lædit. Illud autem excrementum ex quo suffusio fit, non ex cerebro per opticum nervū prolabitur sed ex ipsis partibus adnascitur partes oculi siquidem sufficientia habent excrementa quorū ope suffusio generari posit, non est necesse ut ex cerebro prolabantur, sed aquosus lignorum concrescit in pelliculam qua fit cataructa seu suffusio.

Curatio suffusionis.

CVratur suffusio vel chyrurgia & manu, tollendo ipsam acu ad hoc apta & idonea, perforando oculum cum ipsa acu ad angulum magnum ipsius oculi & perveniendo cum ipsa acu ad pupillam ipsius oculi, ad locum suffusionis ibique deprimitur infra pupillam non supra, & deinde purgatione & fotu medicamentorum peculiarium consumitur pellicula ipsa, curatur etiam in principio dum incipit adnasci & produci, sale euphragiæ in spiritu vini dissoluto, vel sale vitri, seu alchali, in aqua quadam optalmica dissoluto & in oculum instillato.

Cura alia cataractæ.

Purgandum tamen prius est, antimonio nostro, quia partes ipsius oculi, & totum universale alimentum totius corporis depuratur eo ipso medicamento, ita ut non tantis scateat excrementis quibus morbi, particulares partium & generales solent fieri.

De vitiis & affectibus pupillæ.

CAPVT XXXII.

Pupillæ affectus unde fiant.

PVpillæ affectus & vitia omnia manifeste sensibus patent eaq; sunt dilatatio, diminutio, divulsio, & ruptio, dilatatio sive ab ortu fiat & ipsa origine natali, sive à morbo aliquo solet fieri, ab aliquo excremento in uvea tunica concluso, quod ibi ex alimento alterato producitur, copia sua pupillam distendit illiusque quoque foramen quod & pupilla est, amplificat & valde dilatat, unde sæpe sæpius oculi prominentiam & schyrrum phlegmonem & abcessum comitatur pupillæ dilatatio.

Diminutio pupillæ unde fiat.

Diminutio autem pupillæ si sit naturalis acuit visum & subtiliorē efficit, si vero sit morbosa debiliorē reddit ut contingit in atropha & phtysi ipsius oculi; quoties enim vitreus humor ab aliqua causa præter naturam absumitur tunc quoque contracta ruptaque uvea, & in sese quasi concidens, foramen pupillæ coarctat, & diminuit hisdem fere causis internis & externarum vi ut injuria fiunt pupillæ divulsio atque ruptio, & hæ sunt incurabiles cum pupilla sit pars spermatica, & perinde dum læditur ruptione aut divulsione, non potest iterum ad cicatricem laudatam reduci cum conservatione visus oportet necessario ut disperdatur visus cum pupilla, ad primum statum reduci nequeat, quod vero attinet ad dilatationem pupillæ & eius diminutionem curari quidem possunt sequenti methodo, imprimis fovendus est oculus, spiritu vini impregnato tinctura florum buglossi hic enim spiritus summopere recreat oculum & interim purgabimus corpus antimonio nostro, vel extracto ellebori nostri supervis præparati, tunc demum dabimus ægrotanti nostro, oleum seu essentiam argenti, hæc enim essentia

sentia summopere prodest oculis læsis, & dabitur ad guttulas x. aut xx. in aqua euphragiæ vel freniculi, summo mane vel tempore somni. Tussis etiam præparata calcinata & cum aceto stillatitio in salem reducta, & cum spiritu vini dulcificata oculos ad desperationem læsos restituit in pristinam sanitatem, sed oportet illum salem tussis aceto stillatitio separatum acrem & mordacem, tandiu cum spiritu vini rectificato circulare, donec dulcis fiat & ab omni mordicitate liber tunc temporis separato spiritu per balneum, remanet oleum dulce in fundo alembici, quod est arcanum curandorũ oculorũ si guttula una infundatur in oculos læsos, bis in die.

Tussis in salem dulcem conversa est arcanum oculorum læsorum.

De affectibus oculorum externis.

CAPVT XXXIII.

VLtima externa quæ solent oculos infestare sunt potissimum caligo, nubecula albugo allucinatio Rhexis, cõfusio unguis Epiphora, ophtalmia, inversio palpebrarũ grando & hordeolum, de quibus iam dicemus singulis brevissimo quo poterimus eloquio & primum de caligine, caligo ergo est tenebrosa visio ex crassiore densioreque facta tunica cornea ab excremento crasso & dẽso ipsius tunicæ corneæ dũ enim tunica cornea alitur alimẽto proprio suo quod illi demandatur per venas, spiritus insitus & innatus ipsius corneæ coquendo & digerendo illud alimentum ut sibi ipsum appropriet, non optime separat excrementa separando, aut si separat, non potest sua facultate expultrice foras amandare, & tunc temporis tunica illa cornea, obscuratur, & obtenebratur à suo excrementitio alimento crasso & denso, & sic obtenebratur visus & fit caligo. Oculi quæ proprie vitium est tunicæ corneæ ab excremento crasso & denso ipsius alimenti, productum & generatum: quod quidem vitium curari potest purgatione antimonii nostri, & ellebori, & fotu tincturæ florum buglossi, & sale Tutiæ superius præparato, hæc enim omnia medicamenta oculum expurgant ab omnibus suis excrementis, & summopere ipsum refocillant, & eius spiritum innatum & custodem restaurant, in cuius solius spiritus restauratione consistit tota oculorũ cura, iam de nubecula dicendum. Nubecula est tenue aliquod excrementum corneæ tunicæ adhærens & impactum cuius adhæsit laborans putat se videre ea quæ videt, per nebulam quandam aut per vaporem aut fumum, hoc autẽ tenue excrementum successu temporis crassescit à calore ipsius oculi, & tandem fit albugo: est enim albugo, crassum illud excrementum factum quod in cornea tunica adhærebat tenue & subtile, iam vero crassius & conpertius factum albuginẽ facit quod tamen antea nubeculã tantum faciebat: sensim enim hæc vitia succrescunt ac sæpe ex ophtalmia

Oculorum affectus externi quales sint & unde fiant.

Nubecula quid sit & unde sit.

Albugo quid sit & unde sit.

mia & epiphora ortum habent cum in his affectibus, excrementa tenui quæ ophtalmiam & epiphoram facere solent incrassescere soleant & hæc vitia solent curari hisdem remediis cum quibus solet curari caligo nempe purgatione antimoniali & elleborina nostra, & fotu refocillante oculum.

Allucinatio vero est, cum omnia quæ videmus foris tincta sunt & infecta aliquo colore, ut in ictero solet fieri & inflammatione rubra, hoc vitium dependet & originem habet ex cornea tunica quæ inficitur aliquo excremento colorato & cuius caloris est excrementum, tali colore delibuta videntur externa unde allucinatio dicitur hic affectus, cum vere allucinemur ex visione illa nã externa quæ videntur, non sunt tali colore delibuta, purgatione forti antimonii nostri tollitur hic affectus & fotu tincturæ superius allatæ. Si ex ictero proveniat affectus, curandus est icterus omnino, ut tollatur hæc allucinatio. Similis est hic affectus glaucomati, ex vitio ipsius visus, dissimilis tamen in parte affecta, hic enim læditur cornea tunica in glaucomate vero læditur vitreus humor, non differunt tamen curatione, hisdem enim medicamentis tolluntur & curantur hi duo affectus glaucoma & allucinatio. Rexis autem est eiusdem corneæ tunicæ ruptio, sectio vel eversio, ẽ qua primum humor albugineus difluit, oculumque multo minorem relinquit, deinde Rhagoides tunica cadit, oculi procidentia producitur quæ à græcis dici solet *proptosis* ab hac fit oculi confusio, in qua humores ex ictu commixti repeⁱuntur, & hi omnes affectus curari non possunt ullis medicamentis naturalibus, amissus enim est omnino visus, & partes oculi summopere læsæ, ita ut restitui nequeant, cum à privatione ad habitum non detur regressus.

Curatio allucinationis.

Rexis corneæ tunicæ quid sit & unde fit.

Datur etiam in cornea membrana alius illi adhærens affectus, qui unguis vel ungula dicitur, quæ nihil aliud est, quam dura nervosa & albicans membranula, ex angulo sese extendens plerumque ut quæ ad pupillam, illamque sæpe sæpius contegens, oritur ex adhærente membrana censim & pedetentim increscente & obdurescente si permittatur, eius excrementum, nihil enim aliud est ungula in oculo, quam excrementum tunicæ corneæ illic pedetentim induratum, evanescit & curatur autem ungula sale vitri in aqua euphragiæ: dissoluto, & sæpe sæpius in oculum instillato, crocus etiam metallorum in alchool redactus, & aqua fœniculi dilatus, est sũmum ungulæ remedium admixto pauco sale vitri, hoc est sale quod in fornace vitrariorum separatur ab ipso vitro.

Vngula in oculo quid sit & unde fiat.

Epiphora autem est alius oculi morbus infestans oculos summopere, & fit à tenui & liquido excremẽto, lachrymarum imitans impetum aliquan-

Epiphora quid sit & unde fiat.

Epiphora quid sit & unde fiat. aliquando est tenue illud excrementum acre, & salsum, & tunc est cum dolore calore & rubore hic affectus cum vero est dulce & sine ulla acrimonia, nullus est dolor, nec calor nec rubor in oculo, palpebris eius tenue autem illud excrementum à toto oculo lachrymarum instar exsurgit, alimentum autē oculi quod in partes oculi facessere nequit in substantiam earum se transmutando, facessit in excrementum illud tenue & liquidum, quod lacrymarum instar ex oculo defluit & epiphorā constituit, curtur autem epiphora si molesta sit, & acri & salso excremento producta, ita ut palpebras excoriet, & exulceret purgatione antimonii nostri vel purgatione mercurii dulcis mitigantur enim excrementa hisce medicamentis, vel cum foras eiiciantur, non amplius nocent vel fotu tutiæ præparatæ in aqua fœniculi dilutiæ, & in oculos instillatæ. *Curatio epiphora.*

Ophtalmia quid sit & unde fiat. Opthalmia vero est frequens oculi affectus, estque potissimum oculi phlegmone, ex oculorum angulis in totam adhærentem membranā infusa: in hac oculorum affectione, venæ tenues oculorum ita turgent ut quæ in albo oculi obscuræ & invisibiles erant fiant visibiles & conspicuæ, plerumque quicquid album est in oculo, rubescit, summus dolor & ardor inest, qui lachrymas acres & mordaces accersit & tunc epiphoræ æquiparatur, quamvis toto cœlo differant ophtalmia & epiphora quod in ophtalmia album oculi in epiphora vero, palpebræ & cilia rubescant & inflamentur, curatur ophtalmia ab hisdem excrementis & causis dependet, ac epiphora, hisdem & similibus medicamentis: itaque in ophtalmia purgandum est corpus, antimonio nostro vel extracto, elleborino nostro purgato deinde corpore, alterandus est, & refrigerandus sanguis totius corporis, ne inde mittatur in oculos alimentum acre & mordax scilicet aliquo excremento acri & mordaci contaminatum, alteratur & refrigeratur sanguis, & fons ipsius sanguinis, una cum toto corpore, essentia seu oleo vitrioli, vel spiritu & oleo sulphuris ad ℈ s. vel unum in aqua enduciæ vel rosaceæ sufficienti quantitate propinatum scabies & pruritus palpebrarum. Palpebræ etiam oculorum inficiuntur scabie pruritu inversione grandine, & hordeolo; scabies fit potissimum ab excrementis mordacibus & acribus, quæ ex ipsarum palpebrarum alimento acri & mordaci ortum ducunt & pruritus hisdem dependet causis, hisdem similiter medicamentis curantur purgatione scilicet superiori, & refrigeratione, & alteratione etiam superiori inversio.

Inversio palpebrarum Quid sit & unde fiat. Inversio palpebrarum quæ à græcis *etropion* dicitur, qua

qua pars eius interior prominet, & sic invertitur palpebra, & eius internum rubrum ostenditur. Hoc fit & causatur ex excrementis alimentis palpebrarum, quæ dum turgent palpebras invertunt purgatione sola curatur hic affectus, & refrigeratione etiam inter & externa ipsarū palpebrarum qua calor internus antiperistasim fovetur & augetur, & sic fortius expelluntur excrementa illa, ab spiritu custode refocillato.

Grando quid sit & unde sit.

Grando vero est tuberculum calidum durum palpebræ superiori innascens, ab excremento ipsius palpebræ quod indurecit tuberculum, hæc tubercula solent curari si tingantur superficialiter cum palea oleo vitrioli, vel mercurii vel aqua forti delibuta, & sic sæpe in die tangantur donec siccescant & decidant per se; illa enim excrementa pauca sunt in quantitate, & ideo solo externo medicamento adhibito causticante, abeunt & siccantur.

Hordeolum quid sit & qua ratione curetur.

Hordeolum autem est tuberculum calidum in abscessum fere desinens quod ex palpebræ margine, & cilio prorumpit, ab excrementis etiam præter naturam ipsius palpebræ, & curatur etiam similibus medicamentis externis ac grando superius curata est, hi enim omnes affectus palpabrarum dependent, ab excrementis alimenti ipsarum palpebrarum, & ciliorum, quæ in intimis recessibus ipsarum partium reconduntur, quæque dum ab spiritu custode foras amandantur, tubercula illa pariunt, vel scabiem vel pruritum, secundum excrementorum corruptionem & alterationem: hi autem omnes affectus curantur cito, tuto & iucunde, purgatione supradicta, & refrigerio etiam supradicto.

De aurium morbis eorumque causis.

Caput XXXIV.

Aurium affectus quales & unde fiant.

Varii affectus solent aures occupare secundum varietatem & diversitatem excrementorum quæ inibi solent amandari, tum ex intimis recessibus ipsius auris, vel externarum partium externarum partiū, excrementis quæ solent aures exterius affligere, ad rectum autem quēdam numerum hi omnes affectus solent reduci, nempe ad porosides ad sibilum tinnitum sonitum, strepitum & tandem ad surditatem & gravem auditum de quibus omnibus iam nobis erit dicendum.

Parotis quid sit & unde fiat.

Parotides solent fieri his potissimum partibus, quæ pone aures & earum radices consistunt, & sunt potissimum inflammationes harum partium, & sequuntur omnes notas phlegmonis, tumorem puta oculorum calorem pulsantemque dolorem: hæ potissimum inflammationes solent fieri in febribus pestilentialibus: & purpureis, quæ prava aliqua qualitate & venenositate solent infici, ita ut spiritus quidam arsenicalis & venenatus, soleat ab ipso febrili foco in has partes amandari.

dari ibique tumorem illum parotidem dictum excitare ubi putrefieri solet, ille spiritus arcenicalis seu aura tenuis, quæ solet ex foco febrili per metastasim in has partes transferri, & parotides operari. Solent autem curari parotides ut reliquæ phlegmones, quæ in aliis corporis partibus enasci solent nihilominus tamen in parotidibus curandis est semper considerandum venenum illud arcenicale quo turgent ipsæ parotides, nunquam enim est repercutiendum sed foras evocandum attrahentibus, & semper aliquid alexiterii est admiscendum, ut oppugnemus venenum illud, febri autem malignæ cui semper convertitur parotis est semper ad hibenda ratio, & remedium: nam ea ratione & parotis curatur, purgatio antimonii & mercurii dulcis, est summopere necessaria, & bezoarticum minerale summopere etiam est necessarium: nam eo solo sudoribus excitatis & febris maligna, & parotis curatur, datur autem minerale bezoarticum, ad quantitatem granorum decem aut viginti in aqua cardui benedicti, vel tusculis singulis diebus mane, usque ad perfectam curationem emplastrum quo solo uti debemus, ad curationem parotidũ est ex balsamo sulphuris cera nova admixta cum pauco mercurio crudo admixto ut retundatur malignitas tumoris istius beneficio mercurii crudi dum autem maturus est tumor apperiendus est, & semper emplastrum, ex balsamo sulphuris superponendum ad cicatricem laudatam usque, & hæc de parotide dictâ sufficiant.

Curatio parotidum.

Sudore curatur parotis.

Emplastrum verum ad parotides curandas.

Quod autem ad sibilum, tinnitũ sonitum, & strepitum attinet sunt hi affectus omnes ex flatibus orientes qui differunt tantum secundum magis & minus. Vt enim flatus motu & agitatione varia impelluntur, & ita varios sonitus edunt: sibillus enim ex flatu tenui & levi ortum habet exiliter elabente, tinnitus autem ex illius cursu interrupto, sonitus ex crassiore plenius erumpente, strepitus ex impusu valido, & hi omnes flatus ex excrementis aqueis & liquidis aures occupantibus originem ducunt, calor enim naturalis, seu spiritus custos aurium pellit excrementa ut aures liberet ab inimicis suis, & pellendo ipsa excrementa cum aquea sunt & liquida convertit subtiliorem partem in flatus & ventos qui exeundo illos sonitus & strepitus efficiunt. Eorũ omnium cura consistit in purgatione nostra antimoniali, & elleborina, deinde fovendæ sunt aures spiritu therebentinæ ut roboretur spiritus innatus aurium, & validius & fortius expellat sua excrementa & sic vincat horum sonituum focos & fodinas nitrum etiam in aceto forti dissolutum, & in aures sæpe instillatum curat cito omnes aurium strepitus.

Quid sit sibilus tinnitus sonitus & strepitus in auribus.

Curatio tinnitus.

Gravis auditio atque surditas hinc sæpe oritur, cum horum soni-

tuum fons & fodina, soleat auditus organum ledere in partis excremẽtis in ipso audiendi organo hæc autem suditas facile curatur prædicta methodo, si vero ab ortu, & à natali die contracta sit, conformationis vitio & audiendi instrumenti defectu aut aliqua alia vitiosa figura hæc incurabilis est, & soli creatori nostro reservato.

De narium morbis & eorum causis.

CAPVT XXXV.

Excrementa narium faciunt morbos narium.

NAres sunt emunctoria cerebri & eo emungendo sunt destinctæ, & ab his excrementis sæpe sæpius patiuntur, nihilominus tamen habent nares, sua peculiaria excrementa à quibus proprie patiuntur potius quam ab excrementis cerebri, nam illa excrementa dum foras en itt ntur per nares à facultate expultri e, victa sunt nec nocere possunt in emissione sua, quia nares habent ex natura sua resistendi virtutem & proprietatem; possunt tamẽ aliqua ratione pati ab ipsis cerebri excrementis, dum foras pelluntur, si aliqua qualitate præter naturam acri vel mordaci afficiantur; quicquid sit sive morbi narium dependeant ab excrementis cerebri ab intimis & intrinsecis suismet excrementis, sunt omnes narium morbi vel ulcera, vel sunt excrescentia carnis, ulcera autem non dependent ex excrementis cerebri, quia potius ulcerarent crebrum ipsum quam partes externas per quas transeunt, quibus data est virtus innata resistendi sed dependet vere ex venis narium, quę continent sanguinem, elementum proprium narium ex quo solo alimento possunt separari excremẽta acria & mordacia, ex quibus sunt ulcera peculiaria narium: sal enim excrementosum corrosivum acetosum, acutum vel acerbum, delitescens in sanguine, ex quo fit peculiare cuiusvis partis alimentum, sequitur alimentum illud, usque ad ultimam partium conversionem & tandem separatur & manifestatur in partibus, vere fiunt ulcera quævis, secundum varietatem & distinctionem excrementorum salitorum: huic autem sali excrementoso quod in naribus sæpe sæpius separatur, in est arcenicale virus corrodens & septicum ex quo in naribus, potissimũ fit ulcus putridum in quo crustula quædam sordidior, atque graveolens mucus exoritur & subcrescit. Ozæna vocatur hoc uicus, quod nares corrodit, & partes eius, alas puta & earum intestinum & earum tenella osa, exedunt & magna cum deformitate & graveolentia putrefaciunt, & ipsum aliquando palatum perforant, hæc inde fiunt sarcomata ulcera dicta, in his caro excrescit spongiola, in intimis narium penetralibus, excrescit etiam longitudine temporis caro quædam, è nare foras exiens atque è nare pendens polipusque vocatur, à similitudine

Ozæna nariũ quid sit.

Polypus narium quid.

illius

illius pisciæ, qui à multitudine pedũ polipus nominatur, hinc fiunt abolitiones & diminutiones odoratus, perit enim odoratus, aut saltem diminuitur, impedito narium meatu ossisque atmoidis foramine impedito & suffecto, ab aliquo excremẽto, sic enim impediuntur spiritus rerum odor quid odorem emittentium qui nihil aliud est quam tenuis aura spirituosa, ex substantia fixa effluens & emanans cerebrum feriens, unde anima cerebrum occupans iudicat odores cum in illam ferantur patenti narium via & itinere circa narium partes internas fiunt tumores & abscessus & quibus ruptis, pus interdum per nares copiose effluit & profunditur, idq; multo sanitatis incommodo.

Gravedo nariũ quid. Gravedo etiam in naribus fit & est ossis ethmoidis eiusque membranas incidens exiens & delabens & ab ipsis naribus excrementum liquidum & muscosum unde caput ingravescit & respiratio difficilior redditur voxque fit rauca, & non ut antea sonora & clara quod guttur & larinx his excrementis pariter afficiantur, non, ex naribus porro sanguis erumpit maximo propter distillationem sed propter eius excrementi redundantiam cum impetu, ex aperta rupta (vel exesa vena, hæmorrhagia dicitur græius, & sic sanguis qui hinc effluit non ex venis cerebri, ortum ducit sed ex venis oris palatique in nares excurrit salis quidem defectæ hæ venæ sunt & patulæ, ut quasi emissarium sint superflui sanguinis expellendi.

Curatio morborum narium. Hi omnes morbi curantur purgato prius corpore purgatione nostra mercuriali, & antimoniali, deinde si quæ sint ulcera quæ nares occupent curantur oleo dulci mercurii, Saturni, & oleo rubro antimonii vel oleo & balsamo martis, & oleo arcenici permixtis, cum oleo ceræ, polypus autem curatur oleo vitrioli cum aqua ceræ, vel si renuet hæc medicamenta & resistat illis, curatur tutissime oleo mercurii dulci & Saturni simul permixtis hæmorrhagiam vero curat aqua bursæ pastoriæ, permixta oleo martis uncia enim unica aquæ bursæ pastoris cũ guttulis decem olei martis curat perfectissime omnem sanguinis per nares effluxum: essentia item corallorum sistit certissime sanguinem ex naribus effluentem. *Hæmorrhagia cura.*

De faciei orisque vitiis eorumque causis.

CAPVT XXXVI.

Morbi faciei & oris. Facies & os quamplurimis tentãtur morbis cæterũ corporis partibus insuetis propter cutem peculiarem qua obtegitur facies, quæ cum sit valde sicca & arida, peculiaribus afficitur morbis, propter talem siccitatem & ariditatem, in quorum numero potissimũ reperiuntur

runtur ardentes pustulæ, quæ in naso, tum in reliqua facie, magna cum fœditate solent excrescere, quarum pustularum genera omnia producuntur, ex excrementis aqueis mercurialibus, ex quibus originem ducunt lepra rubrea, alopecia condibonata morphæa quę omnia faciei vitia exoriuntur ex excrementis ipsius mercurii radicalis, constat enim sanguinis, ex mercurii sale & sulphure aqua & terra quæ quinque elementa unum constituant homogeneum alimentum & dum excrementa illius separantur à facultate expultrice nostra, quæ nihil aliud est, quam spiritus custos, seu insitus & innatus cuiuscumque partis, cui demandatum est, ab ipsa natura, partes custodire & perinde omnia illis partibus inimica, & contraria foras propellere, hæc excrementa dum foras amandantur vel sapiunt mercurii naturam, & sunt spirituosa vel sapiunt essentiam salis radicalis, & acria sunt & mordacia, vel redolent naturam & indolem sulphuris, & ignea sunt & calida vel aquea omnes morbi ab his quinque generibus excrementorũ solent exoriri unde pustulæ omnes quæ faciem deturpare solent ad excrementa hæc radicalis referri solent & ulcera omnia sive sunt venera sive alia, quæ faciem deturpant ex solis principii excrementis & aliorum principiorum exoriuntur.

Huius quoque ordinis est, rubor faciei, universus præter modũ sive pustulus in facie efflorescens à medicis gutta rosacea nuncupatus: color etiam citrinum lividus albicans aut alius fœdus & turpis ut ita loquar color mercurio excrementitio adscribendus est, & non intemperei hepatis, nam qualis est mercurii excrementitii color, talis statim in facie efflorescit color enim faciei nihil aliud est, nec aliunde dependet, quam ex flore mercurii microcosmici, qui quidem colores cum sanitatem non interturbent inter morbos recenseri non merentur sed potius inter symptomata præter naturam in ove autem clauduntur dentes, in quibus vitia multa solent exoriri, modo enim aut exerti, aut longiores prominent modo alterantur & carie afficiuntur nigrescunt, & fœdo lentore obducuntur, detergendi incuria, dulcium & calidorũ usu, expiratione cruditais, & crupulæ vacillant mobiliaque fiunt externavi & causa concussi, vel cum eorum radix multo humore madet, laxiorque fit eorum alveolus dolore etiam gravissimo afficiuntur de quo cum dictum est capite tertio huiusce operis, gingivæ præter modum etiam in ore luxuriam & excrescunt ita ut dentes obtegãt, quia caro gingivarum mollis & spongiosa fit, ab excremento nimio molli, & viscoso, quod ex alimento solet educi, his potissimum qui in locis udis & humidioribus vitam degunt ut

Sunt & terrea & sic.

vt sunt nautę, & his qui props mare, & flumina magna habitant.

Aphtæ etiam vlcera sunt quæ os & partes ejus infestare solent & in palatum gingiuas, & linguam serpere solent in faucibus hæc sunt faucilia ria & frequentia adultas etiam solent afficere qui febre acuta tentantur, & mulieribus etiam contingere solent si menstrua, earum supprimantur, solent enim excrementa mercurii radicalis in mulieribus per menstrua expurgari, quod si supprimantur, ascendit hoc excrementum curiale ad os & in ore sua vitia deponit & aphitas producit.

Cura morborum faciei & oris.

Curatio morborũ faciei. CVm vitia omnia faciei & oris asseruimus dependere ex excrementis mercurii radicalis, quæ in sanguine latent, curam etiam eorum omnium dependere affirmamus ex mercurio solo, ex chymicorum enim doctrina similis similibus curãtur perinde cum vitia hęc ex mercurio macrocosmico, qui etsi sit ex genere minerali & metallico, nihilominus præparatus, & in quintam suam essentiam reductus, animalis mercurii substantiam penetrat, eamque depurat & ab excrementis suis & vitiis liberat & vindicat hæc essentia mercurialis, in nullo metallo tam manifesta est, quam in mercurio seu argẽ *Mercurii potestas vbinã eliescat.* to viuo communi & vulgari, in nullo minerali, tam præstans ac excellens, quam in Antimonio, in nullo vegetabili, ligno potentior, quam in ebeno fraxino gaiaco, inuipere, et in herbis nullus efficacior est, quam in brussatella persicuria, & serpentaria, ex his etiam rebus potentior educitur essentia mercurialis, ad curandos faciei & oris morbos, quam ex aliis omnibus, sed oleum mercurii & oleum antimonii præstant omĩbus, sunt qui lacte Virginis vtantur ad faciei maculas, & guttam rosaceam tollendas quod quidem ego probo, hoc autem lac Virginis parat ex cerussa vel lyharrio in acelo stilentio fortissimo dissoluto, dissolutioni additur aliquid satis tartari & aqua pluuialis in magna satis quantitate donec albescatur aqua, quo dicitur lac Virginis : oleum etiam & essentia vera mercurii, dicitur lac Virginis & ex hoc lacte verissime curantur omnes maculæ faciei & oris vitia cuncta, solo litu.

Cura autem colorum fredorum faciei, consistit in restauratione, & renouatione humidi radicalis nostri, et sanguinis oleum autem sucri ui curat putriluginem oris aphtas, gyngiuas corruptas, et nigros dentes reddit albos, et sic habetur perfectissima cura morborum omnium faciei et oris, modo purgetur corpus prius antimonio nostro, et extracto ellebori nostri superius præparati primis in capitulis hujus operis, hęc enim medicamenta renouant et restaurant totum sanguinem et humidum radicale nostrum expurgant.

De lingua & gutturis & vitiis & causis.

CAPUT XXXVII.

Lingua nihil nobilius in toto corpore nihilque deterius reperiri potest ex Stesopi sententia cum enermia & laudes præclaras & opropria & contumeliæ. Hinc inde efficiatur vnde laudes & vituperia ex hoc vnico fonte originem ducunt. Suos etiam patitur manes & morbis afficitur quamplurimis vt & reliqua corporis membra. Afficitur imprimis lingua blæsitate & balbutie quæ quidem vitia incurabilia sunt nisi medicamento quod habeat potentiam & virtutem roborandi calidum innatum nostrum, & fortitudinem ejus ac robur ita restituere, vt vitia cuncta corporis humani restituantur, quod solo elixire aribico impetrari potest.

Batrachus autem dictius solet innasci radicibus linguæ in ea oris parte molli & laxa, quæ sub lingua est & cur ea incuba phlegmones speciem habet, & aliquando œdematis laxi & multis rudimentũ imitatur, ex quo apperto mucus seu pus prodit albamini oui simile: infantibus & pueris hoc vlcus est familiare & frequens, & ranula dicitur apud Auicenñam, quod græcis *Batracon* nuncupatur, & est species tumoris & excremento calido & humidido ortum ducens & tunc refertur ad phlegmonem, aliquando autem ex excremento frigido & humido originem trahens & tunc refertur, ad œmatis speciem: & curatur hic affectus cujuscumque generis, fit oleo vitrioli permixto cum decima parte aquæ fontis, & inde fiat gargarisãs quoter aut quater in die colluatur. Oris hinc tandem rumpetur vlcus, & tunc temporis melle rosato, aut diampro colluẽdum est os, ad cicatricem & curationem absolutam si vero hac sola collutione non cito rumpatur & apperiatur vlcus. apperiendum est scalpello tenui, & peinde melle rosato & diamoco vtendum ad os colluendum *Ranula cura vera.*

Tousillæ seu Amygdalę sæpe tumẽt & inflammantur ab excrementis innatis suis quę ex superfluo alimento ac reduntanti ortum ducunt & non ex cerebri defluxione, quicquid clament Galenici, in hisce tumoribus trusillarum frustulum quoddã carnis faucibus inhærere videtur, mole sua premens, & guttur abstruens, & impediens ne cibus & potus facili via descendant in ventriculum idq; sine siti & ardore, cum excrementum tumorem faciens, sit frigidum & humidum: interdum inflammantur & vniuntur tunsillæ cum siti summa & ardore sumo, & inibi procreatur vlcus sordidum, quod calidas & molles ac laxas totisillas corrodit & graueolentem respirationẽ & spiritum parit & id omne ex excremento acri & mordaci originem ducit & curatur etiam omne genus tumoris & vlceris tonsillarium gargarismo supra

cira-

citatio, ex oleo vitrioli, & aqua fontis simul permixtis, nam ex solo illo gargarismate temperantur excrementa illa acria & mordacia & mutantur in alienam substantiam vel si frigida sint & humida euanescunt roborato spiritu harum partium custode, qui roboratus, suo innato balsamo hęc omnia curat, & ad pristinam sanitatem reducit.

Curatio morborum trusillarum.

Columella etiam ex palati extremo propendes plerumque inflammatiōe & tumore molesta est, laxiorque facta & longior quam par sit perpetuo humore madens in fauces & œsophagi caput illabitur, & hac ratione molesta fit, & qui tali modo afficiuntur, columellam perpetuo vorare contendant sed frustra, mentūque ne ejus impetu strangulentur, hoc vitii genus oritur ex redundanti excremento humido & aqueo, vnulæ quo perpetuo madet vnde exsiccatione sola curatur, expipere vel oleo vitrioli, vel fumo succiui, in ipsum os per infundibulum transmisso.

Inflammatio vnulæ quid & cura.

Inflammantur etiam vnula ab ipsismet suis excremētis acribus & mordacibus quorum ope, pars ejus ima crassa fit, summa vero ejus pars, tenuis & nigricans apparent, & ab Hyppocrate *Staphylii* id est vna appellari solet, quod colore & magnitudine venæ acinum imitetur curatur hæc vnulæ inflammatio & tumor, solo litu olei vitrioli spiritu vini per mixti cum pauca puncta cam phora admixta sequenti methodo ♃ diamoronis ℥ij. aquæ saluiæ & prunellæ an. ℥iij. olei vitrioli ʒj. cāphoræ spiritu vini dissolutæ ℈ b. misce fiat gargarisma. Quo sæpe colluāt os si abundet sanguis, & turgeat mittendus est secundum vires & temporis & regionis statum, & conditionem.

Guttur etiam & fauces ipsæ, id est summæ gutturis & gulæ ipsius partes, quarum via cibus & potus introitus est tumore cum inflamma tione summa, afficiuntur & dicitur græcis *Sonagcii* latinis augina ab augendo dicta quod guttur & fauces auget, viamque spiritui intercludat: est genus morbi acutissimi & exitiosissimi, multos enim è medio tollit in eoque tumore, est summa malignitas excrementi ex quo fit non enim simplex est excrementum calidum & humidum, sed arsenicali veneno præditum & semper malignam & fere pestilentem febrem sequitur augina etsi sint Galenici, qui asserāt se vidisse anginam sine febre, at allucinantur erat quædam columelle inflammatio vel tonsillatum tumor at angina fit in musculos internis ipsius laringis & gutturis ab excremētis calidis & humidis cum maligna qualitate & fere pestilenti delibutis, & est acutissimus morbus, qui semper comitē febrē habet, & tumor ille āginosius ad scarrā vergit & antracē & carbūculu afficiūtur partes laringis & gutturis vnde malignitas & venenositas illius tūoris est valde apparēs, ibi est summus ardor & dolor id-

circo ad guttur ipsum & partem affectam conuocantur humores excrementitii, & malum & tumorem augent vnde via respirationis omnino intercluditur, nisi citissima remedia adferantur.

Curatur autem hic affectus sequentibus remediis. Primo mittendus est sanguis vt fiat revulsio humorum confluentium ad partem affectam, propter ardorem & dolorem & mittendus est sanguis, ex cephalica ad magnam satis quantitatem deinde statim purgandum est corpus purgatione nostra ordinaria antimoniali mercuriali vel elleborina, purgato corpore ad sudorifica deueniendum est, sudores summopere sunt proliciendi vt febris abeat & malignitas humoris & venenum foras erumpat, tumor interim si fieri potest digito in guttur immisso est rumpendus, & sympio timibino vel violaceo cum pauco oleo vitrioli ad mixto est os colluendum. Solis autē elicitis sudoribus curatur absolute hic affectus, quia & malignitas tollitur tumoris, & febris ipsa: his etiam solis potest confidere medicus practicus, & rupto & aperto tumore.

Lingua & jam pariter adhuc alio tentatur morbo maligno, qui prunella dicitur eo quod lingua prunorum nigredinem & colorem imitetur: hæc nigra superuenit linguæ, ex febribus malignis & pestilentibus: vapores enim atri & maligni, qui ascendunt ex foco febrili, palatum & linguam potissimum nigredine afficiunt & sunt excrementa quę putrescunt in foco & fodina febrili.

Curatur hic affectus curata febre à qua dependet purgatione pura nostra, & sudoribus elicitis sudorifico nostro bezoartico minerali, quod antimonio perlis & corallo, simul mixtis, & sale nitriter aut quiter calcinatis constat, deinde postquam hæc tria calcinata sunt simul, (ad miscendum autem est triplum antimonii, respectu coralli & perlarum) optime eluenda sunt aqua communi, ad tollendum salem nitri, & deinde exsicanda sunt, & reseruanda in vase vitreo optime clauso, dolis ejus pulueris bezeo artici est dragma seruis in varia vna aquæ cardui benedicti aut vlmariæ: colluendum interī est os, vt lingua deponat suam nigritiem, intro combusso cum sulphure & soluto in aqua communi, & hic sal sic præparatus dicitur, sal prunellæ quod curet perfectissime morbū hunc linguæ, qui prunella dicitur & sic habes curatos omnes morbos, capitis & partium illi annexarum, & vndenam dependeant, & originem habeant secundum doctrinam chymicorum, qui ex libro ipsius naturę & experientiam ex ipsa & hypocrate & Galeno, tamen doctrinam didicerunt.

Prunellæ vt racura.

De morbis thoracis & partium illi annexarum.

CAPVT I.

THorace quamplurimę clauduntur partes distinctæ & omnino differentes, quæ solent variis etiam ac distinctis tentari morbis. Est enim in thorace pulmo cor mediastinum pleura, aspera arteria, quæ omnes partes, variis ac distinctis tentantur morbis, de quibus singulis cum nobis est inquirendum vt opus hoc absoluatur, & primo pulmonum morbos inuestigabimus deinde alios manifestabimus.

De morbis pulmonum symptomatis causis, & signis.

CAPVT II.

Pulmonum morbi.

PVlmonum voce comprehendimus vasa omnia quæ in pulmone sunt etiam asperam arteriam, in quibus potissimũ vasis fiunt, obstructio peripneumonia vomica, obcessus, tabes: obstructionis causæ in pulmonibus, sunt excrementorum copia, quæ ex alimento pulmonum separantur, vnde fint grandio lapis seu tartarus coagulatus & liquidus, ex quibus excrementis fiunt tusses, asthmata suffocantes catarrhi & tusseres tussis enim prima fit ex obstructione pulmonum qui dum obstruuntur excremento aliquo liquido, vel vaproso, spiritus custos pulmonis seu facultas eius expultrix emittit foras illud excrementũ siue sit liquidum siue vaporosum, & per tussim illud foras expellit aut expellere nititur quicquid enim in pulmone est præter naturam aut in aspero ipsa arteria tussi expellit ipse spiritus custos pulmonis, & si expellere nequeat, manet in ipsis fistulis pulmonum, & crassescit in dies magis & tandem lapillescit, vnde sæpe sæpius in substantia ipsa pulmonum fit grando lapis & calculus, aut si omnino non lapillescat saltem in lentum viscosum vitreum & gypsosum mutatur excrementum cujus copia fit & producitur verum asthma cui subijciuntur senes & omnes qui viscidis, ac lentis scatent excrementis quibus pulmones suffarciuntur, ab ipsorummet alimento proprio & innato, dum excrementa eius separantur imperfecta separatione, nã quãuis separentur ab alimento tamen remanet in ipsius substantiæ poris, ibique crassescunt in dies, calore naturali, vnde tartarus producitur, qui nihil aliud est quam excrementum aqueum, viscidum & lentum factũ & sæpe induratum ac in gypsosam materiam conuersum vnde lapides & grandines & calculi generãtur, quod doctissimus Fernelius ipse cognouit, & fieri asseruit, hinc generatur & producitur orthopuoea species asthmatis: in qua ægri respirare non possunt nisi recta ceruice, & difficultate cum maxime spirant ac spiritũ ducant, & hæc asthmatis species.

Asthma quid sit & vnde fiat.

Ortgopuea quid fit & vnde fiat.

cies, vna cum ipso asthmate, et reliquæ aliæ respirandi difficultates curantur hæc omnia cum purgatione nostra elleborina et antimoniali vel mercuriali, purgato corpore, ter aut quater vtentur ægroti per octo dies aqua peti communis et nostralis, et sumant hujus aquæ ℥iiij. singulis matutinis horis jejuno ventriculo, addantur huic aquæ guttulæ octo aut decem olei vitrioli, vel spiritus nitri, sic pulmones infracti, saburra viscidi ac lenti excrementi liberabũtur, et purgatione nostra antimoniali tolletur causa antecedens asthmatis, et omnis respirandi difficultatis peripneumonia etiam affligitur pulmo estque ejus inflammatio et aliquando producitur in ipso mediastino, quæ est membrana separans partes dextras ab ipsis sinistris partibus ipsius pulmonis vnde dicitur mediastinum in ipso inquam mediastino producitur phlegmone tumor calidus et humidus ab excrementis calidis et humidis ortum ducens, vnde et totus pulmo inflammatur et hic tumor, perinempmonię titulo et nomine etiam comprehenditur, et rũpitur sæpe sæpius, vnde pus et sanguis maxima in quantitate excreatione et sputatione ejicitur, hæc excrementa quibus perinemptmonia fit, non solum excrementitia qualitate simplici peccant, sed et maligna qualitate et pestilenti inficiuntur, vnde paracelsus occasionem sumpsit asserere, hęc excrementa esse arcenicalia, et auripigmentalia quamuis arcenicum et auripigmentum vere & realiter numquam in corpore humano reperiantur sed sunt hæc excrementa quædam ex alterato alimento producta maligna qualitate et venenata prædita quæ arcenici & auripigmenti naturam imitantur, vnde non admodum inconcinne paracelsus, hæc arcenicalia et auripigmentalia dixit: hinc percipitur quãtum sit periculi his omnibus qui perinempmonia afficiuntur, nisi citissimis et aptis remediis, illis prospiciatur, quod tutissime hac methodo fieri potest perinempmonia ergo siue sit simplex inflammatio siue sit tumor plegmone mediastini, curatur, missione sanguinis non enim ego missionem sanguinis in curationibus morborum floccipendo et noxiam esse existimo, quamuis sit vitæ thesaurus, nam sæpe peccat et quantitate, et qualitate vnde et ejus quantitas tolli et qualitas corrigi meretur secundum naturæ leges et normas, quæ sanguinem quantitate peccantem tum venis narium per hæmorrhagiam, tum venis anis per fluxum emittere solet, vnde naturam sequẽdo, errare non potest Medicus therapentes, quo circa ergo in perinempmonia cũ in ea sæpe sæpius sanguis soleat & quantitate et qualitate peccare, mittere sanguinem audacter debemus satis in magna quantitate secundum vires et robur ipsius ægrotantis, et ipsius ætatem, et temporis et regionis constitutionem, plus enim in meridionalibus et temperatis

An in corpore arcenicũ & auripigmẽtum realiter producatur.

Missio sanguinis in perinempmonia valde convenit.

tis regionibus sanguinis mittere et effundere debemus quã frigidis & septẽtrionalibus terræ plagis, misso sanguine, statim alterantibus refrigerantibus vtendum est vt alteretur feruor spiritus nostri qui æstuat in perinempmonia: itaque in lapiis refrigerantibus oleo potissimum vitrioli alteratis, & tinctura violarum est vtendum: sequenti interim die antimoniali nostra purgatione est vtendum, vt motu vomitus rumpatur tumor si qui sit in pectore, et sẽper in lapiis cura præcipua & ab solu ta perinẽpmoniæ est in sãguine hyrci vel in puluere virgæ cerui aut tauri supra dictus est vtendum, & prisama alterata oleo vitrioli et sale prunellæ, his enim solis medicamentis pulmo ita roboratur vt se extricet, ab omnibus quę illi præter naturam sunt, flores etiam sulphuris maxime prosunt in perinẽpmonia curãda, ex colthotare sublimati, & sumuntur ad ℥ b. cum ℥ b. conseruæ violarum & guttis decem olei vitrioli admixtis & sic perfectissime curatur pulmo alteratus & perinẽpmonia affectus: spiritus enim therementinæ & oleum vitrioli pus ex pectore copiose educũt et abstergũt vlcus et cicatricem perfectã obducũt & obstructiones omnes reliquarũ partiũ omnino tollũt: vnde sequitur perfectissima & absolutissima & perinempmoniæ cura. Iam persequendi sunt alii pulmonũ morbi & potissimum vomica, qua multi hominum in orcum & ad sepulchrum detrusi sunt & adhuc detrudentur, quia male omnino & per verse aggreditur ejus cura.

Et spiritus therementinæ.

De vomica.

CAPVT III.

Vomica quid sit & vnde fiat.

VOmica est pulmonis abscessus seu tumor paruulus & exiguus ab excrementis virulentis & malignis ipsius pulmonis ortum ducens, quæ ad partem aliquam pulmonis detruduntur & separantur ibique ne cordi, & vitæ spiritui noceant mẽbranula tenui obducũtur sub cujus tegumento putrescunt & virulentiã adeo magnam & malignam qualitatem acquirunt vt tandem rumpatur membranula, virulentum illud pus & malignum per totum pectoris spatium diffundatur, & cor petat, & inficiat vitamque suam & calorem insitum obruat & extingat, vnde sequitur repentina mors occultum sane & abstrusum vitium, quod nec ægrotanti ipsi nec medico patet, nec ægrotantes munia sua, & vitæ functiones vllo pacto intermittunt, sed sani occlusam mortem sub pectore gerunt sunt tamẽ signa quædam, sed leuissima quibus deprehẽdi potest hic morbus qui enim vomica laborant sublinido colore in facie tunguntur eamque lingua lectore quodam est delibuta, maxime cũ longe è cibo absunt & diu jejunarunt: vapores enim lenti ac viscidi, ad fauces ascendunt, & linguam inficiunt, & est spiritus grauis ac fœtidus corporis grauitas pectoris oppressio leuis & spiritus difficultas quędã & raro tabes comes est, nõ enĩ tale

Vomica quibus signis internoscatur.

venenum diu sub pectore latere potest, quin signa quædam suæ malignitatis ostentet, quibus apparētibus sic succurrendum est.

Purgatio vomicæ. Purgandum in primis est corpus nostra purgatione antimoniali nec existimo meliori & tutiori medicamento posse vti aduersus crudelem & tantum hostē quam solo hoc medicamento, quo ter aut quater est vtendum per tres aut quatuor dies summo mane jejuno ventriculo dāda sunt grana sex aut octo antimonii nostri præparati cum vino pauco & post tres horas propinandum est jusculum optimum butyro alteratū vt melius fluat aluus, purgato deinde corpore vtendum est, oleo vitrioli, vel oleo sulphuris, cum pauco spiritu therebentinæ, ad guttulas decē aut duodecim vnius cujusque propinatis & cum sympo violaceo permixtis, & sic curatur vomica, vel enim euanescit vel rumpitur sine læsione, quia malignitas majori ex parte purgatione nostra euacuatur, quę nullo alio medicamento euacuari potest nisi solo antimonio purgatiuo vel sudorifico, quo sudoribus elicitis in tuto est æger oleum etiam rubrum antimonii mirum est, in curatione vomicæ, & est tutissimum & jucundissimum ejus remedium & mirum omnio sed cōtemnitur quia ex antimonio educitur tantum est timoris in ipsum antimonium vt quicquid ex eo eliciatur contemnatur etsi sit optimum.

De tabe & phthisi.

CAPVT IV.

Tabes quid sit & vnde fiat. TAbes seu phthisis in pulmone fit ex excremento lento, viscido, ac viscoso, sulphuris balsamici quod calore continuo, (salis, calcis & tartari, naturam acquirit, pulmonesque desiccat, & consumit, hinc ex particulari pulmonis tabe, & phthisi cor desiccatur & arescit, et deinde totū corpus, pulmo interim sic arefactus & desiccatus vlcus contrahit, vnde spiritus pulmonis custos excandescit & inflammatur, hinc febris hectica & lenta tabem & phthisim sequitur, spiritus enim noster excandefactus, & inflammatus, ab excrementis illis, præter naturam viscidis, ac lentis, quod ipsa domare nequeat, & foras propellere, statim domum suum, ac sedem cor puta inflāmat, hinc sequitur febris per totum corpus, cum totum corpus spiritus inflammatus permeat, & penetret: ratio autem cur spiritus inflametur & scandescat, est potissimum cum excrementa hæc qualiacumq; sint expellere, foras protrudere, tamquam illi noxia contendat, & cum inueniat difficultatem propter eorum copiā & lentorē, tunc temporis necesse est irritetur & scādescat, quia ratiōe coloris, id solū agere potest & cū calor natiuus & insitus, id facere nequeat auget calorem insitū suū, vt id agere possit vnde est ejus excādescen-

centia & inflammatio, & sic generatur febris secūdum rationē excrementorum, quæ foris ab spiritu pro pellenda sunt, vnde die critico ante crysim augetur febris vt expulsio ex crementorum, potentior & fortior fiat donec propulsa sint, tunc mitescit, & quiescit calor accersitus ipsius spiritus, quod clarius nullo ostendemus tractatu de febribus quam in presenti tabe & phthisi, in quibus quamuis sit febris, semper comes, non solum ratione excrementorum quæ irritant spiritum nostrum, & accendunt sed & ratione vlceris, & solutione continui, quæ inibi reperitur, quæque etiam inflammat & accendit spiritum custodem pulmonis, vbi est vlcus & solutio vnitatis: quæ quidem solutio virtutis sic pedetentim ortum habet, alimentum pulmonis, quod demandatur ab ipsa natura, seu spiritu, ad pulmonem vt eo nutriatur & conseruetur, non est totum & purū alimentum, sed habet excrementa quædam quæ nisi sepatentur & foras à pulmone amandentur, tunc tēporis excrescūt, & calore continuo, ita acria & mordacia redduntur, vt tandem longitudine temporis calcis naturam & salis cujusdam indolem imitentur, & sic vlcerant & soluunt partem cui inhærent, & sic fit vlcus in pulmonibus, quia autem illa excrementa sicca valde sunt, & arida, ideo siccant & exurunt pulmones, propter ariditatem & siccitatem eorū, vnde proprie fit tabes & phthisis, quæ proprie aridura dicitur à paracelso, quod vere ab aridis & siccis proueniat, causis, & quod siccet & adurat totum corpus & ipsum pulmonem nam ab ipso pulmone cor etiam tandem patitur, & à corde totum corpus, communicatis & auctis inde similibus excrementis per totū corpus, nam quali alimento nutritur pulmo, tali simili prorsus nutritur alimento totum corpus vnde ab hisdem & similibus excrementis aridis & siccis, siccatur et aduritur to tum corpus, vnde fit tabes & cōsumptio & aridura totius corporis, quæ quidem potest curari quicquid clament galenici, in quocumque sit gradu. Imprimis euacuanda sunt illa excrementa sicca & arida quæ tabē et phthisim constituunt, non autem euacuantur omnibus et quibusuis medicamentis catharticis et purgantibus, sed solum peculiaribus, & propriis, quæ humectant corpus, et restaurant et hęc potissimum desumūtur ex mercurio vulgi et communi, ex quo miris modis fit aqua et oleū, quæ rectificata, et ad dulcedinē perducta, verū et tutissimum ac certissimum sunt, tabis & phthiseos omnis remedium: hæc enim medicamenta, illa excrementa sicca et arida foras expellant, non solum per aluum, sed et per vrinas, et per sudores, sic totum sanguinem expurgant et emundant ab omnibus excrementis et perinde partes omnes restaurant et reficiunt cum alimentum earum, in quo solo robur, et restauratio cōsistat,

Vlcus pulmonis & solutio continui in pulmones vnde fiat.

Sal margaritarum dulce & phthiseos verum remedium.

sistat, renovetur & reficiatur, Margaritæ etiam in essentia illa mercuriali dissolutæ, & in butyrum cõversæ, & beneficio spiritus vini rectificati in verum oleum dulce conversæ, sunt etiam tutissimum & certissimum phthiseos remedium: sunt quamplurimi qui hanc mercurialẽ essentiam conficere norunt, & perinde, nõ est opus vt hæc doceatur, & omnibus communis & vulgaris fiat, etsi vulgaris esse mereretur propter necessitatem nihilominus cum hæc sit margarita totius alchymię, hęc prostitui non potest, nec indignis communicari, sed qui eam scire cupit studeat chymiæ & operibus eius.

De pleuritide & empieumate.

CAPVT V.

Pleuritis quid sit & vnde sit.

ACutam febrim cum tussi, & dolore lateris pungente à phlegmone mẽbramam costas succingẽtem occupantem pleuritidem dicũt galenici quam asserunt ex bilioso & tenuisãguine, qui ex vena cava cordi assidente per venam azygres, ac deinde per tenues costarum venas impetu quodam incurrit, ortum habere: hanc nos improbamus sententiam cum sciamus ex libro ipsius naturæ & experientia ipsa nullum dari in corpore biliosum humorem, sed sanguinem purum homogeneum alimentum vnicum partium omnium, ex cuius excremento, acido quod in membrana illa, costas succingente pleura dicta reperitur, per separationem & putrefactione ipsius fit pleuritis, seu phlegmone illa pleuram occupans quæ verissime non fit à sanguine bilioso, sed ab excrementis ipsius pleuræ acidis, quæ quidem excrementa biliosa dici nequeunt cum ipsius bilis factæ indolem, & naturam redolere nequeant, nam dum separantur per spiritum nostrum, & parti adhuc adhęrent corrumpuntur & per corruptionẽ abeunt aliquando, in malignissima excrementa, venenata prorsus, & pestifera vnde dantur sæpe sępius, pleuritides pestilentes, & contagiosæ, & mortiferæ, aliquando autem in benigniora transeunt excrementa vnde leniores, & non ita mortiferæ fiunt pleuritides, hoc contemplanti relinquo judicandum cum corrumpendum non possit in certam & determinatam corruptionem abire, cum agentia determinata non reperiantur in actione corruptionis faciendæ, quod tamen contingeret, si plenitudinis natura semper produceretur ex bilioso sanguine, sed cum varia sit, & multiplex pleuris, variæ etiam sunt necesse est, eius causæ effectrices: sunt ergo excrementa pleuræ, quæ cum varia sint secundum eorum varietatem vanas & distinctas producunt pleuritides malignas & pestiferas aliquãdo, aliquando, autem mitiores & nullo pacto pestilentes, sed simplices, aliquãdo tantum flatus vnde fiunt dolores pungentes sine tumore vllo, at quæ fiunt cum tumore veræ pleuritides sunt, & necesse est vt rumpatur tumor, & ex puro illo per totũ thoracem diffuso fit empyeuma, quod

expurgatur & expuitione & aliquādo per vrinas & expurgatio illa durat per quadraginta dies & plus, quod quidem empieuma cū sequatur semper pleurides superatas & ruptas, non est, quod de eo caput particulare faciamus, nihil enim aliud est, quam pus pleuridis vel peripneumoniæ vel anginæ in thoracis capacitatem effussum, quod arte & natura ipsa juvante expellere possumus, & expuitione & per vrinas ipsas curatio autem pleuritidis sequenti methodo optime fiet.

Curatio pleuritidi.

Pleuritis ergo cum sit inflammatio pleuræ ab ex rementis sui ipsius alimenti quę non possunt vrite ab ipsa pleura separari corrumpuntur & abeunt in abscessum, sanguinis missio erit potissimum curandæ pleuritidis arcanum mittendus ergo erit saguis maxima salis in copia secundum vires ægrotantis, & temporis constitutionem, & regionis & clymatis tēperiem, ex lateris ipsius vbi latilicina fit dolor pūgens deindeque si persistat dolor & febris ex opposito brachio mittendus erit iterum sanguis sequenti die deinde ad sudores eliciendos erit deveniendum dabitur potio ex aqua vlmariæ ad ℥iiij. cum ℥ij. syrupi papaveris rheas, & gravis duodecim bezoartici mineralis, & ter erit hæc potio per tres dies iteranda, & summo mane propinanda, & æger erit cooperiendus rite in lecto suo, & parti dolenti erit vnguentū sequens applicandum ℞ mellis optimi ℥ iij. calcis viuæ in pulverem redactę ℥j. misce fiat linimentum vngatur linteolum, & perunсto linteo superponenda est papyrius, & sic erit parti dolenti appplicandum hoc linimentum, oporiet enim vt papyrus intermediet ne linimentum immediate carnem tangat, sed interponatur papyrus ne linimentum cutem vlceret si non curetur pleuritis hisce medicamentis deveniendū erit ad arcana alia, quæ per insensibilem transpirationem tumorem hunc discutiunt inter quæ sunt potissimum stercus equi dissolutum in vino tenui & albo, & percolatum & propinatum summo mane, cooperto ægro vt sedet si sit vir ægrotans stercus erit equi si sit mulier aut puella, stercus erit equæ. Magna enim est vis discusiva in fimo & stercore equi propter eius sulphur & sal fixum & volatile quod in his stercoribus reperitur copiosus. Imo & oleum rubrum quod per distillationem elicitur ex stercoribus humanis & vrinis est potentissimum curanda pleuritidis arcanum exterius applicatum & interius sumptum ad guttulas sex aut septem sed notandum est quod illud oleum est fretidissimum nisi rectificetur cum spiritu vivi qui corrigit illius fœtorem, & post correptū fœtorē, est potentissimū arcanū empyematis curādæ, & sola empyematis tuta & certa cura cōsistit, in balsamo illo rectificato & balsamo sulphuris cum spiritu thereben ineę eliciro, & ū essentia & oleo anisi rectificato donec nihil habeat fœtoris tūc tēporis eo

Missio sanguinis in pleuritide.

Stercus equi est arcanum pleuritidi curanda.

eo vti debemus, ad curam pleuritidis, et empyematis absolutam si vero sint flatus tantum qui dolores laterum efficiant aqua cardui benedicti ad ℥ij. cum ʒj. cornu cerui vstice dat & propellit discussis flatibus hos omnes dolores, et pleuritides vothas et spurias sanguis etiam hyrci ex testiculis ejus extracti est certissimum pleuritidis remedium et assumptum, extrinsece perunctus, et ad ʒj assumptum.

De palpitatione cordis.

CAPVT VI.

Palpitatio cordis quid sit & vnde sit.

COr ipsum vitæ principium et fundamentum cum spiritus vitæ in ipso potissimum radicetur et implantetur morbis afficitur qui ex opilatione & obstructione ac corruptione inde suborta ortum habent et potissimum palpitatio, quæ originem dicit, ex tartaro, seu excremento viscido, et viscolo, ex ejus alimento, et in capsula ipsius cordis detruditur, tunc meatus et pori capsulę ipsius cordis obstruuntur, et spiritus vitę aditus præcluditur, hinc cor palpitat, cum ejus spiritus vitalis non libere permeare et penetrare totam cordis substantiam queat, vnde motus ordinarius & assuetus interrumpitur et fit tremulus et palpitans, et non solum hoc fit ab ipso corde obstructo, sed ex vaporibus malignis quæ sæpe ex ventriculo, ex liene, et messenterio, ac hepate oriuntur qui sursum ascendentes cor directe petunt et propter eorum vaporum malignitatem, cordi palpitationem inducunt.

Curatio palpitationis.

Curatur hæc autem palpitatio, medicamentis chymicis, facili via, ac methodo, purgandum imprimis est corpus palpitatione affectum antimonio nostro, et debet dari ad grana sex aut octo in corporibus robustis conserua rosarum aut violarum, vel cum vino, tenui aut albo vel cũ butyro, et repellenda est dosis, ter aut quater per tres aut quatuor dies deinde roborandum est cor, essentia corallorum, vel margaritarum vel tinctura auri ad guttulas sex aut octo in vino aut in potu vini vel in spiritu mellissæ: spiritu etiam mellissæ solus curat cordis palpitationem, purgato corpore, si nõ esset affectus post tres aut quatuor dies post purgationem antimonialem et confortationem cordis, essentiis prædictis deueniendum erit ad sudorifica nostra et potissimum ad lizoarticum nostrum generali quod sequenti methodo fit, et præparatur.

Spiritus melissæ curat palpitationẽ.

℞ Reguli antimonii ℥ij. auri optimi ʒij. liquẽtur simul in tigillo, post quã ab igne separata sũt & in puluerẽ redacta; adde coralli rubei et margaritarũ optimarum an ʒij. misceãtur simul per triturationem et huic pulueri tenui addatur tantum decẽ põderis nitri optimi, et comburantur omnia simul permixta mortario æneo, et deinde iterum puluerisentur addatur adhuc tantumdem nitri optimi,

timi, et in tigillo forti admodum cõburantur, et igniatur per tres horas fortissimo igne, deinde in alchool tenuissimũ reducantur, & lauentur aqua dulci, et siccentur et retortæ vitreæ imponantur cum spiritu viui optimi, et distillentur spiritus ter aut quater coholando super ipsum puluerem, qui ita præparatus sic conseruandus pro bezoartico puluere, insigni, qui virtute et energia bezoarticum lapidem orientalem et occidẽtalem antecellit vsus enim pulueris est dragma semis cum aqua cardui benedicti aut vlmariæ aut aqua mellissæ in palpitationibus curandis et in febribus omnibus malignis, et in variollis foras propellendis et roboranda natura, quantum possibile est aurum enim coralla et margaritæ apperta sunt ope et auxilio nitri, et combustione reguli ipsius antimonii sunt enim calcinata, et perinde apperta.

De syncope & lypothymia.

CAPVT VII.

SYncope & lypothymia vnum et idem sunt et vnum et idem sonant apud græcos nimirum animi deliquium et defectum est autem animi defectus præceps virium lapsus, cũ intermissione quadam commercii ipsius spiritus vitalis cum animali, in hac intermissione pulsus ante nullus est, aut extreme rarus et obscurus corporis summa frigent, tempora, ceruix et thorax frigido sudore madent facies pallet totumque corpus quasi eneruatum jacet, mens omnisque sensus deficit: lypothymiam autem inferunt cordis pathemata omnia, vt timor grauis, voluptas maxima, mœstitia grauis, dolor atrox, inedia, labor euacuatio immodica, & quæcumq; calorem natiuum et spiritus vitales dissoluunt, vt sunt venus immodica, febres magnæ et ardentes atque malignæ, et variolæ et morbilli dum enim foras erumpere volũt et foras protrudi vapores huic exsurgentes cor petunt et motus cordis interturbant vnde lypothymia, et syncope solet exoriri: malignum enim omne, et venenatum vitæ nostræ et spiritui vitali noxium est, et inimicum, ideo spiritus noster vitæ nostræ fundamentum, et vnica columna, dum ab ipso inimico et hoste naturali agreditur sistit suos naturales motus, vt se defendat, et interruptione illius motus, fit syncope, cui succurrendum est: euacuandum est quicquid malignum et noxium in corpore nostro latitare potest, siue in messenterio siue in epate liene ventriculo, & aliis quibuscumque corporis nostri partibus inhærere potest euacuandum inquam est, purgatione nostra antimoniali, vel mercuriali vel elleborina, sunt enim hæc sola medicamenta propria & apta (quicquid clament galenici) ad euacuãda omĩa quæ maligna sũt sunt & noxia in corpore nostro, siue profundo corporis cẽtro latitẽt siue in corporis habitu, & superficis inhæreant purgato corpore, spiritus viui recti-

Imbecillitas ventriculi, apepsia & rectificatus, cũ ambaro & mosco aromalizatus & sacharo dulcificatus est summũ & tutissimũ curādæ sincopes & lypothymię remedium, & qui malignis illis excrementis turgent, solo illo vivi spiritus singulis diebus mane jejuno ventriculo assumpto, se ab illis vindicare possunt, & quicquid palpitationi, & tremori cordis proprium est syncope & lypothymiæ etiam summopere prodest vnde essentia auri, & corallorum & margaritarum & essentia melissæ, et oleum succui albi rectificati, est certissimum & jucundissimum curandæ lypothymiæ remedium, & hæc sunt quæ de cordis & thoracis morbis & partium illis annexatum morbis dicenda erant quæ quamvis Galenicam & Græcorum non sapiant doctrinam nihilominus tamen ab ipsis galenicis, non contemnenda erunt est enim vtilitas quam maxima in his, ad experientiam evocandis sunt enim morborum omnium tutissimę curæ. Vt ipsamet experientia satis clare demonstrabit. Pilulæ etiam polychrestæ sunt etiam ad curandam syncopem summo in vsu, fiunt autem sequenti methodo ℞ aloes epaticę, & scamoneæ an ℥ j. dissolvantur spiritu vivi & perrumpantur vt à festucis separentur, separetur spiritus vivi calore lento an solis, materiæ viscidę remanenti adde guttæ gamba succi rosarum ℥ j pulveris cinnamomi & caryo Phillorum an ℥ i. pulveris ralap & turbi an magysterii margaritarũ & corallorum an misceatur & reducantur in pillularum massam cujus dosis est pillula vna granosum. x i i.

De morbis ventriculi causis & signis.

CAPVT I.

Ventriculus cum sit coquus totius corporis coquit enim & pręparat alimenta omnia etsi varia sint, ac omnino distincta convertit in vnam & simplicem substantiam quæ chylus dicitur vnde ex simplici illa substantia hepatis beneficio fit sanguis qui iterum simplex, & homogenea est substātia vnde partes omnes nutriuntur, sed prima alimenti præparatio fit in ventriculo, qui cum ab ipsa natura & à Deo creatore destinatus sit, vt convertat omnia alimēta etsi varia ac distincta in chylum homogeneum & simplicem, non est in dubio, quin inter coquendum & simplicem: non est in dubio, quin inter coquendum & alterandum illa varia alimenta, multum patiatur ab excrementis quæ separantur ab ipso chylo, & præsertim si ventriculus nō admodum fortis & robustus sit vnde exoritur imbecillitas ventriculi bradypepsia vitiata concoctio & cruditas, quæ omnia ex vnico fonte habent originem ex imbecillitate nativa, seu semine parentum, quod quidē etsi corrigi queat benigno sydérũ aspectu & optimo victus regimine nihilominus tamen seminis interna virtus & energia elucet semper in partibus quæ inde generantur. *Imbecillitas ventriculi.*

cruditas

cruditis generat ac producit ventriculi dolores, erosiones ardores flatus inflamationes & tabes, quia ex imbecillitate apepsia, & cruditate. generantur & producuntur in ventriculo ex alimentis male coctis, ac digestis excrementa tartarea viscida acria & mordacia quæ adhærent parietibus ventriculi & membranam ipsius ventriculi sua acrimonia lancinant ac errodũt, vnde dolores graves & atroces erosiones ardores flatus & inflammationes ingentes ex excrementis enim quæ ex depravata coctione ventriculi in ventriculo remanent hæc omnia solent exoriri, & febres etiam omnis generis vt tractatu de febribus Deo dante clarum & manifestum faciemus. Vt autem imbecillitatem nativam ventriculi corrigere valeamus & omnino curare, nihil est in tota natura fortius & potentius oleo vitrioli veneris, est enim hoc oleum esarinum quod ventriculum humanum ita roborat ac restaurat, vt ferrum quasi velut struthochamerus, alterare queat, sumitur cum conserva violarum ad gratam aciditatem vel cum syrupo violaceo ad gratam etiam acelositatem purgatur etiam bis in anno, vere & autũno antimonio nostro & sic tollitur saburra excrementorum siccantium, quæ in stomacho restaurãtur ex viciata illius coctione, & deinde corroboratur oleo prædicto vitrioli, veneris non docetur ibi vitriolum ex venere parari quia hoc nimis triviale est & lypis & tonsoribus notum. Aqua etiam cinnamoni ventriculum summopere roborat singulis diebus mane ieiuno ventriculo sumpta ℥j. sic spiritus innatus & insitus ventriculi sanitatis & coctionis ventriculi verus œconomus, sũmopere roboratur spiritu cinnamomi, & spiritu vivi, qui simul sunt juncti in aqua cinnamomi, modo tartarea viscida & viscosa excrementa antimoniali purgatione foras expellantur, spiritus deinde cinnamomi spiritum ventriculi suo vitali nectare & calore refocillat & omnino restaurat vnde facili negotio ab omnibus tartaris morbis se vindicat.

De erosione tabe & pthysi ventriculi.

CAPVT II.

EXcrementa illa tartarea viscida & lenta, quæ ex reliquiis chyloseos seu coctionis ventriculi in ventriculo relinquuntur, nõ solum cruditates & imbecillitates generantur sed & sæpe sæpius erosiones tabes & phthyses in ipso ventriculo producuntur: excrementa enim illa tartarea quo longiori tempore residẽt in stomacho, eo fortius coquuntur & coctione fortiori, in acriora transeunt excrementa, adeo vt tandẽ transeant in caustica potentialia excrementa, quę ipsum ventriculum solvunt & causticant vnde vlcera fiunt summo cum dolore, et sic persẽtitur errosio et ardor sumus in ventriculo, et febris lenta, hinc exoritur, et hectica vnde tabes et phtysis: non en. aliud est errosio tabes et phthy-

De erosione ventriculi & tabe.

sis:

ſis ventriculi, quam vlcus erodens in ipſo ventriculo ab excremẽtis tartareis mordacibus & acribus productum, inflammatur enim ventriculus ab vlcere, hinc marceſcit cum ejus alimentum deprauetur, deprauata & vitiata ejus coctione, hinc etiã pedetentim marceſcit totum corpus cum illi deficiat verum alimentum nam ſi ventriculus deficiat in præparando chylo, hepar etiam deficit in præparando ſanguine, hepar enim talem deprauatam coctionem corrigere non poteſt, cũ nimis magna ſit, ſi eſſet leuis aliqua deprauata coctio, corrigere quidem poſſet, at cum ſit adeo magna, vt in calore omnino deficiat ſanguis inde laudatus fieri non poteſt, hinc deficit alimentum verum, omnibus corporis partibus: hinc etiam tabes & conſumptio omnium partium ſubſequitur, quæ quidem tabes & conſumptio, non omnibus medicis adhuc cognoſcitur: referunt enim cordi conſumptionis cujuſcumq; exordiũ quod tamen falſiſſimum eſt, & longe à veritate alienum, nam ex ventriculo ſæpiſſime ortum habet vnde à coctione & digeſtione ventriculi, habet exacerbationem: quod non fieret ſi in corde eſſet eius conſumptionis & tabes fundamentum: vt clarius fiet tractatu de febris.

Tabes ventriculi medicis ignota

Sufficit enim nobis demonſtrare dari tabem & phthyſim ventriculi, quæ ſedem habet in ventriculo omni ex parte, ex excrementis tartareis viſcidis & lẽtis quæ coctione pertenui à calore ipſius ventriculoſi, acriora & mordaciora quam par ſit efficiuntur, adeo vt calcis, & cauſtici potentiales naturam acquirant, ac tandem vlcerent & cauſticent ventriculum vnde fit tabes, & phthyſis ipſius ventriculi, & tandem totius corporis conſumptio ſuboritur defectu veri alimenti cum hepar deprauatam illam inſignem vẽtriculi coctionem corrigere nequeat.

Curatio tabis ventriculi.

Curatio erroſionis tabis & phthyſeos ventriculi dependet ex ſublatione excrementorum tartareorũ quæ ex reliquiis coctionis ventriculi ortum habent & ex robore confortatione virtutis ipſius ventriculi hæc omnia reſident in antimonio, antimonium ſolũ eſt quod & ventriculũ purgat, & liberat ab omnibus hiſce tartareis excrementis, deinde expurgato ventriculo, oleum rubeum ipſius antimonii roborat & confortat omnino ventriculũ, & ejus virtutẽ, & coctricẽ facultatẽ, & reſtituit ipſũ in priſtinã ſanitatẽ ita vt non aliis egeat medicamẽtis ad curationẽ abſolutã ipſius ventriculi erroſi, & tabe affecti, butyrũ quidẽ margaritarum ſũmopere prodeſt, ad tabẽ & phthyſim vẽtriculi omnino reficiendã: ſed qui oleo dulci & rubeo antimonii vti poteſt, nõ eget aliis medicamẽtis ad curationẽ abſolutã ipſius vẽtriculi, imo & reliquarũ partiũ male affectorũ in eo enim ſolo oleo, ſunt omnia quæ requirũtur ad perfectam morborum omnium curationem præſertim ſi auri virtutibus impregnetur.

De

De cardialgia seu dolore ventriculi.

CAPVT III.

DOlor ventriculi dicitur græce *cardialgia* eo quod os superius ventriculi *cardia* dicatur propter sympathiam quam habet cum ipso corde, vnde etiam *cardiagmos* cordis morsus dicitur dependet autem hic morbus ab ipsis & hisdem excrementis tartareis & viscosis, dum enim hæc excrementa stomachum occupant seu os superius ventriculi, orexes ardones, laucinationes, & immanes dolores in ipso fiunt, propter acrimoniam horum excrementorũ, quæ ipsum stomachum adurunt & vehementissime pungunt ac laucinant, os enim ipsum ventriculi sensibile admodum est, propter neruos multos eo pertingentes & spiritum animalem quo turget: spiritus enim animalis est sensationis organum verum, & non nerui, & quia per neruos defertur hæc spiritalis facultas, ideo datur neruis aliqua ratione sensationis fundamentum, sed improprie valde, cum ergo & superius ventriculi animali spiritu turgeat, sensu exquisito turget, & abundat vnde persentit noxia, cum potentia, vnde fiunt hic, dolores immanes, & atroces valde, ad quos curandos solum sufficit purgatio nostra antimonialis, vt supra, & purgato deinde ventriculo à causis illis præter naturam, tunc temporis roborandus est ventriculus, oleo anisi, oleo cinamomi, vel aqua cinnamomi, vel sequenti electuario.

Electuariũ roborans vẽtriculum.

Corticis citri conditi contusi, & aqua cinnamomi dissoluti olei anisi ℥j. olei cinnamomi ʒb. moschi & amburi an grana sex, misce fiat conditũ seu electuarium, quo post purgationem vtatur æger ad quantitatem ʒb summo mane jejuno ventriculo.

De singultu ventriculi.

CAPVT IV.

Singultus ventriculi quid sit & vnde fiat.

SIngultus est motus præter naturã ipsius ventriculi quo in vanum nititur expellere quæ illi nocent cũ sonitu quodam, quia motu illo, aer ventriculo inclusus, cum violentia pellitur, & in palato tanquam in cõcamerato loco sonitũ illũ effundit.

Hyppocrates ad repletionis causas & inanitionis refert singultus causas omnes, ab inanitione quidem vt ab immodico sanguinis profluuio, & ab immodica purgatione à repletione autem vt in pueris qui edaces cum sint multo se cibo & alimento replẽt & in his qui crapulæ indulgent & se cibo & potu summo ingurgitant & infarciunt: nihilominus tamen pace Hypocratis ipsius dixerim, dantur & alię grauiores multo ipsius singultus causæ, spiritus enim seu vapor malignus & venenatus, in os vẽtriculi effusus deteriorem & grauiorem multo singultum facit & infligit

videmus in venenatis quibusdam, & incantamento affectis, & etiam in ipsa jecoris inflammatione; in quibus omnibus, non datur neque repletio nec inanitio vlla sed maligna quædam qualitas atque venenata quæ os ventriculi afficit & totum ipsum ventriculum, vnde vt se vindicet à maligna illa qualitate motum illum conuulsiuum excitat, quo nititur foras expellere, ea omnia quæ illi nocent curatio singultus dependet ex sublatione causæ materialis & efficientis ipsum singultum tollitur autem ex sola purgatione antimoniali, & deinde roboratur ventriculus, essentia seu oleo vero anisi jungitur exterius oleo anisi ventriculus; & interius assuitur ad vel ad in iuscu lo optimo vel assumitur per se oleũ anisi ad in aqua cinnamomi distillatur etiam aqua pro ventriculo roborando ex gulanga mastiche & spiritu viui alchoolisato cujus cocleari vno tollitur sedatur omnio singultus.

Curatio singultus.

De flatibus & ructibus ventriculi.

CAPVT V.

Flatus & ructus ventriculi vnde sit & quid sint.

FLatus & ructus in vẽtriculo nascuntur & producuntur ex imbecillitate caloris ipsius ventriculi: natiuus enim calor ipsius ventriculi dũ coquit ac digerit alimenta ventriculo ingesta, partem subtiliorẽ ipsorũ alimentorum sursum pellit, & flatus & ructus inde fiunt; ex vaporibus & exhalationibus quæ sursum ferantur ex digestione, quæ si laudata sit vapores inde etiam eleuati benigni sunt & sonum gratum & paratum efficiunt, quod si deprauata sit ventriculi digestio nidorosi & male olentis inde fiunt ructus & flatus, id omne corrigitur roborato ventriculo, a qua imperiali vel essentia anisi, vel oleo vitrioli veneris cum spiritu viui permixto, & ad vna cum spiritu viui in jusculo optimo epoto, idque summo mane jejuno ventriculo, & sic flatus & ructus euanescunt.

De vomitu violento ventriculi quẽ alii choleram morbum ducunt.

CAPVT VI.

VEntriculus sæpe sæpius tot & tãta congerit excrementa, ex reliquiis deprauatæ coctionis vt ad vomitum prouocetur violentum admodum, cum dolore summo ipsius ventriculi & animi fere deliquio saltem cum prostratione viriũ eo quod excrementa illa virulenta sunt & maligna aliqua qualitate prædita vnde cor afficiunt propter proximitatem quam habet ventriculus cum ipso corde vapores enim maligni & virulenti, facili via huc vsque penetrant, vnde vires prosternuntur, ac summopere deficiunt quia spiritus vitalis sanitatis & roboris columna, & fundamentum ab ipsis virulentis vaporibus consternitus: hæc excremẽta quæ ventriculum ipsum interturbant & intestina tanto cum impetu, flaua sæpissime sunt ac viridia, & amara valde aliquando nigra & coloris

ris ipsius fecis & tartari ipsius viui, & non aliunde proueniunt cujusuis coloris sint, & qualitatis quam ex de prauata coctione ventriculi in ipso enim ventriculo formantur & producuntur, ex male digestis, & concoctis alimentis, non enim aliunde deferuntur: non ex chysti fellea vt somniant nonnulli, non enim sunt canales apparentes & ductus, nec occulti, qui huc tendant vt fellea illa substantia, ad ventriculum deferatur ibique morbum ab illius choleram dictum efficiat: improprie & insulse valet hic affectus cholera morbus dicitur non enim cholera est, quę vomitu ejicitur sed excremẽtum purum, ex deprauata ventriculi coctione in ventriculo ipso progignitur, & lacessit ventriculum, & vellicat iusum vnde conuellitur, & vomitu tẽdit ad euacuationem illius excrementi quod & defectus ad intestina vnde etiam vellicãtur intestina & albi fluxus violentus admodũ excitetur, cum torminibus atrocibus valde & intollerabilibus: sic affectus hic, & ventriculum & intestina afficit & affligit vnde morbum hunc definire possimus. Ventriculi & intestinorum tormentum ab excremento acri & mordaci valde, ex deprauata ventriculi coctione exorto, quo ventriculus ad vomitum, & intestina ad alui fluxum excitantur cum dolore summo & virium summa prostractione: hoc in affectu tanto impetu fertur ventriculus ad vomitum & ita conuellitur, vt ipsa excrementa vultus ex ipsis crassioribus intestinis ad se attrahat & vomitu ejiciat periculosus est hic affectus, & acutissimus, & intra duos aut saltem quatuor dies hominem è medio tollit & ad sepulchrum trahit, summo cum dolore, & virium naturalium prostractione, vnde miserere mei dicitur quod ægroti peculiari diuina misericordia egeat ad curationem hujusce affectus: naturalibus tamen medicamentis potest curari, quibus si benedicat Deus fortius agunt, & potentius ægrotum à faucibus orci educunt sequenti methodo. In primis compescendus est vomitus posca antiquorum hoc est aceto rosaceo & aqua fontana simul permixtis, sequenti dosi ℞ aceti rosacei ℥j. aquæ laudati fontis lib. 1. misce fiat potio quã sumet vno haustu, statim à vomitu hæc dosis iterãda est ter aut quater in die donec cesset affectus vomendi cessato vomitu deueniendum est ad purgationem nostram mercurialem, qua sola purgatione tollitur causa materialis ipsius morbi, & temperatur calor eximius ventriculi, & temperantur etiã excrementa nimis calida & acria, peracta hac purgatione quę ʒj. mercurii dulcis fieri habet, permixta cum ʒj. cõseruæ rosarũ roborãdus est vẽtriculus & totũ corpus excitato somno, excitatur autẽ somnus, & reficiũtur vires, data vna pillula landattii para-

Excrementa ventriculi ex deprauata eius coctione.

Cholera morbus quid proprie sit

Curatio cholera morbi.

celli seu summi auodyni nostri primis in capitulis hujus operis descripti, & tum demum ad talapia alexandrina deueniendum est talapia autẽ hæc sunt & componuntur sequenti modo ℞ aquæ laudati fontis lib. vi. tincturæ violarum oleo vitrioli extractæ ℥iiij. syrupi violacei ℥vi. misce fiat tulep pro sex dosibus sero, & mane sumendis, & his tulapiis assumptis post purgationem nostram mercurialem perfectissime curatur hic affectus crudelis admodum, & acutissimus.

Curatio syncopes.

De bulmo seu canino appetitu.

CAPVT VII.

Bulimos quid sit.

BVlimos & canina appetentia satis indicant suo ipso nomine essentiam & huius, *bou* enim est apud quosdam authores Græcos quasi *Polo* nullum vnde *Boulomos* quasi *Polomos* nulla & ingens fames in eo enim affectu, & morbo nullo appetuntur & in ventriculo ingeruntur sine coctione & digestione vlla sed vt ingeruntur ita euomuntur, quia ventriculus oppressus, copia & quantitate alimenti, cogitur ad vomitum. Nec cessat illa appetentia & fames canina, assumpto ad nauseam alimẽto, & cibo, sd accrescit & augmentatur, qui per niues & glaciem deambulant tempore hyemis solent, si debili sint ventriculo, hoc affectu tentari, quia nimio frigore ventriculus, in se ipso corrugatur, & fibras suas contrahit, ita vt quicquid in vẽtriculo residuum reperitur; post coctionem suam, acescat, à quo deinde acido excremento, fit canina appetentia, seu bulimos quod os ventriculi tali excremento acido imbuatur & sic semper appetit, quod semper, & assidua, tali acido excremento imbuatur, donec omnino tollatur à medicamentis purgantibus, vel hunc acetosum liquorem alterantibus morbus ergo hic potest difiniri affectus præter naturam excrementis acidis vel ex digestione deprauata ventriculi relictis vel ex simplici frigida & sicca intemperie in ipso ventriculo causali, quibus causis corrugatur nimis os ventriculi superius, vbi naturalis appetitus sedes est, vnde nimis & præter naturam fit appetitus, cum hic fiat vellicatione acidi excrementi, naturalis vero appetitus soleat fieri suctione & defectu veri alimenti, quo obtento cessat hic appetitus, alius vero innaturalis & morbosus accrescit & augmentatur etsi alimentum copiosum fit in ipso ventriculo.

Curatio bolymi seu caninæ famis.

Curatur hic morbus sublatis causis quæ ipsum efficiunt si ergo à simplici intemperis frigida & sicca, ortum habeat, vt solet contingere, in quibusdam debili ventriculo tempore hyemis, si per niuem & glaciem diu deambulte in his solet curari hic affectus meri potione merum enim seu purum & optimum calidum & humidum est; causa autem frigida & sicca, con-

contraria ergo contrariis rite appositis curari solent, si vero dependeat hic affectus, ab excrementis acidis ex digestione deprauata in ventriculo causatis, ac relictis possunt euacuari hæc excrementa radicitus nostra purgatione antimoniali: vel extracto nostro elleborino superius præparato primis in capitulis hujus operis oportet autem ter aut quater repetere hanc nostram purgationẽ repetitis dosibus, deinde ventriculũ roborare vino puro vel aqua cinnamomi. Vel pane tosto & vino delibuto cui saccharum dilutum sit, & cinnamomum, superaspersum vel vino hyppocratico, ad ℥iiij. epoto, idque sumo mane jejuno ventriculo.

DE MORBIS IECORIS causis & signis.

De iecoris inflammatione.

CAPVT I.

Iecur quibus affligatur morbis.

IEcur, inter omnes corporis partes, infinitis fere tentatur morbis, & præcipue inflammatione, quæ nihil aliud est, quam excandescentia spiritus vitæ ipsius jecoris, ab excrementis ex reliquiis coctionis ipsius jecoris productis ipso jecore, quæ copia sua negotium facessunt spiritui vitali ipsius jecoris, quod ea vincere nequeat, & foras propellere tunc enim temporis excrementa illa, quæ ex reliquiis coctionis hepaticæ producuntur; si non omnino vincantur & foras protrudantur ab ipso, spiritu, hepatis custode, augentur in dies maxima in copia, & obstructiones varias producunt in ipso hepate, vnde prohibetur ventilatio & ventilatione prohibita, spiritus vitæ ipsius jecoris excandescit, & inflammatur, adde quod cum ipse spiritus, excrementa illa vincere nequeat actione sua in ipsa excrementa, calorem suum naturalem augeat in dies, donec vicerit illa excrementa; quod si diu duret illa actio, transit in habitum, & fit hectica constitutio, in hæpate, & febris, vnde colliquatur hepar, & hinc totum corpus fit macilentum & hecticum, vnde clarum est febres hecticum non solum radicem habere in corde, sed etiam in hepate, in ventriculo, & in liene, ex quibus omnibus constitutionibus, fit constitutio hectica in corpore humano, ex quibus corpus marcescit & tabescit.

Signa inflammationis jecoris sunt febris ardens sed lenta, sitis perpetua, & inexausta linguæ scabrities & huic lentor inhærescens flauus primo, deinde tandem nigricans, nausea & cibi fastidium, interdum singultus, corporis color ictericius, vrinæ crassæ, rubicundæ, ac turbidæ, vomitio flaua & amara, non ex bile sed ex excremẽto flauo. Ex reliquiis coctione ventriculi, in ventriculo relicto, quod acre est & mordax, vnde

delabens vna cum chylo in jecur, ex calfacit hepar, & intestina prorritat que ea ad alui fluxum: ab epate inflammato transeunt semina ac germina inflammationis, & fomenta ac *flasigmata* vt cum hypocrate loquar, in sanguinem vnde vitia multa, in cutem & carnem solent scaturire quibus solet succurri, succurrendo hepati inflammato quod fiet sequenti methodo & via.

Curatur hepar inflammatum & omne id, quod ex illa inflammatione sequitur essentia mercurii & jouis, ad miraculum enim, hæ essentiæ hepar reficiunt, & ad suam constitutionem naturalem reducunt id que paucis diebus nisi hæpar omnino corruptum sit, & sua naturali cõstitutione alimentatum; vt in hydropicis confirmatis contingere solet, in quibus hæpar est ita à sua natura alienatum vt hæpar non videatur sed quid schyrrosum & massa informis prædura & prægrandis, ponderis aliquando duodecim librarũ cætera viscera præmens & quasi suffocans paratur autem essentia mercurii vel per se, vel cũ adjunctis per se distillatur essentia mercurii in vasis vitreis & retortis luto munitis se ipsa recipientibus in se ipsas vt mercuris igne agitatus tandem in aquã conuertatur dum in aerem & in suũ cahos igne conuertitur vel mercurius sublimatus, æquato cum pondere, conjungitur cum amalganate jouis, & mercurii, & simul putrefiũt ambo in calore fumi, vel exponuntur aeri frigido donec soluantur, vel distillantur omnia simul, & per cohobationem redditur aqua, seu spiritus igneus distillatus feci suæ, & capiti mortuo, & putrescunt ambo, & deinde distillantur: hoc distillatum custoditur, & guttulæ sex aut octo propinantur in aqua cachorii, aut sympo florum cichorii, singulis diebus donec perfecte curetur æger: & vel capitis mortui, quod in fundo remanet purificatur multis solutionibus & filtrationibus, & tandem clarum & nitidum propinatur ad quantitatem granorum sex aut quatuor, & in aqua cichorii dissolutum propinatur & hæc est summa & tutissima cura jecoris vitiati & potissimum inflammati.

Aqua mercurii vt fiat.

De atrophia & cachexia ab hepate.

CAPVT II.

ATrophia & cachexia totius corporis non solum à ventriculo, sed etiam ab ipso hæpate originem trahere solent estque atrophia ab hepate prouenïens, dum hepar male coquit & digerit chylosam substantiam à ventriculo illi demandatam, vt sanguis laudatus hinc fiat ergo atrophia vitiata hepatis coctio, vnde nutritionis error fit, in partibus omnibus, illaudato sanguine & alimento illius ab hepate per venas demandato, vnde deficiente alimento excrescit pedetentim corpus & consumitur, atque tabescit quia deperditur

tur naturalis & insitus partium spiritus ex cujus potissimum deperditione fit atrophia, vnde ex febre hectica pulmonum exulceratione ventriculi & hepatis vitio, generari solet atrophia, quæ nihil aliud est, quam defectus spiritus naturalis, & insiti partium naturalium, & defectus veri & laudati alimenti.

Cachexia quid sit & vnde sit.

Cachexia autem est malus ac deprauatus corporis habitus ex deprauato ac vitioso alimento, ex illaudato sanguine, & chylo proueniente, vnde exoriri solet cachexia ex deprauata ventriculi & hepatis coctione inquinatis ea coctione spiritibus mechanicis quia illaudato alimento fouentur ac reparantur vnde tartarea viscosa & tenacia admodum exoriuntur excrementa quæ corporis molem quidem augent sed tum substantia & colore vitiosam non viuido colore florescentem, sed pallido liuido aut citrino colore squalidam, & deturpatam vnde cachexia nihil proprie aliud est quam principium & initium hydropis, nisi enim tempestiue, illud malum corrigatur hydrops radices altissimas ac profundissimas: agere solet.

Cachexia & atrophia curatur aqua mercurii.

Quibus malis cachexiæ & atrophiæ succurrere solent chymici & adepti medici essẽtiis prædictis mercurii & stanni seu Iouis & purgatione antimoniali nostra & mercurio laxatiuo ex aqua stillatitia albuminis ouorum inde cohobatione facta, & cum aqua aluminis paratum medicamentum laxatiuum summopere efficatrix est ad saburram humorum ex deprauata coctione ventriculi & hepatis ortorum, vnde cachexia & atrophia perfectissime curari solent & principia hydropis profligantur & exterminantur radicitus.

De hydrophe & eius speciebus.

CAPVT III.

CApite superiori vidimus originem hydropis ex cachexia & atrophia hepatis jam vero peculiariter tractandum est de hydrope: vt autem rite cognoscatur hydrops dicemus ipsum esse tumorem præter naturam, vel particularem vel vniuersalem omnium membrorum à vitio nutritionis ortum ducentem quod quidem vitium nutritionis dependet ex illaudato sanguine & male in hepate cocto coquitur autẽ deprauatus sanguis in hepate ex ejus obstructione & ejus debili calore natiuo & spiritu. Vnde vitium hepatis ex obstructione illius semper expectatur ex hydrope dum enim male coquit hepar chylum à ventriculo per venas mezaraicas illi demandatum serositates & viscositates quã multæ producuntur vna cum pauco sanguine, quod est laudati sanguinis assumitur in alimentum à partibus, vnde nutriuntur aliquatenus quod vero serosum est ui viscosum rejicitur, & à facultate expultrice, seu ab spiritu impetum faciente sanitatis œconomo, demandatur per poros & insensibiles canales totius corporis, in ab dominis capacitatem tanquam in partem minus nobiliorẽ

Hydropes quid sit & vnde sit.

tiorem vt hinc per poros transeat, in intestina, & vesiccam & sic foras propellatur cum sæpe sępius pori serositatibus & viscositatibus illis occludātur, nihil inde ejicitur & sic tumescit venter, & à ventre tumefacto ex debilibus renibus suspicor etiam prouenire hydropem dum non attrahant aquam superfluam sanguinis tumescit scortum crura & tibiæ & deinde thorax & brachia, et manus et sic totū et vniuersale corpus tumescit extra naturam serositatibus illis et viscositatibus conglomeratis, digestione nō peracta sanguinis illaudati, qui cum omni ex parte digeri coqui et in partem cui demandatur conuerti nequeat, ibi relinquitur tā quam excrementum et sic ab excremento illo seroso et viscoso tumescunt partes corporis, cum ab ipso nutriri nequeant, nec à facultate expultrice forti, et robusta, foras amandari queant per insensibiles poros, et cum excrementa hæc varia sint, quę ex nutritione partium ex illaudato sanguine separantur, secundum varietatem horum excrementorum, producuntur in corpore humano, et fiunt variæ ac diuersæ hydropis species: nam si excrementa illa serosa sint, et aquosa hinc fit hydropes ascytes vbi plurimum aquæ coaceruatur at si illi aquosæ materiæ adsit flatus et ventus copiosus, nam calor naturalis et spiritus æthereus sanitatis humanæ minister, et Aachæus flatus et ventos excitat ex tenui illa aquosa materia: illam resoluere tentans et cogitans, et sic fit et generatur Tympanites secunda hydropis species: dum vero excrementa illa viscosa sunt et tenacia multum, et aquosam omnino, et simplicem nō redolent materiam, sed crassiorem et viscosiorem tunc fit amasarca, tertia hydropis species. sunt et inter chymicos et spagyricos medicos qui alias duas hydropis species constituūt non ex diuersitate alia excrementorum, quæ ex illaudato sanguine produci possunt, sed ex diuersitate loci vbi hæc excrementa coaceruari possunt, et tumorem illum aquosum et ventosum producere valent, vt in capite, quod quidem ab excrementis illis tumescere potest, et hydrocephalos vocari potest tumor ille, sic pectus tumefieri potest et pectoris hydrope constitui: sed omnes hæ species hydropis, et aliæ quæ ex vitiato liene exoriri possunt, ad tres illas superiores ascytem tympanitem et amasarcam reduci possunt, et similibus et hisdem remediis etiam curari valent et sic de his nihil aliud dicemus, nisi remedia enumerabimus quibus hydropis omnes species curari putarunt curatur ergo hydrops omnis primo roborando hepar et ejus obstructiones omnes tollendo, roboratur autem hepar summopere, et ejus obstructiones omnes tolluntur, essentia mercuriali, mercurius enim in centro suo continet aquam, quæ cætera elementa continet, cujus ope reficitur hepar omni ex parte, nec opus est habita hac aqua

Variæ hydropis species, vnde fiant ascytea vnde.

Hydropis omnis cura in mercurio.

qua

qua mercuriali, alio medicamento. Si autem hac careas, difficilis enim admodum factu eft, potes vti antimonio noftro purgatiuo fuperius præparato, & purgandum eft corpus, ter aut quater, repetitis dofibus & purgationibus hujus antimonii: effentia etiam jouis feu ftanni valet ad eofdem vfus, & oleum martis feu ferri, appetit enim omnes obftructiones & deficcat aquas hydropicorum in aqua communi laudati fontis affumpta oleum vitrioli etiam fummopere prodeft hæpati roborando, & reficiendo, aurum etiam fudorificum multum valet, quin & mercurius laxatiuus, educit aquas hydropicorum & exficcat eas, & reficit hepar.

Sal abfynthii fal corallorum & tinctura eorum & omnes effentiæ metallicæ, fummopere profunt curando hepati læfo, & perinde hydropis omnes fpecies his effentiis metallicis curari folent, habent enim bafim & fundamentum mercuriale cuius folius virtute & energia reftauratur omnino hepar, & lien eft enim effentia mercurialis fundamentum vitæ noftræ.

De morbis ex cyfti fellis.

CAPVT I.

QVi felliculum fellis eximarunt cyftum feu theam excrementi cuiufdam ex hepate, vi excretice ab fpiritu cuftode hepatis huc demandato, toto cœlo errarunt & omnino allucinati funt fel enim non eft excrementum fed verus vitæ thefaurus ac legitimum fanguinis, & vitalis liquoris balfamum Deus enim & natura non fecit vafa propria in corpore humano, ad recipienda excrementa quod fi veficcam admittamus, ad vrinam & lolium recipiendum refpondemus vrinam & lopium non effe merum omnio excrementum, nifi poftquam omnio feparatum fierit, à fanguine cui inferuit, vt deferatur tenuitate fua, per omnes corporis partes, deinde vltimo tranfmittetur in veficcam vt ibi vltimam præparationem & feparationem recipiat & adhuc ibi inferuiunt naturæ, vt fuis fpiritibus fatis volatilis fpermaticis partibus inferuiat ad irritandas eas, ad fperma fufcitandum & coitum generationi neceffarium: ideo veficca in mediis partibus fpermaticis eft collocata, vt fpiritibus vrinæ contentæ partes fpermaticas ad orgafmum feminis excitets, vnde inter orgafnum illum & voluptatis thyrfum, vrina nunquam excitatur ad excrementionem fui ipfius, nifi ftatim à critu & poft orgafnum partium fpermaticarum: adde quod aues omnes & pifces etfi potent & mera viuant aqua, non habent veficcam vt excrementum potius & cibi deponant in ipfam quod fig-

Felliculi fellis nobilitat.

num euidens est, vrinam omnino seu serosum humorem qui ex sanguine separatur non esse merum excrementum, cum in auibus omnibus & piscibus, transferatur omnino aliud ad enutriendas auium & piscium partes, non ergo fecit Deus & natura receptacula propria, ad excipienda excrementa corporis humani, sed tumediate rejiciuntur ipsa postquam separata sunt ab humore alimentitio & nisi separentur, morbi inde fiunt, error ergo summa est felleum humorem, qui in folliculo seu cysti fellis continetur, esse exerementitium humorem, & rejectaneum imo est vitali liquori omnino necessarium & naturæ humanæ valde inseruiens: vnde hepati substernitur & vt hepati morbi quamplurimi exsurgere solent: ex excremētis quæ in eo detineri solent ex suis vitiis, sic & cysti fellis permulti exoriuntur morbi, ex suis excrementis quę in ipso exoriri solent, liquor ergo felleus non est bilis flauæ excrementum etsi sit amarum, sed est aliud omnino diuersum & à bilis natura alienum: & folliculus fellis est viscus naturale, quod proprio, & innato suo calore natiuo, & spiritu insito fabricat felleum suum liquorem vitæ nostræ omnino necessarium, sine quo nullum animal viuere potest est enim omnibus animalibus datum fel præter asinis; vnde eorum tarditas & stupor quod

Aues & pisces non habent vesicę.

Fel nō datur asinis & ratio.

eorum sanguis & membra nOn feruent spiritu felleo, qui tenuitatem & subtilitatem in sanguine & membris producit ex vitiis ergo liquoris fellei, qui in ejus cysti continetur producuntur morbi varii & potissimum calculus, de quo jam nobis est dicendum.

De calculo qui producitur in cystis fellis.

CAPVT II.

Calculus qui producitur in cysti fellis non ex diuersis & distinctis causis prouenit quam ex hisdem & similibus ex quibus calculus vesicæ & renum aliarumque partium producitur, estque productus calculus in cysti fellis ab hisdem causis materialibus & efficientibus à quibus producitur in vesicca in renibus & in aliis corporis partibus, quales autem sunt hæ causæ materiales efficientes certe difficillimum est indagatu & scitu cum causæ jam relatæ & in scholis Galenicorum notissimæ sint ridiculæ, & prorsus inanes, & vanæ pituita enim non datur in corpore viuente, quorum beneficio succrescat calculus, in corpore humano, calor enim vitalis vbique vigens & florens, frigus actuale ex omnibus partibus prorsus eliminat, nec pituita etiam calore suo potest si esset in corpore coagulari in calculum: indagandæ sunt aliæ

De calculo fellis quid sit & vnde sit.

liæ causæ in corpore humano calculi, quacumque in parte producatur, si ergo calculus reperiatur in vesicca fellis, oportet vt in tali vtero, & loco suæ natiuitatis reperiatur & materia calculi, & coagulator ipsius materiæ in calculum materia autem calculi liquor est terreus seu aqua quædam crassa & viscosa quæ spiritu quodam volatili salis, & spiritu quodam igneo tanquam ejus coagulatore possit coagulari in lapidem, & calculum, vbicumque loco tum hæc materia & spiritus hi reperiri possunt inter se agentes & penetrantes: in vesicca autem fellea reperitur hæc aqua crassa & viscosa valde, vna cum spiritu salis & spiritu mercurii balsami naturalis vbique reperto qui ex spiritu mercuriali & satis alimentorum omnium ortum habet, sic ex hac materia & agentibus rite dispositis generatur calculus in vesicca fellea, in quibusdam hominibus, non enim in omnibus talis dispositio hujus materiæ & agentium reperitur, & perinde in omnibus non generatur calculus in vesicca vrinæ, vt videbimus infra capitibus propriis de renum calculo & vesicæ vt ergo impediatur generatio calculi in folliculo fellis humectandus est spiritus ⚴ salis balsamici ne siccitate & caliditate sua terram volatilem & dissolutam in centro linquores fellei coagulet & in lapidem conuertat non enim omni ex parte auferri potest hic spiritus, est enim vitæ nostræ necessarius, & spiritus vitæ nostræ hoc spiritu balsamico alimentorum enutritur & fouetur, immiscetur enim vitæ nostræ ex alimentis quæ in vitam nostram restaurandam assumuntur, at sæpe sæpius in quibusdam naturis nimis copiosus est abundat, & copia sua & calore & siccitate innata sua cum non possit mutari omnino in spiritum nostrum vitæ nostræ & sanitatis œconomum, copia sua & calore ledit & coagulat terras volatiles & inutiles liquorum balsamicorum, quæ lapides & præsertim in renibus & vesicca vbi copiosus in est ille spiritus & terra illa volatilis: quo circa non cogitandum est de auferendo omnino illo spiritu quia singulis diebus cum alimentis nostris in naturam irrepit nostram sed cogitandum est de humectando et in solutione sua ipsum continendo, et coercendo, sic enim si maneat humidus; et solutus, ita vt siccitas sua naturalis et calor, non præualeat, nullo pacto non et at potius juuat et prodest, et soluit materias illas terreas coagulabiles et sic impedit ne fiat calculus et lapis in homine, et hæc est vera et tuta via calculi impediendi, in omnibus corporis partibus itaque aqua mercurialis et spiritus mercurii solutus cum ex natura sua et humiditate radicali sua, omnia soleat humectare, et ex repagulis coagulationis vindicare est summum arcanum cu-

randi calculi facti, et impediendi ne fiat, vnde excogitarunt patres Alchymiæ soluete calculum humanum tum vesicæ tum renum, aqua illa seu spiritu mercurii, et ita in primam suam materiam resoluere, sic enim resolutus calculus humanus imo et lapides alii, qui in macrocosmo reperiuntur soluti et in materiam primam suam redacti illo solo spiritu, sunt arcanum verissimum curandi calculi sunt alia in rerum natura quæ hanc miram habent ex natura proprietatem vt est liquor betulæ arboris qui ex natura sua spiritum balsamirum nostrum calculi coagulatorem mirifice humectet radicali suo humore, et sic impedit ne siccitate sua et calore, inutiles et volatiles liquorum nostrorum sordes coagulet est etiam tinctura panis secatini, spiritu viui rectificati extracta, post panis secatiui putrefactionem in fimo per quadraginta dies, hæc tinctura ad consistentiam mellis reducta post viui spiritus separationem, mira est ad humectationem spiritus calculi coagulatoris tinctura etiam vrinæ humanæ est summum curandi calculi arcanum distillatur vrinæ humanę lentissimo igne ad siccitatem vsque, fecibus his siccis et non combustis assumitur spiritus viui rectificatur, et extrahitur ejus tinctura, quæ cohobiis multis et redistillationibus quamplurimis, est rectificanda, et à nidore suo expolienda, et tunc propinanda est ad ℥j. cum aquas appropriētatis et conuenientibus calculo dissoluendo. Vrina etiam quæ reperitur in fœtu recentissime nato in hœdis et vitulis statim epota, est summum remedium calculo dissoluendo in omnibus corporis partibus, et tollit aptitudinem gignendi calculi tum in renibus vesicca, et in aliis partibus.

De ictero & omnibus eius speciebus.

CAPVT III.

SVnt qui icterum et omnes eius species in munero morborum fellis reponunt nihilominus toto aberrant cœlo, icterus enim nec vlla eius species à fellis chysti nec ab eius substantia originem habet, non enim substantia vnquam regurgitat, in hepar, et ab hepate in venas vt hinc fel per totum corpus sparsum sua tinctura inficiat sanguinem, et sanguine infecto inficiatur tota superficies corporis amaricaret enim sanguis in ipsis venis et vrinæ etiam amaricarent si tingerentur tinctura fellea in ictere aliunde est illa tinctura, et ex fonte protinus diuerso scaturit illa tinctura, in ventriculo siquidem fundamentum habet et in ipsis intestinis: producitur in ventriculo, ex praua eius coctione et digestione excrementum flauum *Icterus vnde fit.*

num viride & fubnigrum quod fæpiffime vomitu rejicitur & fi vomitu non rejiciatur pellitur in inteftina, & foras amandatur cum excrementis ex chylo in inteftinis relictis fumunt enim & fugunt venæ meffeicaræ ex inteftinis tenuioribus quod purum eft, ex chylo, reliquum remanet in ipfis inteftinis, excrementi liquidi inftar diuerfi coloris, rubei, flaui, viridis & nigri, & fæpe fæpius illud excrementum liquidum vehementi atractione, & fuctione venarum meffaraicarum defertur in hepar, & tingit fanguinem fuo prauo colore, hinc defertur per venas & totum corpus fuo colore tingit: hinc excrementa albi funt coloris & cimeritis, quod excrementum illud liquidum aliunde colore flauo & turgenti excrementa tingens alio deferatur, & ad hepar tranfportetur vnde fi forti & violenta purgatione antimonii purgetur æger, ictero affectus cum tali purgatione transferatur illud excrementum liquidum ad inteftina tanquam ad locum fuum naturale & natiuum, ftatim curatur icterus, & depuratur fanguis totus; & euanefcit color ille deprauatus ex fuperficie corporis cum non amplius hepar inficiatur & fanguis illo liquido excremento, excrementa enim corporis fi præter modum in corpore delineantur & amãdentur in partes in quas demandari non debent, pariunt morbos, & non fubftantiæ & humores neceffarii ad vitam fubftancia autem fellea, feu liquor ille & humor qui in chyfti fellea, folet contineri, eft omnio vitæ noftræ neceffarius & perinde non grauat, nec moleftus eft vnquam vitæ noftræ & perinde nullos efficit morbos nec hinc icterus originem habet, fed ex liquido illo excremento quod primo in ventriculo ex praua eius digeftione producitur & vna cum chylo ad inteftina demandatur, & fçpe fæpius vna etiam cum chylo, per venas meffaraicas ad hepar defertur, & hinc inficitur hepar & totus fanguis defertur autem ad hepar vitio attractionis venarum meffaraicarum quæ inflamatione fua & calore nimio attrahunt & fugunt quicquid eft in inteftinis nullo delecta facto puri ab impuro.

Icterus ergo eft, liquidi excrementi ex praua ventriculi digeftione parati, & vna cum chylo ad inteftina demandati attractio fortis & potens per venas mefaraicas facta, illius excrementi & chyli, calore nimio & inflamatione, venarum meffa meffaraicarũ & cũ illud excrementũ fit diuerfi coloris nunc flaui nũc viridis nunc nigri, ideo ex diuerfis illis coloribus, exfurgunt fpecies icteri flaui viridis & nigri, quæ ex hifdem & fimilibus medicamentis folent curari.

Curatur perfectiffime icterus omnis cuiufuis fit fpeciei, fale vitrioli per calcinationem multoties itera

tam ad albedinem & puritatem conducto, dosis eius est ʒb. in aqua communi dissoluto, & propinato summo mane cum regimine & custodia.

Curatur etiam antimonio nostro superius præparato & datur ter in hebdomada ad quantitatem granorum octo vel sex in vino tenui, dein de præscribantur inlæpia cum aqua, communi laudati fontis & oleo vitrioli ad guttulas decem in ℥vj. aquæ laudati fontis & syrupi violacei ℥ij. hinc fieri debet potio per sex aut octo dies propinanda jejuno ventriculo summo mane hæc potio roborat ventriculum, & obstructiones mesenterii tollit, & inflammationes & calores præter naturam in hepate tollit, & temperat, vnde liquidi illius excrementi in hepar fit attractio.

De morbis lienis de tumore illius.

CAPVT I.

Lien quid sit quale & eius morbi.

Lien seu splen, nobile viscus, & admodum naturæ animalis necessarium vicarius est hepatis, & quid in hepate præpari non potest, & omnino perfici & absolui demandatur in lienem vt ibi sanguis perfectionem absolutam obtineat calore vitali lienis, arteriis enim plenum est & totũ quasi ipsius corpus lienis arteriis cõstituitur, vt calore arteriali & spiritu focus vitalis in ipso liene augeatur, vt perinde sanguis, qui vltimam & absolutam perfectionem in hepate obtinere non potuit, tandem obtineat in liene foco illo vitali, qui lienem faciunt excrementi sanguinei cistim & receptaculum aberrant toto cœlo, non enim excrementum est, sed imperfectus sanguis, qui vltimam elaborationem non obtinuit & vitali spiritu non sufficienter adhuc delibutus est perinde demandatur in lienem vt ibi copia spiritum impleatur & sic attenuatur & ad vitam vtilis & proficuus reddatur & sic nobile viscus est lien & vicarius est hepatis : multi etiam illi obueniunt morbi & hepati, inter quos potissimum sunt tumores varii obstructiones scyrrhi inflammationes de quibus jam nobis dicendum est, primum de tumoribus qui lienem infestari solent : tumescit sæpe sæpius lien ob cruditates & apexias sanguinis qui illi ab hepate demandatur vt coquatur & attenuetur sanguis qui non potuit perfecte & absolute cogi & digeri in hepate tumescit etiam ex parte sui ipsius, quod calore natiuo non turgeat, vnde sanguine crudo, & incocto illi demandato magis ac magis refrigescit, vnde etiam & tumescit magis ac magis quod refrigerato liene causa materialis tumoris accres-

accrescat. Causa autem materialis tumorum omnium in liene sunt excrementa sanguinis seu liquoris illius qui ad lienem demandatur si spiritus custos lienis qui est ejus calor natiuus, non sufficiat ad expellenda sua excrementa sed deficiat, quod relinquitur expellendum putrescit tandem & fit tumor calidus vel frigidus. Secundum naturam & essentiam excrementi quod relinquitur in lieni expellendi, & sæpe sæpius frigiditatem & siccitatem excrementi illius non putrescit, sed in calculum cracescit & durescit fiunt in lapidem vnde in quibusdam in liene fiunt calculi & lapides qui eadem methodo sunt expellendi ac illi qui enasci solent in cysti fellis.

Tumores autem qualescumque sint curari possunt purgatione primum mercuriali nostra datur mercurius dulcis, spagyrice præparatus ad grana 20. aut 30 & cum saccharo propinatur, superbibendo aliquid vini idque per octo, aut decem dies vt materia antecedens imo, & consequens tumorum disperdatur & euanescat, mercurius enim subtilis admodum est, & penetrans omnes corporis partes, & vna cum spiritu vitrioli, & salis nitri, quibus conjungitur dissoluit & perdit excrementias illas materias quæ in partibus corporis reperiuntur, vbicumque reperiantur spiritus etiam mercurii idem operatur & potentius hæc excrementa dissoluit & dissipat ita vt omnes obstructiones reseret, vnde tumores omnes lienis disperdit ac dissipat, & sic lien vindicatur ab omnibus excrementis præter naturam.

De scirrho lienis.

CAPVT II.

Scirrhus lienis vnde fiat & quid sit.

Lien cum turgeat sanguine crasso & fœculento qui hac amandatur vt attenuetur calore natiuo lienis in scirrhum sæpissime incurrit, cum excrementa illa frigida & sicca quibus turget sanguis lienosus, coagulentur in scirrhum, est itaque scirrhus lienis tumor præter naturam frigidus & siccus, ab excrementis frigidis & siccis sanguinis lienosi productus & generatus, est enim in ipsis excrementis frigidis & siccis vis quædam coagulata at excrementa illa coagulantur in scirrhum : vis autem illa coagulatiua & lapidificatiua dependet ex natura terrestri & sale quodam terrestri qui inest excrementis illis, qua virtute coagulantur ipsa excrementa in scirrhum qui indies magis ac magis accrescit nisi medicamentis propriis & specificis succurratur : difficilis admodum est curatu hic tumor, Galenico methodo, cum hæc non habeat medicamenta quæ scirrhum dissoluere & attenuare possint.

possint, at chymico methodo facili negotio, disperditur hic tumor, quamuis retineat quammaxime, nihilominus tandem euanesct spiritus mercurii est potissimum & præcipuum arcanum curandi huiusce tumoris, assumitur interius ad quantitatem guttularum x. aut XII. cum aqua appropriata aut cum spiritu viui, spiritus etiam tartari conjunctus cum spiritu salis armonicaci maxime prodest, ad curationem tumoris scirrhosi lienis, tum assumptus tum exterius admotus & foris, applicatur super lienem.

Purgatur corpus sæpe in mense ter aut quater mercurio dulci spagyrice præparato & datur ad ℥b. cum conserua rosacea aut violarum idque ter aut quater in mense essentia etiam ferri summopere prodest curando lieni scirrhoso, ferrum igne conuertitur in crocum, crocus dissoluitur aqua mercurii, & per rectificationem & dissolutionem sæpius iteratam conuertitur in veram essentiam rubicundissimam acetosi saporis, quæ mira præstat in scirrhosos tumores lienis & hepatis dissoluendos, & sumitur ad ℈b. aut ad guttulas XII. in jusculis scolopendrio aut ceterac alteratis.

De inflammatione lienis.

CAPVT III.

INflammatur lien ab obstructionibus & tumoribus præter naturam qui illi superueniunt, excandescit enim spiritus innatus & proprius ipsius lienis ab excrementis illis præter naturam, quæ cum ipsa domare, & foris propellere nequeat in se ipso excãdescit vt calore suo natiuo adaucto ipsa excreméta expellere queat, nescit enim spiritus sanitatis custos, alia via foras propellere, quod illi noxium est quam per caloré suũ qui cum non sufficiat gradu suo naturali adauget ipsum gradum & ad gradum præter naturalem peruenit donec hostem debellarit tunc sublata causa suæ irritationis quiescit & redit ad locum suum naturalem seu temperiem natiuam nec est quod potu aquæ frigidæ, & inlapiis attenuantibus & refrigerantibus, temperatur hæc inflammatio donec tollatur omnino causa materialis istius inflammationis, quæ est omnino necessaria ad curationem lienis inflammati tollitur autem materia istius inflammationis purgatione nostra antimoniali superius ad nauseam recitata, qua purgatione ter aut quater repetita, radicitus tollantur excrementa omnia quæ in liene expullulare solét quibus sublatis roboratur spiritus innatus lienis sanitatis suæ custos, quo roborato statim lien ad suã crassam & naturalé temperiẽ reduci-

Inflammatio lienis quid sit & qualis sit.

ducitur, spiritus etiam mercurii prodest summopere ad hanc inflammationem radicitus expellendam & extinguendam quia dissipat & extenuat materias crassas & obstruenda facientes & extinguit calorem præter naturam ex irritatione spiritus productam & sic perfecte & absolute curatur lienis inflammatio spiritu mercurii, & purgatione antimoniali, spiritus etiam salis armoniaci & tartari simul inacti miranda præstant in curatione morborũ omnium lienis qui sic paratur ℞ salis tartari dissoluti & clarificati in aqua communi, salis armoniaci tandumdem misceantur & in retorta ponantur & igne salis violenta distillentur quod stillat, est spiritus salis armoniaci & tartari, qui simul coniunguntur, & summæ sunt penetrationis ad dissolvendas obstructiones omnes partium omnium:

Spiritus salis armoniaci ut fiat.

De morbis mesenterii & pancreatis

CAPVT I.

IN mesenterio & pancreate cum inibi sint venæ tenuissimæ quæ tanquam sanguisque chylum ex intestinis sugunt in ea à ventriculo demandatum, venæ illæ propter tenuitatem solent obstrui à viscositate & crassitie ipsius chyli, & ab obstructione harum venarum hepar & totum corpus suo peculiari defraudatur alimento unde siccescit & in narasmum incidunt partes omnes & sic ab obstructione mesenterii narasmus solet oriri, præcipue in infaucibus & pueris qui cum voraces sint excrementa multa congerant & mesenterii & pancreatii obstructio inde ortum habet & perinde narasmus, & tabes totius corporis hinc febres etiam quam multæ erreticæ & sine lypo peculiari solent exoriri & morborum aliorum valentium focus & minera ibi latet, qua exhausta solent hi omnes morbi curari: perinde medici omnes debent omni arte, tentare hanc morborum mineram & focum exhaurire: pereunt enim & evanescunt, morbi omnes, qui ab hoc fonte solent scaturiri evacuato & exhausto hoc fonte exhauritur enim hic fons præcipue, purgatione antimoniali & spiritu mercurii supracitato mercurio dulci spagirice præparato, frequenti eius usu, spiritu etiam salis armoniaci, & tartari supra præscripti præcedenti capite, & oleo vitrioli, in aquis stillatilis cichorii & acetosæ præscripto, & permixto ad gutulas decem: tartarus enim, & excrementa omnia crassa, & tenacia quæ tartarum constituunt tenuitate olei vitrioli, & dissolvendi eius energia dissolvuntur & attenuantur & sic pereunt & evanescunt, & sic curantur febres & omnes alii morbi qui ex obstructione mesenterii & pancreatis originem habent sudorifica etiam summopere prosunt post purgationem antimonialem nostram, & mercurialem supra

præscriptam, & præcipue aurum sudorificum, & mercurius sudorificus, qui frequenti sublimatione sæpius iterata, ex simplici purgante medicamento transit in sudorificũ nullo pacto purgans medicamentũ & sic sudoribus elicitis tolluntur radices omnes tartari dissolvendi & perinde radices etiam omnes radicitus evelluntur qui ex tartaro, & viscosis & tenacibus excrementis originem habent.

De obstructione intestinorum.

CAPVT I.

Morbi intestinorum qui & quales sint.

INtestina cum in centro corporis constituantur, ubi excrementa crassiora & graviora congeruntur tanquam ad sentinam corporis gravissimis tentatur morbis & potentissimum obstructione, inflammatione dolore & alui influxu abscessu & ulcere, & aliquando calculo, de quibus omnibus iam nobis est dicendum & primo de obstructione, qui nihil aliud est quam crassi & viscosi excrementi congestio, in parietibus ipsorum intestinorum, quã tartari cumulationem non nulli chymicorum vocant, excrementa enim crassa tenacia & viscosa tartarum vocant, ab his solis excrementis tartareis, fit obstructio intestinorum qua inter pellatur functio intestinorum: hæcque: materia diutius & longius coercita cellubis, coli, intestinis & coercira durescit ut tandẽ lapillescat & concrescat in calculũ qui abeadem causa materiali & efficienti dependet in ipsis intestinis, ac in vesica, ut tractatu de morbis vesicæ fusius declarabimus iam vero curationem obstructionis ipsorum intestinorum aggrediemur quæ solet fieri potissimum purgatione nostra antimoniali & mercuriali cætera enim medicamenta purgantia floccipendenda sunt, nullius sunt virtutis & efficaciæ: blandiunt solum & palpant morborum causas, sed nullo pacto radicitus evellunt eorum radices ut experientia longa didici, hæc autem nostra medicamenta: etsi corpus exagitent & perturbent in nonnullis delicatæ texturæ hominibus, nihilominus tamen post nubila phoebus, & post tempestates quies & tranquillitas, ac securus & tutus portus acquiritur, sanitas pura tuta & trãquilla exoritur & eluescit, clamant enim Medici galenici, hæc medicamenta, etsi sunt perquam optime præparata, violentissima est, & motus violentos naturam pati non posse, absque læsione manifesta, quod philosopho ridiculum esse videtur, nam natura facili negotio & via violentos patitur motus, ut mortem ipsam evitet, ut se ab ipsa tutetur maris enim omnium motuum violentissima est natura ut hanc effugiat cæteros quoscumque mavult sequi & pati motus, & hi læditur aliqua ratione facili via, à læsone ulla sublevatur qua circa non timenda est illa læsio, cum plus utilitatis hinc exsurgat quam nocumenti.

De

De dolore intestinorum.

CAPUT II.

Doloris intestinorum unde fiant.

OBstructus intestinis ab excrementis supracitatis viscosis & tenacibus, &acidi, fiunt dolores ingentes & attroces valde, qui colici dicuntur, quod solum intestinum occupent & exagitent &aliquando iliaci quod ileum intestinum infestent fiunt hi omnes dolores à crassis illis acidis & viscosis excrementis quæ cum parietibus intestinorũ adhæreant, diuturnitate temporis acrimoniam, & purgandi facultatem acquirunt & tandem ulcerant ipsum intestinum unde spiritus innatus ipsorum intestinorum patitur & ipsam ulcerationem persentit, si tollantur hæc excrementa cessat statim dolor, cum materia, dolorem excitans foras propellatur, si sit autem ulcus factum in ipsis intestinis, non cessat dolor nisi curato ulcere, sed sæpe sæpius non est adhuc factum ulcus, sed est materia ulceris, & pungens atque vellicans intestina, & dolorem inducens spiritui innato & nativo ipsorum intestinorum, tunc temporis evacuata materia pungenti & ulceranti, acer & mordax curatur dolor, & cessat, aliquando hæc excrementa crassa & viscosa acri non sunt nec pungentia, sed cum obstruent vias intestinorum spiritus intestinorum sanitatis custos & œconomus, hæc excrementa foras propellere conatur, & sic ipsa cum crassa sunt & viscosa, ipsa attenuare tentat, unde in attenuatione ipsorum excrementorum maior pars ipsorum id flatus convertitur unde distenduntur supra capacitatem ipsa intestina & videntur dilacerari ac dirumpi & sic spiritus ipsorum intestinorum qui est solus sensationis capax persentit illam distentionem, & quasi dilaceratione͂, unde illi dolor inest summus, & sic colica flatuosa generatur, quæ curatu facilior est, quam ab ulcere, cũ materia flatulenta sit iam ab spiritu præparata, ad eiectionem, materia autem ulceris & acris nullo pacto ad eiectionem præparata sit, sed maneat fixa & permanens & actior in dies & mordacior reddatur.

Flatus intestinis unde sint.

Sed ex quacumque materia fiat colicus dolor, suus in colico intestino sive in ileo curabitur sequenti methodo ℞ antimonii nostri spagyrice præparati grana octo conservæ violarum ℥j. mosci grana tria misce fiat bolus detur mane cum regimine & custodia iteretur hæc bolus & detur ter aut quater, per tres aut quatuor horas purgato sic corpore, evacuata materia colicum dolorem facile ad avogyna devenien dum est præscribendum est avodynum summum ad quantitatem granorum 10. aut 12. & facta pillula devoranda est tempore somni sic sopietur dolor provocato somno.

De inflammatione intestinorum.

CAPUT III.

Inflammatio intestinorum unde fit.

INflamantur intestina ex abscessus ab ulcere & causis horum affectuum quæ cum sint excrementa digestionis ventriculi acria & mordacia sua acredine & mordacitate spiritum insitum intestinorum vellicare solent & ipsum irritare unde inflammatur, & æstum in se ipso concitat unde etiam & subiectum cui inest inflammatur, itaque ut hæc inflammatio tollatur & tepescat, oporteret ut excrementa illa quæ solent ipsum spiritum irritare, & inflammare, foras eiiciantur. Eiiciuntur autem foras purgatione mercuriali; præscripto mercurio dulci ad ℈j. cum ℥j. conservæ violarum & propinato summo mane ter aut quater fiat iterata dosi vel præscribatur aqua mercuriali ad quantitatem guttarum decem aut duodecim in aqua laudati fontis & fiat potio gratissima quæ sive dolore nausea & torsione ulla solet excrementa omnia foras eiicere, & inflammationes quascumque temperare, & corroborare partes ipsas & spiritum insitum partium omnium nec remedium est à penetratione & subtilitate summa aquæ mercurialis, cum sit solventis proprietatis, & naturæ nam hæc naturæ nostræ humanæ non contrariatur, nec dissolvit carnes & partes quas tangit sed roborat, & vivificat & spiritum ignavum & torpentem excitat ad sui functionem unde sanitati nostræ nihil est convenientius spiritus etiam nitri, vitrioli, & salis communis & sulphuris loco aquæ mercurii depunatæ & septies distillatæ solent exhiberi vicarias enim possidét aquæ mercurialis virtutes, sed temperantur aqua communi aut iusculis.

De intestinorum fluxu.

CAPUT IV.

INtestina fluxu tentantur & affliguntur ab excrementis digestionis ventriculi, si digestio prava fiat in ventriculo, & cruda sit & incocta eius coctio, intestina lienteria affligũtur quæ est alui & intestinorum fluxus à cruditate digestionis ventriculi, unde cruda & incocta & fœtida valde eiiciuntur excremẽta & fit tersio gravis & potens, in ipsis intestinis & dolor, quia flatus ingentes inde generantur unde fit distensio intestinorum fortis & potens unde dolor, tentantur intestina, & alio fluxu quæ dicitur diarrhœa simplex quæ est intestinorum fluxus à cruditate ventriculi & intemperie ipsorum intestinorum productus, & differunt inter se diarrhæa & lienteria cibi crudi & incocti cum fœtore summo eiiciantur in diarrhoea vero pravi soli humores & excrementa acria & mordacia eiiciantur datur & alius intestinorum fluxus

Diarrhoea simplex quid sit.

dysen-

dysenteria dictus qui ab aliis differunt affectibus solis causis & materiis fluxum excitantibus, nam acria & mordacia & fere caustica ibi sunt excrementa quæ hunc intestinorum fluxum excitant, essentialiter tamen non differunt inter se hi affectus intestinorum nisi accidentaliter & qualitate tantum, excrementorum quæ ipsos intestinorum fluxus excitare solent ratione etiam curationis non differunt uno enim & eodem ac simili medicamento solent curari roboratione pura ventriculi & intestinorum eorum, quæ actu facta sunt, & præsentia sua solent imitare spiritum insitum intestinorum ad excretionem eorum quæ illi nocent unde ad curationem horum omnium affectum sufficit somnum provocare, provocato enim somno corroboratur & ventriculus & omnes partes corporis & præcipue caput quæ debilitate sua linquit incocta & indigesta quæ illi demandantur ad alimentum proprium suum & innatum unde decidunt proprio motu & pondere in ventriculũ & in intestina, & cruditate sua coctionem harum partium & digestionem interturbant, unde somno provocato cessant omnes fluxiones & catharrhi qui quidem tali nomine insigniri non merentur, potius reiectionis nomine & titulo vocari deberet: cum partes & caput præcipue imbecillitate sua & infirmitate caloris

Curatio fluxionum intestinorum.

nativi linquet alimentum proprium & illi demandatum unde fit excrementum quod reiicitur potius tanquam excrementum quam fluat per se in partes inferiores & male: hæc reiectio dicitur catarrhus, sed hæc disputatio de nomine non confert ad rei essentiam cognoscendam detur alui & intestinorum fluxus à catarrho & alio fluxu dependere, sanandus est & compescendus quacumque fiat ratione id autem fit provocato somno, provocatur autẽ somnus anodyno summo nostro primis capituli huiusce operis præscripto & datur pillula una granorum decem tempore somni & iteratur hæc dosis ter aut quater per tres aut quatuor dies & sic evanescunt alui & intestinorum fluxus omnes, quia provocato somno roborantur ventriculus caput & intestina omnia, & partes omnes corporis quibus roboratis functionibus suis & actionibus naturalibus funguntur & sic perfecte digerunt & coquũt, & nulla inde excrementa generantur extra ordinarie & perinde nulla fit eorum excrementorum reiectio extra ordinaria & supra naturæ ordinarium usum. Equæ non luxuriantis pedum cornu incisa butyro frixa sunt dysenteriæ verissima arcana.

De abscessu & ulcere intestinorum

CAPUT V.

INtestina sæpissime tentantur tumoribus & abscessibus præter naturam ab excrementis, quæ ex eorum alimentis procreantur nutriuntur quidem intestina & post coctionem & assimilationem alimentorum suorum relinquitur excrementum, quod si non separetur à facultate expultrice, seu ab spiritu sanitatis custode tunc temporis crescit in dies illud excrementum, & tandem mole sua magnum facessit negotiũ naturæ nostræ seu spiritui intestinorum qui gravatus excremento illo, illud separare & expellere tentat, unde coquit & digerit illud & convertit in pus, & aperto tumore expellitur pus, & sic tentat spiritus noster partium omnium custos excrementorum suorum expulsionem rupto tumore & abscessu, prodeunte pure, fit alia unde sequuntur inflammationes intestinorum, & dolores ingentes quod acrimonia pura laucinet & vellicet spiritum intestinorum solius densationis organum.

Difficili via admodum curant ulcera & abcessus intestinorum, quod præter excrementa à quibus generantur hi morbi in intestinis intestina naturali situ sint in centro corporis collocata, ubi demandantur omnia corporis excrementa & potissimum primæ digestiones quæ cum sint acria & mordacia, ut pote saliva ex resolutione alimentorum omnium in ultima principia, non possunt nisi multiplicare morbum & perinde abcessus & ulcera intestinorum valde curatu d fficilia nihilominus tamen curari possunt sequenti methodo. *Scirrhus lienis unde fiat & quid sit.*

Purgantur excrementa illa omnia, ex quibus pendent hi morbi mercurio dulci spagyrie præparato levi igne enim admodum purgat, hoc medicamentum, & lenit imo ulcera abstergit nec inflammationem parit, imo temperat & refrigerat; purgato sæpius corpore hoc benigno medicamento quod ut gratius purget permiscendum erit conditis conservis, & sympo rosate soluto ad ℥b. deinde deveniendum erit ad acatuisationem ulceris quod facili negotio impetrabimus oleo & dulci ipsius saturni imo & oleo dulci mercurii, sale etiam dulci ipsius saturni in aqua rosacea aut plantaginis soluto, & per quindecim dies propinato id obtenebimus, jusculis etiam sal illud dulce saturni potest admiscere & sic bis inde propinari, & tandem, his benignis medicamentis curabitur hic affectus & dysenteria quamvis recens ac inveterata ab ulcere intestinorum proveniens.

De

De lumbricis intestinorum.

CAPVT VI.

VEntriculus & intestina generant lumbricos ex humiditate corruptibili qua potissimum abundāt hæc autem humiditas habet secum aliquid spiritus lucis, beneficio cuius incalescit, est enim luci calor innatus & naturalis, beneficio cuius agitatur, & movetur ad quascumque generationes, cur autem moveatur hæc humiditas ab spiritu lucis, ad vermes potius quam ad reliqua alia animalia, hoc dependet ex proprietate quadam naturali intestinorum quæ cum oblonga sint & humiditas illa viscosa & glutinosa ex qua generantur vermes, facili via extendatur in longum inde fit quod vermes inde oblongi generentur, quod si facili via non extendatur & in latitudinem protendatur, inde lati vermes generantur, quod siminutim dividatur hæc humiditas minuti & parvuli hinc producuntur vermes, hoc dependet ex proprietate loci, & dispositione materiæ semen enim, & uterus, disponunt generatum & productum, ad talem & particularem hanc productionem ut ergo lumbricorum causa materialis foras eiiciatur ex intestinis & corigatur dispositio loci ne amplius vermes in his locis producantur mercurius spagyrice præparatus summum est arcanum lumbricus enim productos qualescumque sint enecat. & ne amplius producantur & generentur impedit. Quia corrigit dispositio loci desiccat enim valde, innato suo calore, calidius enim est mercurius, quicquid clament nonnulli, itaut non detur in rerum natura validius & fortius medicamentum in enecuandis lumbricis, mercurio spagyrice præparato, sunt qui crudo utuntur mercurio, sed talem ergo non probo, quia cruditas illa mineralis in mercurio ulcerosa est, et nimis acris et mordax, et perinde ventriculo lethalis et valde periculosa tollitur autem illa cruditas mineralis igne minerali, qui in salibus mineralibus reperitur ex quibus constat mercurius sublimatus dulcis.

Mercurius crudus est ventriculo noxius.

Pulvis etiam hæmeticus spagyrice præparatus summum est arcanū, in enecandis lumbricis et in causa eorum materiali foras eiicienda, cineres etiam lumbricorum terrestrium proprietate naturali productionem lumbricorum in intestinis impediunt propter siccitatem quam introducunt in ipsis intestinis humiditatem illam lumbricosam absorbendo.

Curantur ergo lumbrici sequenti methodo ℞ mercurii dulcis spagyrice præparati grana viginti opiatæ Salomonis ʒb. misce fiat bolus: detur mane cum regimine et custodia, iteretur hæc dosis per tres auroras simili methodo observata. Admisceatur aliquid pulveris hęmetici grana tria aut quatuor si fortius purgare desideras, ut ægri sint adulti et fortiores.

De:

De morbis ani causis & signis.

Caput I.

QVam plurimi solent affectus anum occupare, & inter hos præcipue recensentur phlegnone abscestus fistulæ scissura condylona hæmorrhois & inflammatio& si omnes affectus solent in hac parte exoriri; quando seu succus alimentitio totius corporis homogeneus, & similaris deponit sua excrementa sulphuræ, & arsenicalia, in partem hanc carnosam quæ anum constituit, ubi congesta & camulata, hæc excrementa tumorem exitent præter naturam quæ phlegnone dicitur ob inflammationem concomitantum hunc tumorem: dolor est acerbus & magnus, ac lancinare & pressione exasperatur, & alvus per multos dies induratur, & summo cum cruciatu exit & solvitur etiam concomitante febre unde & urina sistitur afferta & inflammata vesica propter partis viciniam.

Abscessus ex phlegmone relinquitur, qui interiores ani partes, in recti intestini cavum puta serpere solet, potius quam in aerem foras erumpat, quod partes hæ interiores sint molliores, & ulcerationi faciliores quam externæ ut pote duriores & firmiores rupto deinde abscessu, ulcus remanet sordidum & purulentum fistulosum sæpe sæpius ut enim parte humida, & excremẽtis pervia coalescit, & in cicatricem perducitur imo coalescit & induratur unde fistulosum exoritur.

Rhagades seu fissuræ ani suscula oblonga sunt quibus sphincteris rimæ proscinduntur, imitantur scissuram labium manuum & pedum, & ab hisdem causis dependent, sunt enim excrementa acria & mordacia, tartarea & salita, nec non arcenisca lia, quæ in hanc partem suam ferocitatem demonstrant& sua acrimonia & pungendi potentia partem hanc dilacerant & proscindunt & & sic scissuras pariunt. *Rhagades & fissura ani.*

Condyloma diuturum est tuberculum in ani margine exortum & protuberans, verrucæ, grani uvæ maturi mori aut ficus exiguæ cum inflammatione exoritur, ab excrementis terreis sulphureis & viscosis ortum ducens, quæ in hanc partem demandatur, ab spiritu sanitatis œconomo, segregante purum ab impuro familiaris, & communis morbus ani est hæmorrhois quæ est vena tumefacta, & turgens sanguine excrementoso qui vasa ani & sedis dilatat, & dicitur hæmorrhois hic affectus quod sanguis fluit per hanc partem, & cum nihil effluat sanguinis dicitur hæmorrhois coeca, vel sicus marisca, & differta condilomate quod breviori tempore fiat, & graviori dolore, ægrotantem affligat, & fiunt hæmorrhoides omnes ex excrementoso sanguine acri, & mordaci qui hunc amandatur, ex vena caua, in extremum ani profusus, ibique sua acrimonia, vasa ani inflammat tumefacit & mordicat,

&

& aliquando ulcerat, hinc sphincter musculis ani resolvitur inversus atque pervolutus conspicitur multꝰ ulcusculis perforatus & multi sanguinis acris & mordacis profusione, & fit ani procidentia quæ ab his procedentibus morbis dependet, unde si curentur etiam præcavetur.

Cura morborum ani.

INflammatio ani tollitur & ulcus quod inflammationem subsequitur curari solet diaphoreticis & sudorificis medicamentis sanguis enim per ea medicamenta sudorifica deponit omnia sua excrementa & laudatas acquirit conditiones & si sint ulcera quæ anum infestent curantur balsamo sulphuris superius præparato, rhagades & condylomata curantur oleo canomillæ, & & oleo omorum quibus si permisceatur balsamum sulphuris efficacius multo efficies & oblinebis medicamentum.

Hæmorrhois autem solet curari similibus & hisdem medicamentis, sed oleum mercurii præstat, & omnibus aliis præponitur, & oleum martis dulce etiam miranda præstat ad leniendos hæmorrhoidum dolores, & cicatrisandos hos affectus ulcerosos procidentia autem ani curatur sequenti pulvere ℞. loli remedii præparati & aqua rosacea loti, mastiches balaustiarum cupularum glaudis & salviæ an ʒj. misce fiat pulvis tenuissimus, quem insperge lineo, & in anum impone, ita roboratur anus, & confortantur ligamenta eius, & sic in locum suũ naturalem restituitur.

De morbis renum causis & signis.

CAPVT I.

REnes officiuntur quamplurimis morbis curatu difficilimis inflammatione, potissimum dolor nephetico obstructione, calculo abscessu & ulcere. Inflammatione cõiuncta est cum dolore nephilico & ex calculis & arenis sæpe sæpius provenit quæ gignuntur in ventriculis renum ex humiditate viscosa & glutinosa & coagulante spiritu nitroso & salito, qui has materias facili via coagulat in arenas & lapides ubicumque locorum reperiantur vi sua coagulante, qui dum fiunt & postquam facti sunt renibus inflammationem pariunt & in dolorem quod spiritus renum hanc inflammationem sentiat & patiatur & postquã facti sunt calculi in ventriculis renum inde sæpe sæpius evelluntur ut hinc foras per ulcera protudantur, hinc fit dolor acutissimus, cum ureleres sint exquisitissimo sensu præditi, & spiritu innato suo, hinc dolor gravissimus persentitur qui nullo pacto sedari potest, nisi attrito & sublato calculo, atteritur autem calculus & dissolvitur aqua mercuriali quia sola potens est & efficax ad dissolvendos omnis generis lapi- *Morbi renũ quales.*

des, absque incommodo partium carnosarum unde miraculum est, in commodo partium carnosarum unde miraculum est in hoc morbo curando, datur autem hæc aqua mercurialis ad quantitatem ℥ß. iusculis aut aquis aspro priatis bis in die summo mane & serotinis horis tempore somni, sic enim brevissimo tempore curatur calculus, & atteritur & dissolvitur omni ex parte imò & materia antecedens calculi, & fomes & dispositio quæ latet in intimis ipsius vitalis alimenti & membrorum perit & evanescit usu solo aquæ mercurialis, ita ut medicus non egeat aliis medicamentis ad curationem calculi, quam sola aqua mercuriali & non solum calculus curatur hoc divino medicamento sed & omnes renum morbi, scilicet, obstructio abcessus ulcus & dolor nephriticus, quia sublata causa horum omnium affectuum, tollitur effectus aqua mercurialis tollet & dissolvit omnia excrementa quæ in renibus possunt accumulari ex male digesto & cocto alimento, huc demandato & perinde curantur omnes renum morbi, hoc uno solo medicamento.

De morbis vesicæ, & eius partium, causis & signis.

CAPUT I.

Vesica morbi qui sint & quales.

VEsica ut rene similibus ferè tentatur morbis dolore potissimum inflammatione calculo ulcere & aliis similibus qui itidē ab una & simili causa dependēt ex recremētis alimenti quod ex vesicam demandatur, quodque non excretum & separatum, ibique congeritur & accumulatur, & morbum parit secundum naturam suam & proprietatem nam excrementa gypsea & muscoa viscosa, & glutinosa ab spiritu salis vrinæ coagulantur in calculum, & lapidem vesicæ, hæc enim materia facile durescit, in calculum & lapidem ab spiritu satis, imo ipsemet spiritus salis, aquam substantiam impregnans coagulatur in lapidem ut apparet in urinis quibuscumque quæ dum refrigescunt in matulis, adhæret materia calculosa, gravitate coagulata lateribus vetularum & ad omne ex spiritu urinæ provenit, qui dum refrigescit una cum aquosa sua substantia coagulatum in lapidem, sed obiiciet in omnibus omnes ergo afficientur calculo & lapide vesicæ & renum, quia omnes habent & scatent aquosa illa substantia & spiritu urinæ, sed respondendum omnes quidem habere illam substantiam & spiritum urinæ quibus fit lapis & calculus sed non tali gradu & efficacia, ut coagulatur in omnibus in calculum verum, sed in sabulum minutissimum quod in omnibus ferè reperitur facili via foras eiicitur una cū urina, à calculo oritur dolor & difficul-

ficultas meiendi, quia tum calculus tum lapis obstruit meatum urinæ, & facultas expultrix debilitatur à calculo quia calculi natura melancolica sæpissime est, & sua frigiditate innata debilitat partes expultioni dicatas unde fit meiendi difficultas: dolor etiam hinc oritur quia calculus & lapis dum expellitur, solvit & dilatat ultra modum partes & hinc spiritus partium sent illam præter naturam dilatationem: & hinc patitur, & fit sensatio illa tristis in spiritu, & hinc dolor.

Vlcus & inflammatio vesica unde. A dolore fit inflammatio, & ulcus quia partes solutæ & præter naturam diruptæ, ulcus subitò subeunt, quod difficili negotio cicatricem inducit quod vesica perpetua & perenni urina madesicut, quæ cũ acris & mordax sit, ex natura sua, cicatricem impedit imo è contra dolorem & inflammationem adauget, & perinde ulcus serpit in dies donec gangrana hinc oriatur & moris.

Calculi signa sunt vaga quædam & oberrans circa pubem & peritonem titillatio cum vero grandescis calculus incunbentis gravitatis põdus percipitur unde difficilis incessus per salebrosa loca, multo magis saltatio, mixtio increbescit adeo ut tandem perpetuo meiendum sit, & dum urina eiicitur, urinæ fluxus de repente interrumpitur, calculo obiam facto unde non est continuata sed est intercisa: dolor pudendi ductum alias glandem affligit meiendi conatum conatur desidendi cupiditas quod calculi magnitudo, ex peritoneo rectum intestinum uti cervicem vesicæ, extimulet, urina alba turbida & crassa redditur.

Inflammationis vesica signa. In inflammatione vesicæ, & eius cervicis, in ea enim potissimum fit inflammatio, carnosa sit, in corpore enim vesicæ, *naso*, cum exanguis sit, requiritur inflammationem vesicæ, febris ardens & acutus dolor per quam acerbus & laucinans in peritoneo cum rubore urina supprimitur & tamen summum adest meiendi desiderium ulcus subito adstrictior est quia rectum inflammationis magnitudine, coarctatur, pubes atque penis tumescit & ad umbilicum usque urinæ copia diffunditur.

In ulcere autem si sit in sphinctere crassa modo sanies oritur modo pus copiosum ac graveolens exedit, si sit vero ulcus in corpore vesicæ, vel in ipsis ulcerib9, dolor, est inter renem, & pulbem & pus capillorum specie natat, in urina ab ulcere quod in vesica, est urina contineri non potest, assidua mingendi cupiditas urget, neque laborans erectus stare potest, ingens cruciatus, & indesinens ac perpetuus.

Producuntur & alii morbi circa partes ipsius vesicæ ut in ipso pene & eius glande ipsiusque ductu quales sunt ulcera sordida tum in ipso penis ductu, tum in glande, sit

fit & priapismus, impotentia veneris, & gonorrhoea; fiunt & diaboles urinæ incontinentia deinde ischuria stranguria & dysuria, & mictio cruenta, de quibus omnibus in hoc capitulo dicendum vlcera in ipso pene & eius ductu vel in eius glande fiunt ab hisdem causis, ac ulcera vesicæ, nempe ab excrementis acribus & mordacibus alimenti generalis quæ nō separantur ab ipso alimento, per facultatem expultricem unde natent & calore partium coquuntur magis ac magis & acrimoniam maiorem acquirunt unde partes vlcerant quibus adhærent: quod si ab impura & venerea lue inficiatur hæc excrementa ulcera inde fiunt acriora & mordaciora & serpant & naturam cancri corrodētis acquirunt.

Priapismus est plenis erectio & incrementum præter naturam, permanens, citra libidinis stimulum interdum adest in priapismo inflammatio interdum abest cum inflatus colis quoddammodo tetano disten datur: causa est flatulentus vapor seu spiritus pudendi arteiias fistulos. cumque meruum ipsius penis affatim implens.

Impotentia quid sit & unde. Impotentia autem rei venereæ, quæ & priapismo contraria est, extincta est virilitas, quæ à defectu spirituum vitalium & animalium ortum habet, unde semen intus non progignitur vel ita frigidum & materiatum habetur, ut nullis vitalibus spiritibus caleat ac turgeat extinguitur autem virilitas causa defectus seminis, ex senio ex morbo, & ex causis curibus quæ insitum spiritum roburque dissolvunt & ex incantamentorum maleficiis, & medicamentis quæ genitale semen aut proprietate aut manifesta qualitate extingunt & paralysi partium obscoenarum generationi dicatarum gonorrhoea autem est ignitus seminis fluxus citra venerem, citra penis tentiginem, levi quodam etit nullo oblectationis sensu, huius effluxus causa est, spermaticarū partiū imbecillitas, quæ retinere non possunt semen ut coquatur, sed crudū elabitur, datur & alia gonorrhoea virulenta quæ ex lue venerea ortū habet, in quæ virus quoddam album vel subcitrinum vigilanti, ac dormienti elabi solet, imbecillitas partium spermaticarum ex lue venerea contracta est eius causa, hæc enim efficit, ut quicquid in vasis spermaticis seminis colligitur, corrumpatur & labe inficiatur venerea, unde deinde expellitur ab spiriu sanitatis custode, & transitu suo acri mordaci in prenis ductu vlcera generat sæpisime incurabilia, quæ carne impura obducuntur, & carnositates inde protuberant quæ solis candelis specifiis ad hoc malum factis curari possunt, & solent fieri hæ candelæ ex mercurio præcipitato & mercurio dulci simul imixtis una cum cera liquefacta, ut inde fiant hæ candelæ tenues & parvæ, ut in canalem urinæ induci possunt, & sic corro-

corrodunt sine dolore ullo carnositates illas superfluas & deinde postquam sublatæ sunt carnes illæ superfluæ illiciuntur candelæ, prædictæ balsamo sulphuris & sic perfectissime ad cicatricem laudatam conducentur hæc ulcera.

Reliqua vero mala superius allata, quæ vesicam infestare solent curantur aqua sola mercuriali quæ cum omnibus nota non sit, liceat ipsam declarare, secreta omnia alchymiæ dependent ab ipsa loco illius poteris uti mercurio dulci sæpius assumpto & aceto mercuriali, ex gummi antimonii & sublimati elicita, beneficio aquæ communis quę proiicitur super gumi illud, & præcipitatur in pulverem hæmeticum, deinde aqua illa supernatans pulveri hęmetico distillatur, & aquosa & flegmatica ac dulcis separatur ab acida, & acida reservatur cuius usus est admirandus in curandis renum morbis, & vesicæ affectionibus omnibus dosis eius est guttulæ decem, in aqua quædam appropriata & peculiari morbo curando.

Vlcera cancrosa ex lue venerea. Vlcera autem cancrosa ex lue venerea quæ glandem penis infestare solent curantur solo tactu gumi illius quæ ex sublimato, & antimonio educitur, deinde tacta & illinunta balsamo sulphuris illiuntur, & ad cicatricem perducuntur.

Gonorrhoea autem tum venerea tum alia curatur sequenti bolo ℞. medullæ casicæ ex camna recenter extractæ ℥j. rhembarbari optimi in pulverem redacti ʒj. pulveris ossus sepiæ ʒb. camphoræ oleo amygdalarum dissolutæ ʒb. misce fiat bolus ter repetatur per tres auroras subsequentes, & utatur iulapiis refrigerentibus ex acetosa factis et agresta.

Impotentia veneris curari solent purgato corpore antimonio nostro superius citato et demonstrato, et deinde refocillato membro virili, ex spiritu vivi, et optimo usu alimentorum quæ spiritum innatum et calorem natium restaurare possunt, ut sunt iuscula optima ex perdicibus et caponibus facta, et restauratio usus etiam continue essentiæ ambari quis admirandæ est efficaciæ in curanda es tollenda veneris impotentia, nihil enim est efficacius et potentius ad spiritus innatos restaurandos, et calorem nativum refocillandum essentia ambari gresei, quæ parari solet ex ambaro greseo optimo, dissoluto in vivi spiritu rectificato et optime à flegmate suo vindicato deinde ponuntur in purrefactione in fimo equino vel balneo tepido, deinde per balneum distillantur et cohobatur distillatio super fere donec omnio dissolvatur ambarus in oleum purum quæ caute per inclinationem separandum est à fecibus et reservandum est in fialis optime clausis ad usus prædictos dosis est guttulæ decem in restaurante optimo, caponis aut perdicis.

De meiendi symptomatis quæ vesicæ contingunt.

CAPVT II

SYmptomata meiendi quæ vesicæ adveniunt sunt diabetes urinæ incontinentia, ischuria dysuria strangueria & mictio cruenta, diabetes est urinæ incontinentia passio circa renes continua qua infirmi sitiunt multum & plurimum bibunt & reddunt abundanter per urinas quod biberunt mutato aliquaten9 in renibus potu, fit hæc passio ex imbecillitate spiritus renum qui retentricem facultatem efficit & attracticem eorundem facultatem ad auget tartaro in renibus producto, qui sua siccitate & caliditate, humidum vehementer attrahit, nec retineri potest, cum calidum illud & siccum tartari, lædat calorem nativum & obruat, unde retinere non potest sed cito mittet ad vesiccam tanquam excrementum eius mali præcipue cura consistit, in tollendo illo tartaro & resolvendo, quod potissimum obtinebis spiritu salis tartari rectificato, & acido vitrioli, & potissimum ab aqua mercuriali, quæ sola est potens in omnibus tartareis materiebus resolvendis.

Iscuria diabeti contraria est, quatenus prorsus huic malo urina supprimatur & à tartaro nimis abundanti obstruente, & obstupefactivo ortum habet, qui sua siccitate & frigiditate meatus impedit & obtundit calorem nativum renum ita ut non sentiat stimulantem urinę acrimoniam ad eius expulsionem imo obtundit, & quasi dulcem & quasi insipidam reddit urinam adest tamen dolor obtusus & obscurus ex repletione & distentione, vesicæ repletæ.

Eius potissima cura consistit in resolvenda illa tartaro narcotico frigido & sicco, quod præscriptis antea medicamentis obtinebis & sale cristalli & lapidum vulgarium: calcinantur lapides & cristallus & calcinata hæc omnia cum pari quātitate salis armoniaci sublimantur & hoc sublimatum propinatum ad quantitatem ʒ b. in aqua petrosetini, vel spiritus salis tartari cum sale armoniaco coniunctus mire efficax est ad tollendas ischurias. strāguria est urinæ stillicidium cum urina stillatim & guttatim redditur cum dolore quodam, & aliquando sine dolore sed conatu summo, & cruciatu, inani & à tartaro simul provenit obstruente, & eius cura etiam in ipso tartaro resolvendo, dependet, quod prędictus antea prędicamentis facili negotio obtinebimus. *Stranguria quid sit.*

Dysuria autem non multum variatur ab stranguria illa quæ fit cum dolore, nam dysuria est urinæ difficultas cum dolore & à tartaro obstruente dependet & originem habet, & curatur etiam similibus medicamentis quibus curatur strangu-

ria, nam sublato tartaro, atque dissoluto, curantur & tolluntur omnes hi similes morbi & potissimum sale antimonii.

Mictio cruenta est, vel est à renibus, vel ab sphinctere cervicis vesicæ, cum in his partibus aperiuntur venæ & corroduntur à causis præter naturam vel à calculo vel ab humoribus mordacibus & pungentibus quæ transeundo, partes ulcerāt & venas aperiunt. Dum à renibus effluit sanguis urinæ toti exquisitæ permiscetur & sic dilutus tenuis & aquosus fit sanguis, qui cito subsidet rubicundus liquidus & non concretus. Si vere ab sphinctere musculo vesicæ, procedat cruentam quidem reddit urinam sed non æquabiliter subsidens autem concrescit in grumos in fundo urinæ:

Curatio mictionis cruenta. Curatur mictio cruenta ex quacumque causa oleo dulci ipsius mercurii ad guttulas decem in aqua cōmuni propinato, item balsamo tartari dulci, & essentia dulci margaritarum & essentia ferri & circulo ferri cum aqua plantaginis propinato crocus ferri in essentiam ferri facili via reducitur, si habeam aquā acidam pulveris hæmetici vel aquā mercurialem hac sola deinde essentia rectificata curabis omnia ulcera renum & vesicæ imo & reliqua interiora ulcera, quæ in intimis nostris visceribus latitare solent.

De morbis scroti & eius partium.

CAPUT II.

EST scrotum membrana illa externa satis crassa qua involuuntur & teguntur testes, hæc membrana solet tentari multis affectionibus & potissimum tumore scirrhoso & duro dum excrementa illuc demandantur viscosa & tartarea quę solēt separari ab alimento scroti, & testium, & dum separantur nisi foras à potenti spiritu eius partis custode, prætruduntur ibi congeruntur & accumulantur in tumorem scirrhosum qui in dies indurescit & toto vitæ tempore sic durus remanet in ipsa parte ita ut ambos sæpius testes involuat, aliquando unum tantum testem involuit & includit.

Dissolvuntur hæc viscosa & tartarea excrementa fotu aquæ fabarum, & cataplasmate facto, ex fabarum farina aceto stillatitio malaxato, & tepide sæpius super partem applicato, & purgatione sæpius facta ex antimonio nostro, & mercurio dulci, & sudorificis etiam assumtis dum cataplasmata illo applicantur fiunt & inflammationes in ipso scroto. Quæ ab ipsismet excrementis dū excandescunt & ebulliunt à calore interno eorum dependent & originem habent purgato corpore prædictis antea medicamentis refrigerata parte oxicrato, vel aqua

rosacea & plantaginis facili via tolluntur, succo etiam depurato sempervini maioris vel minoris facilius ad huc tolluntur ex extinguntur scroti inflammationes, misso etiam sanguine ex saphena pedis nam in omnibus inflamationibus sanguinis misso summopere prodest, nam sanguis fere totus effervescit effervescente sanguine partis alicuius particularis cum spiritus partis inflammatæ, deferat, per totum sanguinem inflammationem illam quã tollerat in parte illa affecta, & refrigerata parte & extincta inflammatione partis extinguitur etiam & generalis inflammatio.

Hermia & ramice tentatur & scrotum & fiunt tumores varii ex variis rebus quæ in ipsum scrotum illabi solent quæ differentiam herniarum & ramicum constituere solent, illabuntur autem ex ruptione vel saltem dilatatione peritonei, quę est ternis membrana intestina & totum abdomen suo caustro continens quæ cutem externam immediate sequitur.

Quando intestina ex ruptione peritonei in scrotum & tumor nuncupatur enterocele, & si omentum & ipoloon illabatur tumor qui huic exoritur epiplocoele dicitur: si vero aqua & humor mollis defluat in scrotum hydrocoele nominatur, si vero ab innata carne intumescat sarcocoele: in enterocoele & epiplocoele tumor non est permanens nam intestina & omentum facili digitorum impulsu, & compressione intromittuntur & evanescit tumor, illa quidem rugitu, & flatulento murmure, hoc vero ægrius nulloque rugitu: hydrocœles vero & sarcocoeles tumores sunt perennes & perpetui ac fixi permanentes, inter se tamen differunt, quod hydrocoeles tumor sit mollis & pulsatus resonet, pondere levis & opposito lumine sit conspicuus, sarcocoeles autem tumor est durus gravis & obscurus qui longiori tempore paulatim increvit.

Curantur herniæ omnes species succo depurato herniariæ nobilis herbæ, qui admixtus farinæ fabarum & parti applicatus per quindecim dies ęgroto in lecto quiescente perfectissime curat hernias: spiritus salis communis & salis gemæ ad guttulas tres aut quatuor quotidie mane ieiuno ventriculo assumptus in aqua sophiæ vel consolidæ maioris summum est arcanum curandæ herniæ, emplastrum etiam ex gummi opopamaco, & pulvere consolidæ maioris vel ex eius succo & succo enulæ campanæ & rutæ, simul permixtis una cum opoponaco in forma emplastri cum essentia ferri summum est in hernia curanda medicamentum ligamenta non sunt negligenda, ut partes quæ ex peritoneo rupto aut dilatato solent in scrotum descendere intra ventrem & claustrum peritonei contineantur sic solent curari herniæ præsertim in puerulis nam in senibus

Curatio herniarum omnium.

bus

nibus vix curationem suscipiunt nisi intra lectum immoti se contineant fere per annum & continue hisce remediis utantur.

De uteri affectibus causis atque signis.

CAPUT I.

Tentatur uterus multis & variis morbis, ac symptomatibus fere infinitis de quibus libet amplius ut volumen satis crassum possit conscribi sed cum compendiose sint morbi omnes nobis tractandi, ut hæc nova morborum doctrina, Medicinæ candidatis inculcari possit & insinuari surget tandem aliquis qui fusiori sermone rationes rationibus iam allatis addet & maius lumen huic lumini dabit, & sic tenebræ penitentim discutientur omnes, ex animis medicorum & lucebit lux clara & meridionalis in eorum intellectu.

Vterus ergo cum sit centrum horum ut pote affectuum qui omnes virtutes eius tanquam imbecillas debilitant in eo quod maxima sit eius virtus quæ istius modi morbis plurimum adcurrit ad extinguendam illam virtutem contraria enim se invicem & legibus naturæ sequũtur ideo cum in utero plurimum virtutis adsit in eo etiam plurimum est vitii: quocirca infiniti fere morbi ipsum afficiunt ut phlegmone abscessus ulcus cancer scirrhus mola, inflatio, hydrops calculus & in sua cervice adnascuntur Rhagades condylomata hæmorroides de quibus singulis compendiose nobis erit dicendum.

Phlegmone tumor est, in utero adnascens ex excrementis alimenti quæ prava sua qualitate & maligna, uterum inflammant & excalfaciunt inflammato spiritu ipsius uteri sanitatis ipsius custode, qui cum ab excrementis uterinis irritetur excescit unde febris adest, & ardor tumor distensio, atque gravitas, imi ventris lumborumque donec tandem adaucto abcessu & maturato & corroso perrumpatur, unde ex rupto abscessu fit ulcus idque sordidum, cum uterus malignis & sordidis scateat excrementis, quæ malignam & pravam admodum redolent qualitatem & veneni proprietates sequuntur. *Excrementa uteri maligna.*

Curatur hic malignus affectus purgatis menstruis purgationibus & misso sanguine ex saphena pedis dextri, secundum vires, & ætatem ægrotantis clymatis conditiones, & temperiem. Provocantur menstrua sale vitrioli veneris, & una etiam expurgatur summopere uterus, & spiritu acido ipsius vitrioli veneris sæpius propinato cum aqua rosacea extinguitur febris & ardor illa uterius qui phlegmonem uterinam comitatur. vlcera autem si post phlegmonem utero relinquantur curatur sola aqua mercuriali dulci & rectificata, alias incurabilia sunt, & cætera medicamenta floccipendunt

dunt & penitus negligunt sudorificis etiam est utendum in illorum curatione tollitur enim venenum excrementi menstrualis solis sudorificis medicamentis & præsertim mercurio dulci sudorifico, qui sola sublimatione multoties iterata duodecies saltem transit in sudorificum omnio medicamentis cuius dosis est dragma una cum ℥j. aqua cardui benedicti aut ulmariæ.

Vteri ulcera maligna & depascentia sunt nomæ ut carcinamata: nomæ inæquales sunt exedentes in dies magis ac magis depascentes, cæteris ulceribus fœtidiores sordidiores & acerbiores.

Carcinoma vel ulceratum vel inulceratum est dum nondum exulceratum est moles gravis in utero percipitur tumorque durus colore sublivido: dum autem exulceratum est ipsa noma malignis est, sanies quæ hinc egreditur graviter olet & summopere fœtet tenuis est, & nigri coloris aliquando flavi, generatur autem hoc malum tum in matrice, tum in mamis alisque partibus tum hominis tum mulieris, ex excrementis viscosis tartareis venenatam qualitatem habentibus, & naturam realgaris & arsenici naturalis redolentibus, unde tota cura istius morbi consistit in præparatione realgaris & arcinici in cuius solius essentia dependet cancri cura & remedium: sublata scarra; & radicibus omnibus cancri curatur, deinde ulcus & ad cicatricem perducitur solo balsamo sulphuris.

Carcinomati uteri cura

Scirrhus autem in utero generatur ex tartareo excremento quo inducitur totus uterus, aliquando pars sola aliqua, dura tunc fit & indolens, & si doleat obscurus & obtusus est dolor, persentitur grave pondus quasi foras prolapsurum in pudenda, successus difficilis crurum totiusque corporis sequitur ex tartareo illo excremento qnod uterum occupat, cura eius valde difficilis & nisi tecum sit arcanum mercuriale quo tartarea excrementa dissipantur per totum corpus in quacumque corporis parte restaurentur, oleum & operam perdis, in curatione scirrhi & successu temporis mutatur in cancrum quo mors certa subsequitur, purgatio antimonialis & mercurialis nostra lenit morbum sed non tollit.

Nola uteri quod.

Nola est affectio uteri qua uterus intumescit veluti fœtu aliquo intumesceret, & est caro præter naturam in utero progenita membranis obducta & venis consperfa pluribus sine ossibus ac visceribus ullis, nutritur alimento communi, & crescit aliquando per totam vitam interdum quarto mense decidit, nondum ad integram magnitudinem perducta, sed à facultate expultrice seu ab spiritu sanitatis custode eiicitur & foras expellitur producitur hic tumor carnosus in utero, à semine imperfecto & inva-

Malo unde fit.

lido,

lido muliebri quod in uteri capacitatem defluit ab externis muliebribus testiculis forti maginatione coitus & appetitu titillanti coeundi quo solo semen muliebre ex testiculis muliebribus in uterum confluit ibique digeritur & coquitur à calore naturali,& vitalis ipsius uteri in molem carneam, convocato sanguine menstruali ad sui nutritionem & incrementum molem ipsam natura ipsa per se expellit & ut fortius id peragat, roboranda est aqua cinamomi sæpius assumpta & sale vitrioli, quod uterum excitat ad molem eiiciendam, & sanguinem menstruum fortius expellendum quo tempore natura excitatur facilius & potentius ad extirpationem & eiectionem illam fœtum mentitur verum ac legitimum nihilominus oculati & experti medici hunc fœtum distinguunt à mola, quod fœtus verus ac legitimus blande ac leviter moveatur per uterum sine dolore, mola autem graviter & pōderose figitur & impetu quodam pervolvitur in quodcumque latus mulier decumbat, & incedit gravior & pondere oppressa,& artus gracilescunt & dolor ventrem compungit quorum nihil adest in vero & legitimo fœtu, præsertim si mulier prægnans laudata fruatur valetudine.

Tumet etiam uterus præter naturam extra molam, aquarum copia unde fit, hydrope uterinus, inflationis signa adsunt evidentia sed gravitas maior,& somnus quasi fluctuantis aquæ, huius hydropis causa est iecoris aut lienis mala ac depravata affectio ex tartaro qui calorem nativum iecoris & lienis extinguit unde debilitato calore nativo depravatur sanguis in his partibus, unde & partium omnium totius corporis depravatur & vitiatur alimentum unde serositates & aquosi humores congeruntur præsertim in utero, ubi sanguis serosus & aquosus solet demandari,& singulis mēsibus foras evacuetur, quod si hæc menstrualis evacuatio cesset, ex causis prædictis debilitato potissimum calore nativo & eius spiritu tunc tumet venter & uterus collectis copiose his aquosis & tartareis humoribus in utero, unde fit hydrops peculiaris uteri qui solet curari potissimum roborato hepate & liene & evacuatis hisce tartareis humoribus, roboratur hepar essentia mercuriali & resina solis hoc est sale dulci ipsius auri, at absque essentia illa mercurii tantum auri arcanum haberi & obtineri non potest, hac enim sola aurum & argentum & reliqua metalla in salem dulcem reduci possunt,& sic vitia omnia uteri possunt facili negotio curari.

Curatio hydropis uterini.

De uteri symptomatibus & eorum causis.

CAPVT II.

Vteri symptomata quæ sint.

UTerus effligitur variis symptomatibus quæ sequantur morbos antea declaratos inter hæc symptomata numerantur potissimum mensum suppressio mensum profluvium albus fluor, gonorhoea duplex uteri strangulatus ascensus descensus prolapsus & convulsio uteri de quibus singulis deinceps nobis est dicendum.

Solent purgari mulieres omnes & virgines ætate matura singulæ mensibus statuta lunę quadra, ita ut juvenes nova luna repurget & vetus veteres, unde Poeta.

Luna vetus veteres juvenes nova luna repurgat & hoc purgationis naturalis tempus ab ipsa natura constitutum est; ita ut nisi repurgentur mulieres & virgines omnes naturæ ætatis statuto hoc tempore, fit in his, morbus & hæc suppressio morbosa est; extra prægnationem: in prægnationem enim suprimatur quia multum huius sanguinis transit in alimentum fœtus cetera autē prægnationem morbosa est hęc suppressio & ab obstructione viscerum præcipuorum dependet & hæc obstructio ex copia excrementorum præter naturam quæ alimento producuntur & copia sua; debilitant spiritum innatum cuiuscumque partis ita ut non valeat excrementa hæc foras propellere, undę fit obstructio quæ in hæpate liene ventriculo, & nesenterio facta & in ipso utero, suppressionem mensum parit & sic spiritus ipsius uteri debilitatur, & naturalem illam sanguinis serosi fluxionem singulis mensibus peragere nequit unde sequuntur nausea, cibi fastidium, lumborum scapularum, capitis totiusque corporis gravitas & dolor, quasi lassitudinis urinæ crassæ turbidæ, rubicundæ, & plerumque nigricantes ex quibus tandem grave & diuturni fiunt morbi, & hæc sunt signa suppresionis sanguinis menstrualis, quam etiam præter causas iam allatas efficit uteri perversio, & quid quid eius os internis obturare potest, ut concretus sanguis, caro excrescens & præter naturam in ore eius innata, adipis copia, adnata pellicula conformationis naturale vitium quæ omnia manu chyrurgia possunt curari, aut saltem corrigi reliqua vero naturalibus remediis & potissimum magisterio ex splene bonis castrali quad præcipuum est in omni ætate sale etiam vitrioli, & aqua cinnamom summo mane propinata ad quantitatem ℥j. cum scrupulo ferri lamati sine ulla alia præparatione potentissime menstrua movet, & obstructiones omnes tollit & reserat, essentia etiam ambari efficacissime menstrua amovet & uterum roborat ad guttulas xij. propinata in iusculo optimo ex columbis & passeribus parato, cinnamomo & carophilis aromatizato, & per

per octo dies debent propinari hęc iuscula, sic parata, & guttulis iliis essentiæ ambarinæ impregnata.

Post suppresionem mensum sequitur nimia eorumdem mensum effusio, quæ æque præter naturam est, mulieres omnes ac virgines infestat ac suppressio, & est tum copiosior sanguis, quam pro multitudine aut diutius profluit, aut crebrior, aut non statuto circuitu & huius exuperantis vacuationis signum est virium imbecillitas, quę sanguinem retinere non potest, hinc sequitur nausea cruditas fœtus faciei color, pedum, & reliqui deinde corporis tumor ventosus, huius autem evacuationis exuperatia dependet ex veneno quodam martiali quod sanguinem infestat quodque fluxuum omnium est fons & origo, quodque nisi tollatur & extinguatur eius virtus in sanguine muliebri, totus evacuatur sanguis & vita extinguitur, tollitur autem illud venenū martiale essentia martis pura & nitida ad guttulas decem propinata cum ℥j. aquæ plantaginis essentia etiam vitrioli seu eius oleum acidū idem præstat ad gratam mendicitatem assumpta, cum aqua plantaginis: magisterium eius magnetis idem efficit propinatum cum aqua bursæ pastoris & persicariæ. Item laudanum paracelsi per latum & corollatum amaranthus etiam potus in vino albo mensum exuperantiā sistit & cohibet.

Aqua bursa pastoris in sistendo sanguine arcanum.

Sequitur fluor uterinus à mensū profluvia, omnino distinctus quod in isto, sanguis sincerus & purus nō erumpat, & fluat, sed quid fœtidum & impurum liquidum & allicies, lactis sero & iusculi crasi persimile modo citrinum & viride adeo acre & mordicans ut ex inde quascumque partes attigerit adurat, & exulcerat, idque sæpe sæpius tetrum est graveolens, modo multo odore molestum causa efficiens huius mali in principibus partibus sita est, quib⁹ enim viscera obstructa dura & scirrho affecta, cruditates malum habitum pallidum colorem & lencophlegmaticum invexerunt, corruptus hic humor in varias partes effusus: tandem in uterum procumbit, & illas decurrens totum corpus expurgat, quod sæpe sæpius per renes & per alvum ferri & emangi contingit, curatur hoc malum præcedentibus præscriptis remediis quia ab eadem causa efficienti dependet nempe à veneno martiali quod in sanguine muliebri, hæc symptomata parit donec extinguatur & pereat, ac ipsamet essentia martiali pura & nitida, à veneno illo vindicata quæque venenum suum facilius, & potentius extinguit quam reliqua alia naturalia medicamenta.

A veneno martiali pēdent morbi uterini.

Subsequitur gonorrhoea simile quæ mulieres perinde ac viros imo frequentius infestat; fluit autem citra illam veneris titillationem nec assiduo ut in uteri fluore sed quibus dam intervallis, non ab interna uteri capacitate sed ex vasis spermaticis

in uteri cervicem labantibus defluit idque quod fluit parum est album & serosum, omnis expers graveolentiæ, & acrimoniæ, & causa hujus mali non est venerea labes de qua inferius dicemus sed venenata aliqua qualitas martialis ut supra in albo fluore, quæ etiam curatur similibus & præscriptis antea remediis. Gonorrhoea virulenta permiscetur huic gonorrhoæ simplici & auget malum & symptomata crudeliora sunt & quod excidit continenter & assiduo fluit & crassus multo odore gravi molestum acre & mordicans, & idcirco partes adurit & ulcerat, ac proinde caro reperitur sine ulcere pudendi, & solet curari remediis propriis lui venereæ convenientibus quæ infra recitabuntur, capite suo peculiari ulcera vero quæ in gonorrhoea simplici vel virulenta contingi solent curantur perfectissime essentia mercurii vel arcinici, tanguntur solum hisce essentiis & deinde aqua communi laventur & illinantur balsamo sulphuris purgato prius corpore antimoniali vel mercuriali nostra purgatione, ut impuritas & saburra excrementorum peccantium expurgetur & emungetur.

Tentatur etiam & affligitur uterus strangulatu & suffocatione qua spiritus vitalis membrorum in utero tanquam in centro delitescens veneno quodam excrementitio mẽstrualis sanguinis affligatur & suffocetur, hinc defertur ad cor tanquam ad regium suum domicilium cum labe illa venenata unde cor affligitur, & levi syncope, & animi deliquio affligitur cum murmure rugituque ventris respiratione brevi cœteraque ex compresso pectore, & diaphragmate metu tanto, ac desperatione tanta ægra concutitur ut se mox interituram putet, quod spiritus veneni; fauces illi vinculo quodam præstringat & occludat hinc cerebrum tendit, & membranas inquinat & furorem excitat cum inquietudine summa, garrulitate, risu & fletu, & reliquis desipientiæ generibus alias soporem tantum ac veternum inducit, si spiritus ille venenatus narcoticus sit, & frigidæ naturæ, quo mulier corruens velut attonita iacet, sine motu sine sensu ul[la] ac respiratione adeo parva ut nulla esse credatur; tanquam vere mortua, & extincta videatur quibus omnibus symptomatibus medetur spiritus vivi quia nihil potentius venenatam illam sanguinis menstrualis qualitatem corrigit & extinguit & cor ipsum roborat quam vivi spiritus, sal etiam virrioli quod vomitum excitet & menstrua provocet, summum est in suffocatione remedium, sal etiam Iovis specificum est in strangulatu medicamentũ in aqua salviæ propinatum ad & his solis remediis strangulatas omnes mulieres, ad pristinam ego sanitatem reduci caduco etiam affligitur uterus, & epilectico insultu qui dependet etiam à veneno illo quod

sursum tendens cerebrum occupat & veluti epilepsia ipsum affligit.

Caducus uteri quid & qualis. Spiritus siquidem cerebri tali veneno quasi extinguatur, & functionibus suis privetur, & motu conulsino tentantur nervi quasi motu illo tremulo, venenatum illam aurã exculere tentantes, & variatur caducus matricis, & histericæ passionis insultus secundum varias huius ce veneni qualitates & curantur hi insultus omnes cuiuscumque sint generis, purgatione antimoniali nostra & mercuriali & roboratione uteri & spiritum vitalium, qui nullis aliis remediis possunt fortius roborari, quam spiritu vivi ambarisato & moscato, aqua cinnamomi, tagma theriacali & cœlesti & imperiali, hæc enim omnes aquæ spiritu vivi constant & spiritu plantarum qui naturali virtute uterum roborant, & sic roborato spiritu uterino facilius extinguitur & expellitur foras venenum illud, illos insultus faciens & excitans.

Ascensus uteri & descensus. Ascendit etiam uterus & movetur versũ ventriculum & diaphragma premit quam par sit, unde dolor & pondus versus illas partes, & etiam descendit cum in infimas partes devolvitur & versus illas dolores & pondera præter naturam excitat, quæ omnia symptomata spiritu vivi evanescunt, & fotu mitigantur & potu pereunt venenum enim illud excitans hæc symptomata frigidum est quocirca facile evincitur spiritu vivi, & calidis aliis remediis, & vapore ficus cutis equinæ Prolapsus autem veteri descensu granior est, quod eversus uterus foras procidat eiusque fundus promineat, fit autem ex vehementi pariendi conatu, quo uterus fœtum, secundumque excludens aliquando sequatur, & se invertens præcipitet, ad locum suum naturalem tamen reducitur manu & fotu astringenti absymthia nepeta & artenisia in aceto coctis. & deinde ne iterum procidat, præcludendum est os uteri pila aliqua filo transpersa, & cera liquefacta undiquaque involuta & se ore occluso pila illa, & magmate fotus astringentis veluti cataplasmate, refocillata parte impeditur ne deinceps prolabatur uterus.

Et hæc sunt quæ de uteri affectibus dicenda nobis erant quæ etsi pauca sint tamen magna sunt & utilissima & experientia ipsa unusquisque facile experietur.

De artridide chyragra gonogra & podogra.

Caput I.

Artritis chyragra gonogra & podagra quid sint & unde sint. Artritis chyragra gonogra & podogra nullo pacto essentialiter differunt dependent enim & fiunt hi morbi omnes, ab una & eadẽ causa, & differunt tantum ex differentia partiũ partes quas afficiũt diver-

diversæ sunt & variæ, & secundum harum partium varietatem & distinctionem hi morbi etiam suscipiunt aliquam differentiam, seu distinctionem localem nam dum causa materialis & essentialis afficit brachia & artus dicitur artritis, dum vero afficit manus dicitur chyragra dum genua, datur gonogra dum pedes datur podagra, sed hæc omnia nauci sunt & parvi momenti, scire oportet, unde nam hic affectus oriatur & qua ratione & via fiat in corporibus humanis hanc dispositionem habentibus, & deinde qua via & methodo curari possit, radicitus, ut non amplius redeat.

Morbus hic dependet ab excremento salis balsamici qui in omnibus naturis est nam dum edimus & comedimus varia & distincta alimenta in ventriculo percoquuntur & in chylum convertuntur, ubi fit prima reductio ciborum in primam quasi materiam humanam in qua materia reperiuntur tria rerũ principia nota & omnibus potentia scilicet sal mercurius & sulphur quamvis alia duo etiam mihi reperiantur scilicet terra & aqua, quæ quamvis sint quinque unicam homogeneam constituunt subsistentiam nempe chylum seu substantiam alimentosam homini nutriendo & conservando propriam cum alibi balsamicum & fundamentale generis humani reperiatur, habet & excremẽta varia, ex quibus varia genera salium excrescunt, quæ cum excremẽta sint salis balsami, nos confusionis evitandæ causa ad genus unum excrementitium salis balsami referemus ut unam etiam causam morbi arbitri cognoscamus, floce faciendo differentias satis vitriolati alumi nosi, gemmei urticalis, & similes differentias quæ nihil prosunt nisi ad confundendum intellectum quare tantum sufficit salem balsami cum & fundamentalem & radicalem producere excrementa varia ex quibus varia artritidis genera producuntur, quæ cum acria sint & mordacia & causticant, & perinde spiritũ sensationis organum harum partium fluminant & mordent unde dolor in his partibus à sale illo acri & mordaci.

Vnde morbus artritis chyragra, gonogra, & podraga definiri potest morbus salis excrementitii à sale balsamico separati, & in articulos & symoviam harum partium demandati ubi lancivat & mordet spiritum sensationis organum partium unde dolor acerbus & crudelis exoriri soler, dum sal istud excrementitium viget & floret, donec resolvatur ubique enim partium corporis " humani fit coctio & digestio alimẽ- " ti ibi demandati, & in illa digestio- " ne fit separatio puri ab impuro, pu- " rum nutrit & conservat partes & " membra corporis humani: purum est id solum quod resultat ex resolutione alimentorum in principia essentialia & formalia, impurum autem quod non est de natura horum prin-

principiorum, itaque separatur, & amandatur foras si foras exeat tunc sanum est corpus, si maneat, morbos parit varios secundum varietatem & diuersitatem impuri illius excrementi. In morbo artoitico excrementum salis balsamici copiosum reperitur, nam excrementa aliorum principiorum vt puta sulphuris mercurii aquæ & terrę, non faciunt morbum artriticum vllo modo, sed pariunt alios morbos vt capitibus præcedentibus cernere licet permiscentur etiam hæc excrementa ex principii & elementis primis separata & dum permiscentur nouos & varios pariunt morbos secundum variam & nouam excrementorum horum permixtionem: dum enim sal excrementitium salis balsamici permiscetur excrementis aquosus aquæ primordialis, tunc temporis in articulis generantur dolores non valde acres sed cum tumoribus indolentibus excrementa enim illa aquosa, mitigant acrimoniam salis & leniũt dolorem sed pariunt in tumorem œdematosum & frigidum: si vero permisceatur excrementum salis istius cum excremento sulphureo tunc dolor attriticus major est, & acerbior, & cũ inflamatione sum̃a quia excrementa sulphuris primordialis inflãmationes omnes, calores præter naturam producunt & hæc de dolore attritico dicta sufficiant.

Cura artritidis certa & tuta.

Cura autem omnis hujusce doloris consistit in re solutione consumptione destructione & ablatione omnimoda hujusce salis excrementitii à sale balsamico separati & in articulos demandati: resolutio autem hujusce salis & omnimoda ejus destructio potest fieri solo vnico medicamento. Quod tutissime resoluit consumit destruitque simul & semel hoc sal & vocatur hoc medicamentum arcanum corallinum, & est mercurius ille rubei coloris fixus & sudoricus qui aqua forti communi præparatur & ad rubedinem conducitur euaporata aqua forti & deinde oleo tartari roboratur & vltimo spiritu viui, vt aquæ fortis spiritus pereant & euanescant, fortis est hoc medicamentum si aurum purum addatur in solutione prima, & deinde ambo edulcorentur, & oleo tartari & vltimo spiritu viui, hoc medicamẽtum, & cathartium est & sudorificũ & radices omnes morbi artatici radicitus euellit. Et potentius adhuc operatur si cum aqua vera mercurialis & aqua Philosophica soluatur mercurius vna cum auro, & reducantur ambo cum aqua illa mercuriali & Philosophica in materiam eorum primam & originem deinde coquantur ambo in vltimam coctionem rubeam & perfectam, quæ vere est aurum Philosophicum cũ quo non solum artritis & lepra, sed etiam omnes morbi tutissime & certissime curantur sed cum liceat tantum medicamentum docere cum Deo soli hoc debeatur, nos alia faciliora docebimus vtpote spiritũ vitrioli qui singulis diebus sumi debet ad dragmam semis in jusculo summo mane, diaphoreticum etiam tartari

summopere prodest, ad ℥b. assumptum in liquore conuenienti & idoneo, sal armoniacum etiam septies sublimatum est summum remedium, & assumptum & admotum super partes affectas, intra assumitur ℨb. ad ℨj. cum aqua cardui benedicti & vlmariæ & sudet æger per quindecim dies iterata dosi.

Oleum iuniperi artridis arcanum. Antimonium etiam summopere prodest & sudorifice & cathartice præparatum & oleum iuniperi est etiam doloribus artriticis mitigandis summum arcanum partibus affectibus perunctum & applicatum sed oportet vt sit rectificatum multoties vt penetret doloris fundum.

De peste & eius causis.

CAPVT I.

DE peste tractatum satis longũ & amplum dedimus in lucem anno salutis 1638. in quo peculiaria diximus hic autem compendium solum de peste agemus & quod ibi fuse diximus hic compendiose narrabimus. Pestis ergo cum sit singulare flagellum Dei & pressura & contagio hominum propter peccatum: inuisibilis essententiæ spiritualis & tenuissima substantiæ nullo ex excremento interno humano ortum ducens, sed immediate à Deo irato aut ex spiritu fracido corruptionis elementaris maligno venenato proueniens, qua quidem frigidus malignus & pestilens, veneno suo templis inuisibile & spirituali nutrimentum inficit tum spirituale tum corporale si corporale inficiat multi salui fiũt & præseruantur ab hac peste, si vero spiritus inficiatur humanus ab hoc genere pestis difficillimum est præseruari nisi potentissimis naturæ arcanis & solo vitali balsamo quod reperitur in sale vniuersali natura totius balsamo & fundamento, puro & perfecto cocto & cum suo spiritu & anima in eo solo latitantibus vnito ita vt hæc tria vnum fiant purum & mundanorum omnium perfectissimum hoc solum medicamentũ superius etiam capite de artritidis declaratum curat perfectissime pestem naturalem ex spiritibus malignis corruptionis prouenientem, nã si ex Deo irato ortum habeat solis precibus ad Deum fusis solet curari.

Pes... tag... qu... Contagiosa est omnis cum ejus causa sit spiritualis quæ facile communicatur & per aerem facili via dispergitur vnde ad nos & ad animalia quæque facile peruenit spiritus nostros facile inficiendo & humorem alimentitium quo nutrimur & conseruamur: nam aer est vehiculum ipsius spiritus fracidi maligni & pestilentis aere sine viuere nõ possumus, & si aer sit veneno pestilenti infectus per aerem nobis facile communicatur, & vitam nostram seu substantiam qua viuimus inficit & contaminat, & sic serpit vbique pestis, nec existimandum est, aerem seu venenum

nenum pestilens in aere latens corrigi posse, nisi difficili admodum via quia oportet vt venenum illud spirituale inuisibile vincatur ab alio spiritu potentiori, qui admodum difficilis est repertu nihilominus tamen reperiuntur spiritus & fumosæ substantiæ quæ aerem optime corrigunt & venenata qualitate spoliant vt in iratione & preseruatione pestis inferius videbitur: faciliori enim via præseruamur à peste, quam ea infesti ab ea curamur, cum venenum pestilens exterius facilius vincatur, quam interius.

Hinc variæ ac multum difficiles possunt exoriri quæstiones an hinc spiritus fracidus et mucore quodam peculiari venenato infectus pestiferus ex solis causis naturalibus et inferioribus elementaribus possit exoriri et nasci non cooperante cœlo, nã antiquitus ratum est pestem ex cœlo oriri, nam ex conjunctione quarumdam stellarum et planetarum portenditur pestis et præsagitur, ergo si tales influentiæ et radii cœlestes præsagiant pestem conferunt aliquid imo fere totum ad productionem pestis, cum inferiora nihil agãt nec agere possunt hinc cooperante cœlo.

An pestis esse possit ex cœlo

Ad hoc respõdemus cum cœlũ sit incorruptibile et nihil ex eo defluat, in hęc inferiora, nisi vitale sit et prorsus salutiferũ, nihil mortis ex cœlo est, nec morbi hoc solum dependet ex corruptione inferiorum elementorum, non superiorum radii cœleste omnes vitales sunt salutiferi æque solis, ac saturni et martii et scorpionis: saturnus mare scorpio hyades pleiades, et reliqui omnes radii, hinc efluunt in hæc inferiora, non sunt ad mortem et morbos sed sunt ad vitam et salutem missi, si tamen detur mors et morbus, non inde oritur; sed ex corruptione peculiare inferiorum elementorum, si contrarium asserui in tractatú peculiari meo de peste, hoc falsũm est, et contrarium jam assero si tamen cœli pręsagiant pestem non hoc agunt tanquam causæ materiales et efficientes, sed tanquam signa, mutant enim tempora, et mutationes temporum deinde pariunt morbos; inferiora enim elementa ex mutatione cœlorum mutant se inuicem non quod hæç mutatio dependeat, tamquam ex causis efficienti mutatione influxus cœli, nam hyems nostra verbi gratia non dependet ex influxibus et radiis cœlestibus qui sunt tempore hyemis dum sol graditur ex capricorno ad cancrum, quia multi dies tempore hyemis reperiuntur æque calidi, et feruentes ac in æstate, sed hyems fit, tunc temporis quo elemẽta inferiora, sole à nobis longius distante fortius agant in aerem et meteora frigidiora mittant in ipsum aerem vnde frigus et pluuiæ et reliqua hyemis meteora, et æstas nostra fit non quod sol ad nos proprius accedat dum à cancro ad capricornum accedit, sed quod tunc tẽporis elemẽta inferiora fortius agũt exha-

lationes & vapores calidos & feruentes mittendo, in aera quæ tunc temporis calescunt ex vaporibus & exhalationibus calidissimis ex elementis inferioribus in aera missis, vt tempore hyemis frigescunt aera in vaporibus frigidis in aera missis: sed si mittantur tempore hyemis vapores calidi in aera, vt sæpe mittuntur, tūc temporis calescant illi dies: vt in æstate frigescunt si frigidi & humidi mittantur in aera vapores, quod clarissimum est ipsamet experientia.

Causa pestis quæ sit. Cœli ergo non agunt in peste producenda, sed essentialis & materialis causa pestis est spiritus fracidus & mucore peculiari infertus, qui ex corruptione peculiari oritur in elementis inferioribus, quæ dum corrumpuntur peculiari fracedine & mucore, spiritum exhalāt fracidum & mundum venenatam & absolutam causam materialem & efficientem ipsius pestis modo spiritus noster quo viuimus eo mucore & fracidine inficiatur vt capite sequenti clarius docebitur.

Qua ratione pestiferus ille fracidus spiritus producatur ex corruptione rerum infernarum.

CAPVT II.

CORruptio in inferioribus rebus omnibus solet fieri calore & humiditate. vbicumque calor agit in humiditatem elementarem vbi impura sunt elementa excremētis mucosis & viscidis delibuta ibi fit corruptio, in quam si superueniat mucor aut fracedo quædam mucor & fracedo degenerant ex sua natura in venenum quoddam spirituosum & subtile valde vitæ nostræ inimicum, quod sua subtilitate facile exhalat & aerem contaminat hinc animalia & præsertim homo, aere indigentia vt spiritum vitæ refocillent & restaurent aerem illum hauriunt non solum inspiratione sua sed & per poros corporis aer ille intrat, vt refollicet vitales animalium spiritus quod si talis aer fracedine illa & mucore venenato inficiatur statim & illico inficiuntur & spiritus vitales nostri, tali venenato mucore. Vnde si ad ventriculum primo perueniat ille aer tali mucore & spiritu fracido infectus spiritus ventriculi vitæ ipsius & functionum vitalium œconomus & minister, tali hoste intus admisso pauet ac terret summopere & statum laxatis vitæ nostræ habenis ad peculiare suum vitæ refugium & propugna

culum

Vomitus in peste vnde sit & nāsea. culum aufugit vnde ventriculus vomitu & nausea insigni & inexpugnabili vexatur, & dolor summus capitis adest quia cerebrum etiam vna cum ventriculo simili hoste agrediuntur, & hinc totus & vniuersus vitæ nostræ spiritus tentatur aggreditur & afficitur vnde scandescit & irascitur, & febris illico adest & feruet totum corpus, quia spiritus vitę nostræ vt talem hostem & inimicũ agrediatur calorem auget suum gradu quo potest vt his armis spiritum illum venenatum foris expellere potest, hinc fiunt dolores emunctorii antraces vibices & maculæ nigræ rubræ & violaceæ per totum corpus, quia spiritus noster vitæ nostræ œconomus per calorem suum auctum ad cutem tanquam ad cloacam corporis illa veneni insignis amandatur vt reliqua interiora viscera nobiliora præseruet, donec tandem vincat hostem aut vincatur ab hoste, et hinc sanitas aut mors subsequitur.

Vnde colligere possumus in castris castrametationibus omnibus pestem facili via generari eo quod castrorum duces negligãt mortuos milites naturali morte vel alio casu peremptos, longius à castris sepeteridos curare et excrementa omnia castrorum longissime et castris adferri, ex quibus omnibus exhalat fracida menphitis et mucor radicibus qui facili via induit pestiferam luem ex qua deinde contaminatur aer, et ab aere sic infecto inficitur et noster vitalis spiritus et sic propagatur & producitur pestis & causis externis at sæpe sæpius in intimis nostri corporis visceribus & thalamis producitur pestis nec semper ex causis exterius & intus serpentibus: vt quando verbi gratia aliquis sanus nec vllo pacto à peste infectus audit pestem grassari per aliquam regionẽ longissime à se distantem in eaque parentes & proximos suos audit peste affectos & peremptos, tunc temporis ipse sanus imaginatur pestem & ex imagine illa timet & terret spiritus suos & exterrifico pestis conceptu, in excrementis sui corporis intus latitantibus producitur spiritus fracidus & mucosus, qui tunc temporis facili via essentiam pestis induit, nam putredo quævis ex imagine pestis & conceptione illius facile quæ supersunt ad pestem perficiendam acquirit, & sic incipit pestis in intimis nostri corporis thalamis, imaginamus pestem & non solam simplici phantasmate concepimus pestem sed cum timore & pauore apprehendimus vnde ex timido illo conceptu horret spiritus & timor incutitur spiritui, & sic spiritus terrefactus valde debilis est, nec valet ad præseruanda excrementa corporis ne ad viam corruptionis insequem labascant, vnde corrumpũtur magis ac magis & ab spiritu vitali derelinquuntur & sic tandem fracedinem illam venenosam & pestiferam acquirunt & sic pestis in nobis primordialiter exoritur ex peculiari corruptione excrementorum ex substantia vitali sepa- *Pestis ex imaginatiõe.*

ratorum ex imagine terrifica ipsius pestis quę spiritum nostrum agreditur & debilem reddit ita vt facilis pateat aditus fracido illi spiritui qui corruptiones omnes facile insequitur & hinc pestiferus exoritur spiritus.

De praeseruatione pestis.

Capvt. II.

POtissima pestis præseruatio consistit in mutatione loci, sed hic locus aut summa prudentia est eligendus, & cum consilio prudentis medici nam si exhalatio & vapor peculiaris fracidus & pestilens ex loco & prouincia aliqua exhalet & sursum feratur hanc prouinciam peste affectam inficiat videndum est & perpendendum quo vsque se extēdat illa exhalatio maligna pestilens & fracidat, et petēdus est locus vbi dominatur benignior exhalatio potissimum vapores benigni & dulcis ventus dulcis concomitatis & talis petendus est locus at nonnulli : mutant quidem locum & petunt locum alium vbi adhuc crudelior & pejor est exhalatio & vapores maligniores & hoc non est mutare locum sed in eodem persistere antiqui cum de mutatione loci loquuti sunt intellexerunt de mutatione loci vbi vapores & spiritus pestilentes nō dominantur, vnde longe abi, & cito & tarde redi dixerunt & hæc est vera, & vtilis mutatio loci pro præseruatione pestis.

Præter mutationem loci, præseruant à peste pimo sulphur antimonii sudorificis quod alias dicitur cinabrum antimonii ex mercurio & sulphure antimonii compositum hoc sulphur ad ℈j. assumptum cum ℥j. aquæ vlmariæ vel cardui benedicti ore seruat à peste sudando per tres aut quatuor horas, ab ipsius assumptione & potu, secundo præseruat à peste, puluis hæmeticus ter in mense assumptus & mercurio deinde sudorifico pellendus est foras, spiritus venenatus & pestilens, qui nostrum spiritum inficit : essentiæ etiam sanguinis cerui & ciconiæ sunt arcana præseruandæ pestis : sulphur etiam sublimatum cum mirrha & alios hepatico permixtum præseruat à peste. Præseruant etiam à peste & corrigunt aerem fumigia sequentia ℞ sulphuris lib. I. pius & sal an lib. thutus ℥iij. mirrhæ ℥ij. assæ frelidæ ℥j. balsami sulphuris spiritu therebentinæ compositi ʒij. masse fiet pastæ de quater in die mane meridiis & vespere fiat sumigium super carbones ardentes parum de ipsa ponendam per totam domum, & cubicula, ipsius & sic extinguitur venenum pestilens quod aeri latet cum hæc omnia fracedinem & mucorem auertant præseruet sulphur & pix vna cū sale præseruat etiam summopere à peste quotidie sudando in hypocausto aut saltem ter in hebdomade, cum igne sequen-

Medicamēta præseruātur à peste.

sequenti ♃ carabes seu succiui albi ℥j. thuris & mirrhæ an ʒb. spiritus viui optimi lib. ponantur hæc omnia tria, in vasce fictili cum spiritu viui & accendatur spiritus, & includatur hic ignis & flamma in hypocausto, & maneat ibi per horam præseruandus à peste vna cum suis vestimentis & sic ipse & sua vestimenta vindicantur à veneno pestilenti & tutus est tunc temporis ab omni peste, & iterandus hic sudor est ter in hebdomada contra vero pestem ab irato Deo non est clypeus in natura fortis & potens, nisi preces & elemosinæ.

Bezoarticum etiam animale ex bufone paratum summum est in peste præseruatiũ, & curatiuum sumitur buffo recens & viuus & cum sale petra calcinatur æquali in pondere, calcinatum, & puluis hinc resultans datur bezoarticum antidotum animale ex bufone sed adhuc in bufone viuo latitant arcana majora pro curanda & præseruanda peste, vt in curatione narrabitur.

Medicamenta quæ præseruant à peste. Viuum picatum salitum & sulphuratum summopere à peste præseruant bibendo ordinarie in pastibus ex illo viuo: spiritus salis etiam præseruat à peste & illa omnia quæ proprietate naturali præseruantur à putredine, & incorrupta manent vnde sal minerale vniuersale totius naturæ quod putredinem arcet ex omnibus naturæ rebus, & est balsamum rerum omnium est summum arcanum præseruandæ pestis modo purum fiat & præparetur ad rubedinem summum & spiritui suo acido vniatur inseparabiliter.

De curatione pestis.

CAPVT IV.

PEstis admodum curatu est difficilis, cum spiritus ille pestilens natura & efficiens causa pestis, fortis admodum sit & potens ita vt inuisibilis modo, & spirituali gladio nos aggredietur itaque; non existimandum est reperiri posse, in natura, materialia & corporea medicamenta, quibus euinci possit, & domari tanta lues, ac virus pestilens ad substantias spirituosas recurrendum est, sola chymia potens est & diues, in inueniendis hisce medicamentis, quod sola hæc ars sua methodo, vulgariis armis & instrumentis omnia naturalia medicamenta ad spiritualem reducit & corpore crasso spoliat.

Curatur ergo pestis tutissime citissime & jucundissime solo balsamo generali ex sale vniuersali elicito, quod si ab omnibus excrementis suis quibus scatet expolietur, & purũ & nitidum suum corpus puro & nitido suo spiritui septies distillato, copuletur & ita coctione cõtinua & pereñi coquatur ita vt duo vnũ fiãt purũ & mũdũ incorruptibile & insepara-

parabile, hoc solum arcanum quod in natura latet certissimum est tutissimum ac jucundissimum curandæ pestis arcanum & hoc deuincitur spiritus ille fracidus mortifier ac lethalis, suscipienda sunt grana quatuor hujusce balsami cum vino generoso & semel tantum in dies ad curandam pestẽ: sudat statim æger & per diaphoresim & insensibilem trãspirationem foras ejicitur spiritus ille pestilens & refocilatur spiritus humanus & aliorum omnium animalium tanto robore vt sufficientes omnino vires rumperet, vt hostem atrocissimum vincat & debellet, & solo etiam vsu tanti balsami, præseruantur tutissime ab omni peste, qui eo vtuntur, etsi peste infectos seruiant & visitent & cum ipsius permaneant.

Huic, & tanto medicamento succedit buffo recens & viuus, mense junio captus post meridiem suspendendus est per triduum pedibus inferioribus filo alligatus coram igne lento supposita patella cerea vt tandem in illa suspensione triduana vomat bufo, terram quam singulis diebus comedit & muscas virides & deauratas id omnes scilicet terreum illud excrementum quod buffo in illa suspensione vomit vna cum muscis illis viridibus, suscipiendum est, & vna cũ buffone exicato, et in puluerem reducto, permiscendum, & cum gummi tragacam aqua cardui benedicti dissoluto, conterendum est, & permiscendum, & in trochiscos minutissimos redigendum pondere aurum vnus & peste affectis gerendi sunt triichisci pro amuleto & astringendi vlceribus pestilentibus tutissime curantur, affecta, & præseruantur etiam ab ea, buffo vnus satis magnus sufficit ad curandos peste affectos quadraginta millia, quod mirum est, & in natura stupendum arcanum buffo est in natura verum & certum curandæ pestis hieroglyphicum & certissimum præseruatiuum modo suspendatur in aspectu nostro & si terror ejus crescat & odium suum naturale in nos & sic sit toxicum summum succinum flauũ candens & radicans, est etiam curandæ pestis, & præseruandæ arcanum & secretum tutissimum, si sæpe in die hæmunctoria fricentur ipso succino donec incalescat siccinum & est verum pentaculum & amuletum fugiendę pestis si gestetur ejus essentia etiam summopere prodest in profliganda peste, & si spiritu vini rectificati dissoluitur succinum hæc dissolutio maxime prodest tum in curatione tum in præseruatione pestis hæc omnia medicamenta assuméda sunt & prouocandus est sudor ab eorum assumptione, vt si quid intus veneni est, foras per sudores ejiciatur & sic ejuratur, cathartica medicamenta cujuscumque sunt generis vix prosunt in profliganda peste, quia ejus causa materialis & efficiens, est spiritualis floccipendens virtutem catharticam omnem itaque consulo pestiferis temporibus, peste affectis aut ab ipsa præseruandis vt multis catharticis seu purgantibus medicamen-

mentis vtantur, nisi vt excrementa corporis humani foras ejiciantur quæ sunt pestis fotus & fermentum & solo antimonio præparato vtantur & mercurio vitali his enim solis medicamentis latitata exterum pestis quo euincitur spiritus ille pestifer fracidus & mucosus.

Notandum est in amuleto & pentaculo bufonis præparando, buffones esse capiendos mense junio post meridiem decrescente Luna veteresque bufones esse meliores quia in nos majus odiũ concipiunt: & majorem terrorem concipiunt ex nostro aspectu quam juniores & ideo irritandi sunt & pro focum suspendendi sunt pedibus inferioribus & postremis filo alligati vt in illa suspensione præ terrore & odio moriantur & dum moriuntur vomunt terram quam singulis diebus comedunt & vermiculos ex terrore & odio partos & productos ejiciunt & perinde patella cerea flaua supponenda est vt vermiculi illi inuiscentur & capiãtur cera igne leui emollita, & ex his omnibus vna cum corpore bufonis emortuo & ex siccato ac in puluerẽ redacto vna cum pattella cerea supposita, amuleta & pentacula sunt cõficienda, quæ non solum gestatione super manum sinistram prosunt, ad præseruationem pestis, sed & astrictione sua super vlcera pestilentia & appositione ad curationem citissimã & tutissimam.

Vna inuersa pesti arcanũ

Inter vegetantia datur vna inuersa quæ si recens contundatur & applicetur ter repetita super bulomes & antraces venenum mirifice extrahit, & suffocat & in agone constitutis restituit.

Hyacinthus etiam smaragdus saphyrus corallum & aurum habent summam vim extrahendi veneni pestilentis sed si ad essentiam redigantur cum spiritu acido salis generalis, & dulcomentur deinde cum spiritu viuo vlchoolisato, miranda sunt & stupenda arcana curandæ & præseruandæ pestis tum admota tum assumpta, & granorum quorumdam quantitatem, in jusculis aut aquis appropriatis sudorificis & roborantibus tunc enim roboratus Archęus noster seu spiritus vitalis hisce arcanis & mysteriis potentissime agit in expellendo veneno pestilenti & hæc est certissima tutissima & jucundissima pestis cura & medela.

De lepra & eius speciebus causis & signis.

CAPVT I.

Lepra antiquitus fuit penitus ignota nõ quod homines antiqui nullo pacto fuerint lepra affecti, sed quod ejus initia causas primordiales penitus ignorauerint antiqui nec Hyppocrates & nimis adhuc Galenus & turba omnium arabum leprã ex causa sua primordiali sciuerunt sed eam penitus ignorarunt, & perinde incurabilem ipsam fecerunt quod si curatos referat Galenus leprosos, non fuerunt veri leprosi, sed scabiosi nonnulli, ac vitiliginosi: docet Galenus multis in locis leprum ex atra bile ortum ducere, & ex hu-

more crasso & viscoso acri & mordaci, quod falsissimum est cum atra bilis ledatur in corpore quocumque modo corrumpatur non parit insensibilitatem in cute vt sunt leprosi omnes est ergo alia causa lepræ, quam atra bilis & crassus humor alioquin omnes leprosi fere essemus si excrementa crassa & viscosa & biliosa humoris alimentirii lepram producerent omnes enim abundamus hisce excrementis si durentur si humores in corpore.

At lepra est ex veneno peculiari corruptione in corpore producto, a uodyno non quidem soporatiuo sed glaciali mortificante & spiritum vitalem inficiente & perinde contagioso, in regione potissimum feruida ac sudorifera, vbi venenum illud auodynum mortificans & glaciale exhalat per poros corporis, & sic alios sanos inficit, cum spiritus vitalis facili negotio aura infecta leproso spiritu, suscepta contaminetur generatur & producitur ex corruptione peculiari insigni & venenata excrementorum liquoris alimentitii: ex qua peculiari corruptione insigni producitur aura venenata mortificans glacialis valde frigida: & constrictiua, quæ ab spiritu vitali tanquam illi summopere noxia, ad cutē & superficiem corporis amandatur ibique vlcere scabiosa sicca & arida producit & insensibilitatem parit in eadem cute, saluo & integro motu membrorum, eoque spiritus vitalis ipsius cutis ab ipso veneno leproso glaciatur & mortificatur omnino, ita vt non sentiat exesionem & vlcerationem ipsius cutis in ipsamet cute factam ab ipso veneno leproso glaciali auodyno & mortificante. Vt enim frigus externum glaciale partes nostri corporis externas mortificat & insensibiles reddit, sic venenū illud leprosum ita frigidū est glaciale vt mortificet partes & insensibiles reddat, perinde vocamus ipsum venenum auodynum quod partes reddat insensibiles & sine vllo dolore.

Vlcera in lepra vnde sint.

Vel producitur de foris per contagium contagiosum enim est venenum illud propter subtilitatem suā & tenuitatem exhalat enim & euaporat & sua euaporatione spiritum vitalem sanorum per contagium inficit, & sua labe mortificante & auodyna ac glaciali contaminat, vnde statim in cute producuntur scabiosa vlcera sicca, & arida insensibilia fur furea squamosa & alba, ac subliuida, terram memphyrim olētia, tanquā ab insigni corruptione prodeuntia.

Galenus diuidit lepram in elephātiasim psoram aloperiam morphæa ophyosim vitiliginem bentiginem quæ omnes species differunt quidā ab ipsa lepra secundum magis & minus & secundum quod participant ex ipso veneno leproso glaciali mortificante & anodyno; neque psoru iphyosis morphæa & vloperia vitiligo, & lutigo sunt species lepræ. Qua non habent esse ab ipso veneno glaciam auodyno & glaciali, & mortificante quia in his affectibus non perit

rit sensus quod est signum putognomomicum ipsius lepræ at solum pendent hi affectus, ex excrementis frigidis quæ aliquem stuporem in cute pariunt non omnimodam insensibilitatem vt in vera elephãtisi & lepra.

De curatione lepræ.

CAPVT X.

Lepra curatio.

CVratio lepræ vere fuit incurabilis apud antiquos & adhuc difficilis admodum curatu est, cum nõ reperiantur trimalia medicamentũ quæ valeant tãtum virus leprosum domare & euincere, non enim caro serpentis viperæ & aliorum omniũ serpentum sufficiens est ad curandã lepram oportet enim vt regeneretur leprosis & transmutetur ab hoc statu in alium huic omnino contrarium & oppositum, quod non potest fieri sine mysterio magno & arcano in natura latente venenum enim illud leprosum glaciale & mortificãs nihil naturale potest domare & euincere mihi sal illud generale ad summam præparationem deuectum, illud solum suo innato calore frigus illud glaciale venenosum euincat & euincit. Quod si autum f. dissoluatur in illo salimo spiritu & coquantur ambo citius ad perfectionem & coctionem perfectam deueniunt & lepram vere curant: dicunt etiã aquã mercurii dulcem & perfecte dulcoratam curare posse lepram sed non credo quia non latet tanta vis in mercurio communi & vulgari, quia in eo nulla latet regenerandi virtus & energia, imo ipsa mercurius communis & vulgaris meretur regenerari vt à lepra sua vindicetur, est enim valde imperfectus & leprosus ipse mercurius & perinde regenerare nõ potest, & nostram substantiam tanto veneno contaminatam restaurare perinde non ipso collocanda est spes salutis ipsius lepræ si quid spei reluceat in curatione lepræ ab ipso mercurio id debetur mercurio Philosophorum & non communi & vulgari mercurio, at mercurius Philosophorum est sal illud generale ex quo ortum ducunt animalia vegetabilia & mineralia cuncta vnde dicitur mercurius noster est animalis vegetabilis & mineralis quia est vera radix rerum omnium in eo latet vera regeneratio rerum omnium non solum metallorum sed & vegetabilium & animalium omnium, vnde lepræ vera cura. In arcano corallino hoc est in mercurio communi aqua forti præparato & præcipitato, & oleo tartari superinfuso, & eo modo ab spiritibus aquæ fortis vindicato & vltimo spiritu vini dulcificato latet arcanum purgandæ lepræ non omnino sanandæ, Quæ solan purgatione consolentur, sal auri & argenti etiam sunt medicamenta solancia lepram & sal coralli & margaritarum, illa omnia prosunt summopere leprosis ad summũ & supremũ arcanũ curandæ lepræ latet, in ercano supremo naturę hoc est in auro & in sale fusibili & fixo naturæ eo ipso solo curatur lepra. Eo abséte & deficiẽ-

Mercurius Philosophorum quid & quale sit.

lepra est incurabilis nisi solis ad Deum votibus & precibus: vsus communis & quotidianus spiritus vini ex granis iuniperi extracti ani melissa infusa sit sumopere etiam cōfert.

De lue venerea & de eius signis & causis.

CAPVT I.

LVes venerea Galeno & Hyppocrati & omnibus aliis antiquis medicis cum græcis & arabibus fuit ignota quod tum temporis non fuerit tanta scortatorum libido effrena & intemperata nam ego non aliam originem hujusce luis existimo, quā intemperans & frequens libido hominum, in cujus multam & fœnum & supplicium orta est tanta lues & corporis labes. Peccata enim hominum morborum omnium catenam fecerunt & perinde nouum peccatum, nouum morbum induxit sunt qui originem hujusce luis ex muliere mēstrua patiente & cum homine concumbente duxerunt alii vero ex bruto equino vlcera patiente farsim vulgo nuncupato morbo originem fecerunt. At quicquid sit est corruptio suma liquoris alimentitii totius corporis vnde vlcera corrodentia & cancrosa perueniunt & tumores varii & dolore per totum corpus granes & acerbi ortum ducunt à quibus spiritus vitalis partium sanitatis œconomus multa patitur. Vnde definire possumus luem veneream; morbum contagiosum ex veneno mordaci purulento & putrefaciente ortum ducentem & liquorum alimentitium omnium partium inficientem vnde symptomata varia originem habent vnde dolores varii tumores & vlcera quæ peculiarem curationem exigunt & expostulant, dolores peculiariter ingrauescūnt tempore noctis, die vero non ita acerbiores sunt hoc solo signo dignoscuntur dolores venerei ab arttiticis doloribus & vlcera etiam calorem subliuidum & plumbeum peculiarem habent quo dignoscuntur ab aliis vlceribus & peculiari etiam alexipharmaco curantur nō possunt enim curari hæc vlcera similibus & hisdem remediis ac curantur: communis vlceris, requiruntque alexiteria, vt in curatione particulari clarius demonstrabitur causa ergo materialis hujusce morbi est corruptio insignis & venenata totius liquoris alimentitii vnde corrupto liquore alimentitio vitalis spiritus afficitur scādescit enim & irascitur & tali inimico potenti & forti vnde febres lentæ oriuntur & reliqua omnia symptomata quæ in lue venerea solent contingere, variaque sunt & diuersa quod diuersas partes ac distinctas corruptio illa inficit sua labe si nerui tendines & perostia ossium afficiantur hinc dolores & tophi fiunt si vero carnes & cutis superficiaria corporis afficiantur in his producuntur pustulæ & tubernacula vlcera depascentia ac corrodentia si vero ipsa ossa eo

Luis venerea quid sit.

Symptomata luis veneræ.

saeo

sæeo veneno contabescant gingiuæ, dentes, & palatum ea lue polluantur in ipsis partibus vlcera putrida & fœtida eaque corrodentia fiunt, hinc vox corrumpitur dentes liuescunt & decidunt vna cum maxillis, si caput tali tabe inficiatur pili decidunt & cranium ipsum carie afficitur & corrumpitur & cephalalgiæ atroces & imanes ortum habent quę omnia symptomata nullis cedunt remediis quam particularibus, sudorificis & purgatiuis alexipharmacis quibusdam vt sequenti methodo manifestum.

Cura luis venereæ.

CAPVT II.

CVratio hujusce luis, multo tempore ac diutissime remansit incognita ita vt eluderet omnia medicamenta communia & vulgaria, tādem deuenerunt ad alixiteria medicamenta & quod vsus vulgaris exhibere & propinare summa cum pertinacitate vetabat necessitas tādem præualuit, & dedit ingenium & audaciam, vt ad mercurium seu argentum viuum conuolarent ejusque solius linctu & perunctione solatium quoddam non absolutam curam adepti sunt tandem superuenit Alchymia quæ mercurium suis occultis & secretis præparationibus præparauit & in oleum dulce conuertit & eo solo tum assumpto, tum admoto absolutam & perfectam dedit luis venereæ curam, mercurius etiam vitæ est absoluta hujusce luis cura sumitur ad grana octo in fortioribus cū conserua rosarum per octo aut sex dies repetita dosi, & sic tollitur causa materialis hujusce corruptionis, oleum arcenici ejus vlcera maligna & cancrosa sola perunctione deinde solo simplici balsamo sulphuris ad cicatricem laudatam perducuntur.

Oleum arcenici vlcera curat veneris.

Oleum etiam seu spiritus flammis fuliginis qui per simplicem in retorta lutata distillationem elicitur curat perfectissime desperatam hanc luem veneream facillimum certe medicamentum & vulgare, quod vbique locorum reperiatur materia faciendi hoc medicamentum benignus Deus & misericors valde quitādem reuolauit contra hoc deforme malum quod peccatum & libido in genus humanum induxit tantum medicamentum.

Sudorifica omnia summopere prosunt quod liquorem alimentitiū rectificent & inter alia sunt potissimum sudorificum Iouis & antimonii quæ quidem sudorifica antecellunt antecella vegetantium omniū potissimum gajaci et salsæ parillæ et radicis chymiæ et buxi quæ quidem prosunt sed non æquali in virtute et energia a c sudorifica hæc quæ ex Ioue et antimonio eliceantur sequenti modo, hæc doceo in gratiam miserorum horum ægrotantium.

Sudorifici Iouis descriptio & compositio.

℞ Iouis optimi anglia lib. mercurii optime loti et crudi tantumdem liquetur Iupiter, eaque fuso addatur

tur mercurius et refrigeretur hæc materia refrigerata qualitate grosso et crasso modo et inde retortæ vitreæ, super libuam vnam hujusce materiæ addatur libra vna mercurii sublimati crasso modo contussi vt possit intrare collum retortæ, quo crassum est conclusum, eo majorem et copiosiorem dat liquorem: retorta deinde cum hisce tribus materiis imponatur cineribus ad distillandū leuissimo igne, distillatur hinc liquor clarus et limpidus hinc liquori super infundenda est aqua communis distillata ad æqualem quantitatem ipsius liquoris et pedetentim hoc faciendum ne spiritus exeat, et fortius incalescat vas et frangatur hoc omne permixtum et tepidum factum permiscendum est et imponendum retortæ, in cujus fundo remansit caput mortuum distillati liquoris super quem communem im posuisti et deinde permittendum vt hæc omnis materia bulliat per semihoram super cineres et deinde auferatur retortæ et permittatur vt frigescat & clarificetur materia & quod clarum erit effundendum erit per inclinationem in retortam aliam satis capacem et fortem in fundo cujus erit sal nitrum purificatum summopere, super salem istum nitrum impones liquorem hunc clarum et limpidum et caue ne cum liquore hoc effundatur mercurius crudus et liquidus qui residet in fundo retortæ vbi est liquor clarus et limpidus, sed reserua hunc mercurium ad ipsum amalgamandum cum nouo liquato Ioue liquor ergo tuus cum nitro cō junctus distillandus est igne satis forti ad siccitatem materiæ hæc materia sicca & albissima quæ remanet in fūdo retortæ est sudorificum Iouis mirandæ & stupendæ efficaciæ, ad curādos omnes morbos qui sudore egēt ad ipsos dosis hujusce medicamenti, est grana octo in aqua aliqua sudorifica vt cardui benedicti vlmarię & scabiosæ, & hæc simplici dosi jucunda & grata, sudant ægri copiose, & curantur ab innumeris morbis: sudorificum antimonii simili quasi methodo paratur, accipitur quamuis antimonii quod distillatur ex mercurio sublimato æquali in pondere, huic gummi imponitur æquale pondus nitri, & distillantur simul in retorta vitrea ad siccitatem, materia hæc sicca lota simplici aqua communi, vt vindicetur à sale nitri calcinato est sudorificum antimonii summæ efficaciæ dosis est ʒb. in aqua cardui benedicti aut vlmariæ & sic curatur perfectissime lues venerea hisce medicamentis.

Sudorificū antimonii vt fiat & cōponatur.

De febribus & earum causis.

CAPVT I.

IGnorant adhuc scolæ medicæ quid sit febris cum medicis teneāt febrem esse calorem primo in corde accensum, ex corde per totum, & à corde per totum corpus sparsum ex putredine ortum: etenim æque

frigus

frigus habet ac calorem : incipit enim cum frigore, & deinde progreditur cum calore : accessio frigoris ęque est febris, ac progressio caloris, initium enim paroxismi æque est febris, ac medium febris quod est calore nec putredo causat calore vllo pacto, nec aliquid durefieri potest in corde, vbi sedem febris ponunt scolæ siue manifesta morte, quia vbi est putredo, ibi est vitæ digressus, & ipsius absentia, mortis præsentia hanc febris definitionem scolasticam nō amplius infirmabo cum satis, & valide per se infirma sit & à Domino helmont medico celeberrimo bruxelle si fuerit, multis argumentis infirmata tractatu suo de febribus, definitionem tantum veram & legitimam febris adferam hunc in modū febris est accensio accidentalis archei vitalis seu spiritus vitalis nostri à peregrinis excrementis quæ ex variis digestionem generibus in variis corporis nostri partibus accumulantur ; dum enim Archæus noster sanitatis nostræ œconomus excrementa peregrina in partibus ex digestione accumulata reperit scandescit & se ipsum irritat vt ipsa expellat & per inde calorem omnem in se ipso comprimit vnde statim in intimis frigus adest, & tremunt membra & dentes quatiuntur donec tandem calor cōpressus se diffudat vbique vna cum spiritu expellenda illa excrementa donec viceerit illa, tunc, cessat febris seu scandescentia spiritus, siue sit febris intermittens siue continua, cessante enim scandescentia Archæi, illico cessat febris cessat autem scandescentia Archæi, excrementis deuotis & superallatis & foras propulsis fiunt autem febres intermittentes ex pauca quantitate excrementorum deuincendorum: dum Archęus per vices intactas tendit ad expellenda ipsa excrementa fiunt autem continuæ, dum Archæus summopere irritatur, & vna via tendit suo perauctо calore expellere alia excrementa, vt capite sequenti fiet manifestum.

Vndenam febres sint intermittentes & continuæ.

[Capvt. II.

DIfferentia febrium intermittentium, & continuarum non dependet eo quod natura febrium occasionis & accidentalis sit in veris cōclusa, & extranasata vt somniauit galenus & reliqui omnes sui sequaces nam si febris vere & legitime sit accensio & irritatio Archei nostri, æque irritatur siue sit natura in vasis conclusa, sed ex qualitate & quantitate excrementorum expellendorum sit major & minor excandescentia. Archæi & ex majori & potenti, & minori excandescentia fit febris continua vel intermittens: maligna enim qualitas, & maxima quātitas excrementi expellēdi irritat

irritat magis Archeum ad excandeſcentiam majorem, quam benigna aliqua qualitas et minima quantitas excrementi expellendi: et citius expulſum eſt excrementum talequam contrarium, vnde fiunt febres intermittentes quia Archæus noſter non continuo irritatur et ſcandeſcat in hoſtem qui eſt materia febrilis, ſed ea deuicta et ſeparata quieſcit, ſed quia nō radicaliter et totaliter ejun citur ſed manet fomes et focus paucus admodum qui ſua paucitate nō habet potentiam irritandi Archæū ideo non irritatus Archæus calor ſuus naturalis remanet quietus donec accreſcat focus et materia relicta febrilis, quæ tunc temporis ſua copia bellum infert Archæo et tunc arma Archæi conuocantur et redit febris, donec tandem per vires iteratas hujuſce belli aut euincitur Archæus, et moris ſubſequitur, aut euincitur materia febrilis radicitus et fit chryſis ſalutaris et abſoluta, nec redit paroxiſmus febris amplius quia radicitus extirpatus focus et fomes ipſius febris ab ipſo Archæo ſanitatis œconomo, qui alia excogitarunt de reditu febris intermittentis ſunt falſa omnino, et mendacia græca, ferula plectenda potius quam argumentis defendenda.

Febris continua via fiat

Febris autem continua fit dum materia occaſionalis ipſius febris peccat maxima in quantitate aliquā in parte corporis, et ſi peccet praua, et maligna qualitate tunc fit febris maligna, et praua ſecundum malignitatem & prauitatem excrementi putreſcentis in aliqua parte corporis latitantis cujus beneficio irritatur & accenditur Archæus vt vires colligat ad ipſam materiam febrilem expellendam, quam cum vno die vel altero expellere nequeat durat ejus bellum & accenſio, donec expellerit omnino vel victus Archæus ab ipſa materia febrili remanſerit, et tunc ſubſequitur mors, & perit vita, & ipſius vitæ Archæus, & ſic fiunt febres continuæ ordinariæ, malignæ & peſtilentes & reliquæ omnes, vndenam autem à frigore incipiant capite ſequenti fiet manifeſtum.

Vndenam febres omnes frigore incipiant.

CAPVT III.

Miror ego quod Galenus non definierit febrem frigus, cum omnes qualeſcumque ſint habeant initium à frigore, tremunt membra, frigus glaciale perſentitur per totum corpus in intimis eius partibus, æque in externis, donec calor aduenniat, qui frigus illud expellit, certe juſta cum ratione poſſet definiri febris: frigus præter naturam per totū corpus diſperſum à materia putreſcente in aliqua parte corporis, cui calor præter naturam ſuccedit, at frigus iſtud non eſt à materia putreſcente, vt neque calor qui huic ſuccedit, ſunt enim ambo ab ipſo vitali Archæo, qui dum colligit vires ſuas

vt ex-

vt expellat hostem febrilem petit cor arcem suam naturalem; vbi colligit calorem suum ex omnibus mẽbris quantum potest, tunc membra omĩa diminuto calore suo vitali persentiunt summum frigus, quia calor vitalis diminuitur & cur non persentiretur summum frigus ex calore vitali diminuto & retracto, cum idem frigus persentiatur in ventriculi debilitate, si ventriculus cibis copiosis & supra calorem suum vitalẽ auctis repleatur, tunc temporis Archæus ventriculi, cõuocat calorem suum vitalem ex membris & reuocat ad ventriculum vt peragat suam digestionem, & tunc temporis membra reliqua persentiunt frigus summum donec peracta coctiõe redeat calor natiuus in membris ex quibus reuocatus erat. Sic pari omnino ratione, dum febrilis materia conuocata in aliqua corporis parte in mesenterio puta ventriculo liene, renibus aliisque similibus locus ibique tamquam juratus naturæ hostis negotium facessit Archęo vitali nostro tunc Archæus præsentit hostem cõuocat vires suas omnes, vt talem hostem aggrediatur & reuocato calore natiuo suo qui est ex se ipso & ejusdẽ substantiæ, tunc temporis membra ex quibus reuocatur calor seu Archæus frigus summum persentiunt & tremunt membra quia Archæus quatit neruos vt tremulo motu illo discutiat excrementa hostilia, quæ membris adhærent, non secus ac aranea suas telas tremula motu quatit, vt ex his puluerem discutiat: sic

Vnde in digestione frigus persentitur.

febres omnes in genere à frigore incipiunt cui summus calor succedit, vt per frigus illud conuocato calore per sudores materies febrilis occasionalis & accidentalis, ex praua digestione partium producta, foras propellatur, quod capitulis subsequentibus de febribus in particulari fiet manifestum & clarum.

De febre quotidiana.

CAPVT IV.

Febris quotidiana non ex pituita.

FEbrem quotidianam perperam omnino asseruerunt antiqui orsum ducere ex pituita quæ nusquã locorum in corpore humano visa est vnquam nam aqua seu humor aqueus qui in corpore humano excremẽtitius reperitur & foras amandatur per spiritum vitalem nostrum sanitatis nostræ œconomum non est pituita nec est nec potest cum pituita figmento Galeni sit humor simplex aquam simplicem repræsentans & in qualitate imitans naturam & essentiam aquæ, cum nihil tale vsum sit vnquam in corpore humano nam omnia siue sint excrementa siue sit alimentum est compositum & principiis naturalibus & seminibus nihil simplicis est elementi nam si voluisset Galenus pituitam esse aliquid excrementii ex alimento separati & in quo qualitates aquæ videntur prædominari posset excusari, at fecit pituitam quartum humorem ex quo componitur corpus humanum, tanquam ex vero elemento & principio

nam si corpus humanum componeretur ex quatuor suis humoribus tãquam ex veris suis elementis & principiis, in his humores resoluantur corpus humanum per se, vel per artem sed nec per se nec per artem resoluitur in pituitam & alios fictitios humores ergo hæc compositio humana ex quatuor humoribus est vere fictitia: sed vere resoluitur corpus humãum vt & reliqua corpora mixtorum in nostra principia quæ cum fiunt numero quinque qui etiam resoluantur scilicet in aquam elementarem spiritum acidum oleum, salẽ & terram: sequenti methodo.

Projiciatur corpus humanum seu cadauer, in vas refrigeratorium cũ tota sua materia, & supponatur ignis leui gradu, egredietur primo aqua quæ vasi vitreo imposita & multoties rectificata reiteratis multis distillatioribus deueniet tandem ad aquæ simplicis naturam & essentiam quæ frigore congelabitur & calore dissoluetur & frigiditatis & caloris naturam induet, secundum aeris varietates impressione calidas & frigidas, vt facit mera & pura aqua, continuato deinde igne subter refrigeratorium egredietur humor acidus & oleum rubeum separentur ambo & vasis distinctis & separatis vitreis rectificentur multoties vt de aqua factum est humor acidus post vltimã sui rectificationem deueniet humor clarus semper acidus, & summopere penetrans nec vnquam mutabit suas qualitates & essentiam oleum summopere rectificetur post vltimã suam rectificationem deueniet clarum & limpidum, & ardebit tanquã oleum, nec vnquam mutabit suam qualitatem & essentiam quod verũ & legitimum signum est, has subsistantias meras esse subsistantias elementares corporis humani cum in alias nunquam permutentur substãtias, sed constantes & permanentes manentes maneant in soliditate & constantia suarum essentiarum & qualitatum caput mortuum remanens in refrigeratorio, post vltimã distillationem spiritus & olei calcinandum erit fortissimo igne ad albedinem vsque, & projiciendum erit in aquam stillatitiam communem & vulgarem vt sal & terra vltima resolutionis elementa in ea latitantia, fiant manifesta: post ebullitionem capitis hujus mortui calcinati, in aqua stillatitia filtrabitur ebullitio per cartam bibulam seu emporeticã quod clarum erit & limpidum per filtrum trajectum imponetur retortæ vitræ aut alembico; & distillabitur, in fundo retortæ aut alembici remanebit sal album quod erit multoties calcinandum & dissoluendum aqua communi distillata & sic reiteratis calcinationibus dissolutionibus, & distillationibus sal vindicabitur ab omnibus suis excrementis terrenis & vltimam puritatem acquiret, & colorem rubeum & nunquã amplius mutabitur sed permanebit in ipso igne illæsus, constans, & permanens, veluti aurum terra erit superstes

Sal & terra ex resolutione corporis humani.

Elementa simplicia corporis humani.

perstes quæ calcinatione purificabitur & lotione erit alba, tenuis & leuis admodum & hæc substantiæ erunt elementa simplicia corpus humanum componentia, cum in vltima resolutione corporis humani reperiantur immutabilia, & non humores quatuor Galenici, qui cum nullo pacto reperiantur vltimi in resolutione vltima corporis humani nequaquam etiam erant primi in compositione ejusdem corporis humani & perinde non reperietur pituita in corpore humano nec febris quotidiana ortum ducet ex pituita, & perinde etiam, qui tempus terunt in euacuatione pituitæ pro curanda febre quotidiana oleum & operam perdunt, & naturam impediunt & ipsam auertunt ab ipsa febris quotidianæ cura, quæ per se ipsa â natura ipsa curatur, solo vomitu, & solis sudoribus qui excrementa digestionis ventriculi ex quibus solis ortum ducit febris quotidiana educunt & foras propellunt. Vnde definire possumus febrem quotidianam scandescentiam & accensionem spiritus vitalis ab excrementis frigidis & aquosis quæ ex deprauata ventriculi digestione producũtur quę singulis diebus vt singulis diebus producũtur. Archęum irritãt & accẽdunt vnde febris quotidiãa producitur quia singulis diebus & quotidie illa excrementa bellũ indicant Archęo nostro seu vitali spiritui nostro, quia quotidie ex deprauata vẽtriculi digestione producuntur & sunt capacia ad irritationem illam spiritus nostri faciendam, & hæc est vera essentia febris quotidianæ. Excremẽta viscida & aquosa ex deprauata digestione ventriculi quotidie facta, sunt materia accidentalis ipsius febris quotidianæ, causa vero efficiens ipsam febrem quotidianam est scandescentia spiritus vitalis nostri ab ipsa materia peregrina & præter naturam ad quam expellendam & foras ejiciendam accenditur spiritus vitalis, vnde febris quotidiana ortum habet, purgatis hisce excrementis & roborato ventriculo vt bene optime digerat & coquat curatur omnino febris quotidiana vt sequenti capite clarissime docebitur.

Febris quotidiana vera.

Curatio febris quotidianæ.

CAPVT V.

Febris quotidiana vt capite superiori demonstratum est cum dependeat materialiter ex excrementis digestionis ventriculi deprauatæ in euacuatione horum excrementorum ejus cura consistet & in corroboratione ventriculi vt deprauata ejus coctio & digestio corrigatur euacuabuntur autem excrementa talia qualiacumque sint solo puluere hæmetico, & croco metallorum vel mercurio præcipitato rubeo & oleo tartare dulcificato & spiritu viui qui omnes spiritus aquæ fortis extinguit & radicitus perdit ita vt præcipitatum istud rubeum sit omnino dulce & sudorificum potius & roborans, quam catharticum in his solis consistit tutissima & jucundissima cura febris quotidianæ,

deinde roborandus est ventriculus aqua stillatitia cinnamomi ambarisata & moscata sumendo per octo dies summo mane jejuno ventriculo coclearia duo aquæ cinnamomi & vt Medicinæ candidati possint perfectissime & tutissime ad curam hujusce febris quotidianæ peruenire, & ægros sic tutissime & jucundissime solari queant medicamenta anteà præscripta, & nominata ad normam & legem præscribendorum medicamẽtorum sic reducam.

♃ Pulueris hæmetici spagirice præparati grana sex conseruæ violarum ʒb. misce fiat bolus detur mane ante paroxismam tribus aut duabus horis & post tres horas sumat juscúlum sub conditum vel ♃ croci metallorum grana octo, conseruæ violarum ʒb. misce fiat bolus detur mane vt pulueris hæmetici seruato eodem regimine & custodia artis. Vel ♃ arcani corallini seu mercurii præcipitati rubei ʒb. conseruæ violarũ ʒij. misce fiat bolus detur vt reliqua supra dicta medicamenta seruato eodem regimine, & sic curabitur radicitus febris quotidianæ sine vlla alia phlebotomia quæ valde est periculosa, & damnosa penitus, cum vires destruantur & labascant emissione sanguinis, & spiritus deinde vitalis infirmatur & debilis fiat vnde impotens fit ad debellandum morbũ. Vnde peccant omnes Medici qui antequam purgent & euacuent excrementa præter naturam in corpore latitantia primo mittunt sanguinẽ deinde purgant, & sic infirmant & debilem reddunt spiritum vitalem nostrum ita vt impotens sit ad debellandum morbum & ad euacuanda illa excrementa quæ expellenda sunt, ita vt etiam infirment purgationem quia purgatio & euacuatio excrementorum non sit nisi cum spiritu vitali robusto & forti vnde in mortuis & moribundis non operantur medicamenta cathartica cum in his absens sit spiritus vitalis, & debilis sit valde in moribundis perpendant ergo medici quantum noceât in celebranda phlebotomia omnibus in morbis sine vlla consideratione adhibita, an sanguis turgeat, & nimis copiosus sit, ita vt mitti possit sine vlla virium prostratione in febribus enim intermittentibus excrementa quæ febrem excitant & accẽdunt non latent in venis, sed extrauasata sunt quocirca phlebotomia nullo pacto prodest imo multũ nocet cum ea infirmentur vires, & materia peccans extrauasata sæpe sæpius intrauasetur, & in venas perducatur aut saltem accrescit, vnde ex intermittente febre fit continua sæpe sæpius, ex errore Medici deprauato medentes.

Sudorifica vltimo præscribẽda sũt vt absoluatur penitus cura febris quotidianæ nam sæpe sæpius excrementa causantia febrem viscosa sunt & tenacia ita vt non sequi valeant medicamenta cathartica attenuanda itaque fiunt prouocato sudore, sudorificum Iouis antea præscriptũ summum est in curatione febrium omniũ

omnium arcanum itaque præscribẽdum est ad grana sex, aut octo cum ℥j. aquæ cardui benedicti, aut ylmariæ, & statim ab assumptione ista cooperiendus est æger, & omni arte adhibita, prouocandus est sudor, per tres aut quatuor dies subsequentes, iterata dosi, hujusce sudorificis medicamenti & sic Deo dante curabuntur omnes febre quotidiana laborantes.

De febre tertiana.

CAPVT VI.

Febris tertiana nõ à tale.

FEbris tertiana ea ratione dicitur tertiana, quod tertio quoque die redeat ejus paroximus, asserunt Galenici febrem hanc ex billioso humore putente in ventriculo vel in mesẽterio ortum habere, at quod de pituita diximus, idem de billioso humore enarrare possumus cũ in corpore humano nõ detur talis humor nam si quod in corpore flauum & amarum reperiatur non est biliosus humor sed est scoria & recrementa chyli quidum ad intestina percolatur in venis & meseraicæ quoad remanet in intestinis potissimum crassioribus flauum est & amarrum & excrementa crassiora colore flauo tingit & euacuatur vna cum ipsis, quod autem subtile est & tenue, cum sero sanguinis transit & euacuatur tandẽ per renes in vesiccam vna cum vrinis & tingit vrinas colore flauo, & tamen vrinæ non amarescunt quod amaror illius scoriæ mittescat, sale vrinæ, & non appareat, eo quod sal præualeat si vero illa scoria & recrementum chyli in intestinis copiosũ remaneat transit aliquando in ipsas venas meseraicas & obstruit ipsas, & aliquando etiam in hepar ipsum & inficit ipsum sua tinctura vnde, ictérus prouenit si vero putrescat magna & insigni putredine, febris continua hinc oritur, si vero in ventriculo mesenterio & intestinis putrescat minima putredine hinc febris tertiana ortum habet, nam in quacũque corporis parte si recrementa digestionis extinguantur, & copiosa & insigni puttredine corrumpantur magnum Archęo nostro facessunt negotium & irritant summopere ipsum Archæũ ita vt continua sit ejus scandescentia donec expulerit ipsa foras, recrementa, tunc quiescit Arrhæus & cessat febris. Vnde horrores rigores tremores sudores & reliqua similia symptomata quæ febres omnes solent concomitari, sunt ab Archęo nostro qui omnia hæc excitat, ad deuincendum & expellendum hostem suum, & non cessat ab his motibus donec vicerit hostem suum febris ergo tertiana est ab excremento digestionis ventriculis, quod à ventriculo, sæpe sæpius transit in mesenterio, ibique etiã ac in ventriculo ponitse dem ibique putrescit & secundum gradum putredinis febrẽ continuã accẽdit vel duplicem tertianam vel simplicem. Vnde febris tertiana simplex definiri potest scandescentia & irritatio Archæi, ab excremento amaro & flauo digestionis vẽtriculi, quæ

Excrementa corporis irritant vitalẽ spiritum.

Febris tertiana simplex quid.

tertio quoque die solet superueniri quod Archęus noster dum pugnauerit contra hostem quiescat à pugna vno integro die vt reparet & refocillet vires in pugna deperditas. Vel quod recrementum expugnandum vno integro die copiam suã accrescat adeo vt iterum potens sit, & capax ad aggrediendum Archæum nostrum ad pugnam, ideo tertio quoq; die redit paroxismus febris tertianæ nam causa materialis febris tertianę quæ est recrementum illum supradictum digestionis ventriculi, non est omnino & radicitus extirpatum & deuictum quia si esset deuictum & superatum ab Archæo non amplius rediret febris quia esset omnino curata, sed redit tertio quoque die donec superetur, hoc euidens signũ est non omnino superati, sed per integrum diem cessat febris hoc signum clarissimum est recrementum illud paucũ remanere, & minima in quãtitate, adeo non sit capax, & potens irritare Archæum vt febris continuetur, vel signum est Archæum, in pugna lassatum esse & fatigatum adeo vt cesset à pugna donec vires suas collegerit & repararit, & tunc temporis redit pugna, & iterum incipit scandescentia & irritatio Archæi, donec tãdem vicerit omnino hostem suum, & hæc dicta sint de febre tertiãa quę verissima sunt, & medicamentibus omnibus medicis verissima reperiẽtur, & ejus cura sequenti methodo tutissima & certissima, verissima etiam comperientur, nam si falsa essent hæc omnia, certe & ejus cura nõ sequetetur tuta & certa, nam curatio febris tertianæ sequitur ejus verissima notitia ignoti enim non datur curatio morbi.

Curatio febris tertianæ.

CAPVT VII.

CVratur febris tertiana tutissime & jucũdissime si causa ejus materialis & occasionalis foras euacuetur ex partibus in quibus solet stagnari euacuatur autẽ istud excrementum ex locis in quibus restet, vomitu potissimum, & sudoribus potenter elicitis. Vomitu præsertim purgatur ventriculus ab excrementis omnibus suæ digestionis, vnde & vomitu curatur & quotidiana febris, & tertiana quod causa materialis horũ febrium vomitu foras expellatur vnde & per se ab ipsa natura & ab Archæo sanitatis nostræ œconomo curantur hæ febres solo vomitu, vnde Archæus excitat vomitus copiosus quibus excrementa illa amara & flaua & viridia rejiciuntur ex ventriculo & curatur certissime febris terna, & quotidiana solo illo vomitu, modo roboretur ventriculus & ejus coctio quod multi consecuti sunt, potu vini optimi, & meri, & alii aqua cinnamomi: vomitus ergo excitandi sunt in curatione febris tertiatianæ. Tutissime autem excitantur puluere hæmetico & croco metallorum ad grana sex aut octo propinato, cum conserua violarum & tribus subsequentibus diebus summo mane

ne duabus aut tribus horis āte paroxismum excitandus est vomitus hisce medicamētis exhibitis &, à tali triduana purgatione roborandus ventriculus assumpta ante pastū aqua cinnamomi vel vino hyppocrato. Sufficienti in quantitate deinde sudorifica propināda sunt, sudorificū coralli & margaritarum summum est arcanum in curanda febri tertiana & sudorificum Iouis, sumuntur hæc sudorifica ad ℈j. vsque ad ʒß. in aqua cardui benedicti & vlmariæ, et à sūptione horū sudorificorū collocatur æger in lecto optime coopertus, & elicitur sudor omni arte adhibita per sex aut octo dies summo mane jejuno vētriculo iterata dosi sudorificorum. Sudorificū coralli & margaritarum sic præparatur ℞ coralli optimi ℥iij. margaritarum tantumdem antimonii crudi etiam æqualē quantitatē salis nitri optimi, ad pondus omnium misceatur hæc omnia optime, & vase testaceo fictili & forti cōburantur admoto igne deinde igniātur per tres horas in fortissimo igne, vltimo ponantur in aqua communi & bulliatur vt priuētur à sale nitro cōbusto, pulvis per quam optime edulcoretur & siccetur & tādem vltimo coicinetur addito tantūdum nitro, et vltimo edulcoretur aqua cōmuni siccetur & reponatur in vsus dosis ejus est ʒß. ad ʒj. in aqua cardui benedicti & sic curātur febres oẽs tertianæ sudorifico isto præparato, quod corpus totū perfectissime emūdat ab excremētis liberat & sic sādef cētia Archæi cessat & quiescit omni ex parte, cū cōtrariū & inimicū nihil inueniat in corpore, & hęc verissima & absoluta cura febriū tertianarum

De febre quartana.

CAPVT VIII.

QVartanā febrē curare ignorāt Medici vulgares & perinde arguere possumus ab ipsis etiā ignotā esse: nā cū asserāt febrē hāc omni ex melācholico humore quē nullo pacto admittimus in corpore humano nā qui reperitur in liene sanguis nō est melancholicus humor, sed verus sanguis & humor alimētitius qui in liene deportatur vt attēuetur & perficiatur in verū humorē alimentitiū vnde tot arteriæ sunt inplātatæ ipsi lieni vt copiosus spiritus vitalis & turgēs qui in liene residet attenuet hūc humorem crassum & perficiat in verum & legitimum alimentum corporis nostri vnde vere si non detur in corpore humano melancholicus humor, quod probatu facillimum est vere quartana febris non dependebit ex melancholico humore: melancholicus autem humor non reperitur in corpore humano, constituens corpus humanum cum melancholicus humor in resolutione vltima corporis humani non reperiatur, nec etiam in prima compositione reperiatur: omnes etiam partes & singulæ nutriuntur alimento homogeneo & similiari qua calore suo natiuo, & Archæo conuertunt alimentū ibi demandatum per venas, & canales & cibos naturales in suam ipsam substantiam, quæ similiaris est, & homogenea omino, sic etiam

Arteria multa in liene cur implātata.

etiam alimentum erit homogeneũ, & perinde non video in corpore humano, reperiri posse quatuor humores, cum omnia sint similiaria & homogenea & nutriantur similibus homogeneis & similaribus sunt quidẽ excrementa varia & distincta secundum varietatem & distinctionem digestionum variarum in corpore humano vbi quot sunt partes, tot etiã sunt digestiones in quibus omnibus fiunt excrementa ab Archæo expellenda, alioquin pariũt morbos quia quicquid expellitur ab Archæo illi statim peregrinum est & inimicum & vt statim foras expellatur bellum indicit Archæo nostro ab excremẽtis indictum morbus est.

Vnde in quartana febre, excremẽtum quod producitur in renibus, in liene, & in hypochondriis materialiter & occasionaliter producit quartanam febrem nam Archęus harum partium lacessitus & irritatus ab excrementis illis quæ sæpe sunt crassa viscosa & tenacia scandescit & auget calorem suum vt ipsa excrementa expellat & cum expellere nequeat propter viscositatem tenacitatem quam habent quiescit à labore suo duobus integris diebus & quarto quoque die aggreditur hostem & excrementum illud donec tandem expulerit foras repetitis illis aggressionibus quæ paroxismi dicuntur à græcis, & expellere nequeat Archæus hæc excrementa fit incurabilis febris quartana & moriuntur quartana febre ægroti cum excremẽta ex quibus producitur febris illa expelli nequeant ab Archæo nostro vitali, nam sæpe ego vidi quartanam febrem ab vlcere renum productam, quod cum curari non potuit nec purulenta ejus materia omnino deuinci & abstergi, ideo febris quartana oriebatur quod quarto quoque die Archæus vitalis agrediebatur hostem vt ipsũ expelleret. Quarto autem die solum aggrediebatur hostem quod tanto spatio dierum ageret, vt virida in antecedente paroxismo dependitas refocillaret & recuperaret, vel vt antea dixi quod excrementum irritans & suscitans Archęum ad prætium semi victum esset, & adeo deperditum vt amplius Archęum irritare nequiret & perinde Archæus etiam Archæus lassatus à pugna cessabat, donec tãdem excrementum non adhuc penitus deuinctum cõuocatus copiis et viribus auctum esset quantitate, et perinde iterum de nouo hostem suum vitalem spiritum aggrediebatur & sic quarto quoque die redibat febris, & redit adhuc in similibus casibus, si autem magna & copiosa sunt excrementa in ipsis hippochondriis adeo vt potentissime aggrediantur Archæus tunc temporis febris quartana continua, quia Archæus continuo aggreditur, forti & valida pugna, ita vt vincatur, aut vincat.

Febres quintana sextana & alia vnde sint.

Sunt & aliæ febres quæ quinto, sexto, septimo, quoque die, decimo quinto, aut singulis mensibus, repetunt paroxismos suos & aggrediuntur Archæum nostrum & ipsum irritant & id fit ex excrementum variis, quæ in variis corporis nostri partibus

bus ex digestione vltima alimenti ea rum partium producuntur quæ statuto illo spatio copia sua Archæum aggredi possunt & ipsum irritare, & sic febrem quintanam sextanam septimanam menstruale, & similem excitare possunt de quibus omnibus febribus non est opus peculiaria capita inscribere, cum ad normam & legem quartanarum febrium reduci queant & similibus curari possint remediis vt capite sequenti clarum & manifestum ostendemus.

De curatione febris quartanæ.

CAPVT IX.

Vnde febris quartana difficulter curatur.

Difficile admodum curatur febris quartana quod ejus cura dependeat ab euacuatione excrementorum viscosorum & tenacium quæ in liene renibus & hyppochondriis continentur quæ lacessunt & irritant nostrum vitalem Archæum vnde virtus cathartica medicamētorum ex vegetabilibus exorta & deprompta, non peruenit ad has partes nisi multum diminuta & deperdita, quia in ventriculo in intestinis venis meseraicis & hepate virtus ejus perditur & euanescit propter coctionem & alterationem quam patitur medicamentum his omnibus partibus antequam deueniat ad renes & hyppochondria quo circa raro curatur febris quartana & si curetur, curatur tarde ab ipsis medicamentis ex familia vegetantium ortis: at citissime curatur & jucundissime ex mercurio spagyrice præparato præcipitato rubeo dulci qui à paracelso nominatur diaceltetasson vel arcanum corallinum, vt occultet ejus arcanum, miram ejus proprietatem ad curandos quoscumque morbos & præcipue canōicos & longos, & curatu difficiles, sumitur hoc medicamentum ad ℈b. cum pauco vini, vel conserua violarum aut buglossi & cooperitur æger in lecto perquam optime & sudat & vna soluitur ejus aluus sed lente & valde pigre, at vrinæ & sudores copiose eliciuntur, antimonium etiam catharticum & sudorificum etiam curat febrē quartanam sumitur antimonium purgatiuum veluti puluis hæmeticus vel crocus metallorum vel flores antimonii correcti sale gemmæ ad grana octo cum conserua rosarum & per tres dies iterata dosi assumitur seruato regimine & custodia artis deinde transactas hisce tribus diebus sumitur sudorificum Iouis, vel antimonii Iouis ad grana decem antimonii vero ad ℈b. cum aquis sudorificis, vlmariæ vel cardui benedicti & scabiosæ & sudat æger per octo dies repetita dosi in lecto optime cooperttus & sic curatur perfectissime febris quartana nisi sint vlcera in interioribus visceribus, quæ nisi curentur febris quartana curari non potest ad hoc valet summopere sequēs emplastrum ℞ ceræ albæ ℥iiij. therementinæ ℈ij. gumi elemni & tucamacæ spiritu tartari rectificato disso-

Emplastrū curans febrē quartanam.

 lutorum

lutorum an ℥iij. olei tamarisci ℥b. essentiæ saluiæ ʒj. essentiæ fabinæ ℈ij. pulueris iabasci optimi ℥ib. croci martis ʒj. salus armoniaci & salus tartari an ʒj. misceantur omnia & coquatur in emplastri consistētiam quod extendetur super alutam & applicetur parti dolenti & scirrho affectæ, & vtatur sæpe mercurio dulci rubeo superius præparato & sic jucundissime curabitur febris quartana etiam ab vlcere inferiori prouemiente: nisi vlcus sit valde profundum & vetus.

De febre continua simplici.

CAPVT X.

FEbres ardentes & continuæ dependēt ab hisdem causis occasionalibus & accidentalibus ac febres intermittente: differunt tamen in hoc solo, quod causa materialis & occasionalis febrium intermittētiū sit pauca & minima in quantitate irritet Archæum vitalem nostrum at in febribus continuis causa materialis sit maxima iu quantitate, & potētissime irritet & lacessat Archæum nostrum adeo vt etiam potentissime scandescat Archæus in hostem seu in materiam hanc occasionalem vt expellat ipsam, & somnium est, materiam febrium intermittentium extra venas & arterias esse & materiam febrium continuarum esse in venis ipsis & arteriis non nego quidem in venis ipsis esse posse, attamen etsi sit in venis æque febris intermittens hinc oriri potest, modo sit minima in quantitate: et minime agat in archæum ac continua, si maxima in quantitate contineatur et potentissime agat in archæum: quæque etiā sæpe oritur ex materia extrauasata modo sit potens, et fortis ad archæū irritādū vt cōtinuo scādescat in hāc materiā donec expulerit & vicerit ipsā: quod autem febris continua sit continua scandescentia Archæi nostri vitalis in materiam aliquam peregrinam et vitæ inimicam hinc manifestissime colligitur imo clarissime manifestatur quod post mortē nulla detur febris quia nullus datur vitalis spiritus et nihilominus tamen datur copiosissima materia febribus, quæ cum non habeat archæum vitalem ad ipsum irritandum ideo nulla post mortem datur febris quia nullus datur spiritus, seu vitalis Archæus ad ipsam irritandam vt scandescat et inflammetur et fiat hinc febris: et sic pari modo nulla datur intermittēs febris post mortem, quia nullus etiam datur spiritus vitalis vt tunc temporis scandescat et inflammetur ab ipsa materia febrili, et peregrina, quæ tamen copiosa remanet in corpore post mortem. Miror ego quod ingenium Galeni satis quidē acutum in multis rebus Physicis hoc non animaduerterit at corrigēdam febrium suam definitionem, calorē præter naturam ex putredine ortū: cum putredo copiosior sit post mortem quam in ipsa vita, et tandem cessat ca-

Febris continua quid sit

sat ca-

sat calor ille præter naturã post mortem, vnde arguendum est, calorem illum non esse & dependere ex putredine, sed ex spiritu vitali nostro, cum cessante & absente spiritu calor etiã ille præter naturam cesset & abeat vna cũ spiritu vitali nostro vnde nulla datur febris siue sit intermittens siue continua nisi ab spiritu vitali irritato, & inflammato, à causis materialibus præter naturam in corpore existentibus quæ si magnæ sint & potentes, potenter etiam irritant vitalem nostrum spiritum, vnde oritur febris continua quia continuo irritatur spiritus noster vitalis, ab ipsa materia præter naturam quæ est excrementum digestionis partium nã alimentum futurum partium, ita digeri & percoqui non potest sine residuo aliquo excremento, quod quidem nisi expellatur fit naturæ, & parti inimicum in qua residet, vnde tãquam inimicum vitæ nostræ insidiatur & Archæo vitali vnde scandescit spiritus, & fit inde actio morbosa si hæ rationes non sal luminis habeãt, vt hanc doctrinam firmam & certã stabiliant miror valde cur non comprehendantur à Galenicis & ab erroribus non auocent ipsos.

De curatione febrium prædictarum continuarum.

CAPVT XI.

Febres continuæ cum dependeãt vt vidimus capite superiori ab excrementis copiosis, & maximis, ex digestione alimenti, in partibus ipsis nutriendis rejecti in excretione & expulsione ipsorum excrementorũ tota febrium curatio tutissime residebit, nam si febres intermittentes omnes curentur excretione illa sola, & expulsione excrementorum, curabuntur etiam febres continuæ cum hæ dependeant & oriuntur ab hisdẽ causis: sublatis enim causis tolluntur & earum effectus omnes; miror Parisiensum medicorum pertinacitatem curationem febrium & fere morborum omnium in sanguinis missione larga & copiosa collocantium, cum sæpe sępius causa morborum & potissimum febrium tum cõtinuarum & intermittentium non resideat in sanguine, imo virtus & proprietas curandi morborum omnium sanguine collocetur cum Archæus vitalis sanitatis œconomus, et morborum omnium curator in sanguine resideat, eo sublato & larga manu effuso, effundatur etiã vna cum sanguine vitalis spiritus vnde vires tolluntur & diffunduntur & perinde tota totius corporis natura debilis admodum fit & curatio etiam morborum omnium quæ ab ipsa natura dependet, euanescit ita *Febres continuæ qua via*

vt loco illius subsequatur mors, aut incurabilis morbus: non ergo sanguis mittendus nisi cum summa prudentia in plethoricis corporibus & sanguine turgentibus nec in febribus cōtinuis, & multo minus in febribus intermittētibus quę sola purgatione & sudoribus copiose elicitis curantur tum ab ipsa natura tum ab arte, medicamentum purgans quo vti solemus ad febres omnes curandas, est antimonium præparatum quacumque præparatione, sed præstat puluis hæmeticus, deinde mercurius dulcis & mercurius rubeus præcipitatus & oleo tartari dulcificatus & spiritu vini, sudorificum Iouis & solis deinde subsequantur, ad perfectissimam curam febrium omniū his solis medicamentis tolluntur obstructiones omnes partium, & saburra excrementorum omnium ex omnibus partibus, vnde perfectissima & tutissima hinc datur cura febriū omnium tum continuarum intermittentium.

De febribus continuis cum maligna qualitate coniunctis.

Capvt. XII.

Febres castrēses quales sint.

DAntur febres maculatæ & purpureæ quæ ad instar pestis grassari solent per totum orbem & dantur febres castrēses quę castra depopulantur ac pestis & contagiosæ sūt nec vllas maculas in cute habēt, sed lentæ sunt admodum, & dolore capitis & cum nausea fere perpetua, et appetitu dejecto ægrotantes milites misere affligunt, non est febris ardēs & calor summus, imo mitis & fere naturalis sed vires admodum prostratæ sunt & debiles & letargica sunt, ægrotantes & cum sopore summo stertunt & moriuntur cum sopore illo hæ febres omnes & similes dependent ab excrementis viscidis & tenacibus quæ relinquantur tum in ventriculo mesenterio, & sæpesæpius in cerebro vnde sopor, & somnus letargicus: contagiosæ sunt & malignæ quia excrementa illa ex putredine insigni & particulari suscipiunt & inducunt malignam & pestilentem qualitatem: quæ est aura & vapor tenuis & spirituosus fracidus cujus gratia hæ febres contagiosę sunt & pestilentes ac malignæ, quę florem sanguinis tincturam ad cutē euehunt ac sublinunt vnde maculę illæ rubræ, violaceæ ac nigræ in cute apparent quia archæus sanguinis vapores illos tenues spirituosos sanguinem penetrantes, & inficientes sua maligna qualitate ad cutem amādat vna cum portione sanguinis infecta, ita vt si sit multum infecta nigri sunt caloris maculæ, si vero minus violacei sunt caloris, si vero adhuc minus rubri & sanguinei sunt coloris, sed essentia & quidditas harum febrium est scandescētia archęi vitalis nostri, ab excrementis viscidis & tenacibus maligna qualitate tēui & spirituali prędītis ratiōe cujus malignæ sunt & contagiosæ quia spirituali illa qualitate se communicāt.

Pro-

Sal confert ad longam vitam.

Proueniunt autem potissimum hæc excrementa ex deprauatis digestionibus quæ originem habent ex deprauata viuendi consuetudine & comessatione insueta & extraordinaria & cibis male coctis nullo sale condito: sal enim confert multum ad optimam & laudatam digestionem tum ventriculi & aliarum partium vnde male & cum ignorantia prohibetur sal ægrotis & sanis summopere enim confert ad sanitatem imo ad vitam longam, & qui nullo sale aut pauco vtuntur breuissime viuūt quia chylus ex sanguis qui ex sanguis qui ex cibis nullo sale conditis producuntur facile putrescunt & in excrementa corruptioni obnoxia abeunt, vnde originem habent febres populares & castrenses quia milites nullo sale condiunt cibos suos & rustici etiam propter salis inopiam edunt cibos suos pauco sale conditos vnde dum laboribus exercent corpus sanguis & alimentum vltimum facili via, abit in corruptionem vnde varii morbi populares ortum ducunt & si sal copiosum esset & larga manu profunderetur populo diutius viueret populus & milites facilius belli labores tollerarent ac diutius durarent nec morbis hisce castrensibus affligerentur quia sanguis & vltimum alimentum, quod ex cibis sale conditis produceretur non ita corruptione obnoxium esset vt est illud quod ex nullo sale & insipido, & salubrius est sale vti in omnibus cibis quā nullo vti sale: sal enim est condimentum ciborum omniū, & præseruat à corruptione & arcet malignas omnes qualitates, & pestilentes vnde spiritus salis, & sal ipsum tempore pestis est summum arcanū Quocirca febres omnes pestilentes malignas, & contagiosas arcet quod corruptionem insignem prohibeat, vt capite sequenti de curatione harum febrium clarissime demonstrabitur.

De curatione febrium malignarū & pestilentium.

CAPVT XIII.

Febres malignæ qua via curētur

CVratio febrium malignarum & pestilentium dependet ab ipsa præseruatione, quę enim prę seruant ab ipsis febribus eadem etiā febres ipsas curant ea autem præseruant ab ipsis febribus, quæ à corruptione vindicant vnde sal primum locum tenet in præseruatione sic etiā in curatione res alias naturales antecellet, cum corruptionem omnem auellat sic sal vniuersale ad summā perfectionem deuectum & ad rubedinem conductum est vniuersale febrium omnium malignarum & pestilentium curatiuum & præseruatiuum, imo morborum omnium, cū omnes morbi qualescumque sint, generaliter loquendo sint à corruptione materialiter & accidentaliter, vnde si excrementa digestionum non corrumpentur non lacesserent Archæum nostrum & perinde facili via

foras expellerentur sine morbo, vnde non immerito exclamauit Philosophus hermes in sole & sale naturę esse omnia non solum chymica, sed etiam quæ ad vitam nostram & salutem pertinent nam si Archæus vitæ nostræ vigeat & bene valeat, qui est verus noster sol & sal naturale, & implantatum radicale nostrum vigeat & floreat non possumus nisi feliciter beateque viuere & longissime durare cum felicitate. Qui scit ergo præparationem illā salis vniuersalis habet arcanum summum naturæ, cujus gratia, vindicatur à morbis omnibus, & diutissime & felicissime viuit hoc enim solum est febrium omnium potissimum malignarum & & pestilentium præseruatiuum & curatiuum deinde subsequitur spiritus salis communis & vulgaris, sal corallorum & margaritarum antimonij purgatiuum & sudorificum. sal Iouis, & spiritus eius acidus, sudorificum Iouis & sudorificum margaritarum & corallorum hæc omnia curāt febres has malignas & pestilentes, & præseruant ab ipsis, dosis horum omnium medicamentorum est ℈b. ad ℈j. vsque ad ℥j. mercurius etiam dulcis spagyrice præparatus & diacelcetasson Paracelsi quod est mercurius rubēs præcipitatus & dulcificatus oleo tartari & spiritus vini, sūt sola & vnica ac vera medicamēta cathartica quibus vti debet Medicus in castris, vbi grassantur hæ febres malignæ pestilentes & spiritu salis in aqua comuni & sale ipso in jusculis & cibis omibus & sic curabuntur hæ febres.

De febre hectica.

CAPUT XIV.

Febrem hecticam male dixerunt hecticam galenici quod in habitu resideret eius causa, non enim in habitu est sed in venis ventriculi exterioribus & in deprauata & læsa ejus coctione vnde contabescit totū corpus quia chylus est deprauatus, & hinc laudatus sanguis fieri non potest vnde non possunt opipare nutritu partes ab illaudato sanguine sic contabescunt, & marcescunt partes omnes & aridura afficiuntur insigni & melius conuenientius febris hæc aridura dici & nuncupari posset quā hectica febris, quod siccitate insigni, marcescant partes omnes, & humidum radicale partium omium à calido naturali depopuletur, subueniente alio humido alimentitio in locum alterius depopulati, vnde febris hectica definiri posset, scandescentia & inflammatio Archæi vitalis nostri, ab excrementis viscidis & glutinosis ex læsa ventriculi coctiōe ortis quæ in parte connexa ventriculi amandatur ibique fortissime, ad hærēt & sua forti & poteti pugna adhæsionem ventriculum lædunt & archæum suum irritant & inflammant vnde febris hectica & continua, quę nullo pacto in corde sedem primam habet sed in ventriculo, vnde exacerbationem & exasperationem habet, singulis digestionibus ventriculi & à passu excrescit, quod excrescat ejus causa materialis ex digestione deprauata, vnde curatur solo lactis vsu eo quod lac concoctu facillimum repa

ret coctionem ventriculi & ejus vires refocillet & sic ex ejus cura, colligitur, quid sit hæc febris & vbinam locorum sit ejus focus, & sedes, & vt diaria & ephemera febris vno solo die perdurare ex deprauata vētriculi digestione simplici dependet quia peracta digestione cessat vel vomitu facto, sic febris hectica, continua est diaria ex pertinaci excremento circa ventriculum & viscido & tenui ortum habens quod continuo ledit coctionem ventriculi, & continuo irritat & accendit Archæum ventriculi vnde febris hęc lenta cōtinua quę perperam hectica dicitur; est vere potius diaria continua, quia ab hisdem causis materialibus dependet et originem habet nam si coctio vētriculi & digestio reparetur & euacuētur illa excrementa ventriculi digestionem lædentia facili via curatur hæc febris vt & diaria, vt sequenti capite manifestissime declarabitur.

Febris hectica est diaria continua.

De curatione febris hecticæ.

CAPVT. XV.

FEbrem hecticam fixam & permanentem quæ diu longoque tempore Archæum nostrum vitalem exercuit incurabilem fecerunt antiqui, quod ejus materia adeo compacta & affixa fuerit, partibus quibus adhæret, vt nullis medicamentis eradicare ipsam valuerint signū euidentissimum eos ipsos ignorasse & naturám & essentiam febris hecticæ, & locum & sedem ejus, noto ibi rationes adferre in ipsos quia capite præcedenti satis admodum clare declaraui, & adhuc præsenti capite modo curam solidam & absolutam ostendam etiam & declarabo: Curatur ergo febris hectica quocumque sit in gradu, mercurio rubeo dulci superius citato ejus enim virtus est, & proprietas excrementa hæc omnia ex quibus originem habet hęc febris radicitus extirpare & ventriculum roborare, nihil enim aliud habemus & optare debemus, ad curationem absolutam febris hecticæ, quam roborationem ventriculi, vt bene coquat & digerat, & extirpationem excremētorum viscidorum & acrium à quibus læditur coctio, & digestio ventriculi: hoc autem solum medicamētum hæc duo feliciter peragit: nam per sudorem & per lentam purgationem quibus dotatur hęc excrementa expurgat quibus expurgatis statim natiuus calor, seu archæus vētriculi roboratur & vires acquirit vnde redit coctio & digestio ventriculi chylus laudatus generatur & ex chylo laudato sanguis optimus producitur & ex sanguine optimo, vltimū alimentum partium singularum inde peragitur & sic partes omnes reficiuntur & tabes & siccitas ac tridura euanescit. Datur etiā & aliud medicamentum stupendū & mire efficax ad curandam hecticam scilicet butyrum margaritarū quod sequenti methodo paratur habeatur in prōptu acetum pulueris hæmetici recti-

Curatio vera febris hecticæ.

fica-

rectificatum & ab aquosis substantiis & insipidis vindicatum, hoc aceto rectificato dissoluantur margaritæ optimæ, dissolutio distilletur ad siccitatem & quod inde distillatur insipidi saporis projiciatur, & quod acidi vltimo profluit cohobetur & super margaritas in fundo restantes projiciatur & hoc fiat quater aut quinquies, deinde habeatur spiritus vini rectificatus & in eo dissoluantur margaritæ jam ab aceto antimoniali, seu pulueris hæmetici dissolutæ & clarificetur dissolutio, & filtretur, & quod clarum & limpidum est distilletur margaritæ in fundo restātes siccæ & aridæ iterum dissoluantur spiritu vini jam distillato ab ipsis margaritis si non infirmetur & hoc fiant ter quater donec margaritæ spiritu vini dissolutæ non relinquant feces quæ semper sunt separādæ per filtrum ab ipsa dissolutione quinta aut sexta dissolutione habebis margaritas dissolutas quæ frigido congelantur & calido dissoluuntur veluti butyrum & dicuntur butyrum margaritas dissolutas quæ frigido, congelantur & calido dissoluuntur veluti butyrum, & dicuntur butyrū margaritarum, cujus dosis est ʒb. ad ʒj. jusculo optimo, aut in lacte tepido recenti ex mamma extracto, ad curationem febris hecticæ intra mē sem: quæ referuntur de vsu lactis & de balneo aquæ dulcis tepidæ ad curationem febris hecticæ parui sunt momenti & confirmatam & diuturnam febrē hecticam curare non possunt conferunt quidem & prosunt, & consulo his vtique reliquis aliis supra citatis medicamentis.

Balneum aquæ dulcis & lactis vsus parum confert hecticis.

Conclusio huius operis.

HAbes amice Lector quicquid de morbis humanis dici potest et ne mireris si Galeni et Hyppocratis sententiam et opinionem non sequar amicus enim Galenus et Hyppocrates sed magis amica veritas, et vt ex Hyppocrate ipso didici in disquisitione rerum Physicarū, plus pōderis esse rationem quam authoritatem, secutus sum hac in parte rationem meram et ipsam veritatem quā didici ex anatomia ipsa rerum omnium, ne me quæso existimes vanum et superbum hominem cum Galenum et Hyppocratem diuinos quasi Medicinæ Authores et artis nostræ proceres erroris et inscitiæ vt ita dicam insimulem et accusem cum causas morborum non nouerint nec eorum curationes sæculum eorum virorum etsi oculorum et Doctorum fuit sæculum tenebrorum et ignorātiæ, tam vero sæculum nostrum est sæculum lucis et gratiæ, Spiritus Sāctus à quo procedit omne donū sciētiæ, jam nobis Christianis plus spirat quam hominibus antiquis paganis et Deum non credentibus Deum enim non nouerunt antiqui et perinde naturā, ejus opus noscere, et intelligere nō potuerunt quocirca nō mirādū est si jā præsenti hoc in sæculo eorū errores et tenebræ manifestētur

Cur Galenus & Hyppocrates non nouerunt causas morborum.

Deus enim non patitur amplius veritatem ipsam delitescere et vt ipse ve-

se veritas est, & lumen & se ipsum veris Christianis manifestat sic & veritatem & eius lumen non diutius delitescere patitur, non enim erant digni antiqui authores, tanto spiritus Sancti dono ut naturam ipsam noscerent, cum eius authorem vilipenderent & ipsum glorificare nollent.

Si quid ego supra ipsos luminis habeam illud non ex me est, sed ex Deo solo, qui me vas indignum elegit, ut annuntiem hominibus veritatem quæ in lumine naturæ se manifestat, & quæ tot sæculis occulta, & in tenebris sepulta remansit Reges, principes, & huiusce mundi moderatores omnes admonitos velim ut veritatē hanc amplectantur & ipsam docere cogant in scholis ipsis, nec Doctrina vetus & antiqua ut tenebris involuta & falsitate, ipsis noceat amplius, si enim Philosophia & Medicina falsis dignatibus delibutæ, doceri pergantur, non solum populus sed & reges & principes populorum multum nocumenti inde percipient quod si ægretur non rite & ut decet curabuntur sed in ipsos grassabitur morbus & dura in ipsos cudetur hæc faba, & mors subsequetur immatura: prospiciant ergo Reges & principes tāto malo cui remedium afferere nō est possibile, nisi Philosophia & Medecina Vniversaliter corrigantur, & aliter doceantur & id fateri potest authoritate Regum & principium nam si expectetur communis hac in re Philosophorum & Medicorum sensus & animus id non continget unquam, quia tot capita tot sensus nec omnibus arridet disquisitio veritatis, magis illis placet antiquus error quam nova & recens veritas adeo illis arrident & placent prænausæ ostę qua ratione fieri potuit inquiat ipsi, ut tot homines tanto genio & ingenio præditi hanc veritatem non animadverterint & sic soli genio & ingenio inferiori manifestata sit, vanitatum & omnia vanitas quod tibi veritas videtur, metum est summum, vel melancholiæ ortum & verum spectum vel spiraculum quo delusus & facinatus quæ tibi in mentem obveniunt, & occurrant Apollinis ipsius Oraculum existimas, & reliqua cuncta meris tenebris involuta & falsitatis involucris obtecta prædicas, collige sensus & nosce te ipsum, homo es & perinde mendax, sicque quæ vera existimemus, pura mendacia experientur reliqui: sic in me insurgent superciliorum nonnulli quibus tuto & consulto respondes me per quindecim annos per animum voluisse quod iam in lucem editurus sum, & ostendisse multis amicorum an probarent vel quid de novitate ista, censerent probarunt nonnulli, alii vero improbarunt coarctius tamen vicit me veritas ipsa rerum omnium fortissima quam ubiq; cernens & expertus cogor hoc opus in lucem edere, faveant qui veritatem amant, reliquos non moror.

LAUS DEO.

UNIVERSALIS
SAPIENTIÆ
LIBER QVARTUS.

AD LECTOREM BENEVOLUM.

CARISSIME Lector secreta hæc & Arcana, ad aurum & argentum faciendum apposui, & tibi consecravi non ut à me verissime experta sed tanquam rationi consentanea & secundū rationes & normas ac fundamenta artis Chymicæ vera, nolo enim vos in expensas coniicere, loco auri & argenti conficiendi crumenas vestras & scrinia auro & argento deplere, & vos penitus emungere ab his & tempus perdendi & consumendi occasionem vobis exhibere, hæc enim non est mea intensio sed si qui vestram reperiantur qui Arcana Chymica ad experientiam exponere cupiant, id melius & rationalibus aurū & argentum expendunt & cum fructu hæc Arcana ibi exposita experiendo, nam ut aliquid fructus & emolumenti habeamꝰ & chymica arte, necesse est ut metalla sive pura sive impura in salem purum convertamus nam hæc salis tantum metallica sunt nobis utitia ut tingamus, Arcana autem in hoc præsenti libro exposita, ad id tendunt omnia, ut metalla & reliqua mineralia omnia in salem purum & fusibilem convertantur, & sic proficies in arte Chymica, nec me vituperabis sed laudabis, nolo enim ut aliquid tui expendas in vanum sed in emolumentum proficuum vale & me ama. Quicquid enim est Arcani in Doctrina Chymica est metalla convertere ut dixi in salem fusibilem, & hunc cum spiritu qui conversionem metallorum in salem fecit, volatilem facere, & volatilem fixum & hunc fixum iterato volatilem facere, & hunc iterum fixum facere donec tingat & perficiat in lunificum vel solificum, hoc enim est solvere & coagulare & totā artem sic perficere & nihil verius in arte est Deo ipso teste.

ARCANUM PRIMUM

TINCTURA FIXA

SOLIS AD LUNAM OPTIMA.

℞ AVri & veneris an. partes æquales & funde simul in crucibulo forti & inde extende in laminas tenues & cimenta simul cum parte antimonii & cinabrii; an. ℥ij. lapidis ematitis vitrioli communi rube facti, salis communis præparati an. ℥j. boli armenici ℥ ß. lapidis azurii germanici ℥ß. reducantur omnia in pulverem tenuissimum, & hoc pulvere stratum super stratum in cruci bulo forti cimenta igne rebeclerii per 12. horas deinde abstrahe laminas & funde, & quod ex venere evanescit in fumum quod ex pondere cagnoscitur repetito ex nova venere recenti & fodino extracta, & iterum fac laminas excrementa iterũ per 12. horas cum pulvere prædicto in igne reberterii & hoc fac per 12. vices replendo semper venerem & in duodecim vice habebis aurum tum rubicundissimum cuius pondus unum cadit super 12. pondera, Lunæ fixæ & convertit in purum aurum, hoc est multiplicatur aurum.

Qua ratione fixatur Luna.

ARCANUM 2.

℞ LVnæ optimæ calcinatæ cum mercurio quartam vis reduc in pulverem & misce cum pari quãtitate cunabrii antimonii & simpliciter, & singulis sublimationibus renova cinnabrum antimonii, & in tertia sublimatione quod remanet in fundo, solve in aqua forti composita, ex sale petra & vitriolo an. lib. 1. antimonii & viridis æris an. ℥iij. inde fac aquam fortem ex arte, in hac aqua forti dissolve tuam Lunã superiori modo præparatam in cineribus calidis fruendo dissolutionem per tres dies in hisdem cineribus in fine trium dierum distilla aquam fortem, & quod manet in fundo reduc in corpus cum borate & est fixa & tincta & recipit mirum

in

in modum tincturam auri supra prę paratam. Et hic est modus cuius beneficio tinctura veneris, extrahitur ex corpore veneris & transmitatur in corpus fixum solis & ex sale in Lunam fixam.

Tinctura fixa albissima supra venerem.

ARCANVM 3.

℞ MErcurii sublimati libb. aut quantum vis olei tartari clarissimi & limpidi lib. 1. boracis libb. dissolvatur borax in aceto stillatio.

Quantum satis, filtretur dissolutio & clara sit & limpida, coniungatur oleo tartari supradicto, deinde cum ipsis permisceatur mercurius sublimatus in pulverem tenuissimũ reductus & dissolvatur in cineribus tepidis, & super id quod dissolui nõ potest adde, & proiice novum oleum tartari cum borace coniunctũ ut prius & dissolvatur totius mercurius, tua & dissolutionem distilla per cineres & super materiam superstãtem in funde adde novum oleum tartari & salis boracis ut potius, donec mercurius maneat in fundo alembici ut cera fluens levissimo calore, & frigere congeletur, huius olei mercurii proiice pondus unum super venerem fusæ partes decem, & totum erit argentum optimum & sic venus tingetur à mercurii oleo fixo intus & extra & permanebit tinctura in æternum.

Oleum fixum mercurii.

ARCANVM 4.

℞ MErcurii sublimati & salis armoniaci an. quantum vis sublimatur aut quater, ambo simul, donec in fundo vasis sublimatorii superfit mercurii maxima quantitas fusibilis, & in collo retortæ adsit salarmoniacius, rupta retorta mercurius erit in pulverem reducendus, & dissolve in aceto stillatitio, & filtrabis dissolutionem, & distillabis acetum & quod in fundo remanet iterum dissolves in novo & recenti aceto stillatitio; & tandem cum aqua communi stillatitia dissolutionem facies multoties donec mercurius tuum sit conversus in purum oleum quod omnia dissolvet & potissimum aurum & argentum & aurum & argentum in hoc oleo mercurii dissoluta, & cocta simul donec in oleum fixum convertantur aut salem fixum, faciunt miram & stupendam proiectionem in venerem imo super mercurium crudũ qui eo oleo aut sale fixo convertitur in argentum purum, si hoc sal volatile fiat & iterum fixetur hoc erit fortius Arcanum.

Antimonii cinabrium rubeum.

ARCANVM 5.

℞ ANtimonii optimi & mercurii sublimati an. partes ęquales distilla per retortam, materiæ retortæ superstiti; adde novum mercurium

curium sublimatum et prius iterum distilla, et tandem pelle fortissimo igne, sublimabitur cinnabrium antimonii in collo retortæ, quod per tres dies in nostris retortis est sublimandum donec rubicundissimum fit liquor autem qui stillat ex mercurio sublimato et antimonio est rectificandus distillationibus multus donec nullas deponat feces, huic deinde erit convertendum mercurius sepius sublimatus et per varias et multipliciter iteratas distillationes erit fixandus, quod facilius obtinebis si oleum superius descriptum cum Luna coniunctum coniũgas et simul figas iteratis cohobationibus habebis oleum mercurii et antimonii quod mirum est ad Iovẽ in Lunam convertendum unum pondus supra decem pondera Iovis fusi.

T*inctura fixa super venerem*

ARCANVM 6.

♃ OLEI tartari fixi ut inferius docetur et sulphuris vivi an ℥ij. misce fiet inde pasta quam in retortam collocabis et stillabis, et egredietur in distillatione liquor rubens, qui liquor erit convertendus cum mercurio crudo in retorta vitrea, et stillabis liquorem et remanebit mercurius fixus in fundo retortæ et huius mercurii fixi proiicies super venerem fusam in crucibulo, partem unam super quinque veneris partes, istud arcanum ego existimo fieri non posse, nisi tartarum ille fixum habeat in se Lunam oleum fixum, quia non datur tinctura fixa sine metallis perfectis in oleum conversis vel in salem fixum ex quo fit oleum fixum coctione perenni.

O*leum tartari fixandum.*

ARCANVM 7.

♃ TArtari calcinati ad albedinẽ dissolvetur in aquam communem filtra et clarifica, deinde in urinali vitreo evaporem in cineribꝰ lento calore donec pellem et cutem in superficie induat, hoc signo visi, da et in funde parum aquæ communis, coque iterum donec cutem induat in supetfice, ponatur iterum aquæ communis parum et coquatur iterum donec cutem iterum induat pane aquam iterum et coque iterum donec cutem induat, hoc fac multoties et tandiu, donec nullam cutem induat et tunc temporis fixum est et permanet in igne fusum

Ad oleum salis armoniaci fixandum.

ARCANVM 8.

♃ SAlis armoniacis lib. I. calcis vivæ ℥viij: aquæ communis ℥b misceantur simul et incorporentur, et ponantur in crucibulo forti cooperto, et lutato optime et pone in igne cimenti per quatuor horas postea tolle ex igne, dissolve in aqua communi calidissima, et fac bullirẽ

per

per horam deinde filtra & clarifica, & evaporetur aqua & congela salem & congelatum pone, in albuminibus ovi simul mixtis: & in humido dissolve in oleum pulcherrimum fixum cuius olei si coniungatur cum mercurio septies sublimato æquali in quantitate & sublimetur cohobando super materiam quæ sublimare non potest donec ambo figantur in oleum fixum cuius pondus unum cadit super venerem fusam partes 12. & tingit eas miro modo, & permanet eius albedo in æternum & si cum oleo Lunę id coniungatur erit nobilius & perfectius.

Tinctura mira rubea ex vitriola extracta.

ARCANVM 9.

℞ Vitrioli Romani ad rubedinē exsiccati quantum dissolvatur in aceto stillaticio & filtretur & clarificetur, & evaporatio desiccetur & congeletur, & reducatur in pulverem tenuissimum aqua salis armoniaci per distillationem extracta imbuendum donec humescat deinde desiccatur igne levi & deinde imbibatur aqua sale armoniaci ut prius deinde desiccetur, & hoc fac toties donec tantum aquæ salis armoniaci biberit quantum est ponderis ipsius vitrioli, deinde pone ipsum vitriolum, sic imbibitum in matratio capaci vitreo forti optime obturato & pone matratum, tum optime obturatum in fine calido per quindecim dies aut in videmia putrenti, quæ magis æqualitatem caloris observat, deinde sole ipsum vitriolum ex matratio & pone in retortam optime lutatam & pone ad distillandum lento igno donec non amplius stillet, tunc auget & vigora ignem per grandus, donec exeat spiritus tunc continuandus est ignis in ipso gradu.

Donec exeant omnes spiritus, tunc adhuc vigorant dies est ignis donec rubescat retorta, & optime candescat, & sic rubificetur vitriolum & cum materia sublimata in collo retortæ reperta coniungatur tenendo, & cum aqua sua egressa in recipienti contenta permisceantur imbibendo terendo & desiccando donec omnis aqua infusa, & imbibita sit, cum prædicto vitriolo, & sublimatione iterata, coniungata materia volatilis cum fixa, & maneat materia fixa & rubicundissima ut sanguis, quæ interim est in pulverē reducenda, & in fiola vitrea forti col locanda, & optime obturata, sepetienda est fiola vitrea cum materia in loco humido, & frigido per quindecim dies aut plus donec soluatū in asivam rubicundissimam quam filtratam & clarificatam proiicies super mercurium septies sublimatum & rubificatur mercurius & convertetur in oleum rubeū quod coniunges cum oleo solis æquali in quantitate & simul igne lęto fixabis in retorta abstrahendo humidi-

tatem superfluam & erit medecina perfecta, cuius unum pondus cadit super pondera 1000. mercurii crudi calefacti in crucibulo, vel super lunam pondera 1000. vel cuiuscúque alterius metalli, imperfecti, & convertetur metallum impurum, in purissimum aurum.

Ad oleum auri conficiendum ut arcanum supradictum perficiatur.

ARCANVM 10.

℞ Solus quantum vis dissolvatur in aqua forti regali cui sal armoniacus dissolutus sit vel sal cōmune, in prędicta ista aqua dissolve solem tum & fove dissolutionem per quindecim dies deinde abstrahe per distillationem aquam fortem, & cohobando multoties reduc aquam distillatam super materiam superstantem in fundo vasis distillatorii & renova aliquo tres aquam fortem donec Sol maneat in fundo vasis in oleum rubeum conversum huius olei quantum est dissolvatur in aqua ardenti deflegmata & coniungatur deinde abstrahatur aqua ardens, & spiritus vini & remanebit oleum solis in fundo vasis, hoc oleum coniunge cum mercurio sublimato superius citato in arcano superiori & fiet inde medicina perfecta.

Ad aurum argentum & multiplicandum pro singulis unciis auri dantur singulæ dragmæ pro augmento.

ARCANVM 11.

℞ Solis fotiali optimi ℥j. mercurii optimi ℥iiij. misceantur simul & fiat amalgama, & ponatur in sole lente calido donec indurescat amalgama, deinde accipe salis communis decrepitati quantum ponderat amalgama & misce simul triturando, & pene in retorta vitrea & distilla per cineres fortissimo igne, & transeat mercurius & separatur ab auro quod in fundo retortæ remanebit quod est lavandum aqua communi donec sapiat nihil salis, & deinde funde & liquatur solum & invenies multiplicatum ex dragma una pro uncia, quod si iterum illud aurum cementetur cemento in arcano primo descripto & iterum amalgametur cum mercurio ex primo amalgamate egresso multiplicabitur magis ac magis ita ut totus mercurius convertetur in aurū per vices multas elatas cementando aurum & amalgamando cum mercurio & cum sale decrepitato permiscendo ut dicitur in arcano prædicto.

De tinctura fixa super venerem.

ARCANVM 12.

℞ Veneris limaturæ libi. mercurii optime loti libras duas & cum

cum vitriolo simul tere in mortario marmoreo donec simul amalgamẽtur hoc amalgama teres & multis lationibus donec candescat optime, adde huic amalgamati salis armoniaci libi, arcenici albi ℥vj. tartari albi ℥j. salis communis decrepitati ℥j. tritura omnia simul, & imbibe pulverem cum aceto stillatitio donec massa sit spissa & crassa ut mel, ponatur in retorta & distilletur quod stillare potest, & quod sublimatur reduc super feres triturando & imbibendo cum novo aceto stillatitio donec nihil ascendant sed omnia fixa maneant in fundo, quæ omnia triturentur, & misceantur cum albuminibus ovi & desicca lento calore, & pone in olla: non vitrea cũ corperculo optime lutato, & calcina per diem unum in igne salis forti deinde dissolve materiam hanc in aceto stillatitio minerali, & filtra & clarifica & evapora distillando acetum ad siccitatem solve iterim & filtra & clarifica, & hoc quater repete, donec materia fixa remaneat in fundo alembici & oleum fusum, cuius pars una coniuncta & liquefacta super tantundem Lunæ optimæ cadit super triginta pondera cupri purgati, & si multoties solvatur materia in aceto stillatitio minerali & sæpius coaguletur & solvatur una pars tandem cadet super lentum ciputi purgati.

Etiam hoc debet esse acetum minrale & nitro extractum hoc enim solum facit solutiones & coagulationes.

Purgatio cupri ad recipiendam tincturam supradictam.

ARCANUM 13.

Accipiantur albumina ovorum 100. & agitentur simul cum baculo, & convertantur in aquam in aqua ponatur calens testaminũ ovorum ad quantitatem lib. 1. tartari irudi libi ponantur hæc omnia in vitreo vase optime clauso sub fimo equino calido per octo dies & deinde distillentur per retortam, & in hac aqua, extinguetur cuprum fusum & liqua tum ter quater & sic erit præparatum & purgatum cuprum ad recipiendam tincturam.

De congelatione mercurii.

ARCANUM 14.

♃ Mercurii sic præparati quantum vis bulliat Mercurius in succo limonum per sex horas, deinde bulliat iterum per sex horas succo brarcæ ursivæ & deinde per alias sex horas, in oleo communi & aceto communi forti in æquali quantitatem, & pone mercurium sic præparatum in matratio forti, vitreo optime lutato, sequenti luto, ♃ caloris vivæ, optime trita vultri optime triti, & salis communis lib. 1. ex ortibus cum albuminibus qui fiat pasta dequa fiat lutum quo lutetur ex arte matratium in quo est mercurius prædicto modo præparatus sit autem strictissimi oris matratum & optime claudatur vitro, & vitreo

luto prædicto, & ponatur in igne lento in cineribus per tres horas de inde construe ignem, & continua in tali gradu per diem alterum, & eo translacto rumpe vitrum, & invenies mercurium in lunam conversum

Ex regulo antimonii ut inde aurum fiat optimum.

ARCANVM 15

♃ Reguli antimonii puri auri puri & argenti an. partes æquales, liqua & funde in crucibulo & erit natura friabilis ut vitrum tunde ipsum, & pulvera, & facamalgama ipsius pulveris cum mercurii antimonii ℥9. sedent. ℥iij. materiæ prædictæ claude hoc amalgama in matratio optime clauso, & pone super ignem lentum per mensem, materia hæc per mensem in tali igne, inspissabitur & nigrescet, secundo mense augmentabis ignẽ aut profundius matratium iterum sepelies in cineribus, secundo, deinde mense adhuc sepelies profundius matratium, & augmentabis ignem & sic materia crescet in arborem mineralem, continua adhuc hunc gradum ignes per mensem & tandem per octo dies cresce ignem donec fundatur natura hanc naturam iterum cum nono mercurio communi optime loto amalgamabis, & coques iterum per tres menses ut fecisti augmentando ignem & sic habebis naturam proiectionis unum super decem lunæ & convertetur in aurum purum. Quod si hæc natura per sublimationem depuretur perquam optime, & deinde figatur ita ut convertatur in pulverẽ fusibilem ut cera aut butyrum habebis pulverem proiectionis super omnia metalla unum pondus super mille metalli cuiusvis impuri & si adhuc dissolvatur hæc naturam in celo stillatio minerali & deinde coaguletur, multoties adhuc perfectius operabitur, & si solvatur in aqua communi stillaticia sæpius & coaguletur materia adeo ut dulcescat, perfectus adhuc operabitur & morbos curabit omnes tum hominum & metallorum modo in oleum dulce rubeum convertatur iteratis solutionibus & coagulationibus in aqua communi factis.

Mercurii ex antimonio extractio docetur arcano. 21.

Prn sole faciendo.

ARCANVM 16.

♃ Salis petre viridis æris, sulphuris vivi vitrioli Romani an. libb. salis armoniaci ℥iiij. cinabrii ℥ij. misce in pulverem tenuissimũ in retortam luto munitam & distilla aquam fortem observatis ignis gradibus in hac aqua forti solve solis optimi ℥j. deinde in alio matratio solve separatum mercurii optime loti ℥iiij. coniunge dissolutiones & separa lento igne aquam fortẽ deinde cohoba ter superponendo aquam egressam super fecem aut materiam superstitem in fundo retortæ,

tortæ, & pone aquam communem sæpius stillatam cum aqua forti quę inde egreditur, & solve materiam & filtra & clarifica, & hoc multoties itera separando aquam fortem quæ ultimo egreditur, & ponendo primam aquam quæ dulcis est, ut tandem hac aqua dulcescat materia in fundo retans & convertatur in oleum dulce & fixum cuius pondus tam super 20. pondera Saturni vel Lunæ convertit in aurum.

Pro dealbando cupro.

ARCANVM 17.

SAlis communis calcinati ℥b. calcis vitiæ b. arcenici calcinati ℨj. tartari calcinati ℨb. salis armoniani fixi & boracis an. ℨij mercurii sublimati septies misce fiat ex omnibus pulvis per horam calcinandus & deinde saliendus in aceto stillatitio & filtrandus, & evapora dissolutionem & calcina parum & iterum solve in aceto, hoc multoties itera donec habeas sal fusibile ut cera: & oleum incombustibile de quo proiice unum pondus super decem pondera cupri purgati superius arcano in & habebis argentum optimum, & hæc est optima cupri dealbatio.

Pro sole cementando.

ARCANVM 18.

℞ VItrioli Romani ℥ij. salis armoniaci ℥j. viridis æris ℥b. croci martis ℨj. salis petræ ℥j. misce fiat pulvis sublimandus donec omnia in fundo quiescant deinde hæc omnia solvantur in urina putrefacta & filtra & clarifica solutionem deinde evapora solutionem, quod in fundo remanet est arcanum cemẽti, si hoc pulvere cementes Lunam cũ auro in æquali quantitate fusam & in tenues laminas distinctam convertetur in aurum optimum.

Oleum sulfuris vivi.

ARCANVM 19.

℞ TArtari calcinanti libi. sulfuris vivi libb. reducantur in pulverem & includatur retortæ & claudatur optime per duos dies absque distillatione his diebus transactis distilla per cineribus igne forti, habebis oleum mirum quod curat caducum certissime, modo guttulæ decem propinentur singulis diebus mane ieiuno veutriculo, indicat etiam mercurium qui ut qui ut supra diximus arcano præsenti curat etiam caducum si ad grana decem propinetur & dealbat venerem perquã optime si super ipsam fusam & liquatam proiiciatur. *Cura epilepsiæ.*

Pro sole.

ARCANVM 20.

℞ SOlis ℨj. Lunæ ℨb. mercurii optime loti ℨij. amalgamentur simul & amalgama claudatur in vase vitreo optime clauso, & stet ibi per 20. dies aut 30. in igne lento, & con-

convertetur amalgama in pulverē rubeum hunc iunge cum novo mercurio & coque iterum donec figatur hoc quater repete, hunc pulverem solve in aqua forti sequenti vitrioli romani limaturæ martis sulphuris vivi salis communis salis petræ an. libb. ex his omnibus paretur aqua fortis per distillationem quæ erit rubicundissima, in hac aqua solve, tuam prædictam materiam ex auro argento & argento vivo præparatam & abstrahe aquam fortem, & cohoba multoties donec aqua alba egrediatur, iterum solis in aceto mercuriali stillatitio: & filtra & clarifica abstrahe acetum, deinde solvatur materia iterim aqua cōmuni stillatitia, & filtretur, & clarificetur & abstrahatur aqua stillatitia cōmunis donec materia in fūdo vasis remaneat in oleū fusū cōverta tur seu sal fusibile cuius pondus unum supra 100. pondera mercurii crudi excalefacti proiicitur & totū convertitur in aurum optimum.

Extractio ☿ ii. ex antimonio.

ARCANVM 23.

ANTImonii ℥viij. pulverisetur per quam optime & includatur in maratium capacem cui super impone aquæ vitæ optimæ libii. salis armoniaci ℥iij. salis tartari ℥vj. misceantur simul in matratio illo, & obturetur quam optime, & permisceantur & putrefiant in fimo equino calido per quindecim dies deinde circulentur in cineribus caso, per octo dies deinde bulliant per duos dies & invenietur mercurius in fundo matratii currens & volatilis ex singulis octo variis invenies uncias quinque mercurii currentis & volatilis, hic mercurius est optimus ad arcanum 15. præparandum & perficiendum.

Elixir ad aurum.

ARCANVM 22.

SVblima septies mercurium cum sale communi, præparato, ultimo sublima ipsum cum sale armoniaco quinquies aut septies donec mercurius maneat in fundo fusibilis ut cera, hunc solve in acetǫ stillatitio minerali & filtra solutionem & coagula, distillando acetum, deinde solvatur aceto mercurius & hoc ter aut quater repetendo, donec solvatur mercurius ut cera, hunc mercurium ita præparatum solve in aqua pluvial distillatitia clarissima & congela idque pluries & tandem solve in humido aeris, huic solutioni claræ & limpidæ adde calcem solis per mercurium & salem communem præparatam & solvetur calx solus in liquorem rubicundissimum, qui variis solutionibus & congelationibus convertetur in oleum fixum & merum elixir cadens super 1000. pondera Lunæ in solem verum & optimum.

De lacte virgineo extrahendo.

ARCANVM 23.

MErcurii septies sublimati lib. 1. hunc dissolve in aqua sequenti ♃ roris maii sexties distillati lib. 1. aquæ fortis communis septies distillatæ lib. 1. misce simul & distilla retortam bis aut ter, hoc erit acetum acerrimum in quo debet solvi mercurius septies sublimatus & solutus putrefieri per mensem in fimo equino, deinde distillare & coniungere semper aquam distillatam cum parte mercurii quæ in fundo remanet donec tota ascendat per distillationem quod brevi fiet si sis subtilis naturæ indagator & operator quia multiplicanda est roris maii aqua, cum aqua arida quæ ex mercurio ascendit, aut mercurius in fundo remanens dissolvendus aqua distillata roris maii donec tandem ascendat & acida fiat omnis quæ dicitur fac virgineum & acetum acerrimum stillatitium ad solvenda omnia corpora metallica, & in salem fusibilem convertenda & in oleum fixum incombustibile cuius beneficio omnia fiunt arcana perfectissima, cuius absentia omnia falsa reperiuntur unde hoc aceto utendum est in omni arctavo peragendo & perficiendo.

Pro cupro dealbando.

ARCANVM 24.

LVnæ optimæ quantum vis funde in crucibalo & super lunam liquatam proiice urcenicum cristallicum albistrum in frustula quantum pondetat tua, & proiice in cannam & erit luna fragilis ut vitrum, hanc tritura, & permisce cum æquali pondere mercurii septies sublimati & iterum sublima donec figatur mercurius cum luna in fundo vasis, & si cito id non fiat coniunge tuam lunam sic præparatam cum mercurio fusibili cum sale armoniaco superius præparato, in arcano quarto, & tunc fixabitur tua natura perquam optime, & hæc natura solvatur in lacte nostro virgineo superius præparato, & solutionibus multis iteratis convertitur in salem fusibilem, & oleum fixum aqua stillatitia dulcificandum cohobationibus iteratis donec dulcescat & acrimonia tollatur omnis, tunc temporis perfectissimum est oleum, & calidi unum pondus supra 1000. cupri fusi, & lingit in æternum & permanet semper in ipso igne tin ꝭura hæc

Ex antimonio & mercurio.

ARCANVM 25.

MErcurii septies sublimati cum vitriolo & sale communi, mutando singulis in viribus vitriolum ad rubedinem calcinatum, & salem

salem communem deminitum solutum desucatum &purum factum ut inde per sublimationem mercurius extrahat tincturam vitrioli & salis communis ♃ ergo huius mercurii septies sublimati lib. 1. & antimonii mineralis seu mineræ antimonii tantumdem reduc omnia in tenuissimum pulverem & simul misce & ponatur retorta in fimo equino calidissimo, per 25. dies aut per mensem, transacto mensem colloca retortam in furno cinerum & distilla igne satis lento per duodecim horas deinde vigora ignem donec oleum rubeum veniat tunc extingue ignem donec oleum rubeum veniat tunc extingue ignem distillationis & refrigeratis vasis, rumpe oleum stillantem in vas recipiens & prave in retortum optime clausum & colloca in sumo calido, per octo dies deinde distilla in balneo mane per sex vices, deinde in cineribus calidis sextem iterum vires donec clarissima fit, & limpida & luceat ut aurum in hac aqua dissolvatur aurum calcinatum cum mercurio & sale, & vel sit conversum in oleum fixum, & coniungatur hoc oleum cum æquali in pondere, & coquantur simul donec figantur vel distilletur pars volatilis super fixam in fūdo vasis remanentem donec figantur omnia, huius olei fixi pondus unum tingit Lunæ partes nullę in aurum purum & luminæ Lunæ excalefactæ, & extinctæ in hoc oleo convertuntur in aurum purum & optimum minerale superans radiis & tinctura & fixat mercurium crudum in aurum verum si guttulæ quædā proiiciantur in mercurium in crucibulo excalefactum: multiplicatur eius virtus & efficacia si multoties dissolvatur simili aqua extracta ex antimonio & mercurio septies sublimato repetitis distillationibus & putrefactionibus.

Ad argenti tincturam super caprum.

ARCANVM. 26.

LVnæ amalgamatis cum mercurio ℥iij. mercurii extractati ex mercurio sublimato cum calce viva & tifturo ℥iij. lavetur bene sale & aceto, salis optimi purgati sæpius ut fluat ut cera, quod fit multis solutionibus calcinationibus & fusioribus salis iteratis misce totum in vase fixatorio per mensem super cineres calidos & totum fixabitur cui toto adde mercurii sublimati fixi ex sublimationes iterata cum sale armoniaco, triplex pondus & fixa iterum & coque per mensem & fixabitur perfectius & hoc quater repete donec materia fluat ut cera sine fumo, proiice unum pondus supra veneris pōdera decem & colorabitur perfectissime in argentum.

Ad auri tincturam super Lunam.

ARCANVM 27.

LVnæ optimæ ℥ij· solis optimi ℥j. funde simul & reduc in laminas

tenues

teñues dissolve eas in aqua forti huic dissolutioni adde mercurii septies sublimati ℥iij. & distilla materiam ad siccitatem usque, huic materiæ deinde adde mercurium fixum & fluentem per salem armoniacum præparatum ut supra & omnia iterum dissolve & abstrahe aquam fortẽ ad siccitatẽ & cohoba ter repetendo donec materia fluat ut cera sine fumo huius proiice unum pondus supra decem pondera Lunæ copelatæ: & erit aurum.

Ad auri ticturam supra Lunam.

ARCANVN 28.

♃ Solis optimi calcinati cum mercurio sulphure & sale communi præparato & optime purificato, lavetur calx aqua calida donec calx salis sit ab omni salcedine privato, huius calcis ♃ ℥ij. mercurii septies sublimati & in mercurium currentem redacti ℥ij. misce optime, & pone in vase fixatorio sine matratio forti optime clauso in athamore per mensem. & congelatam materiam iterum solve cum eodem mercurio eodem modo præparato ut supra, triturando & miscendo, donec materia fluat ut cera, quæ quidem materia sic præparata, solvenda est in lacte nostro virgineo seu aceto nostro stillatitio in arcano superiori 23. declarato, & filtrandæ est materia ut clarescat, & multoties est solvenda & desicando cohobationibus multis multoties iteratis donec fluat materia ut cera sine fimo, quæ edulcoranda est spiritu roris maiiut acredo evanescat tunc temporis est verum elixir, cadens super Lunam fusam unum pondus super mille pondera Lunæ fusæ & erit omne aurum optimum & verum est hoc aurum si cum patientia elaboretur est longæ præparationis.

Ex sulphure & marte pro tinctura Lunæ in aurum.

ARCANVM 29.

Recrementa martis quæ in officinis fabrorum ferranorum reperiuntur dum concutitur ferrum candens ♃ horum excrementorum lib. 1. sulphuris flavi tantumdem misce simul & combure addito novo sulphure ad ℥j. aut duas pro tertia aut secunda conbustione, conbustum hoc ferrum tempe, & retortæ inde & distilla per cirenes observatis ignes gradibus distillabitur oleum sulphuris maxima in quantitate, quia sulphur ferri additur sulphuri communi, & humidum eius augmentat peracta distillatione auge ignem ut materia in fundo retortæ relicta candescat & optime calcinetur ad rubedinem hanc materiam sic calcinatam rubeam nempe, & proiice super ipsam suam aquam stillatam in vase vitreo, & adde spiritum vivi quater plus quam fuerit olei seu aquæ acidæ stillatæ ex sulphure & marte & pone in cineribus calidis ut lente bulliat & tructuram extrahat bullendo & natura calcinatu hanc tincturam ex-

trahe per inclinationem, & adde novum spiritum vivi, & pone in calore levi ad digerendum donec coloretur, hanc tincturam extrahe & priori coniunge & hoc totus repete donec amplius spiritus vivi non tingatur, pone spiritum vivi tincturam in vase stillaterio & levissimo igne extrahe & separa spiritum à tinctura quæ remanebit in fundo vasis spissa ut mel cui adde mercurii optime loti tantumdem & permisce, & fons calore lento per diem unum donec mercurius figatur in pulverem, rubeum solve hunc pulveris rubeum in lacte nostro & filtra & clarifica solutionem, & ex sicca extrahendo lac nostrum & cohoba multoties donec in oleum rubeum convertatur, fixum hanc oleũ coniunge cum æquali quantitate olei solas & per mensem fons in calore tenui, & perfecte fixatur oleum martis sulphuris & mercurii & dat tincturam miram super lunam unum pondus supra centrum pondera lunæ fusæ.

Ex solo sulphure vivo & argento vivo, pro tinctura lunæ in aurum.

ARCANUM 30.

℞ Sulphuris vivi seu virginei, quod fusionem non passum sit sed ex minera sua & fodina eductum sit, sive laquefactione habet enim tincturam maiorem ℞ huius sulphuris libii. reduc in pulverem & pone in urinali vitreo capaci & forti, super pave spiritum vivi ab omnia flegmate depuratum ut manet super sulphur quinque aut sex digitos, & colloca in cineribus tepidis ut bulliat lente, & sit discorpectum urinale in quo est sulphur bulliens cum spiritu vivi, & spuma quæ super venit cum cocleari liqueo tolle & separa, et continuetur per tres dies et noctes hæc ebullitio, et si spiritus vivi deficiat addatur novus et fine dierum trium erit sulphur fusibile et inconbustibile et exsicca bene lento calore continuato donec deficcat omnio spiritus vini hoc sulphur fixum et inconbustibile ℞ et permisce ipsum cum æquali quantitate mercurii optime loti, in scutella terta vitreata, cum pistillo vitreo donec optime simul permisceantur deinde pone in matratio vitreo forti cum spiritu vini quatuor digitis supernatante, & obtura optime matratium quod collocabis in fimo equino per quindecim dies calido, & desiccabitur spiritus vivi super materiam & erit materia sicca, transfer une ex fimo, in cineres lente calidos, & deveniet materia nigra ut pix in paucis diebus, & continua hunc lentum colorem donec materia transeundo per omnes colores deveniat ad rubedinem perfectam rubini instar, fixa adhuc hanc materiam in vase fixatorio in athamone per mensem, donec odor sit optimus & suavis, qui persentitur ex apertura vasis, & si dissolvatur hæc mate-

materia in lacte nostro & iterim solvatur in spiritu totis maii donec dulcescat, perfectius operabitur aurum unum pondus cadit super mille pondera Lunæ fusæ & super alia omnia metalla etiam cadit & transmutat ipsa in optimum aurum imo & mercurium crudum in crucibulo excalefactum transmutat in lapidem eiusdem virtutis & efficaciæ & huius mercurii pondus unum cadit super centum pondera argenti vini & fixat in aurum.

Arcenici præparatio ad dealbandam venerem.

ARCANVM 31.

℞ SAlis nitri aluminis Rochæ salis communis præparati an. libi. fac aquam fortem ut moris est feres huius aquæ fortis accipe & tritura & his fecibus optime tritis adde arcenici cristallini pulverati libi. & sublima semel sublimatum hoc arcenicum & trituratum salve in prædicta aqua forti solutionem clarifica, & distilla per retortam arcenicum manet in fundo siccum quod in humido loco in oleum convertitur huic oleo adde oleum lunæ superius multis in arcanis præparatum & fixa simul per mensem fovendo & abstrahenda per distillationem superfluam humiditatem donec remanear in fundo vasis distillatorii in verum oleum fixum tingens & penetrans cuprum, & mutans in verum argentum pondus unum super 100. pondera cupri fusi.

Pro Luna fixa & in aurum tinctura.

ARCANVM 32.

℞ LVnæ optimæ calcinatæ cum mercurio & sale communi præparato misce cum pari quantitate cinabrii antimonii & sublima idque ter, & in singulis sublimationibus repete cinabrium antimoniale hanc materiam deinde solve in aqua forti composita ex libi. salis petræ & vitrioli an. antimonii viridis æris an. ℥iij. in hanc aquam pone tuam Lunam superius præparatam & solve in cineribus calidis: fovendo dissolutionem per tres dies, in fine trium dierum distilla aquam & feres reduc in corpus per liquationem cum borace & remanet tincta Lunæ quæ convertendis est cum solis optimi pari quantitate & optimum aurum.

Aqua mercurii.

ARCANVM 33.

MErcurii sublimati & bene pulverati lib. 1. extendes supra laminum iovis fortem in Medico perforatum et pone super vitritum infundibilum in loco frigido, & humido, et solvetur in aquam, quam distilla in balnea et hoc iterabis toties donec tota materia convertatur in aquam et ascendat, tota per distillationem balnie ℞ totam istā aquam distillatam et distilla supra

cineres quod residum est in fundo alembici : est iterum aeri frigido & humido exponendum ut solvatur in aquam quam per balneum mariæ distillabis & iterum per cineres donec nullas feres in fundo alembici relinqunt, huic aquæ mercuriali septies per cineres distillatæ aurum calcinatum cum mercurio sulphure & sale, est dissolvendum & hæc dissolutio est putrefacienda per quindecim dies in fimo calido, & deinde per cineres distillanda lento igne & per cohobationem reiicienda super feres donec convertatur, in oleum verum fixum cuius virtus est mira cadit unum pridus supra 100. lunæ fusæ pondera & convertit aurum purum, hoc arcanum profundus tingit & transmutat si oleum eius dulcescat spiritu roris maii sæpius dissolvendo hoc oleum in oleo sponte & distillando & cohobando sic crescit eius virtus & efficacia & morbos curat, omnes tum humanos tum metallicos.

Pro tinctura lunæ in aurum.

ARCANVM. 34.

AVri optimi calcinati, croci martis ærye usti, ava partes æquales, his adde satis armoniaci rufficati supra crocum martis per dissolutionem eius salis armoniaci, cum aceto distillatitio fortissimo, & croco martis & tingit suo colore salem armoniacum & per exsiccationem & sublimationem tinctura illa coniungitur sali armoniaci huius salis armoniaci ℥iiij. & solus in aceto nostro lacteo virgineo & pone in hac solutione tuos pulveres ex auro croco & ære uste factes & fac curbi dissolve omnes pulveres & dissolutionem clarifica & putrefac per mensem in fimo calido equino deinde distilla hanc solutionem putrefactã per retortam in cineribus lento igne, & cohoba super feres ponenda aquam quæ ascendit donec materia in salem fusibilem convertatur quæ edulcoranda est cum spiritu roris maii & tunc profundius tingit: vana pane supra 10. partes lunæ fusæ in aurum optimum.

Vt crocus martis nobilis fiat ad hoc arcanum perficiendum.

ARCANVM. 35.

LImaturæ calibis quantum vis & lava ipsam limaturum cum aqua in qua sit sal dissolutum lava decies aut viginti vices donec limatura fit clara & lipida, & exsicca ipsam & pone in vase vitreo & pone supra acetum fortissimum stillatium cui boni bona quantitas salis armoniaci sit dissoluta, & pone ad solem per octo dies, & move singulis diebus agitando matratum in quo est materia deinde tolle acetum per inclinationem et novum pone acetũ stillatitium cum novo & recenti sale armoniaco, et ad solem pone agitante ut ponus donec coloretur acetum et hoc tinctum acetum tolle ut

ponus

ponus & cum priori coniunge & hoc fuc toties omnis limatura sit soluta in aceto sale armoniaco impregnato, has tincturas reciis, distilla lentissimo calore & in fundo remanet crocus martis perquam optime, ut tincturam augmentet arcani superioris qui quidem crocus potest reduci in verum oleum martis rubicundissimum si solvatur multoties cum aceto stillatitio, & deinde ultimo; cum spiritu torismaii solvendo, convertitur in oleum rubicundissimum quod si coniungatur cum oleo solis & figantur erit perfectissimum opus & adit una pares supra, centum lunæ fusæ, tingitur mercurius septies sublimatus & convertitur in oleum rubicundissimum æquale in virtute & efficacia priori oleo auri.

Ad aquam in vinum optimum convertendam.

ARCANVM. 6.

℞ Vini optimi lib. xij. aut quantum vis. distilla vinum in alembico vitreo alto & capaci lentissimo calore, aut spiritus vivi prius hinc eliciatur, rectifica spiritum hinc distillatum septies ad minus ut vindicetur ab omnio flegmate, hūc spiritum sic rectificatum conserva in phiala optime clausa, continua deinde distillationem vini, & exibit flegma, egressum flegma rectifica septima distillatione donec purissimum sit, & nullas emittat feces in distillatione sed clarum exeat & limpidissimum hoc flegma sic præparatum conserva in phiala vitrea optime clausa ne repiret separatim à spiritu vini, perge iterum distillationem vini ex quo spiritum extraxisti ex flegma & auge ignem & exibit oleum rubeum fretidum distillatum hoc oleum rectifica multoties donec candidum sit & clarum & nullum fretorem habeat sed bene oleat, & hoc rectificatum oleum conserva in fiala vitrea optime obturata ne respiciet, combura deinde feres quæ super sunt in alembico & calcina fortissimo & aperto igne in crucibulo, donec candescant feres & albescant, his fecibus calcinatis ad albedinem, adde flegma superius distillatum & rectificatum in alembico novo vitreo & super posito falatello bulliant per horam feres in prædicto flegmate, & filirentur & clarificentur per cartam bibulam infundibulo vitreo suspensam hanc sic clarificatam materiam distilla in alembico, & quod remanet in fundo alembici calcina iterum aperto igne in crucibulo, & solve calcinatum in flegmate & hoc septies aut decies repete, calcinando solvendo filtrando donec sal habeas fini candidum & ab omnibus fecibus vindicatum purum & putum huic sali puro & candidissimo adde spiritum suum septies rectificatum & superius reservatum, & solve in cineribus calidis & solutionē filtra & clarifica, & si quid est quod

solvi non possit calcinetur & flegmati rectificato solvatur & desiccetur, & deinde spiritu coniungatur ut solvatur, solutionem distilla conservato semper spiritu qui inde ascendit & cohobetur super salem fixum inferis remanentem donec coniungantur simul in oleum fixũ, quod ut ad extremum purificetur, volatile faciendum est cum spiritu suo coniuncto, & coctione continua fixum faciendum est: & huic fixo oleo puro & candido, oleum suum rectificatum est convertendum & simul fixandum post suam volatili satiendum postquam autem fixum factum est elementa vini omnia simul juncta in oleum fixum, quod convertit ipsam aquam in purum & optimum unum pondus unum cadit supra 300. aquæ pondera, ita ut guttula una istius olei con vertat aquæ sciatum unum quod mirum est & stupendum, & hinc possunt excogitari multa alia similia secreta ex animalibus & vegetabilibus extracta quæ animalis omnia & vegetantia perficiunt.

Marcasitæ aureæ oleum fusibile ad in aurum convertendum.

ARCANUM 37.

MArcasitæ aureæ optimæ lib.11. tunde & tritura optime in pulverem tenuissimum valde hunc pulverem dissolve in sufficienta quantitate aquæ forti regali, fons dissolutionem in cineribus lepidis & quod clarum erit in dissolutione separa per inclinationem à fecibus turbidis quos proiice dissolutioné claram distilla, exsicca & cohobater super feces aquam distillatam clarificando semper dissolutionem per inclinationem separando clarũ & turbido, ultimo desicca marcositam adde auri optimi calcinati cum mercurio sale & sulphur ℥j. sales armoniaci superius cum croco martis rubifacati ʒij. mercurii septies seblimati ℥iij, misce omnia simul & incorpora in mortario marmore cum pistillo marmareo ut vitreo & pone omnia in retorta, & hanc pone in cineribus lento igne donec humiditas superflua evanescit post vigora ignem, ut quidquid est volatilis sublimetur in collo retortæ, tunc frange retortam & collige materiam quæ est fundo, & tritura & coniunge cum eo quod est in cello volatile & converte simul & iterum sublima & hoc septies reple & erit materia fusibilis ut cera in fundo retortæ, & coniunge ipsam materiam fusibilem cum oleo fixo salis alcali, & coque per mensem in athamone in matratio forti, aut plus donec congeletur in materiam fixam & fusibilem cuius pondus unum cadit supra ♃ calidum in crucibulo pondera 100.

De oleo Alcale salis ad præparandum superius arcanum.

ARCANVM 38.

℞ Lib. 10. salis alcali & tunde subtiliter in marmore & in corpora cum aceto stillatitio & fac pilas rotundas quas in sole exsicca & deinde in furno reberberii calcina per 24. horas & deinde dissolve in aceti stillatitii sufficiẽti quantitate, filtra dissolutionem & distilla & desicca, & solve iterum in novo aceto stillatitio, donec materia solvatur in oleum fixum, & salem fusibilem ut cera.

Ad Lunam in aurum tingendum.

ARCANVM 39.

ANtimonii optimi in pulverem redacti libi. tartari crudi libi. salis petræ tantumdem misce omnia in pulverem & calcinentur simul in tigilli forti, & in igne fortissimo fusa moveant per quatuor horas, & ut regalus cadit in fundo tigilli ℞ materiam frigefactam & separa à regalo quem serva reliquum materiæ solve in aqua fontis per ebullitionem hanc filtra & clarifica quantum potes & super hanc clarificatam & filtratam proiice acetum stillatitium, & præcipitabitur sulphur aureum antimonii, quod separa per filtrationem & sulphur aureum antimonii manet super filtrum hoc sulphur exsicca calore lento, exsiccatum sulphur solve in lacte nostro virgineo, digere donec tingatur solutionem distilla, & quod est acidum distillationis recohoba super feces ut iterum solvantur & solutum clarifica & solve, & id toties repete donec in oleum fixum convertatur rubeum, quod est cum oleo solis coniungendum & coquendum donec figatur in salem fusibilem & tingentem & cadit unum pondus supra pondera 100. Lunæ fusæ, & convertit in aurum optimum.

Ad ex antimonio extrahendum.

ARCANVM 40.

REguli superius in arcano superiori extracto ℥iiij. salis armoniaci depurati per solutionem & exsiccationem solutionis ℥viij. tundantur simul & coniungatur in pulverem tenuissimum & sublimentur simul in vase vitreo forti & valido & sublimationem quinquies aut sexies repete donec regulus ascendat cum sale armoniaco & pone omnia ad dissolvendum in aqua communi calida, cum sale tartari impregnata, & in fundo vasis invenies regulum in mercurium currentem conversum ut habes in arcano 21. huius libri post digestionem menstrualem.

Ad extrahendum ex omnibus metallis in calcem reductis.

ARCANVM 41.

AQuam fortem communem in ea dissolve salem communem calcinatum pedetentim donec non amplius salis solvere possit hæc aqua fortis, in ea aqua forti pone regulum antimonii si ex regulo vis elicere mercurium, aut calcem plumbi si ex plumbo vis elicere mercurium aut calcem Iovis si Iove, aut martis si ex marte aut veneris si ex venere, aut calcē lunæ & solis si ex luna sale educere mercuriū curentē & obtura bene matratiū in quo fit dissolutio calcis metallicæ & pone in fimo calido per mensem distilla aquā deinde fortem & exsicca pone in fimo calido per mensem distilla aquā deinde fortem & exsicca, huic materiæ adde salis armoniaci quantum ponderet materia, & tantundem salis tartari, supra maximam quantitatem aquæ ardentis optimæ, & digere per quindecim dies & deinde fac bullire tuam materiam cum aqua ardenti & in fundo invenies mercurium currentem.

Ad antimonii in aurum convertendum.

ARCANVM 42.

MErcurii ex regulo antimonii extracti ℥iij. auri optimi soluti avi tenuissime limati ℥j. fiat amalgama, deinde fac etiam amalgama ex communi mercurio cum Luna optima misce hæc amalgama, ta optime terendo ipsa in mortario vitreo cum pistillo vitreo ut optime permiscentur & tunc cum optime permixta fuerint pone in matratio longi colli & obtura bene, & pone in igne lento & coque materiam lēte donec materia nigrescat deinde augmenta ignem & coque diutius donec materia albescat, & tandem coque diutius & cresce ignem donec materia rubescat, ut cinnabriū cui addas novum mercurium ex regulo extractum vel ex Lunæ & optime permisceri, & coques donec iterum nigrescat albescat & rubescat, & hoc ter facies & habebis verum elixir ad aurum cuius pondus unum cadit supra 1000. Lunæ fusæ & si dissolvatur hæc materia cum aqua mercurij superius declarata arcano 33. fiet potentissimum arcanum cui non est par, & si dulcoretur cum spiritu roris curabit omnes morbos humanos æque ac metallicos.

Vt ex Luna fiat argentum vivum & cum hoc, elixir stupendum.

ARCANVM 44.

LVnæ optimæ ij. dissolvatur in aqua forti fove dissolutionem per mensem distilla cohoba distillationem ter aut quater & ultimo separa aquam fortem ad quartam partem residuum dissolutionis pone in frigido aeris ut formentur cristal-

stalli, in his cristallis siccis & ab omni humiditate separatis adde olei tartari optimi, ex optimo sale tartareo & candido facti ℥vj. salis armoniaci soluti ij. digerantur per mensem in fimo calido, aut in balneo mariæ tepido, in matratio optime clauso, tandem addatur sal armoniacum sublimatum & novum salem tartari æquali in pondere & cum spiritu vivi digerantur per 15. dies & tandem bulliant & in fundo reperietur mercurius currens quem exsicca & Luna, cum sale & aceto, & iterum exsicca, & fac ex eo amalgama, cum auro & argento & coque amalgama ut in pulverem rubeum convertatur, hunc nutri simili mercurio & coque ut figatur & iterum solve & hoc septies repete, & figa donec in pulverem rubeum cõvertatur, huius pulveris pondus unum cadit super 100. pondera Lunæ fusæ & convertit ipsam Lunam in verum aurum, & si solvatur hic pulvis cum aqua mercurii & coquatur & figatur in oleum fixum cadit eius pondus supra 1000. pondera Lunæ fusæ & super alia omnia metalla præsertim Iovem & Saturnum

Ad fixandum in veram Lunam *& tingendam venerem.*

ARCANVM 45.

MErcurii septies sublimati ℥vj. salis armoniaci tantumdem calcis Lunæ per mercurium calcinæ ℥ij. misce omnia & pone ad sublimandum in matratio, redde quod sublimatur fecibus & tere optime & sublima iterum in novo matratio & hoc toties repete donec nihil sublimetur & totum maneat in fundo, hoc omne pulverisa & in loco humido solve in aquam, hanc aquã filtra & purifica, & congela super cineres calidos, dissolve iterum cũ aqua quæ ascendit & iterum filtra & congela in cineribus idque septies & erit medicina de qua pondus unum congelat 50. mercurii pondera in veram Lunam, & tingit cupri pondera 100. in verissimam Lunam.

Ad fixandum in verum aurum & tingendum Lunam in verum aurum.

ARCANVM 46.

MErcurii septies sublimati ℥iij. auri calcinati cum mercurio sale & sulphure & optime loti ℥j. olei croci martis multoties soluti & clarificati ℥iij salis armoniaci rubei ℥iij. misce simul & pone in matratio forti & sublima igne cinerum fotissimo, & quod sublimatur reduc super feces quæ in fundo remanent & toties repete sublimatione donec nihil ascendat, tunc temporis quod est in fundo tunde & trituram in pulverem subtilem valde hunc pulverem pone in calido vitreo perforato super infundibulum vitreum & hoc pones in loco frigido & humido, pone ad dissolvendum in a-

quam, hanc clarifica per filtrum, & distilla & quod in fundo remanet iterum dissolve cum aqua sua egressa et hoc repete toties donec materia remaneat in fundo in salem rubicundissimum fusibilem conversa huius salis proiice ℈j super 100. dragmam mercurii in crucibulo calidi & totum vertetur in aurum & unum pondus huiusce salis rubei fusibilis turget in aurum Lunæ ponderacentium.

Ad fixandum in veram Lunam.

ARCANVM 47.

IOvis calcinati ℥iiij. dissolvantur in lacte virgineo nostro in arcano 23. declarato sufficienti in quantitate fove dissolutionem per octo dies in cineribus tepidis, & interim solvatur calx. Lunæ in eodem lacte virgineo nostro, & fove solutionem per octo dies, & clarifica, & in fine octo dierum solutiones ambas horum metallorum coniunge & distilla in cineribus & materia in fundo restanti adde olei salis alcali superius præparati in arcano 38. ℥iiij. & distilla iterim & exsicca & coniunge distillationes scilicet id quod ex lacte virgineo ascendit, & quod ex oleo salis alcali ascenderit id omne simul coniunge, & cum his aquis solve materiam tuam in fundo remanentem & filtra & clarifica, & iterum distilla & hoc toties repete solvendo filtrando distillando, donec materia solvatur in oleum fixum, vel salem fusibilem cuius pondus unum cadit super pondera 100. mercurii candi in crucibulo ex calefacti & transmutat in veram Lunam.

Ad fixandum in verum aurum.

ARCANVM 48.

MInii optimi ℥vj. dissolvantur in lacte virgineo nostro sufficienti quantitate frueatur solutio per octo addatur huic solutioni croci martis vel eius olei ℥iiij. misceantur omnia putrefiantque per octo dies in fimo equino, vel balneo mariæ deinde distillentur ad siccitatem solvatur iterum cum aqua sua, & filtretur & clarificetur solutum idque toties repete donec materia cõvertatur in salem fusibilem rubeum & fixum, huic adde aurei olei ij. & simul misce & coque omnia optime donec figantur omnia solvatur iterum aqua sua & hoc multoties repete, donec materia in verum oleum fixum rubicundissimum convertatur cuius pondus unam convertit & fixat mercurii pondera 1000. in crucibulo ex calefacti, & tingit etiam Lunam in verum aurum.

Ad fixandum in verum aurum.

ARCANVM 49.

CRoci martis iiij. minii optimi tantundem dissolvatur omnia in lactis virginei nostri sufficienti quantitate & solvatur dissolutio in

balneo mariæ per quindecim dies clarificetur per filtrum dissolutio quam distilla per cineres in retorta vitrea, ad siccitatem, aquam stillatam reduc super feces & solvantur iterum & clarificetur solutio per filtrum & iterum distilletur per retortam, ad siccitatem & id toties repete donec materia solvatur sine fecibus ullis, solve deinde & distilla, donec materia convertatur in salem fusibilem huic sali deinde auri calcinati sale mercurio & sulphure & optime loti. ij. olei salis alcali iij. misceantur simul & foveantur per quindecim dies super cineres calidos, abstrahatur deinde humiditas superflua, & per cohobationem solvendo distillando & filtrando repete toties donec purissimum talem fusibilē rubeum habeas cuius pondus unū convertit & fixat mercurii in verū aurum pondera 1000.

Ad fixandum in veram Lunam.

ARCANVM 50.

CErusæ optime & calcis Lunæ per mercurium calcinatæ an. ℥ij. dissolvantur simul per lac virgineum nostrum solutionem filtra post eius fotum ex quindecim diebus in balneo, adde fecibus novum lac virgineum at solvantur omnes, nam calx argenti difficili via solvitur & manet insoluta, nisi cautus sis cognosces autem Lunam esse solutam & fecibus levioribus quæ resident in fundo, solitorii vasis, postquam omnia soluta sunt & clara forta, distilla ad siccitatem & solus iterum & clarifica solutionem donec omnia convertantur in salem fusibilem fixum, quod in 12. 15. solutione & distillatione absolvitur, huius solis fusibilis pondus unum cōvertit mercurii excalefacti pondera centum.

Ad fixandum in verum aurum.

ARCANVM 51.

SViridem lapidem mineralem rubeū crudescat in igne & extingua tur aceto fortissimo idque fiat septies deinde trituretur lapis, & in tenuissimam pulverem reducatur, dissolvatur pulvis aqua forti communi putrefiat soluto per 15. in fimo equino aut balneo mariæ, quod clarum est & limpidum ex solutione per inclinationem separa à fecibus aut filtretur, distilletur filtratū & cohobetur quod stillat super id quod remanet in fundo vasis distillatorii per decem vices, deinde solvatur aceto nostro vel lacte virgineo solutionem clarifica & filtra & distilla ut prius deinde solvatur oleo vel aqua mercurii superius declarata arcano 33. & tandiu solvatur & exsiccetur per distillationem donec materia convertatur in oleum fixum vel salem fixum fusibilem cui addendum est oleum auri tantundem & coquendum donec figantur optime,

quod brevissimo tempore fit quia auri oleum est fixum & perinde soluto fit hæc fixatio quia dum permiscentur fixa, fixantur eo tempore tinctura rubea multiplicatur & crescit eius virtus & energia, & cadit hæc tinctura super mercurii excalefacti in crucibulo pondera 1000. & fixatur in purissimum aurum.

Ad oleum auri perficiendum.

ARCANVM. 52.

AVRI optime calcinati sale sulphure & mercurio & deinde loti, ℥ij. solvantur in aqua forti regali sufficienti in quantitate, solutio fons per quindecim dies in fimo equino vel balneo mariæ, deinde distilla solutionē ad tertiæ partis consumptionē residum solutionis aufer ab igne, & aeri frigido expone, et cōgelabitur aurum solutum in lapides rufos hos lepidos, super vitrum expone aeri frigido et humido, et solventur in aquam reliquum solutionis iterum distilla, ad tertias et expone loco frigido et humido, et fient iterum frigido et humido loco, solventur ut priores et coniungentur aquę, et distillabuntur ad tertias, et vas deinde exponetur frigido et humido loco, et fient iterum lapilli qui solventur deinde si aeri frigido et humido exponatur, hoc tandem repete toties donec per solutionem hanc in frigido et humido loco, lapilli convertantur in oleum fixum, et citius autem fit per aquam forte variis et multiplicib⁹ cohobationibus donec in salem fusibilem vertatur materia eodem modo paratur oleum fixum argenti, quæ quidem olei sunt necessaria ad opera quamplurima perficienda, et sola sufficiūt in arte Chymica absolvenda, et non opus habem⁹ aliis arcanis nisi his solis oleis Lunæ et solis et si alia multa prosint id faciunt quia augmentāt et multiplicant hæc olea prædicta solis et Lunæ et sunt eiusdem efficacias et vera sunt fermenta convertentia, alia olea fixa, quæ ex mineralibus et metallis omnibus eliciuntur, in sui substantiam et ita multiplicantur olea fixa metallorum imperfectorum oleis auri et argenti.

De fixatione Lunæ.

ARCANVM. 53.

℞ VITRIOLI ROMANI desiccati ℥xij. antimonii et sulphuris an. ℥iiij. viridæris et mercurii sublimati an ℥ij. salis petræ ℥vij fac inde aquam ♃ huius aquæ libi. huic impone arcenici cristallini ℥vij. & pone in matratio longi colli, & circulentur simul donec omnia fixa sint et sicca, in pulverem huius pulveris ♃ pondus unum et proiice supra Lunæ fusæ pondera sex erit bina frangibilis hanc traiice per copellam donec dulcis sit, deinde dissolve in aqua pura sive in aqua forti regali, et

quod

quod dissolvi non potest funde et liqua cum borace, invenies Lunam in aurum adversum media ex parte.

De extractione mercurii ex sola.

ARCANVM 11.

AVri quantum vis calcinetur optime per mercurium salem & sulphur, & hoc septies repetendo abstrahendo per corintam mercuriam & repetendo mercurium super materiam in fundo restantem donec aurum in pulverem impalpabilem reducatur ℞ huius auri ita præparati ℥ij. salis tartari optime præparati & albissimi super quem sit distillata optimæ aqua ardens ℥iiij. salis communis decrepitati soluti & desiccati ℥ij. salis armoniaci optime sublimati ℥j. spiritus vini optimi ℥vj. putrefiant omnia in matratio optime clauso in fimo equino aut balneo per mensem deinde stillet spiritus vini & si reperiatur mercurius vivus in vase dissolve materiam cum aqua forti abstrahe aquam fortem & cohoba per vices tres aut quatuor & ultimo adde spiritum vivi optimi, & fac bullire & invenies mercurium solus in fundo vasis tui, quem optime purificabis & custodies ad arcana sequentia perficienda.

Ad fixandum in aurum optimum.

ARCANVM 55.

HVius mercurii suuradicti ex sole extracti ℥j. mercurii communis ex cinabrio per calcem, & salem tartari extracti ℥xx. misce hunc mercurium simul & adde illi olei optimi ℥j. misceantur in matratio forti & coquantur per mensem in cineribus donec omnia reducantur in pulverem fixum rubeum, huic pulverem dissolve cum lacte nostro virgineo, superius declarato arcano superiori 2. & filtretur & clarificetur dissolutio, per coquantur in fimo equino per mensem deinde abstrahatur lac virginem & custodiatur pro aliis arcanis peragendis, dissolvatur deinde, materia superstet in fundo cum spiritu roris maii & filtretur & clarificetur dissolutio, & abstrahatur per distillationem lentam & totus fiat donec habeas salē fusibilem ut cera, vel butirum cuius pondus unum fixat mercurii cōmunis optime loti pondera 1000. in verum aurum.

Ad fixandum in veram lunam.

ARCANVM 56.

MErcurii ex luna extracti ℥ij. mercurii icomunis ex sublimato comuni extracti ℥xx. olei lunę ℥ij. olei iovis ℥iij. misceantur omnia in matratio forti & coquātur in cineribus donec figantur in pulverem seu salem albissimum solvatur hic pulvis lacte virgineo nostro, clarificetur & filtretur solutio abstrahatur lac virgineum per distillationem, cohoba mulóties donec in salem fusibilem ut cera convertantur hæc o-

 mnia

omnia solvatur hic sal fusibilis in spiritu roris maii & dulcificetur cohobando, donec sal in verum oleum album & fixum convertatur olei huius pondus unus, convertit pondera mille mercurii communis in veram lunam & fixat perpetuo.

Ad cementendum lunam in verum solem.

ARCANUM 57.

ÆRis æsti ʒj. vitrioli romani rubificati & croci marilis optimi an. ʒij. tutiæ & salis armoniaci an ʒj. fiat pulvis tenuissimus ex omnibus simul mixtis deinde recipe solem optimum & lunam optimam an, partes æquales funde & fac inde laminas tenues, quas cementa hoc pulverem cruiubulo stratum super stratum optime lutato per 24. horas deinde lava, & funde, & iterum fac laminas & augmenta eas hoc prædicto pulvere & hoc septies facile, & erit tota luna aurum optimum.

Ad aurum potabile faciendum. Ad vitam prorogandam.

ARCANUM 58.

AVri optimi quantum solvuntur in aqua regali cui sal commune præparatum dissolutum si, aurum sic solutum lutum putrefac in fimo, per mensem & adde illi solutioni spiritus vivi rectificati lib. b. & digere in balneo per quindecim dies deinde abstrahe spiritum vivi & aurum iterum solvetur postquam spiritus vini erit separatus ab aqua forti, hunc spiritum cohoba septies super materiam in fundo restantem notandum est in hac solutione aquam fortem quæ prius infunditur super aurum solvendum septies esse distillandam in novis retortis ut vindicetur à sale, postquam autem habebis aurum sic solutum, ponendus est ibi spiritus roris maii & solvenda est hæc materia cum tali spiritu & subtrahenda est solutio & iterum abstrahenda ad siccitatem, hanc materiam siccam aeri frigido & humido per noctem exponendam credimus, ut solvatur & acrimonia aquæ fortis, per quam optime tollatur, & cum novo spiritu vivi rectificato, solvenda est de novo, & ex siccanda per distillationem, & hoc septies repetendum donec in oleum convertatur aurum dulce & optimum, ad curandum omnes infirmitates & ad prorogandam vitam humanam ultra communes & vulgares terminos vitæ humanæ dosis est grave vinum vel guttula una cum in spiritus vivi optimi cocleari uno

Ad Lunam potabilem faciendam ad curandos cerebri morbos omnes.

ARCANUM 59.

♃ LVnæ optimæ quantum vis dissolvatur in aqua forti vulgari sufficienti quantitati, putrefiat per

at per mensem solutio in fimo equino, aut in balneo mariæ distilla deinde solutionem ad siccitatem reduc aquam distillatam super feces idque septies repete, solve iterum materiam cum lacte virgineo nostro & clarifica solutionem per filtrum & putrefac per 15. dies in fimo abstrahe deinde lac virgineum, & cohoba septies super id quod manet in fundo, deinde solvatur cum spiritu vivi optime rectificati sufficienti quantitate, solutionem clarificatam putrefac per octo dies in fimo calido aut in balneo mariæ abstrahe spiritum & cohoba septies & clarifica solutionem siquid est tumidi in fimo deinde abstracto spiritu solve cum spiritu roris maii & filtra solutionem & abstrahe multoties donec materia convertatur in salem fusibilem & dulcem, qui ad maiorem dulcificationem illi consiliandam solvendus est iterum ter aut quater cum spiritu novo rectificato & sic paratur oleum dulce Lunæ ad morbos omnes curandos qui cerebro humano adveniunt.

Verissimum est quod, si olea omnia auri & argenti superius præparata, multoties solvantur cum spiritu vivi rectificato, & cum spiritu roris sic dulcificata, & ab spiritu aquæ fortis vindicata, tuto & iucundo possunt assumi intra corpus ad curandos morbos omnes humanos nec perinde deficit virtus & proprietas transmutandi metalla imperfecta in aurum & argentum, sed fortius mutant, & extenditur eorum oleorum virtus & efficacia sed facies cautus & doctus operato; exigitur in hisce oleis metallicis præparandis at si possis habere hæc olea, habes quicquid in Alchymia desiderari potest, ad curanda omnia corpora tum humana tum metallica, ut experientia ipsa certificari & comprobari potest imo & vegetantia corpora etiam curari possunt hisce oleis perfecte dulcificatis, vivunt omnia corpora tum vegetantia tum animantia & mineralia ex uno & eodem fonte, & ex eodem etiam possunt conservari, & ad ultimam perfectionem reduci, quod quidem paucis est compertum & credibile.

Ad Lunam in aurum transmutandum.

ARCANVM 60.

Aqua fortis optimæ lib. distilletur super salis armoniaci & communis salis præparati an. ℥iij. idque septies, in ea aqua forti solve auri optimi ℥ij. mercurii cum tali auro amalgamati ℥iiij. amalgama in matratio forti in cineribus calidis per mensem coquatur donec in pulverem rubeum convertatur, hic pulvis solvatur in prædicta aqua solutionem fove per mensem in balneo mariæ deinde distilla ad siccitatē cohoba septies reponenda aquā distillatam super id quod manet in fundo siccam deinde adde aquæ distil-

distillatæ spiritum roris maii & solve materiam tuam & clarifica & filtra solutionem hoc multoties repete donec materia convertatur in salem fusibilem hunc dulcidca cum spiritu roris sæpius mutato & renovato donec sal dulcis sit & nullam habeat acrimoniam, hunc proiice super Lunam fusam in crucibulo, & cadit unum pondus super Lunæ pondera 1000. quod si continuetur solutio illius salis cum spiritu roris multiplicabitur eius virtus & efficacia magis ac magis,

Ad cuprum in Lunam transmutandum.

ARCANUM. 61.

MErcurii ex sublimato cum calce & tartaro extracti ℥viij. optimæ Lunæ foliatæ ℥iij. misce simul fiat amalgama, hoc amalgama per mensem in cineribus calidis multum, in matratio obturato, in pulverem converte aut in arborem, solvatur hæc arbor mercurialis & lunacea, in aquam fortem communē ex vitriolo salis petra & alumina factam, foveat solutio per mensem in balneo: deinde extrahatur & distilletur solutio ad siccitatem, cohobetur septies aqua distillata, deinde foveatur materia cum aceto stillatitio fortissimo, & filtretur solutio & clarificetur, & putrescat per 15. dies in fimo equino calido, deinde distilletur, solvatur quod in fundo remanet spiritu roris maii septies distillato, & id toties repete donec materia in salem fusibilem & fixum convertatur: huius salis proiice pondus unum, supra cupri pondera 1000. & convertentur in Lunam optimam & sic hæc Luna fusibilis facta solvatur multoties aere frigido & humido & congeletur soluta, multiplicatur eius virtus & efficacia ex qua potest parari fodina Lunacea ad convertendum cuprum in Lunam veram ex qua fodina potest tolli singulis mensibus aut hebdomadis medietas ponderis huius materiæ ad proiiciendum super cuprū & additur superstiti materiæ mercurium sublimatum aut crudum, & sic numquam deficit fodina seu materia illa lunacea aut sequenti arcano fit clarum & manifestum & de auro superius præparato idem fieri potest ad aurum habendum.

Fodina Lunæ perennis & nunquam deficiens.

ARCANUM 62.

SVperioris arcanis lunacei & mercurialis lib. 1. huic adde mercurii ex cinnabrio calce & sale tartari educto per distillationem lib. b, & misce simul & tritura in mortario vitreo cum pistillo vitreo & pone in matratio longi colli optime obturati, per mensem in cineribus calidis & totum eo tempore figitur & convertitur in unam substantiam eiusdem virtutis ac primam Tolle igitur

igitur ex eo libram semi & projice super pondera cupri purgari 100.& totum erit luna optima, & ne deficiat & ne deficiat fodina argentea, pone iterum lib. b. mercurii superius paratus præparati aut communis optime loti super fodinam in matratio restantem & coque per mensem in matratio obturato in cineribus calidis & fiet totum medicina ejusdem virtutis vt prima, & sic in æternum perdurabit fodina tua, ita vt singulis mensibus auferre possis libram semis pro conuertendo capro in lunam veram & sic de auro facere poteris vt clarum est & manifestum arcano sequenti.

Fodina auri perennis & perpetua ad lunam in aurum conuertendam.

ARCANVM 63.

ARcani aurei superius declarati vel cujuscumque sit modo aurum sit arte conuersum in oleum fixum vel salem fusibilem ℞ hujus salis aurei fusibilis lib. 1. mercurii extracti ex cinnabrio vt superius lib. b. misce simul, & tritura in mortario vitreo cum pistillo vitreo, & pone in matratio forti vitreo oblongi colli optime obturato in cineribus calidis per mensem & eo tempore totus mercurius commutetur in medicinam ejusdem virtutis ac primam & ex hac auferre dotes lib. b. ad projiciendum vinum pondus super 1000. pondera lunæ fusæ in crucibulo & totum conuertetur in aurum, & materiæ superstiti in matratio addi potest lib. b. mercurii eodem modo præparato & coquere per mensem vt probes & sic nunquam deficiet fodina aurea hæc, sic veræ fodinæ perficiuntur auræ & argenteæ ex oleis perfectis auri & argenti.

Ad aquam tingentem perficiendam pro luna tingenda.

ARCANVM 64.

ÆRis vsti præparati & in aqua forti communi dissoluti & desiccati per abstractionem aquæ fortis lib. b. postea accipe tincturam martis seu croci martes in oleum dissoluti lib. b. deinde accipe vitrioli romani siccati tantum ad albedinē lib. 1. antimonio crudi sulphuris & mercurii sublimati an ℥iij. viride æris & tutiæ an. ℥ij. misce omnia in puluerem quem in retortam collocabis vitream optime lutatam, & ex ante purabis ex his materiis aquā fortem, & cum hac aqua forti imbibes multoties in crucibulo calcina cum sale communi & communi & mercurio , vel dissolues ipsam lunam in alembico, vitreo, & abstrahes per distillationem aquam fortem & quod in fundo remanet erit luna tincta, quam cum borace re-

 ducet

ducet in corpus optime tinctum au rei coloris, feces huius aquæ fortes tingentes ad cementandam lunam cum æquati pondere solis proficiũt valde, & sunt medicamentum optimum ad lunam tingendam in aurũ modo aurum addatur lunæ & laminæ inde fiant cementandæ cum illo puluere per 24. horas vt artes est in crucibulo optime lutato.

Ad argentum multiplicandum.

ARCANVM 65.

MErcurii optimi loti ℥ ij. extinguatur cum sale communi & saliua humana in mortario vitreo triturando fortiter cum pistillo vitreo deinde, sic extinctus & mortificatus mercurius ponatur in crucibulo, & super cum pone arcenici cristallini pulnerali ℥b. tartari calcinati ab albedinem cum sale petra tantundem: habeas deinde alterum crucibulum in fundo cujus sit lamina cuprea bene abligata re cadat inferius cum jungentur crucibulo, hoc crucibulum cui inest lamina cuprea optime jungatur vitriolo altero cui inest mercurius cum arduico & tartaro calcinato ita vt crucibulum laminatum se superius, & crucibulum vbi est mercurius sit inferius; cuncta hæc optime crucibula, luto variantur optimo, ne respirare possunt, deinde probantur in igne rote per quatuor horas prima hora ignis satis lentus secunda fortior, tertia fortissimus appropinquando semper ignem & vltima hora cooperantur crucibulum carbonibus & igniantur fortiter per haram illam dein de extincto igne, & refrigeratis crucibilus, materiam auferes quæ in superiori crucibulo munies alligatam lamini cupreæ & tolles eam, & dein de fundes optimum vinum ℥i. & super fusam lunam addes pedetentim mercurium repertum in crucibulo superiori & impone tartarium crudum, donec videam materiam tuam claram & splendentem & erit deinde optima multiplicata pro medictate sui.

Ad Lunæ tincturam in solem.

ARCANVM 66.

OLei rubei antimonii & olei rubei vratur an ℥ iij. distilla simul vt clarissima & limpida rubea fiunt, his adde olei auri ℥ iii. & misce simul & coque donec figantur omnia in salem fusibilem seu in oleum fixum quod auri olei fit ope & auxilio, postquam hæc omnia fixa sunt projice vnum pondus supra pondera 100. lunæ fixæ & collocabitur in aurum optimum.

Hæc olea antimonii & martis te docui multis in arcanis superioribus vt & auri ita vt necessarium non sit hæc repetere, oleum autem rubeum antimonii veri non docuimus, sequenti tamen arcano docebitur sequenti methodo.

Ad oleum antimonii rubeum perficiendum.

ARCANVM 67.

℞ Mineræ antimonii maris quod dignoſcitur radiis ſuis longis & rutilantibus, nam fœmella antimonium cognoſcitur & ſeparatur à maſculo antimonio radiis paruis & tenuiſſimis, ℞ ergo mineræ huiuſce antimonii maris lib. iij. reducatur in puluerem & cum ſpiritus roris maij lib. vj. permiſceatur in matratio oblongi colli, & putreſcant ibi per duos aut tres menſes in fimo equino calido aut in vindemia quæ magis obſeruat calorem putredinalem hiſce tranſactis menſibus diſtilletur materia alembico ſuperpoſito in matratio & diſtilletur per cineres quidquid ſtillari poterit ex minera, reduc ad omne quod ſtillatum eſt ſuper nouum & recentem mineram & putreſcat deinde menſem, hoc tranſacto diſtilletur eodem modo vt quod ſtillare poterit, & reduc iterum quod ſtillatum eſt ſuper mineram recentem & nouam antimonii & putrefac quindecim dies deinde diſtilla de nouo vt prius & toties hoc fac & repete, donec omnes ſpiritus roris aceſcat cum ſpiritibus mineræ antimonii, huius ſpiritus acidi recipe libi. mineræ antimonii libſ. foueantur ſuper cineres tepidos per diem vnum agitando, donec ſpiritus acidus tingatur calore rubeo, aufer per inclinationem hunc ſpiritum & nouum adde & iterum forte calores tepidi tingatur, in rubeum colorem hoc fac toties donec quantitatem maximam habeat ſpiritus tincti, hos omnes collige ſpiritus & diſtilla in balneo mariæ, in tenuiſſimo calore donec nihil ſtillare poterit, & maneat in fundo alembici tinctura rubea antimonii, hanc deinde diſtilla per cineres & aſcendit oleum rubeum antimonii ter aut quater per diſtillationem in retortis vitreis rectificandum, hoc oleum deinde rubeum cum oleo martis eſt conuertendum & ſimul diſtillandum per retortam & hoc totum cum oleo auri conuertẽdum æquali in quantitate, & fixandum vt diximus in arcano ſuperiori, & hoc eſt mirum ad tingendam Lunam in aurum.

Minera antimonii etiam ſi putrefac in fimo equino cum aqua therebentinæ in ſanguinem colorem quę quidem aqua ſic rubea facta ſi fruea tur ſpiritalis nouæ & recentis mineræ antimonii, maiorem copiam dat & exhibet olei rubei antimõii quod eiuſdem eſt virtutis & efficaciæ, cũ ſuperiori ſi eadem methodo & arte præparetur, quam det ſuperior methodus cum ſpiritus roris maij.

Ad fixandum Lunam.

ARCANVM 68.

AQuam vitrioli seu flegma in eo dissolue salis armoniaci ʒj. & sulphuris viui tantundem distilla in corinta vitrea, postquam egressã est flegma vitrioli auge & sublima salem armonia cum sulfure viuo, sublimati hujus projicere super Lunam fusam in crucibulo, & fixabitur ad recipiendam tincturam sequentem auream.

Ad tincturam ex ferro extrahendam ad calorandam Lunam.

ARCANVM 69.

LImaturæ calibis optimi igniatur & extinguatur in aceto forti, idque septies aut decies deinde hujus limaturæ iiij. salis armoniaci ʒij. mercurii sublimati tantundem dissoluatur, mercurius sublimatus & sal armoniacis in aqua calida, deinde filtretur & superpone hanc aquam super limaturam tuam in corinta vel alembico vitreo, & abstrahe tuam aquam quod remanet in fundo dissolue, in aceto nostro vel lacte virgineo & tinctum est acetum in calore sanguinis aufer tincturam & nouum acetum repone, donec non amplius tingatur tincturam hanc distilla & in fundo alembici remanebit oleum rubsum optimum quod quidem erit melius & penetrantius, si cohobetur acetum vel lac virginis super id quod ascendere non potest ex alembico & manet in fundo, hoc oleum cadit super Lunam fusam in crucibulo, vnum pondus hujus olei super 50. pondera, Lunæ & conuertit ipsam in veram aurum, hoc autem fit perfecte si oleum auri, oleo huic conuertatur in æquali quantitate & figantur simul in cineribus calidis in matratio optime clauso per mensem.

Ad aurum cum vulgari in reducendum.

ARCANVM 70.

AVri optimi antimonio purgati, & tenuissime limati ℥ij. amalgametur cum mercurio vulgati loco & optime purgato scilicet cum ℥xx4. illius mercurii & diuidatur amalgama in quatuor matratia, & in singulis matratiis adde aquæ fortis regalis super salem armoniacum trajecti & distillati, duodecim partes aquæ, quantũ ponderat totũ amalgama, diuidatur hæc aqua pro singulis matratiis ita vt in singulis matratiis ponatur suum pondus aquæ fortis, hoc duodecim partes vt aqua fortis dissoluere possit totum amalgama per digestionem leuem intra mensem super cineres calidos dum solutum est totum amalgama, distilletur ad siccitatem deinde aufer totam acrimoniam salis seu aquę fortis per aquam fontis multoties est vsam, donec dulcis sit aqua effusa, et

sa, & sit aqua fontis clarissima & distillata, nec inducat in puluerem feces extraneas materia sic bene tota desicca léte in alébico per cineres vt cōseruetur mercurius tādē augeatur ignis & totus mercurius trāseat in recipiente & inuenies in fundo salem calcinatum quem reuerberabis per quinque dies in reuerberio & erit aurum optime calcinatum & in puluerem impalpabilem reductum & expongiosum.

Deinde ℞ mediam partem hujus auri calcinati & mercurii ab eo extracti, quia ab aqua forti contraxit impuritates, ℞ hujus mercurii puri quantum est auri calcinati & misce triturando, & optime amalgamentur & permisceantur, & pone in matratio obtine obturato in cineribus calidis & sit matratium inclinate sepultum in cineribus per quinque dies, donec in puluerem hæc reducantur rubeum exquiseo, adde huic materiæ tertia pars nouum mercurium & tritura simul & misce & coque in matratio vt pone donec reducatur in puluerem rubeum & hoc toties repetendo nec aurum bibat quindecim pondera sui, hoc est bibat quindecies suum pondus mercurii hunc puluerem pone in magna quantitate aquæ communis stillatitiæ & moue cum digito, vt turbetur aqua & turbidam aquam per inclinationem separa & pone in vase vitreo, repone aquam super materiam & agita & moue donec turbetur aqua, hac separa donec totus puluis separetur cum aqua, & subtilissimus fiat puluis ille, & si quid est in fundo quod turbide non separetur cum aqua, reduc ad calcinandū cum mercurio triturando & permiscendo, & coquendo in matratio vt superius donec transeat omne cum aqua, aquam deinde in quiete repone & deponat in fundo feces, per inclinationem separa aquam à fecibus quæ erunt aurei coloris & desicca lento igne, & deinde repone in matratio forti, & inclina matratium in cineribus calidis & coque per diē deinde separa puluerem & tritura optime in mortario vitreo cum pistillo vitreo, & hoc per octo dies repete coquendo per diem & triturando deinde & percoquendo lente in cineribus calidis deinde pone hanc puluerem in fortissimo matratio lutato & inclinato matratio sepeli ipsum in sabulo calidissimo & in ignē calidissimum & primo exibit aqua superflua mercurii et vltimo mercurius magna in quantitate, nam totus puluis fiet mercurius et nihil remanebit in matratio nisi puluis integer, qui fortissimo igne conuertitur in vitrum nigrum et sic aurum reducitur in mercurium cum mercurio vulgari et mercurius amalgamatur anima et spiritu auri et vellitur mercurius animatus ex quo fieri possunt nuceræ et fodinæ aureæ sequenti methodo.

Ad fodinam seu mineram auri faciendam.

ARCANVM 70.

AVri superius calcinati, cujus mediam partem reseruauimus, & custodiuimus ad hoc arcanum perficiendum ℞ ergo calcis aureæ reseruatæ ℥iij. vel quantum est, & impone ei mercurii animali superius præparati tertiam partem & coque in matratio forti inclinato & in cineribus sepulto, & da ignem fortem aliqua fixabitur in matratio, repone quod stillatum est super quod fixatum est & tritura simul in corporando, & permiscendo, & coquendo in matratio donec auri calx bibe rit multum mercurii & si deficiat mercurius animatus spiritu auri idem potest fieri cum mercurio vulgari optime soluto, & sic puluis cresc cit in infinitum & quantum vis & hic puluis potest reduci iterum redu ci in mercurium currentem & viuũ & erit mercurius animatus & ejusdẽ virtutis & efficaciæ ac prior mercurius qui iterum erit coquendus vt prius cum calce auri & pedetentim reducendus in puluerem rubeum ex quo puluere fac pillulas cum gummi tragacanthi in aqua dissolu to & projice super aurum fusum in crucibulo, & calx fundetur cum auro, & aurum multiplicabitur, & totus sic mercurius animalis conuerte tur in aurum optimum & sic minera tua, erit perennis & perpetua, mo do fermentam custodias hoc est calcem auri cum aqua mercurium permiscebis in calcem rubeam conuertes & hanc in mercurium animatum & hic mercurius cum calce in calcem, & hæc calx cum auro fuso con vertetur in aurum.

Vt prædicta minera acquirat virtutem tingendi Lunam in aurum.

ARCANVM 71.

HVjus mineræ seu fodinæ aureæ quantum vis et pone in matratio forti optime obturato & pone in cineribus calidis & in ignem lentum per quadraginta dies donec calx acquirat rubicundissimum colorem coctione sola acquirit virtute spiritus auri qui tincturam illam rubeam facit & si coquatur diutius majorem rubeum & alborem colorem acquirit donec crocus aut sanguis combustus videatur ex altitudine caloris ℞ hujusce calcis aureę sic rubefactæ ℥iij. tandem olei auri, & martis & olei antimonii rubei superius præparati misce simul & in corpore & coque donec omnia in puluerem rubicundissimum conuertantur, qui puluis cadit super pondera Lunæ fusæ 1000. & conuertit ipsam in solem optimum & si puluis hic, seu calx soluatur iterum in olefixum lacte virgineo nostro, & clarificetur solutio & coquatur & figatur in oleum dulce cum spiritu roris, vt superius

perius docuimus in multis arcanis transmutabit decem millia pondera Lunæ fusæ in verum aurum & si adhuc attenuetur & subtiletur oleum, sine igne transmutabit Lunam in aurum sola infusio Lunæ in oleum istud.

Ad in aurum conuertendum.

ARCANVM 64.

℞ Lib. j. mercurii, vitrioli crudi lib. j. viride ęris lib. j. tartari crudi lib. j. salis communis lib. j. ponatur vitriolum viride æris tartarus & sal communis in olla ferrea & superponatur acetum fortissimum vt omnia hæc dissoluantur dissoluta bulliant igne adhibito & dum incipiant ebullire, pone mercurium tuum in olla & continua ebullioné donec media pars aceti consumatur aut plus, deinde aufer ab igne, & agita materiam, & projice quod liquidum in vas terreum, & mercurius in fundo invenietur ollæ ferreę invenietur, semi congelatus hunc lava cum aqua communi, optime, donec aqua clarescat & coque iterum hunc mercurium totum cum liquida parte quæ ex olla extulisti aceti & clarifica adhibendo nouum acetũ fortissimum & coque iterum per duas aut tres horas in illo aceto, cui viride æris sal communis tartarus dissoluta vna cum vitriolo deinde aufer quod liquidum est per inclinationem & inuenies mercurium semi congelatum hanc iterum Luna optime cum aqua fontis donec clarescat aqua hunc mercurium sic totum expone acri frigido per tres noctes, & coagulabitur durissime, húc in pulverem tenissimum reduc, misce cum vilellis ovi & croci martis & terra mera stratum super startum in crucibulo, per duas aut tres horas igne satis forti & invenies tuum mercurium quasi cuprum hunc junge cum lunæ copellata æquali in quantitate, & funde, & trajice hæc omnia per copellam & invenies Lunam tinctam hanc misce cum æquali põdere auri optimi & funde & erit optimum aurum & pulchrum si tuum mercurium frigido noctis coagulatum in puluerem tenuissimum reductum imbibat oleo martis & cum Luna fundes erit omnio tincta Luna in aurum & sic mercurius fiet aurum optimum ad omne judicium modo aurum optimum illi conjungatur, spiritum enim viridis æris conuertitur mercurio & fixat ipsum in cuprum oleum deinde martis auget tincturam & communicat Lunæ & omnia hæc firmantur auro illis addito.

Ad conuertendum mercurium & lunam in aurum.

ARCANVM 73.

℞ Mercurii superius fixati et coagulati in olla ferrea cum vase æris tartaro vitrioli, et sale communi ℞ huius mercurii ℥x ix. lunæ calcinatæ cum mercurio sale et sulphure tantundem misce optime et imbibe hanc calcem oleo martis, ter aut quater imbibendo et desiccãdo in crucibulo, adde deinde mercurii sublimati ℥xvii. et tinctura optime et imbibe ter aut quater iterum desiccando et imbibendo in crucibulo deinde funde erit totum aurum optimum quid si dissoluas aceto nostro et lacte virgineo et in oleum rubeũ fixum conuertas et hoc oleum conjungas cum æquali pondere olei auri & fixes habebis oleum cuius pondus cadet supra centum lunæ fusæ, et mutabitur luna tota in verum acetum ad omne judicium et examen optimum.

Ad tingendum cuprum in veram lunam.

ARCANVM 74.

Lunæ calcinatæ sale sulphuræ et mercurio per tres vices repetita calcinatione, cum nouo sale sulphure et mercurio huius lunæ sic præparatæ recipe ℥xviij. imbibe sequentis aquæ vndecies exsiccando et imbibendo in crucibulo super lunam recipe salis armoniaci ℥xviii. sublimati mercurii septies ℥xvij. misceatur cum sale armoniaco. mercurius et soluatur in aqua stillatitia calida, et filtretur solutio, ex hac aqua deinde imbibe lunam tuam sic calcinatam exsiccando et imbibendo vt diximus dissolue in aceto stillatitio, hanc materiam et quod solui non poterit in cineribus calidis, reduc ad catenandum cum nouo sale sulphure et mercurio, et imbibe toties exsicca cum aqua satis cermomati prædicti idque semper toties repete donec soluatur omnis, luna solutiones tuæ distillentur in alembico vitreo aut in corruta cohobando sæpius super id quod manet in fundo donec acetum dulce et insipidum ascendat, adde nouum et iterum solue, et coagula, idque septies donec acetum ascendat acre, et maneat solutio in oleum fixum vel salem fusibilem conuersa, huius olei projice super cuprum fusum pondus vnum supra pondera 100. cupri fusi.

Ad idem cuprum in lunam conuertendum.

ARCANVM 75.

Olei salis alcani superius præparati arcano 38. ℥xx. mercurii septies sublimati et cum sale cermonis

mis confixo in quantitate æquali conjuncto, & solvas in aqua comuni stillatitia calida, simul & filtrata & aqua abstracta per distillationem salem hunc & mercurium cum oleo salis atrati & dissolve in aceto stillatitio fortissimo, & distilla omnia ad siccitatem cohobationum acetũ stillatitium cohobando donec materia convertitur in oleum fixum hujus olei fixi proiice vnum pondus supra lunam fusam, æquali in quantitate & permisce bene in crucibulo, & erit pulverem reductum oleum hujus pulveris proiice vnum pondus supra 100. pondera cupri fusi & erit optimum argẽtum quod si pulverẽ dissolvas & aceto nostro & in oleũ fixum cõvertas cadet oleum hoc, supra 1000. pondera cupri fusi & convertet in argentum optimum cui nõ est par in candore, & albedine & sono claro.

ARCANVM 76.

Pro tinctura lunæ in solem.

Antimonii crudi ℥xx. croci martis tantumdem tartari crudi ℥xxj. salis petræ tantũndem misce in pulverem & in forti tigillo igne violento pone & calcina per sex horas, deinde funde fortiter vt ruptus cadat in fundo crucibuli refrigefacto crucibulo rumpe & tolle regulum materiam reliquam liqua & dissolve in aqua clara fortis per ebullitionẽ & filtra dissolutionem, huic claræ & filtratio dissolutioni adde pedetẽtim & guttulatim acetum stillatitium & præcipitabitur in fundo vasis sulphur aureum antimonii rubei coloris, huic siccato sulphuri adde croci martis æqualem quantitatem sales armoniaci fixi tãtumdem mercurii sublimati ℥xix. misce omnia & stent in matratio oblongi colli per mensẽ in salis magno calore deinde dissolvant omnia aqua calida communi stillatitia & filtra dissolutionem & erit rubea dissolutio pulcherrimi coloris, distilla ad siccitatem dissolve itetũ per quindecim vices siccando & dissolvẽdo cum eadem aqua quæ sursum ascendit & filtrando donec habeas oleum rubeum fixum cui si oleum auri & antimonii & coquas per mẽsem in matratio ad fixationẽ vsq; habebis oleum fixum cujus põdus vnum cadit super põdera 1000. lunæ fusæ in crucibulo, & convertit ipsam lunam in verissimum & optimum aurum ad omne judicium & hoc fiet fortius sit & potentius si luna sit fixa, supra quam proiicies tum præsens hoc arcanum nihilominus hoc nihil interest, quia modo sit olei auri in præsẽti arcano fac ex se fixat lunam, & sic habes oleum rubeum ex sulphure aureo antimonii miræ efficaciæ ad transmutanda metalla si operari bene scias.

ARCANVM 77.

Ad lunam tingendam.

AQuæ ex regulo antimonii superius præparati in arcano superius antequam aceto pręcipitetur in sulphur aureum antimonii hujus aquæ & filtratæ recipe lib. II. croci metallorum optime rubificati tan-

eundem misce simul amalgamentur & fiat pasta quam siccabis ad ignem lentum, & calcinabis in tigillo per quatuor horas, deinde solvas aqua communi stillatitia vel communi roris maii hunc clarifica, & filtra quod solvi non potest calcina in tigillo forti, igne fortissimo per diem & noctē, & inbibe iterum cum aqua prædicta rubificata & fac puram quam desicca & calcina deinde in tigillo forti per duas aut tres horas & solve iterum in spiritu roris & clarifica & solve, & quod dissolvi non ex croco calcina ad rubedinem & iterum in pasta cum aqua superiori rubefacta & calcina ut prius & solve, donec totus crocus martis soluatur in aquam rubicundissimam huic adde mercurium septies sublimatum coque simul donec figatur in oleum rubeū, hoc proiice super lunam, pondus vnum supra pondera lunæ fusæ 30. & convertatur luna in verum aurū si huic oleo addatur auri ad parem quantitatem & figantur simul per mensem in matratio forti potētius & fortius transmutat.

ARCANVM 78.

Ad aquam faciendam.

Cinabrii mercurii sublimati, ex vitriolo & sale per tres aut quatuor vices renovato semper vitriolo & sale petra, hunc mercuriū sic præparatū ex cinabrio pone in substruenti quantitate salis tartari albissimi & per retortæ distillationem in corpus currens & vivum hoc est exsuccitã mercurium sublimatum hunc mercurium panno trajectum permisce æquali in quantitate mercurii communis & vulgaris & misce simul & pone in retorta & digere in balneo per octo dies, deinde distilla in cineres per retortam exibit aqua magna in quantitate & quod remanet in fūdo est sal album quod solvetur in humido, hunc rectifica per distillationē in retorta solvendo semper quod remanet in fundo, quod ascendere non potest & conjunge cum priori aqua prius distillata & rectifica septies & potissimum sequentia.

ARCANVM 79.

Ad cuprum in Lunam tingendum.

LVnæ calcinatæ cum mercurio sale & sulphure ℥iij. dissolvatur hæc Luna in sufficienti quantitate aquæ mercurii superius præparati hanc dissolutionem fons colore tepido, deinde distilletur aqua mercurii & cohobetur super id quod remanet in fundo & toties id repete, donec nihil ascendat, & erit oleum Lunæ quod convertit cuprum in verā Lunæ & cadit vnum pondus supra cuprum fusum in crucibulo, ad pondera 50.

ARCANVM 80.

Ad aquam mercurii modo faciendam.

AVri calcinati mercurio sale & suphure ℥iij. dissolvātur in aqua mercuriali superius præparata distilla solutionem cohoba multoties iterando aquam mercurialem super aurum donec aurum convertatur in oleum fixum vel salem fusibilem trāsactis omnibus coloribus, donec terminetur in salem rubeum fusibilem vt cera & fixum hujusce salis fixi pondus

dus vnum mutat Lunæ pondera cẽ tum in verum aurũ si hujus olei mul tiplicata quantitate aquæ mercurialis distilletur omnes & volatile fiat deinde figatur coctione continua & perenni in matratio forti & optime obturato multiplicatur eius virtus & in infinitum quasi protenditur.

ARCANVM 81.

Ad aquam mercurii alio modo faciendã

SVmatur mercurius communis & vulgaris optime lotus & per corim trajectus & includatur matratio forti longissimi colli, & sigilletur matratium sigillo hermetis, & ponatur ita sigillatum matratium cum mercurio in calore putredinali glasti Gallice pastel vbi putrescit glastũ in officinis & præparatur ad tincturã in officinis & præparatur ad tincturam pannorum vbi accenditur magnus calor qui perducat quatuor aut quinq; menses, ibi ponendũ est matratium sepultum in glasso putrenti & calido, vsque ad medietatẽ colli, matratii & inibi in tali calore relinquẽdum per tres aut quatuor menses & in tali tempore inuenies tuum mercurium toum mercurium conversum in aquam, quam rectificabis septies donec clarissima fit & limpida, & mutas emittat feces in distillatione, cum hac aqua perficere poteris cum metallis perfectis in ea solutis & coagulatis & in salem fusibilem fixum conversis, multa secreta & elixiria ad tingendam Lunã in aurum vel cuprum in Lunam, & cõvertenda alia metalla imperfecta vt Iovem & Saturnum in verum solẽ, & Lunam, in calore etiam putrenti vindemiæ posse fieri existimo hanc aquam mercurii quæ rectificata est eiusdem efficaciæ ac virtutis.

ARCANVM. 82.

Ex lapide albo plumbi, ad elixir.

LApides albi qui reperitur in fodinis plmubi & ♃ ipsum ex parte septemtrionali ipsius fodinæ, quia pars illa magis humida est recipe ergo ipsum lapidem & recenti ex fodina extractum & contunde in frustra parva, cum parvis etiam frustris ipsius fodinæ plumbi & repone omnia in retorta forti luto mutata, & distilla per duos dies in igne fortissimo donec candescat retorta sit recipiens amplum & spiritu roris maij ad tertiam partem plenum vt recipiat spiritus inde egredientur. Postquam spiritus omnes egressi sunt & remansit retorta per duos tres candens & igneata, aufer ab igne, & rũpe retortam postquã refrigerata est, & vnde cũ materia sit rubei coloris sit enim albi coloris magis adhuc est per calcinãda per sex aut octo horas in tigillo in fortissimo igne deinde deveniendum est ad aquam, quam distillare oportet lentissimo calore, donec spiritus acidi ascendunt qui sunt recipiendi nudato vase, & spiritus roris qui primo ascendit est conservandus, in aqua autem acida, est dissolvenda tunc materia sic calcinata, cui superimponendus est spiritus acidus magna in quãtitate, & in vase vitreo clauso, permittenda est vt bulliat per horam deinde est hæc aqua filtranda & clarificanda & novus spiritus acidus super materiam

insolutam reponendus, & iterum ebullire permittas in vase clauso per horam filtra & clarifica, & solutiones omnes distilla ad siccitatem dissolvatur iterum hæc materia effusa omne quod ascenderit ex distillatione filtra & clarifica & distilla, idq; toties donec salem albissimũ & pulverẽ habeas, & si materia supersit insolubilis iterum est calcinanda & solvenda donec tota materia solvatur & in salem convertatur, qui quidem toties est solvendus cum spiritu acido suo, donec sal ascendat & volatilis fiat, qui quidem est adhuc toties dissolvendum cum spiritu suo acido, donec transeat per distillationẽ multoties repetitam in aquam; quæ erit septies ad minus rectificanda, tunc tempori summam penetrandi virtutẽ acquirit & dissolvendi omnia metalla, huic aquæ deinde sic præparatæ metalla perfecta, aurum puta vel argentũ dissolvenda sunt vnũ pondus supra decem pondera aquæ prædictæ, et coquenda est hæc dissolutio metallorũ perfectorum in matratiis optime clausis, vel sigillo hermetis sigillatis quod melius est, per novẽ menses aut per añum donec convertatur hæc aqua cum metallo perfecto in ea soluto in salem fusibilem et fixum rubeum si aurum in ea solutũ vel albissimũ si sit Luña in ea dissoluta, et tunc temporis istud arcanũ mirum est et stupendum est enim verum elixir Arabicum metalla omnia impura convertens, in aurum vel argentum, et quo pulvis solvitur post congelationem in nova et recenti aqua superius præparata, juniores acquirit transmutandi virtutes ita ad infinitam virtutem & efficaciam devenire queat.

ARCANUM 83.

Ex margaritis ad elixir præparandum.

MArgaritarum auri vel argenti quantum vis reducantur in pulverem & permisceantur cum sulphure viuo tantundem comburantur simul in tigillo forti fortissimo in igne, donec sulphure flama transierit & euanuerit omnino addatur iterum novum sulphur vnum non tantum quantum prius & calcina vt prius donec omnis flama sulphuris euanuerit deinde crudescat tigillũ per quatuor aut sex horas, refrigeratõ tigillo, teratur materia, optime lutata reponatur ad distillandũ igne forti exeunt spiritus sulphuri acidi, qui recipiendi sunt in vase aqua roris semi pleno, postquã egressi sunt omes spiritus, recipiatur retorta & rumpatur vt materia intus reclusa habeatur, conteratur & per noctem exponatur aeri frigido, cras mane includatur retortę lute munitæ distilletur iterum fortissimo igne in eodem recipienti vt prius & exibunt spiritus adhuc sulphuris, hic septies repete, exponendo aeri frigido per noctem & distillando donec aqua in recipiẽs deposita, acidula sit, hanc distilla per retortam levissimo igne ne bulliat, donec spiritus acidi ascendãt mutatur temporis recipiens, & novũ repone, vt recipias spiritus acidos, quod rectificabis septies distillando, vt purificentur, in his spiritibus acidis sic

distillabis materiã tuam in fundo retortæ relictam post distillationes primas, solve in matratio optime clauso levissimo caloris fotu, & filtra solutionẽ & novũ spiritum acidum super materiam insolutã repone, clarifica solutionẽ filtrando, donec majorem partem habeas solutę tuæ materiæ ex margaritis præparatæ, solutiones distilla ad siccitatẽ & materiã siccam pone, cum aqua quę ascendit ex eadẽ materia & clarifica soluionẽ per filtrum, hoc toties repete donec salem habeas purisimũ nullas feces in solutione relinquentem hujus salis recipe, quantũ est & solve cum novo spiritu acido suo ex omni flegmate aquoso vindicato, fons solutionẽ cũ calore levi; distilla ad siccitatẽ repone acetũ & quod prius stillat, insipidi gusti & saporis reiice aut custodi cum aqua distillata insipida, & id toties repete donec sal tuũ ascendat volatile cum spiritu acido tuo & toties solve in aceto, separãdo seper flegma, suũ quod prius ascendit, donec sal convertatur in acetũ & ascendat cũ spiritũ acetosũm hunc rectifica septies distillando & à flegmate suo separando, tunc temporis in eo aceto, dissolvẽda sunt metalla perfecta vnũ pondus supra decem pondera aquæ divinæ, nostræ superius pręparatæ, & coquendum est id omne, matratio inclusũ, & sigillatim sigillo Philosophorũ ne respiret, donec figetur in salẽ fixũ fusibilẽ vt cera, primo quater est dissolvendũ cũ nova aqua acetosa nostra & coagulandũ & fixandũ tunc habes elixir potentissimum ad metalla omnia imperfecta, transmutanda in solem vel Lunam si Sol vel Luna in aqua nostra fuerint soluta, et cõgelata per coctionem continuam et perennem.

Hic spiritus mineræ autem et metallicus potest ex marcasitis et mineralibus omnib. educi quia in omnibus est, dat enim esse formale et essentiale mineralibus omnibns, sed ex vnis facilius educitur quam ex aliis modus tamen eliciendi, verus hic arte Chymica tibi fidelisime traditus modo calleas autem calcinandi distillandi, et solvendi et similem recuperationum Chymicarum quæ omnino tibi necessariæ sunt vt vindicetur hic spiritus ab omni elementorum amurca, & fœculenta spurcitia, deinde nulla alia opus habes operatione, quam coctione sola.

ARCANVM 84.

Ad margaritas faciendas magnas ex minutis & parvis.

MArgaritas minutissimas & parvulas, sed claras & candidas, quantum vis easque dissolve in spiritu acido nostro, vel in aqua mercurii duodecies aut plus distillata donec dulcissima sit & clarissima sit, in ea aqua dissolve tuas margaritas in vase vitreo optime clauso in brevissimo calore post quam dissolutæ sunt omnes margaritæ clarifica dissolutionem per filtrum, in filtro papiri bibulæ; clarificatam tuam dissolutionem distilla lenissimo balnei calore, & cum distillare noluerit redde materię in fundo restant, quod stillaum

tum est vt iterum dissolvatur & clarificetur materia; postquam deinde solvetur sine fecibus vllis sed clarissima manebit materia in fundo alembici restillans lucens & fulgens tamquam margarita præclara, tunc habe modulos ex argento factos deauratos ejus magnitudinis & figuræ cujus volueris esse margaritas, & cum spatula argentea accipe materiam tuam sic præparatam & reple tuos ex vtraque parte modulos, sint partes moduli perforatæ tenuissimo foramine, & hinc trajice filum devoratum vt margaritæ remaneãt perforatæ, deinde, obtura modulos & firma, & sic occlusi moduli ex materia margaritarum vtrimque repleti maneant & stent per duos aut tres dies in loco calido deinde tolle margaritas tuas ex modulis & pone in calido vitreo, alio vitreo catino cooperto, vel suspende per filũ quo traiiciantur in fiala vitrea, & obturata fiala, filis collo fialæ allegatis, stent per quindecim dies in tali fiala in loco moderate calido, vt optime indurentur, postquam induratæ fuerint margaritæ, recipe mercurii seu acidi liquoris, quo margaritas dissoluisti in primam materiam reduxisti & habeat ille liquor aliquod margaritarum in se dissolutarum & per distillationem multoties repetitam sit sal margaritarum volatile factum & aqua factum recipe hujus aqua sal volatili margaritarũ imprime, parũ & pone in fundo fialæ cujus fundum sit rotundum, & margaritæ siccę descendant per cullum fialæ filo alligæ, descendant vsque ad medietatem ventris neque tamen tangant aquam tuam in fundo fialæ stantem, occludatur fiala & in loco tepide calido, stet & decoquatur per mensem aut donec margaritæ tuæ in calore splendeant & tibi placeant tunc custodi quia perfectæ sunt.

Sic & eodem penitus modo parare poteris magnos & prælucentes ex parvis & minutis rubinis, quodtamẽ alio modo, & perfectior, penitus via perfici potest, ex oleo rubeo fixo auri si proiiciatur in cristallum fusã deinde ex ea cristallo parari possunt rubini, seu carbunculi lapidea artę.

ARCANVM. 85.

Ad vitrum mutabile faciendum.

OLei lunæ ℥xx. permisceatur oleo mercurii vel aquæ illis septies rectificatæ lib. 1. distillẽtur simul & toties repetatur distillatio donec oleum lunæ vna cum aquæ mercurii sursum ascendat per distillationẽ hanc aquam toties distilla donec figatur & iterum in oleum fixum convertatur idque repetatur quater, in quarta vice oleum lunæ cum oleo mercurii fixum factum mutabile vitrum reddit, quia tanta est viscositas in oleo vt frangibilitatem vitrei impediat, mutabile reddat, quia multiplicabitur humor radicalis vitri ab humore radicali metallorum qui copiosus est & turgens in oleo lunæ & mercurii, & si in hoc oleo volatile facto dissolvantur adamantes & coquatur dissoluti in oleum fixum, vitrum omne transmutatur in adamantes eo ipso oleo projectione hujus

jus olei in vitrum clarum & fusum, & alii lapides pretiosi includãtur in tali oleo dum est volatile factum, & deinde coquatur & figatur coctione perenni, determinatur hoc oleũ ad lapides pretiosos faciendos ex vitro secundum species lapidis pretiosi in eo oleo soluti & cum eo cocti in oleum fixum nam sicut metalla determinãtur eo ipso oleo sic & lapides pretiosi vt testatur Aaymundus Lullius multis in locis vt videbitur sequenti arcano.

ARCANVM 86.

Ad carbunculos faciendos ex crystallo.

OLei auri ℥iij. olei mercurii superius vitali lib. ii. dissolvatur oleum auri in aqua ista mercurii seu oleo, & distilletur toties excitando aquam mercurii super oleum auri, donec oleum auri ascendat clarum & rubicundissimum, in hoc oleo claro & limpido dissolve rubinos optimos claros & limpidos, & dissolutionẽ clarifica; distilla toties donec ascendat omne, & clarificetur & luceat & splendescat hoc oleum in mediis mortis ipsius tenebris, nam splẽdor & cãdor carbunculorum cõsistit, in radiis suis splendentibus, hãc aquã coque & fixa perpetua coctione & perenni in matratio optime clauso sigillo hermetico, per annum donec perfectissime figatur, hujus olei fixi rubei & radicantis projice super cristallum fusam in crucibulo, dico põdere, nam si nimio pondere crystallum ex superet, crystallus ipsa convertetur in medicinã sed grana duo aut guttulæ, tres proiiciendæ super libram vnam crystalli fusi & transmutabitur in carbunculum optimum & lucentem quam trades lapidario adornandum.

Hoc oleum carbunculorum prodest sanitati conservandæ & æqualis est virtutis & proprietatis in oleo auri ad sanitatem conservandam, & vitam prorrogandam vltra terminos vitæ humanæ.]

ARCANVM 87.

Ad arbores omnes fructibus ter in anno decorandas.

FRuctus cujus genus ter in anno vis decorare arborem & contru de, exprime prælio succum ejus repone succum vt serventur in vase ligneo optime clauso addito pauco sale in cellaria, postquam tepuerit ille succus distilla letissimo calore vt habeatur eius spiritus rectifica spiritũ & separa à flemmate suo custodi flemma suum omne donec opus habeas rectificatum septies spiritum custodi in vase vitreo optime clauso ne respiret deinde distilla flemmatum rectificando septies aut pluries donec nullas emittat feces in distillatione in fundo alembici, sed clarum ascendat feces omnes huius ne fructum & in novis fructibus

additis

additis comburatur aperto igne olla terrea forti vt sustineat ignem, & comburantur fructus hujus magna quantitas vt habeatur cinis in sufficienti quantitate pone cinerem optime ad candorem calcinatum cum sole materiam rectificatam dissolve bulliendo in vase vitreo optime obturato, postquam ebullierit, clarifica ebullitionem per filtrum trajiciendo, vt clarescat solutio cineres iterum calcinentur in tigillo forti & addantur recens flemma septies rectificatum & iterum bulliant simul & clarificetur filtro solutio, deinde distillentur omnes solutiones levi distillationes ad siccitatem calcinetur sal in fundo remanens levi igne fundatur, hoc sal iterum solvatur in flémate distillato & purificetur filtro & distilletur & hoc toties repete donec sal candidissimum habeas hunc deinde salem dissolve spiritus reseruato, & distilla simul cohobando multoties donec sal superius ascendat cũ spiritu, quod si ascédere voluerit habeas in promptu fructum ejusdem speciei cujus est spiritus & sal tuus contunde fructum & cum flemmate suo superius reservato misce cum pauco spiritu suo, & misce simul & permisce vt in vase vitreo clauso in sole acescat & convertatur flemma in acetum, acetum distilla multoties cum aceto ipso solve salem tuum fixum & in salem fusibilem reiteratis distillationibus convertes, & deinde cum spiritu volatilem facies, & ex volatili in aquam convertes, cui adde medietatem salis sui fluxi & coques iterum in fixum salem & convertes in volatilem modo & via priori, & in aquam, & hunc aquam addita medietate salis sui fluxi, convertis iterum coquendo in vase clauso, in salẽ fixũ, & hoc quater aut septies facies, fluxum solves solutum volatile facies & volatile fluxum, & sic obtinebis arcanum prædictum cujus virtus & proprietas est, decorandi ter in anno arborem ejusdem speciei fructibus suis sequenti methodo recipe salia hujus fluxi ℥ 1. dissoluatur in aquæ comunis vel roris Maij. lib. x. & hac aqua irroretur arbor, ejusdem speciei, & decorabitur foliis fulgentibus singulis tribus aut quatuor mensibus & dum fructus maturi sunt, statim sunt colligendi, & statim irritanda est arbor singulis diebus ex parva quantitate illius: aquæ cui diluta est dragma vna salis illius fixi, & deinde irrorãda est alia aqua comuni nec est obliviscendus labor & cultus arbori necessarius & stercoratio hinc colligere possumus salem fueri posse volatilem & fluxum ex fermento, quem si solvas in spiritu roris Maij, & ea aqua sale illo impregnata madefiat frumentũ & solvatur multoties multiplicabitur eius semen & copiosiora frumenta fierẽt spicæ & grana, & multiplicabitur annona frumenti, & sic fieri potest de aliis fructibus cujuscumque sint speciei, & multiplicari possunt fructus eorum in copia maxima & prægrandi.

Ad fixandum mercurium Cum sale Iovis.

ARCANVM 88.

SAlis Iovis paripuli, ab omnibus fecibus vindicati ℥vij. mercurii sublimati septies ℥iij. misce simul & incorpora, & pone ad sublimandum matratio forti sublima iterum super feces quæ reliquntur in fundo matratii & pondera an sint maioris ponderis optimum est & incipit fixari aliquid mercurii cum sale Iovis, continuetur sublimatio mercurii super feces triturando & permiscendo mercurium cum ipsis & in novo matratio sublimando, donec tandem figatur omnis mercurius sublimatus tuus & remaneat in fundo, quod in quinquagesima aut circiter fit tarde enim figitur mercurius sed tandem figitur & metallicũ dat fusionem restante gebro. Et veritate, postquam habueris hunc fixum mercurium adde illi mercurium novum septies sublimatum & paucum adde nempe ʒij. aut ℥ij. & permisce simul, & sublima & cito tertia aut quarta sublimatione figitur & convertitur in mercurium fixum & fusibile id repete quater aut septies addecido fixo tuo mercurio novum mercurium sublimatum septies donec habueris mercurium fixum & fluens ut cera magna in quantitate, hunc proiice super cuprum fusum pondus vinum supra pondera cupri fusi 100. & convertetur cuprum in veram Lunam, quod sic in Lunam proiiceris in crucibulo fusam convertetur Luna in medicinam eandem virtutis & proprietatis.

Ad fixandum in oleum fixum & rubeam ut ex eo metalla impura fiant aurum.

ARCANVM 86.

OLei martis purissimi ʒiiij. olei auri ʒiiij. misce simul & his adde mercurii sublimati septies ℥iij. misce & sublima in matratio forti quod sublimatur ex mercurio reduc super feces donec tandem figatur perfectissime adde novum mercurium septies sublimatum ʒij. & misce simul triturando, & sublima donec id quod manet in fundo matratii liquetur ut cera & congeletur in frigido huius materiæ ♃ pondus unum & proiice super mercurii crudi in crucibulo calefacti pondera 100. convertetur mercurius in verum aurum & si proiicias super Saturnum Iovem & venerem convertentur hæc omnia in verum aurum mercurius si figatur & tingatur auri tinctura fixa, convertit omnia metalla in primum aurum, estque mercurius ita præparatus verum aurum apertum & tingens & figens reliqua, metalla imperfecta in sui substantiam quæ cum perfecta sit & communicabilis, communicat suam perfectionem impuris metallis quod figat & perfecte coquat substantiam coctam & incoctam imperfectorum metallorum.

Ad fixandum in oleum album & fixum ut hinc reliqua metalla fiant argentum.

ARCANUM 90.

OLei Lunæ & Iovis an. ℥iij. his adde mercurii septies sublimati ℥iij. sublima simul reduc sublimatur super feces donec figatur omne in fundo matratii, adde adhuc novum mercurium septies sublimatũ & sublima ut prius donec figatur omne in fundo matratii & ut citius figatur paucum est addendum argentum vivum sublimatum singulis in vicibus & id toties repete, donec habeas oleum album fixum & fluens ut cera, huius olei proiice super quæcumque metalla imperfecta, pondus unum supra pondera 100. metalli imperfecti & impuri, & omnia convertentur in argentũ optimum, si huius olei si solvatur aqua mercurii & volatile reddatur & iterum figatur coctione perenni in matratio clauso & sigillato hermetis sigillo erit elixir album super omnia metalla imperfecta, & transmutabit metallorum impetfectorũ pondera mille unum solum pondus. & qui callent artem non ibunt inficies contra hæc arcana postulant tamen doctum ingeniosum & expertum artificem.

Ex nitro ut hinc fiat tinctura rubea.

ARCANUM 91.

NItri optimi reduc in pulverem, & calcina cum carbonibus ignitis in olla ferrea, calcinationem solve in spiritu roris maii solutionẽ filtra & distilla ad siccitatem, hanc calcina iterum levi igne ne fundatur materia solvatur iterum & filtra & distilla ad siccitatem & calcina, & hoc toties repete, cum novo & spiritu recenti roris maii donec oleum fixum nitri ut cera fluens habeas quod repetitis solutionibus distillationibus & siccationibus est volatile faciendum, huius volatilis salis maxima quantitas est convertenda cum spiritu roris, putrefacienda in matratio clauso in fimo equino per mensem deinde distillanda materia donec omnia in spiritum roris convertantur, & fiant pura volatilis quæ quidem est à flegmate est separanda in balneo mariæ lentissimo calore, & quod remanet in fundo vasis nec ascendere potest per balnei calorem transferendum est ad cineres & distillandum septies per cineres ut habeas mercurium mundi universalem clarum & mundum & subtilissimum cuius ope & beneficio fieri possunt mira in arte Chymica & potissimum hæc arcana sequentia.

Ad elixir album faciendum.

ARCANVM 92.

LVnam foliatam aut calcinatam quantum vis dissolvatur hæc Luna in sufficienti quantitate huius mercurii & liquoris universalis superius præparati, solutionem facies per octo dies in fimo equino, deinde distilletur ad siccitatem, cohoba id quod stillat super id quod remanet putrefaciendo per octo dies singulis in solutionibus, id toties repetendo donec solutio Lunæ ascendat per distillationem una cum spiritu qui Lunam solverit hanc aquam septies distilla in novis retortis, huic aquæ seu spiritui adde Lunę optimæ copellatæ quantum solvi poterit in aqua seu prædicto spiritu solutionem claram & limpidum in matratio obturato oblongi colli repone & coque in athanore donec figatur in oleum fixum albissimum cuius pondus unum mutat in verũ argentum pondera 1000 reliquorum omnium metallorum, imo transmutat mercurium crudum in verum argentum sive, guttula una iniecta in mercurium crudũ quod si adhuc volatile redderetur hoc oleum Lunæ sic præparatum & iterum volatile factum commutaretur ut prius in oleum fixum, transmutaret omnia metalla in verum argentum sine ullo igne, guttula una adhibita, super metalla ipsa, penetraret enim ad centrum usque hæc guttula & tingeret, & transmutaret omnia imperfecta metalla quibus imponeretur, in verum argentum. Quod ad septimam vicem in aquam iterum verteretur & figeretur similiter in infinitum transmutaret, metalla omnia imperfecta in argentum & si super argentum proiiceretur mutaret argentum in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis & sic multiplicaretur medicina in infinitum nec esset opus eam perficere de novo.

Ad elixir rubeum faciendum ut ex eo reliqua omnia metalla fiant aurum.

ARCANVM 93.

AVRI optimi per antimonium purgati septies & tenuissime limati ℥xviij. dissolvatur in nostro spiritu superius præparato, & fons dissolutionem in retorta balneo mariæ per octo dies deinde distilla per cineres ad siccitatem reduc cohobando super ad quod remanet retortæ, & id toties repete addito novo spiritu solutivo si opus, est donec aurum ascendat cum spiritu in aquã rubeam, vel albam huic aquæ septies distillatæ dissolve novum aurũ quantum solvi potest, & coque dissolutionem tuam in matratio optime clauso, aut sigillato sigillo hermetis ne respiret donec figatur in oleum fixum & rubicundissimum cuius virtus est stupenda in sanitate conservanda, guttula una assumpta singulis in hepdomadis in spiritu

vivi prorogat vitam humanam ultra terminos communes vitæ humanæ transmutat omnio metalla in verum aurum, & in aurum proiecta, convertit aurum in medicinam eiusdem virtutis, & in crystallum proiecta mutat ipsam in rubinos & carbunculos adiacentes & optimos, & reddit vitrum malleabile & rubeum splendentes & radiantis splendoris, & arborum omnium fructus multiplicat, si solvatur guttula una in aqua communi, & ea irroretur arborum, & omnia animalia diutius & fortiora reddantur & fœcundiora, & ita tota natura renovatur hac sola medicina, quæ superat alias omnes medicinas.

Ad spiritum roris Maii præparandum ad superoira præparanda arcana.

ARCANVM 49.

COlligatur ros Maii per lintea albissima super prata extensa, per expressionem linteorum & colligatur maxima in quantitate, deinde filtretur per cartam bibulam & ponatur in matratio magno & capacissimo optime obturato & putrefiat per quadraginta dies in fimo equino, deinde superposito alembico, distilletur in balneo mariæ usq; ad quartam partem quarta pars remanent in fundo proiiciatur nec enim valet accipiatur illud quod stillatum est ex balneo & ponatur in eodem matratio & obturetur quam optime, & putrefiat per quadraginta dies in fimo equino, & deinde distilletur in balneo superposito alembico ut prius donec quarta pars remaneat in fundo matratii, proiiciatur hæc quarta pars quia nihil valet & reponatur quod distillatum est in eodem matratio, & putrefiat iterũ per quindem dies in eodem matratio optime obtumato ne respiret in fimo equino, & deinde distilletur in balneo ut prius ad quartam partem, & hoc quater repete donec habeas spiritum roris clarissimum & nitidissimum, & summopere penetrantem cuivis beneficæ & opere vitrum præparabis calcinatum & volatilem faciem & in aquam convertes ut habetur arcano superiori 61. cuius ope, salia calcinata et fixa volatilia efficiuntur & in aquam meram volatilem seu in spiritum volatilem convertuntur cuius deinde ope, & auxilia salia metallorum volatilia efficiuntur & in aquam seu spiritum volatilem convertuntur cuius ope & auxilio si artem calleas metalla omnia convertentur in materiam primam & ex illa materia pura et puta ab omnibus excrementis vindicata fit elixir miræ virtutis et proprietatis ad metalla invicem transmutanda.

De

De arcenici fixatione.

ARCANUM 95.

ARcanum sublimatum bene optime, & cum oleo tartari misce & impassa cum aqua salis armoniaci, ut si pasta mollis, quam pone in matratio optime clauso, & digere temperatissimo calore per 24. horas & extrahe: deinde tere super marmor & irrora iterum cum aqua salis armoniaci & oleo tartari & digere iterum in matratio optime clauso & hoc rumpe quater & tandem bene tritura super marmor & claude in matratio, & solve in fimo equino calido & cogela in cineribus, & solve in fimo, & amalgama idque quinquies & invenies arceni cum fixum & fluens ut cera, & tingit veneris partes 20. quod si hoc oleum spiritu roris solvatur & clarificetur & coniungatur cum æquali quantitate olei lunæ, & mercurii & coagulentur simul tinget potentius una pars radit super 100. partes veneris fusæ & tinget in optimum argentum.

De auro in materiam primam resolvendo.

ARCANUM 96.

ABsque remuneratione nullum Medicinæ arcanum haberi potest unde si ex auro communi & vulgari aliquid habere cupiamus regenerandum est istud aurum, & ut regeneretur, in sua principia est reducendum, & præsertim in vitale suum sulphur totius naturæ balsamum est reducendum quod quidẽ sulphur vocatur aurum sic aurum compedibus liberatum suas vires exerere potest & actiones ac proprietates quæ in ipso latent ostendere valet ergo solvendum est aurum cũ auro & istud aurum est sulphur naturæ internum, quod cum in omnibus lateat ex sulphur communi & vulgari toties educemus quam ex rebus aliis cum sulphur contineat sulphur istud in centro suo, quam aliquid aliud, maiori in quantitate: recipe ergo sulphur commune & vulgare quantum volueris solvatur in aqua forti communi, & pone ad circulandum in matratio optime clauso donec aqua fortis dulcis sit & insipida, quam per distillationem extrahes & novam & recentem aquam fortem impones, & digerendo in cineribus calidis & circulando, ad dulcedinem perduces ut prius hanc iterum per distillationẽ extrahes & novum iterum hanc impones & circulabis ut prius donec non amplius dulcescat aqua fortis sed acris & fortius ascendat per distillationem, tunc temporis distilla omnes aquam fortem & digere & coque materiam in fundo restantem donec candescat & albescat, & continuato calore, & rubescat, & hæc materia solvenda est cum spiritu vivi rectificato, & toties solvenda est & coagulanda per distillationẽ

 cum

cum novo & recenti spiritu donec tinctura rubicundissima ascendat cum spiritu hæc tinctura separanda est ab spiritu vivi balneo mariæ per distillationem,& in cineribus transf latæ vase distillanda est tinctura,& septies rectificanda & in ipsa tinctura,quæ, est aurum materiæ & sulphur verum, solvendum est aurum in tenuissimo calore & aurum solutum circulandum est,& toties distillandum donec ascendat aurum solutum, cum sulphure materiæ & deinde in eo ipso, aurum novum commune optimum & solutum dissolvendum, est & simul in vase vitreo optime clauso digerendum & coquendum donec figantur omnia in oleum rubicundissimum & fixum & suavissimi odoris cuius virtutes, pro sanitate conservanda, & p:orogan da vita sunt stupendæ, & pro transmutatione metallica non est pars in tota alchymia, transmutat cum partes 1000. cuiuscumque metalli impuri & imperfecti una pone sola proiecta super illa metalla impura & imperfecta.

Ad spiritum mercurii faciendum.

ARCANVM 97.

MErcurii sublimati libi. argillæ optimæ libiij. reducantur omnia in pulverem & cum spiritu roris malaxentur simul & fiant ex argilla & mercurio sublimato simul permixtis pillulæ parvæ, quas siccare permixtis in mero, exsiccatis habeas optimam retortam luto munitam & in hac retorta repone tuas pillulas ex argilla & mercurio sublimato factam distilla has per retortam igne ad hibito per partes, per viginti quatuor horas, si quid sublimetur, in collo retortæ permiscendum est iterum cum nova argilla & irrorandum cum eo liquor qui stillabit,& iterum distillandum per retortam donec nihil sublimetur ex mercurii sed omne transeat in spiritum sucandum, qui rectificandus est septies ad minus,& eo spiritu mira fiunt in transmutatione metallica & ideo inter secreta & arcana reposui.

Ad spiritum calcis faciendum omnia solventem.

ARCANVM 97.

CAlcis vivæ quantum vis ab ea separa vivi spiritum decies aut quindecies renovando spiritum & novum affundendo calci in fundo relictæ huius calcis accipe partes tres argillæ partes octo salis tartari optime purgati,partem unam in retortam immite luto munitam, & fortissime igne distilla per gradus donec omnes spiritum transierint rectifica hunc spiritum omnia metalla dissolventem quo opus habes ad mira facienda in arte transmutatoria in quo si dissolvas crystallos & solutionem claram facies parabis inde crystalli salem arcanum verum calculi solvendi tum in renibus

bus tum in vesicca, dosis eius est ʒ ſ. in aqua petroselini & est arcanum & remedium podagræ tutum & certum.

Vt ex Iove sine ſtanno fiat argentum.

ARCANVM 99.

EXtingue ipſum Iovem fuſum in aqua calcis teſtaminum ovorũ & perdit ſtridorem & fuſionis facilitatem, hunc accipe & amalgama cum pari quantitate mercurii optime loti, & lava amalgama cum aqua communi & ſale decrepitato, & poſtquam clara eſt materia diſtilla fortisſimo igne per retortam ut ſeparetur mercurius à Iove, mercurium tuum lava, & mundifica & per corim traiice, & iterum amalgama cum ſtanno & lava ut prius amalgama, ut candeſcat ſale communi, & aqua communi & iterum diſtilla per retortam fortisſimo igne ut ſeparetur mercurius hunc lava & mundifica & iterum amalgama cũ ſtanno, ſepara per retortam & hoc duodecies faciendo, lavando ſemper amalgama, & ſeparando mercurium ab ea, ultimo adde Lunæ mediam partem & traiice ſtannum per copellam invenies maximam quantitatem Lunæ optimæ, quod fit ex lotione & diſtillatione nam mercurius ſic perficitur, & à ſulphure ſuo in Lunam convertitur. Quod ſi Luna optima addatur in principio id fiet citius & potentius quia Luna indurat Iovem.

Ad elixir parandum album ut omnia metalla convertantur in argentum.

ARCANVM 100.

SVblimatum ſepties mercurium diſſolve in aqua forti communi diſſolutionem digere in balneo mariæ per decem dies, his actis diſtilla materiam in balneo materiam deſiccatam ſublima: huius materiæ partem diſſolve in loco frigido & humido per ſe hanc diſſolutionem digere in balneo per 10. dies, deinde diſtilla, diſtillatam ter ſerva, in fiala optime clauſa ne reſpiret, partem alteram mercurii tui ſublimati toties ſublima, per retortas donec figatur in fundo, huius fixæ partis cõiunge æqualem partem, cum ſpiritu mercurii tui ſuperius præparati & diſtillati quod coniunge in balneo in vaſe ſigillato per 15. dies donec putreſcat & albeſcat, hanc materiam albam per cineres ſublima in ſulphur materiæ hoc ſulphur diſſolve in duabus partibus ſui ſpiritus ſuperius reſervati hanc diſſolutionem in balneo digere, per decem dies deinde diſtilla lente ut abſtrahatur ſpiritus, quod in fundo remanet eſt oleum ſulphuris naturæ, quod fermentandum eſt cum oleo Lunæ pari in pondere & coquendum eſt donec figatur in matratio optime

clauſo, & albeſcat, albedine perfecta, quodque eſt proiiciendum eſt ſuper argentum in crucibulo fuſum & fit argentum frangibile ut vitrum huius vitri una pars tingit cupri pondera 1000. in veram lunam.

Oleum lunæ ad hoc arcanum perficiendum ſic fit ℞ Lunæ optimæ ℥iiij. diſſolve in aqua forti, diſſolutionem digere per menſem in balneo, digeſtam materiam diſtilla per balneum aut lento calore, materiæ in fundo reſtanti liquidæ ſuper adde ſpiritus vivi rectificata tantumdem ut emineat, quatuor digeſtis hanc materiam digere in balneo per decem dies digeſtam materiam diſtilla, & abſtrahe ſpiritum vivi, & materiam in fundo reſtantem digere in balneo per 150. dies donec putreſcat, & albeſcat, hanc materiam albam ſublima ſublimatum diſſolve in ſpiritu vivi alcoliſato & digere in balneo per decem dies dein de abſtrate ſpiritum vivi & quod in fundo remenat eſt oleum lunæ, & fermentum lapidis albi, quod ſi filtretur, & diſſolvatur cum ſpiritu mercurii fiet tandem lapis verus & admodum purus miræ virtutis ut ſuperius factus eſt. Sic de auro faciendum eſt, ad elixir rubeum ad omnia metalla in aurum convertenda.

Vt ex marte fiat tinctura rubea ad aurum.

ARCANVM 101.

SOlvendum eſt ferrum in aqua noſtra ſolutiva ſolutionem digere, in balneo mariæ per decem 10. dies abſtrahe aquam fortem levi calore, materiam in fundo reſtantem diſſolve aceto ſtillatitio, digere diſſolutionem per 10. dies abſtrahe per diſtillationem acetum, diſſolve iterum in novo & recenti aceto, & digere diſſolutionem in balneo per 10 dies, digeſtam materiam diſtilla materiæ in fundo reſtanti, affunde ſpiritum vivi ad ſex digitos digere materiam in balneo mariæ per 10. dies abſtrahatur per diſtillationem ſpiritus vivi, & tinctura rubea martos in fundo remanens diſtillanda eſt ut aſcendat per alembicum hunc rectificater aut quater ut puriſſima ſit, & rutilam ſex terra autem ſua extrahe ſalem quem purifica ſolutionibus multis et calcinationibus, purificatum ſalem coniunge cum æquali pondere ſuæ tincturæ, ſine olei rubei rectificati & coque donec figatur in rubinum, qui fermentandus eſt auri oleo ſuperius multis in locis citato, & tota materia fixata proiicienda eſt, una pars ſupra tres partes auri fuſi, & hæc materia ſupra 1000. partes lunæ, vel cuiuſcumque alterius metalli & totum erit optimum aurum quod ſi adhuc hæc materia diſſolvatur cum tinctura martis volatili & iterum figatur ſolvatur iterum & figatur eius virtus & efficacia tranſmutandi metalla imperfecta in aurum multiplicabitur fere in infinitum & proiice poterit una pars ſupra

pra 100000. partem metalli imperfecti & erit omne aurum & si supra aurum cum factum proiiciatur medicina, aurum istud totum convertetur in medicinam perfectam & absolutam eiusdem virtutis ac prima.

De elixire & medicina ex ioue ad album.

ARCANVM 102.

♃ MErcurii ex ioue extracti lib. b. dissolvatur in aqua forti communi solutionem solve in balneo per decem dies deinde distilla ad siccitatem, & abstracta aqua forti per distillationem solve iterum quod in fundo reperitur nova aqua forti, & recenti hanc dissolutionem fons in balneo per decem dies, abstrahe deinde aquam fortem per dissolutionem ad siccitatem & hoc ter repete, repetita solutione cum cineribus aquæ fortæ, deinde sublima materiam forti igne, in matratio forti, & lutato per sex horas & misce sublimatum hoc cum novo & recenti mercurio ex ioue extracto & perfecte loto, & simul incorporentur & amalgamentur, lavetur perfecte amalgama, & filtretur oleo mundo, ita ut non appareat mercurius currere ex ioue, sed fiat pulvis cinerib[9] ex ambobus mercurius, hunc pulverem sublima, per sex horas & huic materiæ adde amalgama lunæ & mercurii iovis, & sublima simul donec omnia fixa remaneant in fundo vasis, & fluant ut cera quod fiet novo addito mercurio sublimato ex ioue extracto, & in aqua forti soluto, & deinde sublimato, fiet inde medicina fluens ut cera & fixa, qua proiecta super iovem Saturnum mercurium & venerem convertet hæc omnia metalla in purum argentum una pars supra 100. cuiuscumque metalli & imperfecti, & proiiciatur hæc medicina supra lunam optimum convertetur luna in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis, ac prima.

De tinctura minori ad album.

ARCANVM 103.

SAlis communis in rore maiali soluti & sæpius coagulati donec fundatur & liquescat in igne ut cera, quod ut citius evomat in singulis desiccationibus est liquandum & fundendum in crucibulo simul & proiiciendum in aquam roris Maii & dissolvatur & filtretur & hoc toties est iterandum donec sal fusum ut cera ♃ huius ℥xix. salis albissimi & purissimi ex calore putamium ovorum extracti ℥xix, mercurii sublimati & dulcificcati & septies sublimati ℥xx. salis vitrioli albissimi ℥xviij. misce simul & sublima in forti matratio lutato, fortissimo igne quater aut septies repetendo, materiæ huic coniunge arcenicum sublimatum & fixum ℥xviij. lunæ calcinatio ℥xix. salis armoniaci sublimati & fixi ℥xviij. misce omnia simul, sublimati & fixi ℥xviij. misce om-

 nia

nia simul & sublima, repetendo sublimationem super feces donec omnia fiant fixa & nihil ascendat & deinde solve hæc omnia in loco, humido & frigido, solutionem filtra & clarifica coagula solutionem & iterum solve in spiritu roris Maii donec convertantur omnia in oleum fixũ huius olei guttula una, proiecta supra centum pondera cupri in crucibulo fusi transmutat in veram lunã hi sales sic præparati & fusibiles facti recipiunt tincturam summam ab arcenico à mercurio sublimato & luna quæ omnia solvuntur cum his salibus & arte chymica præparata convertuntur in oleum fixum album quod valde tingit, & tingendo fixat, cum habeat in se ipso fixitatẽ & constantiam in igne permanentem.

De lapide physico ex rore.

ARCANVM 104.

♃ Magnam quantitatem roris Maii. aut aprilis, distilla lentissimo calore, donec in fundo alembicorum remaneat magis spissum oportet autem habere magnatis illius in aquam quantitatem & ex illo magnate fortissimo igne per relictum eliciendi sunt spiritus acidi & acris qui septies erunt rectificandi erunt & custodiendi donec his opus habeas, ex magnate illo fortissimo igne in crucibulo forti calcinato per tres horas extrahe salem utilissimum cum suo phlegmate roris, prius distillato, per ebullitionem magnatis in flegmate, filtra flegma & clarifica, & distilla in alembico, in cuius fundo reperietur sal clarissimum & candidum hunc calcina in crucibulo per ignem fortem tribus aut quatuor horis, hunc salẽ solve in spiritu, roris superius præparato solutionem filtra & distilla lentissimo calore, & quod manet in fundo solve & filtra, donec nu las emittat feces in lotione, et remaneat in fundo alembici distillatorii in forma olei albissimi, hunc fortissimo igne sublima in materiæ sulphur hoc sulphur dissolve in spiritu acido superius præparato et servato hanc solutionem purifica et per distillationem desicca et iterum solve et desicca per distillationem et tandiu hoc repete, donec, sulphur istud materiæ solvatur in aquam volatilem at ascendat per alembicum cũ spiritu acido, et fiat spiritus acidus verissimum chymicorum acetum, accerrimum omnia solvens ♃ huius aceti acerrimi ℥ xxviij. auri optimi ℥ xvij. dissolvatur aurum in hoc aceto acerrimo, et foveatur dissolutio per mensem in matratio optime clauso, et deinde superposito alembico distilletur quod stillari poterit cohobando semper id quod remanet in fundo, et toties hoc repete, donec omnia in oleum rubeum fixum convertantur in fundo matratii seu vasis distillatorii separatis inde flegmatibus seu guttulis aquæ insipidæ quæ primo ascendunt ex distillatio-

ſtillatione aceti noſtri & reponendo tantum id quod acetoſum eſt ſuper materiam remanentem, donec totum figatur in oleum fixum rubeum cuius pondus unum convertit cuiuſcumque metalli imperfecti pondera 1000. verum aurum & ſi proiiciatur ſuper aurum optime purificatum æquali in quantitate convertitur aurum totum in medicinã eiuſdem virtutis & proprietatis & ſi ſolvatur hæc medicina cum novo & recenti ſpiritu acetoſo & coquatur iterum in matratio optime clauſo donec omnia figantur in oleum rubeum fixum multiplicatur medicina in quantitate & cum virtute.

Ad mercurium fixandum.

ARCANVM 105.

MErcurii dulcificati & multoties ſublimati ℥viij. ſalis petræ ab omni ſal communi depurato & vindicato, tantundem miſce & ſublima in matratio forti, & igne fortiſſimo, deinde ſublima ſine fecibus quæ relinquntur in fundo & tandiu ſublima, donec figatur in fundo, & ſic habebis mercurium fundentem figentem & tingentem cuius una pars ſupra centum partes cupri fuſi, & ſi hoc oleum fixum mercurii coniungatur Lunæ oleo fixo tingit potentius & multiplicẽtur eius virtutes, & ſi hoc oleum fixum diſſolvatur in aceto noſtro fortiſſimo ſuperius declarato arcano 104. convertetur in aquam ſpiritualem omnia penetrantem & reſolvẽtem ex qua fient arcana ſtupenda cum auro & Luna & lapidibus præ tioſis, tum ad vitrum mutabile faciendum & in lapides pretioſos commutandum,

Ad mercurium in Lunam congelandum.

ARCANVM 106.

AVripigmenti libſ. mercurii ſublimati tantundem miſce ſimul in achool: & inde retortæ, & diſtilla ex arte in cineribus gummoſum hunc liquorem rectifica ſepties deinde recipe mercurii ℥iiij optime loti, & amalgamentur ℥j. Lunæ optime limatæ aut ſolutæ, lavetur amalgama, cum ſale & aceto ſtillatitio, donec candeſcat amalgama, imbue deinde hoc amalgama liquore præcedenti, & digere per quatuor dies forti igne in matratio clauſo, cum luto ſapientiæ & da ignem fortiorem per horas 11. & ultimo fundo & liqua in crucibulo, & erit Luna optima, & ſi addas aliquid calcis Iovis optime calcinati, & optime loti erit melius & maiorem Lunæ quantitatem in fuſione invenies,

Ad mercurium antimonii extrahendum.

ARCANVM 107.

FLores antimonii per ſe in vaſe terreo extractos quantum vis his adde ſalis tartari crudi in pulverem

rem tenuissimum redacti etiam tantundem calcis vivo adde etiam tantundem & salis armoniaci, his omnibus adde spiritum vini optimi, & digere simul per mensem in matratio optime clauso in fimo equino caildo vel balneo, deinde distilla & distillatur in recipiente in sane distillationis mercurius currens antimonii.

Ad convertendum plumbum in mercurium.

ARCANVM 108.

SAlis boracis optimi ℥iij. salis plūbi ℥iij. olei tartari ℥iij. limaturæ plumbi ℥iiij. salis armoniaci ℥iij. spiritus vini optimi ℥vj. misce in matratio, & digere in balneo per mensem & tandem distilla & stillabit mercurius currens ex plumbo, qui figetur facili via in Lunam cum oleo Lunæ & in aurum cum oleo auri, ex superioribus arcanis tu lector collige modos & normas.

De tinctura solis ad Lunam.

ARCANVM 109.

MIneræ auri recentis lib. incide in fonstula aut in pulverem grossum & impone retortæ luto munitæ distilla forti admodum calore & quod stillat reserva in recipienti optime clauso, quod remanet retortæ, dum adhuc calet expone aeri frigido noctis per noctem cras mane impone retortæ & distilla, ut prius in eodem recipiente, & quod stillat conserva ut prius in eodem recipiente & quod remanet in fundo retortę dum adhuc calet expone iterum ut prius aeri fatigido noctis per noctem totum & cras mane, stilla & pone ut hoc toties fac, donec aquæ magnam habeas quantitatem & copiam deinde dissolve mineram tuam quæ in fundo retortæ remanet & solve eam per aquam fortem, & clarifica distillationem & fove per balneum mariæ spatio mensis integri deinde distilla & exsicca, & cohoba super feces aquam ex ea stilla, donec omnino dulcescat tunc temporis dissolve materiam in fundo restantem cum aqua superius reservata cū recipientem optime clauso ex distillatione ex mineræ frigido aeris expositæ solve hanc materiam clarifica & filtra solutionem & distilla & putrefac prius in balneo mariæ per mensem, distilla & sicca, & iterum distilla, donec materia ascendat per alembicum in salem mirabilem, hunc salem solve, & distilla donec convertatur in aquam acidam, quam rectifica, & ab omni flegmate insipido separa & vindica huic deinde aceto, fortissimo rectificato, aurum calcinatum cum sale & mercurio, & optime totum solve, & solutionem clarifica, & coque abstrahendo flegma si quod sit, donec figatur materia per coctionem perennem in verum oleum rubeum & fixum quod ut reliqua olea rubea superiora

periora potest multiplicari, & extendi eius virtus & efficacia, unum pondus cadet super pondera 1000. cuiuscumque metalli & in aurum cōvertet purissimum optimum cui non datur ex materia par.

De tinctura Lunæ ad alia metalla.

ARCANVM 110.

MInerę argenti grossiter contusę libii. mercurii septies sublimati lib∫. misce simul & per mensem in balneo mariæ putrefac deinde distilla recipiente optime iuncto cum collo retortæ, quod stillat custodi optime, in recipiente optime clauso materiam in fundo restantem dum adhuc calet aeri frigido noctis expone per noctem rupta retorta & sublimatum quod in collo est, si quod sit iterum tunde & tritura & permisce materiæ, & cras mane distilla ut prius & conserva liquorem qui inde egreditur in recipiente optime clauso, & dum adhuc calet materia expone aeri frigido per noctem ut prius & sublimatum si quod sit permisce cum reliqua materia, & iterum distilla in nova retorta & hoc toties repete, donec magnam habeas aquæ acetosæ quantitatem hunc rectifica, & separa à flegmate deinde partem Lunæ materiæ in fundo restantis solve in sufficienti quantitate aquæ fortis, non est autem tota materia solvenda quia est nimia quantitas, sed solvendæ sunt ℥iiij. solutionem fons in balneo per mensem distilla & exsicca idque toties repete donec in oleum convertatur tua materia soluta, hoc oleum solve, cū aqua acida superius reservata, solutionem hanc & siccationem per distillationem toties repete donec oleū ascendat una cū aqua acida, & fiat totum aqua acida, huic aquæ acidæ septies rectificatæ Lunam solve & repetitis solutionibus, & desiccationibus, hoc continua donec omnia convertantur in oleum Lunæ fixum et clarissimum quod convertit omnia metalla imperfecta in veram Lunam et multiplicatur eius virtus si iterum solvatur cum aqua acida superius reservata, et rectificata, et iterum ut artis est coquatur in verum oleum Lunæ fixum cadit unum pondus super 10000. pondera metalli cuiuscumque imperfecti, et super Lunam si indicat, convertit ipsam in medicinam eiusdem virtutis et proprietatis.

Ad oleum rubeum ex vitriolo habendum morborum, omnium arcanum.

ARCANUM III.

℞ Salis vitrioli calcinationibus multis & solutionibus iteratis ad rubedinem summam conducti libi. hanc solve in libris iij. spiritus vini optime rectificati solutionem fove in balneo mariæ per mensem, distilla in retorta forti simul igne, recohoba spiritum super salem rubeum & toties rectifica, illum spiritum vivi super salem donec ascendat oleum rubeum une cum spiritu aut tingatur spiritus vivi tinctura rubea vitrioli salis spiritum hunc tinctum per balneo mariæ calorem lentum distilla, & tinctura rubea manebit in fundo spiritum autem vini denudatum tinctura sua repone super salem vitrioli ut iterum tingatur, & id toties repetendum donec omne sal vitrioli in tinctum volatilem abierit, hæc tinctura ab spiritu vini separata est rectificanda, ter aut quater per retortam in cineribus, huic deinde tincturæ acetum calcinatum erit solvendum & sic fugabitur hæc tinctura auro in ea soluta & convertẽtur ambo in oleum quod si arte volatile solvas, & deinde fixum habebis inde medicinam summam omnium morborum curatricem & lepram metallorum omnium depurantem granum unum sufficit pro conservatione vitæ humanæ ad longevos annos & pro curatione cuiuscumque morbi & granum etiam unum sufficit ad convertendam libram unam Lunæ in verissimum aurum aut Mercurii aut Iovis aut Saturni.

Ad tincturam rubeam arcenici extrahendam.

ARCANUM 112.

Arcenici crystallini libs. contunde in pulverem tenuissimum & dissolve in aqua forti communi septies distillata & rectificata, hanc dissolutionem filtra purificatam solutionem fove in balneo per quindecim dies deinde distilla ad siccitatem, dissolve iterum cum ipsa eadem aqua, quæ distillata est & reduc super feces, & dissolve & clarifica per filtrum ut prius distilla iterum & reduc super feces & solve iterum & clarifica donec nullas emittat feces, sed solvatur in rubeum colorem relicto sale albo in fundo separa hunc salem pro tinctura alba ad albam & recipe tantum dissolutionem omnem huic adde auri optimi quartam partem tincturæ arce-

arcenicali omni, & fit aurum prius dissolutum in aqua sua regali, coniunge dissolutionem & fove eas per mensem in balneo mariæ deinde distilla ad siccitatem, & iterum coniunge aquam quæ hinc stillat cum fecibus & dissolve & clarifica dissolutionem cum filtro, & iterum distilla ad siccitatem & iterum solve ut prius & hoc toties repete solvendo distillando & clarificando donec nullas in solutione emittat feces sed convertatur materia in oleum rubicundissimum hoc circula in matratio oblongi colli obturati donec oleum fit fixum nec ullo pacto ascendat huius olei recipe ʒj. & proiice super Lunæ optimæ in crucibulo fusæ libi. & convertetur in aurum optimum.

Conclusio huius Libri ultimi.

AMice Lector multa hoc in libro apposui arcana Chymica ut videas fertilitatem artis ad aurum & argentum habendum modo notitiam habeas humidi radicalis metallici & suis depurare, & à fecibus suis & impuritatibus vindicare, nam transmutatio metallica consistit solum in humido illo metallico puro & fixo, seu tantum patiens & constans in operationibus Chymicis nam longum tempus exoptant ut ad finem laudatam, & desideratam conducantur, ars enim longa est, & artificem patientem doctum & expertum ac constantem expostulat fructus enim Chymiæ non cito ad maturitatem conducuntur sed longo cum tempore, & coctione perenni & continua, ideo patientiam constantem habere oportet, naturam enim imitatur Alchymia quæ longo tempore coquit metalla & perficit & solos fructus vegetabiles perficit per annum incorruptibiles autem sunt minerales & metallici fructus, ideo longissimo tempore egent ad maturitatem & perfectionem suam humidum enim metallicum cum sicco suo, radicali perfecte & absolute vinci invicem nequeunt nisi longissimo tempore & coctione longa, perfectio enim metallorum consistit in depuratione summa metallici humidi & sicci & in absoluta unione eorum adeo ut nunquam ab invicem igne fortissimo nequeant separari. Quocirca amice Lector quantum temporis impenditur in depuratione humidi illius metallici, & sicci, & in eorum decoctione perenni in præcedentibus arcanis quæ solo humido & sicco metallico constant ab omnibus excrementis & fœculentis elementaris depurato et perfecte cocto ut invicem uniantur et coniungantur, de veritate autem illorum ego quidem non dubito quamvis non expertus sum quia, ex principiis

cipiis

cipiis artis et naturæ constant natura siquidem minime fallax, modum sequaris et principiis hisdem ut ad nonnulla siquidem eorum arcanorum vera esse expertus sum quocirca et alia verissima esse suspicor, cum hisdem principiis naturæ et artis constent, et ea quidem amice Lector vera esse experieris modo exacte et ad unguem sequeris quod scriptum est et patientiam habeas in coctione, et unione seu fixatione eorum arcanorum quod si tempus à me præscriptum non sufficit consumme longius tempus, donec peragatur arcanum quia coctio longa et depuratio etsi sit longissima nunquam deperit imo persuit

Vale et me ama, et pro me ora.

INDEX RERUM

QVÆ IN OPERE CONTINENTUR.

Lie-

F I N I S.